

RUS SEMBOLİZMİ VE KONSTANTİN BALMONT

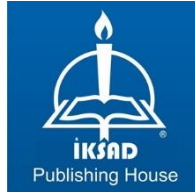
Dr. Mesude SAĞIROĞLU

RUS SEMBOLİZMİ VE KONSTANTİN BALMONT

Dr. Mesude SAĞIROĞLU

DOI: <https://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10157215>

Copyright © 2023 by iksad publishing house

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed or transmitted in any form or by any means, including photocopying, recording or other electronic or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher, except in the case of brief quotations embodied in critical reviews and certain other noncommercial uses permitted by copyright law.

Institution of Economic Development and Social Researches Publications®

(The Licence Number of Publisher: 2014/31220)

TURKEY TR: +90 342 606 06 75

USA: +1 631 685 0 853

E mail: iksadyayinevi@gmail.com

www.iksadyayinevi.com

It is responsibility of the author to abide by the publishing ethics rules. The first degree responsibility of the works in the book belongs to the authors.

Iksad Publications – 2023©

ISBN: 978-625-367-415-1

Cover Design: İbrahim KAYA

November / 2023

Ankara / Türkiye

Size = 16x24 cm

ÖNSÖZ

Sembolizm, 1870’li yıllarda düşünsel bir zemin üzerinde Fransa’da ortaya çıkan bir sanat akımıdır. Akımın doğuşunda 19.yüzyılın ilk yarısında gerçekleşen Sanayi Devrimi’nin kültürel, düşünsel ve sanatsal alanda beraberinde getirdiği değişimler etkili olur. Bu dönemde sanat, ideali bulma ve ideal olanı yansıtma peşindedir. Bu arayış, modernist hareketi beraberinde getirir. Sembolizm, modernist hareket içerisinde ilk akım olarak yerini alır. Objektif betimlemelerin karşıtı olarak beliren sembolizm, bireyciliği, mistisizmi ve anlamda muğlaklığı ilke edinen bir akım olarak belirir. Benimsediği bu ilkeler doğrultusunda akım, görünenin ardında görünmeyeni, gizli olanı açığa çıkarmayı hedefler.

Sembolizm, temeline yerleştirdiği ilkelerin yanı sıra kendi kültürüne ait özellikler de ekleyerek 1890’lı yıllarda Rus edebiyatında yerini alır. Sembolizm, buhranlı bir dönemin baş gösterdiği Rusya’da şairler tarafından içsel aydınlanmaya ulaşarak kendini aşma düşüncesini ön plana çıkarmada bir aracı olarak görülür. Akım Rus edebiyatında oluşumunu iki farklı dönemde tamamlar. İlk dönemde D.S. Merejkovski, Z.N. Gippius, V.Ya. Bryusov, K.D. Balmont gibi şairlerin başını çektiği birinci kuşak sembolistler yer alır. Bu dönemde sembolizm daha ziyade bireyci ve dekadant özellikler taşır. İkinci dönemde ise bireycilikten kısmen uzaklaşan ve Vladimir Solovyov’un dini-felsefi öğretilerini benimseyen, A.A. Blok, A. Bely, Vya.İ. İvanov gibi şairlerin yer aldığı ikinci kuşak sembolistler eserler verir.

Çalışmamızda sembolizmin sanatsal ve düşünsel temellerinin detaylı bir biçimde irdelenmesi hedeflenmektedir. Bu doğrultuda, akımın teorisyenlerinden ve birinci kuşak sembolistler arasında çok yönlü kişiliğiyle ses getiren şairlerden biri olan Konstantin Dmitriyeviç Balmont’un eserleri ele alınmaktadır. Çalışmamız, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Prof. Dr. E. Zeynep GÜNAL danışmanlığında hazırlanan ve 19/04/2022 tarihinde savunulan “SEMBOLİZM BAĞLAMINDA K.D. BALMONT’UN ŞİİRLERİNİN İNCELENMESİ” isimli doktora tezinden üretilmiştir.

Çalışma boyunca değerli fikirleriyle yön gösteren ve zorlandığım noktalarda hiçbir yardımını esirgemeyen saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. E. Zeynep GÜNAL’a; kıymetli bilgilerinden faydalandığım değerli hocalarım Prof. Dr. Ayla KAŞOĞLU’na ve Doç. Dr. Leyla Çiğdem

DALKILIĞ'a; lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimim süresince öneri ve tavsiyeleriyle yol gösteren kıymetli hocalarım Prof. Dr. Zeynep Bağlan ZER'e, Prof. Dr. Gamze ÖKSÜZ'e, DoÇ. Dr. Olena KOZAN'a ve Dr. ÖĞr. Üyesi Fatih YAPICI'ya; eğitim hayatım boyunca her daim maddi manevi yanımda olan aileme, çalışmalarım boyunca sabırla beni destekleyen sevgili eşim Veysel SAĞIROĞLU'na ve arkadaşım Alfia IRMAK'a teşekkürü bir borç bilirim.

Dr. Mesude SAĞIROĞLU

Kars, 2023

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	iii
1. GİRİŞ	5
2. SEMBOLİZM VE RUS EDEBİYATINDA SEMBOLİZMİN GELİŞİMİ	8
3. KONSTANTİN DMİTRİYEVIÇ BALMONT'UN EDEBİ YAŞAMI (1867-1942).....	38
4. BALMONT'UN DÜNYA ALGISI	73
5. MİTOLOJİK ÖĞELER	149
5.1. Güneş ve Ay Kültürleri	151
5.2. Dört Element Kültü	193
5.3. Hayat Ağacı Kültü.....	257
6. ŞİİRLERDE RUSYA İMGESİ.....	273
6.1. Devrim ve İç Savaş	273
6.2. Anayurt İmgesi.....	312
7. BALMONT'UN ŞİİRLERİNDE BİÇİMSEL ÖZELLİKLER.....	351
KAYNAKÇA.....	393

1. GİRİŞ

Çalışmamızın konusu Gümüş Çağ şiirinin en önemli şairlerinden Konstantin Dmitriyeviç Balmont ve şiir sanatıdır. Şair, sembolizmin fikir babalarından biridir ve bu akımın Rus edebiyatında ortaya çıkışına öncülük eder. Dünya'yı gezmiş, pek çok kültürü ve dili öğrenmiş bir şair olarak Balmont, çok yönlü bir kişiliktir. Şairin tecrübelerini ve çok yönlülüğünü eserlerinde açıkça görmek mümkündür. Bu açıdan Rus şiirinde önemli bir yere sahip olan Balmont'un sanatı ile ilgili detaylı bir çalışma ülkemizde ve alanda bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu çalışmanın, şair ile ilgili gelecekte yapılacak diğer çalışmalar için bir zemin oluşturması hedeflenmektedir. Ayrıca, Balmont'un Gümüş Çağ dönemi Rus şiirindeki ve Rus sembolizmindeki yerini saptama, şiirlerde yoğunlukla işlediği konu, imge ve sembollerini tespit ederek şiirlerin çözümlemesini yapma çalışmamızın bir diğer amacını oluşturmaktadır.

Çalışmamızın ilk bölümünü "Giriş" kısmı oluşturmaktadır. "Sembolizm ve Rus Edebiyatında Sembolizmin Gelişimi" başlıklı ikinci bölümde sembolizmin bir akım olarak ortaya çıkışına dair bilgiler yer alır. Sembolizmin ortaya çıkışında Sanayi Devrimi ile birlikte meydana gelen makineleşme ve daha sonrasında modernleşmenin yarattığı buhran rol oynar. Yeni arayışlar içerisinde sembolizm, ilk olarak 1870'li yıllarda Fransa'da ortaya çıkar. Akım, doğal olarak Batı edebiyatında ve Rus edebiyatında da etkisini gösterir. Rusya'da sembolizm de benzer bir biçimde geçiş döneminin, sanayileşmenin ve modernizmin yarattığı bunalımla ortaya çıkar. Ancak sembolizm Rusya'da Batı'dakinden farklı olarak felsefi ve dini bir boyut kazanır. Rus sembolizmi, Alman idealizmi ve Solovyov felsefesini temel alır. Başlığımızda bu düşünsel temeller doğrultusunda Rus sembolizminin özellikleri yer alır. Ayrıca, Rus sembolizminin Batı sembolizmiyle benzerlik gösterdiği ve Batı sembolizminden ayrıldığı noktalar ortaya konur.

Çalışmamızın üçüncü kısmını oluşturan "Konstantin Dmitriyeviç Balmont'un Edebi Yaşamı" başlıklı bölümde Balmont'un edebi faaliyetlerine ilişkin bilgiler yer alır. Bunun yanı sıra şairin sanatına etki eden önemli biyografik, düşünsel ve sanatsal unsurlara değinilir. Böylece, şiirler incelemeye tabi tutulmadan önce şairin yaşamı ve sanatıyla ilgili genel bilgi sağlanır.

“Balmont’un Dünya Algısı” başlıklı dördüncü bölümde Balmont’un dini ve felsefi öğretiler doğrultusunda oluşturduğu dünya görüşü yer alır. Bu başlık altında Balmont’un etkilendiği başta Hint, Çin ve Hıristiyanlık felsefelerine ait öğeleri sentezleyerek oluşturduğu dünya algısının ve yeryüzü yaşamına bakış açısının şiirlerdeki yansımaları incelemeye çalışılmaktadır.

“Mitolojik Öğeler” başlıklı beşinci bölümde, şairin şiirlerinde sıklıkla kullandığı imge ya da semboller olan kültler, “Güneş ve Ay Kültleri”, “Dört Element Kültü” ve “Hayat Ağacı Kültü” olmak üzere üç başlık altında incelemeye tabi tutulur. Balmont’un şiirlerinde mitolojik öğeleri kullanmasının altında Tanrı’nın doğada yer aldığı, doğanın ise Tanrı’nın bir parçası olduğu düşüncesini ileri süren panteist bakış açısı yatar. Bu doğrultuda, bahsi geçen kültlerin mitolojide nasıl yorumlandığı ve bu yorumlamaların şairin dünyasına nasıl tezahür ettiği ele alınır. Böylece, imge ya da sembol olarak kullanılan bu kültlerin şairin dünyasında çoğunlukla hangi anlamları yansıttığına dair yorumlar sunulur. Yorumlamalar, şairin düşüncelerinde bu kültlerin anlamlarını ortaya koyan en tipik şiirler üzerinden gerçekleştirilmektedir.

Çalışmamızın altıncı bölümünü “Şiirlerde Rusya İmgesi” oluşturmaktadır. Bu başlık altında şairin devrim konulu şiirleri ve anayurt imgesi çerçevesinde kaleme aldığı şiirler iki alt başlık altında toplanmaktadır. Şair, Rusya’nın içinde bulunduğu eylemsizlik içerisinde bir şeylerin değişmesi gerektiği düşüncesini çok yoğun olmamakla beraber ilk dönem şiirleri itibarıyla yansıtır. 1905 Devrimi ile beraber şairin şiirleri daha politik renge bürünür. Ekim 1917 Devrimi sonrasında şair, beklediği bu devrimin kendisi dâhil pek çok insanın hayal ettiği gibi olmadığını anlar. Bu düşünce, şairin devrim sonrasında kaleme aldığı şiirlerinde kendini gösterir. Şair, sanatının ilk dönemlerinden itibaren anayurt imgesini yansıttığı şiirlerinde Rusya’nın içinde bulunduğu karamsar ve durgun hali anlatır. Devrim sonrasında şair, İç Savaş’ın yarattığı zorlu koşullardan ötürü ailesiyle beraber 1920 yılında Fransa’ya göç eder. Bir göçmen olarak yaşamının ve Rusya özleminin duygu dünyasına tezahürleri şairin bu dönemde kaleme aldığı şiirlerinde açıkça görülür.

Çalışmamızın son bölümünü oluşturan “Balmont’un Şiirlerinde Biçimsel Özellikler” başlıklı yedinci bölümde ise şairin sanatını oluşturan konular, temalar, semboller ve söz sanatları inceleme konusudur. Bu

doğrultuda simbolist sanat içerisinde Balmont'un sanatını farklı kılan özellikler tespit edilmeye çalışılmaktadır. Bununla beraber, şairin Rus şiirine getirdiği yenilikler ortaya konmaktadır.

Çalışmamızın inceleme konusu olan şiirlerin Türkçe çevirilerinin bulunmaması sebebiyle eserlerin Rusça orijinalleri inceleme metnini oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra Rusya'daki araştırmacıların ileri sürdüğü düşünceler analizlerimizde kimi zaman farklı bir bakış açısı sunmak kimi zaman da çıkarımlarımızı desteklemek amacıyla yer almaktadır. Toplanan veriler doğrultusunda tespit edilen konu, imge ve sembollerin yorumlanması neticesinde ulaşılan çıkarım ya da varsayımlara destek olması amacıyla şiirler, Türkçe çevirileriyle birlikte alıntı olarak metin içinde verilmektedir. Bu noktada metin içerisinde incelenen tüm şiirlerin ve aynı zamanda çalışmada yararlanılan Rusça ve İngilizce kaynaklardan verilen tüm alıntılarının çevirisinin bizzat yazar tarafından yapıldığını belirtmek gerekir. Analizlerimiz, metne dayalı inceleme yöntemi doğrultusunda ve elde edilen veriler ışığında yorumbilimin (hermeneutik) ilkeleri çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

2. SEMBOLİZM VE RUS EDEBİYATINDA SEMBOLİZMİN GELİŞİMİ

Sembolizm, 1870'li yıllarda Fransa'da Paul Verlaine, Stephan Mallarme, Arthur Rimbaud gibi şairler öncülüğünde ortaya çıkmış bir sanat akımıdır. Her akım gibi sembolizm de kendinden önceki akımları reddeder. Sembolizmin doğuşunda sadece sanatsal neden ve arayışlar değil, dönemin toplumsal olayları da etkili olur. Akımın belirlediği 19. yüzyıl, önemli dönüşümlerin yaşandığı bir çağdır. Endüstri çağı olarak adlandırılan bu dönemde teknoloji, bilim ve sanayi alanındaki gelişmeler toplumsal yaşamda değişimlere neden olur. 19.yüzyılın ilk yarısında gerçekleşen Sanayi Devrimi hayatı biçimlendirmeye başlar ve yüzyılın ikinci çeyreğinde toplumda büyük bir dönüşüm meydana gelir.¹ Bu çağda sanayileşmeyle birlikte meydana gelen değişimler, yeni toplumsal sınıfların oluşumuna ve toplumsal yapıda değişime neden olur. Ancak meydana gelen değişimler, sosyal ve psikolojik açıdan toplumu bunalıma sürükler. Teknolojinin getirdiği yenilikler, insanın toplumsal yaşamdaki görevinde de değişimler yaratır.² İş gücü ihtiyacı neticesinde insan, makine-insan haline gelir. İşçi sınıfının ortaya çıkması ve kapitalizmin bir sonucu olarak da yaşam tek düze hale gelir.

Bu değişimlerin getirisi olarak sanat ve kültür alanında daha önceki dönemlere göre daha hızlı bir değişim yaşanır.³ Toplumsal bunalımın yarattığı çöküş, ideal olanı ortaya koyma duygusu ve sanatsal zevk ile birleşerek modernizmi doğurur.⁴ Modernist hareket bünyesinde, dünya ve Avrupa sanatında sembolizm, akmeizm, fütürizm, impresyonizm gibi farklı sanat akımları art arda ortaya çıkmaya başlar. Farklı akımların ve düşünce tarzlarının ortaya çıkması açısından bu dönem, dönem edebiyatçıları tarafından “muhteşem çağ” olarak adlandırılır.⁵ Modernizm yanlıları, alışlagelmiş tüm sanat geleneklerinin ötesinde, sanatta okuyucunun etkinliğini artırmaya odaklı yeni, büyük bir tarz yaratmayı hedefler.⁶ Çünkü modernizm sadece kültürel bir hastalığın, buhranın bir izi olarak değil, aynı

¹ Yayman Ataseven, S. (2018). Modernizmin Sanatsal Gelişimi. *İdil Dergisi*. Cilt:7, Sayı:48, DOI:10.7816, 1022.

² Yayman Ataseven, a.g.m. 2018, 1024.

³ Yayman Ataseven, a.g.m. 2018, 1024.

⁴ Lotman M., Mints Z. (1989). *Stat'i o russkoy i sovetskoy poezii*. Tallinn: Eesti Raamat, 14.

⁵ Lotman, Mints, a.g.e., 1989, 14.

⁶ Kolobayeva, L. A. (2000). *Russkiy simvolizm*. Moskva: İzdatelstvo Moskva, 5.

zamanda içindeki yeni kültürel araçlara ulaşmayı hedefleyen karşikonulmaz bir uyanış isteğinin tezahürü olarak ortaya çıkar.⁷

Avrupa edebiyatında ortaya çıkan ilk modernist akım sembolizm olur. Sembolizm şairler sembolizmin kökenini “bilinç bunalımı” ya da daha geniş anlamıyla 20.yüzyılın eşliğinde kendini tüm açıklığıyla belli eden kültür bunalımı ile ilişkilendirir. Bu bunalımın sebebi, Avrupa medeniyetinin temel taşı olan Hıristiyanlık anlayışı ve değerler sistemindeki değişimlerin yanı sıra aklın gücü ve pozitivistimin aksine beliren yeni Tanrı anlayışı ile bağlantılıdır. Eski değer unsurlarındaki kayıp, farklı bir yaşam bilinci ortaya çıkarır. Artık bireyin yalnızlığı ve kararsızlığı söz konusudur.⁸

Sembolizm ortaya çıkmadan önce “dekadanlar” olarak bilinen bir grup şair, akımın oluşumunda önemli bir rol oynar. Fransa’da henüz sembolizmin tam anlamıyla bir akım olarak oluşumunu tamamlamadığı 1880’li yıllarda Paul Verlaine’in önderliğinde “Le Decadent” isimli dergide bir grup şair, parnasizme tepki olarak, sembolizme yakın bir şiir hareketi başlatır.⁹ Sözlük anlamıyla dekadan düşen, gerileyen, çöken, soysuzlaşan anlamlarına gelir.¹⁰ Sembolizmden önce Fransız şiirine hâkim olan parnas şiir akımının gerçekçiliği ve kuralcılığına tepki göstererek bu gruptan ayrılan, musikiye ve hayal dünyasına sığınan şairler, muhalifleri tarafından ahengi bozan, yani o dönemin sanat ve edebiyat anlayışına karşı çıkan anlamında dekadan olarak adlandırılır.¹¹

Dekadanlık, belirli bir sanatsal ve üslupsal özelliğe sahip olmadığı için kelimenin tam anlamıyla edebi bir akım olarak kabul edilmez, sadece edebiyattaki düşüş ile bağdaştırılır.¹² Bu sanat anlayışı, Avrupa’nın genelinde burjuvazinin ruhsal bunalım içinde son dönemlerini yaşadığı ve burjuva kültürünün ise derin bir çöküş içinde bulunduğu tarihsel koşullarda gelişim gösteren bir sürecin yansıması olarak ortaya çıkar. Dekadanlık, temelinde bilinmezlik ve göreliliğin bulunduğu başlı başına bir bilinçlenme şekli, bir

⁷ Kolobayeva, a.g.e., 2000, 4.

⁸ Kolobayeva, a.g.e., 2000, 13.

⁹ Çetişli, İ. (2019). *Batı Edebiyatında Edebi Akımlar*. Ankara: Akçağ Yayınları, 115.

¹⁰ Altundaş, C. (2016). *Türk Edebiyatında Sembolizm*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ankara, 45.

¹¹ Altundaş, a.g.e., 2016, 45.

¹² Lotman, Mints Z., a.g.e.,1989, 17-18.

dünya görüşü, bireye bakış biçimidir.¹³ Bunun bir sonucu olarak dekadan eserlerde burjuvazi topluluğunun ve bilincinin buhranını yansıtan insana ve dünyaya yönelik gözlemlenir.¹⁴ Bu bakış açısı, sembolizmde de yerini bulur. Rus şair İnnokenti Annenski, dekadan hareketin sembolizm ile bağlantısına Fransız şairler Jean Moreas ve Paul Burd arasındaki bir yazışma ile değinir:

*İlk kez 'Le Temps' adlı gazetenin 6 Ağustos 1885 tarihli sayısında Paul Burd, şairleri dekadan olarak adlandırdı. Birkaç gün sonra da Jean Moreas onun bu yazısına şöyle yanıt verdi: 'Eğer bahsi geçen şairleri bir akıma mensup olarak adlandırmak gerekiyorsa, o zaman bu şairleri, sembolizm şairleri olarak adlandırmak daha doğru olacaktır.'*¹⁵

Rus yazar L. Denisov, dekadanlığın sembolizm ile benzer yönlere sahip olmasına karşın birbirinden farklı yönlerinin de bulunduğunu dile getirir. Denisov'a göre dekadanlık da sembolizm de eski felsefi ve edebi akımlara karşı gelir. Bireyciliğe önem vermeleri ve eserlerinde kendi dünyalarını yansıtmaları açısından dekadanlar, sembolistler ile aynı dünya görüşünü paylaşırlar. Ancak dekadanlar sanatsal anlamda herhangi bir yenilik ortaya koymazlar. Sembolistler ise edebiyata daha mistik ve felsefi açıdan yaklaşarak, sanatsal izlenimlerini kendilerince oluşturdukları yeni bir şiir anlayışı çerçevesinde işlerler.¹⁶

Dekadan görüş temelinde yükselen sembolizmin kendi başına bir akım olarak oluşumunu tamamlaması, "sembolizm" sözcüğünün dillendirildiği 1886 yılına dayanır. 1886 yılının Eylül ayında Jean Moreas, Paris gazetesi "Figaro"da kendini her türlü kuralın, gösterişin, yapmacık duyguların ve objektif betimlemelerin karşıtı olarak ilan eden yeni edebiyat ekolü sembolizme ait manifestosu olan *Sembolizmin Manifestosu (Manifeste du Symbolisme)*'nu yayımlar.¹⁷

Moreas bu bildiriye, her yeni ekolün önceki ekolün sonu olduğunu söyleyerek başlar. Böylece parnas şiir akımı, sembolizm ve realizmin gözden

¹³ Orlov, V. (Ed.) (1969). *Balmont jizn' i poeziya. K.D. Balmont. Stihotvoreniya*. Leningrad: Sovetskiy pisatel', 24-25.

¹⁴ Sokolov, A. G. (1988). *Poetiçeskie teçeniya v russkoy literature kontsa XIX- naçala XX veka. Hrestomatiya*. Moskva: "Vişşaya şkola", 5.

¹⁵ Lotman, Mints, a.g.e., 1989, 42.

¹⁶ Volinski, A. (1924). *Krititsizm i simvolizm. Literaturniye manifesti I. Rossiya. Ot simvolizma do oktyabrya*. N.L. Brodski, N.P. Sidorov (Ed.). Moskva: Novaya Moskva, 32.

¹⁷ Nejenets, N.İ. (1992). *Ruskiye Simvolisti*. Moskva: Znanie, 3.

düşmesinin normal olduğunu, yerine yeni bir akımın gelmesi gerektiğini ve bu akımın da sembolizm olduğunu vurgular. Sembolizmin bu üç edebiyat anlayışından farkının öğretinin, tımtırlıklı anlatımın, sözde duygusallığın ve objektif tasvirin düşmanı olduğunu belirtir. Sembolist şiirin ne olmadığını söyleyerek başladığı bildirisine sembolist şiirin ne olduğunu tanımlayarak devam eder.¹⁸ Moreas’a göre sembolist şiir, düşünceleri duygusal bir biçimde örtmeli, bu duygusal biçim ise hem düşünceyi ifade etmeli hem de düşünceye bağlı kalmalıdır.¹⁹ Moreas’a göre şiir, dünyanın sentez yoluyla tanınmasına giden yoldur. Şair, kuru soyutlamalardan uzak durarak, olaylar ve fikirler arasındaki bağlantılarla gizli ve seçkin uyumlara yönelir. Bir ahenk içerisinde oluşturulan sentezin tam olarak aktarılması için özel bir dil ve üslubun olması gerekir.²⁰

Sembolizm, sezgiye dayanan, algılanan gerçeklerin ötesinde başka gizli gerçeklerin bulunduğu inanan ve tüm akımlara karşı çıkan bir sanat ekolü olarak ortaya çıkar. Akım bilinemezliği, bireyciliği ve mistisizmi sanatçının temel dünya görüşü olarak yerleştirir.²¹ Sembolizme göre asıl gerçek, dış dünyada yer alan söz konusu görüntülerin ardında gizlidir ve doğa, fizik ötesi gerçeğin bir yansımasıdır.²² Sembolist şiirde somut ve duygusal olandan ideal olana, doğal olandan doğaüstü olana geçiş gözlemlenir. Sanatçı, şiirsel imgede maddi olanı bir kenara bırakarak gerçekleri ideal olanla bağdaştırmaya çalışır ve böylece kullanılan metafor, şairin kaleminde gerçeğin izlerini yansıtan kesin bir ifade olmaktan kurtulur.²³ Bu noktada sembolist sanatçının görevi, dış gerçeği değil, dış gerçekten hareketle görünenin arkasında saklı olan hakikati, gizli manayı, ebedi ve ilahi gerçeği aktarabilmektir.²⁴ Bu amacıyla sembolizm, karşıt olduğu realist akımdan farklı bir biçimde yaşama ve felsefeye dair belirli fikirler çerçevesine dayanarak, “ebediyet”in sanatı haline gelir.²⁵ Bununla ilgili olarak Rus sembolist şair K.D. Balmont, “Sembolist Şiir

¹⁸ Altundaş, a.g.e., 2016, 100-101.

¹⁹ Çetişli, a.g.e., 2019, 118.

²⁰ İnternet: Gofman V. *Yazık simvolistov*. 55. http://old.old.imli.ru/litnasledstvo/Tom%2027-28/3_vol27-28_%D0%93%D0%BE%D1%84%D0%BC%D0%B0%D0%BD.pdf Erişim Tarihi 01.12.2019.

²¹ Piskunova S.İ., Piskunov V.M. (2010). *Andrey Bely. Simvolizm. Kniga stat'ey*. Moskva: İzdatel'stvo "Kul'turnaya revolyutsiya", İzdatel'stvo: "Respublika", 8

²² Çetişli, a.g.e., 2019, 117-118.

²³ Nejenets, a.g.e., 1992, 12.

²⁴ Çetişli, a.g.e., 2019, 118.

²⁵ Nejenets, a.g.e., 1992, 4.

Hakkında Temel Sözler (Elementarnye slova o simvoliçeskoj poezii, 1904)” başlıklı makalesinde sembolizmin realizmden farkını ortaya koyar. Ona göre realistler sadece birer gözlemci, sembolistler ise her zaman bir düşündürdür. Realistler, ardında hiçbir şey görmedikleri somut bir hayatın içindedirler. Gerçeklerden uzaklaşan sembolistler ise sadece kendi hayallerini görür, hayata kendi hayallerinin penceresinden bakarlar. Balmont bunun nedenini idealizme yönelen en küçük bir sembolist şairin, maddenin köleliğinde kalmış en büyük bir realist yazardan daha büyük olmasıyla açıklar.²⁶ Şair, sembolist şairlerin realistlerin maddi dünyaya boyun eğerek dünyayı sadece bir gözlemci olarak incelediği şeyleri daha karmaşık bir hale getirdiğini ve böylece dünyanın gizemi içine girdiğini ifade eder.²⁷ Sembolistlerin kullandıkları sembol-sözcükte düzyazıda kullanılan sözcükten farklı olarak dünyanın özü, duygu üstü açıklamaların ve duysal tezahürlerin gizemli birliği söz konusudur.²⁸

Fransız sembolist şair Paul Valery (1871-1945) *Defterler (Chaiers, 1894-1945)* adlı eserinde sembolizmi sembolün bir anlam oluşturduğuna inanan insanlar topluluğu olarak nitelendirir.²⁹ Rus sembolist şair Andrey Bely, sembolizmi şöyle tanımlar: “*Sembolizm, deneyimleri imgelerle aktarma yöntemidir. Bu bakımdan her eser, gizli bir biçimde semboliktir.*”³⁰ Deneyimleri aktarmada aracı olan sanatsal imge, kendi içerisinde çokanlamlılığa ve zıtlıklara sahip olan hem kesin hem koşullu hem nihai hem sonsuz özelliklere sahip bir sembole dönüşür.³¹ Sembolizm, maddi olanı soyut olanla, yani görünen gerçekliği bu gerçekliğin arkasında yatan manevi gerçeklik ile açıklamaya çalışır. Bu, Schelling’in ideal, reelin daima daha üst bir yansıması olduğundan filozofun da sanatçının da reel olanın ideal üst yansımasına sahip olmak durumunda olduğu³² düşüncesiyle bağlantılıdır. Bu

²⁶ Balmont, K.D. (1924). *Elementarnye slova o simvoliçeskoj poezii. Literaturnye manifestı I. Rossiya. Ot simvolizma do oktyabrya*. N.L. Brodski, N.P. Sidorov (Ed.) Moskva: Novaya Moskva, 38.

²⁷ Balmont, a.g.e., 1924, 44.

²⁸ Nejenets, a.g.e., 1992, 8.

²⁹ Cassou, J. (2006). *Sembolizm Sanat Ansiklopedisi*. Remzi Kitabevi: İstanbul, 55.

³⁰ Piskunova, Piskunov, a.g.e., 2010, 8.

³¹ Pidmogylna, N., Vorova, T., Romanova, O. (2015). Short Excursus into the History of the Russian Symbolism Origin. *International Letters of Social and Humanistic Sciences*, Vol:63, 153.

³² Schelling, F.W.J. (2020). *Sanat Felsefesi*. (M. Ertene, S. Arslan, Çev.). Ankara: Doğubatı Yayınları, 46.

düşünce sembolün anlamına da etki eder. Sembol, sınırsız ve anlamı tam olarak belirlenemeyen bir şeyi temsil etmenin yanında sembolize ettiği anlamdan ayrılmaz. Sembolün içinde mantıkla açıklanamayan, ancak sezgi yoluyla yorumlanabilecek gizli bir anlam yer alır.³³ Sembol, mistik bir anlama sahip olur ve iki dünya arasında bir bağ, diğer dünyanın bu dünyadaki işareti olarak yorumlanır. Mistik sembollere kodlanan olay ve olgular, anlamca zıt kelimelerin bir araya getirildiği söz öbekleri³⁴ aracılığıyla çok faklı açılardan geniş yorumlamalara olanak sağlayan yoğun bir alegorik anlatım ve mistik içerik ile donatılır.³⁵ Böylece sembol, eserin muğlâk manasının çokanlamlı alegorik bir ifadesi haline gelir. Duygu ve düşüncelerimizin karışımından oluşan bir tecrübeyi somutlaştırarak ifade etmesi sonucunda somut olan sembol, soyut bir anlam kazanır.³⁶

Vyaçeslav İvanov'a göre sembol, görünürdeki sözcük içerisinde bir iç semboldür. Yani sözcüğün herkesçe kabul edilmiş anlamının ardında gizli ve farklı bir anlam yer alır. Bu nedenle, asıl anlamından farklı anlamlara sahip olabileceğinden her sözcük veya söz öbeği bir sembol olarak görülebilir. Bu, sembolün gizli bir anlamın yerine geçtiği ve ona bir imada bulunduğu anlamına gelir. Dolayısıyla sembol, sonsuz sayıda anlama sahip olabilir ve mantık yoluyla değil, ancak sezgilerle algılanabilir.³⁷ Bu özelliğiyle, sembol ile sıklıkla karıştırılan alegoriden ayrılır. Sembol bir gösterme eylemini ifade ederken, alegori başka bir deyişle dile getirmeyi ifade eder.³⁸ Ayrıca, alegoride belirgin bir somut düşünce yer alır ve bu düşüncenin sembolden farklı olarak didaktik bir amacı da vardır.³⁹

Andrey Bely'a göre, düşünceleri ve bilinçaltımızda yer alan içeriği kavrayabilmemiz ve bunları bilgiye dönüştürebilmemiz için temsillere ihtiyaç vardır. Sanat, bunu gerçekleştirmeyi amaçlar. Bely, Platon'un görüşlerinden hareketle, her sembolik bilginin düşünsel, bilginin özel bir türü olarak

³³ Çetişli, a.g.e., 2019, 120.

³⁴ Nejenets, a.g.e., 1992, 12.

³⁵ Pidmogylna, Vorova, Romanova, a.g.m., 2015, 153.

³⁶ Barkovskaya N. V. (1999). *Poeziya serebryanogo veka*. Yekaterinburg: Uralskiy gosudarstvennyy pedagogičeskiy universitet, 28.

³⁷ İnternet: Gofman V. *Yazık simvolistov*. 64-65. http://old.old.imli.ru/litnasledstvo/Tom%2027-28/3_vol27-28_%D0%93%D0%BE%D1%84%D0%BC%D0%B0%D0%BD.pdf Erişim Tarihi 01.12.2019.

³⁸ İnternet: Gofman V. *Yazık simvolistov*. 64. http://old.old.imli.ru/litnasledstvo/Tom%2027-28/3_vol27-28_%D0%93%D0%BE%D1%84%D0%BC%D0%B0%D0%BD.pdf Erişim Tarihi 01.12.2019.

³⁹ Balmont, a.g.e., 1924, 39-40.

gördüğü sanatın ise sembolik olduğunu⁴⁰ ileri sürer. Bu görüşten hareketle sembolizm, düşünceyi veya bilinçaltında yer alan içeriği aktarmada imgeler kullanır. İmgenin algılanması, dış dünyayı algılamamızı sağlayan bilincin durumuna bağlıdır, yani öznedir. Bu durum, sembolist sanatta odak noktasını imgeden daha ziyade imgenin algılanmasındaki araca taşır. Tecrübe edinilen bilinç modeli olarak imge, bir sembol olur.⁴¹

Şiir içerisinde sembol sözcükler yeterince belirgindir, fakat sembollerin ötesinde neyin yatmakta olduğunu analiz etmek son derece zordur.⁴² Çünkü sembollerin, bireysel çağrışımların, kompleks anlam ve ses ilişkilerinin çokluğu, sembolist şiiri algılamayı zorlaştırır. Bu durumda okuyucunun işi de zorlaşır, çünkü sembolist şiir, okuyucudan metinle ve yazarın bilinciyle büyük ölçüde etkileşim içinde olmayı talep eder.⁴³ Vyaçeslav İvanov, sembolist okuyucu ve dinleyicinin olmadığı yerde sembolizmin de var olmayacağını, bunun karşılıklı bir ilişki olduğunu dile getirir. İvanov'a göre sembolist şiirin varlığı, okuyucunun şairin sembollerin arkasında neyi ifade etmek istediğini algılamasıyla bağlantılıdır: “Sembolizm, başlı başına bir ilişkiyi ifade eder. Sembolizm eser, öznenen bağımsız bir nesne gibi kendi başına varlığını sürdüremez. Sembolizmi sadece eserin algılayan özne ve yaratıcı özne ile olan ilişkisi çerçevesinde öğrenebiliriz.”⁴⁴

Sembolün ötesindeki anlamın keşfi algılayana aittir.⁴⁵ Bu bakımdan okuyucu ikinci bir yazar, şiirin algılanması ise yaratıcı bir süreç olarak kabul edilir.⁴⁶ Valeriy Bryusov, *Rus Sembolistler (Russkie simvolisti, 1893)* adlı kitabının ikinci basımına itafen yazdığı “Giriş Notu” başlığında, sözcük ve belirsiz imgeler arasındaki bağın anlaşılmasında okuyucunun bilincinin rol oynadığını şöyle ifade eder:

Şair, kimi zaman bir bütünmüş gibi bir arada toplayarak, kimi zaman da sahneler ve diyaloglar arasına serpiştirerek, bitmiş bir tabloda henüz tam

⁴⁰ Bely, A. (2018). *Simvolizm kak miroponimanie. Serebryany vek. Simvolizm*. A. Bondarenko (Ed.) Moskva: İzdatelstvo “E”. 584-586.

⁴¹ İnternet: Gofman V. Yazık *simvolistov*. 58. http://old.old.imli.ru/litnasledstvo/Tom%2027-28/3_vol27-28_%D0%93%D0%BE%D1%84%D0%BC%D0%B0%D0%BD.pdf Erişim Tarihi 01.12.2019.

⁴² Whitehead, a.g.e., 2019, 74.

⁴³ Lotman, Mints, a.g.e., 1989, 44.

⁴⁴ Yermilova, a.g.e., 1989, 39.

⁴⁵ Whitehead, a.g.e., 2019, 34.

⁴⁶ Lotman, Mints, a.g.e., 1989, 44.

*olarak yerini almamış birtakım imgeler aktarır. İmgeler arasında oluşturulan bağ, her zaman bir dereceye kadar rastlantısaldır. Bu imgeleri bilinmeyen bir yolun taşları olarak görmek gerekir ve okuyucunun hayal gücüne açıktır.*⁴⁷

M. Yu. Lotman, eserinin anlaşılması yolunda şairin okuyucunun işini kolaylaştırmaya çalışmadığını, hatta yeterli eğitim seviyesine sahip olmayan kişilerden gizli anlamını korumak için eseri şifrelediğini ileri sürer. Böyle gizemli, şifreli bir metin, anlamının muğlâklığını koruyarak, bir bilmeceye dönüşür.⁴⁸

Sembolizm ve sembole yüklenen anlamın oluşumuna Schopenhauer ve Nietzsche'nin estetik hakkındaki görüşleri ile Kant'ın bilgi felsefesi büyük etki eder.⁴⁹ Kant, her türlü bilgi ve düşüncenin göreceli ve sübjektif olduğunu ileri sürer. Kant'a göre bilginin oluşumunda sezginin önemli bir yeri vardır. Ayrıca Kant, insanın yaratıcı hayal gücüne inanır. Yaratıcı hayal gücü, insanın duyuyla kazandığı izlenimleri, duyu ötesi seviyede sezgiye dayalı akıl yardımıyla fikir öbeklerine dönüştürür. Yaratıcı hayal gücü, sanat eserinin yaratılmasında etkisini gösterir ve sanat eserinin özünü oluşturur. Yaratıcı deha, sezgi yoluyla oluşturduğu fikirler öbeğine dil ortamında ifade kazandırır ve böylece, bir sanat eseri yaratır.⁵⁰

Kant ile benzer fikre sahip olan ünlü Alman filozof Schopenhauer'in "*Her gerçek bilginin özü, bir sezgidir. Bu nedenle, her yeni gerçek, bir sezgiden doğar.*"⁵¹ yönündeki düşüncesi, sembolistler üzerinde etkili olur. Sembolistlerin özellikle epistemolojik fikirleri, başka dünyalara ulaşma aracı olarak sanatsal sözcük ve şiire dair görüşleriyle yakın ilişki içindedir. Bu nedenle Schopenhauer'in de etkisiyle sanatı bilginin bir çeşiti olarak görürler.⁵² Bu konuda, Andrey Bely, "*Sanatın içeriği, fikirlerin tanınmasındadır. Sanatın geçici biçimleri, en gerçek bilgidir.*"⁵³ yorumunu

⁴⁷ İnternet: Gofman V. *Yazık simvolistov*. 55. http://old.old.imli.ru/litnasledstvo/Tom%2027-28/3_vol27-28_%D0%93%D0%BE%D1%84%D0%BC%D0%B0%D0%BD.pdf Erişim Tarihi 01.12.2019.

⁴⁸ Lotman, Mints, a.g.e., 1989 44-45.

⁴⁹ Asmus, V.F. (2018). *Filosofiya i estetika russkogo simvolizma*. Moskva: Knijny dom "LİBROKOM", 9.

⁵⁰ Çetişli, a.g.e., 2019, 116.

⁵¹ Çetişli, a.g.e., 2019, 117.

⁵² Piskunova, Piskunov, a.g.e., 2010, 10.

⁵³ İnternet: Gofman V. *Yazık simvolistov*. 58. http://old.old.imli.ru/litnasledstvo/Tom%2027-28/3_vol27-28_%D0%93%D0%BE%D1%84%D0%BC%D0%B0%D0%BD.pdf Erişim Tarihi 01.12.2019.

yapar. Schopenhauer'e göre bilgi sübjektif ve nispidir. Çünkü bilgiye ulaşmak için var olan her şey, düşünen bir varlığa bağlı olarak varlık gösterir. Yani evren duyular ve akıl yoluyla anlayan bir kişinin anlayışından oluşur, duyuların ve aklın meydana getirdiği bir imaj olarak karşımıza çıkar.⁵⁴ Bilimsel bilginin doğruluğunu savunan pozitivist felsefeye karşı spiritüalist felsefeyi geliştiren Fransız filozof Henri Bergson da aynı yönde düşünür. Ona göre gerçeğe akıl yoluyla değil, sezgi yoluyla varılır. Akıl bize gerçeği dışarıdan buldurur, ancak sezgi, içerden hakikate ulaştırır.⁵⁵ Pozitivizmin egemen olduğu dönemde Bergson'un insanı her şeyin merkezine koyması ve insanın iç dünyasına vurgu yaparak her şeyin ölçüsü olduğunu dile getirmesi sembolist şairleri derinden etkiler.⁵⁶

Oldukça derin ve karmaşık bir düşünce sistemine sahip olan bu yeni şiir akımı, her edebiyatta kendine özgü ve milli sanatsal özellikler kazanarak başta Almanya olmak üzere pek çok Avrupa ülkesinde ve Rusya'da yayılır.⁵⁷ Batı'da hüküm süren modernist hareket, sanat alanında yabancı ülkelerde meydana gelen yeniliklere açık olan Rusya'yı da etkisi altına alarak⁵⁸ Rus kültürü ve sanatında da yansıma bulur. Rusya'da modernizm, karşı çıktığı realizm ile etkileşim sürecinde kendini gösterir. Her ne kadar realizm ile karşıtlık içerisinde olsa da modernizm, realizmden ister istemez etkilenir. Bu etkileşim, Rus edebiyatında "Gümüş Çağ" olarak bilenen döneme geçişi sağlar.⁵⁹

Rusya'da sembolist akım ortaya çıkmadan önce Fransa'da olduğu gibi dekadan akım etkisini gösterir. Rus edebiyatçılar, Fransızcada düşünüş anlamına gelen "decadance" kelimesini alarak akımı "dekadanlık (dekadentstvo)", temsilcilerini de "dekadan (dekadan)" olarak adlandırır. 1884 yılında Kiev'de "Noviye romantiki" adlı modernizm öncesi bir topluluk kurulur. Bu topluluğun üyelerinden ünlü şair Nikolay Minski (1855-1937) ve İeronim Yasinski (1850-1931), o dönemde dekadan eserler verir. İeronim Yasinski'nin Rus düzyazısında dekadan özellikleri en fazla taşıyan romanlardan biri olan *Muhteşem Ucubeler (Prekrasnie urodi, 1900)* adlı romanı dekadan tarzda bir

⁵⁴ Altundaş, a.g.e., 2016, 96.

⁵⁵ Çetişli, a.g.e., 2019, 117.

⁵⁶ Altundaş, a.g.e., 2016, 97.

⁵⁷ Nejenets, a.g.e., 1992, 4.

⁵⁸ Cassou, a.g.e., 2006, 8.

⁵⁹ Kolobayeva, a.g.e., 2000, 5.

eser olarak örnek gösterilebilir.⁶⁰ İlerleyen süreçte özellikle Nikolay Minski, Rusya’da realizme karşı ilk manifesto⁶¹ olan *Vicdanın Işığında (Pri svete sovesti, 1890)* ile Rus sembolizminin oluşumunda yer alır.

Dekadanlıkla birlikte sembolizmin ortaya çıkmaya başladığı bu dönemde Rusya’da Ekim 1917 Devrimi’ne öncülük eden devrimci dalgalanmalar meydana gelir. 1 Mart 1881’de “Narodnaya volya” adlı topluluğun düzenlediği suikast sonucu Çar II. Nikolay’ın hayatını kaybetmesi Rus toplumunda fikrîsel gelişim açısından önemli bir başlangıç olur. Bu olay neticesinde otokratik düzene bir darbe iner ve özgür düşüncenin hüküm süreceği bir çağa adım atılır. Bununla birlikte, ülkede meydana gelen toplumsal ve endüstriyel gelişmeler, değerlerin sorgulanmasına neden olur.⁶² Bu dalgalanmalar, pek çok alanda olduğu gibi edebiyat alanında da yansıma bulur, farklı ekoller ve gruplar ortaya çıkar.⁶³ Halkçı fikirlerin etkin olduğu dönem edebiyatı Rus halkının yaşamını incelemeye çalıştığından büyük ölçüde toplumsal ve realisttir. Topluma fayda amacı güder ve halka karşı kendini sorumlu hisseder. Bu nedenle içerik, biçimden önemli görülür.⁶⁴

Halkçı gelenekler varlığını sürdürürken, siyaset, sosyoloji ve felsefe alanlarında genç aydın kesim arasında etkili, fakat Rus toplumuna bütünüyle uzak yeni bir düşünce olan Marksizm hızlı bir biçimde gelişim gösterir. Ancak Marksist dünya görüşü toplumbilim açısından yerini almış olsa da edebiyatta etkisini hemen göstermez.⁶⁵ Devrimci aydınlar, G.V. Plehanov, L.G. Deutch gibi düşünürlerden etkilenerken işçi sınıfına önem verirler. Nikolay Mihaylovski’nin başını çektiği Halkçılık ve Plehanov ile Lenin’in başını çektiği Marksist anlayış arasında çetin bir edebi savaş başlar. Bu savaşı Marksizm kazanır. Böylece, Rus düşüncesinin yönü köyden kente, yani köylü sınıfından işçi sınıfına döner. Devrim düşüncesiyle yollarını ayırmış olan aydın kesim ise bu edebiyatı yabancı, anlaşılmaz ve tehlikeli görür.⁶⁶ Düşünce

⁶⁰ Lotman, Mints, a.g.e., 1989, 46.

⁶¹ Hellman, B. (2018). *Poets of Hope and Despair. Russian Symbolists in War and Revolution, 1914-1918*. Boston: Brill, 4.

⁶² Polonski, V. (1925). Sotsial’nie korni russkoy poezii ot simbolistov do naših dney. İ.S. Yejev, Ye.İ. Şamurin (Ed.) *Russkaya poeziya XX veka. Antologiya russkoy liriki ot simbolizma do naših dney*. (9-18). Moskva: Novaya Moskva, 9.

⁶³ Sokolov, A. G. (1988). *Poetiçeskie teçeniya v russkoy literature kontsa XIX- načala XX veka. Hrestomatiya*. Moskva: “Vişşaya şkola”. 5.

⁶⁴ Polonski, a.g.e., 1925, 10.

⁶⁵ Polonski, a.g.e., 1925, 10.

⁶⁶ Polonski, a.g.e., 1925, 10.

ve sanat alanlarında meydana gelen bu fikir çatışmaları 19. yüzyılın son dönemlerinde manevi ve kültürel değerlerde düşüşe neden olur.⁶⁷ Bu düşüş, sadece edebi akımlara değil, Rusya'nın içinde bulunduğu düşünsel ve toplumsal buhrana karşı dekadanlığın ortaya çıkışına zemin hazırlar. Bununla ilgili olarak Andrey Bely, dekadani akımın bir üyesi olmasını buhranlı, sıkıcı bir dönemi reddetmesiyle açıklar ve bunu şu şekilde dile getirir: “*Biz dekadanlıyız, çünkü ölü bir medeniyetten ayrıldık.*”⁶⁸ İnnokenti Annenski de benzer bir ifadeyle kendini “*hasta bir neslin zayıf çocuğuyum*” şeklinde tanımlar.⁶⁹ Konstantin Balmont ise dekadanlığın özünü şu şekilde açıklar:

Sözcüğün kendisinin de gösterdiği üzere, dekadancılar düşüşün temsilcileridir. Bu kişiler, biri bitmekte, diğeri ise henüz başlamamış olan iki dönemin eşliğinde düşünen ve hisseden kişilerdir. Dekadancılar, akşamın şafağının henüz sökmediğini, ancak şafak vaktinin dekadancıların ufkunun sınırları ötesinde bir yerde henüz uyumakta olduğunu görüyorlar. Dekadancıların “gecenin alacakaranlığının” şarkısını söylemeleri bundandır.”⁷⁰

Genç şairlerden oluşan dekadancı grup, şehir kültürüyle yetişmiş, varlıklı, eğitilmiş kesime mensuptur. Aydın sınıfı sembolizmi mistisizm, dindarlık, bireycilik ve metafizik olmak üzere belirli bir dünya görüşü temeline oturtur. Başkaldırı ruhunu bir kenara atarak, içsel aydınlanma ve kendini aşma düşüncesini ön plana çıkarırlar.⁷¹ Zira bu kesime mensup kişiler, küçük burjuva sınıfının monoton ve sıkıcı yaşamından bir çıkış yolu arar. Bu nedenle eserlerinde uzaklık ve enginlik, gökyüzü motiflerine sıklıkla yer verirler.⁷² Sembolistler, eserlerinde halkın özgürlüğünü dile getirirken, aslında o dönemde bahsi geçen komünizm ya da sosyalizmi kurmak için kapitalist düzeni yıkıp proleterya ve köylü sınıfının egemenliğinde yeni bir rejim kurmayı değil, kendi bireysel özgürlüklerine kavuşmayı hayal ederler.⁷³ Şüphelilik, manevi dünyaya kaçış, mistisizm gibi kavramlara yönelen aydınlar, ahlaki açıdan kendini aşmanın bir sonucu olarak, yazılarında toplum

⁶⁷ Orlov, a.g.e., 1969, 24.

⁶⁸ Bely, A. (1924). *Kritisizm i simvolizm. Literaturniye manifesti I. Rossiya. Ot simvolizma do oktyabrya.* N.L. Brodski, N.P. Sidorov (Ed.). Moskva: Novaya Moskva, 51.

⁶⁹ Lotman, Mints, a.g.e., 1989, 14.

⁷⁰ Barkovskaya, a.g.e., 1999, 32.

⁷¹ Polonski, a.g.e., 1925, 12.

⁷² Polonski, a.g.e., 1925, 11.

⁷³ Polonski, a.g.e., 1925, 12.

yerine bireyciliğe, devrim yerine ise bireysel özgürlüğe yer verirler. Dekadanlık ve estetizm olarak adlandırılan dönem hızla geçer ve mistisizmin, ruhsal düzen arayışlarının hâkim olduğu sembolizm dönemi başlar. Böylece politika, yerini estetiğe; realizm ise yerini sembolizme bırakır.⁷⁴

Sembolizm, Rusya’da oluşumunu 19. yüzyılın sonlarına doğru tamamlar.⁷⁵ Rus edebiyatında sembolizmle ilgili ilk manifesto, Dmitri Sergeyeviç Merejkovski (1866-1941)’nin büyük ses getiren “Rus Edebiyatındaki Düşüşün Nedenleri ve Çağdaş Rus Edebiyatın Yeni Akımları Hakkında (O priçinah upadka i o novih teçeniyah sovremennoy russkoy literaturı, 1892)” adlı manifestosu olur. Merejkovski, manifestosunda yeni edebi akımı net bir biçimde açıklar. Merejkovski, yeni akımın eski toplumcu içerikle bağını kopararak içeriği manevi olanda, ideal dünyada ve metafizikte aradığını vurgular. Sembolizm, içeriği oluşturmada somut gerçekliği kullanır, ancak eserlerde bu gerçekliği ne natüralist ne de realist bir yolla işler. İçerik, sanatsal izlenimi güçlendirmeyi sağlayan yeni tekniklerle belirlenir.⁷⁶ Merejkovski’nin bildirisi, Rus edebiyatında radikal bir değişim olarak görülen sembolizmin temelini üç unsurun oluşturduğunu ileri sürer. Bu unsurlar, sanatsal duyarlılığın artması, şiirsel anlatım gücünün baskın öğesi olarak sembol kullanımının yerleşmesi ve mistik içeriğe eğilimdir.⁷⁷

Merejkovski, manifestosunda sembolizm öncesi Rus edebiyatının durumu hakkında bilgi vererek edebiyattaki düşüşün nedenlerini kendi bakış açısıyla sıralar. Böylece, sembolizmin ve şiirin neden gerekli olduğunu okuyucuya iletir. Merejkovski’ye göre Rus edebiyatının Avrupa edebiyatından etkilenip, kendi içerisinde orijinallik yaratmaması ve yazarların sadece kendinden önceki büyük yazarlara öykünüp özgün bir eser vermemeleri başlıca bir sorundur.⁷⁸ Bununla birlikte şair, o dönemde düz yazının ön planda olması ve Tolstoy, Turgenev, Gonçarov gibi büyük yazarların şiire önem vermemelerinin, edebiyatta gerilemeye yol açtığını⁷⁹ ileri sürer. Şiirin göz ardı edilmesi, Merejkovski için Rus edebiyatındaki

⁷⁴ Polonski, a.g.e., 1925, 10.

⁷⁵ Nejenets, a.g.e., 1992, 4.

⁷⁶ Polonski, a.g.e., 1925, 10.

⁷⁷ Kolobayeva, a.g.e., 2000, 11.

⁷⁸ Merejkovski, D.S. (2018). O priçinah upadka i o novih teçeniyah sovremennoy russkoy literaturı. *Serebryaniy vek. Simvolizm*. A. Bondarenko (Ed.) Moskva: İzdatelstvo “E”, 408.

⁷⁹ Merejkovski, a.g.e., 2018, 411.

öykünmelerin ve düşüşün başlıca nedenidir. Çünkü şaire göre, Antik dönemden beri şiir, edebiyatın temelini oluşturur. Bu nedenle edebiyat, şiir ile ilişki içerisinde ve edebi akımlar da şiirle ortaya çıkar.⁸⁰ Bu düşünceden hareketle şair, manifestosunda Rus sembolizminin Fransız tarzının bir yansıması olmadığını, eski sembol sanatına bir dönüş olduğunu dile getirir.⁸¹

Merejkovski, Rus edebiyatındaki düşüşün nedenlerinden biri olarak, edebi yazılarda kullanılan dildeki bozulmayı gösterir. Şaire göre, edebi dildeki bozulma Rus eleştirmen Pisarev'in eleştiri yazılarında kullanmaya başladığı günlük konuşma üslubundan kaynaklanmaktadır.⁸² Merejkovski, dilin kültür seviyesine ulaşmamış, yarı cahil, yarı eğitilmiş kişiler ve yabancı dilden giren kelimeler yüzünden bozulduğu ve edebi eserlerde kullanılan dilin basitleştiği kanaatinde.⁸³ Bu nedenle yazarlar, boşu boşuna eser vermektedir.⁸⁴ Merejkovski bu durumu Tolstoy'un *Anna Karenina* (*Anna Karenina, 1878*)'sı ile örneklendirir. Tolstoy'un toplumsal ahlakı ve aile yapısını sorguladığı bu eserinin, sıradan halk için evlilik, kadın ve toplumsal sorunlar üzerine yazılmış makaleler ve anekdotlardan daha az önem taşıdığını, toplumun faydasız ve gereksiz şeylere gereksinim duyduğunu dile getirir. Bu nedenle toplum için sanat yapmaya gerek yoktur. Sanat, sanat için yapılmalıdır.⁸⁵

Merejkovski'nin bildirisinden anlaşılacağı üzere sembolizm, eski sanatı tamamen ortadan kaldırmayı hedefler. Bu amacı benzer bir şekilde Valeriy Bryusov, 1896 yılında kaleme aldığı "Sembolizm Savunuculuğu (Apologiya simvolizma)" adlı makalesinde dile getirir. Bryusov, sembolizmin şiirde sanatın temellerini yeniden oluşturan bir devrim olduğunu ileri sürer.⁸⁶ Byusov'a göre burada ifade edilen devrimin manası, şiirin asıl amacının anlaşılmasında, sanatta yeni bir akım arayışı içerisinde kayboluşların sonlanmasında ve şiirin amaca giden yolu bulmasındadır.⁸⁷ Böylece sembolist şairler, sanatçıyı herhangi ideolojik bir savaştan, topluma karşı sorumluluktan

⁸⁰ Merejkovski, a.g.e., 2018, 402.

⁸¹ Lotman M., Mints Z., a.g.e., 1989, 46.

⁸² Merejkovski, D.S. (2018). O priçinah upadka i o novih teçeniyah sovremennoy russkoy literaturı. *Serebryany vek. Simvolizm*. A. Bondarenko (Ed.) Moskva: İzdatelstvo "E", 414.

⁸³ Merejkovski, a.g.e., 2018, 415-416.

⁸⁴ Merejkovski, a.g.e., 2018, 417.

⁸⁵ Merejkovski, a.g.e., 2018, 458.

⁸⁶ Orlov, a.g.e, 1969, 26.

⁸⁷ Orlov, a.g.e., 1969, 26.

uzak tutarak özgür sanat, sadece sanat, “sanat için sanat” anlayışını benimser.

Rus sembolist şairler, “Severnıy vestnik” adlı dergide bir araya gelir ve belirli aralıklarla yazılarını yayımlar. Henüz fazla tanınmamalarına karşın, sembolist şairlerin art arda yayımladıkları yazılar çok ses getirir ve neredeyse bir skandal yaratır.⁸⁸ Manifestosundan sonra aynı yıl D.S. Merejkovski’nin *Semboller (Simvoli, 1892)* isimli poema kitabı çıkar.⁸⁹ Yaklaşık iki sene sonra ise Valeri Bryusov’un *Rus Sembolistler* adlı üç kitaptan oluşan derlemesi,⁹⁰ A. Dobrolyubov’un *Yaratılan Dünya. Yaratan Dünya (Natura naturans. Natura naturata, 1895)* ve V. Bryusov’un *Baş Yapıt (Chefs d’oeuvre, 1895)*, daha sonraları N. Minski’nin *Şiirler (Stihotvoreniya, 1896)*, Z.N. Gippius’un *Yeni İnsanlar (Novie lyudi, 1896)*, F. Sologub’un *Ağır Rüyalar (Tyajyolie sni, 1895)* ve *Şiirler (Stihi, 1896)* başlıklı eserleri yayımlanır. 1894 yılı ocak ayında K. Medvedski tarafından kaleme alınan “Rus Topraklarında Sembolizm (Simvolizm na russkoy poçve)” başlıklı makale “Nablyudatel” adlı dergide yayımlanır. Bu eserlerin içinde Valeri Bryusov tarafından yayımlanan ve Rusya’da akıma dair ilk teorik ve somut düşünceleri içeren *Rus Sembolistler*, akımın Rusya’daki gelişimi için büyük önem taşır.⁹¹

Sembolistlere yakınlığıyla bilinen, ancak ismi akım içerisinde yer almayan şair İnnokenti Annenski, sembolizmi imaların, söylenmemişliklerin, sembollerin sanatı olarak tanımlar. Bu tanımlı doğrultusunda şair, sanatın ihtiyacı olan şeyin muğlak bir dil olduğunu dile getirir. Ona göre tahmin edilebilen hiçbir şey açık ve net bir biçimde anlaşılır olmamalı, anlaşılan veya hissedilen, fakat bir kelimeyle tarif edilemeyen hiçbir şey de açıklanmamalıdır.⁹²

Valeriy Bryusov, sembolizmi “imgeler sanatı”⁹³ olarak tanımlar. Bryusov, Annenski ile benzer bir biçimde, kapalı bir dil kullanılması gerektiğini ifade eder. Şaire göre sembolizmin amacı, birbiriyle uyum

⁸⁸ Lotman, Mints, a.g.e., 1989, 46.

⁸⁹ Kolobayeva, a.g.e., 2000, 10.

⁹⁰ Lotman, Mints, a.g.e., 1989, 46.

⁹¹ Nejenets, a.g.e., 1992, 4.

⁹² Bannikov, N. (1989). *Jizn’ i poeziya Balmonta. K.D. Balmont. Solneçnaya pryajka. Stihotvoreniya*. Oçerki. Moskva: “Detskaya literatura”, 9.

⁹³ İnternet: Gofman V. *Yazık simvolistov*. 54. http://old.old.imli.ru/litnasledstvo/Tom%2027-28/3_vol27-28_%D0%93%D0%BE%D1%84%D0%BC%D0%B0%D0%BD.pdf Erişim Tarihi 01.12.2019.

içerisindeki kapalı imgeler aracılığıyla okuyucunun hemen algılayamayacağı tanıdık fakat uzak duygular uyandırmaktır. Bununla ilgili olarak Vyaçeslav İvanov şöyle bir ifadeye yer verir: “Eğer anlaşılması zor bir ima ile dinleyicinin kalbinde kimi zaman anılara, kimi zaman da uzaklardan gelen ve tam olarak ifade edilemeyen önseziye benzeyen tarifi zor duygular uyandıramıyorsam, ben bir sembolist değilim.”⁹⁴ Aynı şekilde Fransız yazar ve eleştirmen Ferdinand Bruneti ere de “Gizli bir manası yoksa yani d üşüncenin derinliklerinde ulaşılamaz nitelikte herhangi bir şey çağrıştırmıyorsa, sembol hiçbir şey ifade etmez.”⁹⁵ yorumunu yapar.

Rus sembolizmi, Fransız sembolizminden etkilenmiş olsa da her akımda olduğu gibi Rus edebiyatına özgü bir karakter kazanarak kendini diğerlerinden farklı kılan çizgilere sahip olur. Rus sembolist şairler, şiirlerinde dönemi kendilerine özgü bir biçimde yansıtarak Rusya'nın bir uçuruma gittiğini, eski Rusya'nın sona geldiğini ve yeni, fakat henüz bilinmedik bir Rusya'nın doğması gerektiğini dile getirirler. Dostoyevski gibi onlar da ruhsal bir devrim geçirir⁹⁶ ve bunu eserlerinde gösterirler. Bununla ilgili olarak Vyaçeslav İvanov, “Yıldızların Arasında (Po zvezdam, 1909)” adlı makalesinde şunları dile getirir: “Devrim, sadece gerçek dünyada değil, başka dünyalarda da gerçekleşti. Devrim, şahitlerinin bizzat iç dünyamızın olduğu olayların bir tezahürüydü. Rusya'dan bir şeylerin kopması, içimizden bir şeylerin kopması demekti.”⁹⁷

Sembolist şiir, sanatın sınırları dışına çıkarak daha önce ünlü şair M. Yu. Lermontov ve F. İ. Tyutçev'in eserlerinde yer alan mistisizmi daha sık işler.⁹⁸ Avrupa'daki sembolizmden farklı olarak Rus şairler, sembolizme dini bir nitelik de yükler. Mistik ve maneviyatçı yönü, Rus sembolizmini Fransız sembolizminin rasyonalist görüşünden farklı kılar.⁹⁹ Bununla birlikte sembolistler, yaşamda yer alan kaosları bir uyum içerisine getirmeye çalışır.

⁹⁴ Mineralova, İ.G. (2009). *Russkaya literatura serebryanogo veka. Poetika simvolizma: u obnoe posobie*. Moskva: Flinta: Nauka, 11.

⁹⁵ İnternet: Gofman V. *Yazık simvolistov*. 54-55. http://old.old.imli.ru/litnasledstvo/Tom%2027-28/3_vol27-28_%D0%93%D0%BE%D1%84%D0%BC%D0%B0%D0%BD.pdf Erişim Tarihi 01.12.2019.

⁹⁶ Berdyaev N. (1971). *Russkaya ideya. Osnovnye problemi russkoy misli XIX veka i načala XX veka*. Paris: Ymca-Press, 231.

⁹⁷ Yermilova, Ye. V. (1989). *Teoriya i obrrazny mir russkogo simvolizma*. Moskva: Nauka, 5.

⁹⁸ İvanov, V. (2018). Zaveti simvolizma. *Serebryany vek. Simvolizm*. A. Bondarenko (Ed.) Moskva: İzdatelstvo “E”, 512.

⁹⁹ Asmus, a.g.e., 2018, 37.

Somut olan her şey evrensel bir mitolojik yorumlama kazanır. İmge-sembol, gerçeklik içinde dünyevi ve semavi, fani ve ebedi, somut ve soyut, bireysel ve genel olan arasında bir uyum yaratır.¹⁰⁰ Bu noktada birinci kuşak sembolistlerden Merejkovski'nin eserlerinde Tanrı'nın sonsuzluğu, ölüm gibi konuları ele alarak kendinden önceki şairlerin değinmediği yönler değinmesi¹⁰¹ Rus edebiyatı için önem taşır. Batı'nın bireyci sembolizmi Rusya'ya geldiğinde Merejkovski'nin dini-mistik eğilimde kaleme aldığı şiirleriyle din ile temasa geçer.¹⁰² Merejkovski mistisizme vurgu yaparak bu konuda Dostoyevski ve Tolstoy'dan ilham aldığından bahseder. Puşkin'in Ruslara "güzelliğin Rus ölçüsünü" gösterdiğini, Dostoyevski'nin ise Avrupa'ya "özgür dini duyguların" Rus ölçüsünü gösterdiğini vurgular. Rus edebiyatının Avrupa'dan çok şey aldığını, ancak Dostoyevski ve Tolstoy'a kadar Avrupa edebiyatına Rus edebiyatından hiçbir şey kazandırılmadığını¹⁰³ ve bu yazarların dış dünyadaki gerçekliği yansıtırken 19. yüzyılın mistik gereksinimlerini de yansıttıklarını¹⁰⁴ dile getirir.

Rus sembolizminde din ve felsefenin etkin olmasında o dönemde Rusya'da din felsefesi ile ilgili çalışmaların yaygın olması etkili olur. 1908 yılında Moskova'da S.N. Bulgakov (1871-1944), Peterburg'da N. Berdyayev (1874-1948), Kiev'de ise İlahiyat Akademisi profesörleri öncülüğünde dini-felsefi topluluklar kurulur. Bu topluluklar, dini ve felsefi arayışların merkezi haline gelir. Batı'da tanrıbilim ve felsefe nadir olarak bir arada ele alınırken, Rusya'da 20.yüzyılın başında gelişmeye başlayan felsefe, dini bir özellik kazanır ve inanç, felsefi açıdan ele alınır.¹⁰⁵ Bilgi teorisi değiştiği için sanata olan yaklaşım da değişir. Bilgi, artık en hakiki bilgi olan dini bilgi halini alır.¹⁰⁶ Dini-felsefi topluluklarla yakınlık içerisinde olan Rus sembolistler, yeni tarzda bir sanat anlayışı yaratma amacıyla felsefi ve şiirsel arayışları temel alır. Bununla ilgili olarak Andrey Bely şunları dile getirir: "*Artık felsefe ve şiir ayrılmazdır. Şair artık hayatı anlatan biri değil, hayatta bir yol*

¹⁰⁰ Barkovskaya, a.g.e., 1999, 26-27.

¹⁰¹ Mineralova, a.g.e., 2009, 93.

¹⁰² Mineralova, a.g.e., 2009, 78.

¹⁰³ Merejkovski, D.S. (2018). *O priçinah upadka i o novih teçeniyah sovremennoy russkoy literaturi. Serebryaniy vek. Simvolizm*. A. Bondarenko (Ed.) Moskva: İzdatelstvo "E", 458.

¹⁰⁴ Merejkovski, a.g.e., 2018, 508.

¹⁰⁵ Berdyayev, a.g.e. 1971, 237.

¹⁰⁶ Merejkovski, D.S. (2018). *O priçinah upadka i o novih teçeniyah sovremennoy russkoy literaturi. Serebryaniy vek. Simvolizm*. A. Bondarenko (Ed.) Moskva: İzdatel'stvo "E". 508.

gösterici olmalıdır."¹⁰⁷ Bu yeni bakış açısından hareketle Rus sembolistler, Tanrı'yı imgesel sözcükte arar ve sözcüğü tanrılaştırarak, ona dini bir anlam yüklerler.¹⁰⁸

Andrey Bely, "Yeşil Çayır (Lug zelyony, 1905)" adlı makalesinde sanatın dini, ahlaki ve etik anlayış çerçevesinde ilerlemesi gerektiğini şöyle dile getirir: "*Sanat, dini bir anlama sahip olmadan tek başına bir anlam ifade etmez. Sanatın dini manasını reddederek, estetik ile sadece şekilsel olanı kastediyor, her türlü manadan mahrum bırakıyoruz.*"¹⁰⁹ Böylece sembolizm, olgular dünyasını maddi gerçeklik içerisinde değil, duyuşsal algının ötesinde kabul eden dini fikir çerçevesinde kavramayı bir ilke edinir.¹¹⁰ Merejkovski, dini art arda ortaya çıkan semboller sistemi olarak tanımlar¹¹¹ ve bu düşüncesi doğrultusunda sembolün şiire dünyanın gizemini oluşturan sınırsız yönünü yüklediğini ileri sürer. Merejkovski'ye göre sembol, her daim ilk doğana, başlangıçta var olana¹¹², yani Tanrı'ya değinir. Sembole yüklediği bu anlam, İncil'de yer alan "*Başında söz vardı ve söz Tanrı'nındı. Söz, Tanrı'ydı.*" sözü ile bağlantılıdır.¹¹³ Tanrı, insan psikolojisinin derinliklerinde yer alır ve onu ortaya çıkaracak olan sembol, şairi iç "ben"liğiyle sınırların ötesine götürür.¹¹⁴ İlahi ve dünyevi olanı bir araya getirerek mutlak olan Tanrı'nın en akıl almaz olaylarına dair bilgileri estetik bir biçimde aktarır.¹¹⁵

Vyaçeslav İvanov, sembolizm ve sembol hakkında konuşurken şairin rolüne ve şiirin mistik-dini açıdan yorumlamasına vurgu yapar. Şair, mistik açıklamaların habercisi, tanrıların elçisidir. Ona göre sembolizm, dini anlamı bakımından şiirin ilk görevlerini hatırlatıcı niteliğe sahiptir. Şairden dünyevi bir dil talep eden toplum, dini unutmuş veya yitirmiş, faydacı bir ahlak anlayışıyla kalmıştır. Ancak şair, şair olduğu için hep dindardır ve gerçek bir şair, yaşamın dini düzenleyicisi olduğunu bilir. Çünkü şair, yaşamda gizemi

¹⁰⁷ Mineralova, a.g.e., 2009, 102.

¹⁰⁸ Nejenets, a.g.e., 1992, 7.

¹⁰⁹ Asmus, a.g.e., 2018, 22.

¹¹⁰ Nejenets, a.g.e., 1992, 6.

¹¹¹ Merejkovski, D.S. (2018). *O priçinah upadka i o novih teçeniyah sovremennoy russkoy literaturi. Serebryanıy vek. Simvolizm.* A. Bondarenko (Ed.) Moskva: İzdatel'stvo "E". 508.

¹¹² Nejenets, a.g.e., 1992, 6.

¹¹³ Nejenets, a.g.e., 1992, 8.

¹¹⁴ Nejenets, a.g.e., 1992, 6.

¹¹⁵ Nejenets, a.g.e., 1992, 6.

gören ve gizem yaratan kişidir.¹¹⁶ Bu doğrultuda sembolistler, sanatın dünyayı belirli bir ruhsal temel üzerinde yeniden yaratma¹¹⁷ ve yeni bir yaşam meydana getirme görevini üstlendiklerini ileri sürerler. Andrey Bely da sembolizmin yeni bir yaşam ve kültür biçimi oluşturmaya zemin hazırladığını¹¹⁸ dile getirir. Rus sembolistlerin bu düşünceleri İmmanuel Kant, Friedrich Nietzsche, Friedrich Schelling, Arthur Schopenhauer gibi filozofların ortaya koyduğu Alman idealizmiyle bağlantılıdır. İdealizm, sanata büyük önem verir ve kültürün yeniden canlandırılmasında sanatın dönüştürücü gücünden faydalanır. F. Schlegel, F. Schleiermacher, F. Schelling, Novalis gibi şair ve filozoflar, sosyal, siyasal ve kültürel canlanmanın anahtarı olarak sanata temel bir rol yükler ve sanatçıları insanlığın eğiticileri olarak görür.¹¹⁹ Bu doğrultuda Alman filozof Nietzsche yaratıcı kişiliğin, yani sanatçının mutlak; onun hiçbir şey ile sınırlı olmayan özgürlüğünün ise en büyük değer olduğu kanaatindedir.¹²⁰ Schiller ise sosyal yapının devrimle değiştirilebileceği fikriyle paralel bir biçimde sanatı, yaşamı yeniden yaratma gücüne sahip bir olgu olarak görür. Schiller'e göre sanatçı, eserini oluştururken aynı zamanda hayatını da oluşturmalıdır.¹²¹

Andrey Bely'a göre sembolizm, gelecekte Nietzsche'ye göre "üstün insan (sverhçelovek)" ve Solovyov'a göre "Tanrı insan (bogoçeloveçestvo)" dönemini başlatacak bir sanattır.¹²² Nietzsche üstün insan düşüncesini *Böyle Buyurdu Zerdüşt (Also sprach Zarathustra, 1883)* adlı eserinde Zerdüşt aracılığıyla açıklar. Nietzsche'ye göre Tanrı, insanın içinde ölmüştür ve insan, Tanrı'nın ölümüyle açılan bu boşluğu kendi varlığıyla kendini alt ederek doldurmalıdır. İnsan tamamlanmamış, eksik bir varlıktır ama bu eksiği kendini aşmaya çalışarak gidermesi gerekir. Böylece, kurtuluş zamanı gelir ve o ana kadar yüceltiği varlıkların bütün görkemi, güzelliği onun olur. O zaman insan, "üstün" olur.¹²³ Bu fikirler doğrultusunda idealizm, gerçekleri kişinin

¹¹⁶ İnternet: Gofman V. *Yazık simvolistov*. 59. http://old.old.imli.ru/litnasledstvo/Tom%2027-28/3_vol27-28_%D0%93%D0%BE%D1%84%D0%BC%D0%B0%D0%BD.pdf Erişim Tarihi 01.12.2019.

¹¹⁷ Vorova, Pidmogylna, Romanova, a.g.m., 2015, 153.

¹¹⁸ Vorova, Pidmogylna, Romanova, a.g.m., 2015, 153.

¹¹⁹ Alan Sümer, B. (2019). Schelling Felsefesinde Romantizm ve Doğa-Sanat İlişkisi. *FLSF (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi)*, Sayı: 27, 266.

¹²⁰ Lotman, Mints, a.g.e. 1989, 45.

¹²¹ Asmus, a.g.e., 2018, 16.

¹²² Piskunova, Piskunov, a.g.e., 2010, 11.

¹²³ Nietzsche: F. (1964). *Böyle Buyurdu Zerdüşt* (A.T. Oflazoğlu, Çev.). Ankara: Bilgi Yayınevi, 12.

bilinci ve sezgileri doğrultusunda ortaya koymayı amaçlaması bakımından sembolistlerin bireyci yaklaşımının temelini oluşturur. Sembolistler, kendilerine ilham kaynağı olan yaratıcı düş kavramını geliştirir ve bu kavramı eserlerinin oluşum süreci için önemli görürler. Ancak bu düş, bilinen anlamda bir düş değildir. Sembolizmi oluşturan yaratıcı düş, sembolist şairlerin ve sanatçıların eserlerinde yer alan derin kişisel imgelemler ile ifade edilir.¹²⁴ Düş yaratıcıdır ve sembolistlerin devrimci, yenilikçi gücüdür.¹²⁵ Bu sebeple sembolistler, toplumsal olandan ziyade kendi tecrübeleri, duygu ve düşünce dünyalarını eserlerinde işler ve bireyciliğe önem verir.

Sanatçı kişiliğin ve eserinin özgürlük mücadelesi, sanat tarihinin içeriği ve itici gücü olarak görülür. Bu güç, nesnel gerçeklerden kurtulmayı ve sanatçının kendi dünyasının neticesi olan bir eser oluşturmayı ifade eder. Bu düşünceler bir dönem romantik sanatçılar için de geçerli olur ve sembolistler tarafından şiir aracılığıyla tekrar ortaya çıkarılarak Konstantin Balmont, Valeriy Bryusov, Zinaida Gippius gibi şairlerin eserlerinde yansıma bulur.¹²⁶ Valeri Bryusov, “Sanat Hakkında (O iskusstve, 1899)” adlı makalesinde sanatçının amacının kendine özgü ruhunu açığa çıkarmak, ruhunun gizli özünü, her an değişen ve nesnel dış dünyadan bağımsız içeriğini yansıtmak olduğunu dile getirir: “*Sanatçı, bütün eserlerini kendinde bulur. Yaşadığı yüzyıl ona sadece imgeler, güzelleştirmeler sunar. Sanat okulu ona kuralları öğretir, ancak içeriği kendi ruhundan çıkarıp bulması gerekir.*”¹²⁷

Bireyci ve idealist düşünce, sembolist şiirdeki kahramana da etki eder ve iki tip lirik kahraman meydana getirir. Bunlardan ilki, insanlardan kaçan ve kendini dış dünyadan izole etmiş, kendi hayal dünyasında yaşayan bir tiptir. Sembolistlerin bu tarzda kullandığı lirik “ben”, ilk dönem sembolist şiirde sıklıkla yer alır. İkinci tip lirik kişi ise aktif ve kahraman bir kişiliğe sahiptir.

¹²⁴ Cassou, a.g.e., 2006, 7.

¹²⁵ Cassou, a.g.e., 2006, 8.

¹²⁶ İnternet: Gofman V. *Yazık simvolistov*. 56. http://old.old.imli.ru/litnasledstvo/Tom%2027-28/3_vol27-28_%D0%93%D0%BE%D1%84%D0%BC%D0%B0%D0%BD.pdf Erişim Tarihi 01.12.2019.

¹²⁷ İnternet: Gofman V. *Yazık simvolistov*. 56. http://old.old.imli.ru/litnasledstvo/Tom%2027-28/3_vol27-28_%D0%93%D0%BE%D1%84%D0%BC%D0%B0%D0%BD.pdf Erişim Tarihi 01.12.2019.

Bu türde işlenen kahraman, 20. yüzyılın başında ve ilk Rus devriminin gerçekleştiği 1905-1907 yılları arasındaki sembolist şiirlerde ağır basar.¹²⁸

Rus sembolizminin manevi arayışlarına filozof ve şair Vladimir Solovyov (1853-1900)'un görüşlerinin de büyük etkisi olur. O dönemde genç sembolist şairler, Solovyov'un görüşleri etrafında toplanır.¹²⁹ Solovyov, kendi düşünce ve görüşleri doğrultusunda din felsefesi açısından önemli, ancak anlaşılması oldukça zor bazı kavramlar ileri sürer. Bu kavramlardan biri, "birlik (vseyedinstvo)" tir. "Birlik" kavramı, herkes için bir görev yerine getirme anlamı taşır. Bu görev, kendi varlığının dar sınırlarından çıkarak başka bir "ben"i, yani ilahi olan yönünü algılamayı ve bu "ben"in varlığını "sen varsın" diyerek kabullenmeyi, onunla birlik olmayı ifade eder.¹³⁰ Sembolist şairlerin eserleri incelendiğinde "ben"in yanında "öteki ben"in de yer aldığı gözlemlenir ve eserlerde işlenen iki dünyalılığın, bu düşüncenin bir sonucu olduğu söylenebilir. Bu düşünce, sembolist eserlerde nesnel gerçekliğin şairane ruh ile bir birlik, uyum içerisinde olması¹³¹ şeklinde karşımıza çıkar. Birlik kavramı, "evrensel ruh (mirovaya duşa)"u ortaya çıkarır ve evrensel ruhun, Tanrı, insanlar ve doğa ile ruhsal açıdan birleşmesini ifade eder.¹³² Walicki'nin deyişiyle, "doğal dünyanın içine Tanrı karışır."¹³³ Bu görüş sembolist sanatta sözcüğün maddi ve manevi dünya ile birleşerek yeni anlamlar kazanması ve canlanması fikrine dönüşür.¹³⁴

Solovyov'un ileri sürdüğü kavramlardan sembolistleri en çok etkileyen bir diğeri ise "Tanrısal Bilgelik" anlamına gelen "Sofya" (Sofiya Premudrost') olur. Sofya, Solovyov'un Tanrı yapımı insanı ifade eden "Tanrı-insan" düşüncesiyle de bağlantılıdır. Bu düşünceye göre tanrısal olan ve dünyevi olan arasındaki düzeni Tanrı-insan sağlar.¹³⁵ Bu noktada Sofya, Tanrı ve dünya arasında düzeni sağlayan gizemli bir varlıktır ve sözden

¹²⁸ Lotman, M., Mints Z. (1989). *Stat'i o russkoy i sovetskoy poezii*. Tallinn: Eesti Raamat. 49-50.

¹²⁹ Yermilova, Ye. V. (1989). *Teoriya i obrazny mir russkogo simvolizma*. Moskva: Nauka, 11.

¹³⁰ Yermilova, a.g.e., 1989, 39.

¹³¹ Yermilova, a.g.e., 1989, 15.

¹³² Lotman, Mints, a.g.e., 1989, 47.

¹³³ Walicki, A. (2013). *Rus Düşünce Tarihi. Aydınlanmadan Marksizme*. (A. Şenel, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları, 567.

¹³⁴ İnternet: Gofman V. *Yazık simvolistov*. 59. http://old.old.imli.ru/litnasledstvo/Tom%2027-28/3_vol27-28_%D0%93%D0%BE%D1%84%D0%BC%D0%B0%D0%BD.pdf Erişim Tarihi 01.12.2019.

¹³⁵ Walicki, a.g.e., 2013, 563-564.

yaratılmış kişi ya da tanrısal varlığı ifade eder.¹³⁶ Solovyov'a göre Sofya, Tanrı'nın ikinci özü olarak görülen İsa'da yaratılmış birliktir ve bu birlik, sözcüklerle meydana gelir.¹³⁷ Birliğin gerçekleşmiş hali olarak görülen Sofya, içerisinde evrensel ruh, ideal insanlık ve sonsuz dişilik kavramlarını da barındırır.¹³⁸ Sofya'nın, tüm kavramların bir neticesi olarak Tanrı-insanı ifade ettiği söylenebilir.

Sofya kavramının beraberinde “sonsuz dişilik” kavramı gelişir. “Solovyov'a göre gerçek insan, ideal bir kişilik olarak sadece erkek veya sadece kadın olamaz, her ikisinin üstün bir birleşimi olmalıdır. Bu nedenle hayatın iki ayrı kutbu olarak dişilik ve erkeklik insanda birleşmeli ve onu tanrısal özelliğe büründürerek Tanrı-insan yapmalıdır.¹³⁹ Bu bakımdan “sonsuz dişilik”, kadın ve erkeğin ruhsal olarak birleştiği aşk aracılığıyla insanın başlangıçtaki tanrısal varlığını gerçekleştirilmeye yardımcı olan bir araçtır.¹⁴⁰ “Sonsuz dişilik”, insanı sonsuz yaratıcılığa doğru, aşkla yükselten sezgisel bir gücü ve Tanrı-insanın dünya üzerinde yarattığı mistik güzelliği, uyumu ve düzeni sembolize eder.¹⁴¹ Solovyov'un bu düşüncesi sembolizmde şairin sezgisel kavrayışı sonucu sözcüğün ve evrensel ruhun birleşmesi olarak ifade edilir. Tanrı'yı temsil eden evrensel ruh, dünyayı simgeleyen sözcük ile birleşerek onun içinde erimeli ve birliği sağlayarak Tanrı-insanı ortaya çıkarmalıdır.¹⁴² Sonsuz dişilik kavramı özellikle ikinci kuşak şairlerince benimsenir ve Aleksandr Blok'un eserlerinde en güzel örneklerini bulur. Bu şairler, sonsuz dişilik etkisiyle Solovyov'un ileri sürdüğü tüm kavramların bir neticesi olan Sofya'nın İsa'da değil, sanatta güzelliğin, zerafetin ve ilhamın simgesi olarak gördükleri “muhteşem kadın” imgesinde ortaya çıkacağına inanırlar.¹⁴³ Vyaçeslav İvanov, sonsuz dişilik kavramına ilk örneğin Rus şiirinde ilk kez büyük şair Lermontov'un “*Gizemli, Soğuk Maskenin Altından Tatlı Sesin Geldi, Bir Rüya Gibi (İz-pod tainstvennoy, holodnoy polumaski,*

¹³⁶ Walicki, a.g.e., 2013, 566.

¹³⁷ Walicki, a.g.e., 2013, 565.

¹³⁸ Walicki, a.g.e., 2013, 566.

¹³⁹ Uluoğlu, S. (2012). Rus Din Felsefesinde ve İkinci Kuşak Rus Sembolistlerin Eserlerinde “Sonsuz Dişilik” Kavramı. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Yıl: 2012, Sayı: 27, 193.

¹⁴⁰ Walicki, a.g.e., 2013, 571.

¹⁴¹ Uluoğlu, a.g.e., 2012 192-194.

¹⁴² Walicki, a.g.e., 2013, 566.

¹⁴³ Berdyaev a.g.e., 1971, 230.

zvuçal mne golos tvoy otradny, kak meçta, 1843) şiirinde yer aldığını ileri sürer.¹⁴⁴ İvanov, Lermontov'un "*Gizemli, soğuk maskenin altından tatlı sesin geldi, bir rüya gibi.*" sözlerini mistik ve sembolik bulur.¹⁴⁵

Solovyov'un "birlik" teorisinin etkisiyle sembolistler, sanatta "sentez"e önem verirler. Vyacheslav İvanov'a göre sentez, sadece edebiyat alanına ait olmayarak dini, felsefi, bilimsel ve kültürelidir.¹⁴⁶ Andrey Bely, bir sanatçının bakış açısından birliğin, farklı dönem, kültür ve kişiliklerin birbirine yakınlaşması, bir birlik oluşturması ve uzlaşması anlamına geldiğini dile getirir.¹⁴⁷ Bu düşünceden hareketle sembolistlere göre, sanatın hiçbir dalı arasında kesin bir çizgi yoktur ve tüm sanat dalları birbiriyle bir sentez içindedir.¹⁴⁸ Sentez, sembolün amacına ulaşmasında gereklidir.¹⁴⁹ Sembol hem somut olanı, yani olayların maddi anlamını hem de derinde yatan ideal anlamını yansıtmak zorunda olduğundan, teurjiye¹⁵⁰ hizmet edebilmesi ve gerçeklerin idealleştirilip kutsallaştırılması için anlamca hacimli olmalıdır.¹⁵¹ Bu görüş, Rus filozof Vladimir Solovyov'un mistik öğretisi ve özellikle de sanatçının bir eser oluşturmadaki sihirli rolü hakkındaki düşünceleriyle bağlantılıdır.¹⁵² Solovyov'a göre teurji, ideal ve maddi yaşamı cisimleştiren, yaşamı güzellik kurallarına göre yaratan bir sanattır. Onun izleyicisi olan sembol, dünyanın değişiminde bir araçtır.¹⁵³ Bu bakımdan sembolistler, sanatı bir gizem, sihirli bir eylem olarak görürler.¹⁵⁴ Gerçek bir sembolist sanatçı, nesnel gerçeğe sızıp öznelcilikten vazgeçerek ve varlığa son derece dikkatli bir biçimde kulak vererek yüce gerçekliğin anlamını kavramaya çalışır.¹⁵⁵ Bu konuda Solovyov, şunları dile getirir: "*Yegâne olanı anlamak ve saptamak için, onunla ruhun tüm gücü ile birlik olmak ve varlığının gücünü onunla birlikte hissetmek, onun koşulsuz değerini, mutlak olanın yegâne kaynağını*

¹⁴⁴ İvanov, a.g.e., 2018, 522.

¹⁴⁵ İvanov, a.g.e., 2018, 538.

¹⁴⁶ Mineralova, a.g.e., 2009, 31.

¹⁴⁷ Kolobayeva, a.g.e., 2000, 276.

¹⁴⁸ Mineralova, a.g.e., 2009, 33.

¹⁴⁹ Mineralova, a.g.e., 2009, 31.

¹⁵⁰ Terim, Yunanca, "ilah, tanrı" anlamına gelen "theos" sözcüğünden türetilmiştir ve Tanrı'nın eseri anlamına gelmektedir.

¹⁵¹ Yermilova, a.g.e., 1989, 7.

¹⁵² Asmus, a.g.e., 2018, 27.

¹⁵³ Yermilova, a.g.e., 1989, 7.

¹⁵⁴ Asmus, a.g.e., 2018, 23.

¹⁵⁵ Yermilova, a.g.e., 1989, 7.

*kabul etmek gerekir.*¹⁵⁶ Böylece, şiir ruhunun nesnel gerçeklik ile uyumu ortaya çıkar, çünkü bu iki unsur her zaman birbiri içinde yer alır. Bununla ilgili olarak Merejkovski, sadece şiirselliğin yer aldığı bir şiir anlayışından öte, kültürel, eleştirel ve gerçeklere dayalı bir şiir anlayışının yer alması gerektiğini ifade eder.¹⁵⁷

Fransız sembolist şair Charles Baudlaire (1821-1867), *Yazışmalar (Correspondances, 1857)* adlı şiirinde doğa ve sembol ilişkisinden bahseder. Baudlaire'e göre dünya, sembollerle dolu bir ormandır ve bu semboller mistik anlamlar taşır. Şair, doğanın bir kilise olduğunu, bu kiliseden zaman zaman muğlak sözcüklerin taşıdığını ve insanın, tanıdık gelen bakışlarla onu gezdiren semboller ormanından geçtiğini¹⁵⁸ ifade eder. Bu nedenle sembolist şairler, doğa ile ilgili sembollerini sıklıkla kullanırlar. Doğa, sembolist şiirde panteist dünya görüşünün bir sonucu olarak da yer alır. Panteist düşünceye göre insan, çevre ve doğanın gizemiyle karşılıklı ilişki içindedir.¹⁵⁹ Panteizm, doğada yegâne olarak gördüğü her şeyi mutlak olanda açıklar. Gerçek şairane açıklama ise mutlak olanın bireysel görünümde yer almasıdır.¹⁶⁰ Bunun bir sonucu olarak her şairin kullandığı sembol, kendine özgü bir anlama sahip olur.

Rus sembolizmi, temeline yerleştirdiği çeşitli felsefi görüşler doğrultusunda akımın diğer edebiyatlardaki özelliklerinden farklı yönleri sahip olduğu gibi kendi içinde de farklı özellikler kazanarak gelişim gösterir. Akım, Rus edebiyatında ortaya çıktığı dönemden itibaren iki evrede ilerleme kaydeder. İlk etap, bireyci, dekadan eğilimin yer aldığı 90'lı yıllardır. Bu dönem, birinci kuşak sembolistlerin dönemidir. İkinci evrede ise ikinci kuşak sembolistler yer alır ve bu dönem şairlerinin eserlerinde sembolizmin tüm özellikleri edebiyata yerleşir.¹⁶¹ Birinci kuşak sembolistler, ikinci kuşak sembolistlerden farklı bir biçimde dekadanlar olarak da adlandırılır. Bununla birlikte, Peterburg ve Moskova'da yaşayan şairlerin eserleri, konu bakımından farklılık gösterir. Bu farklılık, özellikle birinci kuşak sembolistler arasında

¹⁵⁶ Yermilova, a.g.e., 1989, 15.

¹⁵⁷ Merejkovski, a.g.e., 2018, s. 508.

¹⁵⁸ İvanov, V. (1924). *Dve stihii v sovremennom simvolizme*. N.L. Brodski, N.P. Sidorov (Ed.) *Literaturnyye manifesty I. Rossiya. Ot simvolizma do oktyabrya*. (57-75). Moskva: Novaya Moskva, 63.

¹⁵⁹ Nejenets, a.g.e., 1992, 4.

¹⁶⁰ Yermilova, a.g.e., 1992, 15.

¹⁶¹ Kolobayeva, a.g.e., 2000, 11.

hissedilir. Peterburglu mistikler ile Valeriy Bryusov'un etrafında toplanan Moskovalı şairler arasında bir zıtlık meydana gelir. Şairler, düşünsel açıdan bireyci eğilimde (dekadan) olanlar ve Vladimir Solovyov'un öğretilerini benimseyenler olmak üzere iki gruba ayrılır.¹⁶² Sanatçılar, Peterburg'ta Merejkovski'nin 1901 yılında kurduğu "Religioznofilosofskie sobraniya" ile A. Bely ve S. Solovyov'un Moskova'da kurduğu "Argonavt" topluluğu etrafında toplanırlar. Başlıca dergileri, Peterburg'ta yayımlanan "Mir iskusstva (1899–1904)", Moskova'da yayımlanan "Zolotoe runo (1906–1909)" ve "Apollon (1909–1917)" dur.¹⁶³

Birinci kuşak sembolist şairler arasında Dmitri Merejkovski (1865-1941), Valeri Bryusov (1873-1924) ve Konstantin Balmont (1867-1942) gibi şairler yer alır.¹⁶⁴ Eserlerinde işledikleri en tipik tema, bilgilerimizin görelî ve koşullu olduğunu, objektif bilginin mümkün olmadığını savunan görelîdir. Buna göre, yaşamda yer alan çok fazla gerçek vardır ve hiçbirî birbirinden daha iyi değildir. Şair, bu gerçeklerden istediğini seçebilir ve kendi isteğince değiştirebilir.¹⁶⁵ Ruhsal tecrübeleri, tutulamayan hisleri, dini ve mistik açılımları bilginin tek güvenilir kriteri olarak kabul eden dekadanlar, sanatsal yöntemlerinin temeline sadece işaret edilene uyan akıl dışı, ilham dolu sezgiyi, imayı, anlamda muğlâklığı ve gizli düşünceleri oturtur.¹⁶⁶

İkinci kuşak sembolistlerin en önemli temsilcileri arasında Aleksandr Blok (1880—1921), Vyaçeslav İvanov (1866—1949) ve Andrey Bely (1880—1934) yer alır.¹⁶⁷ Yirminci yüzyılın başlarında edebiyat sahnesine çıkan ikinci kuşak sembolistler, kendilerini Vladimir Solovyov'un öğrencileri olarak kabul ederler. Sembolizm bu gruptaki şairlerin makale ve şiirlerinde felsefi açıdan yoğunluk kazanır.¹⁶⁸ Şairler, şiir ve yazılarını çoğunlukla "Vesı" ve "Zolotoe runo" adlı dergilerde yayımlar.¹⁶⁹

İkinci kuşak sembolist şairler arasında birinci kuşak sembolistlerin teorisyeni olan Valeriy Bryusov'un yerini Andrey Bely alır. Birinci kuşak temsilciler arasında en gözde şair olan Konstantin Balmont'un yerini ise

¹⁶² Lotman, Mints, a.g.e., 1989, 46-47.

¹⁶³ Barkovskaya, a.g.e., 1999, 13.

¹⁶⁴ Asmus, a.g.e., 2018, 3-6.

¹⁶⁵ Lotman, Mints, a.g.e., 1989, 47.

¹⁶⁶ Orlov, a.g.e., 1969, 24-25.

¹⁶⁷ Lotman, Mints, a.g.e., 1989, 55.

¹⁶⁸ Yermilova, a.g.e., 1989, 3.

¹⁶⁹ Yermilova, a.g.e., 1989, 3.

Aleksandr Blok alır.¹⁷⁰ İkinci kuşak sembolistler sadece dekadanlara karşı gelmekle kalmaz, eserlerinde birtakım yeniliklere yer verirler. Vladimir Solovyov'un düşüncelerini daha yoğun bir biçimde benimseyerek, ideal ve gerçek dünya ile ilahi ahenk ve dünya üzerindeki kaos arasında yer alan zıtlığın son bulacağı düşüncesine sıkı sıkıya inanırlar. Eski dünyanın sonunun geldiğini ve kendilerinin yeryüzü ve gökyüzünün mistik sentezi sırasında, sonsuz dışılığın kesin olarak indiği anda doğacağına inandıkları yeni dünyanın müjdecisi olduklarını düşünürler.¹⁷¹ Bu düşünce, birinci kuşak sembolistlerden "Peterburglu mistikler" olarak adlandırılan D.S. Merejkovski, Z.N. Gippius gibi şairler arasında da yer alır. Ancak ikinci kuşak sembolistler bu gibi mistik fikirleri eserlerinde daha felsefi açıdan ele almaları bakımından birinci kuşak sembolistlerden farklılık gösterirler.¹⁷²

Sembolün ifade ettiği anlam da ikinci kuşak sembolistler ile birlikte bazı değişikliklere uğrayarak daha felsefi bir nitelik kazanır. Halkın kaderi, devrim, Rusya gibi problemler, düşüncelerinin çıkış noktaları olur.¹⁷³ Halk, Rusya ve devrim teması daha somut ve açık bir biçimde Blok'un şiirlerinde yer alır ve kısmen Andrey Bely'nin şiirlerine de yansır.¹⁷⁴ Bu bakımdan sembolizm, bireycilikten bir bakıma uzaklaşmış olur.¹⁷⁵ Sembol, her şeyden önce bireysel olmayı, birliğin başlangıcını, halk ruhuna katılmayı ifade etmeye başlar. Bu gruptaki şairler için sembol, kültürel hafızanın ve halk ruhunun unutulmuş, kaybolmuş varlığının yaşadığı, korunduğu yer anlamına gelir. Bu nedenle, eserlerinde folklorik ve mitolojik öğeleri daha sık kullanırlar.¹⁷⁶

Sembolistler, kendi içlerinde mistik/idealist ve realist olmak üzere iki gruba ayrılırlar. Realist sembolistler, düşüncelerini aktarmada nesnel gerçekliğe önem verirler. Ancak gerçekliğe verilen önem realist akımda algılanan gerçeklik ile benzer bir biçimde düşünülmemelidir. Çünkü sembolistlerin bakış açısıyla gerçeklik, duyuyla algılanan nesnel gerçekliği değil, doğanın ancak sezgilerle algılanabilen özünü yansıtır.¹⁷⁷ Andrey Bely,

¹⁷⁰ Polonski, a.g.e., 1925, 12.

¹⁷¹ Lotman, Mints, a.g.e., 1989, 56.

¹⁷² Lotman, Mints, a.g.e., 1989, 55.

¹⁷³ Yermilova, a.g.e., 1989, 4-5.

¹⁷⁴ Yermilova, a.g.e., 1989, 5.

¹⁷⁵ Yermilova, a.g.e., 1989, 5.

¹⁷⁶ Yermilova, a.g.e., 1989, 6.

¹⁷⁷ İvanov, a.g.e., 1924, 64.

realist sembolizmin gerçekleri yansıtan kelimelerle daha uhrevi olanı aktarması bakımından mistik sembolizme zıt olduğunu¹⁷⁸ ileri sürer. Realist sembolizm, nesnel gerçeklik aracılığıyla mistik olanı yansıtırken, idealist sembolizm mistik olanı sanatçının dünya görüşünden aktarır. Bu açıdan sembol, realist sembolizm için sembol bir araç, idealist sembolizm için ise bir amaç olur.¹⁷⁹

Vyaçeslav İvanov'a göre, sembolist sanatta realizmin yerinin korunmasının nedeni, estetik idealizmi dini bir sanat eserinin amaçları için daha az verimli, daha az faydalı bulmalarıdır. Bu nedenle D.S. Merejkovski'nin de belirttiği üzere semboller, gerçekliğin içinden akıp gelmelidir.¹⁸⁰ İdealizm, sanatçının izlenimleri ve öngörüsünden oluşan birlik içerisindeki sanatsal özgürlük anlamına gelir. Ancak sanatsal idealizmde nesnelere değil, sanatçının estetiğe dair şahsi dünya görüşüne, yani güzelliğe, metafiziğe bağlılığı söz konusudur. İvanov, realist dünya görüşünün sanatsal yaratı sürecinde psikolojik bir zemin ve bir eserin oluşumunda ilk adım olduğunu, bununla birlikte sanat eserinin dini değerini ortaya çıkardığını ileri sürer. Ona göre, dini fikirlerin maddi olarak cisimleştirilebilmesi için sanatçının her şeyden önce cismedilenin gerçekliğine inanması gerekir. Böylece şair, doğanın gizli bir uyum üzerine kurulu gerçek gizemini açığa çıkarır.¹⁸¹

Sembolistlerin felsefi-estetik görüşleri, kullandıkları şiir dili ve tekniğine de yansır. Yeni bir yaşam, yeni bir eser üretme düşüncesiyle sembolist şairler çoğunlukla sözcükler arasında alışılmadık dışında semantik ilişkiler ortaya çıkarır. Eserlerinde geleneksel sembollere yer vermeyip kendi sembollerini oluştururlar. Örneğin, aşkı su değil, kanlı ipek, kan veya ateş ile simgelerler.¹⁸²

Sembolistlere göre bir şairin görevi dış dünyadaki sembollerini sezerek bu sembollerini çözümlmek, bu sembollerini sözcükler, çağrışımlar ve ses yoluyla okuyucuya sezdirmektir.¹⁸³ Bu amaç doğrultusunda şairin kullandığı

¹⁷⁸ Mineralova, a.g.e., 2009, 9-10.

¹⁷⁹ İvanov, a.g.e., 1924, 69-70.

¹⁸⁰ Merejkovski, a.g.e., 2018, 444.

¹⁸¹ İvanov, a.g.e., 1924, 59-64.

¹⁸² Nejenets, N.İ. (1992). *Russkiye Simvolist*. Moskva: Znanie, 9.

¹⁸³ Çetişli, a.g.e., 2019, 121.

kelimeler, aynı zamanda birer sembol olarak kabul edilir.¹⁸⁴ Kullanılan sembol, sanatsal sözcükler, sembolistlerce fiziki dünyaya etki eden sihirli bir araç olarak algılanır. Sembol, okuyucuyu şiirin gizemine bağlayan sihirli bir işaret olma özelliği taşır.¹⁸⁵ Sözcüğü bu denli önemli gören sembolistler, Rus dilbilimci Potebnya'nın sözcüğün sessel biçimi ve anlamı arasındaki ilişkiyi ifade eden içsel biçim öğretisini geliştirir. Ünlü dilbilimci A.A. Potebnya'ya göre sözcük, ilk önce bir semboldür.¹⁸⁶ Sözcük hem anlamın oluşumunda bir araçtır hem de anlamın göstergesidir. Sözcüklerden oluşan dil ise kendi başına bir şiirdir. Ancak bu şiir içinde yer alan sözcükler, belirli bir anlam ortaya çıkaran somut imgelerdir, yani anlamın işaretleridir. Ayrıca, şiir içerisindeki sözcükler arasında meydana gelen derin anlamsal bağlar gerçekliğe değil, ideal olana aittir. Bu idealite, sadece sanatın ve hayal gücünün değil genel olarak düşünsel faaliyetin bir özelliğidir.¹⁸⁷

Sembolistlerin sahip olduğu ilahi anlayış, rahiplerin kullandığı, günlük dilden tamamen farklı, litürji diline benzer bir şiir dili ortaya koymayı amaçlar. Bunun neticesinde sembolistler, sanatın gizemli içeriğini oluşturan ruhsal derinliğin simgesi olarak şiirde müzikaliteye önem verir. Sembolistler, sanatın bir ahenge, bir müzikaliteye sahip olması gerektiği düşüncesindedir. Bu konuda Vyacheslav İvanov, “Önseziler ve Alametler: Yeni Organik Çağ ve Geleceğin Tiyatrosu (Predçuvstviya i predvestiya: novaya organiçeskaya epoha i teatr buduşçego, 1906)” başlıklı makalesinde şunları söyler: “*Her sanat eserinde, plastik sanatta bile gizli bir müzik vardır.*”¹⁸⁸ Andrey Bely ise “Sanatın Biçimleri (Formı iskusstva, 1902)” isimli makalesinde “*Müziğin, sanatın bütün biçimlerine bu biçimlerden bağımsız olarak etki ettiği*” düşüncesini ileri sürer.¹⁸⁹

Rus sembolistlerin bu düşüncesi, Alman felsefesiyle sıkı sıkıya bağlantılıdır. Müziği tüm sanatların üzerinde tutan Alman filozof

¹⁸⁴ Whitehead, A. N. (2019). *Sembolizm. Anlamı ve Etkisi*. Ankara: Fol Yayınları, 36.

¹⁸⁵ Mineralova, a.g.e., 2009, 79.

¹⁸⁶ Mineralova, a.g.e., 2009, 85.

¹⁸⁷ İnternet: Gofman V. *Yazık simvolistov.* 67-68.
http://old.old.imli.ru/litnasledstvo/Tom%2027-28/3_vol27-28_%D0%93%D0%BE%D1%84%D0%BC%D0%B0%D0%BD.pdf Erişim Tarihi 01.12.2019.

¹⁸⁸ İnternet: https://rvb.ru/ivanov/1_critical/1_brussels/vol2/01text/01papers/2_005.htm Erişim Tarihi 11.04.2020.

¹⁸⁹ Mineralova, a.g.e., 2009, 52.

Schopenhauer, müziğin “evrensel özgürlük” kavramını yansıttığını ve sanatın insanı günahlarından arındırdığını ileri sürer. Bu düşünce, özellikle ikinci kuşak sembolist şairler üzerinde etkili olur.¹⁹⁰ Bu nedenle sembolistler, şiirde melodiye ve müzikaliteye ayrı bir önem verir. Sembolistlerin müzikaliteye verdiği önem, Fransız şair Jean-Marie Guyau’nun “*Müzik daha bilgin ve karmaşık bir hal alarak bütün dünyayı kendi senfonisi içine yerleştirmeye çalışıyor.*” sözünden de gelir. Pual Verlaine bu konuda “*Müzik, her şeyden önce gelir...Gerisi edebiyattır.*” der. Bu düşüncenin oluşumunda Alman müzisyen Richard Wagner’in görüşlerinin de etkisi vardır. Wagner, ruhun derinliklerinde var olan gerçekleri ifade etmenin yalnızca duygu ve düşüncenin bir araya gelmesiyle mümkün olabileceğini savunur. Ayrıca Wagner, şiirde müziğe yer verilmesi gerektiğini ileri sürer.¹⁹¹ Sembolistler, ritmin akıcılığında, tonlamanın melodisinde, seslerin tekrarında şiirin müzikalitesini görür. Böylece, ritmi daha önce herhangi bir şiir ölçüsüne göre belirlenmeyen, metnin kendi içinden doğan serbest şiir tarzı ortaya çıkar.¹⁹² Şairlerin şiirdeki müzikalite ve ahenge önem vermelerinde büyük şair A.S. Puşkin’in “*Bizler çöşku için, duaların ve hoşça giden şeylerin sesi için dünyaya geldik.*”¹⁹³ sözünün de etkili olduğu söylenebilir.

Andrey Bely, “Bir Dünya Görüşü Olarak Sembolizm (Simvolizm, kak miroponimanie, 1904)” adlı makalesinde müziğin sembolleri en iyi biçimde yansıttığını ve bilince giden bir geçit olduğunu “*Müzikal fikirler gerçek sembollerdir. Müzikte ruhun derinliği bilincin yüzeyine yakınlaşır. Müzik, ideal bir şekilde sembolü yansıtır. Bu nedenle de sembol, müzikaldir...*”¹⁹⁴ sözleriyle ifade eder. Konstantin Balmont, “Bir Sihir Olarak Şiir (Poeziya kak volşebstvo, 1915)” başlıklı makalesinde Edgar Poe’nun *Kelimelerin Gücü (The Power of Words, 1903)* adlı eserine gönderme yaparak şiirin ve şiirdeki her harfin kendi özü gereği sihirli olduğunu dile getirir. Balmont, Edgar Poe’nun bu düşüncesini baz alarak dilin fonetik elementlerinin anlamla doğrudan bağımlı, sözcüğün etkisini, dilin yarattığı sihirli müziği ortaya

¹⁹⁰ Asmus, a.g.e., 2018, 9.

¹⁹¹ Çetişli, a.g.e., 2019, 117.

¹⁹² Lotman, Mints, a.g.e., 1989, 44.

¹⁹³ Polonski, a.g.e., 1925, 18.

¹⁹⁴ İnternet: Gofman V. *Yazık simvolistov*. 58. http://old.old.imli.ru/litnasledstvo/Tom%2027-28/3_vol27-28_%D0%93%D0%BE%D1%84%D0%BC%D0%B0%D0%BD.pdf Erişim Tarihi 01.12.2019.

çıkarmak için Rus dilinin seslerini analize tabi tutar.¹⁹⁵ Ayrıca Balmont, müzikaliteyi Rus şiirine uygulayan ilk şair olur.¹⁹⁶

Sembolistlerin güzellik kültürü, şiirde özellikle ritmik ve fonetik yapıya önem göstermeleriyle bağlantılıdır. Şiirin yapısı sadece biçimden değil, aynı zamanda ritim ve seslerden oluşur. Bu nedenle şiirin yapısı, biçim, ses ve ritim açısından anlamlı ve ahenkli bir bütün içerisinde olmalıdır. Bu konuda özellikle Valeriy Bryusov ve Konstantin Balmont'un büyük katkısı olur. Rus edebiyat bilimcisi Yu.M. Lotman, özellikle Balmont'un şiirin melodik olmasını kendine bir görev olarak benimsediğini ve Rus şiirinde onun kadar ahenkli ve melodik şiir yazan kimsenin olmadığını ileri sürer.¹⁹⁷

20. yüzyıl sanatında modernist akımların tipik bir özelliği olduğu üzere Sembolistler mitolojiye ilgi duyar. Sembolizm, mitolojik söylemin temel ilkelerini kendi içinde önemli bir ölçüde yerleştirir ve mitolojiyi lirik-felsefi mistisizmin kaynağı olarak gösterir. Sözlü efsaneler, destanlar, menkıbeler, kadim inanışlar, Sembolizmin beslendiği kaynaklar arasında yerini alır.¹⁹⁸ Sembolistler, Rus halkının geçmişine, eserlerde yansıma bulan Rus köy yaşamına ve folklorla sempati duyar. Bu doğrultuda, Sembolist şairler eserlerinde Slavcaya ait, "Rus ruhunu" yansıtan kelimeler kullanır. Sembolistlerin milli ve folklorik öğelere eserlerinde sıklıkla yer vermeleri, geçmişe özlem ve sevgilerinden ileri gelir.¹⁹⁹ Bu yaklaşım, Sembolist dünya görüşünü mitolojiye dayalı eski sanat biçimlerine yaklaştırır. Sembolistler bu bağı hem sanatlarında hem de yaşamlarında önemli bir noktaya koyar.²⁰⁰ Sembolist şairler mitolojinin yanı sıra lirik şiirlerinde Rus doğasını da sıklıkla işler.²⁰¹ Doğa, panteist düşüncenin bir sonucu olarak Sembolist eserlerde yer alır. Panteist düşünce toprağa sadakat talep ettiğinden, Sembolizmi benimseyen neredeyse tüm düşünürler için ortak olan şey, folklorik kaynağa yönelim olur.²⁰²

¹⁹⁵ İnternet: Gofman V. Yazık simbolistov. 62-64.
http://old.old.imli.ru/litnasledstvo/Tom%2027-28/3_vol27-28_%D0%93%D0%BE%D1%84%D0%BC%D0%B0%D0%BD.pdf Erişim Tarihi 01.12.2019.

¹⁹⁶ Orlov, a.g.e., 1969, 59.

¹⁹⁷ Lotman, Mints, a.g.e., 1989, 53-54.

¹⁹⁸ Nejenets, a.g.e., 1992, 8.

¹⁹⁹ Polonski, a.g.e., 1925, 24.

²⁰⁰ Lotman, Mints, a.g.e., 1989, 57-58.

²⁰¹ Polonski, a.g.e., 1925, 24.

²⁰² Yermilova, a.g.e., 1989, 15.

Sembolizm, sanatın sınırlarını zorlayarak hayatın, dünyanın ve kültürün felsefi açıdan ele alınmasını sağlaması ve ilk kez dünyaya estetik açıdan bakan bir akım olmasıyla Rus edebiyatında büyük bir önem taşır.²⁰³ Rus edebiyatının “Gümüş Çağ” olarak adlandırılan döneminde bir yaşam biçimi, düşünce tarzı ve bu düşüncelerin estetik bir biçimde ifadesi olarak yer edinir.²⁰⁴ Ancak her akımda olduğu gibi sembolizm de bir süre sonra edebi, düşünsel ve toplumsal gereksinimlere cevap veremez. Akım, 1907 Devrimi sonrasında toplumsal önemini kaybetmeye başlar.²⁰⁵ “Vesı” ve “Zolotoe runo” adlı dergilerin de varlığını sürdürememesi neticesinde sembolizm, edebi bir akım olarak gücünü kaybeder. 1910 yılı itibarıyla sembolist akım ortadan kalkar ve Aleksandr Blok’un ifadesiyle, sembolist yazarlar kendi yollarına devam eder.²⁰⁶ Böylece akım 1910’lu yıllarla birlikte yerini fütürizme bırakır.

Görüldüğü üzere sembolizm, sadece edebi ve sanatsal değil, aynı zamanda toplumsal ve düşünsel arayışların da bir sonucudur. Bilimi ve sanatı sentezlemesinin bir sonucu olarak sembolizm, oldukça derin ve kompleks bir fikir sistemine dayanmaktadır. Sembolistler, eski sanatsal ve felsefi görüşleri reddederek kendi iç dünyalarını temellendirdikleri ilkeler üzerinde yansıtmaya çalışır. Dayanağını Avrupa felsefesi ve sembolizminden almasıyla birlikte Rus sembolizmi, sembole daha yoğun felsefi ve dini-mistik anlamlar yükleyerek kendine özgü çizgilere sahip olur. Mistisizmin etkisiyle sembolist şairlerin anlatımlarında yer alan yoğun muğlâklığın okuyucuyu belirli belirsiz duygu ve tahminler içerisinde bırakması Rus şiiri için yeni bir özellik olur. Sembolist şiir, realizme özgü maddi gerçeklik temelinde oluşturduğu sembol ile manevi olanı aktarır. Bunu gerçekleştirirken sembolizmin şiirde romantizme özgü güzellik ve ahenk kaygısı taşıdığı gözlemlenir. Bu doğrultuda sembolizmin, her ne kadar kendinden önceki akım ve görüşleri reddetse de realizm ve romantizmin sentezi temelinde ortaya çıktığını söylemek mümkündür.

²⁰³ Voskresenskaya, M. A. (2005). *Simvolizm kak mirovidenie serebryanogo veka*. Moskva: Logos, 158.

²⁰⁴ Voskresenskaya, a.g.e., 2005, 159.

²⁰⁵ Yermilova, a.g.e., 1989, 3.

²⁰⁶ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey*. Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

3. KONSTANTİN DMITRİYEViÇ BALMONT'UN EDEBİ YAŞAMI (1867-1942)

Konstantin Balmont, 4 Haziran 1867 yılında Vladimir eyaletine bağlı Şuya kasabasında dünyaya gelir. Şair, aydın bir ailede yetişir. Bir deniz subayının oğlu olan babası Dmitri Konstantinoviç, bir sulh mahkemesi hakimidir ve aynı zamanda yerel yönetimde faaliyet gösterir. Orta halli bir toprak beyi olan Dmitri Konstantinoviç özgürlüğe, köy yaşamına ve ava çok değer verir. Onun doğaya duyduğu bu sevgi, oğluna da geçer.²⁰⁷ Şairin annesi Vera Nikolayevna ise eğitilmiş bir general kızıdır.²⁰⁸ Vera Nikolayevna köylülere eğitim verir, köyde amatör oyunlar ve konserler düzenler, zaman zaman da taşra gazetelerinde yazılarını yayımlar. Bu yönüyle Şuya'da herkesçe tanınan ve saygı gören biridir.²⁰⁹ Balmont'un sanatsal ve edebi yönünün oluşumunda annesinin büyük rolü vardır. Şair, “Şafak Sökerken (Nazare, 1929)” adlı anı yazısında anne babasının onun üzerindeki etkilerinden bahseder ve annesiyle ilgili olarak şunları söyler: “*Annem herkesten daha akıllı, eğitilmiş ve eşi az bulunur bir kadındı. Şairlik hayatıma derin bir etkisi oldu. Benim müzik, edebiyat, tarih ve dilbilim dünyasına girmemi sağladı. Kadının ruhunun güzelliğiyle beni ilk kez o tanıştırdı.*”²¹⁰

Şuya, on izmeden oluşan küçük bir köydür ve Balmontlar, şairin “huzurun ve sessizliğin küçük çarlığı” olarak adlandırdığı mütevazı bir evde yaşamlarını sürdürür.²¹¹ Şair, çocukluk yıllarını çiftlikte, Rus doğasının ve köyün sakinliği içerisinde geçirir.²¹² Balmontlar, Rus asıllı bir aile olmamalarına karşın tam bir Rus olarak yaşarlar. Ailedeki söylentilere göre, Balmontların ataları ilginç bir talih neticesinde Rusya'ya getirilmiş İskandinav ya da İskoçlardır. Bu söylenti doğrultusunda Balmont, atalarının özgürlükçü

²⁰⁷ Orlov, V. (Ed.) (1969). *Balmont jizn' i poeziya. K.D. Balmont. Stihotvoreniya*. Leningrad: Sovetskiy pisatel', 13.

²⁰⁸ Ozerova L. (1980). *Konstantin Balmont i ego poeziya. K. Balmont*. İzbrannoye. Moskva: Hudojestvennaya literatura, 4.

²⁰⁹ Orlov, a.g.e., 1969, 13.

²¹⁰ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05. 2020.

²¹¹ Orlov, a.g.e., 1969, 13.

²¹² İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05. 2020.

ve gezgin ruhunun kaynağı olan Vikingler olduğunu düşünür. Bunun yanı sıra, Türkçede “kuğu” anlamına gelen Lebedeva soyadına sahip annesinin, Tatar Altın Orda prensinin “Beyaz Kuğusu”²¹³nun soyundan geldiği de söylentiler arasındadır. Balmont’un bu ilginç bilgiden yola çıkarak *Beyaz Kuğu* (*Bely lebed*, 1897) adlı şiirini kaleme aldığı²¹⁴ ileri sürülmektedir. Balmont’un ikinci eşi Yekaterina Alekseyevna Andreyeva’nın *Hatıralar* (*Vospominanie*, 1996) adlı kitabında belirttiği üzere, Balmont’un ataları Balamut soyadını taşır. Balmont’un bir deniz subayı olan dedesi Konstantin İvanoviç’in adı, askeri göreve çağrıldığında yanlışlıkla “Bal’emunt” olarak yazılır ve daha sonra “Bal’mont” olarak kayda geçer.²¹⁵

Balmont, dönemin tüm soylu çocukları gibi eğitimine evde Rus klasiklerini okuyarak başlar. Koltsov, Puşkin, Nekrasov, onun ilk okuduğu şairlerdendir. Şair, *Şafak Sökerken* (*Na zare*, 1929) adlı yazısında bu şairlerin ve onlardan okuduğu Rus halk masallarının kendi edebi tarzının oluşumuna öncülük ettiğine²¹⁶ değinir. Balmont, eğitimine Şuya Lisesi’nde devam eder. Şair, oldukça tembel, düzensiz bir öğrencidir. Sıkı eğitimin verildiği gimnazyumdan adeta nefret eder ve hatta okulu bırakmak ister, ancak ailesi izin vermez. Şairin hayalinde bir yazar ve propagandacı olmak vardır.²¹⁷ Bu hayalinin altında, okuduğu eserlerin ve Şuya’daki fabrika işçilerinin durumunun etkisiyle oluşan özgürlükçü düşünceleri yatar. Şuya’da Balmont, devrimci görüşleriyle bilinen ve İvanov adında bir üniversite öğrencisinin cinayetinden sorumlu olan Sergey Neçayev ile tanışır.²¹⁸ Şair, aralarında soylu olarak sadece kendisinin bulunduğu devrimci bir topluluğa katılır. Topluluğun

²¹³ Rus blinalarında adı sıklıkla geçen savaşçı Mihail Potık, deniz kenarında beyaz bir kuğunun yüzdüğünü görür. Mihail bu kuğuyu avlamak ister ancak kuğu, kendisini vurmazsa onun için güzel bir genç kıza dönüşeceğini söyler. Kuğu, Avdotya Lihodinovna adında güzel bir kıza dönüşür ve birbirlerine âşık olup evlenirler. Bir gün Altın Ordalı bir tüccar Avdotya’yı görür ve Altın Orda prensi Koşçey’e haber verir. Prens, bu kıızı alabilmek için Kiev’i işgal eder. Mihail, Koşçey’e karşı savaşır ve onu yener. Ancak, beyaz kuğu Avdotya ölür. Bkz. (Kryuçkova, O. (2019). Slavyanskie bogı, duhi, bogatiri. İllustrirovannıy putevoditel’ po mifam i predaniyam naşih predkov. Moskva: Eksmo, 162.)

²¹⁴ Orlov, a.g.e., 1969, 7.

²¹⁵ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn’ zameçatel’nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

²¹⁶ İnternet: Balmont, K.D. (1929). *Na zare*. http://az.lib.ru/b/balxmnt_k_d/text_0300.shtml Erişim Tarihi 10.05.2020.

²¹⁷ Orlov, a.g.e., 1969, 15.

²¹⁸ Orlov, a.g.e., 1969, 14-15.

üyeleri “Narodnaya Volya” Partisi Yürütme Komitesi’nin Nisan 1884 yılında Jandarma Albay Sudeykin’in Peterburg’ta öldürülmesi hakkında bildirisini dağıtır. Bu olay üzerine topluluk kapatılır ve gözaltılar, aramalar, ihbarlar gerçekleşir. Haziran ayında tutuklamalar başlar ve Eylül ayında sıra Balmont’a gelir. Babasının toplum içerisindeki saygın konumu dolayısıyla şair hakkında gözaltı kararı çıkarılmaz ve gözaltına alınmaz.²¹⁹ Ancak bu durum onun eğitim hayatında olumsuz bir yansıma bulur ve yasa dışı bir topluluğa katıldığı gerekçesiyle okuldan atılır. Balmont’un annesi şairin öğrenimine devam edebilmesi için Moskova’ya gider ve eğitim bölge müdürü Kont V.A. Kapnist’ten izin belgesi alarak birinci yarıyıl sonu itibarıyla Vladimir şehrindeki lisede eğitimine devam etmesini sağlar.²²⁰ Böylece şair, 1884 yılının sonunda annesinin uğraşları sonucunda Vladimir şehrindeki gimnazyuma kaydolar ve daha önce okuldan ihraç edilen diğer öğrenciler gibi müdürlüğün gözetimi altında eğitimine devam eder.²²¹ Burada sınıf öğretmeninin gözetimi altında kendi deyimleriyle, bir buçuk yıl hapisnede gibi yaşayarak derslerini zar zor verir ve okulu bitirir. Bu durumla ilgili olarak Balmont şunları söyler: “*Gimnazyumu tüm gücümle lanetliyorum. Sınır sistemimi uzunca bir süre bozdu.*”²²²

Eylül 1886 tarihinde Balmont, Moskova Devlet Üniversitesi Hukuk Fakültesine girer. Balmont burada hukuk biliminden ziyade yabancı dil öğrenir ve Alman edebiyatını, büyük Fransız Devrimi tarihini ve toplumsal meselelerle ilgili yazıları okur. Şair, okuduklarının etkisiyle bu kez İvan Predteçenski’nin liderliğini yaptığı bir öğrenci topluluğuna katılır ve üniversitedeki öğrenci protestolarında yer alır.²²³ 1887 yılında öğrenci gösterilerinin düzenleyicisi olma suçuyla gözaltına alınır ve üç gün Butırka

²¹⁹ Orlov, a.g.e., 1969, 16-17.

²²⁰ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn’ zameçatel’nih lyudej. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

²²¹ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn’ zameçatel’nih lyudej. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

²²² Orlov, a.g.e., 1969, 17.

²²³ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn’ zameçatel’nih lyudej. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

hapishanesinde yatar. Daha sonra memleketi Şuya'ya polisin gizli gözetimi altında gönderilir. Bu olay neticesinde Balmont üniversiteden de atılır.²²⁴

Şair, 10 Şubat 1889 tarihinde Şuyalı bir fabrikatörün kızı olan Larisa Mihaylovna Garelina ile evlenir. Balmont'un ailesi bu evliliğe karşı çıkar, ancak şair bu evlilik için ailesiyle bağını koparır.²²⁵ Nitekim bu evlilik şaire mutluluk getirmez. Aile içi huzursuzluk, geçim sıkıntısı, düzensiz bir hayat ve gelecekte emin olamama gibi etkenler neticesinde Balmont'un sinir sistemi ciddi anlamda bozulur. Kronik baş ağrılarına tıbbi hiçbir çare bulunamaz.²²⁶ 13 Mart 1890 gecesinde şair, Lev Tolstoy'un yeni çıkan *Kroyçer Sonat (Kreytseroy sonat, 1889)*'ını okuyarak artık hayatına bir son vermesi gerektiği düşüncesine kapılır ve sabaha karşı kendini üçüncü katın penceresinden atar. Ancak sonuç şairin istediği gibi olmaz ve ağır derecede sakatlanarak bir yıl yatağa bağlı bir hayat geçirir.²²⁷ Yaşamının bu dönemiyle ilgili olarak şair şu yorumu yapar: “13 Mart gününü çok iyi hatırlıyorum ve dünyada hiçbir şey bana o günü unutturamaz...Kan ve kir içerisindeydim. Kendimi öldürmediğimi, sadece kendime zarar verdiğimi gördüğümde sağ elimi boğazıma götürmek istedim, ama elim kurşunla dolu gibiydi.”²²⁸

Hayatının bu dönemi, şairin kişiliğinin oluşumunda büyük rol oynar. Vücutundaki kırıklar dolayısıyla bir yıl yatmasına neden olan bu intihar girişimi, şaire göre, ona olağanüstü bir akıl aydınlanması yaşatır ve yaşama sevinci kazandırır.²²⁹ Balmont bu olaya ilahi bir mana da yükler. Ölümün soluğunu hissetmek, onda yaratıcı bir ruh uyandırır.²³⁰ Şair, hayatında dönüm noktası olarak gördüğü bu olayı *Dirildiğimde (Voskressiy, 1895)* adlı şiirine yansıtır:

²²⁴ Orlov, a.g.e., 1969, 18.

²²⁵ Orlov, a.g.e. 1969, 18-19.

²²⁶ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

²²⁷ Orlov, a.g.e., 1969, 19.

²²⁸ Kreyd, V. (1992). *Poet serebryanogo veka*. K.D. Bal'mont. Svetly ças. Stihotvorniya i perevodi. Moskva: İzdatel'stvo “Respublika”, 7.

²²⁹ İnternet: https://royallib.com/read/balmont_konstantin/konstantin_balmont___biografiya.html#0, Erişim Tarihi 11.09.2019.

²³⁰ Orlov, a.g.e., 1969, 19.

Yarı sakat, halsiz
Kanlı bir başla
Kendime geldim kaldırımda
Aydınlık ışınların döküldüğü.

Neden atladım pencereden?
Korkunç düşüşün bedeliyle
Satın almak istedim kurtuluşu
Uzun süredir sıkın zincirlerden.

Öldürmek istedim hüznün denen yılanı
Ölen günlerin utancını unutmak...
Fakat beş sajen
Karşılama beklemelerimi

Ve o zaman anladım aniden
Yaptığım her şeyin canice olduğunu
Ve Gökyüzü ulaşılmaz
Ve yüksekti hiç olmadığı kadar.

.....
“Çağrıda bulunan ruhla acı çekerek
Dünya için acı çek, insanlarla yaşa
Ve sonra benim tacımı al”...
Böyle söyledi kutsal gölge.

Ölüm- Meryem'di o,
Göründü bir anlığına,
Hayatın vahyini indirdi bana
Ve zamanından önce gitti uzaklara.

*Ve yeni, daha güzel bir gün doğarak,
Benim için yandı karanlıkta
Ve topraktan destek alarak
Kalktım Antaios'un²³¹ kudretiyle.²³²*

*Полу изломанный, разбитый,
С окровавленной головой,
Очнулся я на мостовой,
Лучами яркими облитой.*

*Зачем я бросился в окно?
Ценою страшного паденья
Хотел купить освобожденье
От уз, наскучивших давно.
Хотел убить змею печали,
Забуть позор погибших дней...
Но пять воздушных саженьей
Моих надежд не оправдали.*

*И вдруг открылось мне тогда,
Что все, что сделал я, — преступно.
И было Небо недоступно,
И высоко, как никогда.*

...

*“Душой отзывною страдая,
Страдай за мир, живи с людьми
И после — мой венец прими»...
Так говорила тень святая.*

²³¹ Yunan mitolojisinde gücünü topraktan alan bir kahramandır.

²³² Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Polnoe sobranie stihov 1909-1914. Knigi I-III*. Tom I, 123-124.

*То Смерть-владычица была,
Она явилась на мгновенье,
Дала мне жизни откровенье
И прочь — до времени — ушла.*

*И новый, лучший день, аля,
Зажегся для меня во мгле. —
И прикоснувшись к земле,
Я встал с могуществом Антея.²³³*

Balmont, şiir yazmaya henüz on yaşındayken başlar, ancak bu şiirlerini amatörcce kaleme alır. Şair, sanatsal açıdan ciddi şiirlerini 16-17 yaşlarında kaleme almaya başlar. Balmont, 1885 yılında Vladimir Lisesi'nin sekizinci sınıf öğrencisi iken yazar V. G. Korolenko ile tanışır ve ona incelemesi, görüş bildirmesi için şiir kitabını verir. Kitapta Balmont'a ait 44 şiirin yanı sıra şairin Almancadan çevirdiği 6 şiir yer alır.²³⁴ Korolenko'nun görüşü sert, ancak bir o kadar da olumlu ve umut verici olur. Yazar, Balmont'a işini gerçekten sevdiği ve dikkatli bir şekilde yoğunlaşabildiği takdirde ondan zamanla seçkin bir şeyler duyma şansı olacağı, bu nedenle şiirlerini yayımlamada acele etmemesi gerektiği tavsiyesinde bulunur. Korolenko'nun bu desteği Balmont'u cesaretlendirir ve zor zamanlarında bir tılsım özelliği taşır.²³⁵

Şair, lise döneminde “Jivopisnoe obozrenie” adlı ünlü günlük dergiye birkaç şiirini gönderir. Kendi kaleme aldığı *Istrabın Acısı (Goreç muki)*, *Uyanış (Probuğenje)* ve Alman şair Nicolaus Lenau'dan çevirdiği *Ayrılık Bakışı (Proşçalny vzglyad)* olmak üzere üç şiiri, derginin Aralık sayısında “Konst. Balmont” imzasıyla yayımlanır. Bu, şairin ilk yayını olur.²³⁶ Balmont bununla ilgili olarak şunları dile getirir:

²³³ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010 123-124.

²³⁴ Molčanova N.A. (2002). *Poeziya K.D. Balmonta: problemi tvorçeskoj evolyutsii*. (Dissertatsiya na soiskanie uçyonoy stepeni doktora filologičeskih nauk). İvanovskiy gosudarstvennyy universitet, İvonovo, 25.

²³⁵ Orlov, a.g.e., 1969, 21-22.

²³⁶ Molčanova, a.g.e., 2002, 25.

İlk şiirlerim 1885 yılının Kasım veya Aralık ayında “Jivopisnoe obozrenie”de yayımlandı. O zamanlar liseyi bitirmek üzereydim ve sınıf öğretmenim bana şiir yazmamı yasaklamıştı. Adımın dikkat çektiği ilk şiir, Percy Bysshe Shelley’den çevirdiğim ve “Vestnik Yevropi”da yayımlanan Mimoza (Mimoza) adlı poemaydı.²³⁷

Edebiyat yaşamına ufak da olsa adım atmaya başlayan şair, ilerleyen süreçte eğitim hayatında birtakım şanssızlıklarla karşılaşır. Balmont bu süreçte yabancı dil öğrenir, çeviriler yapar. Şair, kendisinin dile getirdiği üzere beş yıl boyunca hiçbir dergide tek bir şiir dahi yayımlamaz. 1890 yılında ise ilk şiir kitabı, şairin kendi imkânları doğrultusunda Yaroslavl’da *Şiir Kitabı (Sbornik stihotvorenij, 1890)* adıyla yayımlanır. Kitapta yer alan şiirlerin teması aşktır ve şiirlerin pek çoğu şairin ilk eşi L. M. Garelina’ya ithafen kaleme alınır.²³⁸ Eser, Balmont’a herhangi bir başarı sağlamaz. Balmont, kitabın bütün baskılarını kendisi satın alır ve hepsini yakar.²³⁹ Bir süre Shelley, Edgar Poe, Pedro Calderon, Ernst Theodor Wilhelm Hoffman gibi şair ve yazarlardan Rusçaya çeviriler yapar.

Bu dönemde Balmont’a destek çıkan üç önemli isim yer alır. Bunlardan biri ünlü bir gazeteci ve tercüman P.F. Nikolayev, diğeri ise edebiyat profesörü N.İ. Storojenko’dur. P.F. Nikolayev, Nikolay Andreyeviç İştutin ve Dmitri Vladimiroviç Karakozov’un 60’lı yıllarda kurduğu devrimci yeraltı topluluğunun bir üyesi olma ve Çar’ı öldürme düşüncesi suçuyla kürek cezasına çarptırılmış bir kişidir. 1887’de öğrenci gösterileri sırasında Balmont ile tanışan Nikolayev, şairin Shelley’nin şiirlerine yöneliminde büyük rol oynar. N.İ. Storojenko ise Moskova Devlet Üniversitesi’nde Avrupa edebiyatı profesörü olarak görev yapar. Eserlerini çevirdiği Shelley hakkında bir makale yazması üzerine Balmont, Storojenko’nun asistanı olarak çalışmaya başlar. Nikolayev ve Storojenko, Balmont’a maddi ve manevi her türlü desteği sağlar. Bu destek doğrultusunda Balmont, dönemin ünlü yayıncılarından K.T. Soldatenko ile Danimarkalı tarihçi Frederik Winkel-Horn’un *İskandinav Edebiyat Tarihi* ve Alman edebiyat bilimci Adolf Gaspary’nin *İtalyan Edebiyat Tarihi* adlı eserlerinin tercümesi için anlaşılır. Şair, “Gören Gözler

²³⁷ İnternet: Balmont, K.D. (1929). *Na zare*. http://az.lib.ru/b/balxmont_k_d/text_0300.shtml Erişim Tarihi 10.05.2020.

²³⁸ Molçanova a.g.e., 2002, 27-28.

²³⁹ İnternet: _____ (1990). *K.D. Balmont: bibliografiçeskaya spravka*. http://az.lib.ru/b/balxmont_k_d/text_0490-1.shtml Erişim Tarihi 13.02. 2020.

(Vıdyaşçie glaza, 1922)” adlı yazısında bu işin onun üç yıl boyunca geçimi ve şiir çalışmaları için bir fırsat sağladığını dile getirir.²⁴⁰

Balmont’un edebiyat alanına ilk adımlarından birini atmasını sağlayan üçüncü kişi ise Moskovalı bir avukat olan knez Aleksandr İvanoviç Urusov’dur. Aleksandr İvanoviç, şairin *Kuzeyin Gökyüzü Altında (Pod severnum nebom, 1894)* ve *Enginlikte (V bezbrejnosti, 1895)* adlı kitaplarını oluşturan ilk şiirlerini beğeniyle karşılar.²⁴¹ Balmont’un yeni felsefi ve edebi akımlarla tanışıklığı da Batı edebiyatını yakinen takip eden Urusov sayesinde gerçekleşir. Şair, *Dağların Zirveleri (Gornie verşini, 1904)* adlı kitabında Urusov hakkında “*Urusov, ruhumun özgürleşmesine, kendimi bulmama yardımcı oldu.*”²⁴² şeklinde bahseder. Aleksandr İvanoviç, Balmont’un Edgar Allan Poe’dan çevirdiği *Gizemli Hikayeler (Tainstvennie rasskazi, 1895)* ve *Baladlar ve Hayal Gücü (Balladı i fantazii, 1895)* adlı eserlerinin basımında da destek çıkar.²⁴³

Eylül 1894 tarihinde Balmont, Batı Edebiyatını Sevenler Topluluğu (Obşçestvo lyubiteley zapadnoy literaturı)’nda Valeriy Bryusov ile tanışır. Bu tanışma daha sonra edebiyat alanında bir arkadaşlığa dönüşür. Balmont, Bryusov ile üç yıl boyunca kardeş gibi olduklarını, ancak daha sonra edebi polemikler nedeniyle aralarının bozulduğunu dile getirir.²⁴⁴ Bryusov, Balmont ile ilgili ilk izlenimlerini şöyle aktarır:

*Şiire olan büyük sevgisi, şiirin güzelliğine dair ince sezgisi ve kendine has kişiliği bende olağanüstü bir izlenim bıraktı. Balmont sayesinde pek çok şey öğrendim. Bana diğer şairleri anlamayı, hayatı gerçekten sevmeyi öğretti. Balmont ile birbirimize şiirlerimizi ve sevdiğimiz şairlerin şiirlerini okuyarak geçirdiğimiz akşamlar, hayatımda sonsuza dek en önemli olaylardan biri olarak kalacak. Balmont ile tanışana kadar biriydim ve onunla tanıştıktan sonra bambaşka biri oldum.*²⁴⁵

²⁴⁰ Orlov, a.g.e., 1969, 22-23.

²⁴¹ İnternet: Balmont, K.D. (1929). *Na zare*. http://az.lib.ru/b/balxmomt_k_d/text_0300.shtml Erişim Tarihi 10.05.2020.

²⁴² Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah*. Tom VI, 378.

²⁴³ İnternet: ____ (1990). *K.D. Balmont: bibliografiçeskaya spravka*. http://az.lib.ru/b/balxmomt_k_d/text_0490-1.shtml Erişim Tarihi 13.02. 2020.

²⁴⁴ İnternet: ____ (1990). *K.D. Balmont: bibliografiçeskaya spravka*. http://az.lib.ru/b/balxmomt_k_d/text_0490-1.shtml Erişim Tarihi 13.02. 2020.

²⁴⁵ Orlov, a.g.e., 1969, 23.

Şair daha sonraları A.P. Çehov ve İ.A. Bunin ile tanışır. Çehov ile aralarında dostane bir ilişki meydana gelir. Çehov, Balmont'a karşı herhangi bir önyargı sahibi olmaksızın, şairi yeni sanatsal biçimlerin yaratıcısı olarak görür. Balmont, Bunin ile de benzer biçimde iyi ilişkiler kurar. İki şair, birbirlerine şiirleri aracılığıyla göndermelerde bulunur. Bu göndermelerin yer aldığı şiirlere örnek olarak Balmont'un Bunin'in İgor Bölüğü Destanı'na ve dönem Rusya'sının zayıf durumuna göndermede bulunduğu *Sorguç Otu (Kovil', 1894)* şiirine ithafen kaleme aldığı *Sorguç Otu (Kovil, 1895)* adlı şiiri örnek verilebilir. Şiirde Bunin, uzun yıllar yaşayabilen sorguç otuyla bozkırın tarihe şahitlik etmesine vurgu yapar. Balmont da benzer bir biçimde sorguç otu ile Rusya'yı simgeler ve Bunin'e Rusya'nın geçmişinin geçmişte kaldığı yanıtını verir:

*Ölmek üzere olan bir hayal gibi
Sorguç otu sallanıyor bozkırda
Titreyen Ay bakıyor,
Hüzünleniyor beyaz dumanıyla.*

*Ve gezip dolaşüyor belirsiz gölgeler
Görünmeyen alanlarda
Anlık, gelip geçici bir şeyler
Fısıldıyor aç gözlü rüzgâra.*

*Ve bir görünüp bir kaybolan parıltı
Dumanların ardında kayboluyor,
Batan, kaybolan şey,
Kurganların üzerinde yükseliyor.*

*Ay sönecek, kararacak,
Yanan ve eriyen
Sorguç otu sallanıyor titreyerek,
Bir hayal gibi ölmek üzere olan.*

*Точно призрак умирающий,
На степи ковыль качается,
Смотрит Месяц догорающий,
Белой тучкой омрачается.*

*И блуждают тени смутные
По пространству неоглядному,
И непрочные, минутные,
Что-то шепчут ветру жадному.*

*И мерцание мелькнувшее
Исчезает за туманами,
Утонувшее минувшее
Возникает над курганами.*

*Месяц меркнет, омрачается,
Догорающий и тающий,
И, дрожа, ковыль качается,
Точно призрак умирающий.²⁴⁶*

Balmont ve Bunin arasındaki dostluk, Bunin'in zamanla sembolistlerden uzaklaşması neticesinde bozulur.²⁴⁷ Bu dönemde Balmont, dönemin ünlü bestecileri A.N. Skryabin ve S.S. Prokofyev ile de yakın ilişkiler kurar.²⁴⁸ 1902 yılında Paris'te bulunduğu dönemde Balmont ile

²⁴⁶ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 64.

²⁴⁷ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

²⁴⁸ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

Fransız resmi ve şiirine hayranlık duyan şair ve ressam Maksimilian Aleksandroviç Voloşin arasında gerçek bir dostluk meydana gelir.²⁴⁹

Balmont'un yakın ilişkiler kurduğu bir diğer isim, Nadejda Teffi'nin kız kardeşi şair Mirra Lohvitsakaya olur. Şair, Lohvitskaya ile hem edebi açıdan hem de özel anlamda yakınlaşır. Balmont ve Lohvitskaya 1895 yılında Odessa ve Kırım'da beraber vakit geçirirler. Bunun bir etkisi olarak Balmont, Lohvitskaya'nın *Cemile (Djamile, 1899)* adlı şiirine gönderme niteliğinde *Ay'ın Büyüleri (Çarı mesyatsa, 1900)* şiirini kaleme alır.²⁵⁰ Lohvitskaya, 27 Şubat 1896 tarihinde Moskova'da çıkan ilk kitabı *Şiirler (Stihotvoreniya)*'i "Okuyucusu ve hayranından Konstantin Dmitriyeviç Balmont'a"²⁵¹ notuyla Balmont'a ithaf eder. Balmont, "Rus Sapfo" olarak adlandırdığı Lohvitskaya'ya *Biliyordum (Ya znal, 1897)*, *Son Güne Kadar (Do poslednogo dnya, 1898)*, *Günübirlik (Odnodnevka, 1897)*, *Mirra (Mirra, 1912)* gibi pek çok şiir ithaf eder. Lohvitskaya'nın adı, Balmont'un *Güneş Gibi Olalım (Budem kak Solntse, 1903)* adlı kitabını ithaf ettiği isimler arasında da yer alır.²⁵² Şairin Lohvitskaya'ya ithaf ettiği şiirlerine örnek olarak *Biliyordum*'u vermek mümkündür. Balmont, şiiri kime ithaf ettiğini şiirin başında *M.L. Lohvitskaya'ya (M.L. Lohvitskoy)* epigrafiyle belirtir ve ona karşı hislerini dile getirir:

Biliyordum, seni bir kez gördüğümde

Sonsuza dek seveceğimi.

Kadını kadınların içinden bir tanrıça seçerek

Bekliyorum, seviyorum sonsuza dek.

²⁴⁹ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

²⁵⁰ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

²⁵¹ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

²⁵² İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

*Her yerde olduğu gibi aldatıcıysa sevgi,
Sevginin keyfini çıkaralım,
Seninle yeniden karşılaşsaksak,
Yine yabancı gibi vedalaşalım.*

*Suç, gülümseme ve uyku saatinde
Uzakta olacağız ben ve sen.
Bizim için ebediyen yaratılmış ülkede
Ne sevginin ne ayıbın yer aldığı.*

*Я знал, что, однажды тебя увидав,
Я буду любить тебя вечно.
Из женственных женщин богиню избрав,
Я жду - я люблю - бесконечно.*

*И если обманна, как всюду, любовь,
Любовью и мы усладимся,
И если с тобою мы встретимся вновь,
Мы снова чужими простимся.*

*А в час преступления, улыбок, и сна
Я буду - ты будешь - далеко,
В стране, что для нас навсегда создана,
Где нет ни любви, ни порока.²⁵³*

Balmont meraklı, sinirli ve biraz da çocuksu bir mizaca sahiptir.²⁵⁴
Şairin portreleri V.A. Serov, N.İ Ul'yanov, L.O. Pasternak, M.A. Durnov ve

²⁵³ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 151.

²⁵⁴ Barkovskaya N. V. (1999). *Poeziya serebryanogo veka*. Yekaterinburg: Uralskiy gosudarstvenniy pedagogičeskiy universitet, 48.

M.A. Voloşin gibi sanatçılar tarafından çizilir.²⁵⁵ 1902 yılında Moskova’da kurulan ve Balmont, Bryusov gibi şairlerin yer aldığı “Edebi Topluluk (Literaturniy krujok)”’un üyelerinden Rus göçmen yazar Boris Zaytsev (1881-1972), şair ile ilk karşılaşması sonucu Balmont ile ilgili izlenimlerini şöyle aktarır:

*Balmont ile ilk karşılaşmam bu toplulukta gerçekleşti. Oscar Wilde ile ilgili bir şeyler okuyordu. Hafif kızıl saçlıydı. Hızla hareket eden canlı gözleri, ince sakalı uzun dik yakalığı vardı. Yüzünde bir savaşıçı ifadesi taşıyordu. Sinirli, patlamaya hazır bomba gibi sert ya da coşkulu bir biçimde cevap veriyordu...Serov’un portesi tam olarak onu yansıtıyordu.*²⁵⁶

1891 yılı Ekim ortasında Balmont, Peterburg’a gider. Burada “Severnıy vestnik” adlı derginin yayınevine uğrar ve Mihail Niloviç Albov, D.S. Merejkovski, N.M. Minski, Z.N. Gippius gibi şairlerle tanışır. “Severnıy vestnik”e ve “Sankt-Peterburgskie vedomosti” adlı gazeteye şiirlerini bırakır. Nikolay Minski aracılığıyla dönemin büyük yayımcılarından Florenti Fyodoroviç Pavlenkov’a çevirilerini iletir. Şair, “Severnıy vestnik”te editör olarak çalışmak ister, ancak bu isteği gerçekleşmez. Derginin editörü Albov, dergideki tüm pozisyonların dolu olduğunu söyleyerek şairi reddeder.²⁵⁷ Balmont 1894 yılında Kırım’da bulunduğu dönemde “Jurnal dlya vseh” adlı derginin redaktörü Viktor Sergeyeviç Mirolyubov ile tanışır ve 1899-1908 yılları arasında bu dergide eserlerini yayımlar.²⁵⁸

Balmont, Rus dekadanzminin doğduğu ve sembolizmin kendine yer bulduğu bir dönemde şiirlerini yeniden kaleme almaya başlar.²⁵⁹ Şair, 1894 yılı itibarıyla edebi çalışmalarına yoğunluk verir ve eserlerini art arda yayımlamaya başlar. 1894 yılında *Kuzeyin Gökyüzü Altında (Pod severnim nebom)* ve 1895 yılında *Enginlikte (V bezbrejnosti)* adlı kitapları

²⁵⁵ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn’ zameçatel’nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

²⁵⁶ Zaytsev, B. (1965). *Balmont*. http://az.lib.ru/b/balxmont_k_d/text_0610.shtml Erişim Tarihi 07.05.2020.

²⁵⁷ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn’ zameçatel’nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

²⁵⁸ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn’ zameçatel’nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

²⁵⁹ Orlov, a.g.e., 1969, 54.

yayımlanır.²⁶⁰ *Kuzeyin Gökyüzü Altında* adlı kitabı olumlu yorumlar aldığı kadar sert ve olumsuz eleştirilere de maruz kalır. Bu eleştirilerin en serti A. Volnski'den gelir. Volnski, "Severnıy Vestnik" adlı derginin 1894 yılına ait dördüncü sayısında kaleme aldığı yazısında Balmont'un bu eserini "şiiirsel zayıflık, şiiirsel boşluk ve şiiirsel saçmalık içerisinde kalmış edebi komiklik"²⁶¹ olarak nitelendirir. Balmont'un Aralık 1895 tarihinde yayımlanan ikinci kitabı *Enginlikte*, şiiirlerde belirli ilkelerin olmaması, anlamda muğlaklığın, öznel, bireyci ve pesimist yaklaşımın fazlaca yer alması neticesinde eleştirilenlerce yüzyılın sonuna ait hasta edebiyatın bir alameti olarak değerlendirilir.²⁶² A. Volnski'ye göre Balmont'un bu eseri, yeni dekadan eğilimin özelliklerini taşır ve Rus şiiirindeki eski ekollerden kurtuluşu temsil eder.²⁶³ Balmont, aldığı eleştiriler hakkında şunları ifade eder: "Müzik üzerine kurulu ilk şiiir yazma girişimlerim, Rus şiiirinde herkesçe kabul gördüğüm 1900'lerin başına denk gelir. Bu şiiirlerim, felsefe yapan kibirli Moskova ve Peterburg aydınları arasında ifade edildiği üzere arkadaşça güldürü patlamalarına neden oldu."²⁶⁴

1896 yılında Balmont, tercüman Yekaterina Alekseyevna Andreyeva ile ikinci evliliğini yapar. Yekaterina Alekseyevna'nın daha önce şair Maksimilian Voloşin ile evlilik yapan kız kardeşi Margarita, yayımcı Mihayloviç Vasilyeviç Sabaşnikov'un kuzeni ile evlenir. Dolayısıyla Andreyeva, Sabaşnikovlar ile akraba olur ve yayıncı M.V. Sabaşnikov, Balmont'un sanat hayatında önemli bir rol oynar.²⁶⁵

1897 yılında Balmont İngiltere'ye, Oxford Üniversitesi bünyesinde ünlü antropolog Edward Burnett Tylor'un müdürlüğünü yaptığı Taylor Enstitüsü'nde Rus şiiiri üzerine ders vermesi için davet edilir. Burada Balmont, Tylor'un kendisi başta olmak üzere pek çok ünlü İngiliz bilim adamıyla tanışır.²⁶⁶ Bununla birlikte şair, Fransa, İspanya, Hollanda, İngiltere,

²⁶⁰ Nejenets, N.İ. (1992). *Ruskiye Simvolistı*. Moskva: Znanie, 49.

²⁶¹ Orlov, a.g.e., 1969, 24.

²⁶² Orlov, a.g.e. 1969, 26.

²⁶³ Kreyd V. (1992). *Poet serebryanogo veka. K.D. Balmont. Svetlyı ças. Stihotvoreniya i perevodı*. Moskva: İzdatel'stvo "Respublika", 10.

²⁶⁴ İnternet: Balmont, K.D. (1929). *Na zare*. http://az.lib.ru/b/balxmont_k_d/text_0300.shtml Erişim Tarihi 10.05.2020.

²⁶⁵ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nıh lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

²⁶⁶ Orlov, a.g.e., 1969, 27.

İtalya gibi pek çok Avrupa ülkesini gezme imkânı bulur. Uzun süre Avrupa’da kalmak Balmont’a çok şey kazandırır. Avrupa dilleri, kültürü ve tarihi üzerine büyük bir hevesle çalışır. Özellikle İspanyol şiiri ve resmine hayran kalır. Balmont buradaki izlenimlerini annesine Paris’ten Aralık 1896 tarihli mektubunda şöyle yazar: “*Artık önümde tüm dünya, yeni insanlar, yeni ahlaki değerler, felsefe, sanat, din ve yeni bir özel hayat var. Sabahtan akşama kadar kitap okuyor ve kitaplarda yaşamda bulunmayan şeyleri arıyorum.*”²⁶⁷ Balmont burada on beş yabancı dil öğrenir ve Shelley, Edgar Poe, Calderon gibi şairlerin önemli kitap ve şiirlerini Rusçaya çevirir. Şairin yabancı dil öğrenmesi ve yabancı kültürleri tanınması, çağdaşlarının da ifade ettiği üzere, onun sanatına da yansır ve şiirlerine evrensel bir nitelik kazandırır.²⁶⁸

Balmont’un sanatsal kişiliğinin oluşumunda Rus ve Batı romantik şiirlerinin büyük etkisi vardır.²⁶⁹ Bu etkiyi Balmont da inkâr etmez ve Oxford Üniversitesi’nde ders verdiği dönemde kaleme aldığı “Rus Şairler Hakkında (O russkih poetah, 1904)” başlıklı makalesinde dile getirir.²⁷⁰ Şair, ilk dönemlerde Henrik İbsen, A.A. Fet, F.İ. Tyutçev ve Percy Bysshe Shelley’nin etkilerinin olduğunu belirtir. 1890’lı yıllarda eserlerini çevirmeye başladığı İbsen, Balmont’ta kişisel anlamda yeni bir başlangıç yapması gerektiği düşüncesini doğurur. Diğer üç şair de Balmont’ta panteist düşüncenin ortaya çıkışında etkili olur. Panteizm, Balmont’un temel dünya ve sanat görüşü haline gelir. Babasının etkisiyle çocukluk döneminden beri doğaya karşı ilgi duyan şair, insanın her şeyin Tanrı tarafından yaratıldığı doğanın bir parçası olduğu ve bu nedenle Dünya ve ebediyetle iç içe olduğu fikrini benimser.²⁷¹

Balmont, etkilendiği şairlerin her birinin farklı bir özelliğini kendine örnek alır. Örneğin, A.A. Fet’ten ahenk ve mükemmel güzellik arayışını benimser. Balmont’un ve sembolizmin şiirlerini süsleyen estetizm, büyük ölçüde Fet’in etkisinden gelir. Balmont, Tyutçev’in “her şey benim içimde, ben de her şeyin içindeyim” fikrini dünya görüşü haline getirir. Balmont, Tyutçev’de “ben”in sınırsız evren ile uyum içindeki birleşimini görür.

²⁶⁷ Orlov, a.g.e., 1969, 27.

²⁶⁸ Averin, B.V., Karpov, N.A., Titarenko S.D. (Ed.) (2013). *Literatura russkogo zarubej’ya (1920—1940)*. Sankt-Peterburg: Filoloģeskiy fakultet SPGU, 457.

²⁶⁹ Molčanova a.g.e., 2002, 64.

²⁷⁰ Balmont, a.g.e., Tom VI, 2010, 332-347.

²⁷¹ Molčanova, a.g.e., 2002, 65.

Bununla ilgili olarak şair, “Rus Şairler Hakkında” başlıklı makalesinde Tyutçev ve Fet için şunları dile getirir:

Psikolojik şiirin temsilcileri Tyutçev ve Fet için yeryüzü yaşamı sadece her iki tarafının, sağının ve solunun, eğer varsa, başının ve sonunun bir gölge halini alarak fark edilmeden, zamanın ve mekânın sonsuzluğu içinde kaybolduğu, uzaklara gittiği dev zincirin bir dizi halkasıdır.²⁷²

Tyutçev’in doğanın kendine özgü bir dili ve ruhu olduğu düşüncesi, Balmont’un panteist görüşünün temelini oluşturur.²⁷³ Doğa ile iletişim Balmont’ta sonsuz, olağanüstü derecede muhteşem ve gizemli olana karşı ilgi uyandırır. Bu ilgi, Balmont’ta panteist sanat anlayışını ortaya çıkarır.²⁷⁴ Tanrı’nın ruhunun doğadaki tüm varlıklarda yer aldığı düşüncesini savunan panteist felsefe doğrultusunda Balmont, doğayı Tanrı olarak kabul eder.²⁷⁵ Bu görüşten hareketle şair, lirik doğa şiirlerini kaleme alır. Balmont, Tyutçev’in dünyanın derinliklerinde hareket eden kaos içerisinde gizemli ve ebedi bir şeyin var olduğu düşüncesinin izinden giderek bu görüşü farklı konularla açıklamaya çalışır. Ancak Balmont’un şiirlerinde kullandığı rüzgâr, ateş, su ve Güneş gibi doğaya ve evrene ait öğeler, panteist felsefeyi yansıtmaktan ziyade şairin düşünce ve görüşlerini aktarmada birer araç haline gelir.²⁷⁶

Uzun yıllar Shelley’den çeviriler üzerine çalışması neticesinde Balmont, bu şair ile yakınlaşır. Bu yakınlık, *Sessizlik* adlı kitabında yer alan *Shelley’e (K Şelli, 1897)* başlıklı şiirinde yansımaya bulur. Şair, Shelley’in etkisi doğrultusunda doğada yer alan evrensel ruhu, eril ve dişil olanın meydana getirdiği birliği, sonsuz üretimi şiirlerinde işlediğini dile getirir:

*En iyi kardeşim, aydınlık dâhim
 Seninle bir oldum.
 Aramızda aynı ıstırabın zinciri var,
 Aynı manevi aldanışlar
 Her daim ışıklı bir tohum.*

²⁷² Balmont, a.g.e., Tom VI, 2010, 343-344.

²⁷³ Molçanova, a.g.e., 2002, 65.

²⁷⁴ Molçanova, a.g.e., 2002, 24.

²⁷⁵ Molçanova, a.g.e. 2002, 272.

²⁷⁶ Nejenets, a.g.e., 1992, 52.

*Ben de senin gibi, seviyorum ovaları
Uzayıp giden engin denizleri,
Ve ben androjen bir ruhla
Daha naifim vadilerin zambaklarından,
Bir gölge gibi yaşıyorum insanların arasında.*

*Ve ben bir ışık gibiyim dumanla beslenen,
Parlıyorum altın parıltıyla.
Şarkı söyleyen akordu açık benim için
Sonsuz ahenklerin,
Doğurduğu Ebedi Güzelliğin.*

*Мой лучший брат, мой светлый гений,
С тобою слился я в одно.
Меж нами цепь одних мучений,
Одних небесных заблуждений
Всегда лучистое звено.*

*И я, как ты, люблю равнины
Безбрежных стонущих морей,
И я с душою андрогины,
Нежней, чем лилия долины,
Живу как тень среди людей.*

*И я, как свет, вскормлённый тучей,
Блистаю вспышкой золотой.
И мне открыт аккорд певучий
Неумирающих созвучий,
Рождённых вечной Красотой.²⁷⁷*

²⁷⁷ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 174-175.

Balmont, Shelley ile ilgili birkaç makale ve önsöz de yazar. Shelley'e duyduğu bu ilgi dolayısıyla Balmont, "Rus Shelley" olarak adlandırılır.²⁷⁸ Ayrıca Shelley, A.A. Fet'ten sonra Balmont'ta panteist düşüncenin ortaya çıkışında da rol oynayan bir diğer şairdir. İngiliz şairin sınırlı anlamlarda kullandığı Güneş, Ay, rüzgâr gibi kozmik semboller Balmont'u etkiler. Balmont, kendine has üslubu ve sanat anlayışıyla bu sembolleri şiirlerinde daha geniş anlamlarla işler.²⁷⁹

Balmont, 1898-1901 yılları arasında Dmitri Merejkovski, Nikolay Minski, Fyodr Sologub gibi başkentli sembolistlerle iletişim kurduğu Peterburg'ta yaşar. 1899 yılında şair, Rus Edebiyatını Sevenler Topluluğu (Obşçestvo lyubiteley rossiyskoy slovesnosti)'na katılır.²⁸⁰ Balmont'un ilk dönem şiirlerinde sanatsal yöntemi özellikle izlenimciliğe (empresyonizm) yakındır. Balmont'un diğer sembolist şairlere göre daha fazla bireyci olması, anlık izlenimlerine yer vermesi ve şiirlerini bir tabloya benzer bir biçimde kaleme alması izlenimcilikten kaynaklanır.²⁸¹ Şairin izlenimcilikle başlayan sanat görüşü dekadan akımın etkisiyle sembolizme dönüşür.²⁸² Şairin ilk eserleri, Rus sembolizminin ilk örneklerinden olur. 1900'lü yıllara gelindiğinde Balmont, birinci kuşak Rus sembolizminin en önemli temsilcileri arasında yerini alır.

Ağustos 1898 tarihinde Balmont'un yeni şiir kitabı *Sessizlik (Tişina)* yayımlanır. Sembolizm, *Sessizlik*'te kendini açıkça gösterir. Şair, kendi sembolist şiir anlayışını ortaya koyarak şiirde her şeyden önce düşünce, renkler ve seslerin oluşturduğu yeni bir birleşimin gerekliliğini dile getirir. Bu nedenle Balmont'un şiirleri, tonlamalar açısından zengindir.²⁸³ Balmont, bir şairin şiirini kaleme alırken en büyük ölçüsünün ölçsüzlük, şiirinin altında yatan mananın ise mantıksızlık olduğunu ifade eder.²⁸⁴

Sessizlik kitabıyla birlikte Balmont'un edebiyat alanındaki konumu belirlenir ve güçlenir. Bununla ilgili olarak çağdaşlarından ve dönemin eleştirmenlerinden A.İ. Urusov, Kasım 1898 tarihinde Balmont'a şunları

²⁷⁸ Molçanova, a.g.e., 2002, 66.

²⁷⁹ Orlov, a.g.e., 1969, 57.

²⁸⁰ Ozerova, a.g.e., 1980, 6.

²⁸¹ Orlov, a.g.e., 1969, 44.

²⁸² Orlov, a.g.e., 1969, 47.

²⁸³ Orlov, a.g.e., 1969, 49.

²⁸⁴ Ozerova L., a.g.e., 1980, 11.

yazar: “Kitabınızın çok daha güçlü, kendinize, Balmont’a has bir üsluba ve renge sahip olduğunu fark ettim.”²⁸⁵ Şairin sanatı için büyük bir öneme sahip olmasına karşın *Sessizlik*, diğerlerine göre oldukça sert eleştirilere maruz kalır. Ancak şair, eleştirilerin yanında olumlu yorumlar da alır. Ünlü yazar Maksim Gorki, Balmont’un eserlerini çoğunlukla beğenmemesine karşın şair hakkında şöyle bir değerlendirmede bulunur:

*Balmont’u hep tek taraflı eleştiriyor, onunla kaba bir biçimde ve haksız yere alay ediyorlar. Bu şairin yetenekli olduğuna dair hiç şüphe yok. Balmont’un ölçüsünü ve şiirlerinin toplumsal manasını kavramak, düşüncelerinin çok fazla kapalı olması ve ilginç, belki de yapmacık sembolleştirme çabaları nedeniyle zor. Ancak Balmont’un onun ruh halini sezinlemeyi ya da anlamayı bir dereceye kadar mümkün kılan basit ama güçlü şiirleri var.*²⁸⁶

Balmont’u sert bir üslupla eleştiren A. Volinski dahi “Severny vestnik”in 1898 yılına ait sekizinci sayısındaki yazısında şairin şiirlerindeki müzikaliteye dikkat çekerek Balmont’u bir şair olarak kabul etmek gerektiğini dile getirir. Volinski, Balmont’u “Severny vestnik”e yakınlığıyla bilinen Merejkovski, Minski gibi şairlerden önde görür.²⁸⁷

Balmont, Mayıs 1900 tarihinde *Yanan Yapılar (Goryaşçie zdaniya)* adlı kitabının çıkışıyla şöhreti yakalar. Eser, sembolist eleştirmenler tarafından büyük beğeni kazanır. Valeriy Bryusov, kitabı “*Balmont’un Rus şiirindeki zaferine ulaştığı nokta*”²⁸⁸ olarak değerlendirir. Göçmen yazar Nadejda Teffi, Balmont’un kazandığı şöhret ile ilgili şu yorumu yapar: “*Rusya özellikle Balmont’a âşık. Mogilevskaya vilayetinde sosyete salonlarından şehrin en ücra köşesine herkes Balmont’u tanıyor, Balmont’u okuyordu. Kavalyeler eşlerine onun sözlerini okuyor, lise öğrencileri defterlerine onun şiirlerini yazıyordu.*”²⁸⁹

Balmont, *Yanan Yapılar* adlı kitabını büyük Rus yazar Lev Tolstoy’a gönderir ve kitabın üzerine şöyle bir not düşer: “*İsimsiz birinden şu an yeryüzünde yaşayan en büyük dahi Lev Tolstoy’a.*”²⁹⁰ 1901 sonbaharında

²⁸⁵ Orlov, a.g.e., 1969, 47.

²⁸⁶ Orlov, a.g.e., 1969, 29.

²⁸⁷ Orlov, a.g.e., 1969, 28.

²⁸⁸ Molčanova, a.g.e., 2002, 71.

²⁸⁹ Kreyd V. (1992). *Ba’l’mont v emigratsii*. K.D. Bal’mont. Gde moy dom? Stihotvoreniya, hudojestvennaya proza, stst’i, oçerki, pis’ma. Moskva: İzdatel’stvo “Respublika”, 5-6.

²⁹⁰ Orlov, a.g.e., 1969, 28-29.

Kırım'a giderek Lev Tolstoy'u Maksim Gorki ve Anton Çehov ile birlikte iki kere ziyaret eder. Şair, Kasım ayında Tolstoy'u Yasnaya Polyana'da ziyaret eder ve ona *Güneşin Aroması (Aromat solntsa, 1899)* ve *Beyaz Ülke (Belaya strana, 1899)* adlı şiirlerini okur. Tolstoy, Balmont'un bu şiirlerini "dekadan saçması" olarak değerlendirir.²⁹¹ Sonrasında Tolstoy, Balmont'a kendinden bahsetmesini ister ve Balmont ona hayatını ve kendini detaylı bir biçimde anlatır. Bu konuşma hem Tolstoy hem de Balmont'un üzerinde olumlu etkiler bırakır. Tolstoy'un eşi Sofya Sergeyevna Tolstaya, oğlu Sergey Lvoviç'e 25 Kasım 1901 tarihli mektubunda şunları yazar: "*Balmont yine geldi ve eğitimi, çok okumuş biri olması daha da hoşuma gitti.*"²⁹² Daha sonraları A.P. Çehov, 1 Ocak 1902 tarihli mektubunda, Balmont'un Tolstoy üzerinde nasıl bir izlenim bıraktığını öğrenmek istediği mektubuna cevaben: "*Şimdilik Tolstoy üzerinde iyi bir izlenim bıraktığınızı, sizinle konuşmaktan hoşnut olduğumu duydum.*" yazar.²⁹³

Balmont, Tolstoy ile kendisi için oldukça önemli olan buluşmasını pek çok yazısında dile getirir. "Vesi" adlı derginin 3. sayısında çıkan "Çocuk Kitapları Hakkında (O knigah dlya detey, 1910)" başlıklı makalesinde "*Belki de hayatımda hiç kimse beni böylesine dinlememişti. Sadece tek bir yeteneği, yabancı bir ruha, başkasının ruhuna böylesine yakınlaşma yeteneği için Lev Tolstoy'u sonsuza dek sevmek mümkün.*"²⁹⁴ yorumunu yapar. Balmont, Lev Tolstoy'a "ulu öğretmeni" olarak derin bir saygı duyar. Şair, 1923 yılında yayımladığı "Anılar Sayfası (Stranitsa vospominaniy)" adlı makalesinde Tolstoy'un kendisi üzerindeki etkisini şu cümlelerle dile getirir:

Şu an sohbetin ne üzerine olduğunu değil, Lev Tolstoy'un tek bir bakışla, tek bir soruyla günah çıkararak papaz gibi başkasının kalbini mutlak doğru için uyandırdığını ve aniden açtığını hatırlamak istiyorum. Bu yüzü, mutlak manevi

²⁹¹ Orlov, a.g.e., 1969, 29.

²⁹² İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

²⁹³ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

²⁹⁴ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

*ışığı görmek ve onu sevmemek olamazdı. Bu sesi duyup da manevi görüşün mutlak gerçeğini duymamak imkânsızdı.*²⁹⁵

1903 yılında Balmont'un *Güneş Gibi Olalım (Budem kak soltntse)* adlı kitabı yayımlanır. Kitap, sembolizmin tipik bir örneği ve şairin sanatının zirvesi olur. Balmont, tüm canlılara ebedi güç verdiğiğine inandığı "Güneş"i ve beraberinde diğer kozmolojik öğeleri sembol olarak kullanır.²⁹⁶ Andrey Bely, bir eleştiri yazısında bu tarzı dolayısıyla Balmont'u başka bir gezegenden Dünya'ya rastgele gelmiş, Dünya-Ay-Güneş-toprak yörüngesinde dönen bir kişi olarak tanımlar.²⁹⁷ Aleksandr Blok, bu kitabın şairin bir önceki kitabı *Yanan Yapılar* adlı kitabından daha iyi olduğunu dile getirir.²⁹⁸ Blok'a göre Balmont, dünyayı bir şarkıya dönüştürmeyi ve olguları, sahip oldukları fikirler dışında sevmeyi başarır. Kupriyanovski ve Molçanova'ya göre *Güneş Gibi Olalım*, ismiyle yaşama bir çağrı, bir davet gibidir.²⁹⁹

Yanan Yapılar ve *Güneş Gibi Olalım* adlı kitaplar, şairin dünya görüşü ve sanatındaki değişimi açıkça yansıtır. *Yanan Yapılar*'ın ikinci basımına ithafen yazdığı önsözde Balmont, bu değişimi şöyle dile getirir: "Önceki kitaplarımda müziği seven bir şairin Rus dili aracılığıyla neler yapabileceğini gösterdim. Bu şiirlerde ilk önce ahengin ritmi ve çınılamaları yer alıyor, ancak bu yeterli değil. Bu, sanatın sadece bir parçası. Artık yeni şeylere ihtiyaç var."³⁰⁰ Yine 1903 yılında şair, *Sadece Aşk (Tol'ko lyubov)* adlı kitabını yayımlar. Ancak bu kitap, *Güneş Gibi Olalım* kadar ses getirmez. Nikolay Gumilyov³⁰¹ ve Valeri Bryusov³⁰², bu kitabı Balmont'un ününde bir düşünce olarak nitelendirir.

Sembolizm yanlısı okuyucu ve eleştirmenler bu dönemde Balmont'u Rus şiirinde yenilikler ortaya koyan, Rus şiirini kelime, tonlama ve müzikalite

²⁹⁵ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

²⁹⁶ Orlov, a.g.e., 1969, 57.

²⁹⁷ Orlov, a.g.e., 1969, 12.

²⁹⁸ Molçanova, a.g.e., 2002, 71.

²⁹⁹ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

³⁰⁰ Orlov, a.g.e., 1969, 50-51.

³⁰¹ İnternet: <https://gumilev.ru/clauses/13/> Erişim Tarihi 12.11.2021.

³⁰² İnternet: <http://bryusov.lit-info.ru/bryusov/kritika-bryusova/balmont-statya-pervaya-budem-kak-solnce.htm> Erişim Tarihi 13.11.2021.

açısından zenginleştiren bir şair olarak tanır.³⁰³ Şairin adı sadece Rusya’da değil, yurt dışında da duyulur. Çok sayıda yabancı dil bilmesi, pek çok ülkenin yanı sıra o ülkelerin kültürünü de tanınması, şairin sanatının dünya çapında ün kazanmasında etkili olur. Onun bu yönü, akademik çevrelerce de yankı uyandırır. Sankt-Peterburg Üniversitesi bünyesinde kurulan Neofilologlar Topluluğu başkanı Profesör F. A. Braun, Balmont’un Batı ve Doğu kültürünü bir araya getirmesini sağlayan çok kültürlü yönüne dikkat çeker. Profesör F. D. Batyuşkov, Balmont’un 1890’lı yıllarda Rus şiirinin gelişiminde oynadığı rolü vurgular ve şairi yeni modernist şiirin öncüsü olarak adlandırır. Topluluk içerisinde yer alan Rus şair Vyacheslav İvanov da şairin sanatına verdiği büyük önemi “Apollon” dergisinin 1912 yılına ait 3. ve 4. sayılarında basılan “Balmont’un Lirikmi Üzerine (O lirikme Balmonta)” başlıklı makalesinde ifade eder. Balmont’un dünya turunda olduğu bu dönemde şaire ithaf edilen makalelerin yer aldığı bir kitap yayımlanır.³⁰⁴ Balmont’un etrafında Valeriy Bryusov, Yurgis Baltruşaytis gibi şairlerin ve “Skorpion” adlı yayınevini sahibi S. A. Polyakov’un başını çektiği topluluklar oluşur. Balmont hakkında Maksim Gorki, Aleksandr Blok, Sergey Gorodetski ve Andrey Bely gibi ünlü şair ve yazarlar değerlendirme yazıları kaleme alır.³⁰⁵ Maksimilian Voloşin, Balmont’un Rus edebiyatını geçmiş yüzyılın sonunda ihtiyarlık uykusundan uyandırdığını ifade eder. İnnokenti Annenski ise Balmont’un Rus okuyucusuna dil üzerinde bir sanat eseri üzerine düşünür gibi düşünmeyi öğrettiğini dile getirir.³⁰⁶

Sembolizmin en belirgin örneklerini vermesine karşın Balmont, bu akımın dini-mistik ve felsefi görüşlerinden uzaktır. Şair, Merejkovski ve Gippius’un Tanrı arayışına, Blok ve Bely gibi şairlerin yeni bir yaşam yaratma amacındaki dini bekleyişlerine kayıtsız kalmanın yanında onların bu düşüncelerine karşı çıkar. Vyacheslav İvanov, Balmont’u akımdan reddetmek gerektiğini dile getirir ve şunları söyler: “*Balmont’un modernizm ile hiçbir*

³⁰³ İnternet:____(1990). K.D. *Balmont: bibliografiçeskaya spravka.* http://az.lib.ru/b/balxmomt_k_d/text_0490-1.shtml Erişim Tarihi 13.02. 2020.

³⁰⁴ Orlov, a.g.e., 1969, 12.

³⁰⁵ Nejenets, a.g.e., 1992, 49.

³⁰⁶ Kreyd, V. (1992). *Poet serebryanogo veka. K.D. Balmont. Svetly ças. Stihotvoreniya i perevodi.* Moskva: İzdatel’stvo “Respublika”, 5.

ortak yönü yok. Tam anlamıyla bir sembolist değil. Bizim şiirimizin yeni eğilimine uygun hiçbir özelliği yok."³⁰⁷

1901 yılında Peterburg'ta şairin sanatını ve hayatını büyük ölçüde etkileyen bir olay meydana gelir. Mart ayında protestolara katılan öğrencilerin askere gönderilmesi kararını protesto etmek için Kazan Kilisesi önünde bir grup öğrenci toplanır. Grup, polis tarafından dağıtılır ve bazı göstericiler ise öldürülür. Bu olay üzerine Konstantin Balmont, şehir Dumasının salonunda düzenlenen edebiyat gecesinde Çarlık Rusya'sındaki devlet terörünü ve Çar II. Nikolay'ı hicvettiği *Küçük Sultan (Malenkiy sultan, 1901)* adlı şiirini okur.³⁰⁸ Bu şiir, elden ele dolaşır ve el yazmaları halinde çoğaltılır. V.İ. Lenin bu şiiri çok beğenir ve "İskra" adlı dergisinde yayımlamak ister. Balmont, bu şiirinden dolayı gizli toplantılar düzenlediği gerekçesiyle başkentte ve üniversite şehirlerinde yaşamaktan 3 yıl süresince men edilerek Peterburg'tan sınır dışı edilir. Şair, birkaç ayını arkadaşı Sabininlerin Kursk'taki malikânesinde geçirdikten sonra yurt dışına çıkar.³⁰⁹

1905 yılı sonunda şair, Meksika ve Amerika'ya gider ve aynı yılın yazında Rusya'ya döner.³¹⁰ Bu dönemde şair, genel olarak dönemi eleştirdiği *Güzelliğin Litürjisi (Liturgiya krasoti, 1905)* adlı çalışmasını yayımlar.³¹¹ Aleksandr Blok ve göçmen şair V. F. Hodaseviç (1886-1939), Balmont'un bu eserini, sanatında kullandığı temel motiflerin sentezi olarak yorumlar.³¹² Blok, bu eseri Balmont'un önceden hissettiği yeni bir günün, dönemin şafağı olarak gördüğünü ifade eder.³¹³

Balmont, 1905 yılında gerçekleşen ilk Rus devriminin tanığı olur. Aralık ayında Moskova sokaklarında karışıklıklar baş gösterir ve ayaklanmalarda belinde silahıyla Balmont da yer alır. Yelena Andreyeva Balmont, şairin tüm gününü sokakta geçirdiğini, konuşmalar yaptığını dile

³⁰⁷ Orlov, a.g.e., 1969, 48-49.

³⁰⁸ Bannikov N.V. (1989). *Jizn' i poeziya Bal'monta*. K.D. Bal'mont. Solneçnaya pryajka. Moskva: Detskaya literatura, 16.

³⁰⁹ Bannikov, a.g.e., 1989, 16.

³¹⁰ Ozerova, a.g.e., 1980, 6.

³¹¹ İnternet:___(1990). K.D. *Balmont: bibliografiçeskaya spravka*. http://az.lib.ru/b/balxmomt_k_d/text_0490-1.shtml Erişim Tarihi 13.02. 2020.

³¹² Kreyd, V. (1992). *Poet serebryanogo veka*. K.D. Balmont. Svetliy ças. Stihotvoreniya i perevodt. Moskva: İzdatel'stvo "Respublika", 15.

³¹³ Kreyd, a.g.e., 1992, 15.

getirir.³¹⁴ Ayaklanma sırasında pek çok işçi kurşuna dizilir ve çok sayıda kişi gözaltına alınır. Aralarında Balmont, Gorki ve Andreyev'in bulunduğu yazarlar da dâhil olmak üzere bu olayları kışkırtan kişilerin portreleri sokaklarda asılır.³¹⁵ Gözaltına alınmaktan korkan Balmont, 31 Aralık 1905'te ailesiyle beraber yasa dışı yollarla Paris'e kaçar.³¹⁶

Siyasi sürgün konumuna düşen şair, yedi sene boyunca ülkesinden ayrı kalarak bir göçmen olarak yaşar. Balmontlar, Paris'te Voloşin ve eşi Margarita Vasilyevna Sabaşnikova'nın komşusu olur. Voloşinler Peterburg'a taşındığında Balmontlar, onların dairesine taşınır.³¹⁷ Şair, bu dönemde işçileri yücelten ve otokrasiyi hicveden bir dizi siyasi şiir yazar. Bu dönemde Balmont'un ruh hali bir hayli radikaldir. Şiirlerini çara duyduğu öfke ve nefretle kaleme alır. Maksim Gorki ile yakınlaşmaları sonrasında Balmont, Bolşevik gazetesi "Novaya jizn"de ve A.V. Amfiteatrov tarafından Paris'te yayımlanan "Krasnoe znamya" adlı dergilerde eserlerini yayımlamaya başlar. Balmont bu dergide 42 adet şiirini yayımlar. Balmont'un devrimci şiirleri daha sonra Peterburg'ta "Znanie" adlı yayınevinden çıkan *Şiirler (Stihotvoreniya, 1906)* ve Paris'te yayımlanan, fakat Rusya'da yayını yasaklanan *İntikamcının Şarkıları (Pesni mstitel'ya, 1907)* adlı kitaplarında toplanır.³¹⁸ Bu kitaplarda *Çarımız (Naş tsar')*, *Çar Bir Yalan (Tsar'-loj')*, *Güya Romanovlar (Budto bı Romanovi)*, *Son Nikolay'a (Nikolayu Poslednomy)* gibi şiirler yer alır. Şair, kitabı yazarken hissettiği duygu ve düşüncelerini Valeri Bryusov'a yazdığı 30 Ağustos 1907 tarihli mektubunda şöyle anlatır:

İntikamcının Şarkıları, 9 Ocak'a ve Slavları sevdiğim için kabullenemeyeceğim dehşet verici Tsushima yenilgimize feryadımdır, bir cevaptır... Bu savaşta

³¹⁴ Sağıroğlu, M. (2019). Rus Edebiyatında Panteist Bir Şair: Konstantin Dmitriyeviç Balmont. (Ed. Ayla KAŞOĞLU). *Rus Göçmen Edebiyatı (1920-1940)* (199-215). Ankara: Bilgin Kültür Sanat Yayınevi. 201.

³¹⁵ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

³¹⁶ _____(1990). *K.D. Balmont: bibliografiçeskaya spravka*. http://az.lib.ru/b/balxmont_k_d/text_0490-1.shtml Erişim Tarihi 13.02. 2020.

³¹⁷ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

³¹⁸ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

*olmak istemeyen ve olamayan, bu yüzden manevi gelişiminin şu anına hiç duymadığı kadar ihtiyaç duyduğu Rusya'dan kaçan bir insanın feryatıdır. Bu şarkılar iyi midir kötü müdür bilemem, ama hepsi içten gelmiştir. İşçi şiirleri yazıldı, çünkü ruhumda işçileri kurşuna dizene topların ve tüfeklerin salvoları var, kendimi bir işçi gibi hissettim.*³¹⁹

Balmont'un bu politik şiirleri "Vesi" ve "Zolotoe runo" adlı iki sembolist dergide de şair L.N. Stolitsa'nın eleştiri konusu olur. Balmont, şiirsel eğilimine ihanet ettiği yönünde sitemlere maruz kalır. Balmont'u özellikle Valeri Bryusov'un 1906 yılında *Vesi* adlı derginin 9. sayısında kaleme aldığı yazısı incitir:

*Nasıl oldu da Balmont'un aklına toplumsal ve politik olayların şarkıcısı, çağdaş Rusya halkının şarkıcısı olmak geldi! Rus şiir tarihinin tanıdığı en öznel şair, "biz" demek istedi, anlaşılmaz ilkelerin yüceliğinden birilerini yargulamak istedi...Üç kuruluşluk kitapçık...iç karartıcı bir izlenim uyandırıyor. Burada şiir beş para etmez.*³²⁰

Bu yorumlardan sonra Balmont, *Şiirler ve İntikamcının Şarkıları* adlı kitaplarının adını dahi anmaz. Bu şiirlerini ve devrimi desteklemeyi bir hata olarak kabul eder.³²¹

Balmont, yurt dışında kaldığı süreçte Rusya'ya özlem duyar ve bu özlemine şiirlerine ve mektuplarına yansır. Şair, F.D. Batyuşkov'a yazdığı 1907 tarihli mektubunda şunları dile getirir: "*Hayat beni uzun bir süreliğine Rusya'dan ayrılmak zorunda bıraktı. Bana öyle geliyor ki artık yaşamıyorum ve ses çıkaran şeyler sadece benim tellerim.*"³²² Yurt dışında olmasına karşın Balmont şiir yazmaya devam eder. Balmont'un bu üretkenliğine dair akmeist şairlerden N.S. Gumilyov (1886-1921), 1912 yılında "Appollon" adlı dergide yayımladığı "A. Blok, N. Klyuev, K. Balmont ve Diğerleri (A. Blok, N. Klyuev, K. Balmont i dr.)" başlıklı yazısında "*Eleştirmenler, Balmont'un*

³¹⁹ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudej. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

³²⁰ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudej. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

³²¹ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudej. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

³²² Orlov, a.g.e., 1969, 32.

sonunun geldiğini duyurmak için kalemi ele aldıkları sırada Balmont, muhteşem olmakla kalmayıp, haftalarca kulaklarda çınlayan, harika bir şiir yayımlıyor.”³²³ yorumunu yapar. Aleksandr Blok ise “Şiir Hakkında (O lirike, 1907)” başlıklı makalesinde simbolist şairler arasında yayılan Balmont’un şiir yazma gücünün azaldığı iddiasının sadece bir mit olduğunu söyler. Blok için Balmont, Rus edebiyatında sonsuz yol kat etmiş, “sabah ruhuna sahip bir şair”dir. Blok, özellikle ilk dönem şiirleri için Balmont’u kıymetli bir şair olarak nitelendirir.³²⁴ Balmont, 1906 yılında *Kara Büyüler (Zhe çarı)*, 1907 yılında *Zümrüdüanka (Jar-pitsa)* ve 1912 yılında *Şafak Kızılılığı (Zarevo zor’)* adlı kitaplarını çıkarır. *Zümrüdüanka*’da şair, milli ruhun daha derin bir şekilde anlaşılabilmesi için kadim Slav halk mitolojisini, folklorunu işler. Bu noktada A.N. Afanasyev’in *Slavların Doğaya Şiirsel Bakış Açıları (Poetiçeskie vozzreniya slavyan na prirodu, 1865-1869)* ve S.V. Maksimov’un *Bilinmeyen, Kötü Güç ve Haç Gücü (Neçistaya, nevedomaya i krestnaya sila, 1903)* adlı kitapları Balmont’un büyük ilgisini çeker. Şair, *Bilinmeyen, Kötü Güç ve Haç Gücü* adlı kitap üzerine “Halk İnanışlarının Sembolizmi (Simvolizm narodnih pıveriy, 1904)” makalesini kaleme alır. Şair, Rus tarihçi M.A. Polievktov (1872-1942)’a Bretonya’dan yazdığı 10 Ağustos 1905 tarihli mektubunda “Afanasyev’e dönme zamanı gelmedi mi? Bu kitap son bir yıldır o kadar güzel anlar yaşattı ki nasıl öveceğimi bilmiyorum.” yazar.³²⁵

1914 yılında “Skorpion” yayınevi tarafından şairin 1908 ve 1913 yılları arasındaki şiirlerini kapsayan *Tüm Şiirleri (Polnoe sobranie stihov)* on cilt olarak yayımlanır.³²⁶ 1916 yılında şairin *Dışbudak Ağacın Hayali (Yasen’. Videnie dreva)* adlı kitabı çıkar. Kitap, Balmont’un o dönem çıkardığı kitaplar arasında en felsefi olanıdır. *Ağacın Hayali* alt başlığı, kadim İskandinav

³²³ Kreyd, V. (1992). *Poet serebryanogo veka. K.D. Balmont. Svetly ças. Stihotvoreniya i perevodi*. Moskva: İzdatel’stvo “Respublika”, 19.

³²⁴ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn’ zameçatel’nih lyudej. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

³²⁵ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn’ zameçatel’nih lyudej. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

³²⁶ Nejenets, a.g.e., 1992, 49.

mitolojisinde hayat ağacı anlamına gelen Yggdrasil'i konu edinir ve kozmik bilincin kaynaklarına göndermeler yer alır.³²⁷

Yurt dışında kaldığı süre içinde şair, Güney Afrika, Mısır, Avustralya, Madagaskar, İngiltere, Kanarya Adaları başta olmak üzere pek çok ülkeye seyahat eder. Araştırmacı Ozerova, Rus şairleri içinde Balmont kadar uzun süre boyunca çok sayıda ülke gezme imkânı bulan başka bir şairin olmadığını dile getirir.³²⁸ Yedi yıllık bir süre boyunca anavatanından ayrı kaldıktan sonra Balmont, Rusya'ya ancak 5 Mayıs 1913 tarihinde, nüfuzlu kişilerin aracılığıyla dönebilir.³²⁹ Ancak şair, hükümet karşıtı faaliyetlerine Rusya'ya döndüğünde tekrar devam eder. Balmont, gerçekleşmesini büyük bir istekle beklediği 1917 Devrimi'ni coşkuyla karşılar. Nitekim bu coşku kısa sürede biter ve devrimin onun beklediği gibi bir devrim olmadığını düşünür. Devrim, şiddetli ve yıkıcı bir hal alarak ülkede bir felakete sebep olur. Bu durum, Balmont'u bir hayli korkutur.³³⁰ Şairin devrime dair düşünceleri tamamen değişir ve 1905 Devrimi'nden beri tarafında olduğu Bolşeviklerin sert politikasına karşı çıkmaya başlar. Şair bu düşüncelerini “Devrimci Miyim Yoksa Değil Miyim? (Revolutsioner ya ili net?, 1918)” adlı makalesinde düşüncelerini dile getirerek, Bolşevikleri ve devrimi şöyle eleştirir: “*Değişim yapacağız' diyorlar, fakat bir şeyler yapmak adına kendi çirkinlikleriyle ancak güzel olanı, güçsüz olanı da mahvediyorlar.*”³³¹ Balmont, daha sonraları devrimci grubun yanında olmayı bırakarak burjuva gazeteleriyle iş birliği içine girer. “Utro Rossii”, “Russkaya volya”, “Respublika” gibi burjuva gazetelerinde yer almaya başlar. Ayrıca, burjuvazi partilerinin liderlerinin söylemlerini savunur.³³² Balmont'un taraf değiştirmesi ve Bolşeviklere karşı tutumu Sovyet hükümetini rahatsız eder.³³³

Hem ülkenin hem de kendisinin içinde bulunduğu siyasi ve toplumsal koşullar neticesinde şair, Sovyet Rusya'dan gitme kararı alır. Bunun için Balmont, 1920 yılında dönemin Milli Eğitim Bakanı A. V. Lunaçarski'den Devlet Yayınevi'nin kendisinden istediği çalışmaları tamamlamak amacıyla

³²⁷ Kreyd, V. (1992). *Poet serebryanogo veka. K.D. Balmont. Svetly ças. Stihotvoreniya i perevod.* Moskva: İzdatel'stvo “Respublika”, 21.

³²⁸ Ozerova, a.g.e., 1980, 6.

³²⁹ Sağıroğlu, M., a.g.y. 2019, 201.

³³⁰ Bannikov, a.g.e., 1989, 18.

³³¹ Sağıroğlu, a.g.e., 2019, 201-202.

³³² Orlov, a.g.e., 1969, 35.

³³³ Orlov, a.g.e., 1969, 37.

en fazla iki sene olacak şekilde yurt dışına çıkmak üzere talepte bulunur. Nisan ayında yurt dışına gidebilmesi için bir yıllığına izin çıkar ve şair, 25 Haziran'da üçüncü eşi Ye. K. Tsvetkovskaya ve kızı Mirra ile birlikte bir daha dönmek üzere ülkeden ayrılır. Böylece, eğitim amacıyla çıktığı seyahat, şairin göçmen hayatı için bir başlangıç olur. Şair, ailesiyle birlikte Petrograd üzerinden Narva'ya geçerek Paris ve Berlin'e vize almak için bir ay bekledikleri Tallin'e ulaşır.³³⁴ Şair Sergey Vladimiroviç von Stein, Balmont'u Tallin'de gördüğü dönemden şunları aktarır:

*Artık Balmont Paris'teydi ve şairin ismi sert bir biçimde ifşa ediliyordu. Yarı resmi Sovyet yayın organlarının kiralık kalemleri Balmont'u kurnaz bir yalancı olarak damgalıyordu. Yalan karşılığında kendi özgürlüğüne ulaştığını söylüyorlar. Onu yüce gönüllülikle Batı'ya halkların devrim ile ilgili eserlerini araştırmak üzere gönderen Sovyet hükümetinin güvenini kötüye kullanmakla suçluyorlar.*³³⁵

Rus şiirinde yaklaşık on yıl liderlik konumunu koruyan³³⁶ Balmont, Paris'teki Rus göçmenlerin arasına dâhil olmaz. Rus göçmenler açısından ise Balmont ne edebi ne de politik açıdan yurt dışındaki Ruslara liderlik edecek niteliklere sahip değildir. Şair kendini Rus göçmen yaşamının içinde derinden aşağılanmış, geçim kaynağından tamamen yoksun ve bütün yakınlarından koparılmış bir durumda bulur.³³⁷ Rusya'dan Paris'te yaşama düşüncesiyle ayrılan Balmont için durum pek de planladığı gibi olmaz. Maddi yetersizliklerden dolayı şair, Paris dışında uzun bir süre Bretonya, Vendée gibi kıyı taşralarında tabiri caizse iki ucunu bir araya getirmekte zorlanarak yaşamak zorunda kalır.³³⁸ Dolayısıyla artık bir göçmen statüsünde yaşamak zorunda kaldığı Avrupa, şairde olumsuz izlenimler oluşturur. Bununla ilgili olarak Balmont, eski eşi Ye. A. Andreyeva'ya yazdığı 19 Temmuz 1920 tarihli mektubunda şunları dile getirir: “*Burada hayat boş ve önemsiz. Şişman pisboğazların ve edepsiz sarhoşların görüntüsü o kadar iğrenç ve acayip ki,*

³³⁴ Orlov, a.g.e., 1969, 37.

³³⁵ İnternet: Von Stein, S.V. (1921). *Stanitskiy. O Balmonte.* http://az.lib.ru/b/balxmont_k_d/text_0560.shtml Erişim Tarihi 15.03.2020.

³³⁶ Bannikov, a.g.e., 1989, 15.

³³⁷ Orlov, a.g.e., 1969, 37.

³³⁸ Sağiroğlu, a.g.y., 2019, 203.

insan burjuvaziye küfretmek istiyor. Karşılaştığım Ruslar ise çaresizlik içerisinde önlerini göremiyorlar."³³⁹

Göç döneminin ilk zamanlarında Balmont'un yazıları Beyaz Rus gazetelerinde, dergilerinde ve yıllıklarında yayımlanır. Ancak bir süre sonra Paris'te bulunan Rus göçmen edebiyatçılar, Balmont'u kendilerinden uzak tutmaya başlar. Balmont, bazı Fransız yazarlarla iletişim kurmayı başarır ve onların aracılığıyla kendi kitaplarından birkaçını Fransızcaya çevirir. Balmont, bir süre sonra Sorbonne Üniversitesi'nde ders vermek üzere teklif alır, İtalyan ve Amerikan gazetelerinde birkaç yazısını yayımlar.³⁴⁰ Daha sonraları başta "Poslednie novosti" adlı gazete ve "Sovremennie zapiski" adlı dergi olmak üzere pek çok göçmen yayını ile çalışmaya başlar. "Russkaya zemlya" adlı yayınevinden *Toprağa Armağan (Dar zemle, 1921)*, Ya. Polonski'nin yayınevinden ise *Aydınlık Bir Saat (Svetly ças, 1921)* adlı kitapları çıkar. Balmont, diğer ülkelerde yaşayan Rus göçmenlerle de temasa geçer. 1921 yılında Seygey Efron'un yardımıyla Berlin'de çıkan "Slovo" adlı gazetede 255 adet sonenin yer aldığı ve şairin Rusya'da daha önce 1917 yılında yayımladığı *Güneş, Bal ve Ay Soneleri (Soneti Solntsa, Meda i Lunı)*, bir sene sonra ise *Eskilerin Çağrısı (Zovı drevnosti, 1922)* çıkar.³⁴¹ Bu dönemde Berlin'de pek çok Rus gazete ve dergisinin yanında Rus yazar ve şairlere ait çok sayıda eser yayımlanır. Balmont, "Spolohi", "Jar-ptitsa", "Grani", "Dni", "Golos Rossii" gibi dergi ve gazetelerde eserlerini yayımlar. Bununla birlikte şair, diğer ülkelerdeki farklı yayınevleriyle de iş birliği yapar. 1921 yılında Prof. Ye. A. Lyatski tarafından Stockholm'de kurulan "Severnıe ogni"de *Gamayun (Gamayun)* adlı kitabı yayımlanır.³⁴² Şair, 1922 yılında Paris'teki "Rus Yazarlar ve Gazeteciler Birliği (Soyuz russkih pisateley i jurnalistov)"nin üyeliğine seçilir.³⁴³

Balmont'un göç dönemindeki ilk önemli kitabı *Serap (Marevo, 1922)* olur. Eser, devrimin ilk yıllarında Rusya'da ve göç döneminin ilk

³³⁹ Sağıroğlu, a.g.y., 2019, 203.

³⁴⁰ Orlov, a.g.e., 1969, 38.

³⁴¹ Nosov, N.N. (2017). Zarubejnie publikatsii proizvedeniy K. D. Balmonta na russkom yazıke. *Observatoriya kulturi*, 14 (3), Orbis Litterarum, 359.

³⁴² Smirnova A. İ. (Ed.) (2012). *Literatura russkogo zarubej'ya (1920—1990)*. Moskva: İzdatel'stvo "Flinta", 121.

³⁴³ Averin, B.V., Karpov, N.A., Titarenko S.D. (Ed.) (2013). *Literatura russkogo zarubej'ya (1920—1940)*. Sankt-Peterburg: Filoloğičeskiy fakultet SPGU, 461.

zamanlarında yurt dışında kaleme alınmış doksan dört şiirden oluşur.³⁴⁴ Bu şiirler, şairin yurt dışındaki yalnızlığını ve Rusya'ya özlemine anlatır.³⁴⁵ *Bendeki Ona. Rusya (Moyo-Yey. Rossiya)* adlı ikinci kitabı ise 1924 yılında Prag'da basılır. Araştırmacılar Kupriyanovski ve Molçanova, *Bendeki Ona* adlı kitabın, *Serap*'taki kadar sitem ve kızgınlık içeren şiirler barındırmadığını, bu nedenle de beklentileri karşılamadığını dile getirir.³⁴⁶

Bu dönemde bir düz yazı eseri olarak Britanya'nın Saint-Brevin şehrinde *Yeni Orak Altında (Pod novim serpom, 1923)* adlı romanı yayımlanır. Otobiyografik bir eser olan *Yeni Orak Altında*, şairin köy yaşamını anlattığı anılarından oluşur.³⁴⁷ Şair, 24 Haziran 1925 tarihinde L. Noble'a yazdığı mektubunda romanın neredeyse tamamen otobiyografik olduğunu ve çocukluğunu yansıttığını dile getirir.³⁴⁸ Yine 1923 yılında Berlin'de "Ogonki" yayınevi aracılığıyla bir diğer düzyazı çalışması olan *Hava Yolu (Vozduşny put')* adlı hikâye kitabı yayımlanır. Kitap içinde yer alan hikâyelerin pek çoğu devrim öncesinde kaleme alınmıştır.³⁴⁹

1929 yılında Belgrad'da *Büyüyen Uzaklıkta. Rusya Hakkında Poema (V razdvinutoy Dali. Poema o Rossii)*, 1930 yılında *Bulgar Şiirinin Altın Demeti (Zolotoy snop bolgarskoy poezii)* adlı çeviri kitabı çıkar. Yine aynı yıl Balmont'un Slav şairleri üzerine denemelerinin ve Bulgarlara ithafen kaleme aldığı birkaç şiirin yer aldığı *Ruhların Buluşması (Souçastie duş)* yayımlanır.³⁵⁰

1930'lu yıllarda şair, aktif bir biçimde eserlerini üretmeye devam eder. Bunun yanı sıra çeviri yapar, ders verir, edebi ve otobiyografik yazılar, hatıralar, gezi notları, tarihi ve edebi makaleler, eleştiri yazıları, filoloji makaleleri ve sosyo-politik konulu yazılar kaleme alır.³⁵¹ Böylece Balmont, Paris'teki Rus diasporasının edebi ve kültürel hayatında yer alır. Şair, 1931 yılında "Rodnik" adlı yayınevinden *Kuzeyin Işığı: Litvanya ve Rusya'ya Dair*

³⁴⁴ Averin vd. a.g.e., 2013, 465.

³⁴⁵ Smirnova a.g.e., 2012, 124.

³⁴⁶ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

³⁴⁷ Sağıroğlu, a.g.y., 2019, 211.

³⁴⁸ Averin vd. a.g.e., 2013, 469.

³⁴⁹ Sağıroğlu, a.g.y., 2019, 211.

³⁵⁰ Molçanova, a.g.e., 2002, 265.

³⁵¹ Orlov, a.g.e., 1969, 41.

Şiirler (*Severnoe siyanie: Stihi o Litve i Rusi*) adlı kitabını çıkarır.³⁵² 1935 yılında ABD’de 19 şiirden oluşan *Mavi Nal. Sibiry Hakkında Şiirler (Golubaya podkova. Stihi o Sibiri)* adlı kitabı yayınlanır. Eser, Balmont’un 1916 yılında çıktığı Sibiry gezisinden esinlenerek kaleme alınır. Kitapta yer alan her şiirin altında şiirin yazıldığı yer ve tarih belirtilir.³⁵³

Şairin son kitabı *Işığa Hizmet (Svetoslujenie, 1937)*, Çin’in Harbin şehrinde 350 baskı kadar az bir tirajla yayınlanır.³⁵⁴ Şair, kitabı 1933 yılında yazmaya başlar ve *Işığa Hizmet Adlı Kitaptan (İz knigi «Svetoslujenie»)*, *Büyücü (Koldun)* ve *Doğru Yol (Vernaya stezya)* adlı birkaç şiiri aynı yıl “Segodnya” adlı gazetenin 144 numaralı sayısında yayımlar.³⁵⁵ Kitap, Harbin’de yaşayan bir göçmen olan Vsevolod Vladimiroviç Obolyaninov tarafından ortaya çıkarılır. Obolyaninov, aydın sınıftan milli kültüre değer veren bir kişidir ve Balmont ile Sabinin’de sürgünde bulunduğu dönemde tanışır. Göç döneminde Balmont’un ağır bir biçimde hastalandığı haberini alması üzerine Obolyaninov, Balmont’a şiir kitaplarını basmayı teklif ettiği bir mektup yazar.³⁵⁶

Işığa Hizmet ne Avrupa’daki ne de Amerika’daki Rus yayımcıların ilgisini çeker ve kitap, 1937 yılında düşük bir tirajla Harbin’de basılır. Kitabın adı duyulmaz ve sadece Harbin yazınında değerlendirmeler alır. “Rubej” adlı derginin 1927 yılına ait 48. sayısında şair Natalya Reznikova’nın bir değerlendirmesi ve “Harbinskoe vremya” adlı derginin aynı yılın 7 Aralık tarihine ait sayısında Totemov mahlasını kullanan V.V. Obolyaninov’un değerlendirmeleri yayımlanır.³⁵⁷ Bu kitapla birlikte şair, 22 yıllık göçmen hayatına 22 adet şiir kitabı sığdırmış olur.³⁵⁸

Balmont’un şiirleri dönemin karmaşası içerisinde yol gösterici olarak görülür. Ünlü yazar Nadejda Teffi anılarında İç Savaş döneminde tıka basa

³⁵² Smirnova, a.g.e., 2012, 125.

³⁵³ Sağıroğlu, a.g.y., 2019, 210.

³⁵⁴ Kreyd, V. (1992). *Poet serebryanogo veka. K.D. Balmont. Svetly ças. Stihotvoreniya i perevodi*. Moskva: İzdatel’stvo “Respublika”, 24.

³⁵⁵ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn’ zameçatel’nih lyudej. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05. 2020.

³⁵⁶ Molçanova, a.g.e., 2002, 280.

³⁵⁷ Molçanova, a.g.e., 2002, 279.

³⁵⁸ Kreyd, V. (1992). *Poet serebryanogo veka. K.D. Balmont. Svetly ças. Stihotvoreniya i perevodi*. Moskva: İzdatel’stvo “Respublika”, 13.

dolu vagonun içinde zorla nefes alırken Balmont'un şiirlerini ezbere okuduğunu ve onlardan güç aldığını anlatır.³⁵⁹

Araştırmacı Kreyd, Balmont'un hayatının son beş yılı, yani son kitabının çıktığı yıldan vefat ettiği yıla kadarki dönem hakkında herhangi bir bilgi bulunmadığını belirtir.³⁶⁰ Yaşamının son yıllarında Balmont, Rusya özlemi, yalnızlık ve fakirlik içinde olması neticesinde depresyona girer. 1932-1933 yıllarında şairin ağır psikolojik rahatsızlığının belirtileri başlar. Balmont, 1937 yılının ocak ayında eşi Ye. Tvetkovskaya ile Paris yakınlarındaki Noisy-le-Grand şehrine taşınır. Yaklaşık bir yıl kadar Meryem Ana (Mat' Mariya) olarak da bilinen Rus şair Ye. Yu. Kuzmina-Karavayeva (1891-1945) tarafından göçmenler için yaptırılan Rus Evi'nde yaşar ve ancak bir yıl sonra bir daire kiralayabilir.³⁶¹ Balmont, 23 Aralık 1942 tarihinde akciğer iltihabı neticesinde yaşamını yitirir. Ölmeden önce şair, Kap Brighton'dan komşusu ve arkadaşı olan şair İ.S. Şmelyov'un Balmont için dini ve kültürel değerlerin korunduğu devrim öncesi Rusya'yı kaleme aldığı *Hac (Bogomol'ye, 1931)* adlı eserini okumasını ister.³⁶² Eşi Ye. K. Tsvetkovskaya, ölmek üzere olan Balmont'un yatağının kenarına oturarak, son yazdığı kitabı *Işığa Hizmet'i açar ve Yakıcı Akşam Dağların Ardına Gittiğinde (Kogda uşyol za gori veçer znoynıy, 1835)* adlı şiirini okur:

*Yakıcı akşam ardına gittiğinde dağların,
Ve silueti öylesine güzelken kayaların,
Huzurlu ruhumla hissediyorum
Ne kadar güzel olduğunu ruhun rüzgârsızlığının.*

*Coşkuyla fark ediliyor uçurumların çizgileri,
Yaniyor sakinlikte köşelerin tüm oyuntuları,
Dua eder gibi hayaller, itaatkâr sessizce,*

³⁵⁹ Galaktionova, N. A. (1998). *Natsional'naya kartina mira v poezii K.D. Balmonta.* (Dissertatsiya na soiskanie uçyonoy stepeni doktora filologičeskih nauk). Tyumenskiy gosudarstvenniy universitet, Tyumen, 46-47.

³⁶⁰ Kreyd, V. (1992). *Poet serebryanogo veka. K.D. Balmont. Svetly ças. Stihotvoreniya i perevodt.* Moskva: İzdatel'stvo "Respublika", 24.

³⁶¹ Kreyd V. (1992). *Ba'lmont v emigratsii.* K.D. Bal'mont. Gde moy dom? Stihotvoreniya, hudojestvennaya proza, stst'i, oçerki, pis'ma. Moskva: İzdatel'stvo "Respublika", 15.

³⁶² Kreyd, a.g.e., 1992, 15.

Ne kadar güzel ruhun rüzgârsızlığı.

Dünya işlerinin koşturmacasına sınır geldi!

Zorla nefes alıyor ruhun rüzgârsızlığının seslenişi...

Когда ушел за горы вечер знойный,

И очертанья скал так хороши,

Я чувствую душой своей спокойной,

Как хорошо безветрие души.

Черты обрывов вдохновенно четки.

Все вырезы углов горят в тиши,

Молитвенны мечты, спокойно кротки.

О всеобъем безветрия души!

Пришел предел трудов дневных пробегу!

Чуть дышит зов безветрия души...³⁶³

Balmont, 1896 yılında arkadaşlarına bıraktığı şakayla karışık bir notunda “*Beni Moskova’da, Novodeviçiy manastırına defnedin.*” vasiyetinde bulunur. Şair, notuna Puşkin’in *Gürültülü Sokaklar Boyunca Geziyor Muyum (Broju li ya vdol’ ulits şumnih, 1829)* adlı şiirinden şu dörtlüğü ekler:

Nerede çürüdüğü fark etmese de

Duygusuz bedenimin

Fakat yaklaştıkça o tatlı çizgiye

Gözlerini kapatmasını isterim her şeyin.

И хоть бесчувственному телу

Равно повсюду истлевать,

³⁶³ Kreyd, V. (1992). *Poet serebryanogo veka. K.D. Balmont. Svetly ças. Stihotvoreniya i perevodi.* Moskva: İzdatel’stvo “Respublika”, 25.

Но ближе к милому пределу

*Мне всё б хотелось почивать.*³⁶⁴

Şairin bu vasiyetini gerçekleştirmek o dönem Fransa, Alman kuşatması altında olduğundan dolayı³⁶⁵ mümkün olmaz. Şairin naaşı Noisy-le-Grand'daki Katolik mezarlığına defnedilir.³⁶⁶ Balmont'un cenazesi yağmurlu bir havada, Rus göçmen yazar Boris Zaytsev ve eşi, Litvanyalı Rus şair Yurgis Baltruşaytis'in dul kalan eşi, kızı Mirra ve iki üç tanıdığı katılımla defnedilir.³⁶⁷ Balmont'un ölüm haberi Paris'te o dönem G.S. Jerebkov tarafından çıkarılan "Parijskiy Vestnik"teki bir makaleden alınır. Makalede Balmont'un cenazesinin defnedilme anı hüznü bir biçimde şöyle anlatılır: "*Cenaze töreninde neredeyse hiç kimse yoktu, Paris'te Balmont'un ölümünden çok az kişi haberdardı. Yağmur yağıyordu ve tabutu su dolu çukura indirdiklerinde tabut suyun üzerine çıktı. Mezarı toprakla doldururken tabutu sırkla tutmak gerekiyordu.*"³⁶⁸

Şairin mezar taşı üzerine ise Fransızca olarak "*Constantin Balmont, poète russe (Konstantin Balmont, Rus şair)*" yazılır.³⁶⁹

³⁶⁴ Orlov, a.g.e., 1969, 41.

³⁶⁵ Orlov, a.g.e., 1969, 41.

³⁶⁶ Averin, vd., a.g.e., 2013, 477.

³⁶⁷ Bannikov, a.g.e., 1989, 5.

³⁶⁸ Terapiano, Yu. (1953). *Vstreçî*. New York: İzdatel'stvo imeni Çehova, 21.

³⁶⁹ Orlov, a.g.e., 1969, 41.

4. BALMONT'UN DÜNYA ALGISI

Balmont'un dünya algısı, sadece bir gezegen olarak değil, aynı zamanda üzerinde devam eden yaşamla beraber dünyaya karşı bakış açısını kapsar. Şairin çok perspektifli dünya algısının oluşumunda küçük yaştan itibaren okumaya başladığı edebi, felsefi, dini eserler rol oynar. Şair sanat yaşamına Hinduizm, Budizm, Taoizm gibi dini-felsefi öğreti sistemlerine ilgi duyarak başlangıç yapar ve hem yaşama hem de sanata bakış açısını bu yönde şekillendirir. Dönemin ünlü Hindologlarından Profesör Max Müller ile tanışması, Balmont'u Hint mitolojisi ve inançlarıyla ilgili çok sayıda kitapla buluşturur ve Hint bilgeliğinin dünyası ile tanıştıırır. Şair, aynı zamanda, Müller'in Vedalarla ilgili çalışmalarını da okuma fırsatı bulur. Okuduğu materyallerin etkisi sonucunda Balmont, dini gerçeklerin ve felsefi düşüncelerin kaynağının Hindistan olduğunu savunur. Çünkü şaire göre Hint kutsal kitapları Veda ve Upanişadlarda dünyanın farklı bölgelerinde yaşayan bilgelerin daha önce söylediği şeylerin benzerlerini bulmak mümkündür.³⁷⁰

Balmont, Doğu felsefesinin yanında Batı felsefesi ve Antik Yunan felsefesi hakkında da derin bilgi sahibidir ve pek çok dini-felsefi sistemi düşünce dünyasında bir sentez haline getirir. Şair, farklı filozofların ideal dünya arayışlarından, bireyciliğinden, evrenin yaratılışı ve tanrının varlığına dair sorgulamalarından da etkilenir. Bu noktada Balmont'un şiirlerinde 19. yüzyılda romantik şiire etki eden Alman idealizm felsefesinin öncülerinden Friedrich Schelling (1775-1854), Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832), Novalis (1772-1801) ve Friedrich Nietzsche (1844-1900)'nin görüşleri etkili olur. Alman idealizminin yanında Balmont, Rus sembolizminin temelini oluşturan Hıristiyanlık felsefesinden de doğal olarak etkilenir. Bu noktada şair, Vladimir Sergeyeviç Solovyev (1853-1900) ve Nikolay Aleksandroviç Berdyayev (1874-1948) gibi filozofların kişisel aydınlanmaya dayanan ve ilahi âlemlerle bütünleşmeyi sağlayarak kurtuluşa vesile olan bir bilgiye ulaşma çabasındaki³⁷¹ okültist ve Tanrı'yla ilişkisi bakımından evrenle ve insanla ilgilenen³⁷² teosofik görüşlerini benimser.

³⁷⁰ Tsıkunova, G.V. (2005). *Religioznye i filosofskie idei, motivi, obrazy v hudojestvennom mire K.D. Balmonta*. (Dissertatsiya na soiskanie uçyonoy stepeni doktora filologičeskih nauk). Moskovskiy gosudarstvennyy otkritiy pedagogičeskiy universitet im. M.A. Şolohova., 21.

³⁷¹ Gül, A. (2017). Teosofi Kavramı ve Teosofi Düşüncesinin Tarihi Gelişimi. *Ekev Akademi Dergisi*. Yıl: 21 Sayı: 70, 5.

³⁷² Gül, a.g.m., 2017, 5.

Balmont, şiirlerinde dünya algısını yansıtmak amacıyla dini öğeleri de kullanır. Şair, dini öğeleri kullanırken daha önce var olmuş ve şu an var olan her şey arasında bir bağın yer aldığı düşüncesini yansıtır.³⁷³ Bu öğelerin kullanımını altında pek çok sembolist şiirde olduğu üzere, gizlenen gerçeğin ortaya çıkarılması, varlığın mistik açıdan kavranması yatar.

Balmont, *Güneş Gibi Olalım* adlı kitabı içerisinde bulunan *Yüce Hiç (Velikoe ništo, 1903)* adlı şiirinde Çin kültürü ve felsefesinin sanatına ve düşüncesine olan etkisine değinir. Şiirin başlığı, panteizmin ve Çin felsefesinin temelini oluşturan Taoizmden gelir.³⁷⁴ Yu (varlık) ve wu (yokluk) kavramları temelinde gelişen Taoizm, dünya üzerinde var olan her şeyin bir “var olmayandan (wu), yani yoktan, hiçten meydana geldiğini savunur.³⁷⁵ Bu düşünce Varlık’ın, yani Tanrı’nın hiçten, yoktan var olduğunu yansıtır. “Hiç” anlamına gelen “tao”, adlandırılabilir her şeyin yaratıcısı olan, ancak adlandırılmayan, ezeli ve ebedi olan, gökyüzünün ve yeryüzünün temeli olan şeydir.³⁷⁶ Bu bakımdan “Yüce Hiç” ile şair, yaratıcı, Tanrı olarak görülen “Tao”ya göndermede bulunur.

Anlatıcı, şiirin ilk dizelerinde ruhunu tüm tanrıların yer aldığı sessiz bir tapınak olarak tasvir eder. Şairin ruhunu tüm tanrıların yer aldığı bir tapınağa benzetmesi pek çok şiirinde de dile getirdiği üzere, tüm inançlara karşı eşit yaklaşım sergilemesini akla getirir. Bu tapınakta tüm tanrıların yer alması, farklı inançlarda başka isimlerle anılmasına karşın, inanılan şeyin aslında aynı Tanrı olduğunu ortaya koyar. Şair, bu düşüncesini Ye. A. Andreyeva’ya yazdığı 21 Mart 1920 tarihli mektubunda şöyle anlatır:

Ne de olsa çok yönlüyüm, ..., Hıristiyan olan da olmayan da ruhumda birleşiyor...Bir mujik “İsa” sözcüğünü söylediğinde hoşuma gidiyor, o zaman Kutsal Ruh’un esintisini hissediyorum...Fakat yine de herkesi kucaklayan bir yönüm var. Neden Müslüman ile Müslüman, Tanrı’ya sadık, Brahman’a dua ve Oziris’e itaat eden biri olmayayım. Ruhum her yerde.³⁷⁷

³⁷³ Tsıkunova, a.g.e., 2005, 17-18.

³⁷⁴ Markov, V. (1988). *Kommentar du den dichtungen von K. D. Bal'mont 1890-1909*. Köln; Wien: Böhlau, 168.

³⁷⁵ Yu-Lan, F. (2009). *Çin Felsefesi Tarihi*. (F. Aydın, Çev). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 131.

³⁷⁶ Yu-Lan, a.g.e. 2009, 129.

³⁷⁷ Molčanova, N.A. (2004). Bog v hudojestvennom soznanii K.D. Bal'monta. *Vestnik VGU*. Seriya: Filologiya. Jurnalistika: No: 1, 44.

Şairin Çin'e gönderme yapmasının altında, Çin düşüncesinin Hint düşüncesi gibi en kadim inanç sistemlerinden biri olması ve belirli bir inanca ithafen değil de yeryüzü üzerinde yaşayan tüm canlılar için evrensel ruhun, Tanrı'nın var olduğunu öne sürmesi yatar. Bunun yanı sıra, her ne kadar felsefi ve dini bir dünya görüşünü temel alsa da Çin düşüncesi, sadece din ya da felsefe değil, aynı zamanda sanat odaklıdır³⁷⁸ ve doğal olarak sanatta da yansıma bulur. Araştırmacı Ormsby, bu yansıma ve sentezin bir sonucu olarak Çin sanatının genel özelliklerini şu şekilde belirtir:

*Çin, bir şiir milletidir ve şiir, Çinli entelektüellerin yaşam çizgisidir. Şiir, onlara hayata yaklaşımı, bakış açısını, hayatı doğaya uyarlamayı ve yaşama sanatını öğretir. Resim, ya da şiir olsun Çin sanatı, felsefi bir arayış, bir ahenk arayışı içerisinde...Bu doğrultuda, ruh ve maddeyi bir araya getirerek zıtlıklardan ahenk yaratma gayesi temelinde Taoizm ortaya çıkar.*³⁷⁹

Bu noktada Çin düşüncesinin farklı kültür, düşünce ve inanışları sentezleyen Balmont için sanata ve hayata bakış açısını oluşturmada bir çıkış noktası olduğu açıkça anlaşılmaktadır. Araştırmacı Porol, bu düşüncemizi destekler nitelikte şairin Çin kültürünü ve düşüncesini kendine yakın bulduğunu “*Hepsinden çok teselli eden hayallerimi /Muhteşem canavarları Çin'in*” dizelerinde yansıttığını ileri sürer³⁸⁰:

Ruhum tüm tanrıların yer aldığı ıssız bir tapınak

Nefes alıyor orada gölgeler hayal meyal artarak.

Hepsinden çok teselli eden hayallerimi

Muhteşem canavarları Çin'in.

Моя душа - глухой всебожный храм,

Там дышут тени, смутно нарастая.

Отраднее всего моим мечтам

³⁷⁸ Ormsby Martin, R. (1948). Chinese Poetry: Its Philosophy and General Characteristics, *Australian Institute of Policy and Science*, Vol. 20, No. 1, 63.

³⁷⁹ Ormsby Martin, a.g.e., 1948, 63.

³⁸⁰ İnternet: Porol, P.V. (2020). *Образ Китая в стихотворении К. Балмонта “Velikoe ništo”*. *Litera*, No:9, ss. 1-10. https://nbpublish.com/library_read_article.php?id=33647 Erişim Tarihi 28.02.2021. DOI: 10.25136/2409-8698.2020.9.33647

*Прекрасные чудовища Кутая.*³⁸¹

İlerleyen dizelerde “Çin’in canavarları” ifadesi anlatıcı tarafından açıklanır. Şairin, Çin’in canavarları olarak betimlediği şey, Çin düşüncesini ve sanatını oluşturan mitolojik imgelerdir. Bu imgeler arasında şair, ejderha, tekboynuz ve feniksi tasvir eder. Ejderha, Çin mitolojisinde yer alan temel sembollerdendir ve gücü, üstünlüğü simgeleyen Yang’ı temsil eder. Bunun yanı sıra ejderhanın bahar aylarında gökyüzüne yükseldiği, sonbaharda ise suya girdiğine inanılır.³⁸² Anlatıcının ejderhayı baharın ve Güneş’in hâkimi olarak tasvir etmesi, bu anlamlarla bağlantılıdır. Tekboynuz ise bilgeliği ve mutluluğu simgeler³⁸³. Şiirde tekboynuz, mitolojik yorumlamalar doğrultusunda bilgeliğe ve mutluluğa ulaşarak mükemmelliğe kavuşmanın simgesi olarak kullanılır. Anka kuşu olarak da bilinen feniks, Çin mitolojisinde kuşların en güzeli olarak görülür ve “kraliçe kuş” olarak adlandırılır.³⁸⁴ Bununla beraber feniks, Yin ve Yang’ın birleştiği, birliğin, ahengin vücut bulduğu varlık olarak da kabul edilir.³⁸⁵ Anlatıcı, bu sembolik anlamları şiirde aynen betimler. Bununla birlikte araştırmacı Vladimir Markov, ejderha, feniks ve tek boynuz ile Çin geleneksel resim sanatında gökyüzünden yeryüzüne inen üç aşamalı manzaraya göndermenin yer aldığını ileri sürer³⁸⁶ :

Ejderha, Güneş’in ve baharın hâkimi,

Tekboynuz, yetkinliğin amblemi,

Ve Feniks, haşmetli kadının simgesi,

Mutluluğun, aydınlığın, egemenliğin birleşimi.

³⁸¹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 447-448.

³⁸² İnternet: Porol, P.V. (2020). Obraz Kitaya v stihotvorenii K. Balmonta “Velikoe ništo”. *Litera*, No:9, ss. 1-10. https://nbpublish.com/library_read_article.php?id=33647 Erişim Tarihi 28.02.2021. DOI: 10.25136/2409-8698.2020.9.33647

³⁸³ Tresidder, J. (1999). *Slovar’ simvolov*. Moskva: Fair-Press, 94.

³⁸⁴ İnternet: Porol, P.V. (2020). Obraz Kitaya v stihotvorenii K. Balmonta “Velikoe ništo”. *Litera*, No:9, ss. 1-10. https://nbpublish.com/library_read_article.php?id=33647 Erişim Tarihi 28.02.2021. DOI: 10.25136/2409-8698.2020.9.33647

³⁸⁵ Biedermann, G. (1996). *Entsiklopediya simvolov*. (V.M. Val’kova vd., Çev.) İ.S. Tsventsitskoy (Ed.) Moskva: İzdatel’stvo “Respublika”, 283.

³⁸⁶ Markov, a.g.e., 1988, 168.

*Дракон, владыка солнца и весны,
Единорог, эмблема совершенства,
И феникс, образ царственной жены,
Слиянье власти, блеска, и блаженства.*³⁸⁷

Şair bu üç aşamalı manzaranın bir ahenk içerisinde yer aldığını “*Uzakları tırmanıyor gibi çiziyorlar*” dizesinde dile getirir. Çinli sanatçıların kullandığı bu motiflerin eserlerde kulağa ya da göze hoş gelen kelimeler, dizeler ya da tablolar şeklinde kalıcı hale geldiği ve böylece ebediyen estetiğe katkı sağladığı “*Seviyorum tekdüze hayali /Çinli sanatçıların eserlerindeki /Kırağı gibi donmuş bir güzelliği/ Rüyaların gizlenmeden parlayan kırağısı gibi (Люблю однообразную мечту, /В созданиях художников Китая, /Застывшую, как иней, красоту/ Как иней снов, что искрится не тая.)*”³⁸⁸ dizelerinde aktarılır. Şair, Çin sanatının bu güzelliğinin temelinde Yin-Yang’daki denge kavramının³⁸⁹ bir sonucu olarak ortaya çıkan “simetri”nin, bir ahengin bulunduğunu ifade eder. İnsanlardan ziyade vahşi hayvanların ve doğanın, yani evrenin özünün resmedildiğinden bahseden anlatıcı, Çin sanatının evrenin gizemlerini yansıtmışından ötürü ilgisini çektiğini vurgular:

*Seviyorum tekdüze hayali
Çinli sanatçıların eserlerindeki
Kırağı gibi donmuş güzelliği
Rüyaların gizlenmeden parlayan kırağısı gibi.
Simetri, temel kanunları,
Tırmanıyor gibi çiziyorlar uzakları,
Hoş geliyor bana onların korkutucu ejderhası
Kötü bir ruh değil, sembolü hazzın.
Ve harika oyunu tonların,
Uyumlu bir farklılıkta ayrılan
İlkelerin gizeme sızması,
Mavi olan, mavi renkte, kırmızı olan ise kırmızı renkte!
Ve kayıtsızlık, insan imgesine*

³⁸⁷ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 448.

³⁸⁸ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 448.

³⁸⁹ Yazgan E.M. (2009). *Eski Çin Felsefesi ve Mantık Anlayışı*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 82.

*Vahşi hayvan çeşitliliğine ilgi,
Aklın resimlere sızan ateşi!
Ve sahip oldukları her şeyden çok
Seviyorum şiirsel sığının eksikliğini.
Hafif, naif bir şiirle idrak etmeyi,
Huzurun sınırsız mutsuzluğunu.*

*Люблю однообразную мечту
В созданиях художников Китая,
Застывшую, как иней, красоту,
Как иней снов, что искрится не тая.
Симметрия - их основной закон,
Они рисуют даль как восхождение,
И сладко мне, что страшный их дракон
Не адский дух, а символ наслаждения.
А дивная утонченность тонов,
Дробящихся в различии согласном,
Проникновенье в таинство основ,
Лазурь в лазури, красное на красном!
А равнодушие к образу людей,
Пристрастие к разновидностям звериным,
Сплетенье в строгий узел всех страстей,
Огонь ума, скользящий по картинам!
Но более, чем это все, у них,
Люблю пробел лирического зноя.
Люблю постичь, сквозь легкий нежный стих,
Безбрежное отчаянье покоя.³⁹⁰*

Şiirin ikinci kısmında anlatıcı, Taoizmin temel kitaplarından biri olan *Chuan-Tzu*'yu okuduğundan ve muhtemelen Çinli bir şairin kaleme aldığı bir şiirden bahseder. Bu şiirde klasik Çin şiirinde sıklıkla işlendiği üzere

³⁹⁰ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 448.

Taoizmin benimsediği düşünceler yer alır. Şiirde geceleyin “hiç”e, yani Tanrı’ya duyulan yakınlığın gündüz kaybolduğu ve kuşların geceleri yan yana uyuduğu, gündüz ise farklı yönlere dağıldığı dile getirilir. Burada, evrendeki tüm varlıklar arasında geceleyin ruhsal bir yakınlaşmanın, birliğin meydana gelmesi, ancak gündüz vakti gerçeğe, yeryüzü yaşamına dönülmesi anlatılır. “*Karanlığın ardında hayat var, soğuşun ardında Nisan, /Ve yeniden bekleyişin karanlık soğuşu var.*” dizesinde somut anlamda yeryüzü yaşamında bahar-kış döngüsünün devam etmesi akla gelir. Soyut anlamda ise insanın bitmeyen aydınlık yaşam arayışının, bekleyişinin yansıtıldığı düşünülebilir.

Araştırmacı Porol, “*Batı’ya gidiyorum, hayallerim yok oldu.*” dizesinde “Batı’ya gidiyorum” ifadesinin Çince bir deyim olduğunu ve “ölmek” anlamına geldiğini ileri sürer. Porol, Çincedeki bu ifadenin Budizmle bağlantılı olduğunu ve Buda ile karşılaşacak insanların batıya gittiği inancından geldiğini dile getirir. Bununla birlikte, Taoizmin teorisyenlerinden Lao Tzu’nun Batı’ya gittiği ve bir daha dönmediği rivayetiyle bağlantılı olduğu da ifade edilmektedir.³⁹¹ Sembolizm sözlüğüne bakıldığında ise batı, uykuyu ve ölümün gizemini, ruhlar dünyasını simgeler.³⁹² Bu bilgiler doğrultusunda ele alındığında, kavalını kırıp batıya gitmek ifadesiyle hakikati aramanın, gizemin peşine düşmenin ima edildiği söylenebilir. Şiirin devamında “Yüce Hiç” olarak ifade edilen Tanrı’nın “duygusuz” olarak nitelendirilmesiyle, Tanrı’nın evrende kendi yarattığı düzenin dışında kalmasına vurgu yapılır. Bunun yanı sıra gökyüzünün, dilsiz tapınağın tonozu olarak betimlenmesi, ruhlar âlemiyle yeryüzü yaşamının bir arada var olduğu, gökyüzünün her iki yaşamı da kuşattığı düşüncesini yansıtır. Şiirde yeryüzü yaşamı bir uykudan, bilinçsizlik durumundan ibaret olarak görülür ve “*Sessizce uyuyorum, aynı kişiyim ve hiç kimseyim*” dizesinde dünya yaşamı üzerinde bilinçli bir biçimde varlığını sürdüren beden ve ruhun varlığın asıl özünü, hakikati idrak edememesi dile getirilir. Ruh bir tütsü dumanına benzetilerek ruhun gizemine, öze dair arayış içerisinde olmaya imada bulunulur:

³⁹¹ İnternet: Porol, P.V. (2020). *Obraz Kitaya v stihotvorenii K. Balmonta “Velikoe ništo”.* *Litera*, No:9, ss. 1-10. https://nbpublish.com/library_read_article.php?id=33647 Erişim Tarihi 28.02.2021. DOI: 10.25136/2409-8698.2020.9.33647.

³⁹² Tresidder, a.g.e., 1999, 358-359.

“Duygusuz Yüce Hiç,
Onda ben ve sen parlıyoruz bir anlığına
Geçiyor Gece, ışık nefes alıyor korulukta,
İki kuş, iyice büzülerek uyuyor yan yana,
Fakat o dostluk kalmıyor Gündüzün parlaklığıyla,
İkisi de kendi eğlencelerine gidiyor.
Karanlığın ardında hayat, soğğun ardındaysa Nisan var,
Ve yeniden bekleyişin karanlık soğğu var.
Şarkı söyleyen kavalı kırıyorum,
Batı'ya gidiyorum, yok oldu hayallerim.
Vurdumduymaz Yüce Hiç,
Yer ve Gök dilsiz tapınağın tonozu.
Sessizce uyuyorum, aynı kişiyim ve hiç kimseyim,
Ruhum ise tütsünün dumanı gibi”.

«Бесчувственно Великое Ничто,
В нем я и ты - мелькаем на мгновенье.
Проходит Ночь, и в роце дышит свет,
Две птички, тесно сжавшись, спали рядом,
Но с блеском Дня той дружбы больше нет,
И каждая летит к своим уладам.
За тьмою - жизнь, за холодом - апрель,
И снова темный холод ожидания.
Я разобью певучую свирель,
Иду на Запад, умерли мечтанья.
Бесчувственно Великое Ничто,
Земля и Небо - свод немого храма.

*Я тихо сплю - я тот же и никто,
Моя душа- воздушность фимиама».*³⁹³

Yanan Yapılar kitabında yer alan *Örümcek Gibi (Kak pauk, 1899)* adlı şiirinde Balmont, Çin ve Hint felsefesinde, Alman idealizminde ve daha sonra Hıristiyanlık felsefesinde benimsenen ve daha önceki bölümlerde açıkladığımız “evrensel birlik” düşüncesinin sanatına yansımaları ele alır. Bu düşünceye göre sanatçı, kendisi dışındaki “ben”i, yani Tanrı’yı ve onun yansımaları olan evrendeki birliği, doğayı algılamalı ve eserlerine yansıtmalıdır. Bu noktada insan yaşamının faniliğinin yanında tanrısal mucizelerin sembolü olarak da kabul edilen³⁹⁴ örümcek ağı, yaratıcılığın ürünü içerisindeki ahengi, bütünlüğü temsil eder. Anlatıcı iki dörtlükten oluşan şiirin ilk dörtlüğünde örümceğin ağ örerek bir bütünlük sağlayan bir eser meydana getirdiği gibi sanatçının gelip geçici olanı, yani anlık duygu ve düşünceleri kullanarak sanatsal bir birlik ortaya çıkardığından bahseder. Bu düşünce, şairin *Örümcek (Pautina)* başlıklı makalesinde de yansıma bulur ve şair, örümcek ağından bir şato yarattığını, doğanın kendine ne kadar büyük bir mutluluk verdiğini anlatır.³⁹⁵ İkinci dörtlükte şair, bir sanatçının Tanrı ve ebediyet bilinciyle ortaya koyduğu eserin evrensel bir nitelik kazandığını ve evrensel birlik anlayışını yansıttığını ifade eder. Bu düşünce aynı zamanda Goethe’nin Tanrı’yı hissederek onun gibi yaratıcılığını sergilemek gerektiği³⁹⁶ düşüncesiyle de bağlantılıdır. Bu doğrultuda şair, ebedi olan iki şeyin Tanrı ve onu şiirlerinde her daim işleyen “ben”, yani yaratıcı konumundaki şair olduğunu dile getirir:

*Örümceğin kendine örümcek ağını ördüğü gibi,
Ve ağır olanın iplerin hafifliğini yarattığı gibi,
Sanatçının kendi tablosunu yarattığı gibi
Saptayarak olayların gelip geçici olanını*

³⁹³ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 448-449.

³⁹⁴ Tresidder, a.g.e., 1999, 269.

³⁹⁵ Balmont, K.D. (1992). *Gde moy dom? Stihotvoreniya, hudojestvennaya proza, stat'i, oçerki, pis'ma*. V. Kreyd (Ed.). Moskva: İzdatel'stvo "Respublika", 331.

³⁹⁶ Tsikunova, a.g.e., 2005, 164.

*Ebedi olandan evrensel olan çıkıyor,
Varlığın karmaşıklığının birliği
Dünya tek, fakat ebedi bu dünyada iki şey:
O, Eylemsiz, O, Tutkusuz ve ben.*

*Как паук в себе рождает паутину,
И, тяжельй, создает воздушность нитей, -
Как художник создает свою картину,
Закрепляя мимолетное событий, -³⁹⁷*

*Так из Вечного исходит мировое -
Многосложность и единство бытия.
Мир один, но в этом мире вечно двое: -
Он, Недвижный, Он, Нежаждущий- и я.³⁹⁸*

Balmont, *Yanan Yapılar* adlı kitabında yer alan *Hintli Bilge (İndiyiski mudrets, 1900)* adlı şiirini Budizmde “Nirvana”ya ulaşmak için geçilmesi gereken dört aşama temelinde kaleme alır.³⁹⁹ Buda’nın Nirvana’ya götüren dört temel gerçeğinin ilki çile gerçeğinin kendisi, ikincisi çile çekmeye sebep olan arzuların ortaya çıkışı, üçüncüsü çileden kurtuluş ve dördüncüsü ise çileden kurtuluş için sekiz dilimli yolun gerçekleştirilmesidir. Sekiz dilimli yol doğru söz, doğru davranış ve doğru geçimden oluşan ahlak; doğru murakabe, yani Tanrı’nın gözetimi altında olduğunu unutmama ve doğru muhakmeden oluşan meditasyon; doğru, anlayış, doğru düşünce ve doğru niyetten oluşan hikmetten meydana gelir.⁴⁰⁰ Bu bağlamda ilk dörtlükte anlatıcı, kendini sonbaharda olgunlaşmış bir meyveye benzetir ve olgunluğa eriştiğini, kör, sağır, dilsiz bir halde etrafına bakmadan yürüdüğünü dile getirir. Bu ifadeleriyle şair, dünyevi şeylere karşı kendini kapattığından, dış dünyayla ilgisini kestiğinden bahseder:

³⁹⁷ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 299.

³⁹⁸ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 299.

³⁹⁹ Markov, a.g.e., 1988, 132.

⁴⁰⁰ Güç, A. Ve Sert, E. (2020). Budizm’de Dört Temel Gerçek, Sekiz Dilim Yol ve Nirvana. *İslam Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*. Cilt:5, Sayı:12, 15.

*Sonbahar gününde olgunlaşmış altın renginde bir meyvenin,
Çimlerin sapları arasında toprağa düştüğü gibi,
Ben de sağır, kör ve dilsiz gibi,
Yürüyorum kaldırmadan başımı.*

*Как золотистый плод, в осенний день дозревший,
На землю падает, среди стеблей травы,
Так я, как бы глухой, слепой, и онемевший,
Иду, не поднимая головы.⁴⁰¹*

Şiirin devamında anlatıcı, neden dünyevi şeylerden kendini soyutlayarak çile çektiğini açıklar. Bunun sebebi olarak kadim dönemlerden bu zamana var olan düşünce ve inanışlara dair bilgi sahibi olmasını gösterir. Şair, ruhunu ilk boşluğa çevirip Brahman ve ebedi güzellik ile birleştiğini ifade eder. “İlk boşluk” ile şair, evrenin yaratılışı öncesini kasteder. “Ölümsüz güzellik” ifadesiyle, ebedi olan tanrısal ruhu ve onun yarattıklarını kendi bakış açısıyla güzel görmeyi ima eder. Böylece şair, Brahman’a, yani evrensel ruha sanatçı özelliği yükler:

*Öncelikle bir bilge olarak sohbet ettim ben asırlarla,
Sonra çevirdim ruhumu ilk boşluğa,
Sonra rahip gibi katıldım Brahma’ya,
Ve boğuldum ölümsüz güzellikte.*

*Сперва я, как мудрец, беседовал с веками,
Потом свой дух вернул к первичной простоте,
Потом, молчальником, я приобщился к Бrame,
И утонул в бессмертной красоте.⁴⁰²*

Son dörtlükte anlatıcı, gerçek dünyayı görebilmek için gerekli dört gökkuşağı ve dört basamaktan söz eder. Sembolik anlamda ele alındığında gökkuşağı, bu dünya ve diğer dünya arasında bir köprü ve Tanrı’ya giden yol

⁴⁰¹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 300.

⁴⁰² Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 300.

olarak görülür.⁴⁰³ Bu dört gökkuşağı ve dört basamak, Nirvana'ya ulaşma yolunda yukarıda bahsi geçen dört temel gerçeği simgeler. Dört temel gerçeğin yerine getirilmesi sonucunda tüm dünyevi istek ve arzulardan vazgeçildiğinde kişi Brahman'a ve Nirvana'ya, yani nihai gerçeğe ulaşmış olur. Şairin gözlerimizi açmadan görmenin mümkün olduğunu ifade ettiği dünya, ruhun varlığına inandığı manevi dünyadır. Bu dünya, kötü duygulardan ve günahlardan kurtulup saf ve güzel bir yaşamın başlangıcı olarak görüldüğü için "kristal" ile simgelenir:

*Dört gökkuşağı var fırtınalı dünya üzerinde,
Dört basamağı yüce umutların,
Değişken sudan bir kristal yapmak için,
Göz kapaklarını kaldırmadan dünyayı görebilmek için.*

*Четыре радуги над бурною вселенной,
Четыре степени возвышенных надежд,
Чтоб воссоздать кристалл из влаги переменной,
Чтоб видеть мир, не подымая вежд.⁴⁰⁴*

Balmont, *Sadece Aşk* adlı kitabında yer alan *Beş Mağara (Pyat peşçer, 1903)* şiirini yeryüzü üzerindeki yaşamımızda geçirdiğimiz beş aşama ve beş duyumuz üzerine kaleme alır.⁴⁰⁵ Sembolizm sözlüğünde mağara, anne karnı, doğum ve yeniden dirilmenin yanında ölümü simgeler. Bunun yanı sıra Platon, insan aklını bir mağaraya benzetir ve insanın sadece ruhun ve hayal dünyasının ulaşabileceği gerçek dünyanın yansımasını gördüğünü ileri sürer.⁴⁰⁶ Bu yorumlama doğrultusunda şiirin ilk dörtlüğünde anlatıcı, bir uyku olarak nitelendirdiği sıkıcı ve soluk dünya yaşamı içerisinde insan ruhunun hapsediği beş mağaradan bahseder. Bu beş mağara, Budizm'de yer alan on iki aşamalı yaşam tekerleğini akla getirir. Anlatıcı beş mağaradan ilkini, insanın gizemli bir karanlık içerisinde geldiği, herhangi bir anlayış, düşünce ya da hayalin bulunmadığı, hayvani sıcaklığın var olduğu bir yer olarak

⁴⁰³ Tresidder, a.g.e., 1999, 301-302.

⁴⁰⁴ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 300.

⁴⁰⁵ Markov, a.g.e., 1988, 203.

⁴⁰⁶ Tresidder, a.g.e., 1999, 277-278.

betimler. Bu betimleme, bilinçsizliği ve dünya yaşamının başlangıcına ilk adım olarak döllenmeyi,⁴⁰⁷ anne karnında olmayı simgeler:

*İlkine gizemli bir karanlıktan geliyoruz,
Herhangi bir anlayış, düşünce, hayal yok,
Sadece hayvani sıcaklığın atışı var onda.*

*В первую приходим мы из тайной темноты,
Нет в ней разума, ни мысли, ни мечты,
Есть в ней лишь биение животной теплоты.*⁴⁰⁸

Yaşam tekerleğinin üçüncü aşamasını insanın dünya ile bağ kurmasını sağlayan anne karnında gelişimi, kendine özgü bir karakter kazanma süreci oluşturur.⁴⁰⁹ Bu doğrultuda, anlatıcının süt ve şefkat dolu beyazlık olarak betimlediği yol, insanın anne karnı aracılığıyla dünyaya gelişini simgeler:

*Hemen yanında bulanıklıkla kaplı,
Sütlü ve şefkatli bir beyazlık nefes alıyor,
Yaratıcı dünya ile bizi bağlıyor.*

*Рядом с нею смежная, туманности полна,
Млечная и нежная в ней дышит белизна,
С миром создающим связует нас она.*⁴¹⁰

Anlatıcı, üçüncü, dördüncü ve beşinci mağarayı aroma, ses ve ışıkla bağdaştırır. Bu noktada üçüncü mağara kokuyu, dördüncü ve beşinci mağaralar ise işitme ve görme yetilerini simgeler. Bu üç mağaranın yandığı ifadesi, dünyayı algılama, bilince ulaşma anlamına gelir. Böylece, bu duyular aracılığıyla insanın içinde yaşadığı çevreyi algıladığı ve bu çevreyle bir ilişki kurarak, onun bir parçası haline geldiği dile getirilir:

⁴⁰⁷ Störig, H.J. (2000). *İlkçağ Felsefesi. Hint Çin Yunan.* (Ö. C. Güngören, Çev.). İstanbul: Yol Yayınları, 76.

⁴⁰⁸ Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah.* Polnoe sobranie stihov 1909-1914. Knigi IV-VII. Tom II, Moskva: Knigovek, 88.

⁴⁰⁹ Störig, H.J. (2000). *İlkçağ Felsefesi. Hint Çin Yunan.* (Ö. C. Güngören., Çev.). İstanbul: Yol Yayınları, 76.

⁴¹⁰ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 88.

*Üçüncü, dördüncü ve beşinci ise yanıyor
Aroma, ses ve ışık halinde konuşuyor
Nefes aldığımızı sevindiriyor bizi, işitme ve bakışımızı büyüylüyor.*

*Третья и четвертая и пятая горят,
Ароматом, звуками, и светом говорят,
Нам дыханье радуют, пленяют слух и взгляд.*⁴¹¹

Bu beş mağaraya, yani beş aşamaya ek olarak anlatıcı, dokunma duyusunu ekler. Hinduizmde altıncı duyu olarak kabul edilen dokunma, beş duyudan öncelikli bir konuma sahiptir, çünkü insan öncelikle dokunarak algılar.⁴¹² Bu anlamdan yola çıkarak şair, dünya üzerinde yer alan pek çok güzelliği ve yaşamımızın gizemini anlayabilmek için duyularımızla hareket etmemiz gerektiği mesajını verir. Anlatıcı, toprak üzerindeki çiçeğin renksiz, yetersiz ve gri olduğu ifadesiyle yeryüzü üzerinde yer alan her güzel şeyde kendini tatmin etmeyen, eksik bir şeylerin varlığını ve onu memnun edecek başka bir dünya arayışı içerisinde olduğunu dile getirir:

*Yetiştirdiğimiz alanlara dokunalım hızla
Görelim beş dünya mağarasının hazinesini
Fakat toprağın rengi soluk hem gri hem yetersiz.*

*Быстро мы касаемся, для нас доступных, сфер,
Видим все сокровища пяти земных пещер,
Но земной неярк цвет, и скуден он, и сер.*⁴¹³

Bu düşünce doğrultusunda şair, bir sonraki dörtlükte dünyada geçirdiği günleri gri olarak nitelendirir. Tekrardan ibaret olan dünya yaşamının inandırıcı olmadığını söyleyen şair “Ateşleri yakalım” derken, insanın kendi iradesiyle dünyevi olandan vazgeçerek manevi olana yönelmesi gerektiğini dile getirir. “Yeryüzünün sayısı beşi mağlup edelim özgürlükle” dizesinde beş rakamı, Yin-Yang felsefesinde beş element anlamına gelen “Wu Hsing”i

⁴¹¹ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 88.

⁴¹² Störig, a.g.e., 2000, 76.

⁴¹³ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 88.

simgeler. Bu düşünceye göre her bir element ilk başta göğün sayısı olarak kabul edilen tek sayılar ve yerin sayısı olarak kabul edilen çift sayılar tarafından üretim sırasına göre 1’den başlayarak 5’e kadar numaralandırılır.⁴¹⁴ Toprağın üretim sırası beş olduğundan, numarası da 5 olarak kabul edilir. Yeryüzünde üretimi sağlayan bu elemente ait rakam, üretimi başlatan sayılar olan “Yang”ın karşısına, onu tamamlayan “Yin”i elde etmede kullanılır. Örneğin, şiirde geçen 7 rakamı, ateşi simgeleyen rakamdır ve toprağın ürettiği ateşin sayısı 2’ye toprağın rakamı 5 eklenerek elde edilir. Şiirde 7’yi kucaklamak, ateşi kucaklamak, yani evrenin gizemini anlamak anlamına gelir. Şair, toprağın rakamını mağlup edeceği ifadesiyle yeryüzü yaşamından uzaklaşmayı ima eder:

*Yeryüzünün sayısı beşi mağlup edelim özgürlükle
Yediyi kucaklayan tüm dünyayı anlayabilir sadece
Ruhunun gözlerine bak, istiyorsan anlamak*

*Победимте волею число земное - пять,
Только тот весь Мир поймет, кто может семь обнять,
Глянь в глаза души своей, раз хочешь все понять.*⁴¹⁵

Bir sonraki dörtlükte anlaticı, insan yaşamındaki beş mağaranın dışında bir de kalp derinliğinin, yeryüzünün gizemini görebilenler için enginlik ve yüksekliğin yer aldığını dile getirir. Bu dizelerde şair, ancak derin düşünenlerin, derinden hissedenlerin anlayabileceği uçsuz bucaksız bir evrenin varlığını ima eder. Şair, derinlik ve yüksekliğin birbirine halka gibi bağlı olduğu ifadesiyle gökyüzünde yer aldığı inanılan manevi dünyanın yeryüzünde yaşayan biz insanların ruhunun derinliklerinde yer aldığı ve iki yaşamın birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğu fikrini yansıtır:

*Bu beş mağaradan sonra bir de kalpte derinlik var
Gizli göz için enginlik ve yükseklik var
Kabul et derinlik ve yüksekliğin sadece iki halka olduğunu.*

⁴¹⁴ Yu-Lan, a.g.e., 2009, 188.

⁴¹⁵ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 88.

*Кроме тех пяти пещер, есть в сердце глубина,
Есть для взора скрытого простор и высота,
Примиришь, что глубь и высь- только два звена.⁴¹⁶*

Şiirin devamında şair, insanın gökyüzüne mi yoksa dibe mi gideceğini kendisinin belirleyeceği ifadesiyle yeryüzü yaşamına kapılma ya da başka bir dünya arayışı içinde olmayı insanın kendi iradesinin belirleyeceğini dile getirir. Anlatıcı, halkanın halkaya geçmesi hayalinden bahsederken evrensel birliğe göndermede bulunur. Şair, hayatın canlı dokuyu dokuduğundan, yani yeryüzü üzerindeki yaşamı meydana getirdiğinden söz eder ve bunu iplik dokumasında kullanılan “iğ” ile simgeler. Sembolizm sözlüğüne baktığımızda iğ, insanın kaderini dokuyan kader tanrıçası Clotho’yu sembolize eder.⁴¹⁷ Böylece şair, hayatımız süresince kaderimize yön veren, kaderimizi belirleyen bir gücün var olduğunu dile getirir:

*Gökyüzüne mi yükselirsin, dibe mi düşersin
Her yerde tek bir hayalin zinciri var, halka geçiyor halkaya
Hayat canlı dokuyu örüyor, iğ uğulduyor.*

*Вознесешься ль в небо ты, падешь ли ты на дно,
Всюду цепь одной мечты, к звену идет звено.
Жизнь прядет живую ткань, шумит веретено.⁴¹⁸*

Son dörtlükte anlatıcı, “Hayat dokuyor, uğulduyor, şarkı söylüyor, örneğe örnek ekliyor” dizesinde yeryüzünde yaşamın ve hem sanatsal hem tanrısal üretimin devam ettiğini dile getirir. Şair, “düşünen kişi” olarak hitap ettiği kişiye en yüce alanların dâhisi olduğunu, beş mağaranın yıkılıp kanatlarının özgür kaldığını söyler ve mutlu olması tavsiyesinde bulunur. Burada şair, “beş mağara yıkıldı” ifadesiyle, derin düşünme ve sorgulama neticesinde hayat yolculuğunun beş aşaması olarak tarif edilebilecek aşamaların ve hakikatin bilincine varan insanların kendini özgür ve mutlu hissedeceği fikrini yansıtır. Bununla birlikte anlatıcı, “düşünen kişi” ile

⁴¹⁶ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 88.

⁴¹⁷ Tresidder, a.g.e., 1999, 94.

⁴¹⁸ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 88.

şairleri kasteder. Bu açıdan, Alman estetiğinin ve sembolizmin temelini oluşturduğu üzere, şairin doğa ve Tanrı ile yakınlaşması sonucunda tanrısal yaratıcılık gücüne ulaşarak sonsuz üretim sağlayacağı ve bu şekilde düşünsel açıdan özgürlüğü elde edeceği düşüncesi aktarılır:

*Hayat dokuyor, uğulduyor, şarkı söylüyor, örneğe örnek ekliyor,
Mutlu ol, ey düşünen kişi, sen en yüce alanların dâhisisin,
Hafif kanatların özgür, beş mağara yıkıldı.*

*Жизнь прядет, шумит, поет, к примеру льнет пример,
Радуйся, о, мыслящий, ты гений высших сфер,
Вольны крылья легкие, разбиты пять пещер.*⁴¹⁹

Balmont, *Yanan Yapılar* kitabında yer alan *Maya (Mayya, 1899)* adlı şiirini Budizm'e ait Vedanta öğretisini oluşturan "maya" kavramı temelinde kaleme alır.⁴²⁰ Vedanta felsefesinin temsilcilerinden Adi Shankara tarafından ortaya konulan bir kavram olan maya, yanılısma ve illüzyon anlamına gelir.⁴²¹ Shankara felsefesine göre maya, dünyanın olağan görüntüsü olarak kabul edilir ve bu görüntü bir yanılısamadır.⁴²² Maya kavramına göre kişinin aynada gördüğü şeklinin sadece kendi yansımından ibaret olup onun özünü oluşturmadığı gibi, maya da görünüşte var olan ama bütünüyle yansımayan gerçeği ifade eder.⁴²³ Tanrı'nın farklı biçimlere girmesi olarak kabul edilen maya, Tanrı'nın yeryüzünde insana karşı kullandığı bir tuzak olarak görülür. İnsanın ayırt etme algıları da buna dayalı olarak yanıltıcı bir biçimde tasarlanmıştır.⁴²⁴ İnsan, bilgi yolu ile bu tuzağı aşip mayadan uyandığında, yani özünü kavradığında, Brahma'ya kavuşur.⁴²⁵

⁴¹⁹ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 88.

⁴²⁰ Markov, a.g.e., 1988, 130.

⁴²¹ Çiçek Avcı, H. (2019). Vedanta Sistemindeki Maya ve Avidya Kavramları Üzerine Bir İnceleme, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, Cilt:19, Sayı:1, 91.

⁴²² Çiçek Avcı, a.g.m., 2019, 101.

⁴²³ Çiçek Avcı, a.g.m., 2019, 92.

⁴²⁴ İnternet: <https://www.britannica.com/topic/brahman-Hindu-concept> Erişim Tarihi 05.02.2021.

⁴²⁵ Kutlutürk, C. (2009). Upanishadlar'ın Hint Kutsal Metinleri Arasındaki Yeri ve Önemi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri (Dinler Tarihi) Anabilim Dalı, Ankara, 142.

Şiir, kavramın düşünce babası Shankara'dan bir alıntı ile başlar: “Özünü öğrendiğinde acıdan daha üstün oldu (Познавши сущность стал выше печали.)” Bu söz, gerçeğin bilincine varıldığında, insanın çektiği çile ve sıkıntılarının daha yüce bir anlama sahip olacağını, çilenin daha iyi bir yaşam için çekildiği fikrini yansıtmaktadır. Şiirin ilk kıtasında şair, bir “yogi”yi betimler. Yogi, Hint düşünür Patanjali'nin ortaya koyduğu⁴²⁶, “bir araya getirip bağlamak”, “birleştirmek”, “sıkı sıkı tutmak” anlamlarına gelen ve beden ile birlikte zihni arındırarak gerçek doğayla birlik sağlama amacını taşıyan⁴²⁷ yoga felsefesini benimseyen kişilerdir. Şair, karanlık bir mağarada ibadetini yapan yogiyi, kanımızca gizemli bir dünyanın derinliklerine girmesinden dolayı bir büyücü olarak nitelendirir. Yogi, kendini insanlardan ve her şeyden soyutlayarak karanlık bir mağarada düşünceler içerisinde. Bu kişi, Hinduizm ve Budizmde mistik ya da manevi etkisi olduğu düşünülen kutsal sözler⁴²⁸ anlamına gelen mantralar söylemektedir. Bununla birlikte, şirde kişinin solgun olarak betimlenmesinin, yoginin mistik dünyaya yönelmesiyle bağdaştırıldığı düşünülebilir. Burada şairin, bir yogiyi tasvir etmesinin yanında, yoga felsefesinin kuramcısı⁴²⁹ Adi Shankara'ya göndermede bulunduğu da düşünülebilir:

*Karanlık mağarada, düşünceler içindeki
Ölüden daha solgun, büyücü ve sihirbaz yogi,
Bir şeyler fısıldadı ve hükmedercesine sertti
Doğüstü yüzün çizgileri.*

*В темной пещере, задумчивый йоги,
Маг-заклинатель, бледней мертвеца,
Что-то шептал, и властительно-строги*

⁴²⁶ Danilov, D. (2018). Opredelenie i svoystva dhyani v yoga-sutrah Patandjali. *Visnik HNU imeni V.N. Karazina*. Seriya “Flosifiya”. Filosofski peripetii. Vipusk 58. ISSN 2226-0994, 79.

⁴²⁷ Duman, Ö. Ve Koca, C. (2020). “Modern Yoganın Analizi: Cinsiyetlendirilmiş Bir Sosyal Alan”. *Fe Dergi: Feminist Eleştiri*, Cilt: 12, Sayı:2, 60.

⁴²⁸ İnternet: <https://www.britannica.com/topic/mantra> Erişim Tarihi 03.02.2021.

⁴²⁹ Pathak, S. (2016). *Adi Shankaracharya: Contributions and Influences on Sanatana Dharma and Indian Culture*, https://www.researchgate.net/publication/303408886_Adi_Shankaracharya_Contributions_and_Influences_on_Sanatana_Dharma_and_Indian_Culture Erişim Tarihi 05.02.2021.

*Были черты сверхземного лица.*⁴³⁰

Şair, bir sonraki dörtlükte yoginin dünyadan, Brahmandan kopup dünya üzerindeki yaşama dönme endişesini tasvir eder. Bu endişenin altında gerçek dünyanın kaybolduğu, Brahman’la yakınlaşmanın meydana geldiği⁴³¹ derin uyku ve rüyadan uyanma sonucunda yeryüzü yaşamına dönme ve Brahman’dan uzaklaşma yer alır. Şair, fiziksel uykudan uyandıığımızda uçsuz bucaksız ve kendi dünyasına sahip pek çok insanın yaşadığı yeryüzünde ruhsal açıdan uyku haline devam ettiğimizi dile getirir:

*Sınırsız bir doku, çerçevesiz bir tablo,
Sayısız zararlı pek çok “ben”,
Ebedi Brahma’dan kopmanın karanlığı,
İşkence veren korkusu, uykusu varlığın.*

*Ткань без предела, картина без рамы,
Сонмы враждебных бесчисленных «я»,
Мрак отпадения от вечного Брахмы,
Ужас мучительный, сон бытия.*⁴³²

Anlatıcı, yeryüzü hayatının bir yanılsamadan ibaret olduğunu “*Maya! O, Maya! Işıklı yanılsama!*” dizesiyle ifade eder. Şair, “*Yaşam, bilmeyenler için; hayaller ise yogi için*” dizesinde yaşamın özünü ve sadece bir yanılsamadan ibaret olduğu gerçeğini bilmeyenler için dünyevi hayatın önemli olduğunu dile getirir. Özün bilincinde olan ve başka bir yaşamın varlığına inanan yogiler için ise gerçeğe kavuşmanın hayali vardır. Bununla birlikte şair, dünya üzerinde sonsuz yansımalar oluşturduğu düşüncesinden hareketle mayayı uçsuz bucaksız bir “okyanus” olarak betimler:

Deliler gibi koşuyor hem insanlar hem tanrılar

“Maya! O, Maya! Işıklı yanılsama!

⁴³⁰ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 296.

⁴³¹ Pathak, S. (2016). *Adi Shankaracharya: Contributions and Influences on Sanatana Dharma and Indian Culture*, 4

https://www.researchgate.net/publication/303408886_Adi_Shankaracharya_Contributions_and_Influences_on_Sanatana_Dharma_and_Indian_Culture Erişim Tarihi 05.02.2021

⁴³² Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 296.

Yaşam, bilmeyenler için, hayaller ise yogi için

Maya, vurdumduymaz, dilsiz okyanus!”

Бешено мчатся и люди и боги ...

«Майя! О, Майя! Лучистый обман!

Жизнь - для незнающих, призрак - для йоги,

Майя- бездушный немой океан!»⁴³³

Şair, yine *Yanan Yapılar* adlı kitabında bulunan *Hint Motifi (İndiyiski motif, 1899)* adlı şiirinde de maya felsefesini devam ettirir. Anlatıcı, şiirin ilk dizelerinde yeryüzü yaşamı üzerinde meydana gelen tüm olguların sadece göz boyayan bir yansımadan, yanılısamadan ibaret olduğunu ifade eder. Yin-Yang felsefesinde de yer aldığı üzere evrende zıtlık içerisinde var olan her şeyin aslında birbirinin tamamlayıcısı olduğu ve bu zıtlıkla döngünün sağlandığını⁴³⁴ dile getirir. Anlatıcı, hayatı hem su hem havadan beslenerek varlığını sürdüren lotus çiçeğine benzetir. Bu benzetme, yeryüzü yaşamını gökyüzü yaşamının bir yansıması olduğu düşüncesini ortaya koyar. Böylece şair, yeryüzü üzerinde görünen yaşamın gökyüzünde görünmeyen yaşamla beraber devam ettiği mesajını verir. “*Başka bir hayalin hayali var*” dizesinde anlatıcı, yanılığdan ibaret olarak görülen yeryüzü yaşamında gökyüzünde yer alan diğer yaşama kavuşma hayalinin ve arzusunun yer aldığını ifade eder:

Kızıl olmayan gökyüzünün kızıl rengi gibi

Kendi içinde ahenkli olan dalgaların farklı olduğu gibi

Gündüzün saydam ışığında beliren rüyalar gibi

Parlak ateşin etrafındaki dumanlı gölgeler gibi

İncinin nefes aldığı kabukların aksi gibi

Fısıltıyla çıkan fakat duyulmayan ses gibi

Tufanın üzerindeki beyazlık gibi,

Dipten büyüyen, havadaki lotus gibi,

Hayat da dolu bir yanılığın heyecanı ve parıltısıyla

⁴³³ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 297.

⁴³⁴ Yazgan, a.g.e., 2009, 81.

Var başka bir hayalin hayali.

*Как красный цвет небес, которые не красны,
 Как разногласье волн, что меж собой согласны,
 Как сны, возникшие в прозрачном свете дня,
 Как тени дымные вокруг яркого огня,
 Как отсвет раковин, в которых жемчуг дышит,
 Как звук, что в слух идет, но сам себя не слышит,
 Как на поверхности потока белизна,
 Как лотос в воздухе, растущий ото дна,
 Так жизнь с восторгами и с блеском заблужденья
 Есть сновидение иного сновиденья.⁴³⁵*

Balmont, *Güneş Gibi Olalım* kitabında yer alan *Kukla Tiyatrosu* (*Kukol'nyy teatr, 1903*) şiirini de benzer bir biçimde yansıma felsefesi üzerine kaleme alır. Anlatıcı, şiirin ilk kıtasında bir kukla tiyatrosunda olduğunu, burada önünde onu cezbeden şeylerin bulunduğunu ve kuklaların oluşturduğu kalabalığın sürekli değiştiğini anlatır. Şairin bu anlatımından kukla tiyatrosunun yeryüzü yaşamını; kuklaların ise insanları simgelediği anlaşılmaktadır. Anlatıcı, kuklaların adımlarının tasarlanmış ve gerçeğe benzer olduğu ifadesiyle insan kaderinin önceden belirlendiği ve herkesin yeryüzü üzerindeki rolünü oynadığı düşüncesi yer alır. Burada aynı zamanda Johann Wolfgang von Goethe'nin *Genç Werther'in Acıları* (*Die Leiden des jungen Werthers, 1774*) adlı eserinden şu kesit çağrışım yapar:

...Sanki bir kukla oyununun karşısında duruyor, önümden geçen küçük adamlar ve atları seyrediyorum. Kendi kendime bir göz aldanması mı bu, diye soruyorum. Ben de oynuyorum, daha doğrusu bir kukla gibi oynatılıyorum. Bazen yanımdakinin ağaçtan elini tutup sonra ürpererek geri çekiliyor. Akşamdan, güneşin doğuşunu seyretmeyi aklıma koyuyorum, ancak sabah bir türlü yataktan kalkamıyorum. Gündüzden Ay ışığını seyretmeye niyetleniyorum, ancak odamdan çıkmıyorum. Geceleyin ay ışığını seyretmeye

⁴³⁵ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 298.

*gündüzden niyetlenirim, geceleyin odamdan çıkmam. Neden uyandığımı, neden yattığımı bilmiyorum.*⁴³⁶

Balmont da Goethe'ninkine benzer bir biçimde önünde bir kuklalar kalabalığının yer aldığından bahseder:

*Bir kukla tiyatrosundayım. Önümde
Sallanan dalların gölgeleri gibi,
Çifte çekicilikle dolu,*

*Değişiyor kuklalar kalabalığı
Her bakışı gerçek ve planlı,
Gerçeğe benzer, isabetli her adımı.*

*Я в кукольном театре. Предо мной,
Как тени от качающихся веток,
Исполненные прелестью двойной,*

*Меняются толпы марионеток.
Их каждый взгляд рассчитанно-правдив,
Их каждый шаг правдоподобно-меток.*⁴³⁷

Devam eden dizelerde anlatıcı, insanlarda duyguların yerini kıvraklığın, yani kurnazlığın aldığını, insanların sessiz bir alıma sahip olduklarını ve eylemlerinin öngörüldüğünü dile getirir. Bu ifadeyle şair, insanların iç dünyaya değil de gerçek dünyaya önem verdiği, birbirleri arasında gizemli bir çekimin yaratıldığı ve insanın kaderinin daha önceden belli olduğu düşüncesini yansıtır. Anlatıcıya göre insanlar, bu hakikati anlamaktan uzak, sahte ve aldatıcıdır. Zıtlık ve değişim üzerine kurulu yeryüzü üzerinde “üstün insan” olarak adlandırılacak, güzelliğin peşinde olan insanlar da vardır. Şair, “ölüm çarlığı” ile simgelediği yeryüzünde ihtirasa kapılmadan rüyaları yorumlayan yüce bir sesin varlığından söz eder. Bu ifadeyle şair, ihtiras gibi kötü duyguların yer almadığı bir yaşam hayalini kurmayı sağlayan gizemli ve

⁴³⁶ Goethe, J.W. (2002). *Genç Werther'in Acıları*. (M. Özdemir, Çev.). Erzurum: Babil Yayınevi, 63-64.

⁴³⁷ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 461.

yüce bir varlıktan, Tanrı'dan söz eder. Anlatıcı, çevremizde gördüğümüz her şeyin aslında bir oyundan ibaret olduğunu, tek ve çok yönlü olan Tanrı'nın sonsuz yansımalarının yer aldığını dile getirerek, maya felsefesini yineler:

Görünen her şey, hayal gücünün bir oyunu,

Çok yüzlülüğün çeşitliliği

Yansımanın sayısız tekrarı.

Все зримое - игра воображенья,

Различность многогранности одной,

В нескетный раз - повторность отраженья.⁴³⁸

Şairin bahsettiği bu yansıma sadece insan yaşamında değil, sanat eseri içerisinde de yer alır. Şair, edebi eserlerde kurgulanan her şeyin, kendisi de bir kukla olan sanatçının kuklaları olduğundan bahseder. Burada aynı zamanda, edebiyatta yansıma olarak da bilinen “mimesis” kavramına değinir. Şair, Byron, Shakespeare, Goethe gibi etkilendiği yazarların eserlerinde yer alan karakterlerden örneklemelerle, tüm karakterlerin ortak bir yazgısının olduğunu ve bu yazgının yazar tarafından belirlendiğini ifade eder. Şaire göre bu karakterler, yanılğı ve ihtiras yolunda süslü bir dünya arayışı içerisinde pek çok düşüncüyü yansıtır. Tanrı'nın dünya üzerindeki yaşamı yarattığı gibi şair de kendi dünyasını ve bu dünyayı oluşturan edebi eserdeki mekân, zaman, kişi gibi unsurları yaratır. Bu bağlamda şair, “biz” ile sanatçıları kasteder. Gerçek dünyada insanlara bir rol biçildiği gibi edebi eserlerde de her karaktere belirli bir sınır çerçevesinde rol biçilir. Şair, şeytan ve kaderle aynı yaşta olduğumuzu ifade ederken, evrenin yaratıldığı andan beri insanın kaderinin ve onu belirlemede yapacağı seçimlerde kandırma ve yanıltma amacıyla olan şeytanın bir arada var olduğunu, yani evrenin zıtlıkları üzerine kurulu olduğunu ifade eder:

Kuklalar için kuklaların hepsi kukla,

Tiyatro içinde tiyatro, rüya içinde karmaşık bir rüya,

Bizler Şeytan ve Kaderle yaşıyoruz.

⁴³⁸ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 462.

*Для кукол - куклы, все - марионетки,
Театр в театре, сложный сон во сне,
Мы с Дьяволом и Роком - однолетки.*⁴³⁹

Şair, şiirin sonunda, yarattığını sessizlik içerisinde izleyen Tanrı'ya mutlu olup olmadığını, bundan keyif alıp almadığını sorar. Tanrı'nın parıltı, neşe ve nefretle dolu olup olmadığını sorgulayarak dünyevi yaşamdan memnuniyetsizliğini dile getirir ve yeryüzü yaşamının Tanrı'nın doğrudan yansımaları olmadığını vurgu yapar. Ayrıca bu sorgulamasına dikkat çekmek istercesine sorusunu tek dize ile dile getirerek şiirini sonlandırır:

*Ve o da ne? Karanlıkta bakan, O,
Görme zevki için yarattığına
Mutlu mu? Tamamen memnuniyet duyuyor mu?*

Parıltı, kahkaha ve hor görmeyle mi dolu?

*И что же? Он, глядящий в тишине,
На то, что создал он в услуду зренья,
Он счастлив? Он блаженствует вполне?*

*Он полон блеска, смеха, и презренья?*⁴⁴⁰

İncelememizden anlaşılacağı üzere şair, maya felsefesi aracılığıyla Tanrı'nın sonsuz kere yansıdığı yeryüzü yaşamının edebi eserlerde yansıma bulunduğunu vurgular. Böylece, Tanrı'nın yaratıcılığının yeryüzüne aksetmesine benzer bir biçimde şairin yaratıcılığının da edebi eserlerde yansıma bulunduğu düşüncesi dile getirilir.

Balmont'un şiirlerinde sıkça işlediği diğer bir düşünce, "an" kavramıdır. Budizmden gelen "an" kavramı, gelip geçici olma durumunu yansıtır. Bu düşünceye göre her varlık geçicidir ve bir an için parlak.

⁴³⁹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 462.

⁴⁴⁰ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 462.

Parlayarak algılandığı anda ise yine sönerek geçmişte kalır. Bu nedenle sadece içinde bulunduğumuz an gerçektir ve evren, sürekli yenilenen “anlar”dan, “geçiciliğin sürekliliği”nden ibarettir.⁴⁴¹ Balmont, *Beyaz Mimar* adlı kitabında yer alan *Kalkan (Şçit, 1914)* adlı iki dörtlükten oluşan şiirinde bu kavramın anlamını kısaca işler. Balmont’un bu şiiri, Nikolay Gumilyov’un hüznü ruh halini ve kaderin bilinmezliğini işlediği *Tutulmuş (Oderjımıy, 1908)* şiirinin ilk dörtlüğüyle benzerlik gösterir: *Ay yüzüyor, yuvarlak kalkanı gibi /Uzun zaman önce ölmüş bir kahramanın /Kalp ise sızlıyor ve atıyor /Hüzünle hissederek felaketi (Луна плывет, как круглый щит /Давно убитого героя, /А сердце ноет и стучит, /Уныло чужа роковое.)*⁴⁴² Bu benzerlik doğrultusunda Balmont’un Gumilyov’a gönderme yaptığı söylenebilir.

Şiirin ilk kıtasında Balmont, Ay’ın kalkanı olarak betimlediği hilal ayın ortaya çıktığı gece vaktinde yanan günlerin dumanının belirdiğinden bahseder. Burada “yanan günlerin dumanı” ile geride kalan, geçip giden günler simgelenir. Şair, kısa bir zaman zarfı olan “an”ın akışının kesintisiz olduğu ifadesiyle, geçiciliğin sürekliliğini dile getirir. Bu zaman akışı, “kilitli mezar taşlarının rüyası”na, “öz”e götürmektedir. Burada öz, Tanrı’yu, kilitli mezar taşları ise yeryüzü dünyasında algılanamayan gizemli mistik dünyayı simgeler. Böylece, gelip geçici insan yaşamının sonunda, insanoğlunun idrak edemediği metafizik olguların anlaşılabilceği düşüncesi aktarılır:

Daire halindeyken Ay’ın Kalkanı

Geziyordu oyulmuş halde.

Döküldü gecenin hafif sisinde

Yanan günlerin dumanı.

Dünya denen kuyunun üzerinden

Şırl şırl akıyor an

Bizi götürerek sessiz ve öz olana

Kilitli mezar taşlarının rüyasına.

Бывший круглым, Лунный Щит

⁴⁴¹ Störig, a.g.e., 2000, 73.

⁴⁴² İnternet: <https://gumilev.ru/verses/191/> Erişim Tarihi:21.01.2022.

Глянул вырезным.

В легкой мгле ночной разлит

Дней сожженных дым.

Над колодцем мировым

Миг журчит-журчит,

Нас ведя к немым, к родным,

К сну замкнутых плит.⁴⁴³

Zamanın Oyunu (Horovod vremyon, 1909) adlı kitabında yer alan *Çalmak (İgrat')* adlı şiirinde de şair benzer bir biçimde an kavramını sanatıyla bağlantılı olarak işler. Anlatıcı, şiirin ilk dördlüğünde sanatı, sanatçının bir birey olarak kendisinin ve diğer insanların yaşamlarını, duygu ve düşüncelerini ele alarak zarif ve önem taşıyan bir eser ortaya çıkarma çabası olarak betimler. Bir sonraki dördlükte ise şair, yaşanan anın sonrasının olmadığını ifade ederek, evrende kalıcılığın ve sürekliliğın olmadığını anlatır. Şair, “şimdi” ve “artık”ın önemli olduğunu, evrenin atomlardan oluştuğu gibi zamanın da saniye ve kısa anlardan oluştuğunu dile getirir. Anların meydana getirdiği bu akışın bir sonu yoktur ve bu akış, ebediyeti, sonsuzluğu çağırır. Bu ifadeler, Budizmde geçmişten içinde bulunduğumuz “şu an”a gelerek geleceğe uzanan kesintisiz zaman kavramının aslında bir akış değil, yalnızca kısa anların art arda dizilmesinden ibaret olduğu⁴⁴⁴ düşüncesiyle bağlantılıdır:

Peki sonra? Sonrası yok,

Sadece artık, şimdi var ebediyen

An, müjdeliyor ebediyen

Saniye bir atom, canlı bir elmas.

А после? После - не существует,

Всегда есть только - теперь, сейчас,

Мгновенье вечно благовестует,

⁴⁴³ Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Polnoe sobranie stihov 1909-1914. Knigi VIII-X. Tom III*, Moskva: Knigovek, 477.

⁴⁴⁴ Störig, a.g.e., 2000, 73.

*Секунда - атом, живой алмаз.*⁴⁴⁵

Şiirin devamında şair, yüzeysel bir biçimde bakıldığında insanların sadece doğup büyüdüğü ve daha sonra hayatının sonuna geldiğini, ama daha derin bir şekilde düşünüp iç hesaplaşma yapıldığında insanı bir endişe ve üzüntünün kapladığını dile getirir: “*Çiçek açıyoruz, solup gidiyoruz /Üzülmeden, düşünmediğimizde, /Acı çekiyoruz, ağlıyoruz /Hesapladığımızda, saydığımızda. (Мы расцветаем, мы отцветаем, /Без сожаленья, когда не мыслим, /И мы страдаем, и мы рыдаем, /Когда считаем, когда мы числим.)*”⁴⁴⁶ Anlatıcı, “*Flütlere dokunun, keman çalın /Elmasla süsleyin yukarıdaki yayı*” dizelerinde “yukarıdaki yay” ile gökyüzünün ahengini simgeler ve şairlere bu ahengi elmas gibi gösterişli sözcüklerle tasvir etmeleri tavsiyesinde bulunur. Anlatıcı, “*Çelenke geçir hatalarını /Fırlat dansa, imaya, sıçramaya.*” dizelerinde “çelenk” ile sözcüklerin, düşüncelerin ve yaşamsal tecrübelerin iç içe geçerek oluşturduğu edebi eserlerin simgelendiği söylenebilir. Böylece, anlatıcının dans, ima ve sıçrama ile şiirlerde coşkulu ifadelerin kullanımını ima ettiği ileri sürülebilir:

*Dokun flütlere, çal kemani,
Süsle yukarıdaki yayı elmasla,
Çelenke geçir hatalarını,
Fırlat dansa, imaya, sıçramaya.*

*Касайся флейты, играй на скрипке,
Украшь алмазомверху смычок,
Сплети в гирляндусвои ошибок,
И кинь, и в пляску, в намек, в прыжок.*⁴⁴⁷

Balmont, *Enginlikte* adlı kitabında yer alan *Bekliyorum (Ya jdu, 1895)* şiirinde “sevgi”nin dünyaya bakış açısına ve sanat anlayışına etkisini işler. Valeri Bryusov, Balmont’un bu şiirini “*Rus edebiyatında adının sonsuza*

⁴⁴⁵ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 272.

⁴⁴⁶ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 272.

⁴⁴⁷ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 272.

kadar kalması gereken bir şiir” olarak yorumlar.⁴⁴⁸ Sevgi felsefesi Hinduzimde sevgi yolu, aşk yolu gibi anlamlarına gelen “bhakti” kavramıyla ortaya çıkan bir kavramdır. Bu düşünceye göre Tanrı’ya ve onun yarattığı her şeye karşı sevgi ön plandadır.⁴⁴⁹ Alman idealist filozoflarından Novalis’e göre “*Tanrı, sevgi demektir. Sevgi, en yüce gerçek, yaratılışın ilk nedenidir. Sevgi, evrensel tarihin amacıdır.*”⁴⁵⁰ Shelley’e göre ise sevgi, evrensel yaşamın nedeni ve evrende var olan her şeyi birbirine bağlayan bir tohumdur.⁴⁵¹

Şiirde anlatıcı, sevginin ve kutsal gördüğü şeylerin sanatı için bir ilham kaynağı olduğunu dile getirir ve bu düşüncesini “*Gizli sözcüğü de bekliyorum /Seviyorum*”u *tekrarlıyorum severek*” dizesinde vurgular. Bunun yanı sıra şair, sevgiye çağrıda bulunarak yeryüzünde yaratılan her şeye duyduğu sevgiyi işlediği şiirleri aracılığıyla evrenselliğe ve sonsuzluğa kavuşma isteğini aktarır. Anlatıcı, şiirlerini “dünya üstü Güzelliğin sarayı” ifadesiyle simgeler. “Ben”in “sen”e dönüştüğü ifadesiyle şair, kendisiyle aynı duyguları paylaşan kişilerin hislerini yansıtabilmeyi ima eder:

...

*Gizli sözcüğü de bekliyorum
Severek, “Seviyorum”u tekrarlıyorum,
Kutsalın kalbinde olan her şey
Sana sesleniyor, seni çağırıyor.*

*Gel, ah, altın sevgi,
Veda edelim iyilik ve kötülüğe,
Diyardan diyara tüm Denizi
Ölçelim hızlı bir kürekle.*

*Sonsuzluğa gidelim seninle,
Dünya üstü Güzelliğin sarayına*

⁴⁴⁸ Markov, a.g.e., 1988, 57.

⁴⁴⁹ Çiçek Avcı, H. (2019). *Vedanta Sistemi Çerçevesinde Hinduizm’deki Mistik Unsurlar*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve din bilimleri anabilim Dalı, Dinler Tarihi Bilim Dalı, Bursa, 53.

⁴⁵⁰ Balmont, K.D. (1992). *Gde moy dom? Stihotvoreniya, hudojestvennaya proza, stat'i, oçerki, pis'ma*. (V. Kreyd Ed.). Moskva: İzdatel'stvo “Respublika”, 313.

⁴⁵¹ Balmont, a.g.e., 1992, 313.

*Anın sonsuzluğa dönüştüğü,
“Ben”in “sen” e dönüştüğü.*

*Я жду, и заветное слово
«Люблю» повторяю, любя,
И все, что есть в сердце святого,
Зовет, призывает тебя.*

*Приди, о, любовь золотая,
Простимся с добром и со злом,
Все Море от края до края
Измеряем быстрым веслом.*

*Умчимся с тобой в бесконечность,
К дворцу сверхземной Красоты,
Где миг превращается в вечность,
Где «я» превращается в «ты».⁴⁵²*

Şiirin devamında şair, kendisine ilham veren her şeyi anlık duyguları doğrultusunda kaleme aldığını ve sevgiye atfettiğini dile getirir. Burada aynı zamanda sevdiği bir kadına hitap ediyor gibidir. Şair, sevginin gerçek dünyayı ve duygusal dünyayı birleştirici, kucaklayıcı yönüne vurgu yapar:

*İstiyorum dile getirilmemiş anları,
Delicesine kutsal heyecanları,
İtirafları, sevgiyi, ilahilerini,
El değmemiş altın tellerin.*

*Geri dönüşü olmadan vereceğim sana
Esin dolu ruhun tüm ateşini,
Çiçek gibi sessizlikte geleceği soluyan
Hayattan daha güzel kokan.*

⁴⁵² Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 105-106.

*Seninle dua etmek istiyorum
Burada olmayan dünyanın gök cisimlerine
Kucaklaşmak, bir araya gelmek ve birleşmek
Seninle, İlkbaharın nefesi gibi.*

*Olacağım seninle bir hayal gibi,
Peşinden geleceğim bir gölge gibi,
Her daim, sadık olarak, her yerde...
Bekliyorum!*

*Хочу несказанных мгновений,
Восторгов безумно святых,
Признаний, любви, песнопений
Нетронутых струн золотых.*

*Тебе я отдам безвозвратно
Весь пыл вдохновенной души,
Чем жизнь как цветок ароматна,
Что дышит грядущим в тиши.*

*С тобою хочу я молиться
Светилам неведомой страны,
Обняться, смешаться, и слиться
С тобой, как с дыханьем Весны.*

*С тобою как призрак я буду,
Как тень за тобою пойду,
Всегда, неизменно, повсюду ...
Я жду!⁴⁵³*

Şair, *Güneş Gibi Olalım* adlı kitabında yer alan *Kesik Hışırıtı* (*Prerivistiy şelest, 1903*) adlı şiirinde bir zamanlar yaşadığımız ve daha sonra

⁴⁵³ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 106.

yaşayacağımız bir dünyanın var olduğu düşüncesini işler. Budist düşünceden gelen bu inanç, diğer tek tanrılı dinlerde de yer aldığı gibi Hıristiyanlık felsefesinde de yer alır. Bu düşünceyle ilgili olarak Rus din filozofu Nikolay Berdyaev şunları söyler: “*Ruhumuz Tanrı ülkesinden gelir ve bir beden içerisine yerleşir. Bu beden, yaşam ruhunu içinde barındıran canlı bir organizma olarak görev alır. Bir vücutta yaşam bulan ruh, Tanrı’dan gelir ve Tanrı’ya döner.*”⁴⁵⁴ Bu düşünceden hareketle şair, daha önce yaşadığımız ve sonrasında da yaşayacağımız “başka gezegenler” ile Tanrılar ülkesini simgeler. Böylece, “kesik hışırtı” ile bir başka dünyada devam eden yaşam simgelenir:

....

*Başka gezegenler var,
Bir zamanlar yaşadığımız,
Daha sonra yaşayacağımız.*

...

*Есть иные планеты,
Где мы были когда-то,
Где мы будем потом,*⁴⁵⁵

Yanan Yapılar adlı kitapta yer alan *Çift ve Tek* (*Çyot i neçyot, 1900*) adlı şiirinde Balmont, yeryüzü yaşamını nasıl gördüğünü anlatır. Yelena Andreyeva’nın notlarında geçtiği üzere Balmont bu şiirini çatıdaki yağmur damlalarını izlerken kaleme alır.⁴⁵⁶ Şiirin ilk üç kıtasında şair, Güneş’in ortaya çıktığı dumanlı ve yağmurlu bir sabah vaktini betimler ve gece vaktinin aldaticılığından, sıkıcılığından bahseder. Şair burada gece karanlığında uzaklaştığı yeryüzü yaşamına sabah gün ışığıyla beraber geri dönmek, akan yağmur sularının karanlık yoldan geçerek bir daha geri dönmediği gibi dünyevi yaşama geri dönmek istemediğini dile getirir. Şiirin devamında belirsiz bir ses, “çift ve tek”e hitap ederek inanılabilecek tek şeyin ölüm

⁴⁵⁴ Berdyaev, N.A. (1994). *Filosofiya svobodnogo duha*. Moskva: İzdatel’stvo “Respublika”, 371.

⁴⁵⁵ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 340.

⁴⁵⁶ Markov, a.g.e., 1988, 129.

olduğunu söyler. Çift ve tek sayılar, Yin-Yang felsefesinde yer ve gök ile ilişkilendirilir. Tek ve bölünmez olan sayılar “Yang”ı, gökyüzünü; çift sayılar ise “Yin”i, yeryüzünü temsil eder. “Gök”ün sayıları ile “Yer”in sayıları birbirlerini tamamlayarak üretimi sağlar.⁴⁵⁷ Bu bilgi doğrultusunda şiirde “çift ve tek” ile genel olarak evrende yer alan zıtlığın simgelendiği söylenebilir. Şair, çift ve tek ile dişil ve eril tüm fani varlıklara seslenişte bulunur:

*Belirsiz ses,
Kayıtsız,
Bize ağıtlar söylüyor.
“İnanın, inanın
Sadece ölüme!
Çift ve tek! Tek, çift!*

*Звук неясный,
Безучастный,
Панихиды нам поет.
«Верьте, верьте
Только смерти!
Чет и нечет! Нечет, чет!»⁴⁵⁸*

Diğer dörtlükte şair, “çift”, yani dişil olanın mutlu ve güzel; “tek”, eril olanın ise zayıf ve eksik kaldığını ifade eder. Burada şair, dişil ve eril olanın birbirini tamamladığı düşüncesini aktarır. Azalarak ve soğuyarak çift ve tekin geçip gideceği ifadesi, yeryüzü üzerindeki hayat için biçilen süre zarfında insanın zamanla dünyevi şeylerden soğuyacağını ve dünya üzerindeki yaşamın bir gün sona ereceğini anlatır:

*Çift mutlu
Ve güzel,
Tek ise zayıf, eksik!
Fakat azalarak,*

⁴⁵⁷ Yu-Lan, a.g.e., 2009, 187-188.

⁴⁵⁸ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 294.

Soğuyarak

Çift ve tek akıp gidecek!”

Чет счастливым

И красивым,

Слабым нечет, недочет!

Но, редея,

Холодея,

Чет и нечет протечет!»⁴⁵⁹

Şiirin devamında, yukarıda bahsedilenler “gizemin aldatmacası” olarak betimlenir. Burada gizemin aldatmacası, dünyanın, Tanrı’nın yansımasının yer aldığı bir aldatmacadan ibaret olduğu görüşünü ileri süren maya felsefesini çağırıştırır. Şair, aldatmaca olarak gördüğü yeryüzü yaşamına veda etmeyi bir kayıp olarak görmediğini ve yeryüzü üzerindeki yaşama değil, tanrısal ruhun yer aldığı başka dünyadaki bir yaşama inandığını şu şekilde ifade eder:

Belirsiz ses,

Kayıtsız,

Gizemin aldatmacasını söylüyorsun sen.

Hayır, inanmıyorum

Kayba da

Başka bir manayı yerleştiriyorum ben.

Звук неясный,

Безучастный,

Ты поешь, обман тая.

Нет, не верю,

И в потерю

Смысл иной влагаю я.⁴⁶⁰

⁴⁵⁹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 295.

Şair, sadece onun gibi düşünebilen kişileri anlayabilecek olan İsa'nın ölümüne inanmak gerektiğini, Güneş'in doğacağını, yani İsa'nın yeniden dirileceğini ve onunla gelen güzelliğin ebediyen parlayacağını dile getirir. Araştırmacı Kondakov'un belirttiği üzere şair, burada İsa'nın yeryüzü üzerindeki görevini ortaya koyar. İsa, ölümüyle aslında günahlarının kefaretinin öder. İsa'nın insanlara yeniden umut getireceğine ve günahlarının kefaretinin ödeyen kişilerin onun ortak mirasçısı olacağı ve sonsuza kadar onun yanında kalacağına inanılır.⁴⁶¹ Bu görüş doğrultusunda İsa'nın ölümüyle kefaretinin ödemesi, aslında inanan tüm insanlar için ölümün günahlarından arınma, yeni bir dünyaya başlama düşüncesini barındırır: “*İnanın, İnanın/ Sadece ölümüne /Bizi anlayan İsa'nın! / Güneş doğacak /Aldatmayacak /Güzellik ebediyen parlayacak! (Верьте, верьте /Только смерти /Нас понявшего Христа! /Солнце встанет, /Не обманет, /Вечно светит красота!)*.”⁴⁶² Son dörtlükte şair, bu amaç için yeryüzü yaşamında çekilen çilelerin karşılığının, aydınlık ve ahenkli olarak nitelendirdiği diğer dünyadaki yaşamda alınacağından bahseder:

*Çilenin ve bekleyişin amacı,
Hepimize aydınlık bir hesap verecek.
Ahenkli dünyaya,
Ebedi aydınlığa,
Sürükleyecek bizi çift ve tek!*

*Цель страданья,
Ожиданья,
Всем нам светлый даст отчет.
В мир согласный,
Вечно-ясный,*

⁴⁶⁰ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 295.

⁴⁶¹ Kondakov, N.S. (2014). *Образ Христа в творчестве К.Д. Балмонта. Историческая, социальная и образовательная миссия*. *Filologiya i lingvistika*. No:4 (26), 246.

⁴⁶² Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 295.

Чет и нечет нас влечет. ⁴⁶³

Balmont, şiirlerinde yaşama bakış açısını dini motiflerle de bir arada sunar. Şair, *Enginlikte* adlı kitabında yer alan *Üç Sone (Tri Soneta, 1895)* adlı üç bölümden oluşan şiirde, çile ve mutluluk kavramlarını ele alır. Asketizm olarak da bilinen ve Hint felsefesinden gelen çilecilik, “Nirvana”ya, yani üstün mutluluğa ulaşmak için geçilmesi gereken dört yolun ilkinin oluşturur. Buda’ya göre hayat acı ve ıstırap doludur. Acı ve sıkıntıların son bulması, dünyevi arzu ve ihtiraslardan vazgeçmeye bağlıdır.⁴⁶⁴ Bu da kişiyi, Hindu inancında “mokşa” olarak isimlendirilen özgürlüğe, çileden ve dünya yaşamından kurtuluşa, her yerde var olan, evrenin değişmez ruhsal özü olarak kabul edilen Brahmana kavuşmayı sağlar.⁴⁶⁵ Kurtuluş ise ruhun “samsara” olarak adlandırılan doğum-ölüm çemberi çarkından kurtulup Brahman ile karışarak ölümsüzlüğü elde etmesiyle⁴⁶⁶ gerçekleşir. Bu doğrultuda diğer dinlerde de çile, ölüm sonrası yaşamda rahata, mutluluğa ve huzura kavuşmayı sağlayacak bir olgu olarak görülür.

Valeriy Bryusov’un “Tanrı’nın yorulmayan arayıcısı”⁴⁶⁷ olarak adlandırdığı şair, şiirde Tanrı’ya varlığın anlamını, düzenini sorar ve bu sorularına cevap bekler.⁴⁶⁸ Araştırmacı Molçanova’nın ifade ettiği üzere üç bölümden oluşan şiirin ilk bölümü bir tez, ikinci bölümü antitez, üçüncü bölümü ise sentez niteliği taşır.⁴⁶⁹ “Soru (Vopros)” başlıklı ilk bölümde şair, üzerinde yer alan zıtlıklarla birlikte dünyaya karşı sevgisini dile getirir. Şair, zıtlıkları kabul etmesine karşın Tanrı’nın neden insanlar için acı veren olaylar yarattığını ve insanlığın üzerinden dikenli teli neden çıkarmadığını, çile çekmek zorunda olduğunu sorgular. Burada “dikenli tel”, İsa’nın çarmıha gerilmeden önce başına geçirilen dikenli teli, İsa’nın çektiği acı ve çileyi simgeler. Böylece dikenli tel, tüm insanlığın çilesini sembolize eder. Şair, Tanrı’ya lanet okuma, hayıflanma gibi günahların da yine çile gibi Tanrı’dan geldiğini dile getirir. Molçanova’nın yorumu doğrultusunda inceleme yapıldığında, ilk bölümde şair, çile çekmenin insanların işlediği günahların,

⁴⁶³ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 295.

⁴⁶⁴ Güç ve Sert, a.g.m., 2020, 11.

⁴⁶⁵ Çiçek Avcı, a.g.e., 2019, 128.

⁴⁶⁶ Kutlutürk, a.g.e., 2009, 132.

⁴⁶⁷ Molçanova, a.g.m., 2004, 40.

⁴⁶⁸ Kondakov, a.g.m., 2014, 245.

⁴⁶⁹ Molçanova, a.g.m., 2004, 40.

niyetinin bir sonucu olduğunu ileri sürer. Bu düşünce, Hinduizmde karma felsefesi olarak bilenen, gerçekleştirdiğimiz eylemler neticesinde bir hayat yaşadığımız düşüncesini de çağırır:

*Niçin Tanrı savaşta yardım etmeyecek bize,
Çıkarmayacak başımızdan dikenli teli?
Niçin yarattı ölümü, hastalığı, çileyi?
Niçin yakıcı arzusunu bize verdi
Günah işlemenin, Tanrı'ya lanet okumanın ve hayıflanmanın?*

*Зачем Господь в борьбе нам не поможет,
Не снимет с нас тернового венца?
Зачем Он создал смерть, болезнь, страдание,
Зачем Он дал нам жгучее желание –
Грешить, роптать, и проклинать Творца?⁴⁷⁰*

“Cevap (Otklik)” başlıklı ikinci bölümde kâfir insanlardan ve babalarına serzenişte bulunan çocuklardan bahsedilir. Burada babalarına serzenişte bulunan çocuklar, hayattan memnuniyetsizlik duyan, Tanrı'ya hayıflanmış kişilerdir. Anlatıcı, “demirden yasa” ile yeryüzü üzerindeki ilahi düzeni simgeler. Anlatıcıya göre bu düzen doğrultusunda yeryüzü yaşamı içerisinde mutluluk kadar acı ve çile de yer alır ve bunu böyle kabul etmek gerekir. Dünya üzerinde sonsuza kadar yer alacak olan çile, dünyanın sonu geldiğinde, yargı gününe geldiğinde aydınlık bir yaşamın anahtarı olacaktır. Bu ifade ile anlatıcı, bir önceki bölümde çileyi eylemlerimizin bir sonucu olarak görmemiz gerektiği düşüncesinin tersine, çileyi koşulsuz kabul etmek gerektiğini ileri sürer:

*Kâfirliğin faydasız murultusu,
Çocuklarından babalarına serzeniş sözcükleri.
Anlayacak mı ki insan demirden yasayı,
Ebedi azaplar olmasa dünyanın sona geleceğini.*

⁴⁷⁰ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 111.

*Богохуленья ропот бесполезный,
Слова упрека, от детей к отцу.
Поймет ли человек закон железный: -
Без вечных мук пришел бы мир к концу.*⁴⁷¹

Anlatıcı, hakikatin İsa'nın suretinde yer aldığını *Acaba inanmayanlar anlamıyor mu/ Hakikatin sadece İsa'nın suretinde olduğunu? (Ужели маловерным непонятно, /Что правда- только в образе Христа?)*⁴⁷² dizelerinde ifade eder. Anlatıcıya göre İsa, yaşamın hem hüznü hem güzelliğidir ve dünya üzerinde yer alan her şeyde onun ruhundan bir parça bulunur. Burada şair, evrensel ruha gönderme yapar. İsa, inkârın ışığıyla ölümü yener ve yeniden dirildiğinde, çektiği ıstırapın neticesinde mutluluğa ulaşır. “*Çile yoluyla ulaştım mutluluğa.../Alt ettim ölümü inkârın ışığıyla...*” dizelerinde anlatıcı, “inkâr” ile Yahuda ve Petrus’un İsa’yı inkâr etmesini kastetmektedir. İsa, öğrencilerinin kendisini inkâr ederek ele vermeleri neticesinde tutuklanır ve çarmıha gerilir. Anlatıcı, İsa'nın bu inkâr ile ortaya çıkan çilesinin aslında onun yaşamının sona ermesine sebep olmadığını, tam aksine sonsuz ve aydınlık bir yaşama kavuşarak yeniden dirilmesini sağladığını dile getirir:

*“Yaşamın anlamı, hüznü ve güzelliğiyim ben...
Çile yoluyla ulaştım mutluluğa...
Alt ettim ölümü inkârın ışığıyla...”*

*“Я - жизни смысл, печаль и красота ...
К блаженству Я пришел стезей мученья ...
Смерть победил Я светом отреченья ...”*⁴⁷³

Üçüncü bölüm “İncil (Bibliya)”de anlatıcı, ilk iki bölümde yansıttığı düşüncelerinden bir sentez meydana getirir. Anlatıcı, “Musa’nın Beş Kitabı”nı ve Tanrı’nın kendisine bilgelik, adalet bahsettiği Kral Süleyman’ı hayatın kaynağı olarak gördüğünü ifade eder. Musa’nın Beş Kitabı, Yahudi

⁴⁷¹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 111.

⁴⁷² Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 111.

⁴⁷³ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 112.

peygamber Musa'ya gönderilen ve beş bölümden oluşan Tevrat'tır. Anlatıcının Tevrat'ı hayatın kaynağı olarak görmesinin altında Tevrat'ın yeryüzüne indirilen ilk kutsal kitap olması ve içerisinde dünyanın, insanlığın nasıl yaratıldığının anlatılması yatar. Anlatıcının, Kral Süleyman'ı hayatın merkezi olarak görmesinin nedeni olarak ise onun, Musa'nın kurallarına uyan adaletli bir yönetici olmasıyla açıklanabilir. Süleyman'ın Yunan ve Yahudi olarak betimlenmesi ise Eski Ahit'in 1. Krallar bölümünde anlatıldığı üzere bir Yahudi olarak firavunun kızıyla evli olduğu rivayetine bir göndermedir:

Hayatın merkezini görüyorum, sıkı görevi

Musa'nın çetin Beş Kitabı'nda

Yunan ve Yahudi Süleyman'da.

Я вижу узел жизни - строгий долг -

В суровом Пятикнижьи Моисея;

У Соломона, элина-еврея,⁴⁷⁴

Diğer dörtlükte “sevgi ve yaşam”ın parlak bir ipek giydiği, Eyüp'ün ise lanet okuduğu ve solup gittiği dile getirilir. “Parlak ipek giyen sevgi ve yaşam” ile İsa'nın çarمیha gerilmeden önce ipekten parlak bir kaftan giymesine gönderme yer alır. Eyüp'ün lanet okuduğu ifadesiyle, Eski Ahit'in “Eyüp” bölümünde Tanrı tarafından bir sınav olarak ailesini ve malını yitirmesi sonucunda kötü bir hastalığa yakalanan ve bunun neticesinde Tanrı'ya karşı isyan eden Eyüp'ten bahsedilmektedir. İki çilekeşi örnek gösteren şair, İsa'nın çektiği ıstırap karşısında sabırlı ve suskun kalırken, Eyüp'ün İsa gibi olmadığını, Tanrı'ya isyan ettiğini anlatır. Böylece, İsa ve Eyüp üzerinden sabırlı ve isyankâr insanların simgelendiği söylenebilir. Şair, Eyüp'ün bu isyanının sesinin hala devam ettiği ifadesiyle, acı karşısında insanların isyan etmeye devam ettiğini dile getirir. İsa ve Tevrat'ta isimleri çile çekmeleriyle bilinen peygamberler aracılığıyla şair, tüm insanlar için dünya üzerinde iyilik ve güzellik kadar çilenin de yer aldığı ve bunun Tanrı'dan geldiği mesajını verir. Araştırmacı Kondakov da bu düşüncemizi destekler biçimde üçüncü şiirde yüzyıllar boyunca insanların yaşamında mutluluğun yanında çilenin kaçınılmaz olarak yer aldığı, yeryüzünde yaşayan

⁴⁷⁴ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 112.

tüm insanların yükünün bu olduğu kanaatine varır.⁴⁷⁵ Araştırmacı Molčanova da benzer bir şekilde, şiirde acının da mutluluğun da insanlığın doğasında ebediyen yer alan iki olgu olarak gösterildiğini ileri sürer⁴⁷⁶:

*Sevgi ve yaşam parlak ipek giydi
Fakat Eyüp solup giderek lanet okuyor, lanet okuyor
Ve bu zamana kadar hiç susmadı bu inilti.*

*Любовь и жизнь одеты в яркий шелк;
Но Иов жизнь клянет, клянет, бледнея,
И этот стон доныне не умолк.⁴⁷⁷*

Böylece şair, çilenin yeryüzü üzerinde mutlak var olan bir olgu olduğu ve karma felsefesinde de yer aldığı gibi insanın çektiği çile karşısındaki tutumunun onun ilerideki yaşamını belirleyeceği düşüncesini yansıtır.

Şair, yine *Güneş Gibi Olalım* adlı kitabında yer alan *Daha İyi Değil mi İstirap?* (*Ne luçşe li stradanie, 1903*) şiirinde de “çile” kavramını ele alır. Anlatıcı, çileyi çınlayan bir gülüşten daha iyi gördüğü ifadesiyle çile çekmenin yeryüzündeki aldatıcı mutluluktan daha iyi olduğu düşüncesini savunur. Anlatıcıya göre, çileciliğin ilkeleri gereği dünya üzerindeki yaşamı inkâr etmek, duylara hoş gelen, ancak yanıltıcı, günaha sebep olacak şeyleri bir kenara itmek gerekir. İnsan gerçekten kurtuluşu arzuladığında dünyevi şeylerden kendi iradesini kullanarak uzaklaşması ve çilesini tamamlaması neticesinde günahlarından arınabilecektir. Böylece şair, güzel ve aydınlık başka bir dünyada yaşama götüren yol için okuyucusuna ipucu verir:

...

*Daha iyi değil mi işkence?
Aydınlık, çınlayan gülüşten?
İnkârı sevelim.
Tatlı günahı sevmeyelim.*

...

⁴⁷⁵ Kondakov, a.g.m., 2014, 245.

⁴⁷⁶ Molčanova, a.g.m., 2004, 40.

⁴⁷⁷ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 112.

*Tüm dünyayı vaat ediyor
Onu istediğimizde
Ve tüm günahlar veda ediyor
Diğerlerini affettiğimizde.
...
Не лучше ли мучение,
Чем ясный, звонкий смех?
Полюбим отречение.
Разлюбим сладкий грех».
...
Весь мир им обещается,
Когда его хотим,
И всякий грех прощается,
Когда простим другим.⁴⁷⁸*

Güneş Gibi Olalım adlı kitabında bulunan ve *D.S. Merejkovski 'ye (D.S. Merejkovskomu)* olarak da bilinen *Yalnız Adama (Odinokomu, 1903)* adlı şiirinde Balmont, İsa ve çilesini konu edinir. İlk bölümde anlatıcı, ebediyete ulaşma amacıyla olması açısından herkesten daha soylu olarak gördüğü ve küçük düşürülmenin bastırılmış çılgılığı olarak tasvir ettiği birinden bahseder. Bu kişi, öğrencileri tarafından inkâr edilip yalnız bırakılan ve bir Mesih olduğu için tehlikeli görülerek çarمیha gerilen İsa'yı akla getirir. İsa aslında ölmemiş, anlatıcının deyişiyile körlüğünden, yani dünya esaretinden kurtulur ve aydınlanır. Şair, sembolist şairlerin İsa gibi bu dünyanın esaretinden ve cehaletinden kurtulma, manevi açıdan özgür olma çabasını dile getirir:

*Yüksek bir hayalin anlaşılmağısın
Sıkışık bir kadere bağılı.
Kendi körlüğünden kurtulma tutkususun
Esarete veda etme tutkususun.*

⁴⁷⁸ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 350.

*Ты непостижность высокой мечты,
Связанной с тесною долей.
Жажда уйти от своей слепоты,
Жажда расстаться с неволей.*⁴⁷⁹

Devam eden dizelerde anlatıcı, ırmakların kuruduğu yere bilinçle gidecek birinden bahseder. Burada, Eski Anlaşma'nın "Yeşu" bölümünün üçüncü kısmında yer alan "İsraililer Şeria Irmağını Geçiyor" başlığında aralarında İsa'nın da bulunduğu İsrail halkı Yeşu önderliğinde Şeria Irmağı'nı geçerken, Şeria Irmağı ile beraber Lut Gölü'ne akan tüm ırmakların kuruduğu⁴⁸⁰ rivayeti akla gelir. Böylece İsa'nın, Tanrı'nın oğlu olduğu bilinciyle "ırmakların kuruduğu yer"e, Lut Gölü'nün bulunduğu Yeruşalim'e gitmesi ima edilir. Bu açıdan Balmont'un, sembolist şairlerin kendilerine bir Mesih görevi yüklemelerine göndermede bulunduğu ileri sürülebilir. Şair, "Arkadaşım değil, ebedi kardeşim olacaksın" ifadesiyle bu amaç çerçevesinde güzelliğin, idealin izinde beraber yürüdüklerini ima eder:

*Bilinçle gireceksin oraya,
Irmakların kuruduğu yere.
Arkadaşım olmayacaksın asla
Kardeşim olacaksın ebediyen.*

*Ты проникаешь сознанием туда,
Где прекращаются реки.
Другом не будешь ты мне никогда,
Братом ты будешь навеки.*⁴⁸¹

İkinci bölümde anlatıcı, gerçek sevgiyi sorgular. Anlatıcı, gerçek sevgiyi İsa'nın ruhunda bulduğunu ve onun ruhu içerisinde kendini bir ölü gibi hissettiğini dile getirir. Anlatıcının kendini ölü gibi hissetmesi, sonsuzluğun ruhunda hayalini kurduğu yaşama kavuşma hissine ulaşmasıyla açıklanabilir. Bu bakımdan, şairin bahsini getirdiği bu sevgi, tanrı sevgisidir.

⁴⁷⁹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 439.

⁴⁸⁰ *Kutsal Kitap. Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)*. (2016). İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 227.

⁴⁸¹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 439.

Bir sonraki dörtlük, bu düşüncemizi kuvvetlendirir. Anlatıcı, kendini gece ve gündüzün sonsuz bir döngü içerisinde olduğu gökyüzünde gibi hissettiğini söyler. Bu ifade, anlatıcının gökyüzüne, yani diğer dünyaya yakınlığını yansıtır. Anlatıcı, kendini düşüncelerinin sabit kaldığı bir çölde gibi hissettiğini dile getirir. Burada çöl, yeryüzü yaşamını simgeler ve anlatıcı, aklında başka bir dünya ile ilgili düşünceler yer alırken bir yandan da yeryüzündeki yaşamına devam ettiğinden bahseder:

*Birisi birini sevdi mi diye düşündüğümde
Kalbimle seni hatırlıyorum her seferinde
Ve işte, biliyorum
Senin sevginden, senin ruhunda ölü gibi olduğumu.*

*Ölü, sanki gece ve gündüzün aynı olduğu gökyüzünde gibi
Yüzyıllardan günümüze dek düzenli olarak gelip geçtiği,
Ve çöldeymişim gibi,
Aynı düşüncenin durduğu ve çekip gitmediği.*

*Когда я думаю, любил ли кто кого,
Я сердцем каждый раз тебя припоминаю,
И вот, я знаю,
Что от твоей любви- в твоей душе- мертво.*

*Мертво, как в небесах, где те же день и ночь
Проходят правильно от века и доныне,
И как в пустыне,
Где та же мысль стоит и не уходит прочь.⁴⁸²*

Anlatıcı, üçüncü bölümde Hintlilerin dillerine yansıyan “yapıların” yani inançla ilgili sözlerin, çekilen çilelerin bir neticesi olduğunu, sözlerinin karanlığa ışık tuttuğunu dile getirerek, Hint düşüncesinin diğer düşünce ve inanış sistemlerinin kaynağı olduğuna dikkat çeker. Kızılderililer, Antik

⁴⁸² Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 439.

Yunan ve Persleri anladığını, bu toplumların mantalitesinde umudun, sabrın ve bilincin, yani tanrısal güce dair bilincin yer aldığından söz eder. Böylece şair, çok kültürlülüğünü ortaya koyarak, tüm inançları ve düşünceleri bir sentez haline getirdiğini vurgular. Bunun yanı sıra şair, Müslümanlığın ve çilenin sefahat olarak görüldüğü Hıristiyanlığın hoşuna gittiği ifadesiyle farklı dinleri de hoşgörü ile karşıladığını aktarır. Şair, dalgaları sevdiğini dile getirir ve kıtayı nokta nokta ile bitirir. Şairin, dalga sözcüğünün devamında nokta nokta bırakarak dalgaların kendisinde söze dökemeyeceği yoğunlukta hisler uyandırmasını vurguladığı düşünülebilir. Bununla birlikte şairin, dini ve felsefi öğretileri kabul etmesinin üstünde, tanrının ruhunun her bir noktada yer aldığı doğanın duygu ve düşünce dünyasında daha ağır bastığını ifade ettiği söylenebilir:

Seviyorum hayalimde süslemenin kararsızlığını

Hoşuma gidiyor kalabalığı Müslümanların,

İlk işkencelerinin sefahati Hıristiyanların,

Tüm karmaşık desenleri Hıristiyanlığın

Seviyorum dalgayı.....

.....

Люблю в мечте - изменчивость убранства,

Мне нравятся толпы магометан,

Оргийность первых пыток христиан,

Все сложные узоры христианства.

Люблю волну.....

.....⁴⁸³

Araştırmacı Vladimir Markov, şairin noktalarla bıraktığı dizelerin yerine şiirin ilk iki basımında şu satırların var olduğunu dile getirir:

Tüm vahşi sayıklaması, tüm dehşeti Hıristiyanlığın,

Dalgayı seviyorum. Ve sadece İsa'nın kendisi

⁴⁸³ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 440.

Bana yabancı, dalganın ıslaklığına yabancı olduğu gibi uçurumun.

Весь дикий бред, весь ужас христианства,

Люблю волну. И только сам Христос

Мне чужд, как влаге моря чужд утес.⁴⁸⁴

İlk basımda yer alan bu dizeler, Balmont'un yine Merejkovski'ye ve onun gibi düşünen mistik sembolistlere ithafen yazdığı⁴⁸⁵ *Uzak Yakınlara (Dalyokim blizkim, 1903)* adlı şiirinde yer alan “Sizin düşünceleriniz yabancı bana / “Mesih”, “Mesih karşıtı”, “Şeytan”, “Tanrı” (Мне чужды ваши рассуждения: / -«Христос», «Антихрист», «Дьявол», «Бог»)⁴⁸⁶ dizelerini anımsatır. Balmont burada sadece Hıristiyanlık öğretileri temelinde düşünmeye ve eserler kaleme almaya karşı olduğunu dile getirir. Şair, *Yalnız Adama* adlı şiirinin eski basımında yer alan yukarıdaki bu dizelerde de benzer düşünceyi işler ve çilenin yalnızca İsa'ya atfedilmesine karşı olduğunu, dünya görüşünü tek bir din üzerinden şekillendirmek yerine tüm dinleri anlamak gerektiğini ifade eder.

Şiirin dördüncü bölümünde dalganın hem ışığı hem karanlığı hem çelişki hem de uyumu barındırdığı ve anlık olarak değiştiği ifadesiyle, evrenin yaratılışında rol oynayan ilk element suyun, yeryüzünün düzenini, kuralını da içerdiği dile getirilir. Şiirin devamında, anlık köpükleriyle dalgaların peş peşe, bir silsile olarak ortaya çıktığı ve her şeyin hem uyum hem zıtlık içinde olması gerektiği ifadesiyle ise evrendeki sürekli değişim, “an”, “gelip geçici olma” ve “zıtlık” kavramları vurgulanır. Suyun bu değişkenliğinin dipsiz olması, evrendeki bu değişimin sonunun olmadığını yansıtır:

Bir anlık köpüklü kıyafetinde

Koşuyor yeni dalgalar silsilesi.

Değişken su dipsiz,

Ve her şey olmalı hem uyum hem tartışma içinde.

⁴⁸⁴ Markov, a.g.e., 1988, 165.

⁴⁸⁵ Markov, a.g.e., 1988, 198.

⁴⁸⁶ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 60.

*В своем минутном пеннистом уборе,
Уж новых волн стремится череда.
Бездонна переменная вода,
И все должно в согласьи быть, и в споре.*⁴⁸⁷

Beşinci bölümde anlatıcı, İsa'yı balıkçı ve kötü kalplerin avcısı olarak betimler. İsa'nın balıkçı olarak betimlenmesinin altında isminin Yunancada balık anlamına gelen "ichthus" kelimesinden türemesi yatar. Bu kelimenin baş harflerinden Türkçede Tanrı'nın Oğlu Kurtarıcı İsa Mesih anlamına gelen "İesous Christos Theou Huios Soter (İsus Hristos Sın Bojij Spasitel')" adı türetilir.⁴⁸⁸ Bunun yanı sıra, İncil metinlerinde İsa'nın da yer aldığı mucizevî bir balık avından söz edilir. İsa, balık avlama ve insanların yeni bir dini benimsemesi arasında bir bağlantı kurar. Dini yeni benimseyen insanları "balık" olarak nitelendirir.⁴⁸⁹ Anlatıcı, İncil'de İsa'nın kötü ruhları kovduğuna ve kendisine inanmayanlara karşı mucizeler yaratmaya çalışmasıyla bağlantılı olarak İsa'yı kötü kalplerin avcısı olarak betimler. "*Nehrin üzerinde duruyorsun/ Bir başkası olarak suda ayağa kalkıyorsun*" dizesinde Markos İncili'nin altıncı bölümünün "İsa Su Üzerinde Yürüyor" başlığında geçen rivayet çağrışım yapar. Rivayete göre vaftizci Yahya tarafından Şeria Irmağı'nda vaftiz edilerek görevine başlayan İsa, Celile Gölü üzerinde yürüyerek nehri geçer. İsa'nın bir başkası olarak ayağa kalktığı ifadesi, onun Tanrı'nın oğlu olarak artık bir Mesih görevi üstlenmesine göndermedir:

*Ey, İsa! Ey, balıkçı! Ey, çılgın avcısı
Karanlık kalplerin!
Derin nehrin üzerinde duruyorsun,
Bir başkası olarak suda ayağa kalkıyorsun!*

*О, Христос! О, рыбак! О, ловец
Человеческих темных сердец!
Ты стоишь над глубокой рекой,*

⁴⁸⁷ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 440.

⁴⁸⁸ Tresidder, a.g.e., 1999, 316.

⁴⁸⁹ Tresidder, a.g.e., 1999, 316.

*И в воде ты встаешь- как другой!*⁴⁹⁰

Şair, bu geniş ve derin nehrin yüzyıllardır var olduğunu ve İsa'dan daha güçlü pek çok insanın hayalinin yok olup gitmesine şahit olduğunu dile getirerek, onun üstünlüğünü ve gücünü vurgular. Son dörtlükte şair, İsa'ya yine balıkçı ve kötü kalplerin avcısı olarak seslenir ve İsa'nın nehrin üzerinde bir başkası olarak ayağa kalkacağını daha önce bilmediğini ifade eder. Şairin şiir boyunca İsa'nın Mesih görevi yüklendiği gibi, sembolist şairlerin de kendine Mesih görevi yüklemelerine imada bulunduğu düşünülebilir.

Balmont, *Yeşil Bahçe* kitabında bulunan *Yıldız Yüzlü (Zvezdolikiy, 1907)* adlı şiirini İncil'in Vahiy bölümü temelinde kaleme alır.⁴⁹¹ Şiirin ilk kıtasında anlatıcı, yüzünü Güneş'e, gözlerini ise pek çok mitolojide Güneş'in çocukları olarak kabul edilen yıldızlara benzettiği ve gösterişli elbiseler içinde yeniden dirilecek olan bir kişiden bahseder. Bu anlatım, "Vahiy"nin ilk bölümünün "*İlk ve Son İsa'dır*" başlığında yer alan "*Sağ elinde yedi yıldız vardı. Ağzından iki ağızlı keskin bir kılıç uzanıyordu. Yüzü bütün gücüyle parlayan güneş gibiydi.*"⁴⁹² cümlelerini çağrıştıır ve anlatıcının bahsettiği bu kişi İsa'dır. Yıldız yüzlü olarak betimlediği İsa'nın yeryüzü ve gökyüzü arasında köprü olarak görülen gökkuşağının renklerinden elbise giymesi, onun bir gökkuşağı gibi yeryüzü ve gökyüzü arasında aracı olmasını ima eder:

*Güneş tepeye çıktığında yüzü Güneş gibiydi,
Göklerden inmeden önce gözleri yıldız gibiydi,
Ve gökkuşaklarından renkler, kumaş, desen ve iplikler gibiydi,
Gösterişli elbiseleri için yeniden dirildiği.*

*Лицо его было как Солнце - в тот час когда Солнце в зените,
Глаза его были как звезды - пред тем как сорваться с Небес,
И краски из радуг служили как ткани, узоры, и нити,
Для пышных его одеяний, в которых он снова воскрес.*⁴⁹³

⁴⁹⁰ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 440.

⁴⁹¹ Markov, a.g.e., 1988, 426.

⁴⁹² *Kutsal Kitap. Eski ve Yeni Anlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)*. (2016). İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 1333.

⁴⁹³ Balmont, a.g.e., Tom III, 129.

Şair, “yanan yedi altın yıldız” ile Vahiy’in “Gökteki Taht” başlığında “*Tahttan şimşekler çakıyor, uğultular, gök gürlemeleri iştiliyordu. Tahtın önünde alev alev yanan yedi meşale vardı. Bunlar Tanrı’nın yedi ruhudur.*”⁴⁹⁴ ayetinde Tanrı’nın tahtının önünde yanan yedi meşaleyi simgeler. Gök gürültülü ve yağmurlu bir havayı tasvir eden şair, “şimşek salkımları”yla ne kadar çok şimşek çaktığını anlatır. Şimşek, İncil’de de geçtiği üzere Tanrı’nın öfkesinin sembolüdür. Bu sembol, Vahiy’in on dördüncü bölümünün “Yerin Ürünü Toplanıyor” başlığında yer alan “*Yerin asmasının salkımlarını topla. Çünkü üzümleri olgunlaştı. Bunun üzerine melek orağını yerin üzerine salladı. Yerin asmasının ürününü toplayıp Tanrı öfkesinin büyük masarasına attı.*”⁴⁹⁵ ayetini anımsatır. Tanrı’nın, sözünü tutup tutmadıklarına dair insanlardan hesap sorduğunu dile getiren şair, aslında Vahiy kitabında yer alan hesap gününü ve herkesin yaptığı eylemlerinin sonucunu alacağını anlatır:

*Etrafını gök gürültüleri süslüyordu sicim gibi yağın kızgın bulutlar içinde
Ve yedi altın yıldız önünde yanıyordu mum gibi,
Ve alev alev yanan şimşek salkımları açıyordu uçurumlarda çiçek gibi
“Sözümü tutuyor musunuz?” dedi, yüksek sesle “Tutuyorum” dedik.*

*Кругом него рдьянулись громы в обрывных разгневанных тучах,
И семь золотых семизвездий как свечи горели пред ним,
И гроздя пылающих молний цветами раскрылись на кручах,
«Храните ли Слово?» -он молвил, - мы крикнули с воплем: «Храним».*⁴⁹⁶

Anlatıcı, Vahiy’in “İlk ve Son İsa’dır” başlığında yer alan “*Korkma! İlk ve son Ben’im!*”⁴⁹⁷ cümlesinden hareketle, kendisine seslenen kişinin ilk ve son olduğunu ifade eder. Şair burada “Vahiy”in ilk ve on dördüncü bölümlerine göndermede bulunur. “Yerin Ürünü Toplanıyor” başlığındaki şu

⁴⁹⁴ *Kutsal Kitap. Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil).* (2016). İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 1335.

⁴⁹⁵ *Kutsal Kitap. Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil).* (2016). İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 1344.

⁴⁹⁶ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 129.

⁴⁹⁷ *Kutsal Kitap. Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil).* (2016). İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 1333.

ayete benzer bir biçimde, yıldız gözlü kişinin hasat zamanının geldiğinden bahsedilir:

Sonra beyaz bir bulut gördüm. Bulutun üzerinde “insanoğluna benzer biri” oturuyordu. Başında altın bir taç, elinde keskin bir orak vardı. Tapınaktan çıkan başka bir melek bulutun üzerinde oturana bağırdı: ‘Orağını uzat ve biç! Biçme saati geldi. Çünkü yerin ekini olgunlaşmış bulunuyor.’ Bulutun üzerinde oturan, orağını yerin üzerine salladı, yerin ekini biçildi.⁴⁹⁸

Bu ana, gök gürültüsü ve kızıl renkli zikzaklarla betimlenen ve Tanrı'nın öfkesini simgeleyen şimşekler eşlik eder. “Biz inananlar olarak ayaklandık” ifadesi doğrultusunda, hasat zamanı ile iyilerin ve kötülerin yaptıkları eylemlerin neticesini alma zamanının geldiği anlatılır. Gökyüzünde Tanrı'nın tahtının önünde yer alan yedi yıldızın, yani yedi meşalenin çöllerin sınırlarına götürdüğü dizesinde, Tanrı'nın varlığına gerçekten inananların dünyevi olandan uzaklaşarak manevi olan ile yakınlaşmaları ifade edilir. Bu anlamların dışında, Balmont'un sanatçı kişiliği göz önünde bulundurulduğunda, dini sembollerin altında şairin anlatmak istediği şeyin, güzel ve ideal bir yaşamın, özgürlüğün hayali olduğu söylenebilir:

*“Ben ilkim” dedi, “Ve sonum.” Ve güm diye yanıtladı gök gürültüsü,
“Hasat zamanı” dedi Yıldız Gözlü. “Orakları hazırlayın. Amin”.*
*Biz inananlar olarak ayaklandık, Gökyüzünde al rengi zikzaklar vardı,
Ve yedi altın yıldız sizi çöllerin sınırlarına götürdü.*

*«Я первый» он рек, «И последний». - и гулко ответили громы,
«Час жатвы». сказал Звездоокий. «Серпы приготовьте. Аминь».*
*Мы верной толпою восстали, на Небе атели изломы,
И семь золотых семизвездий вели вас к пределам пустынь.⁴⁹⁹*

Şair, yine *Yeşil Bahçe* adlı eserinde yer alan *On İki Kapılı* (*Dvenadtsativratny*, 1909) adlı şiirini yine İncil'in “Vahiy” bölümünde yer alan ve Yuhanna'nın görüşlerinden oluşan “Yeni Yeruşalim” başlığına

⁴⁹⁸ *Kutsal Kitap. Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)*. (2016). İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 1343-1344.

⁴⁹⁹ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 129.

dayanarak kaleme alır.⁵⁰⁰ Şair, şiirin ilk kıtasına Yeruşalim’i tasvir ederek başlar. Burası, içinden geçen ırmağı, altın yolları ve taşlarla süslenmiş kapılarıyla büyük bir hayranlık uyandıran şehirdir. Şair bu tasvirlerini “Vahiy”in ayetleri doğrultusunda kaleme alır:

Melek bana Tanrı'nın ve Kuzu'nun tahtından çıkan billur gibi berrak yaşam suyu ırmağını gösterdi. Kentin anayolunun ortasında akan ırmağın iki yanında on iki çeşit meyve üreten ve her ay meyvesini veren yaşam ağacı bulunuyordu.⁵⁰¹ Surlar yeşimden yapılmıştı. Kent ise, cam duruluğunda saf altındandı. Kent surlarının temelleri her tür değerli taşla bezenmişti. Birinci temel taşı yeşim, ikincisi laciverttaşı, üçüncüsü akik, dördüncüsü zümrüt, beşincisi damarlı akik, altıncısı kırmızı akik, yedincisi sarı yakut, sekizincisi beril, dokuzuncusu topaz, onuncusu sarıca zümrüt, on birincisi gökyakut, on ikincisi ametistti. On iki kapı on iki inciydi; kapıların her biri birer inciden yapılmıştı. Kentin anayolu cam saydamlığında saf altındandı.⁵⁰²:

*Şehir tertemizdi ve tamamen altındandı
Sanki camdan yapılmıştı
Yeşim taşıyla döşenmiş, suyla süslenmişti,
Şerit gibi akan.*

*И город был чистый и весь золотой,
И словно он был из стекла,
Был вымощен яшмой, украшен водой,
Которая лентами шла.⁵⁰³*

Şair, kendi hayalinde canlandırdığı bu şehre gelenlerin şehrin güzelliğine hayran kaldığını, bu güzelliğe esir düştüklerini ve buraya gelen kimsenin buradan gitmek istemediğini dile getirir. Yeni bir şehrin, düzenin oluşumunda temel olarak görülen renkli taşlar, Balmont için de kendi

⁵⁰⁰ Markov, a.g.e., 1988, 426.

⁵⁰¹ *Kutsal Kitap. Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)*. (2016). İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 1351.

⁵⁰² *Kutsal Kitap. Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)*. (2016). İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 1350-1351.

⁵⁰³ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 130.

dünyasını yarattığı sanatını oluşturan temel öğelerden biridir.⁵⁰⁴ Bu doğrultuda şair, “*Ateşli bir şiir uyandırdı gelende*” dizesinde İncil’de anlatılan bu şehrin, hayalini kurduğu dünya ve yaşamı anımsattığını ve bu bakımdan şiirlerine ilham kaynağı olduğunu ifade eder:

*Şehrin yükselen duvarlarının parıltısı,
On iki tane kapının,
Ateşli bir şiir uyandırdı gelende
Gündoğumu ve Günbatımının yer aldığı.*

*Сиянье возвышенных стен городских,
С числом их двенадцати врат,
Внушало пришедшему пламенный стих,
Включавший Восход и Закат.*⁵⁰⁵

Bir sonraki dörtlükte anlatıcı, on iki ayın bir seneyi meydana getirdiği gibi on iki temel taşın örülen duvarların bir şehri oluşturduğundan bahseder. Burada on iki rakamı varlığın, evrenin bütünlüğünü simgeler.⁵⁰⁶ Bu duvarlar ve taşlar İncil’de şöyle tasvir edilir: “*Kenti çevreleyen surların on iki temel taşı bulunuyordu. Bunların üzerinde Kuzu’nun on iki elçisinin adları yazılıydı.*”⁵⁰⁷ Şair, İncil’deki bu tasviri şöyle kaleme alır:

*On iki temel taş yıldızlanmıştı duvarlarda
On iki ayın bir sene içinde olduğu gibi
Değerli taşlardan, yüz yılların sevgilisinden yapılmış
Her kale birbiri içine geçti.*

*В стенах золотилось двенадцать основ,
Как в годе - двенадцать времен,
Из ценных камней, из любимцев веков,*

⁵⁰⁴ İnternet: Kuprijanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn’ zameçatel’nih lyudey*. Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

⁵⁰⁵ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 131.

⁵⁰⁶ İnternet: <http://www.symbolizm.ru/index.php/figure/546-12> Erişim Tarihi 29.03.2021.

⁵⁰⁷ *Kutsal Kitap. Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)*. (2016). İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 1350.

*Был каждый оплот соплемен.*⁵⁰⁸

Şair, muhtemelen dünyanın yaratıldığı seneyi kastederek yedi bin yıl içerisinde geçen gün sayısının çok olduğu kadar Yeni Yeruslaim’de çok sayıda taş olduğunu ifade eder. Altın devrini yaşayacak bu yeni şehir için tanrısal planın, dünyanın yaratılışından önce yapıldığından bahsederek yeryüzü ile ilgili planları önceden yapan ilahi bir gücün var olduğuna vurgu yapar. Diğer dörtlükte şair, on iki kapının arasından evler çıktığını dile getirir. Bu evler, Vahiy kitabında geçtiği üzere Tanrı’nın evi etrafında ona gönülden bağlı olanların yaşayacağı evleri simgeler. Zira “Vahiy”de Tanrı’nın evi şöyle geçer: “İşte, Tanrı’nın konutu insanların arasındadır. Tanrı onların arasında yaşayacak. Onlar, O’nun halkı olacaklar, Tanrı’nın kendisi de onların arasında bulunacak.”⁵⁰⁹ Burası, adları yaşam kitabında bulunan kişilerin yaşayacağı yeni bir dünya⁵¹⁰ olduğundan, şehre gelen kimse buradan ayrılmak istemez, çünkü bu şehrin dışına çıktıklarında onları karanlık bekler. Bu bakımdan, bahsi geçen şehir ve evler, şair ve onun gibi düşünenlerin düşlediği aydınlık dünyadır ve burada düşlerinden ayrılıp gerçek dünyaya dönmek istememeleri anlatılır:

Ve on iki kapının parıltısında hayal meyal

Evler ortaya çıktı bir anlığına,

Kimse geri dönmek istemedi,

Karanlık olduğunu haykırarak Şehrin dışında.

И чуть в просияньи двенадцати врат

На миг возникали дома,

Никто не хотел возвращаться назад,

*Крича, что вне Города - тьма.*⁵¹¹

⁵⁰⁸ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 131.

⁵⁰⁹ *Kutsal Kitap. Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)*. (2016). İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 1350.

⁵¹⁰ *Kutsal Kitap. Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)*. (2016). İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 1332.

⁵¹¹ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 131.

Şair, zamanın on iki aydan oluştuğu şehirde bahar aylarının hüküm sürdüğünü, bahar havasının yaşandığını dile getirir. Burada, kavuşmayı beklediği, baharın güzelliği ve aydınlığıyla dolu dünyayı resmeder. Son dörtlükte şair, bu şehirdeki yaşama ulaşabilen kişilerin şehrin güzelliğine güzellik, ahengine ahenk katacağını ifade eder. Bu ifadeleriyle, herkesin uyumlu olduğu, hiçbir kötülüğün yer almadığı ideal hayatı, kendi cennetini tasvir eder. Bunun yanı sıra şair, evrenin gizemini anlayabilenlerin bunu bir ahenk içerisinde kendi dünyalarını yarattıkları edebi bir esere dönüştürdüğünü dile getirir:

*Ve on iki kapıdan birinden
Kaderi tarafından geçirilen kimse
Çiçek açan bahçeye girdi çiçek olarak,
Yükselen sese ses olarak.*

*И тот, кто в одни из двенадцати врат
Своею судьбой был введен,
Вступал - как цветок в расцветающий сад,
Как звук в возрастающий звон.⁵¹²*

Balmont, *Yanan Yapılar* kitabında bulunan *Değerli Taşlar* (*Dragotsennie kamni, 1900*) adlı şiirinde de benzer bir biçimde Vahiy kitabındaki “Yeni Yeruslaim”i işler.⁵¹³ Şair, şiirde İsa’ya gerçekten inanan üç azizin ve İncil’de isimleri geçen değerli taşların isimlerini kullanarak İsa’nın dirilişiyle başlayacağına inanılan, bunun yanı sıra anlatıcının hayal dünyasını ve sanatını oluşturan yeni yaşamı tasvir eder. Araştırmacı Markov, şiirin, Balmont ve Bryusov arasındaki şiir yazma rekabeti neticesinde kaleme alındığını ileri sürer. Bryusov’un altın, gümüş, tunç ve çelik elementlerini övdüğü *Metallere* (*K metallam, 1899*) başlıklı şiirine karşılık olarak Balmont, değerli taşlara şiir yazar.⁵¹⁴ Şairin şiirde kullandığı taşlar, bir önceki şiirde de geçtiği üzere, Yeni Ahit’te gökteki egemenliğin tahtını süsleyen ve yeni Yeruslaim’i inşa eden taşlardır. Bu taşlar, aynı zamanda, Eski Ahit’te Musa

⁵¹² Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 131.

⁵¹³ Markov, a.g.e., 1988, 134.

⁵¹⁴ Markov, a.g.e., 1988, 134-135.

peygamberin ağabeyi Harun Kutsal Yer'e girerken, İsrailoğulları'nın adlarının yazılı olduğu karar göğüslüğü üzerinde yer alan taşlardır.

Değerli taşların anlamı, psikolojide Karl Yung tarafından bilinç dışı olanı kavrama yoluyla kendini keşfetme olarak açıklanır. Bunun dışında değerli taşlar, ruhsal aydınlanmanın, saflığın, dönüşümün, ebediyetin sembolü olarak görülür.⁵¹⁵ Şair, şiirde değerli taşların her biri ile İsa'nın bir havarisini bağdaştırır. Bu bağdaştırmanın ardında tanrısal hakikatin, gerçeğin bilincine varılması, özün kavranmasının ima edildiği söylenebilir. Anlatıcının kullandığı ilk taş, zümrüttür. Bu taş, Vahiy kitabının yazarı Yuhanna ile bağdaştırılır. Anlatıcının, Vahiy Kitabı'nda kent surlarının temelini oluşturan dördüncü taş olan zümrüdü Yuhanna ile bağdaştırması, havari Yuhanna'nın Yeni Ahit'in dördüncü kitabı Yuhanna İncili'ni yazmış olmasıyla ilişkilendirilir.⁵¹⁶ Zümrüt, Hristiyanlıkta inanca olan bağlılığı ve sonsuzluğu simgeleyen taştır.⁵¹⁷ İblis cennetten kovulduğunda kafasından bu taşın düştüğü ve İsa'nın Fısıh gecesini içtiği şarap haline getirildiği rivayeti de bulunmaktadır.⁵¹⁸ Zümrüt taşının Yuhanna ile bağdaştırılması, İsa'ya ve öğretilerine akıl ve kalp ile bağlı olmayı, sadakati vurgular. Şairin zümrütü "gökyüzü meleklerinin değerli taşı" ve "çiçeklenen yaşamın rengi" olarak betimlemesiyle bu taşı yeni ve güzel bir yaşama kavuşma inancının simgesi haline getirdiği söylenebilir:

*Yuhanna'nın taşı, naif zümrüt,
Gökyüzü meleklerinin değerli taşı,
Açılsın Cennetin kapıları önünde
Seni sevenlerin mucizevi düşüncelerinde
Çiçeklenen yaşamın rengi, parlak zümrüt!*

*Камень Иоанна, нежный изумруд,
Драгоценный камень ангелов небесных, -
Перед теми двери Рая отомкнуть,
Кто тебя полюбит в помыслах чудесных, -*

⁵¹⁵ Tresidder, a.g.e., 1999, 83.

⁵¹⁶ Markov, a.g.e., 1988, 134.

⁵¹⁷ Tresidder, a.g.e., 1999, 126.

⁵¹⁸ Gladışeva T.P. (2002). *Magiya kamnya*. SPB: ООО "Diamant", 266.

*Цвет расцветившей жизни, светлый изумруд!*⁵¹⁹

Anlatıcının bahsettiği diğer taş, Vahiy Kitabı'nda kent surlarının temelini oluşturan ilk taş olarak geçen yeşim taşıdır. Anlatıcı, yeşim taşı Aziz Petrus ile bağdaştırır. Yeni Ahit'in "Elçilerin İşleri" bölümünün on ikinci alt başlığı "Petrus'un Hapishaneden Kaçışı"nda yer aldığı üzere Petrus, Yerusolim kralı Hirodes'in onu tutuklamasına rağmen, hapishaneden kaçmayı başarıp İsa'nın öğretilerini yaymaya devam eder. Bu doğrultuda yeşim taşının, İsa'nın elçisi Aziz Petrus'un metanetini simgelediği ileri sürülür.⁵²⁰ Bunun yanı sıra yeşim taşı, "Vahiy"ın dördüncü bölümünde yer alan "Gökteki Taht" başlığında yeşim taşı gökte Tanrı'nın tahtını çevreleyen taşlardan biri olarak yer alır ve Tanrısal güçle bağdaştırılır: "*O anda Ruh'un etkisinde kalarak gökte bir taht ve tahtta oturan birini gördüm. Tahtta oturanın, yeşim ve kırmızı akik taşına benzer bir görünüşü vardı. Zümrüdü andıran bir gökkuşağı tahtı çevreliyordu.*"⁵²¹ Şair, yeşim taşı zor anın geldiği saatte sızlayışlardan dinlenilebilecek bir kilise olarak betimler. Burada "sızlayışlar", "Petrus'un Hapishaneden Kaçışı" başlığında bahsedildiği üzere, kral Hirodes'in Aziz Petrus'u yakalatıp hapse atmadan önce kilisedeki kişilere eziyetini ifade eder. Sızlayışların sona ermesi ise Petrus'u hapisten kurtaran meleğin Hirodes'i öldürmesi sonucunda inananların rahata kavuşması ve Tanrı'nın sözünün her yerde yayılmaya başlaması⁵²² ile açıklanabilir:

*Uzaktaki tahtların sağlam dayanağı
Yeşim taşı, havari Petrus'un tilsimi
Sızlayışlardan dinlenebileceğimiz kilise
Zor anın geldiği saatte
Yeşim taşı, uzaktaki tahtların süsü!*

*Твердая опора запредельных тронов,
Яшма, талисман апостола Петра, -*

⁵¹⁹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 306.

⁵²⁰ Gladışeva, a.g.e., 2002, 370.

⁵²¹ *Kutsal Kitap. Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)*. (2016). İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 1335.

⁵²² *Kutsal Kitap. Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)*. (2016). İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 1174-1175.

*Храм, где все мы можем отдохнуть от стонов
В час, когда приходит трудная пора, -
Ялма, украшение запредельных тронов!⁵²³*

Anlatıcının bahsettiği bir diğer taş, krizolittir. Krizolit, Yunancada altın anlamına gelen “krizos” ve taş anlamına gelen “litos” sözcüklerinden türetilmiştir.⁵²⁴ Şairin krizoliti altın renkli ve parlak olarak betimlemesi bundan ileri gelmektedir. Araştırmacı Gladışeva, krizolit taşının amaçsız, aylak ve neye inandığını bilmeyen kişilere karşı olma anlamına geldiğini ileri sürer.⁵²⁵ Şiirde anlatıcı, krizolit taşını İsa’nın dirildiğine inanmayan Aziz Tomas ile bağdaştırır. Yuhanna İncili’nin yirminci bölümünde yer alan “İsa Tomas’a Görünüyor” başlığında Tomas’ın İsa’nın dirilişine inanmaması: “Sekiz gün sonra İsa’nın öğrencileri yine evdeydiler. Tomas da onlarla birlikteydi. Kapılar kapalıyken İsa gelip ortalarında durdu, “Size esenlik olsun!” dedi. Sonra Tomas’a, “Parmagını uzat” dedi, “Ellerime bak, elini uzat, böğrüme koy. İmansız olma, imanlı ol!” Tomas O’nu, “Rabbim ve Tanrım!” diye yanıtladı.”⁵²⁶ ayetleriyle anlatılır. Anlatıcının Tomas’ı “vefasız” olarak adlandırması bu rivayetle bağlantılıdır. Bununla birlikte, dörtlüğün sonunda ünlem işareti kullanarak “bilge” sıfatını kullanmasıyla İsa’yı tanıyamamasına dair bir kinaye yaptığı söylenebilir. Anlatıcı, “Tanrı’ya inanıyoruz yeniden seninle” dizesiyle yine Tomas’ın İsa’nın dirilişine başta inanmaması ve daha sonra ellerindeki çivi izlerine baktığı zaman İsa olduğuna ikna olmasına göndermede bulunur:

*Vefasız Tomas’ın ateşli taşı
Altın renkli parlak krizoliti
Bilincin fenerisin karanlığın dalgası üzerinde
Tanrı’ya inanıyoruz yeniden seninle
Bilge Tomas’ın muhteşem krizoliti!*

⁵²³ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 306.

⁵²⁴ Gladışeva, a.g.e., 2002, 336.

⁵²⁵ Gladışeva, a.g.e., 2002, 339.

⁵²⁶ Kutsal Kitap. Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil). (2016). İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 1154.

*Камень огневой неверного Фомы,
Яркий хризолит оттенка золотого, -
Ты маяк сознанья над прибоем тьмы,
Через тебя мы в Боге убедимся снова, -
Хризолит прекрасный мудрого Фомы!⁵²⁷*

Bir sonraki dörtlükte anlatıcı, gök yakut, akik ve ametisti tahtların unutulmuş sembolleri olarak betimler. Bu taşlardan gök yakut bilgeliği simgeleri. Bununla birlikte, gizemcilere göre gök yakut, sihirli taşların arasında en güçlü olanıdır.⁵²⁸ Akik, şans ve başarının sembolüdür.⁵²⁹ Mor yakut olarak da bilinen ametist, saflığı⁵³⁰ simgelemesinin yanında gizli bilgileri ortaya çıkaran taş olarak bilinir.⁵³¹ Şair, bu dörtlükte İsa'nın havarileri ile değerli taşları bağdaştırmayı durdurur ve kalbi temiz olan kişilerin yeryüzü yaşamındaki aldanışlarından sonra gökyüzüne döneceğini dile getirerek, taşları genel olarak insanlık adına kullanır. Bilgeliği, şans ve saflığı sembolize eden bu değerli taşlar, maneviyata ulaşmayı imler. İnanan ve iyi eylemlerde bulunan kişilerin, aldanışı ve yanlışını terk ederek yine öze dönecek olmaları anlatılır. “Bir süreliğine unutulmuşlar” ile İsa ve havarilerinden önceki peygamberler ve havarilerinin kastedildiği söylenebilir:

*Sembolleri tahtlarının bir süreliğine unutulmuşların
Gök yakut, akik ve dumanlı ametist,-
Aldanışlardan sonra kalbin tecrübe ettiği,
Gökyüzüne dönecek kalben temiz olan kişi,-
Hafif karanlığı tahtlarının bir süreliğine unutulmuşların!*

*Символы престолов, временно забытых,
Гиацинт, агат, и дымный аметист,-
После заблуждений, сердцем пережитых,
К небу возвратится тот, кто сердцем чист, -*

⁵²⁷ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 306.

⁵²⁸ Gladıseva, a.g.e., 2002, 241.

⁵²⁹ Tresidder, a.g.e., 1999, 9.

⁵³⁰ Gladıseva, a.g.e., 2002, 221.

⁵³¹ Gladıseva, a.g.e., 2002, 223.

*Легкий мрак престолов, временно забытых!*⁵³²

Yakut, dünyevi aşkın, gücün ve ihtirasın simgesi⁵³³ olmakla beraber Hıristiyanlıkta Tanrı sevgisinin ve inanca olan bağlılığın sembolüdür.⁵³⁴ Şair, renginin kırmızı olması ve ateşi andırması sebebiyle ateşin özelliklerini yükleyerek, yakutu “yüksek ruhların mutluluğu” olarak nitelendirir. Ayrıca şairin yakutu “değerli taşların hükümdarı” olarak betimlemesi, yakutun Eski Ahit’te ilk sırada yer alan taş olmasının yanında kendisi için ateşi, yani kutsal ruhu çağrıştırması bakımından önem taşıdığını gösterir:

*Yüksek ruhların mutluluğu, ateşli yakutu,
Kızıl kanın renginin, ihtiraslı bir yaşamın,
Değerli taşların arasında hükümdarsın,
Sen bize sözünü veriyorsun başka bir anayurtta yaşamın,
Yüksek ruhların taşı, ateşli yakut!*

*Радость высших духов, огненный рубин,
Цвета красной крови, цвета страстной жизни, -
Между драгоценных камней властелин,
Ты нам обещаешь жизнь в иной отчизне, -
Камень высших духов, огненный рубин!*⁵³⁵

Şair, İncil’de yeni bir yaşamın temelleri olarak görülen değerli taşları İsa’nın havarileriyle bağdaştırarak onlar gibi gizemin izinde olan kişilerin yeni bir yaşamı hayal edebileceğini ifade eder. Böylece şair, değerli taşları evrenin özünü, hakikati ve kutsal ruhu idrak edebilme ile ilişkilendirir.

Şair, *Yeşil Bahçe (Zelyonyy vertograd, 1909)* adlı kitabında yer alan *İkonastasis (İkonastas)* adlı şiirini Hıristiyanlıkta bir mezhep olan Duhoborluk üzerine dayandırır. Rus sembolizminde 1906-1909 yılları arasında Andrey

⁵³² Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 306.

⁵³³ Gladışeva, a.g.e., 2002, 308.

⁵³⁴ Gladışeva, a.g.e., 2002,310.

⁵³⁵ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 306.

Bely, Dmitri Merejkovski, Aleksandr Blok gibi şairler dini mezheplere karşı ilgi doğrultusunda bazı eserler kaleme alır, ancak Balmont'un şiirlerinde mezhep, daha çok dini-mitolojik çerçevede işlenir.⁵³⁶ Balmont'un bu şiirinde, Kupriyanovski ve Molçanova'nın da belirttiği bu özellik doğrultusunda, Duhoborluk mezhebini çok yoğun bir mistik atmosfer yaratmadan, kendi duygu dünyasıyla bağlantılı bir biçimde kaleme aldığı görülür.

Duhoborluk, Hıristiyanlıkta öğretilerinin çıkış noktasını Tanrı'nın insan ruhunda bulunduğu ve sözleriyle insana doğru yolu gösterdiği düşüncesi oluşturan bir mezheptir. Bunun yanı sıra Duhoborlar, insanın hafıza aracılığıyla Tanrı'ya, akıl ile Oğul'a ve irade aracılığıyla Kutsal Ruh'a yakınlaştıklarına inanırlar. Tanrı yükseklik, Oğul genişlik, Kutsal Ruh ise derinliktir. Tanrı, duysal açıdan doğada, manevi açıdan ise insan ruhunda yaşar. Bu inanç temelinde de kilisenin koyduğu kurallar doğrultusunda ibadetlerini doğrudan Tanrı'ya yapar, aziz kişiler için dua etmez, ikonaları bir ibadet aracı olarak görmezler.⁵³⁷

Şiir, Duhoborların ruh merkezci olmalarını vurgulayan “*Çarlık nedir? – Ruhtaki mutluluktur.* («*Что есть царство? – Радование в Духе*»)." sözüyle başlar. Bu söz, Duhoborların da görüşü olduğu üzere, insanın ruhunda kendi hükümdarlığının, kendi dünyasının varlığını vurgular. Şiirin ilk kıtasında şair, ikonastasisin betimlemesini yapar. İkonastasis, Ortodoks kilisesinde üzerine ikonaların yerleştirildiği bir bölmedir ve başında kurucusu İsa Mesih'in olduğu gökyüzü kilisesini simgeler.⁵³⁸ Şair, ikonastasisin bu özelliklerini şiirin ilk kıtasında şöyle tasvir eder:

Canlı ikonastasis, kilisenin ikonastasisi

Etrafında görünen yüzlerin arasında Sonsuz Olanın çehresi.

İnsan suretindeki Tanrı Oğul, bedenden sızan manevi ışık,

Mutlulukla yükselen takımyıldızın çehresi gibi, haç gibi.

⁵³⁶ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nyh lyudey*. Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

⁵³⁷ İnternet: http://az.lib.ru/b/barsow_n_i/text_1903_duhobortzy.shtml Erişim Tarihi 30.03.2021.

⁵³⁸ İnternet: https://bigenc.ru/fine_art/text/2004477 Erişim Tarihi 30.03.2021.

*Иконостас живой, иконостас церковный -
Лик Вечного меж лиц, что видимы окрест.
Бог Сын - в лице людском, сквозь плоть просвет духовный,
Взнесенный радостно, как лик созвездья, крест.*⁵³⁹

Bir sonraki dörtlükte şair, “İşte geldi gün” derken hesap gününü ima eder. Şair, hitap ettiği kişiye kızmaması telkininde bulunur ve onun öfkesinin cehenneme gitmek anlamına geldiğini dile getirir. Bir sonraki dizede görünmeyen mumun yukarı uzanacağı ifade edilir. Sembolizm sözlüğünde mum, insan ruhunun simgesi olarak yorumlanır.⁵⁴⁰ Bu çerçevede düşünüldüğünde, mumun yukarı uzanacağı ifadesiyle, insan ruhunun Tanrı’nın ruhunun bulunduğu gökyüzüne ulaşacağı, Tanrı’nın huzuruna çıkacağı düşüncesi yansıtılır:

*İşte geldi gün. Kızma Sen. Ve tüm gün parlayarak
Görünmeyen mum yukarı uzanacak.
Öfke, Cehennem; kızgınlık, Cehennem; naiflik ise Cennetin koruluğu,
Sadece bil bir tek manevi kılıcın savaşının olduğunu.*

*Вот день. Ты не сердись. И целый день, блистая,
Тянуться будет вверх незримая свеча.
Гнев - Ад, сердитость - Ад, а кротость - роица Рая,
Лишь ведай бой один - духовного меча,*⁵⁴¹

Anlatıcı, mutluluğun anlamının insanın kendi yarattığı dünyasında var olduğunu “Çarlık nedir? Ruhtaki mutluluktur.” dizesinde yansıtır. Şarkıların kulağımızda, ışığın ise gözlerimizde saklı olduğu ifadesi, Tanrı’yı ve doğayı kendi bakış açımız doğrultusunda algılayabileceğimiz anlamına gelir. Böylece insanın, ruhun bu dünyada algıladığı güzellikleri kendi dünyasıyla birleştirmesi ve “yanması”, yani gerçek dünyadan kendini soyutlaması gerektiği dile getirilir:

⁵³⁹ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 482.

⁵⁴⁰ Tresidder, a.g.e., 1999, 324.

⁵⁴¹ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 482.

Çarlık nedir? Ruhtaki mutluluktur.

Gökyüzü nedir? Ruhun şarkı söylemesi.

Tüm gök gürültüleri, tüm şarkılar kulağında saklı,

Tüm ışık gözlerinde saklı. Yansana. Acele et.

И что есть Царствие? То радование в Духе.

И что есть Небеса? То- пение души.

Все громы, песни все - в твоём сокрыты слухе,

Весь свет в твоих глазах. Гори же. Поспеши.⁵⁴²

Görüldüğü üzere şair, insanın doğrudan evreni yaratan güce inandığı takdirde gerçek mutluluğa, manevi özgürlüğe kavuşabileceğini ve böylece kişinin, kendi dünyasında istediği gibi yönetebildiği bir alan, başka bir ülke yaratma imkânına sahip olduğunu ifade eder.

Balmont, *Beyaz Mimar* kitabında bulunan *Oradan Gelen Ses (Golos ottuda, 1914)* adlı şiirinde inancın evrenselliğine değinerek, İsa'nın sadece Yahudilik ya da Hıristiyanlık dinine mensup kişiler için mi gönderildiğini sorgular. Şiire epigraf olarak Yuhanna İncili'nin on altıncı bölümünde yer alan “*Ben yalnız değilim, Baba benimle birlikte dir*” ayeti kullanılır. Bu epigraf ile şair, evrensel ruh Tanrı'nın oğlu İsa'nın tüm insanlığa hitap eden bir mesih olduğunu, onun da Tanrı gibi kutsal ruhu taşıdığını vurgular. Şair, şiirin ilk kıtasında geçmişten gelen bir çağrıya kulak verdiğini dile getirir. Gözyaşlarının kristale dönüştüğü ifadesiyle, acı ve ıstırapın kristal gibi saf ve temiz bir ruha kavuşmayı sağladığı vurgulanır. İsa'nın yeryüzüne inmek için bir Yahudi bedenine girdiği ifadesiyle, İsa'nın Yahudi görünümünde dünyaya gelmiş olmasına karşın, aslında tüm insanlığa hitap ettiğine dikkat çeker:

Eski zamanlarda bir çağrı vardı. Kulak veriyorum ona.

Gözyaşı kristale dönüyor.

İsa Yeryüzüne inmek için

İnsanların arasında Yahudi oldu.

Bunu biliyorum, kabul ediyorum,

⁵⁴² Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 482.

Bunsuz ben eksiğim, küçüğüm.

Был древле зов. Ему я внемлю.

Слеза слагается в кристалл.

Христос, дабы сойти на Землю,

Среди людей Евреем стал.

Я это ведаю, приемлю,

Без этого я скудно-мал.⁵⁴³

Devam eden kıtada, İsa'nın niçin Yahuda'nın kulübesini kendine ev olarak seçtiği sorgulanır. Burada Yahuda'nın kulübesi, Matta İncili'nin ikinci bölümünde de belirtildiği üzere İsa'nın o dönem Kral Hirodes'in hükümdarlığında olan Yahudiye'de, bir Yahudi olarak doğmasına göndermedir. Anlatıcı, İsa'nın kendisinin izin verdiği, kalbe dokunan bir haykırıştan bahseder. Bu ifade ile İsa'nın baş kaldırmadan, sessizce çarmlıha gerilmesinin diğer insanlarda uyandırdığı acı ima edilir. “*Kutsal kanyyla kızararak /Çiçek açacağız aydınlık bir ışık olarak*” dizesinde İsa'nın yeniden dirildiği gibi onun kutsallığına inananların da güzel ve yeni bir hayata sahip olarak yeniden dirileceği düşüncesi yer alır. Bununla birlikte şair, aydınlık bir yaşam hayaliyle şiirler kaleme aldığından da bahseder:

Neden Yahudinin kulübesini

Ev olarak seçti?

Bu nida kalbe dokunarak,

Mesih tarafından kalp için izin verildi.

Kutsal kanyyla kızararak,

Çiçek açacağız aydınlık bir ışık olarak.

Зачем лачугу Иудея

Он выбрал на земле как дом?

Тот возглас, в сердце тяготея,

Для сердца разрешен Христом.

⁵⁴³ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 484.

*Его святою кровью рдею,
Мы светлым цветом расцветем.*⁵⁴⁴

Anlatıcı, İsa'nın onun izinden gelen ve onun gibi çile çeken herkes adına çarmıha gerildiğini ifade eder. Anlatıcıya göre İsa, yeryüzündeki hizmetini karanlıkta bir meşale gibi insanlığı aydınlatan bir öncü olarak yerine getirmiştir. Bu hizmeti yerine getirmesi için sert bir kararın verildiğinden bahsedilir. Bu karar, İsa'nın çocukluğunda, Mısır'da verilir ve anlatıcı, bilinmeyen birisinin bu çocuğun yolunu açtığından bahseder. Bahsi geçen anlatım, Matta İncili'nin ikinci ve üçüncü bölümlerini anımsatır. Yahudiye kralı tarafından öldürüleceği tehlikesiyle babası Yusuf'un Mısır'a kaçırıldığı İsa'nın, Yahudiye kralının ölmesi üzerine İsrail'e geri götürülmesi Yusuf'un rüyasında Tanrı'nın meleği tarafından emredilir. Yahudiye Çölü'nden geçtikleri sırada birisi "*Rab'bin yolunu hazırlayın, Gececeği patikaları düzleyin*" diye seslenir.⁵⁴⁵ Böylece şair, bu dörtlükte Tanrı-İsa'nın İsrail'e dönüşü hikâyesini anlatır:

*Gösterişli ve sert bir kararda
Mısır'da çocuktu,
Kaldea yollarında
Bilinmeyen yolunu açtı.
Ve Tanrı, İsrail'e Tanrı olarak geldi
Ve İnsanoğlu'nu sevdi.*

*В решении выпрением и строгом
В Египте он ребенком был,
И по Халдейским Он дорогам
Свой путь- незнаемый- пробил,
И, Бог, пришел в Израиль Богом,
И Человека возлюбил.*⁵⁴⁶

⁵⁴⁴ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 484.

⁵⁴⁵ *Kutsal Kitap. Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)*. (2016) İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 1350.

⁵⁴⁶ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 484-485.

Şair, İsa'yı Eski Ahit'te İsrail'in tanrısı Yehova'nın krallığında açan en semavi çiçek olarak betimler. En semavi olmasıyla, daha önce gönderilen peygamberler arasındaki en kutsal peygamber olması vurgulanır. Şair, bu kıtada şiirinin yazılış amacını da okuyucuya belirtir. Şair, Tanrı'nın yeryüzüne boşuna elçi göndermediğini, manevi dünyadan çağrılarının boşuna yapılmadığını dile getirir. Bu çağrılar, şairin saflığın, masumiyetin sembolü⁵⁴⁷ olan zambağa benzettiği şiirlerinde, kısa dizelerinde yer alır. Şair, şiirlerinde geçmişten gelen bu çağrılara saf ve içten duygularla göndermede bulunduğunu ifade eder:

*Yehova'nın katı hükümdarlığında,
En semavi çiçek açtı,
Geçmişin zincirleri kırıldı,
Zambak gibi kısa dizelerin şarkısı,
Boşuna değildi dünya üzerindeki bu çağrılar,
Yüzyıllar dizisine burada gönderme yapıldı.*

*В суровом царстве Иеговы
Возник воздушнейший цветок,
Разбиты древние оковы,
Лилейно пенье кротких строк,
Не тщетны в мире были зовы,
Здесь дан рядам веков намек.⁵⁴⁸*

Son kıtada anlatıcı, yılan kurnazlığıyla benzerlik kurarak, “Hayır” diyecek olanların, yani inancı tam olmayan kişilerin “Evet” demek isteyeceklerinden bahseder. Burada anlatıcı, İsa'ya karşı Yahuda ve Petrus'un yılan kurnazlığına benzettiği ihanetine ve daha sonrasında İsa'nın Mesih olduğunu anladıklarında pişmanlık duymalarına göndermede bulunur.

⁵⁴⁷ Tresidder, a.g.e., 1999, 195.

⁵⁴⁸ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 485.

Bununla birlikte, genel olarak yeryüzü üzerinde tanrısal güce inanmayanların bir gün inanmak isteyecekleri dile getirilir. Anlatıcıya göre İsa'ya samimiyetle inananlar, inanç açısından yoksullaşmadan onun izinde yürüyecektir. Şair, insanlığın Tanrı tarafından çağrılacağı yerde Beytlehem yıldızının bulunacağından bahseder. Beytlehem yıldızı, Eski Ahit'in "Çölde Sayım" bölümünün yirmi dördüncü başlığında yer alan "*Yakup soyundan bir yıldız çıkacak, İsrail'den bir önder yükselecek.*"⁵⁴⁹ ayetinde de ifade edildiği üzere Beytlehem'de doğan İsa'yı simgelemektedir. Anlatıcı, "*Ne Helen ne Yahudiye var*" dizesinde İsa'nın ne Antik Yunan ne de Yahudi halkı için gönderildiğini, tüm insanlık adına dünyaya geldiğini vurgular:

*Yılanın kurnazlığıyla "Hayır" diyecek olanlar
Hevesle "Evet" demek isteyecekler daha sonra,
Kalben yoksullaşmadan kalacağız
Buradayız, bizi oraya çağıracaklar,
Ne Helen ne Yahudiye var,
Beytlehem yıldızı var!*

*Кто скажет «Нет», в том хитрость змея,
Возжаждет поздно - молвит «да»,
Пребудем - сердцем не скудея,
Мы - здесь, нас призовут - туда,
Несть Эллина, ни Иудея,
Есть Вифлеемская звезда!⁵⁵⁰*

Görüldüğü üzere şair, İsa'nın Tanrı tarafından yeryüzüne tüm insanlık adına gönderildiğini, Tanrı'nın yeryüzüne boşuna elçi göndermediği mesajını verir. Şair, bu tanrısal çağrılarının boşuna yapılmadığını, geçmişten gelen bu çağrılarının kendisi için bir ilham kaynağı olduğunu ve bu sebeple şiirlerinde gönderme yaptığını vurgular.

⁵⁴⁹ *Kutsal Kitap. Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)*. (2016). İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 66.

⁵⁵⁰ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 485.

Balmont, yine *Beyaz Mimar* kitabında yer alan *Beş Yıldız (Pyat' zvezd, 1914)* adlı şiirini beş duyumuz temelinde kaleme alır ve İsa'nın beş yarasına göndermede bulunur.⁵⁵¹ Numerolojide beş rakamı özgürlüğü, sınırsızlığı simgeler.⁵⁵² Bu doğrultuda beş duyumuz, bize dünyayı idrak etmemizi sağlamada bir aracı olarak görülür. İsa'nın beş yarası ise onun ebediyen özgürlüğe kavuşmasında bir aracıdır. Şair, şiirin ilk dörtlüğünde haziran ayı ile beraber yazın gelişini, uyanışın ve dirilişin sembolü olan şafak vakti ile bir arada kullanarak, don ve buzlardan kurtulan nehir sularının aktığı, doğadaki tüm varlıkların mutluluk içinde olduğu bir yaz tablosu çizer. “*Beşten oluştuğunu biliyorum heyecanın.*” dizesinde şair, heyecan ile simgelediği dünyayı algılama ya da kavramanın beş duyu ile bağlantılı olduğunu aktarır:

*Duyulara verdim kendimi oyunlarında
Beşten oluştuğunu biliyorum heyecanın.
Şafak, ı ışık tutuyor şafağa hazıranda
Nehir, nehirle mutlu su akıttığına.*

*Я предавался чувствам в их игре,
Я знаю пятеричность увлечения.
Заря в июне светится заре,
Река с рекою рада слить теченье.*⁵⁵³

Anlatıcı, duyularımız aracılığıyla algıladığımız şeylerin bizim kader yolumuzu belirlediğini dile getirir ve kehribar şeklinde donakalan bir yapraktan bahseder. Sembolizm sözlüğüne bakıldığında kehribar, renginden dolayı güneş enerjisiyle bağdaştırılır ve tanrıların gözyaşını barındırması açısından sembolik bir anlama sahip olduğu ileri sürülür.⁵⁵⁴ Yaprak ise çoğunlukla insan hayatının kısalığını ve gelip geçiciliğini simgeler.⁵⁵⁵ Kehribar olarak donakalan yaprak, anlatıcı için nasıl ölümsüz olunacağını göstermesi açısından gizli bir tanrısal işarettir. Araştırmacı Vladimir Markov, Balmont'un “kehribar olarak donmuş yaprak” sembolünü pek çok şiirinde

⁵⁵¹ Markov, a.g.e., 1988,122.

⁵⁵² İnternet: https://numeroscop.ru/znachenie_chisel/chislo_5.html Erişim Tarihi 03.04.2021.

⁵⁵³ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 490.

⁵⁵⁴ Tresidder, a.g.e., 1999, 432-433.

⁵⁵⁵ Tresidder, a.g.e., 1999, 195.

ölümsüzlükle bağdaştırdığını ifade eder.⁵⁵⁶ Burada da kehribar olarak donan yaprağın ölümsüzlüğü simgelediği görülür:

*Beş duyumuz, kader yolumuz.
Ve kadim yaprak, kehribar olarak donakalan,
Yüce öğretinin gizli bir işareti,
Nasıl ölümsüz olunacağını yaşam sürecinde.*

*Пять наших чувств есть путь предназначенья.
И древний лист, застывший в янтаре,
Есть тайный знак высокого ученья,
Как быть бессмертным в жизненной поре.⁵⁵⁷*

Şair, ağaç üzerinde, yani gökyüzünde yaşayan, yakınındaki yaprak için parlayan, çiy içen ve rüzgâr ile şarkı söyleyen birinden bahseder. Sembolizm sözlüğünde çiy, Budizm’de ve Hıristiyanlıkta Kutsal Ruh’un, ölümsüzlüğün, saflığın ve üretkenliğin sembolü olarak yorumlanır.⁵⁵⁸ Bu yorumlamayla paralel olarak ele alındığında, gökyüzünde yaşayan Kutsal Ruh’un tasvir edildiği söylenebilir. Bu bakımdan, yakınındaki yapraklar için parladığı ifadesi, rüzgârın esintisinde bulunduğu inanılan Kutsal Ruh’un, ona yakınlık duyanlar için var olduğu ve kendisine inananları aydınlattığı fikri yansıtılır:

*Tamamen el yordamıyla ağaç üzerinde yaşıyordu,
Yakınındaki yaprak için nefes alıyor, parlıyordu,
Çiy içiyor ve rüzgâr ile beraber şarkı söylüyordu.*

*Всею оцупью своей он жил на древе,
Дышал, светил для близкого листа,
Впивал росу, и с ветром был в напеве.⁵⁵⁹*

⁵⁵⁶ Markov, a.g.e., 1988, 122.

⁵⁵⁷ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 490.

⁵⁵⁸ Tresidder, a.g.e., 1999, 310.

⁵⁵⁹ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 490.

Şiirin son bölümünde daha önceki kıtalarda anlatılan kişinin İsa olduğu netleşir. Anlatıcı, İsa'nın ölümsüzlüğün sembolü olan reçineye⁵⁶⁰ düşüp, tanrısal bir güzellik olarak kaldığını ve bunun insanlara Kutsal Ruh'tan Meryem'e gelen bir işaret olduğunu ifade eder. Burada İsa'nın doğumunun Cebrail tarafından Meryem'e bildirilmesine gönderme yer alır. Şair, İsa'yı Kuzey Haçlı yıldız takımının beş yıldızı olarak simgeler. Araştırmacı Markov⁵⁶¹, İsa'nın Kuzey Haçlısı'nın beş yıldızı olarak sembolize edilmesinin, çarmıha asılması sonucu elleri, ayakları ve göğsünde olmak üzere vücudunun beş bölgesinde yaralar meydana gelmesiyle bağlantılı olduğunu ileri sürer:

Reçineye düştü. Güzellik olarak donakaldı.

*Diğer bilge işaret bize Kutsal Ruh'tan Meryem'e
Parlayan beş yıldızı Kuzey Haçlısı'nın.*

Ниспал в смолу. Застыл как красота.

Другой нам вещей знак - от Духа к Деве:

Пять звезд блестящих Южного Креста.⁵⁶²

İncelememizden de anlaşılacağı üzere şair, İsa'nın beş yıldızını, yani beş yarasını sonsuzluğun, ölümsüzlüğün sembolü olarak görür. Bununla beraber İsa'nın çarmıha gerilmesi ve yaralanması sonucunda yeniden dirilerek sonsuzluğa kavuştuğu, onda bulunan kutsal ruhun evrendeki düzeni oluşturduğunu dile getirir.

Balmont, *Sadece Aşk* kitabında bulunan *Bilinç, Güç ve Esas (Soznanie, sila i osnova, 1903)* adlı şiirini Hıristiyanlıkta her şeyin özü olarak kabul edilen ve Tanrı'nın üçlü özelliği olan "Teslis" temelinde kaleme alır. Şair, "Üçleme" olarak da bilinen Teslis'in Baba, Oğul ve Kutsal Ruh ilkeleri ile esas, öz anlamına gelen *hipostaz*⁵⁶³ terimi üzerinden bilinç, güç ve esas kavramlarını yorumlar. Şair, Yuhanna İncili'nin ilk ayeti "*Başlangıçta Söz*

⁵⁶⁰ Tresidder, a.g.e., 1999, 344.

⁵⁶¹ Markov, a.g.e., 1988, 122.

⁵⁶² Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 490.

⁵⁶³ İnternet: <https://bigenc.ru/philosophy/text/2019005> Erişim Tarihi 15.04.2021.

vardı."⁵⁶⁴yı kullanarak Tanrı'nın her şeyin esası, temeli olduğu vurgusunu yapar. Bununla birlikte şair, Tanrı'nın yarattığı ilk varlık olan ve Tanrı'nın gücünün bir yansıması olarak gördüğü Güneş'i de dünyanın temeline koyar ve bu ikisine olan inancının birbirine bağlı olduğunu gösterir. Şair Tanrı'nın sözünün, onun sözüyle yaratılan Güneş'in kutsallığının ve yeryüzü üzerindeki her şeyin Tanrı-Güneş'in bir parçası olduğunun inkâr edilemeyeceğini dile getirir:

*Bilinç, Güç ve Esas
Tek olanın üç tanrısal ilkesi
Evet, Söz vardı başlangıçta
Ve onu unutmayacağım.
Dünya Güneş'inin etrafındaki
Hiçbir şeyi inkâr etmeyeceğim.*

*Сознание, Сила, и Основа
Три ипостаси Одного.
О, да, в начале было Слово,
И не забуду я его.
В круженьи Солнца мирового
Не отрекусь ни от чего.*⁵⁶⁵

Bir sonraki dörtlükte şair, insan bilincinin en yüksek olduğu noktayı, Himalaya Dağları'nın sırtlarına benzetir. Burada şair, bilincin en yüksek olduğu nokta ile Tanrı, Oğul ve Kutsal Ruh'un idrak edildiği düzeyi simgeler ve Hint felsefesine göndermede bulunur. Anlatıcıya göre insan, Tanrı'yı idrak ettiği noktada evrendeki güzelliklere sıradan bir şekilde bakmak yerine daha gizemli ve derin bir açıdan bakabilir. "*Anlamanın sonsuz bayramı var orada/ Yeni bir güzelliğe gebe kalmanın.*" dizelerinde bu düşüncesini yansıtır. "*Heykeltıraşçılığın naif mutluluğu için /Tüm çizgileri değiştiriyorum.*" dizelerinde şair, Tanrı'nın doğaya bahsettiği güzellikleri kendi anlayışına göre şekillendirdiğini ve tasvir ettiğini ima eder:

⁵⁶⁴ *Kutsal Kitap. Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil).* (2016). İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 1125.

⁵⁶⁵ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 103.

*Bilincin tepelerinin zirveleri
Himalaya sırtları gibi.
Anlamanın sonsuz bayramı var orada
Yeni bir güzelliğe gebe kalmanın.
Heykeltıraşçılığın naif mutluluğu için
Değiştiriyorum tüm çizgileri.*

*Высоты горные Сознания-
Как Гималайские хребты.
Там вечный праздник понимая,
Зачатья новой красоты.
Для нежной радости ваянья
Я изменяю все черты.⁵⁶⁶*

Şair, bir sonraki dörtlükte “güç”ün açıklamasını yapar. Ölmeyen gücün, yani her daim var olan tanrısal gücün yeryüzü üzerinde meydana gelen doğa olaylarından etkilenmediğini, yani yeryüzü yaşamını, doğum ve ölümü bilmediğini dile getirir. Burada, Tanrı’nın ruhunun kendi yarattığı yeryüzü üzerinde yer almasına, içkin olmasına karşın, farklı bir boyutta yaşıyor olmasına, aşkın olmasına gönderme yapılır. Böylece, Tanrı’nın yeryüzü üzerinde varlık sürdürmemesine karşın yeryüzü üzerindeki düzenin kontrolünü elinde tutması vurgulanır:

*Ölmeyen güç
Bilmiyor sığığın ne olduğunu.
Önceden var olanın
Gelgit ve tipileri doğurduğunu.
Ve her atomda mezar var,
Her toz parçasında ise bir beşik.*

*Неумирающая сила
Не знает, что такое мель.*

⁵⁶⁶ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 103.

*Она не помнит то, что было,
Родит приливы и метель.
И в каждом атоме могила,
В пылинке каждой колыбель.⁵⁶⁷*

Anlatıcıya göre Tanrı, yok edilemez esas ve tükenmeyen bir maden ocağı olarak nitelendirilir. Tanrı'nın tükenmeyen maden ocağı olarak nitelendirilmesinin altında doğadaki sonsuz üretimi sağlaması yatar. “*Onda karanlık ve parıltı, nefes ve çığlık var.*” dizesinde anlatıcı, Tanrı'nın hem yapıcı hem de yıkıcı bir yönünün olduğunu ve bu ikiliği yarattığı evrene de yansıttığını vurgular. Böylece şair, “esas”ın yeryüzü üzerinde Tanrı'nın ruhu sayesinde devam eden üretim olduğunu açıklar:

*Yok edilemez Esas
Tükenmeyen bir maden ocağı.
Onda canlı olanın tüm imkânı var
Onda karanlık ve parıltı, nefes ve çığlık var.*

*Неустребимая Основа-
Неисчерпаемый рудник.
В ней все возможности живого,
В ней мрак и блеск и вздох и крик.⁵⁶⁸*

Şair, kendiliğinden gelen düzensizlik ve zıt akıntıların çarpışması arasında yer aldığı ifadesiyle, dünyanın zıtlık ve kaos temelinde yaratıldığını ima eder. “*Anneliğin mutluluğunun kokusunu alıyorum*” dizesinde, yeryüzündeki üretimin sonsuz bir biçimde devam ettiği düşüncesini yansıtan “sonsuz dişilik” kavramına vurgu yapılır. Şair, “iki yönlü birlik” ile eril ve dişil olanın, zıtlıkların yarattığı birliği, uyumu dile getirir:

*Kendiliğinden gelen düzensizlik ve
Zıt akıntıların çarpışması arasında
Anneliğin mutluluğunun kokusunu alıyorum*

⁵⁶⁷ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 103.

⁵⁶⁸ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 103-104.

*Yeni bir öpücük duyuyorum
Ve iki yönlü Birlik
Kanımda şarkı söylüyor: “Sevinç duy!”*

*Среди стихийного бесчинства,
И столкновенья встречных струй,
Я чую радость материнства,
Я слышу новый поцелуй,
И двустороннее Единство
В моей крови поет: «Лукуй!»⁵⁶⁹*

Son dörtlükte anlatıcı, Tanrı'nın sözü temelinde bilinç, güç ve esası ruhunun üç Güneş'i, yani ona yaşam kaynağı olan üç unsur olarak tanımlar. Üç hipostazla bağlantılı olarak düşünüldüğünde bilinç Tanrı'yı; güç, çile çeken İsa'yı ve esas, Kutsal Ruh'u simgeler:

*Ah, evet, başlangıçta Söz vardı
Nasıl da hatırlamam!
Dünya çemberinin hareketinde
Her şeye dokundum
Bilinç, Güç ve Esas
Ruhumun üç Güneş'i!*

*О, да, в начале было Слово,
И как не помнить мне его!
В движеньи круга мирового
Я прикасался до всего.
Сознание, Сила, и Основа,-
Три солнца духа моего!⁵⁷⁰*

⁵⁶⁹ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 104.

⁵⁷⁰ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 104.

Sadece Aşk adlı kitabında yer alan *Kuyu (Kolodets, 1903)* adlı şiirinde Balmont, mistik bir ambiyans içerisinde bilinmeyen, görünmeyen diğer dünyaya dair sorgulamalarına yer verir. Şair, epigraf olarak hem bu şiirinde hem de *Akıntı (Struya, 1885)* adlı şiirinde yer alan “*Kuyunun üzerinden eğil. (Наклонись над колодецем...)*” dizesini kullanır. Mitolojide kuyu, hava, su ve toprak arasında bir iletişim aracı olarak algılanır. Bu açıdan yer ve gök arasında bir bağ sağlayan kuyu, sembolist şiirde çoğunlukla içindeki suyla hayatı, gerçeği, bilgeliği, ruhlar âlemiyle bağı, derinliği dolayısıyla da mezarı, ölümü sembolize eder. Bu bakımdan kuyu, sembolist sanatta sadece hayat veren olarak değil, hayattan alan anlamında mistik bir alt metne de sahiptir.⁵⁷¹ Bu anlamla bağlantılı olarak şair, kuyu ile hayatı ve ölümü, öteki dünyayı bağdaştırır. Şiirin ilk kıtasında şair, rüyasında görünen kelimeleri aklından çıkaramadığını ve rüyalarının etkisinde, gizemin arayışında olduğunu dile getirir. Burada şairin aklından çıkaramadığı kelimeler, şiirine epigraf olarak kullandığı *Akıntı* adlı şiiridir. *Kuyu* adlı şiirinin ikinci ve üçüncü dördlüğünü oluşturan bu şiirde şair, kuyu içinde meydana gelen küfler yüzünden alttan akan saydam suyun görünmediğini dile getirerek aslında karanlık ve bilinmez görünen diğer dünya yaşamının ardında güzelliğin, saflığın yer aldığını ima eder. Burada F. Nietzsche'nin “*Eğer dipsiz uçuruma uzun uzun bakarsan, uçurum da sana bakmaya başlar.*”⁵⁷² düşüncesinin bir yansımasının yer aldığı düşünülebilir. Bir sonraki dördlükte ise diğer dünyayı, mezarı ve ölümü çağrıştıran derinlik ve karanlığın arasından gümüş bir akıntının kuyu içerisinde yavaş yavaş çarptığından bahsedilir. “Gümüş akıntı”, gece karanlığında Ay ışığının suya yansımasını ifade eder. Böylece, suyun altında yer alan gizem, Ay ışığının yarattığı mistik atmosferle beraber daha güçlü hale gelir:

*“Kuyunun üzerinden eğil, göreceksin orada
Sanki karanlık çukurun karardığını,
Küf koktuğunu ve küfün dağıldığını etrafa
Ve saydam akıntının görünmediğini.*

⁵⁷¹ Kojuškova, N.V. (2020). Sozidayuşçaya sila krosoti v stihotvorenii K.D. Balmonta “Kaplya”. *Humanitarian and Pedagogical Research*. Vol:4, No: 1, 46.

⁵⁷² Tsikunova, a.g.e., 2005, 184.

*Fakat aşağıda, derinlikte, küf ve karanlığın arasında
Sisli uçurumun karardığı yerde
Kapalı zindanın sert kucağında gibi
Gümüş akıntı çarpıyor ürkek ürkek.”*

*«Наклонись над колодецем, увидишь ты там,
Словно темная яма чернеется,
Пахнет гнилью, и плесень растет по краям,
И прозрачной струи не виднеется.*

*Но внизу, в глубине, среди гнили и тьмы,
Там, где пропасть чернеется мглистая,
Как в суровых объятьях угрюмой тюрьмы,
Робко бьется струя серебристая».⁵⁷³*

Anlatıcı, rüyasında gördüğü şeylerin ona boşuna ilham kaynağı olmadığını, bu satırları boşuna kaleme almadığını dile getirir. Böylece şair, *Akıntı* şiirinin *Киуи* şiirini yazmada ilham kaynağı olduğunu açıkça ortaya koyar. Şair, hoş bir şarkı gibi geçip gideceği ifadesiyle, ahenkli şiirler yazan bir şair olarak bir gün bu dünyadan gideceğini dile getirir. “*Rüyada kandırmaca yok, baharda her şey gerçek /Her şey, aydınlık Dâhinin doğumu demek.*” dizelerinde şairin hayalini kurduğu dünyanın yeryüzü yaşamı gibi bir aldatmacadan ibaret olmadığı ve “bahar” ile simgelediği diğer dünyanın gerçek olduğu düşüncesi yer alır. Bu düşünceler doğrultusunda şiirler kaleme alarak şairlik ve yaratıcılık yönünün ortaya çıkmasını “aydınlık Dâhinin doğumu” ifadesiyle anlatır:

*Bana bu satırlar boşuna görünmedi
Geçip gidecek miyim hoş bir şarkı gibi
Rüyada kandırmaca yok, baharda her şey gerçek
Her şey, aydınlık Dâhinin doğumu demek.*

He напрасно те строки привиделись мне,

⁵⁷³ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 91.

*Промелькну ли, как нежное пение,
Нет обманности- в сне, все правдиво- в весне,
Все- рождение светлого Гения.*⁵⁷⁴

Şiirin devamında şair, kuyunun dibinde görünen karanlığın ölüm anlamına gelmediğini, aslında o karanlığın ardında aydınlığın, güzel bir yaşamın var olduğunu yineler. Şaire göre kovanın ağırlığının artması ve çınlayarak, yani sona geldiğinin işaretini vererek batması boşuna değildir. Burada kova ile insan hayatının simgelendiği söylenebilir. Kovanın ağırlığının artması, kuyunun karanlık dibine yaklaşmasını, yani insan hayatının karanlık görünen sona yaklaşmasını simgeler. Kuyunun, Balmont'un pek çok şiirinde evren hakkında gerçek bilgiye ulaşma anlamını taşıdığı üzere⁵⁷⁵ “*Kaç tane kristal, gümüş çıkacak aydınlığa*” dizesinde kovanın batması sonucunda, yani ölüm sonrasında yaşamın, evrenle ilgili tüm gizemin ve özün anlaşılmasının mümkün olacağı ifade edilir. Şair, “hayalin ince ağı” ile manevi dünyanın belirsizliğini ve soyutluğunu vurgular:

*Artmıyor kovanın ağırlığı boşuna
Batmayacak çınlayarak boşuna
Kaç tane kristal, gümüş çıkacak aydınlığa
Dönecek hayalin ince ağı.*

*He напрасно поднимется тяжесть ведра,
He напрасно опустится, звонкая.
Сколько выйдем на свет хрусталя, серебра,
Нить мечтания скрутится тонкая.*⁵⁷⁶

Son dörtlükte şair, yaşamın derin ve taze olduğunu dile getirerek hayatın sonsuz olduğu, bittiği düşünülen yerde yeni bir hayatın başladığı fikrine yer verir. Şair, “*Sönmenin dumanı ebedi*” dizesinde dünyevi arzuları terk etmenin ruhu ebediyetle birleştirdiği düşüncesini aktarır. Derinliğin karanlığında yer alan hayalin çok telli olduğu ifadesiyle şair, bilinmeyene dair

⁵⁷⁴ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 91.

⁵⁷⁵ Kojuşkova, a.g.m., 2020, 49.

⁵⁷⁶ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 92.

kurduğu hayallerin kendisi için birer ilham kaynağı olduğunu ima eder. Şair, kendinde uyanan bu duyguları “İlkbahar bayramı” olarak sembolize ettiği ve hayalini süsleyen ideal yaşama yakınlaşma, ulaşma anlamına geldiğini dile getirir:

Hayat derin, taze, rüyalar önceden haber verir

Sönmenin dumanı ebedi

Derinliğin karanlığındaki hayal çok telli

İlkbaharın-Yakınlaşmanın bayramı belli.

Жизнь глубоко-свежа, предвещательны сны,

Неисчерпана мгла утоления.

Многоструйна мечта в темноте глубины,

Ясен праздник весны- Приближения.⁵⁷⁷

İnceleme neticesinde şairin, şiirin ilk dörtlüklerinde kuyu ile karanlığı, derinliği bir arada kullanarak ölümü, bilinmeyen dünyayı çağrıştırırken, şiirin sonuna doğru diğer dünyada aydınlık bir yaşama kavuşma arzusunu yansıttığı görülür. Böylece, kuyuya ilk bakıldığında görülen karanlığın ardında aslında bilinmeyenin gizeminin, başka bir dünyanın bulunduğu düşüncesi şiirde sırayla işlenir.

Bu başlık altında incelenen şiirlere genel itibariyle bakıldığında, Balmont'un dünyaya bakış açısını yansıtırken Hinduizm, Budizm, Hıristiyanlık gibi dinlerde yer alan çilecilik, sevgi felsefesi, birlik felsefesi, evrensel ruh gibi evrensel öğretilere pek çok şiirinde bir arada yer verdiği gözlemlenir. Böylece şair, evrende güç sahibi bir ruhun varlığına dair inancın tüm insanlık için ortak bir olgu olduğu ve Tanrı'nın evrendeki tüm varlıkların yaratıcısı olduğu düşüncesini vurgular. Bunun yanı sıra Balmont'un evrenin özünü, hakikati öğrenme çabası içerisinde olmak, dünya üzerindeki yanıltıcı ve aldaticı yaşamı reddetmek gerektiği düşüncesini pek çok şiirine yansıttığı görülür. Şair, dini ve felsefi öğeleri bir sentez halinde kullanarak arzuladığı aydınlık, sonsuz ideal yaşam arayışını ve bu yaşama kavuşma özlemini dile getirir. Şairin, dinsel öğeleri kullanırken A.A. Blok, D.S. Merejkovski gibi

⁵⁷⁷ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 92.

diğer sembolist şairlerin şiirlerinde olduğu üzere tamamen mistik bir atmosfer yaratmak yerine okuyucuda coşku uyandıran, bilinmeyen dđnyanın gizemini keşfetmek için okuyucuyu heyecanlandıran bir atmosfer meydana getirdiği gözlemlenir. Bunun da Balmont'un sanatını diğer sembolist şairlerden ayıran bir özellik olduğu söylenebilir.

5. MİTOLOJİK ÖĞELER

Yunancada efsane anlamına gelen “mitos” ve söz anlamına gelen “logos” kelimelerinin birleşimiyle oluşan mitoloji sözcüğü, halkın mitolojik temsillerinin ve hikâyelerinin toplamı anlamına gelir.⁵⁷⁸ Evrenin yaratılışı ile ilgili eski efsaneleri, kadim Tanrılar, kahramanlar ve fantastik varlıklar ile ilgili hikâyeleri içinde barındıran mitler ve mitoloji, eski dönemlerden bugüne bir toplumun dünyaya olan bakış açısını yansıtır.

Mitolojik unsurlar edebi eserlerde de yansıma bulur ve 19. yüzyılda romantizm ile beraber popülerite kazanır. 19. yüzyılın sonlarına doğru modernist akımla daha yoğun bir biçimde ele alınan mitoloji, 20.yüzyıl sanatında sembolistlerin odak noktası haline gelir.⁵⁷⁹ Sembolistlerin mitolojik öğeleri kullanmalarında, bu öğelerin başlı başına birer sembol olmalarının rol oynadığı düşünülebilir. Sembolistlerin milli ve folklorik öğelere eserlerinde sıklıkla yer vermeleri, geçiş döneminin buhranı içerisinde geçmiş özleminden⁵⁸⁰, bununla birlikte daha güzel ve aydınlık bir yaşam yaratma isteğinden kaynaklanır. Bu bağlamda sembolist şairler mitleri görünenin ardındaki görünmeyeni, yani ideal ve mistik bir dünyayı yansıtmak için kullanırlar.

Balmont, mitolojik öğeleri şiirlerinde yoğun bir biçimde işleyen ilk şair olarak bilinir.⁵⁸¹ A. Hanzen Lyove'nin de ifade ettiği üzere⁵⁸² Balmont, şiirlerinde mitolojik ve folklorik pek çok öğeyi sentezleyerek bir arada ve daha ziyade kendi dünya algısı doğrultusunda kullanmasıyla sembolistler arasında farklı bir konuma sahiptir. Balmont'un şiirlerinde mitolojik öğelerin yoğun bir biçimde yer alması daha önce de belirtildiği üzere, henüz küçük yaştan itibaren okumaya başladığı folklorik ve mitolojik metinlerin, yabancı edebiyatların etkisinin bir sonucudur. Bunun yanı sıra Balmont'un mitolojik öğeleri kullanmasında, Tanrı'nın doğada yer alan her şey, doğada yer alan her şeyin de Tanrı olduğu görüşünü savunan panteizmi benimsemesi de yer alır.

⁵⁷⁸ Madlevskaya, Ye. L. (2005). *Russkaya mifologiya*. Moskova: MİDGRAD, 7-8.

⁵⁷⁹ Nejenets, N.İ. (1992). *Russkiye Simvolisti*. Moskva: Znanie, 8.

⁵⁸⁰ Yejov İ.S., Şamurin Ye.İ. (Ed.) (1925). *Sotsial'ne korni russkoy poezii ot simvolistov do naşih dney. Russkaya poeziya XX veka. Antologiya russkoy liriki ot simvolizma do naşih dney*. Moskva: Novaya Moskva, 24.

⁵⁸¹ Burdin, V.V. (1998). *Mifologičeskoe naçalo v poezii K.D. Balmonta 1890-h 1900-h godov*. (Dissertatsiya na soiskanie uçyonoy stepeni doktora filologičeskikh nauk). İvanovskiy gosudarstvennyy universitet, İvonovo, 3.

⁵⁸² Khanzen-Lyove, A. (2003). *Russkiy simvolizm*. Sankt-Peterburg: Akademičeskij proekt, 196.

Mitolojik öğeler içerisinde en fazla evrenin yaratılışında rol oynadığına inanılan kültürlere şairlerinde kullanılır.

Şairin kültürlere yüklediği anlamların oluşumunda pagan inancın yanında Alman idealizminin de etkisi olur. Balmont, Friedrich Schelling (1775-1854), Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832), Novalis (1772-1801) ve Friedrich Nietzsche (1844-1900) gibi şair ve filozofların görüşlerini benimser. Örneğin, Schelling için doğa, sonsuz devinim ve üretim çerçevesinde hayatın devam ettiği canlı bir birlik anlamına gelir. Bununla beraber Schelling, dünya, insan, hayat ve doğanın gizemini sürmenin peşindedir.⁵⁸³ Bu bakımdan Balmont, görünenin ardında görünmeyeni araması açısından Schelling'in düşüncesine paralel bir görüş benimser. Schelling'e göre, doğada her şey sürekli ileriye doğru çabalar. Bu çabanın kaynağında doğanın hareketi daima ardı ardına sürdüren bir ilkesi bulunur.⁵⁸⁴ Schelling'e göre bu çaba sanatta da yansıma bulur. Ona göre sanat, doğayı ve ruhu bir araya getirerek sanatın ilerlemesini sağlayan yaratıcı bir güce çağırır. Bu nedenle sanatçı, doğa ile bağını unutmamalıdır.⁵⁸⁵

Balmont'un görüşlerine etkisi olan bir diğer isim ise Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832)'dir. Goethe'nin dini-felsefi düşüncelerinin Balmont üzerinde etkisi olur. Balmont, Goethe'ye benzer bir biçimde dünyayı mutlu bir şekilde şarkı söyleme ve yaşam sevgisi aracılığıyla varlığı hissedilebilen Tanrı gibi yaratıcılığını sergileme alanı olarak görür.⁵⁸⁶ Şair, "Yaratıcılık Hakkında Düşünceler (Mıslı o tvorčestve, 1921)" başlıklı yazısında yeryüzünün romantikler için başka diyarlara, farklı yerlere yönelmelerini sağlayan bir alan olduğunu ifade eder.⁵⁸⁷ Balmont, Novalis'in doğanın gizemli yönünün ancak üstün insan olarak bir şair tarafından fark edilebileceği düşüncesini dile getirir: "*Gerçek şair, her şeyi bilendir...Şair, doğayı bir bilim adamından daha iyi hisseder...Doğa, sanat içgüdüsüne sahiptir...Şairane bir*

⁵⁸³ Tsıkunova, G.V. (2005). *Religioznye i filosofskie idei, motivi, obrazy v hudojestvennom mire K.D. Balmonta*. (Dissertatsiya na soiskanie uçyonoy stepeni doktora filologičeskih nauk). Moskovskiy gosudarstvennyy otkritiy pedagogičeskiy universitet im. M.A. Şolohova, 161.

⁵⁸⁴ Alan Sümer, B. (2019). Schelling Felsefesinde Romantizm ve Doğa-Sanat İlişkisi. *FLSF (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi)*, Sayı: 27, 270.

⁵⁸⁵ Alan Sümer, a.g.m., 2019, 270.

⁵⁸⁶ Tsıkunova, a.g.e., 2005, 164.

⁵⁸⁷ Balmont, K.D. (1992). *Gde moy dom? Proza. Stihotvoreniya*. V. Kreyd (Ed.). Moskva: İzdatel'stvo "Respublika", 310.

filozof, mutlak Tanrı konumundadır."⁵⁸⁸ Bu bağlamda Balmont için de doğa ve yeryüzü, şairlik yönünü ortaya koyabildiği, üstün insan konumuna ulaşma hedefini gerçekleştirebileceği bir alandır ve şairin hemen her şiirinde bu düşünce yer alır.

Bahsi geçen bu düşünceler doğrultusunda Balmont, *Kuzeyin Gökyüzü Altında, Yanan Yapılar*), *Güneş Gibi Olalım*, *Sadece Aşk*, *Güzelliğin Litürjisi*, *Kara Büyüler* gibi pek çok eserinde hemen her şiirinde Güneş, Ay, ateş, su, toprak, hava, gökyüzü, ağaç gibi yaratılışla ve doğayla ilgili pek çok unsuru kullanır. "Mitolojik Öğeler" başlıklı bu bölümde, yoğun olarak kullanılan kültler temelinde en tipik örnekler üzerinden elde edilen veriler doğrultusunda inceleme yapılacaktır. İnceleme, "Güneş ve Ay Kültleri", "Dört Element Kültü" ve "Hayat Ağacı Kültü" olmak üzere üç başlık altında gerçekleştirilecektir.

5.1. Güneş ve Ay Kültleri

En eski dönemlerden beri farklı mitolojilerde yer alan kozmik unsurlar, ait oldukları kültürün bir parçası olarak edebiyat alanında da yansıma bulur. Balmont da kendi dünya görüşü doğrultusunda şekillendirerek Güneş ve Ay kültlerini şiirlerinde temel simgelerden biri olarak kullanır. 1904 senesinde kaleme aldığı bir yazısında şair, Güneş'i sanatında bir birlik oluşturma amacıyla kullandığına dair şunları söyler: "*Sanatım sonsuz, ebedi aç gözlülüğün sessizliğin çukurlarında ve çöl ovalarında dolaşmam neticesinde Kuzey'in gökyüzü altında, fakat manevi kaçınılmazlığın gücüyle başladı, ışık ve ateşle, zafer dolu Güneş ile yakınlaştı.*"⁵⁸⁹ Şair, 1905 yılında "Vesi" adlı dergide yayımladığı "Kültlerin Şiiri (Poeziya stihiy)" başlıklı makalesinde yine Güneş'e ayrı bir vurgu yapar. Güneş, Balmont'un şiirlerinde bütün canlıların bağımlı olduğu kudretli ve her şeyi kapsayan gücü resmeder.⁵⁹⁰ Rus göçmen yazarlardan Boris Zaytsev, Balmont'un şiirlerinde Güneş'in Tanrı olduğu doğa aracılığıyla kocaman bir tapınak yarattığını, böylece ortaya

⁵⁸⁸ Balmont, a.g.e., 1992, 312.

⁵⁸⁹ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey. Balmont*. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 13.05.2020.

⁵⁹⁰ Galaktionova, N. A. (1998). *Natsional'naya kartina mira v poezii K.D. Balmonta*. (Dissertatsiya na soiskanie uçyonoy stepeni doktora filologičeskih nauk). Tyumenskiy gosudarstvennyy universitet, Tyumen, 95.

çıkardığı Tanrı-Güneş'e ve resmini çizdiği yeni dünyaya hizmet etmeyi amaçladığını dile getirir.⁵⁹¹

Balmont'un kullandığı başlıca kozmolojik sembollerden olan Güneş, Rus simbolist şair Ellis'in de belirttiği üzere mitolojik bir simgedir ve her şeyin ilk yaratıcısı, koruyucusu ve yıkıcısı olarak kabul edilir.⁵⁹² Balmont, "Güneşin Gücü (Solneçnaya sila,1918)" adlı makalesinde bu sembolün mitolojideki anlamının kaynağını araştırmanın gerekliliğine değinir ve Güneş'in evrenselliğine şu sözleriyle dikkat çeker: "*Hangi ülkeye giderseniz gidin, bilge kişilerin sözlerinde, halk şarkılarında, efsanelerin bilmecesinde Güneş'e övgüler duyarsınız.*"⁵⁹³

Güneş, farklı kültürlerde de temel yaratıcı güç olarak yer alır. Pagan inanışında Güneş, yeryüzü üzerinde yer alan her şeye etki etmesiyle yeryüzünde egemenliğe sahip bir Tanrı olarak kabul edilir. Bununla birlikte Güneş, ısı kaynağı olmasıyla yaşam gücünü, sonsuz gençliği ve cesareti simgeler. Işık kaynağı olarak Güneş, akıl ve bilgiyi sembolize eder. Ayrıca Güneş, Hıristiyanlık inancında ölümsüzlüğün, dirilişin ve yeniden doğuşun yanında hayatın ve ölümün, ölümden sonra yeni bir yaşama başlangıcın sembolüdür.⁵⁹⁴

Güneş, Balmont'un şiirlerinde doğal olarak şairin kendine has görüşleriyle şekillenir. Bununla ilgili olarak Balmont, "*Bu dünyada yer alan şeylerin gidişatı Güneş tarafından belirlenir ve henüz çocukluk günlerimdeyken ruhumu güvenle bu yüce aydınlatıcıya teslim ettim.*" der.⁵⁹⁵ Balmont'un şiirlerinde Güneş, ideal güzelliği simgeler. Sonsuz enerji ve yaratı gücüne sahip olması bakımından Güneş, şair için aynı zamanda Tanrı anlamına da gelir. Ayrıca şair için Güneş, ruhun arınma kaynağıdır ve mükemmel bir hayata, aydınlığa kavuşmayı ifade eder.⁵⁹⁶ Balmont, Polonyalı şair Yurgis Baltruşaytis'ten esinlenerek "beyaz mimar" olarak simgelediği

⁵⁹¹ Galaktionova, a.g.e., 1998, 96.

⁵⁹² Ellis (Kobılinski L. L.), (1998). *Russie simbolisti*. Tomsk: İzdatel'stvo "Volodey", 89.

⁵⁹³ Karatonava A. B. (2018). Obraz-simvol Solntsa i ego semantika v lirike K.D. Bal'monta. *Baltiyskiy gumanitarniy jurnal*. Tom:7, No:4(25), 74.

⁵⁹⁴ Yegorova, A.V. (2015). Obraz solntsa v stihotvorenii K.D. Balmonta. *Molodoy uçyoniy*. No: 20 (100), 593.

⁵⁹⁵ Yegorova, a.g.m., 2015, 594.

⁵⁹⁶ Yegorova, A.V. (2015). Obraz solntsa v stihotvorenii K.D. Balmonta. *Molodoy uçyoniy*. No: 20 (100), 594.

Güneş'e hem yeryüzü üzerindeki yaşamı hem de diğer dünyadaki yaşamı oluşturma görevi yükler.⁵⁹⁷ Valeri Bryusov, şairin Güneş imgesini kullanımıyla ilgili “*Balmont'un Güneş'i Rus şiiri üzerine doğduğunda, diğerleri onun parlak ışıklarında neredeyse kayboldu.*”⁵⁹⁸ yorumunu yapar.

Şair Güneş'e dair bu görüşlerini *Yanan Yapılar* adlı kitabında yer alan *Güneş'in Aroması (Aromat Solntsa, 1899)* başlıklı şiirinde dile getirir. Kitabın başlığının yanan yapılar olması manidardır. Burada “yapılar”ın, şairin “mimar” olarak adlandırdığı Güneş ışığının meydana getirdiği dünya üzerindeki varlıkları simgelediği düşünülebilir. Bu açıdan “yanan yapılar”ın, Güneş ışığıyla hayat bulan canlıları sembolize ettiği söylenebilir. *Güneş'in Aroması* şiirinde şair, Güneş'in çiçeklere ve beraberinde pek çok canlıya hayat verdiğini, bu şekilde duygu dünyasına hitap eden hoş kokuların ve seslerin meydana geldiğini anlatır. Doğada Güneş aracılığıyla meydana gelen bu oluşumların yanı sıra, sesler ve hayaller doğrultusunda şairde oluşan birtakım duyguların melodik ve ahenkli bir şiir yaratmada ilham kaynağı olmasını ima eder. Bu açıdan Güneş, yeryüzü üzerindeki ahengin sembolü olarak karşımıza çıkar.

Balmont *Güneş'in Aroması* şiirini 1901 yılında Yalta'da iken Tolstoy'a okutur. “Sanat Nedir? (Şto takoe iskusstvo?, 1897)” başlıklı makalesinde dekadanlığı ve sembolizmi makul anlama ters düşmesi, herhangi ahlaki ya da dini bir içeriğe sahip olmaması sebebiyle sert bir biçimde eleştiren Tolstoy, Balmont'un şiirine de aynı bakış açısıyla yaklaşır. Balmont ise Tolstoy'u doğayla ilgili kaleme aldığı ve güzel yorumlar duymak istediği şiirleriyle tanıştırmak ister. Tolstoy şiiri dinler dinlemez “*Ah, ne kadar saçma! Güneşin aroması mı? Ne kadar saçma!..*” diye haykırır.⁵⁹⁹ Şiirin ilk dizesi Tolstoy'un bu yorumuna bir göndermedir:

Güneş'in kokusu mu? Ne kadar saçma mı!

Hayır, değil saçma.

Güneşte sesler ve hayaller var,

⁵⁹⁷ Molčanova, N.A. (2004). Bog v hudojestvennom soznanii Balmonta. *Vestnik VGU*. Seriya: Filologiya. Jurnalistika. No:1, 43.

⁵⁹⁸ Yegorova, a.g.m., 2015, 593.

⁵⁹⁹ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey*. Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020 tarihinde alınmıştır.

Aromalar ve renkler

Hepsi uyumlu bir koroda biraraya geldi,

Hepsi uyumlu bir desende birleşti.

Запах Солнца? Что за вздор!

Нет, не вздор.

В Солнце звуки и мечты,

Ароматы и цветы

Все слились в согласный хор,

Все сплелись в один узор.⁶⁰⁰

Şair, Güneş'i yeryüzünün yaşam kaynağı olarak simgeler ve okuyucunun duyularında Güneş'in meydana getirdiği bu güzelliklerin algılanmasını sağlar:

Güneş kokuyor çimen gibi,

Taze çiçek gibi

Baharla uyanan

Ve reçineli çam ağacı gibi.

Солнце пахнет травами,

Свежими купавами

Пробужденною весной

И смолистою сосной.⁶⁰¹

“Cennetin kapıları” olarak betimlenen doğadaki bu güzellikler, anlatıcı için bir gizemin sembolüdür. Şair için bu gizemli güzelliği göremeyenler birer “kör”dür. Güneş'in güzel kokusunu, yani Güneş'ten gelen ilhamı sadece şairin “biz” diye hitap ettiği, onun gibi düşünen kişiler fark edebilecektir. Burada “biz” ile sembolist şairlerin simgelendiği söylenebilir:

⁶⁰⁰ Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Polnoe sobranie stihov 1909-1914. Knigi I-III*. Tom I, Moskva: Knigovek, 271.

⁶⁰¹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 271.

Göremezsiniz siz cennet kapılarını.

Güneş'in var bir aroması

Hoş bir biçimde bize ulaşan sadece,

Görünen kuşlara ve çiçeklere!

Не узреть вам райских врат.

Есть у Солнца аромат,

Сладко внятный только нам,

*Зримый птицам и цветам!*⁶⁰²

Şairin Güneş imgesini işlediği bir diğer şiiri ise şöhretini kazandığı *Güneş Gibi Olalım (Budem kak Solntse, 1903)* adlı kitabında yer alan *Ben Bu Dünyaya Güneş'i Görmeye Geldim (Ya v etot mir prişyol, ştobı videt' Solntse)* başlıklı şiiridir. Kitap yedi bölümden oluşur ve kitabın yedi bölüme ayrılmasının evrenin yaratılışının yedi günde tamamlandığı mitini yansıttığı ifade edilir.⁶⁰³ Yedi rakamı, aynı zamanda, numerolojide ruhani bir rakam olarak kabul edilir ve ilahi kaderi, Tanrı'nın gizemli sırlarını temsil eder.⁶⁰⁴ Aleksandr Blok'un Balmont'un bu kitabından etkilenerek *Tesadüfî Mutluluk (Neçayannaya radost', 1907)* adlı kitabını yedi bölümden oluşturduğu ve kitabına önsöz olarak şunları yazdığı ileri sürülür: "*Kitabımın ruhunun yedi ülkesini size yedi bölümde açıyorum.*"⁶⁰⁵ Rus araştırmacılar P.V. Kupryanovski ve N.A. Molçanova, şairin en ünlü kitabı olan *Güneş Gibi Olalım*'ın, evrenin, ebediyetin ve insan ruhunun birleşiminin tezahürü olarak ortaya çıktığını ve mutlu, aydınlık, güzel bir yaşama çağrıda bulunduğunu dile getirir.⁶⁰⁶ Bununla ilgili olarak Rus sembolist şair Ellis, Rus edebiyatında

⁶⁰² Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 272.

⁶⁰³ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey.* Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

⁶⁰⁴ İnternet: <https://yazik-chisel.org/publ/chislo-7/> Erişim Tarihi 05.09.2020.

⁶⁰⁵ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey.* Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

⁶⁰⁶ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey.* Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

hiçbir şairin Güneş'i Balmont gibi "evrensel ruh" kültü bağlamında ele almadığını ifade eder.⁶⁰⁷

Şair, kitaba alt başlık olarak "Dört Element Kültü (Çetveroglasie stihiy)" adını verir.⁶⁰⁸ Bununla sadece Güneş'e değil, evreni oluşturan dört element kültüne verdiği önemi de vurgular. Kitabın ilk şiiri olan *Ben Bu Dünyaya Güneş'i Görmeye Geldim*, Yunan filozof Anaksogoras'a ait "*Ben bu dünyaya görmeye geldim Güneş'i /Ve mavi ufku (Я в этом мир пришел, чтоб видеть Солнце, / И синий кругозор)*"⁶⁰⁹ sözüyle başlar. Böylece Balmont, Güneş'e verdiği önemi daha ilk dizede aktarır. Anaksogoras, halkın Tanrılarla ilişkilendirdiği Güneş'i "kor halinde bir taş yığını" olarak nitelendirir.⁶¹⁰ Bu sözüyle Yunan filozof soyut, ilahi anlamlardan uzak bir biçimde Güneş'i somut açıdan ele aldığını ve sadece bir gök cismi olarak gördüğünü anlatır. Soğuk bir coğrafyanın bireyi olan Balmont ise Anaksogoras'ın bu sözünü kullanarak, aksi yöndeki düşüncesini şiirde açığa vurur. Şair, evrenin ısı kaynağı olan Güneş'i sadece fiziksel anlamda görmenin yanında, kendi dünya görüşünü de dâhil ederek Güneş'in hayat verdiği doğanın sahip olduğu güzellikleri görebilmeye vurgu yapar.

Bir sonraki dörtlükte anlatıcı, denizi ve vadileri görmek için dünyaya geldiğini ifade ederek, dünya üzerinde Tanrı tarafından yaratılan her şeyin onun dünyasında bir değer taşıdığını yansıtır. Şair, dünya görüşünde ve bunun bir tezahürü olan şiirlerinde evrende yaratılan her unsuru bir araya getirerek bir birlik oluşturduğunu ve bu unsurlara kendi isteğince yön verdiğini, şiirlerinde bu unsurların hükümdarı olduğunu şöyle dile getirir: "*Dünyaları bir bakışta topladım, / Ben hükümdarım (Я заключил миры в едином взоре, / Я властелин.)*"⁶¹¹ Şairin benimsediği bu görüş, aslında sembolizmin ilkeleridir ve bu doğrultuda tüm sembolist şairler adına konuştuğu düşünülebilir. "*Ben hükümdarım.*" derken şair, Güneş, su, gökyüzü ve toprak gibi kültlere her şairin istediği anlamı yükleyebileceği, şiirlerinde bu öğelere kendi dünya görüşü ve yaşam tecrübesine paralel bir biçimde yön

⁶⁰⁷ Ellis (Kobilinski L. L.), a.g.e., 1998, 91.

⁶⁰⁸ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudej*. Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

⁶⁰⁹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 315.

⁶¹⁰ Störig, H.J. (2000). *İlk Çağ Felsefesi. Hint Çin Yunan.* (Ö. C. Güngören, Çev.). İstanbul: Yol Yayınları, 221.

⁶¹¹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 315.

verebileceğini ifade eder. Burada şair, Novalis'in “*İnsan bir Güneş'tir, duyguları da onun gezegenleridir.*”⁶¹² düşüncesini yansıtır.

Devam eden dizelerde şair, hayallerini ortaya çıkarması sonucunda unutmanın soğukluğunu yendiğinden bahseder. Araştırmacı Yegorova'ya göre burada soğukluk, Güneş ışığı ve sıcaklığın unutulması, Balmont'un şiirleri için bir leitmotif olan “hayatın anlamını arama” anlamına gelir.⁶¹³ Bu görüş doğrultusunda, “*Unutmanın soğukluğunu yendim*” dizesinde şairin kendi hayal dünyasını ön plana çıkararak gerçek dünyadan uzaklaştığı anlaşılmaktadır. Burada şairin “soğuk” sıfatını kullanmasının nedeni, dünyevi yaşama karşı soğukluk duyması ve duygu dünyasını sıcak, aydınlık ve güzel bulmasıdır. Ayrıca şair, şiirde an kavramından bahseder ve anlık ortaya çıkan duyguları keşfedilmesi gereken ayrı bir gizem olarak gördüğünü, sanatını da bu duygular üzerine kurduğunu dile getirir. Şair, anlık duygularının ortaya çıkardığı hayal gücünden hareketle Dünya'yı ve dünyevi düşünceleri unutup kendi dünyasına yöneldiğini anlatır:

*Unutmanın soğukluğunu yendim,
Yaratarak kendi hayalimi.
Aydınlanma dolu her anın,
Şarkısını söylüyorum her daim.*

*Я победил холодное забвенье,
Создав мечту мою.
Я каждый миг исполнен откровенья,
Всегда пою.⁶¹⁴*

Son dörtlükte şair, son saatinde de Güneş ile ilgili şiir yazacağını dile getirerek Güneş'i bir yaşam ve ilham kaynağı olarak gördüğünü bir kez daha vurgular. Bununla birlikte, ölmeden önce de Güneş'ten bahsedecek olması, Güneş'i yeryüzü üzerindeki yaşamdan ölüm sonrası yaşama geçişin, yeni bir yaşamın simgesi olarak gördüğünü gösterir:

⁶¹² Balmont, K.D. (1992). *Gde moy dom? Stihotvoreniya, hudojestvennaya proza, stat'i, oçerki, pis'ma*. V. Kreyd (Ed.). Moskva: İzdatel'stvo “Respublika”, 313.

⁶¹³ Yegorova, a.g.e., 2015, 594.

⁶¹⁴ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 315.

*Ben bu dünyaya görmeye geldim Güneş'i,
Sönüp gittiye gün,
Şarkısını söyleyeceğim, şarkısını söyleyeceğim Güneş'in
Son saatte.*

*Я в этот мир пришел, чтоб видеть Солнце,
А если день погас,
Я буду петь ... Я буду петь о Солнце
В предсмертный час!⁶¹⁵*

Balmont'un *Ben Bu Dünyaya Güneş'i Görmeye Geldim* şiirinin, Mirra Lohvitskaya'nın 1890'lı yıllarda yayımlanan *Güneş'e (K Solntsu, ?)* adlı şiiriyle benzerlik gösterdiği ileri sürülmektedir. Balmont'un Güneş'i aydınlık bir yaşamın, mutluluğun simgesi olarak kullandığı gibi Lohvitskaya'nın da Güneş'i aydınlık, mutlu, güzel bir yaşamın simgesi olarak kullandığı görülür:

*Güneş'i...Verin bana Güneş'i!..Kendi karanlığında
Yoruldu genç ruhum.
Atılıyor ışığa ve hayal ediyor olmayacak rüyayla,
Tamamen Güneş için üzülerek ve acı çekerek...
Kanatları!.. Verin bana kanatları! Karanlığa gitmek istiyorum!
Hayali kanatlarımın üzerinde uçuyorum
Güneş'ine, büyüdü diyarın Güneş'ine!*

*Солнца!... Дайте мне солнца!.. Во мраке своем
Истомилась душа молодая.
Рвется к свету и грезит несбыточным сном,
Все о солнце грустя и страдая...
Крылья!.. дайте мне крылья! Я к свету хочу!
Я на крыльях воздушных моих улечу
К солнцу, к солнцу волшебного края!⁶¹⁶*

⁶¹⁵ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 315.

⁶¹⁶ İnternet: http://www.mirrelia.ru/texts/?l=vol_1#35 Erişim Tarihi 29.10.2021.

Şair, benzer düşüncelerine *Güneş Gibi Olalım (Budem kak Solntse, 1903)* başlıklı şiirinde devam eder. Araştırmacı Molçanova, şairin “Güneş gibi olmak” ile varlığın mutluluğunu farketmeyi, yeryüzünde yer alan her canlıya karşı sevgi duymayı ve evrende yer alan atom parçacıkları gibi bağımsız ve bireysel olmayı kastettiğini ileri sürer.⁶¹⁷ Bunun yanı sıra şair, Güneş’in sonsuz olduğu gibi farklı, yeni, iyi olan şeyler ortaya koyma gereksiniminden bahseder. Bunu yaparken altın yoldan kimin götürdüğünü unutmak gerektiği ifadesinde “altın yol”, bir şairin eserleriyle ilerlediği yolu simgeler. Bu yolda onu kimin götürdüğünü unutmaması, daha önce okuduğu edebiyatçıları ve eserlerini unutarak, orijinal eserler verme anlamına gelir. Şair, “altın uyku (золотой сон)” olarak simgelediği yeryüzü yaşamı süresince farklı, yeni, güçlü, iyi ve kötü olanı idrak etmek için çabalamak ve dünyevi isteklerin arasında manevi olan için dua etmek gerektiğini söyler. Yani şair, kendi sanatının da bir özelliği olduğu üzere, şiirde dünyevi öğeler içerisinde manevi olanın da yer alması gerektiğine dikkat çeker. Böylece şair, Schelling’in doğanın gizeminin sürekli peşinde olma düşüncesini de yansıtır:

*Güneş gibi olalım! Unutalım
 Kimin götürdüğünü bizi altın yoldan
 Ancak unutmayalım altın uykuda
 Farklının, yeninin, iyinin, güçlünün, kötünün,
 Peşinde şevkle koşacağımızı daima
 Dua edelim her daim doğaüstü olana
 Dünyevi isteklerimiz arasında!*

*Будем как Солнце! Забудем о том,
 Кто нас ведет по пути золотому,
 Будем лишь помнить, что вечно к иному,
 К новому, к сильному, к доброму, к злему
 Ярko стремимся мы в сне золотом.
 Будем молиться всегда неземному
 В нашем хотеньи земном!⁶¹⁸*

⁶¹⁷ Molçanova, a.g.e., 2004, 41.

⁶¹⁸ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 315-316.

Devam eden dörtlükte şair, “Güneş gibi olalım /Ateşten çiçekleri şefkatle okşayalım /Berrak havayı ve altın olan her şeyi (Будем, как Солнце всегда молодое, /Нежно ласкать огневые цветы, /Воздух прозрачный и всё золотое.)”⁶¹⁹ altına benzettiği Güneş ışığıyla hayat bulan tüm unsurları, yani dünyevi olan şeyleri şiirlerinde zarif bir biçimde işlemek gerektiğini dile getirir. “Mutlu musun? İki kat mutlu ol. /Ani bir hayalin timsali ol! (Счастлив ты? Будь же счастливее вдвое. /Будь воплощением внезапной мечты!)”⁶²⁰ dizelerinde şair, duyguları çok daha yoğun bir biçimde yaşamayı ve şiirlerde anlık duyguları işlemeyi vurgular.

İlerleyen dizelerde gizli bir çizgi öncesinde kaçınılmaz bir tarihin şair ve etrafındakileri yeni çiçeklerin açacağı ebediyete çağıracağı dile getirilir. Burada “kutsal çizgi” bir dönüm noktasını simgeler. Ebediyette açacağından bahsedilen “yeni çiçekler”in, yani yeni fikirlerin, şiirlerin ortaya çıktığı kaçınılmaz tarihin ebediyete çağırması, bu şiirlerin ebedi olmasını, gelecek nesillere aktarılmasını ifade eder. Böylece bir şairin Güneş gibi hem sonsuz hem de evrensel olabileceği bir eşiğe adım atacağı dile getirilir. Şaire göre bu amaç, “güzelliğin” vasiyetidir. Güzellik, Schelling’in *Sanat Felsefesi (Philosophie der Kunst, 1859)* adlı eserinde de belirttiği üzere, ideal ve reel, sonsuz ve sonlu olanın birbiriyle örtüşmesi, birbiri içerisine nüfuz etmesidir.⁶²¹ Bu doğrultuda, şiirde baş harfî büyük yazılan “güzellik” ile kastedilen şey, “sanat”tır. Schelling’e göre, sanatın dayanağı olan reel ve ideal birleşiminin, ideaların, sanatın ve “güzelliğin” kaynağı Tanrı’dır. Tanrı, sanatın doğrudan kaynağıdır.⁶²² Bu doğrultuda, Balmont’un “güzellik” ile sanatın yanında Tanrı’yı da simgelediğini söylemek mümkündür:

Genç kalalım her daim Güneş gibi

Şefkatle okşayalım ateşten çiçekleri,

Berrak havayı ve altın olan her şeyi.

Mutlu musun? İki kat mutlu ol

Ani bir hayalin timsali ol

Yavaşlama ama durgun bir huzur içinde

⁶¹⁹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 315-316.

⁶²⁰ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 316.

⁶²¹ Schelling, a.g.e., 2020, 76.

⁶²² Schelling, a.g.e., 2010, 80.

*Kutsal çizgiye kadar hep ileri yönel,
Kaçılmaz tarih bizi çağırarak ileride
Yeni çiçeklerin açacağı ebediyete.
Genç kalan Güneş gibi olalım,
Güzelliğin vasiyeti bundadır.*

*Будем, как Солнце всегда- молодое,
Нежно ласкать огневые цветы,
Воздух прозрачный и все золотое.
Счастлив ты? Будь же счастливее вдвое.
Будь воплощением внезапной мечты!
Только не медлить в недвижимом покое,
Дальше, еще, до заветной черты,
Дальше, нас манит число роковое
В Вечность, где новые вспыхнут цветы.
Будем как Солнце, оно - молодое.
В этом завет Красоты!⁶²³*

Şair “Güneş gibi olalım” derken, Güneş’in bitmeyen enerjisiyle tüm yeryüzünde doğada sürekliliği sağladığı gibi edebi açıdan üretkenliğin sonsuz ve evrensel olması gerektiğini aktarır. Böylece, yeni akımın bir temsilcisi olarak sembolist bir şairin nasıl olması gerektiğini ve amacına ulaşmak için doğayı temel almak gerektiğini anlatır.

Balmont, benzer bir biçimde *Günbatımının Sesi (Goloz zakata, 1903)* adlı şiirinde Güneş’i sanatına ilham kaynağı olan bir varlık olarak ele alır. Şair, iki bölümden oluşan şiirin ilk bölümünde “altın ateş (золотой пожар)” olarak betimlediği Güneş’in, batmadan önce ihlamur ağaçları ardından nasıl parladığını resmeder. Şairin batmakta olan Güneş’i izlenimci bir etkiyle “lila, sarı ve kırmızı bir ateş” olarak tasvir ettiği ve böylece, okuyucunun gözü önünde günbatımının yer aldığı bir doğa tablosu çizdiği görülür. Şiirin ikinci

⁶²³ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 315-316.

bölümünde anlatıcı kendini hafızalarda az kalan, geçip giden bir gün, günbatımı ve akşam öncesi ışığı şeklinde betimleyerek, gelip geçiciliği, “an”ı şiirlerine konu ettiğini vurgular. Anlatıcının, “hayal eden kardeşim” hitabıyla kendisi gibi duygu ve hayal dünyasına önem veren şairlere ya da okuyucularına seslendiği söylenebilir:

Geçip giden günüm ben, az kalanlardan

Hafızanda, hayal eden kardeşim.

Akşam öncesi ışığıyım ben

Zafer dolu ateşli günbatımıyım.

Я- отошедший день, каких немного было

На памяти твоей, мечтающий мой брат.

Я предвечернее светило,

Победно-огненный закат.⁶²⁴

Şair, sanatını Güneş ışığının rengini ve duygu dünyasında yarattığı yansımaları kullanarak oluşturduğunu, bu bakımdan Güneş’in kendisine esin kaynağı olduğunu anlatır. Güneş ışığının yansıdığı renkler olarak da yakutun rengini, yani kırmızıyı ve krizolit rengi olan sarıyı örnek gösterir. Böylece, Güneş’in renginin yansıma bulduğu değerli taşların da kendisine ilham kaynağı olduğunu vurgular:

Ne kadar renk varsa ışığın gücünde saklı,

Hepsini sığırdım yanan bir düşünceye

Bürünen yakut rengi ateşe,

Ve hafif dumanlı krizolite.

Все краски, сколько их сокрыто в силе света,

Я в мысль одну вложил, которая горит,

В огонь рубиновый одета

И в нежно-дымный хризолит.⁶²⁵

⁶²⁴ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 317-318.

⁶²⁵ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 318.

Diğer dörtlükte şair, Güneş ışığının doğada yansıma bulduğu farklı varlıkların bir ahenk yarattığını ve bu ahengi gökyüzüne serpiştirdiğini, yani hayallerinde tasvir ettiğini dile getirir. Şair, mutluluğa kavuşacağına inandığı yerin hayallerinin yer aldığı diğer dünya olduğunu ifade eder:

Parıltının farklı uyumlarını

Gökyüzüne serpiştirip, hepsini bir yere aktardım:

Ölmekte olan bilincin heyecanına

Benim için mutluluğun kararlaştırıldığı.

Многоразличные созвучия сиянья

По небу разбросав, я все их слил в одно:

В восторг предсмертного сознания,

Что мне блаженство суждено.⁶²⁶

Şiirin devamında şair, şiiirleriyle meydana getirdiği hayal dünyasında yaşadığından, kendini burada olduğundan daha mutlu hissedemeyeceğinden bahseder. Yeryüzü yaşamını “üzgün bir hayal”, yeryüzü yaşamı üzerine hayal kuranları ise “üzgün hayalin ruhu” olarak simgeler. Anlatıcı, kendini görkemle sönen günün ayna dipsizliğinin parıltısı şeklinde betimleyerek, Güneş’in sonsuz bir biçimde yeryüzünde yansıdığı gibi ruhunda da sonsuz bir yansıma oluşturduğunu, bu yansımaların sanatını meydana getirdiğini ifade eder:

Bak bana, hüznü hayalin ruhu,

Yeryüzünün hayalperestleri, bakın bana:

Ben parıltısıym ayna gibi dipsizliğinin

Görkemle sönen günün.

Гляди же на меня, о, дух мечты печальной,

Мечтатели земли, смотрите на меня:

Я блеск бездонности зеркальной

Роскошно гаснущего дня.⁶²⁷

⁶²⁶ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 318.

⁶²⁷ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 318.

Son dörtlükte şair, doğanın sunduğu öğeler aracılığıyla bir şairin bilincinde uyanan duyguları “kırmızı ve sıcak kan ile”, yani yeryüzü için yaşam kaynağı olan Güneş sembolü aracılığıyla betimlemek gerektiğini ifade eder. Bu noktada Güneş, şairler için hem ilham hem mutluluk kaynağı olarak simgelenir:

*Sevin rüyalarınızı ölçüsüz bir sevgiyle,
Bırakın yanıp tutuşsunlar, çaresizce çürüyüp gideceklerine
Farkında olarak, sıcak ve kırmızı kan ile
Onları betimlemeniz gerek.*

*Любите ваши сны безмерною любовью,
О, дайте вспыхнуть им, а не бессильно тлеть,
Сознав, что теплой алой кровью
Вам нужно их запечатлеть.⁶²⁸*

Balmont, Güneş’e yüklediği anlamları *Sadece Aşk (Tol’ko lyubov, 1903)* başlıklı kitabı içerisinde kaleme alan *Güneş’e Övgü (Gimn Ognyu)* şiirinde bir araya getirir. Türkçede marş anlamına gelen başlığı “gimn”, “Temel Elektronik Kütüphane (Fundamental’naya elektronnaya biblioteka)”de, Antik Yunan’da tanrılar için övgü niteliği taşıyan şarkı olarak tanımlanır. Edebi bir tür olarak dini şiir kategorisinde yer alan gimn, zamanla önemli kişiler, kahramanlar ya da olaylara övgü amaçlı yazılan bir tür haline gelir.⁶²⁹ İnceleme neticesinde Balmont’un da gimn olarak adlandırdığı övgüsünü bu geleneğe uyararak oluşturduğu gözlemlenmektedir. Yedi bölümden oluşan şiirin ilk bölümünde Güneş’in şair için simgelediği anlamlar tasvir edilir. İkinci bölümde İncil’deki yaratılış mitiyle bağlantılı olarak Güneş’in ortaya çıkışından bahsedilir ve farklı medeniyetlerde Güneş’in hangi anlamlar taşıdığına değinilir. Üçüncü bölümde Güneş’in evren için önemi ve yeryüzünün onsuz var olamayacağı düşüncesi yer alır. Dördüncü bölümde, Güneş’in farklı coğrafyalarda yeryüzüne nasıl yansıdığı ele alınır. Beşinci bölümde şair, Güneş’i doğaya farklı gözle bakmasını sağlayan bir ilham

⁶²⁸ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 318.

⁶²⁹ İnternet: <http://feb-web.ru/feb/litenc/encyclop/le2/le2-5342.htm?cmd=p&istext=1> Erişim Tarihi 21.10.2020.

kaynağı olarak tasvir eder. Altıncı bölümde farklı medeniyetlerdeki tarihi ve kültürel olaylara değinilerek, Güneş'in yer yer aşkı, savaşı ya da dini simgelediği gösterilir. Yedinci bölümde şair, Güneş'e ilk bölümde yüklediği anlamları yineleyerek şiirine son verir.

Birinci bölümde anlatıcı, Güneş'i evrenin yaratıcısı ve Tanrı olarak gördüğünü dile getirir. Bunun yanı sıra anlatıcı için Güneş, Antik Yunanda bir çalgı aleti olan ve sanatta ilham perisini simgeleyen lirin sesi olmayı sağlar. Bu bakımdan Güneş, şairin şiirini ortaya çıkaran sesleri ve sözcükleri oluşturmada bir ilham ve mutluluk kaynağıdır:

Hayat veren,

Tanrı ve Yaratan

Dehşet verici, yakıcı Işık!

Ziyafet sırasında

Lirin sesi yap beni

Yok bundan daha güzel

Mutluluk Dünya'da!

Жизни податель,

Бог и Создатель,

Страшный сжигающий Свет!

Дай мне — на лире

Звуком быть в лире, —

Лучшею в Мире

*Счастья нет!*⁶³⁰

İkinci bölümde anlatıcı, Güneş'in bir sabah yaratıcı ışık olarak doğduğunu ve karanlıkları aydınlattığını dile getirir. Burada anlatıcının bahsettiği şey, Yaratılış kitabının ilk bölümünde yer aldığı üzere, evrende ilk sırada Güneş'in yaratılmasıdır: “*Tanrı, “Işık olsun” diye buyurdu ve ışık oldu.*

⁶³⁰ Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Polnoe sobranie stihov 1909-1914. Knigi IV-VI. Tom II, Moskva: Knigovek, 7.*

Tanrı ışığın iyi olduğunu gördü ve onu karanlıktan ayırdı. Işığa “Gündüz”, karanlığa “Gece” adını verdi. Akşam oldu, sabah oldu ve ilk gün oluştu.”⁶³¹ Anlatıcı, Güneş’in sesinin her yere dağıldığı ve insanın kanın şarkısını duyduğu ifadesiyle Güneş’in doğaya hayat vermesini dile getirir.

Bir sonraki dörtlükte yer alan “Ah, Güneş’in çocukları, ne kadar da muhteşemler! (O, detu Солнца, как они прекрасны!)”⁶³² dizesi, Andrey Bely’ın *Altın Post (Zolotoe runo, 1903)* adlı şiirinin “Güneş’in çocukları, ihtirassızlığın soğukluğu var yeniden! (Детю солнца, вновь холод бесстрастья!)” dizesine bir göndermedir.⁶³³ Bely, Moskova’da bir araya gelen ve 1903-1910 yılları arasında faaliyet gösteren “Argonavtı” adlı edebi topluluğun programı niteliğinde kaleme aldığı bu şiirinde Güneş sembolüyle Yunan mitolojisinde “Argo” gemisiyle “altın post”u bulmaya çalışan gezginler gibi kendi iç dünyasındaki seyahat sonucunda her şairin kendi eserini ortaya koymasını kasteder. Balmont’un bu sözün ağızdan ağıza dağılmasıyla ima ettiği şey, Bely öncülüğünde bahsi geçen topluluk içerisinde bulunanların Güneş’i bir simge olarak şiirlerinde kullanmalarındır:

“Ah, Güneş’in çocukları, ne kadar da harikalar!”

Bu nida yayıldı ağızdan ağıza.

«O, дети Солнца, как они прекрасны!» —

Тот возглас перешел из уст в уста.⁶³⁴

Şair, Güneş’in dünyanın her yerinde önemli bir kült olduğunu farklı ülkelerden örneklerle anlatır. Güneş, doğadaki canlıların hayat kaynağı olarak görülür. Hindistan’da Güneş, aydınlık gözlü ruhlarda güzelliğin ve aklın parlamasını sağlar: *Hindistan’da ise aydınlık gözlü ruhlarda/ Aklın ve güzelliğin parıltısı meydana geldi. (То в Индии, где в душах светлооких/ Сложился блеск ума и красоты)*⁶³⁵. Burada “aydınlık gözlü ruhlar” ile Güneş’in kutsallığına inanan kişilerden bahsedilmektedir. “Güzelliğin ve aklın parıltısı”nın meydana gelmesi ise bu kutsallığın ilk olarak Hindistan’da ortaya

⁶³¹ İnternet: <https://incil.info/kitap/gen/1> Erişim Tarihi 07.12.2020.

⁶³² Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 8.

⁶³³ Spivak, M.L. (2017). “O, deti solntsa, kak oni prekrasni!”: Andrey Bely-Konstantin Balmont-F.M. Dostoyevski, V.V. Rozanov. *Jurnal “Russkaya literatura”*. No: 1, 162.

⁶³⁴ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 8.

⁶³⁵ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 8.

çıkmasına göndermedir. Daha sonra şair, buradan Mısır'a geçer ve Mısır'ı Apis'in var olduğu yer olarak betimler. Apis, kadim Mısır mitolojisinde kutsal bir boğadır. Apis, verimlilik tanrısı Osiris ve Güneş tanrısı Ra ile bağdaştırılır. Bununla birlikte, Apis'in dini ayinlerde de kullanıldığı bilgisi yer almaktadır.⁶³⁶ Bu bilgiler ışığında, Güneş'in kadim Mısır'da da yaşam ve bereket kaynağı olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. Şair, son olarak "ahenkli Ellada" olarak adlandırdığı Antik Yunan'a değinir. Şairin Antik Yunan'ın Yunancadaki karşılığı olan Ellada'yı "ahenkli" olarak betimlemesi, o dönemde sanata ve estetik olana önem verilmesiyle alakalıdır. Zira devam eden dizelerde bunu açıklayıcı nitelikte ifadeler yer alır. Şair, Antik Yunan'ı ışık, Güneş, ateş, ilham tanrısı ve sanatın koruyucusu Apollon ile şarap ve verimlilik tanrısı Dionisos'un hüküm sürdüğü yer olarak tanımlar. Böylece şair, Güneş'i sanatın ve üretkenliğin sembolü olarak okuyucu karşısına çıkarır. Şair için Güneş, her yerde insanların bakışlarında yer eden ve kendine âşık eden bir varlıktır. Yani Güneş, yeryüzü üzerinde yaşayan tüm insanlar için önemli bir ısı, ışık, üretim ve ilham kaynağıdır:

*Rüyaları arasında ahenkli Ellada'nın
Dionisos ve Apollon'un hükmettiği
Her yerde insanların bakışlarına akıttın parıltını
Ve dünyanın aklı Güneş'e âşık oldu.*

*То между снов пластической Эллады,
Где Дионис царил и Аполлон, —
Везде ты лило блеск в людские взгляды,
И разум Мира в Солнце был влюблен.⁶³⁷*

Üçüncü bölümde Güneş'in evrenin her noktasında hissedildiği, yeryüzünün her bir parçası için önemli olduğu ve bu nedenle yeryüzünün onsuz var olamayacağı düşüncesi yer alır. Güneş, insanlar için hem manevi hem de fiziksel açıdan önem taşımasının yanında ebediyen farklı bir yaşam alanının hayalini yansıtır: "Güneş'siz hayatımız olurdu tekdüze /Şimdi yaşıyoruz ebediyen farklı bir hayalle /Fakat her şeyden çok sen okşuyorsun

⁶³⁶ İnternet: https://bigenc.ru/world_history/text/1824354 Erişim Tarihi 10.12.2020.

⁶³⁷ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 9.

baharda (Без Солнца наша жизнь была б однообразной, /Теперь же мы живем мечтою вечноразной, /Но более всего ласкаешь ты — весной.)”⁶³⁸. Dördüncü bölümde Güneş’in farklı coğrafyalarda yeryüzüne fiziksel açıdan nasıl yansıdığından, hangi iklimsel özellikleri meydana getirdiğinden bahsedilir. Beşinci bölümde Güneş, hem yeryüzü üzerinde varlığını sürdüren canlılar için hem de şairin kendisi için bir hayat kaynağı olarak betimlenir. Ayrıca Güneş, şair için doğaya farklı gözle bakmasını sağlayan bir ilham kaynağıdır. Güneş, her şeyden güçlü bir varlık olması ve bu nedenle Tanrı’nın kudretiyle özdeşleştirilmesi bakımından eril gücü simgeler:

*İşte, söyleyerek senin şarkını, ah, mutluluk, ah, kutsal Güneş,
Duyuyorum kısmen sadece sevinç dolu, hayat dolu gülüşünü
Seviyorum sende olan her şeyi, her şeyde ve her daim gençsin,
Fakat seviyorum hepsinden fazla, yaşamda her şey için yanmanı.*

*Так, тебя воспевая, о, счастье, о, Солнце святое,
Я лишь частью слышу ликующий жизненный смех,
Все люблю я в тебе, ты во всем и всегда — молодое,
Но сильнее всего то, что в жизни горшишь ты — для всех.*⁶³⁹

Şair, altıncı bölümde kendini din adamı Assisili Francis’e benzeter. Bir Katolik azizi olan Francis, Tanrı’ya ve özellikle Güneş’e yazdığı övgülerle bilinir. Francis, başta F.M. Dostoyevski ve L.N. Tolstoy gibi büyük yazarların yanı sıra Gümüş Çağ dönemi şairlerini ve özellikle sembolistleri etkiler.⁶⁴⁰ Balmont burada Francis’in, kendisini etkileyen kişilerden biri olduğunu ve onun gibi Güneş’e övgü yazdığını dile getirir. İlerleyen dizelerde ise Slav mitolojisinde yılanların çarı olarak bilinen Vasilisk isimli yılan karşımıza çıkar. Vasilisk, kışın soğuğu ve karanlığın ardından Güneş ışığı ve sıcaklığıyla horoz yumurtasından çıkan, kanatlarıyla horozu, gövdesiyle yılanı andıran bir yaratıktır.⁶⁴¹ Şair, Güneş’e “*Vasiliski aynı ışıkla okşuyorsun /Yılanlara ve naif*

⁶³⁸ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 10.

⁶³⁹ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 12.

⁶⁴⁰ İnternet: https://bigenc.ru/religious_studies/text/4736038 Erişim Tarihi 12.12.2020.

⁶⁴¹ İnternet: <https://www.slavyarmarka.ru/tv-vasilisk/> Erişim Tarihi 12.12.2020.

kuşlara bakıyorsun” şeklinde seslenerek, hem bu mitolojik hikâyeye göndermede bulunur hem de Güneş’in iyi ve güzel olanın yanı sıra kötü olanı da aydınlattığı, yani hem iyi hem kötüyü kucakladığı düşüncesini yansıtır. Burada aynı zamanda, Yin-Yang felsefesi doğrultusunda hem iyi hem kötünün bir arada bulunarak bir bütün oluşturduğu düşüncesi de yer alır. Ayrıca şair, diğer şiirlerinde olduğu gibi hayvan isimlerini de kullanarak doğayla olan bağını ve doğaya karşı sevgisini ortaya koyar:

*Seviyorum sende, yakarak Francis’i
Seni öven, benim şarkı söylediğim gibi
Aynı ışıkla Vasilisk’i sevmeni
Naif kuşlara ve yılanla özenle bakmanı.*

*Люблю в тебе, что ты, согрев Франциска,
Воспевшего тебя, как я пою,
Ласкаешь тем же светом василиска,
Лелеешь нежных птичек и змею.⁶⁴²*

Güneş, bir sonraki dörtlükte çile çekilen yolun sonunda sonsuz ateşe götüren bir öge olarak yansıtılır. Hint felsefesinde ve Hıristiyanlıkta yer alan bu düşünce doğrultusunda şair, günahların kefareтини ödemek ve dünyevi her şeyden kendini uzaklaştırmak için çile çekmek gerektiğini dile getirir. Çile çekmenin sonucunda ateşin sonsuzluğuna, yani sonsuz ve güzel bir yaşama kavuşmanın mümkün olduğunu ifade eder: “*Götürüyorsun bizi çile yollarından, / Fakat götürüyorsun bizi Ateşin Sonsuzluğuna. (И нас ведешь дорогами страданья, /Но нас ведешь к Бессмертию Огней)*”.⁶⁴³ Böylece Güneş, düalist bir yaklaşımla ele alınarak bu dünyada günahlardan arınmanın, diğer dünyada ise güzel bir hayatın sembolü haline gelir.

Güneş’in bir parçası olan ateş, Balmont’un pek çok şiirinde aydınlık bir dünya⁶⁴⁴, yeni bir düzen yaratmayı amaçlayan yıkıcı gücün simgesi olarak da karşımıza çıkar. Araştırmacı Kupriyanovski ve Molçanova, Güneş’in hem

⁶⁴² Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 12.

⁶⁴³ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 12.

⁶⁴⁴ Tsikunova, G. V. (2005). Religioznie i filosofskie motivy Balmonta. (Dissertatsiya na soiskanie uçyonoy stepeni doktora filologičeskih nauk). Moskovskiy gosudarstvennyy otkritiy pedagogičeskiy universitet im. M.A. Şolohova, Moskova, 147-148.

hayat veren hem de korkunç, yıkıcı bir özelliğinin olmasını kozmik döngüyle, yani Güneş'in sürekli "doğuşu" ve "batışı"yla açıklar.⁶⁴⁵ Şiirde anlatıcı, Güneş'in yıkıcı yönünü Roma ve Kartaca İmparatorlukları arasında M.Ö. 264-146 yılları arasında Pön Savaşları olarak da bilinen Kartaca Savaşları ile betimler. III. Kartaca Savaşları sonunda Kartaca, Romalılar tarafından ele geçirilip ateşe verilir.⁶⁴⁶ Şiirde bu tarihsel bilgi şu şekilde ifade edilmektedir: *"O aydınlık günde Romalı hükümdarların /Son kez Kartaca'ya girdiği/ Onlar alev ve dumanların ziyafetindelerdi/ Yakmışlardı yüksek duvardan kaleleri. (В тот яркий день, когда владыки Рима /В последний раз вступили в Карфаген, /Они на пире пламени и дыма /Разрушили оплот высоких стен)"*.⁶⁴⁷

Şiirde, Hannibal'ın kardeşi ve Kartaca Savaşları komutanı Hasdrubal'ın gururlu karısının zafer kazanan düşmana karşı kendini ateşte yaktığı bilgisi yer alır. Bu, tarihsel bir bilgidir ve bu bilgiye göre Skipio, Hasdrubal'a ayakucunda oturmasını emreder. Hasdrubal'ın karısı, eşini Romalıların ayakucunda oturmuş olarak gördüğünde Romalılara esir düşmemek için kendini ve çocuklarını ateşe atar.⁶⁴⁸ Şair, "görülmemiş rezalet" ile bu soylu aileye boyun eğdirilmesini kasteder. Esarete düşmemek için Hasdrubal'ın karısının kendini yakması, şiirde ateşi zaferin, özgürlüğe kavuşmanın sembolü haline getirir:

*Sarıp etrafını insanlar ve atlarla
Ateşin üzerine çıkıp tahta çıkar gibi
Parlayan ateşlerle birleşti
Ve görülmemiş rezalet, bir zafer haline geldi.*

*И, окружив себя людьми, конями,
Как на престол взошедши на костер,
Она слилась с блестящими огнями,*

⁶⁴⁵ İnternet: Kuprijanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudej*. Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

⁶⁴⁶ İnternet: <https://www.litmir.me/br/?b=195963&p=28> Erişim Tarihi 13.12.2020.

⁶⁴⁷ Balmont, a.g.e, Tom II, 2010, 13.

⁶⁴⁸ Markov, V. (1988). *Kommentar du den dichtungen von K. D. Bal'mont 1890-1909*. Köln; Wien: Böhlau, 186-187.

*И был триумф — несбывшийся позор.*⁶⁴⁹

Güneş, aynı zamanda aşkı da simgeler ve şair, “kandaki ateş” ile aşkı sembolize eder. İki insanın ruhlarını ve evlenerek yaşamlarını birleştirmesi, Güneş’in etkisiyle gerçekleşir. Bunu örneklemek için şair, son Mısır kraliçesi Kleopatra ve Doğu Roma İmparatoru Antonius’un aşkını ve bu aşkın ünlü İngiliz yazar Shakespeare’in *Antonius ve Kleopatra (Anthony and Cleopatra, 1607)* adlı eserine yansıdığını dile getirir. Son bölümde anlatıcı, ilk bölümde Güneş’e atfettiği sıfatları yineleyerek döngüsel bir yapı oluşturur. Şairin, şiirin ilk ve son bölümlerini aynı şekilde bitirerek şiirin başlangıcını Güneş’in doğuşuna, sonunu ise günbatımına benzettiği söylenebilir. Böylece Güneş, ilhamı başlatan ve sonlandıran unsur olarak yer alır.

Balmont’un şiirlerinde Güneş, kimi zaman da mutluluğu ve aşkı simgeler.⁶⁵⁰ Buna örnek olarak Balmont’un Norveçli gazete muhabiri ve yazar Dagni Christensen (1867-1901)’a ithafen kaleme aldığı *Üç Yaprak (Trilistnik, 1903)* adlı üç ayrı şiirden oluşan eserinin *Uzaklaştı Güneş (Solntse udalilos’)* başlıklı bölümünü vermek mümkündür. Şair, şiirin ilk kıtasında okuyucuya Güneş’in uzaklaştığı, buzlu tepelerde Güneş’in gönderdiği son ışıkların parlamaya devam ettiği bir doğa peyzajına yer verir. Şair, somut bir biçimde güneşin batışını anlatırken bu manzara karşısında yine yalnız olduğunu dile getirir. Böylece, Güneş’in doğadaki bir varlık olarak somut anlamının yanında soyut bir manaya sahip olabileceğine, kadın ya da aşkı simgeleyebileceğine dair bir düşünce belirir. Bu düşünce doğrultusunda şair, biten bir aşktan arda kalan duygularını bu peyzaj içerisinde yansıtır:

Uzaklaştı Güneş. Yalnızım yeniden.

Uzaklaştı Güneş yeryüzü vadilerinden.

Koruyor karlı tepeler onun ışığını.

Gönderiyor Güneş son bakışını.

⁶⁴⁹ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 13.

⁶⁵⁰ Skok, T.N. (2007). Evolyutsiya obraza ognya v lirike K. Balmonta. *Omskiy Nauçnyy Vestnik*, No: 5 (59). Sentyabr-Oktyabr, 127.

Солнце удалилось. Я опять один.

Солнце удалилось от земных долин.

Снежные вершины свет его хранят.

Солнце посылает свой последний взгляд.⁶⁵¹

Bir sonraki dörtlükte anlatıcı, Güneş'in batışından sonra gecenin ortaya çıkışını tasvir eder ve toprağın üzerine eğilerek nefes alan, yorgun birinden bahsederek ona gecedен uzak durması telkininde bulunur. Burada anlatıcı, kendiyile bir iç konuşma yaparak gece vakti yoğunlaşan duygularından uzaklaşması gerektiğini söyler. Havanın soğuması, sisin çökmesi ve gecedен bir an önce kaçmak istemesiyle aşkın bitişi anlatılır. Anlatıcı, günbatımı sonrasında gece, sis ve soğukla ortaya çıkan mutsuzluğunu, hüznünü tasvir eder:

Hava donup kalıyor, birleşiyor emredercesine sisle

Birisi nefes alıyor eğilerek toprağın üzerine.

Yarı karanlık denizlerin dalgaları soğuyacak gizlice.

-Gecedен kaç, hemen kaç.-

Воздух цепенеет, властно скован мглой.

Кто-то, наклоняясь, дышит над землей.

Тайно стынут волны сумрачных морей.

-Уходи от ночи, уходи скорей.⁶⁵²

Son dörtlükte şair, kendine huzur bulduğu sessiz köşesinin nerede olduğu sorusuna cevap olarak yıldızların, hayallerinin, en önemlisi de Güneş'in ve "sen" diye hitap ettiği kişinin olduğu yeri verir. Burada şairin düşünce ve duygu dünyası göz önünde bulundurulduğunda ve kendiyile bir iç konuşma yaptığı düşünüldüğünde "sen" diye hitap ettiği kişinin aslında şairin kendisi olduğu anlaşılır. Şair, huzur bulduğu yerin belirli bir yer olmadığını, kendisinin bulunduğu yerde yıldızları, Güneş'i görebildiği, hayal kurabildiği

⁶⁵¹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 372.

⁶⁵² Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 372.

her yer olduğunu dile getirir. Bu noktada kendine ve kendi dünyasına duyduğu sevgiyi ön plana çıkarır:

-Sessiz köşen nerede? -Yok hiçbir yerde.

Bakışlarının yıldız döndüğü yerde.

Hayallerinin ışığının parladığı yerde.

Sadece Güneş'in olduğu yerde. Sadece senin olduğun yerde.

- Где ж твой тихий угол? - Нет его нигде.

Он лишь там, где взор твой устремлён к звезде.

Он лишь там, где светит луч твоей мечты.

*Только там, где солнце. Только там, где ты.*⁶⁵³

Güneş'ten sonra Balmont'un şiirlerinde en sık yer alan diğer kült, Ay'dır. Ay hem eril hem dişil özelliklerin bir arada bulunduğu tek bir varlık meydana getirme amacındaki aşkın sembolü⁶⁵⁴ olarak kabul edilir. Ay'a eril özellikler yüklenmesi, Güneş ışınlarıyla varlığını sürdürmesi ve böylece onun bir parçası olmasıyla bağlantılıdır. Ancak daha çok Güneş'e eril özellikler yüklenirken, Ay'a dişil özellikler atfedilir ve gramatik açıdan bakıldığında da Rusçada Ay (Луна), dişî cins bir kelimedir. Bu nedenle geleneksel şiir anlayışında da Ay, pek çok şairde güzel bir kadını simgeler ve çariçe olarak betimlenir. Balmont'un şiirlerinde de Ay, dişî özellikler taşıyarak güzel ve ideal olanı temsil ederken zaman zaman da hüznü bir kadını simgeler.⁶⁵⁵ Balmont'un Ay imgesini sıkça kullanmasıyla bağlantılı olarak şair Mirra Lohvitskaya, *Lionel (Lionel, 1896-1898)* adlı şiirinde Balmont'u "Ay şarkıcısı (певец Луны)" olarak adlandırılır.⁶⁵⁶

Enginlikte adlı kitabında yer alan *Beatrice (Beatrice, 1895)* adlı şiirinde Balmont, Ay ile hüznü bir kadını imler. Bu kadın, şairin ikinci eşi Yekaterina Andreyeva Balmont'tur. Yekaterina Andreyeva, *Anılarım (Vospominaniya)* adlı eserinde Balmont'un kendisine Beatrice olarak hitap

⁶⁵³ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 372.

⁶⁵⁴ Şturlina, Ye. (2017). *Obraz Lunı v poetičeskom tvorčestve K. D. Balmonta. Filologiya i kul'tura. Filologičeskie nauki. Lingvistika. No:3 (49), 98.*

⁶⁵⁵ Şturlina, a.g.m., 2017, 97.

⁶⁵⁶ İnternet: http://www.mirrelia.ru/texts/?l=vol_2#48 Erişim Tarihi 29.10.2021.

ettiğini anlatır.⁶⁵⁷ Araştırmacı Kupriyanovski ve Molčanova da Beatrice'in Yekaterina Alekseyevna Andreyeva olduğunu, şairin Dagni Kristenen gibi daha önce aşk maceraları yaşadığı kadınların hiçbirinin ona rakip olmadığını dile getirir. Balmont ve Andreyeva boşandıktan sonra da Yekaterina Andreyeva, Balmont için Beatrice olarak kalır.⁶⁵⁸

Beatrice, İtalyan şair Dante'nin ilham perisi ve gizemli, platonik biçimde âşık olduğu kadındır. Şairin Andreyeva'yı Dante'nin Beatrice'ine benzetmesinin altında, bir zamanlar kendisinin de Yekaterina Andreyeva'ya platonik aşk hissetmesi yatar. Yekaterina Andreyeva, Balmont'un kendisine ilgi duyduğu dönemde hukuk profesörü Urusov'a karşı duygular besler, ancak duyguları karşılıksız kalır. Andreyeva, 1896 yılında Konstantin Balmont ile evlenir.⁶⁵⁹ Balmont, şiirin ilk iki dörtlüğünde Andreyeva'dan etkilendiği ilk anın tasvirini yapar ve ona karşı hissettiği sevgiyi dile getirir. Andreyeva'yı sessiz bir kadın olması, hüznü görünümü, ışıltılı ve masum bakışlarıyla Ay'a ve Meryem Ana'ya benzetir. Yelena Andreyeva da *Anılar*'ında yazdığı üzere, burada şairin kendisiyle karşılaştığı ilk anları betimlediğini teyit eder⁶⁶⁰:

Ve sen sessiz ve hüznüsün eskisi gibi

İşliyor ve konuşuyor sadece bakışların zaman zaman.

Meryem Ana-Ay da öyle değil mi kimi zaman?

И ты по-прежнему безмолвна и грустна,

Лишь взор твой искрится и говорит порою.

Не так ли иногда владычица-Луна.⁶⁶¹

Anlatıcı, şiirde kadın kahramanının karanlıkta aydınlık yüzüyle parladığını dile getirir. Bu tasvirin ardında, Balmont'un Andreyeva'yı mutluluk ve aydınlık kaynağı olarak görmesi yer alır. Bununla alakalı olarak şair, bir mektubunda Yekaterina Andreyeva'ya şöyle yazar: "...*Bitkinlik*

⁶⁵⁷ İnternet: <https://www.litmir.me/br/?b=200372&p=83> Erişim Tarihi 25.11.2020.

⁶⁵⁸ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudej*. Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

⁶⁵⁹ İnternet: <https://www.litmir.me/br/?b=200372&p=2> Erişim Tarihi 25.11.2020.

⁶⁶⁰ İnternet: <https://www.litmir.me/br/?b=200372&p=89> Erişim Tarihi 25.11.2020.

⁶⁶¹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 95.

içersinde gece uykuya dalarken ve sabaha karşı uyanırken senin için dua etmek ve aydınlık bir mutluluğu düşünür gibi Beatrice'imi düşünmek, seni sevdiğim ve sonsuza kadar seveceğim anlamına geliyor."⁶⁶² Şiirde, şairin mektubunda yazdığı bu cümlelerin yansımaları, Andreyeva'yı Ay'la özdeşleştirdiği dizelerde göze çarpar:

Işıklı yüzünü gizliyor dağın ardında

Fakat eğerek alnını kayaların yüzünün ardında

Zifiri karanlığın içinden parlıyor ışıkla.

Свой лучезарный лик скрывает за горою, -

Но и за гранью скал, склонив свое чело,

*Из тесной темноты она горит светло.*⁶⁶³

Balmont'un Ay'a feminen özellikler yüklediği diğer bir şiiri *Ruhların Düğünü (Svad'ba duş, 1909)*'dür. Şair, gündüz ışığıyla yeryüzünü aydınlatan Güneş'in düşüncelerinde, Ay'ın ise kalbinde yer aldığı ifadesiyle, Güneş'in yaratıcılığı, Ay'ın ise duygu dünyası üzerindeki etkisine dikkat çeker. Şairin yukarıda incelediğimiz *Uzaklaştı Güneş* adlı şiirinde Christensen ile aralarında geçen aşk macerasını Güneş ile simgelerken ilk eşi Garelina ve ikinci eşi Andreyeva için kaleme aldığı şiirlerinde Ay sembolünü kullanmasının nedenini bu ifadeyle açıklamak mümkündür. Zira şairin, duygusal açıdan ruhunda iz bırakan kadınları şiirlerinde Ay ile simgelediği gözlemlenir. Şair, Ay'ı tüm kalplerin hasatını toplayan "gökyüzü orağı" olarak betimler. Bu ifadeyle şair, gece vaktinde tüm insanların benzer bir biçimde yoğun duygular içerisinde olduğunu anlatır. Ay'ın, düşüncelerin ürünlerini bir taç gibi birbirine geçirdiği ifadesi, gecenin etkisiyle ortaya çıkan duyguların kelimelerle bezenerek bir eserin meydana gelmesini ima eder:

Ve gökyüzünün orağı toplayarak tüm kalplerin hasatını,

Birbirine geçirip taç yaparak, yıldızlıyor düşüncelerin başaklarını.

⁶⁶² İnternet: <https://www.litmir.me/br/?b=200372&p=123> Erişim Tarihi 25.11.2020.

⁶⁶³ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 95.

*И небесный серп, собравши жатву всех сердец,
Золотит колосья мыслей, их сплетя в венец.*⁶⁶⁴

Anlatıcı, son beyitte akıl Ay ile evlendiğinde yeryüzü ve gökyüzünün aynı olacağından bahseder. Aklın Ay ile evlenmesi, yoğun duygulara kapılma, âşık olma anlamlarına gelir. Bunun yanı sıra, Ay'ın ya da gecenin yarattığı duygu ve düşünceler içerisinde ortaya çıkan kurmaca dünya ile gerçek dünyanın iç içe geçtiği de ima edilir:

*Gökyüzü ve yeryüzü arasında fark bulmazsın.
Haşmetli Ay ile evlendiriyorsan aklını.*

*Не найдешь раздельность Неба и Земли родной,
Если разум обвенчаешь с царственной Луной.*⁶⁶⁵

Balmont, *Sadece Aşk* adlı kitabında yer alan ve Mirra Lohvitskaya'ya ithafen yazdığı *Ay'ın Hüznü (Peçal' Lunı, 1903)* şiirini yine aşk teması bağlamında kaleme alır.⁶⁶⁶ Dört bölümden oluşan şiirin ilk bölümünde şair, gerçekleşmesi imkânsız bir durumun verdiği hüznü anlatır. İkinci bölümde, bulunduğu yerden uzakta yer alan, unutamadığı ve unutamayacağı bir kadından bahseder. Üçüncü bölümde ise bahsettiği kadının onun için bir kız kardeş olduğunu dile getirir. Burada şair, “kız kardeş” kelimesiyle Lohvitskaya'nın *Fakat Sana Değil (No ne tebe,?)* şiirinin ilk dördütlüğüne göndermede bulunur. Lohvitskaya'nın şiirinin ilk dördütlüğü şöyledir:

*Kıskançlıktaki gibi sınır tanımadan aşkta
Haklısın, oluyorum ben acımasız bir eş,
Fakat seninle değil, dostum! İsterdim senin için olayım
Şefkatli ve naif bir kız kardeş...*

*В любви, как в ревности, не ведая предела,-
Ты прав, – безжалостной бываю я порой,*

⁶⁶⁴ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 22.

⁶⁶⁵ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 23.

⁶⁶⁶ İnternet: <http://www.mirrelia.ru/echo/?l=balm#42> Erişim Tarihi 29.10.2021.

*Но не с тобой, мой друг! С тобой бы я хотела
Быть ласковой и нежною сестрой...*⁶⁶⁷

Lohvitskaya'nın yazdığı bu dizelerin karşılığında Balmont, onu bir kız kardeş olarak görmesinin yanında ona duyduğu sevgiyi dile getirir. Şair, Lohvitskaya'yı solgun ve belli belirsiz görünen bir hayal şeklinde tasvir ederek Lohvitskaya'nın şiirlerinde gece ve Ay imgelerini kullanmasına göndermede bulunur:

*Sen bir kız kardeşin benim için hem naif hem ihtiraslı
Seni sevdim ve seni seviyorum.
Sen değerli bir hayalsin, solgun, belli belirsiz görünen...
Ay'ın çıktığı bu saatte senin için kederleniyorum!*

*Ты мне была сестрой, то нежною, то страстной,
И я тебя любил, и я тебя люблю.
Ты призрак дорогой... бледнеющий, неясный...
О, в этот лунный час я о тебе скорблю!*⁶⁶⁸

Şiirin devamında şair, Lohvitskaya ile birlikte olma ihtimaline dair umudunun sadece işkence verici bir aşk olarak kalacağını dile getirir. Şiirin son bölümü olan dördüncü bölümde ise şair, Ay ışığının ruhunda çağrıştırdığı sonsuzluk ile bağlantılı olarak Lohvitskaya için hissettiklerini ve onun kendisi için sonsuza dek değerli kalacağını ifade eder. Böylece Ay, şiir boyunca şairin ruhunda beliren ümitsiz aşkın sembolü olarak yer alır ve şairin hüznünü simgeler.

Ay sembolüne Balmont'un pek çok şiirinde sessizlik motifi eşlik eder. Ay ışığının yarattığı gizemli dünya ihtirassızlığı, sadece hışırtıların bozabildiği sessizliği çağrıştırır.⁶⁶⁹ Gece ve Ay motifleri, lirik kahramanı günlük yaşamın dışında başka kuralların yer aldığı rüyalar dünyasına

⁶⁶⁷ İnternet: http://www.mirrelia.ru/texts/?l=vol_2#27 Erişim Tarihi 29.10.2021.

⁶⁶⁸ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 49.

⁶⁶⁹ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey.* Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

götürür.⁶⁷⁰ Bu düşünceyle bağlantılı olarak Balmont, *Sessizlik* adlı kitabına epigraf olarak Tyutçev'in *Hayal (Videnie, 1829)* adlı şiirinden bir dizeye yer verir: “*Tüm dünyanın susacağı bir saat var (Есть некий час всемирного молчания)*”⁶⁷¹. *Güneş Gibi Olalım* adlı kitabında yer alan *Ay'ın Sessizliği (Lunnoe bezmolvie, 1903)* adlı şiiri, Balmont'un sessizlik, gece ve Ay motifini bir arada işlediği şiirlerine örnek olarak verilebilir. Şiirde Ay, gecenin getirdiği sessizlikle bağdaştırılır ve anlatıcı, bu sessizlikte telin titreşimini açık bir şekilde işittiğini dile getirir. “*Telin titreyişi*”, bu sessizliğin şairde uyandırdığı duyguları simgeler:

*Ormanda sessizlik Ay'dan geliyor,
Fakat telin titreşimi açıkça hissediliyor,
Ve hükmedici ışık, göklerden geliyor.*

*В лесу безмолвие возникло от Луны,
Но внятно чудится дрожание струны,
И свет властительный нисходит с вышины.*⁶⁷²

Balmont'un şiirlerinde Ay, ideal dünyanın, hayalin, güzelliğin, yaratıcılığın sembolü olmasının yanında içerisinde bir gizem barındırır.⁶⁷³ Bu, şaire ilham kaynağı olan gizemdir. *Yanan Yapılar (Goryaşçie zdaniya)* adlı kitabında yer alan *Ay (Luna, 1900)* şiirinde bunun örneğini görmek mümkündür. Şiire epigraf olarak Shakespeare'in *Anthony ve Kleopatra* adlı oyununun 5. perdesinin 9. sahnesinde General Enobarbus'un Ay'a ithafen söylediği *Gerçek hüznün egemen kadını (O sovereign mistress of true melancholy.)* sözü yer alır.⁶⁷⁴ Enobarbus bu konuşmasında Anthony'e karşı gelmesinden dolayı Ay'a günahlarından kurtulması için yakarıшта bulunur. Shakespeare burada Ay'ı arınmanın, yenilenmenin sembolü olarak betimler. Balmont da İngiliz şairden etkilenerek Ay'a benzer bir mana yükler. Bunun yanında Balmont, Ay'ın başka bir dünyayı çağrıştırdığını ve bu yönüyle

⁶⁷⁰ İnternet: http://ruthenia.ru/folklore/ls04_metz1.htm Erişim Tarihi 12.09.2020.

⁶⁷¹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 128.

⁶⁷² Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 323.

⁶⁷³ Atanesyan, A., Hodjoyan, Yu. (2016). Nitsşçianskie motivy v poezii K. Bal'monta. *Անթրոպոլոգիա հոգեբանական գիտություններ*, No 4. 6.

⁶⁷⁴ Markov, V. (1988). *Kommentar du den dichtungen von K. D. Bal'mont 1890-1909*. Köln; Wien: Böhlau, 127.

gizem dolu olduğunu vurgular. Bu anlamların yanında Ay, aydınlık bir yaşama kavuşma yolunda çekilen sıkıntılar sonrasında sonsuz bir yaşama kavuşmayı simgeler. Şair, şiirin son kıtasında Shakespeare'in *Anthony ve Kleopatra*'sına göndermede bulunarak Ay'ı "hüznün egemen kadını" olarak betimler ve Ay'ın hüznü, dişil yönünü vurgular:

*Zengindir Ay telkin gücüyle
Her daim bir gizem vardır çevresinde
Tekrar eder bize bir yansıma olduğunu yaşamın
Ancak bu hayalin boşuna nefes almadığını.*

...

*Küçülmesiyle, iki haftalık ölümlüyle
Ve yeni mutlak ışıltısıyla
Tekrarlıyor gayesiz olmayan hüznü
Ölüm sonrası ışığın beklediğini bizi.*

*Unutulmayan bir ümitle çağırarak sizi,
Uyudu solgun uzaklarda kendisi
Ebedi üzüntünün güzeli,
Hüznün egemen kadını!*

*Луна богата силою внушенья,
Вокруг нее всегда витает тайна.
Она нам вторит: «Жизнь есть отраженье,
«Но этот призрак дышит не случайно.»⁶⁷⁵*

...

*Своим ущербом, смертью двухнедельной,
И новым полновластным воссияньем,
Она твердит о грусти не бесцельной,
О том, что свет нас ждет за умираньем.⁶⁷⁶*

⁶⁷⁵ Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Polnoe sobranie stihov 1909-1914. Knigi I-III*. Tom I, Moskva: Knigovek, 285.

⁶⁷⁶ Balmont, a.g.e., Tom, I, 2010, 285.

*Но вас маня надеждой незабвенной,
Сама она уснула в бледной дали,
Красавица тоски бесперемной,
Верховная владычица печали!*⁶⁷⁷

Ay Işını (Lunniy luç, 1894) adlı şiirinde Ay, Balmont'un ilham kaynağı olarak karşımıza çıkar. Anlatıcı, âşıkların dostu olduğunu ifade ederek, Ay'ı aşkın sembolü olarak tanımlar ve aşkı "çılgınlık" sözcüğüyle simgeler. Burada şairin kastettiği aşk, karşı cinse duyulan aşkın yanı sıra ideal olana duyulan aşktır. Çünkü şiirde "yarı ölü" hissetmekten, yarı uykulu coşkulardan bahsedilir. Şair, gecenin kendinde uyandırdığı duyguları onunla aynı ölçüde hissedebilenler için üstü kapalı bir biçimde kaleme aldığını ve bunun, sanatının bir parçası olduğunu okuyucusuna açıklar:

*Ay ışığıym ben, âşıkların dostu.
Akşamın şafağını değiştirerek
Geceleri şefkatle yanıyorum
Çılgınlıkla aydınlanmış herkes için
Yarı ölü, susuzluğu dinmemiş,
Hasret çeken, âşık herkes için
Masalsı bir ışık gibi yanıyorum,
Ve yarı uykulu coşkular hakkında
Muğlâk bir dille konuşuyorum.*

*Я лунный луч, я друг влюбленных.
Сменив вечернюю зарю,
Я ночью ласково горю,
Для всех, безумьем озаренных,
Полуживых, неутоленных;
Для всех тоскующих, влюбленных,
Я светом сказочным горю,
И о восторгах полусонных*

⁶⁷⁷ Balmont, a.g.e., Tom, I, 2010, 285.

*Невнятной речью говорю.*⁶⁷⁸

Balmont, Ay ile ilgili düşüncelerine Ay'a övgüler dizdiği *Ay'a Övgü (Voshvalenie Luni, 1903)* adlı şiirinde bir araya getirir. Şiirde *Mezmur (Psalom)* adlı bir alt başlık yer alır. Mezmur, Zebur'un bir bölümüdür ve Tanrı'ya sesleniş niteliğinde cümleler içerir. Balmont bu başlık aracılığıyla şiirinde Mezmur'un özelliğine benzer bir biçimde Ay'a sesleniş niteliğinde dizelerin yer aldığı vurgular. Yedi bölümden oluşan şiirin ilk bölümünde anlatıcı, erkek ve kız kardeşlerine seslenir. Bu seslenişte Ay'ı ve onun ışığıyla ortaya çıkan rüyaları, sessizliği övmelerini ister. Anlatıcının bu isteği, sembolizmin bir özelliği olduğu üzere gecenin gizemi ve yarattığı mistik ambiyansla ortaya çıkan düşüncelerin şiire dökülmesidir. Bu bakımdan, anlatıcının seslendiği erkek kardeşler ve kız kardeşler, sembolist erkek ve kadın şairleri simgeler. Bu noktada Ay, sembolist şairler için bir ilham kaynağı olarak görülür. Anlatıcı, erkek ve kız kardeşlere hitap ederken Ay'ın eril ve dişil özellikleri bir arada barındırmasına göndermede bulunur. Böylece, "birlik" ve "sevgi" kavramlarına gönderme yapar. Anlatıcı, erkek kardeşlerinin "Ay'ın çarlığını", kız kardeşlerinin ise onun ortaya çıkardığı rüyaların gizemini ve derinliğini övmelerini ister. Böylece şair, Ay'ın, bir yandan eril özelliği çağrıştıran hâkimiyetini, diğer yandan da dişil özellikleri çağrıştıran derin duygu dünyasını vurgular:

Övelim, erkek kardeşler, Ayın çarlığını

Onun ışığının bahşettiği uykuları,

Büyük sessizliğin egemenliğini.

Övelim, kız kardeşler, solgun Ay'ı,

Sevelim ışıklı derinliği

Ve rüyaların gizemini, onu, yalnız onu.

Восхвалим, братья, царствие Луны,

Ее лучом ниспосланные сны,

Владычество великой тишины.

Восславим, сестры, бледную Луну,

Лучистую полюбим глубину,

*И тайну снов, ее, ее одну.*⁶⁷⁹

⁶⁷⁸ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 99.

⁶⁷⁹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 324.

İkinci bölümde şair, kalbinin kraliçesi olarak betimlediği Ay'ı nasıl övebileceğini sorgular. Ay'ın önünde kendini sönüp giden bir varlık olarak hissettiği ifadesiyle şair, onu yüce bir varlık olarak kabul ettiğini dile getirir. Ay'ın kendisinde uyandırdığı bu his, “gümüş sicim” olarak sembolize ettiği Ay'ı ve onun güzelliğini tam olarak anlatacak kelime ve düşünceler bulamamasına neden olur. Bu ifadeler doğrultusunda Ay'ın şairde tam olarak adlandıramadığı, gizemli birtakım duygular uyandırdığı anlaşılmaktadır:

*Korkuyorum, korkuyorum. Nasıl övebileceğim
Kalbimin kraliçesini?
Onun önünde âşık bir köle gibi
Sönüyor, uyuyuyorum mutlulukla
Ve cüret edemiyorum dokumaya
Gümüş sicime en güzel düşünceleri.*

*Мне страшно, страшно: как сумею
Царицу сердца восхвалить?
Как раб влюбленный, я пред нею
Блаженно гасну, цепенею,
И мысли лучшие не смею
Соткать в серебряную нить.⁶⁸⁰*

Bir sonraki kıtada anlatıcı, “solgun ruhlar” a bir seslenişte bulunur. “Solgun ruhlar” ile anlatıcının mistik dünya görüşünü benimseyen sembolist şair ve okuyucuları simgelediği düşünülebilir. “Benim ruhumla birleştirin kendinizinkini (Со мною душой своей сплетите)” dizesinde anlatıcı, okuyucusuna onun düşüncelerinin izinden gitmesi isteğinde bulunur. Bunun yanı sıra şairin “birlik” düşüncesine vurgu yaptığı söylenebilir. “Koruyun sönmeyen sicimleri, sevdalı hayalleri, / Sevin tatlı uykuda” dizeleri, sonsuz üretimi, bilgi ve sevgiyi temel alan “sonsuz dişilik” kavramı ile ilişkilidir. Burada “sönmeyen sicimler” ile sonsuz sayıda kelimenin birbiriyle olan bağı neticesinde sonsuz sayıda eserin ortaya çıkışından söz edilir:

⁶⁸⁰ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 325.

*Solgun ruhlar, kulak verin
Uyumlu bir marş söylüyorum Ay'a
Birleştirin beni kendi ruhunuzla
Koruyun sönmeyen sicimleri,
Âşık rüyaları,
Tatlı uykunuzda sevin sevgiyi.*

*О, души бледные, внимайте,
Я стройный гимн пою Луне,
Со мной душой своей сплетите
Непогасающие нити,
Мечты влюбленные храните,
Любовь любите в сладком сне.⁶⁸¹*

Üçüncü bölümde şair, Ay'ın sürekli şekil değiştirdiğinden ve bu değişimin şairde geçici dizeler yaratmasına yol açtığından bahseder. Burada “an” kavramına bir gönderme yer alır. Şair, Ay'ın değişiminin kendinde uyandırdığı çeşitli duygu ve düşünceler neticesinde Ay'a övgü niteliğinde farklı şiirler kaleme aldığını dile getirir. Şair, Ay ışığında bir imgeden, imadan ibaret olduğunu dile getirerek, geceleyin ortaya çıkan duygu ve düşünceler doğrultusunda sembolist şairlerin muğlâk, üzeri kapalı ve imalı ifadeler kullanmasından bahseder. Bunun yanı sıra şair, mutluluğunun da Ay ışığında yer aldığını ifade eder. Şairin Ay'ı övmenin kendisi için ne kadar önemli olduğunu ve bunun onu ne kadar mutlu ettiğini vurgulamak amacıyla bu duygularıyla ilgili ifadeleri tek dize halinde kaleme aldığı görülür:

*Değişiyor sürekli çariçemiz,
Geçici satırlar dizeceğiz
Onu överken.
Ruhum seviyor, eğiliyor
Ay ışığında biz imgeyiz, imayız,
Mutluluk benim.*

⁶⁸¹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 325.

*Наша царица вечно меняется,
Будем слагать переменные строки,
Славя ее.
Дух мой дрожащий любит, склоняется,
В лунном сияньи- мы грезы, намеки,
Счастье мое.⁶⁸²*

Şiirin devamında Ay, yeşil gözlü olarak betimlenir. Şair, onu övdükçe Ay ışığının gizemini bilen bir kadının bakışlarıyla karşılaştığından ve bu duyguyu adlandıramadığından bahseder. Burada *Güneş Gibi Olalım* adlı kitabının önsözünde bir dönem ilişki yaşadığı şair Mariya Lohvitskaya'ya ithafen kaleme aldığı “*Büyünün gizemini bilen, neşeli hayallerin sanatçısı Rus Sappho’ya*⁶⁸³ (*Художнице вакхических видений, русской Сафо, знающей тайну колдовства*)”⁶⁸⁴ ifadesi çağrışım yapar. Bu açıdan şairin, Mariya Lohvitskaya'ya olan duygularını dile getirdiği düşünülebilir:

*Nasıl da seviyorum muhteşem,
Sonsuza dek beklenmeyen, buyurgan, ahenkli,
Duygusuzluk içinde ateşli ve ihtiraslı,
Ay ışığının gizemini bilen seni.*

*Как же люблю я тебя, о, прекрасная,
Вечно-нежданная, стройная, властная,
В самом бесстрастии пламенно-страстная,
Тайну познавшая лунных лучей.⁶⁸⁵*

Şair bu bölümün son kıtasında Ay'ın, bakışlarıyla karşılaştığı kadın gibi söneceğini ve yeniden aydınlanacağını ifade eder. Tanımlayamadığı bu duygunun aşk olduğuna karar verir. Şaire göre aşk, Ay'ın döngüsel olarak görünümünü ve şeklini değiştirerek yeniden ortaya çıktığı gibi zaman zaman

⁶⁸² Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 325.

⁶⁸³ İlk kadın edebiyatçı ve şairdir. Antik dönemde yaşamıştır, aşk ve doğa şiirleriyle ünlüdür.

⁶⁸⁴ Balmont, K.D. (1903). *Budem kak solntse*. Moskva: Knigoizdatel'stvo: “Skorpion”.

⁶⁸⁵ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 326.

sönüp giden ve farklı biçimde tekrar ortaya çıkan bir duygudur. Ayrıca şair, hissettiği aşk duygusunun yoğunluğunun Ay'ın ortaya çıkması ya da kaybolmasına paralel olarak artış veya azalış gösterdiğini dile getirir:

*Solgun, karlı Çariçemiz
Sönecek, senin gibi, aydınlanacak yeniden
Nasıl tarif edilir umutsuz acı
Sevecen ıstırap, tatlı işkence,
Uçsuz bucaksız mutluluk, sarsıntılı titreme?
Sevgilim! Sevgilim! Aşk bunun adı!*

*Наша царица, бледная, снежная,
Гаснет, как ты, озаряется вновь.
Как называется боль безнадежная,
Сладкая пытка, мучительность нежная,
Трепетность зыбкая, радость безбрежная?
Милая! Милая! Это любовь!⁶⁸⁶*

Dördüncü bölümde bir önceki bölümün devamı olarak Ay, âşık iken naif olmayı, hayatta iyi ve kötü her şeyi sevmeyi öğütleyerek sevginin simgesi olur. Anlatıcı, Ay ışığını insanı kaplayan zehirli bir yılan benzettir. Bu zehir, üstü kapalı ve bulması zordur. Bu özellikleriyle “zehir” ile insanda gece Ay ışığının etkisiyle ifade etmesi zor düşünce ve duyguların simgelendiği söylenebilir. Anlatıcı, Ay ışığının bakışları kör ettiği ve tüm düşünceleri öldürdüğü ifadesiyle dünyevi olan şeylerin arka plana atılmasını ve hayal dünyasına kapılmayı ima eder. Ay ışığı, şair için sonsuzluğu çağırıştırır:

*Işıkları bir yılan gibi sızıyor içimize
Kucaklayarak avcunun içine alıyor
Üstü kapalı, bulunamayan bir zehri var.
Onlardan kör oluyor bakış,
Parlayarak, tüm düşünceleri öldürüyorlar
Ve bize sonsuzluktan bahsediyorlar.*

⁶⁸⁶ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 326.

*Ее лучи как змеи к нам скользят,
Объятием своим завладевают,
В них вкрадчивый неуловимый яд.
От них безумным делается взгляд,
Они, блестя, все мысли убивают,
И нам о бесконечном говорят.⁶⁸⁷*

Beşinci bölümde suyun üzerinde yükselen Ay, altın bir hikâyeye, sadakatsiz bir genç kızın solgun yüzüne ve gözden düşmüş bir hayale benzer. Burada altın hikâyenin güzel bir aşkı simgelediği düşünülmektedir. “Sadakatsiz bir genç kız” ifadesinin daha önce birliktelik yaşadığı ve evli bir kadın olan Mariya Lohvitskaya’nın eşine karşı sadakatsizliğine, bununla birlikte genel olarak sadakatsiz kadınlara göndermede bulunduğu söylenebilir:

*Yine değişiyor,
Ve tekrarlamak ne kadar hoş geliyor,
Ahenkli, uyumlu melodileri.
Su altında belirdi
Altın bir masalın işareti gibi
Sadakatsiz bir kızın solgun yüzü gibi.*

*Она меняется опять,
И нам так сладко повторять
Созвучно-стройные напевы.
Она возникла над водой,
Как призрак сказки золотой,
Как бледный лик неверной девы.⁶⁸⁸*

Anlatıcı, Ay’ı bir büyücüye benzeterek ruhun derinliklerine indiğini ve ruha kaderini gösterdiğini dile getirir. Ruhta meydana gelen derinlik ile gece uykuya geçiş; ruhun kaderini görmesi ile de rüya görme kastedilir. Böylece

⁶⁸⁷ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 326.

⁶⁸⁸ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 327.

ruh, rüyalar aracılığıyla kaderiyle ilgili öngörülere sahip olabilir. Burada Alman romantik şairlerinden Novalis (1772-1801)'in etkisinin de yer aldığını söylemek mümkündür. Novalis, *Geceye Övgüler (Hymnen an die Nacht, 1800)* adlı eserinde geceyi gizemlerle dolu, yeryüzü yaşamından uzak, ölüme yakın hissedilen vakit olarak betimler. Gece, insanı uykuya daha sonra ise rüyalara ve oradan başka dünyaya götürür. Balmont da benzer bir şekilde büyücü ve sihirbaz olarak nitelendirdiği Ay'ı, ruhu önce uykuya daha sonra da rüyalara götüren bir aracı olarak tasvir eder:

*Soğuk bir ışık gönderiyor,
İradeyi büyülerle öldürüyor.
O bir büyücü ve sihirbaz.
Ruhta bir derinlik açıldı,
Ruh, kaderini görüyor
Yeniayın büyüleyici gücünde.*

*Она холодный свет прольет,
И волю чарами уьет,
Она сибилла и колдунья.
В душе разъяслась глубина,
Душе судьба ее видна
В очарованьи новолунья.⁶⁸⁹*

Altıncı bölümde anlatıcı, hayatı aşka benzeterek Hint felsefesi ve Solovyov felsefesindeki temel öğretilerden biri olan “sevgi” kavramını vurgular. Bunun yanı sıra, hayatın da aşk duygusu gibi gelip geçici olduğu fikrini dile getirir. “*Sona geldiğimizde, /Yenileniyoruz sönüp giderek*” dizesinde dünyevi olandan uzaklaşıp manevi olanla yaklaştığımızda ruhumuzun yenilediği düşüncesi yansıtılır:

*Kalbimi sarhoş ediyor yeniden ortaya çıkararak,
Hayatın bir aşk olduğu düşüncesini uyandırarak,
Sona geldiğimizde,*

⁶⁸⁹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 327.

Yenileniyoruz sönüp giderek.

О, вновь родясь, она пьянит сердца,

Внушая мысль, что жизнь- одна влюбленность.

Когда же мы достигнем до конца,

Погаснув, мы находим обновленность.⁶⁹⁰

Anlatıcı, Ay'ı tanrıların içki içtiği ve ölümsüzlüğün, sonsuzluğun sembolü⁶⁹¹ olarak kabul edilen kâseye benzetir. Bu benzetme, Novalis'te de yer alır ve Ay'ı huzurun, kendi oluşturduğu başka bir dünyaya duyulan aşkın simgesi olarak kullandığı görülür: *En acı kederler bile kaçıp gitmekte/ Senin altın kâsenin önünde... (Der herbste Kummer fleucht /Vor deiner goldnen Schale).*⁶⁹² Balmont da şiirinde Ay'ı tanrıların içki içtiği kâseye benzetir ve Ay'ın dönüşünü gerçekleştirdiği gökyüzünü sonsuzlukla ve sonsuz aşkla bağdaştırır:

Diyar diyar döndüğünde

Yanıyor altın bir kâse gibi

İçinden Tanrıların Tanrılara içirdiği

Aşkın ölümsüzce genç kaldığı yerde

Когда же закруглится по краям,

Она горит как чаша золотая,

В которой богу путь дают богам,

Там, где любовь бессмертно-молодая⁶⁹³

Son bölümde şair, ilk bölümde olduğu gibi kız ve erkek kardeşlerine seslenişte bulunarak şiiri tamamlar. Böylece, şiirsel döngü aracılığıyla Ay'ın döngüsü de yansıtılır. Şair, ilk bölümde olduğu gibi Ay'ı haşmetli olarak nitelendirerek eril özelliğine vurgu yapar. Şairlere duygu dünyalarını yüceltmeleri konusunda seslenişte bulunur ve bunu üstü kapalı bir biçimde

⁶⁹⁰ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 327.

⁶⁹¹ Tresidder, J. (1999). *Slovar' simvolov*. Moskva: Fair-Press, 407.

⁶⁹² Novalis (2006). *Geceye Övgüler*. (Almanca-Türkçe) (A. Cemal, Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 13.

⁶⁹³ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 327.

yapmalarını talep eder. Böylece, şairlerden Ay’dan ilham alarak üstü kapalı şiirler yazmalarını ister ve sembolist şiirin nasıl olması gerektiğini açıklar:

Kulak verin imalı çalgiya

Susarak, söz verin bana

İtaat edeceğinize Ay’a.

Внемлите вкрадчивой струне

И присягните молча мне

В повиновении – Луне.⁶⁹⁴

Son kıtada Ay’ın sadece âşıklara bahşedildiği ifade edilir. Burada “âşıklar” ile Ay’ın uyandırdığı duyguları yoğun bir biçimde yaşayan kişiler simgelenir. Bu açıdan âşıkların, sembolist şairleri de simgelediği düşünülebilir. Bununla birlikte, insanlar üzerinde benzer etkiler yaratması bakımından Ay’a evrensel bir nitelik yüklenir ve “evrensel ruh”, “birlik” fikirleri yansıtılır. Ay, şairlerin üretkenliği için ilham kaynağı olarak sonsuz üretimi sağlamaktadır. Bu bakımdan Ay’ın sonsuz dişilik kavramı açısından ele alındığını söylemek mümkündür:

O tek başına, o tek başına

Bahşedildi bize âşıkların tümü adına

Yenilmez Ay!

Она одна, она одна

Для всех влюбленных нам дана,

Непобедимая - Луна!⁶⁹⁵

Balmont, diğer şiirlerinden farklı olarak, *Zümürdüanka* adlı kitabında yer alan *Belbog ve Çernobog (Belbog i Çernobog, 1907)* adlı şiirinde Ay’ı Slav tanrıları ile bir arada işler. Rusçada beyaz anlamındaki “belıy” sıfatından gelen Belbog, ışığın, iyiliğin, başarının ve mutluluğun simgesidir. Bununla

⁶⁹⁴ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 328.

⁶⁹⁵ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 328.

birlikte Belbog, aydınlık gündüzün habercisidir.⁶⁹⁶ Rusçada siyah, kara anlamındaki “çyorniy” sıfatından gelen Çernobog ise kötülüklerin, talihsizliklerin ve sonsuz karanlığın sembolüdür.⁶⁹⁷ Gündüzün geceyle, iyiliğin kötülükle savaşta olduğu gibi Belbog ve Çernobog bir çatışma içerisindedir.⁶⁹⁸ Bu mitolojik bilgi şiirde yansıma bulur. Anlatıcı, Belbog ve Çernobog’un bir tartışma içerisinde olduklarını ve bu tartışmadan bir soluğun, gök gürültüsünün meydana geldiğini dile getirir. Mitolojik bilgiler incelendiğinde de Belbog ve Çernobog’un birbirlerine üfledikleri ve bunun sonucunda rüzgârın meydana geldiği bilgisi yer alır.⁶⁹⁹ Şiirde bu iki tanrı arasındaki çatışma masalsı bir hava ile aktarılır ve bu anlatım yer yer okuyucuyu gülümsetir:

*Belbog ve Çernobog
Konuştular, tartıştılar.
Ve doğdu gök gürültüsü ve soluk,
Yakında ve uzakta.*

*Белбог и Чернобог
Беседу-спор вели.
И гром возник, и вздох,
Вблизи, и там вдали.⁷⁰⁰*

Araştırmacı O.S. Koçetkova’nın da ileri sürdüğü üzere⁷⁰¹ Çernobog gecenin, Belbog ise gündüzün simgesidir ve durmadan değişmeleri gece-gündüz döngüsünün sürekli devam ettiğini anlatır. Anlatıcı, uyku yapıcı ve yaratıcı olarak betimlediği iki tanrının dostane bir biçimde oyun oynadığı ifadesiyle, zıtlıkların bir birlik meydana getirdiğini dile getirir:

⁶⁹⁶ Uzelli, G. (2016). *Slav Mitolojisi. İnanışlar ve Söylenceler*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 64.

⁶⁹⁷ Uzelli, a.g.e., 2016, 65.

⁶⁹⁸ Uzelli, a.g.e., 2016, 64.

⁶⁹⁹ Uzelli, a.g.e., 2016, 64.

⁷⁰⁰ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 432.

⁷⁰¹ İnternet: Koçetkova, O.S. (2006). *Obrazı-simvolı dnya i noçi v poetike Konstantina Balmonta v 1890-1910 gg.* <https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/226362/1/16-20.pdf> Erişim Tarihi 05.11.2021.

*Durmadan değişerek,
Uzakta olduğu gibi yakında,
Uyku yapıcı ve Yaratıcının
İki oyununu dostça oynanıyor.*

*Меняюсь без конца,
Вблизи, как и вдали,
Снотворца и Творца
Два действия дружно шли.⁷⁰²*

Bir sonraki dörtlükte uyku yapıcı Çernobog, uykunun ruhun bir zenginliği olduğunu dile getiririr. Zira insan gece vakti uykuya daldığında rüyalar aracılığıyla hayal gücü zenginleşir. Bu noktada gece ya da Ay, bir yaratıcı, ilham kaynağı olarak görülür:

*Uyku yapıcı söyledi
Uykunun ruhun zenginliği olduğunu
Ancak kızıl gün doğdu,
Yaratıcı kıvrıldı, bir yılan gibi.*

*Снотворец возвещал,
Что сон - богатство души,
Но день рождался ал,
Творец вился, как уж.⁷⁰³*

Şair, gece karanlığının ortaya çıkmasıyla başka bir dünyanın belirttiğini, karanlıkta Ay ışığı beraberinde uykunun gölgesinin ve korkunun kol gezdiğini dile getirir. Burada gece karanlığında Ay ışığının gizemli ve mistik bir atmosfer oluşturması betimlenir. İnce bir telin titrediği ifadesiyle anlatıcı, birtakım duygu ve düşüncelerin ortaya çıkışını anlatır:

*Ve ince bir tel
Titriyor, soluktan daha hafifçe*

⁷⁰² Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 432.

⁷⁰³ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 432.

*Ama kimin, kimin o,
Belbog ve Çernobog?*

*И тонкая струна
Дрожит, нежней, чем вздох.
Но чья, но чья она,
Белбог и Чернобог?⁷⁰⁴*

Şiirin ikinci bölümünde Belbog ve Çernobog arasında kimin daha etkileyici olduğuna dair tartışma geçer. Anlatıcı, nihayetinde gündüzün Çernobog'a, gecenin ise Belbog'a âşık olduğunu dile getirerek, gecenin gündüzün, gündüzün de gecenin bir tamamlayıcısı olduğu, zıtlıkların evrende bir birlik, uyum yarattığı, evrenin zıtlık üzerine kurulduğu düşüncesini aktarır. Bu düşünce şiirin son kıtasında şöyle yansımaları bulur:

*O kadar uzun ve fazla tartıştı ki
İki tanrı ve aklı karıştı dünyanın,
Ve gündüz Çernobog'u sevdi,
Ve Alacakaranlık âşık oldu Belbog'a.*

*Так спорили долго и много
Два Бога, и мир был смущен,
И День полюбил Чернобога,
И Сумрак в Белбога влюблен.⁷⁰⁵*

İncelemelerden hareketle Güneş'in, şair için ilham kaynağı olmanın yanında hayalini kurduğu yeni bir yaşam için mutluluk kaynağı, canlılığın sembolü olduğu anlaşılmaktadır. Bunun en belirgin örneklerini *Ben Bu Dünyaya Güneş'i Görmeye Geldim* ve *Güneş'in Aroması* adlı şiirlerinde görmek mümkündür. Bununla birlikte Güneş, *Güneş Gibi Olalım* şiirinde olduğu gibi yaratıcılığı, üretkenliği ve sonsuzluğu simgeler. Balmont'un

⁷⁰⁴ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 433.

⁷⁰⁵ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 434.

Güneş ile ilgili tüm düşüncelerini bir araya getirdiği *Güneş'e Övgü* şiirinde de anlaşıldığı üzere Güneş, evrensel ruhun, yani Tanrı'nın da sembolüdür. Ayrıca şair, yaratıcı, hayat verici olduğu kadar yeni bir düzen oluşturmak amacıyla yıkıcı ve yok edici yönünün bulunduğunu vurgulayarak Güneş'i sanatında yenilenmenin kaynağı olarak gösterir. Böylece, Güneş'in ve Güneş'in yarattığı yeryüzünün, şiirlerinin çıkış noktası olduğu görülür.

Balmont'un şiirlerinde ışıyla mutluluk ve yaşam kaynağı olan Güneş'in aksine Ay, hüznü, diğer dünyayı ve ölü güzelliği simgeler. Ay, *Ay'a Övgü* şiirinde olduğu gibi gecenin karanlığı ve sessizliğinde bizi uykuya, yarı ölüme götüren bir öge olarak simgelenir. *Ruhların Düğünü* ve *Ay'ın Sessizliği* adlı şiirlerinde görüldüğü gibi Balmont için Ay, Güneş gibi ilham kaynağıdır. Feminin özellikler yüklü olması sebebiyle Ay, *Beatris, Ay'ın Hüznü* adlı şiirlerindeki gibi zaman zaman aşkın da sembolü olur. Ay, bazen dünyevi anlamda aşkı simgelerken bazen de manevi olana duyulan aşkı simgeler. Şairlere ilham kaynağı olması, üretkenliği sağlaması ve dişil anlama sahip olmasıyla Ay, aynı zamanda sonsuz dişilik kavramının da bir sembolü olarak işlenir.

5.2. Dört Element Kültü

Kendinin farkına vardığında ilk defa

Her daim temas edecek ruhunla

Dört egemen kült

Toprak, Ateş, Hava ve Su.

Balmont, şiirlerinde evrenin yaratılışında rol oynadığına inanılan dört element kültürünü yoğun bir biçimde kullanır. Şair, *Kuzeyin Gökyüzü Altında* adlı eserinin önsöz kısmında dört element ile ilgili olarak şunları dile getirir: “*Ateş, su, toprak ve hava’ ruhumun hiç ayrılmadan mutlu ve gizli bir temas içinde yaşadığı dört kült. Tek bir duygumu bile bu kültlerin birinden ayıramam.*”⁷⁰⁶

⁷⁰⁶ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 21.

Şairin şiirlerinde en sık kullandığı kült, Güneş'in yeryüzü üzerindeki yansıması olarak gördüğü ateştir. Balmont, ateşe verdiği önemi şu sözlerle dile getirir:

Ateş, kültürler arasında en güzel olanıdır ve en sevdiğim kültürdür. Ateşe dua ediyorum. Ateş gerçekten evrensel bir kült ve ateş ayinini gerçekleştiren kişi evrenle birleşir. Ruhuyla, sönmeyen lambaların yandığı gizemli odalara girer ve gözlerine değerli taşların sihirli tulsımlarının etkisi yayılır.⁷⁰⁷

Şair, “Kültlerin Şiiri” başlıklı makalesinde “*Ateş ya Güneş'in alevi olarak ya da yangının alevi olarak ruhumuzu özgürleştirir.*” der.⁷⁰⁸ Mitolojik açıdan bakıldığında ateş, dünyanın yaratılışında rol oynayan ilk elementlerden biridir. Ateşe Güneş gibi maskülen özellikler yüküdür⁷⁰⁹ ve ateş, çoğunlukla canlıların yaşamında önemli bir yer tutan sıcaklık ve ısı, hayatın çağrışımını yapar. Kadim Slav inanışına göre ateş ve Güneş, ateş tanrısı Svarog ve Güneş tanrısı Dajbog'un baba-oğul ilişkisiyle bağlantılı olarak akrabadır.⁷¹⁰ Bu bakımdan ateş, Güneş'in bir parçası olarak görülmektedir.

Ateş, aynı zamanda, yıkıcı bir güce sahip olmasıyla ölümü çağrıştırır. Eski yazılı kaynaklara göre putperestler tanrılarının mabetlerinde ateş yakar ve putların önünde sönmeyen bir ateşin yanmasını sağlar.⁷¹¹ Böylece ateş, insanı tanrıyla, diğer dünyayla birleştiren bir aracı haline gelir. Hıristiyanlıkta olduğu gibi pek çok dinde ateşin önünde dua edilmesinin bu ritüelden geldiği düşünülebilir. Bazı inanışlarda ölümlerin yakılması da benzer bir mana taşır. Ölümlerin bedeni yandıktan sonra ateşin, ruhu diğer dünyaya taşıdığı düşüncesi yer alır.⁷¹² Ateşe yüklenen manalardan biri de arındırıcı olmasıdır.⁷¹³ Bu anlam doğrultusunda Balmont'un pek çok şiirinde ikonaların önünde dua ederken mumların yandığı dizelerle karşılaşmak mümkündür.

Ateş, manevi anlamının yanında insanın yaşamsal ihtiyaçları açısından dünyevi bir anlama da sahiptir. İlk icadından beri ateş, insanın ısınmasında, yiyecek pişirmesinde ve bunun yanı sıra araç-gereç yapımında oldukça

⁷⁰⁷ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 22.

⁷⁰⁸ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudej*. Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

⁷⁰⁹ Koval', V.İ. (2016). *Mifologičeskie verovaniya vostočnih slavyan*. Posobie po kursu “Slavyanskaya mifologiya”. Gmel: GGU im. F. Skorin, 90.

⁷¹⁰ Madlevskaya, Ye. L. (2005). *Russkaya mifologiya*. Mirgrad, 179-180.

⁷¹¹ Madlevskaya, a.g.e., 2005, 179-180.

⁷¹² Madlevskaya, a.g.e., 2005, 180.

⁷¹³ Afanasyev, A. N. (2005). *Mifologiya drevney Rusi*. Moskva: Eksmo, 243.

önemlidir. Bu nedenle ateş, genellikle ateşin ısıyla demiri işleyen demirciyi çağrıştırır. Ateşin yanında olduğundan ötürü de kötü ruhların demircilerden uzak durduğuna inanılır.⁷¹⁴

Bahsi geçen bu anlamların dışında geleneksel şiir anlayışında ateş, aşkı ve ihtirası sembolize eder. Balmont'un sanatında ateşin simgelediği mitolojik manaların hemen hepsi şiirlerinde yer alır. Bunun en belirgin örneği, *Güneş Gibi Olalım* adlı kitabında yer alan *Ateşe Övgü (Gimn Ognyu, 1903)* başlıklı şiiridir. Şiir, yedi bölümden oluşur ve her bir bölümde ateşin farklı özelliği ele alınır. Birinci bölümde şair, ateşe yüklediği manaları dile getirir ve ikinci bölümde bu manaları daha detaylı bir biçimde tasvir eder. Üçüncü bölümde ateş, Güneş'in bir parçası, Güneş'in yeryüzü üzerindeki yansıması şeklinde betimlenir. Güneş'in doğuşu-batışı ile meydana gelen döngü ve ateşin yanıp sönmeleri arasında benzerlik kurulur. Dördüncü bölümde ateşin manevi ve dünyevi açıdan nasıl bir çağrışım yaptığından bahsedilir. Beşinci bölümde, bir halk masalıyla bağlantılı olarak ateş, aşkın ve ihtirasın sembolü olarak karşımıza çıkar. Altıncı bölümde ise bazı tarihsel olaylarla ortaya çıkan "kendini yakma" ile bağlantılı olarak ateş, yeniden doğmanın, arınmanın sembolü olarak işlenir. Yedinci ve son bölümde ise şair, ateşe yüklediği bu anlamların sanatını oluşturan parçalar olduğunu anlatır.

Şiirin ilk bölümünde anlatıcı, ateşin arındırıcı, kader belirleyici, hüküm sahibi, canlı, parlak ve güzel olması gibi genel olarak kabul edilen ve kendi açısından yüklediği dünyevi ve manevi özelliklerini bir arada aktarır:

*Arındırıcı ateş,
Kader belirleyen ateş,
Güzel, hüküm sahibi,
Parlak, canlı!*

*Огонь очистительный,
Огонь роковой,
Красивый, властительный,
Блестящий, живой!*⁷¹⁵

⁷¹⁴ Koval', a.g.e., 2016, 90.

⁷¹⁵ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 319.

İkinci bölümde şair, ateşin ilk bölümde bahsi geçen özelliklerini açıklar. Kilisede dua ettiği sırada sessizce insanlara eşlik etmesi bakımından ateş, günahlardan arınmanın bir sembolü olarak yer alır. Ateş, bir yangın sırasında çok fazla ses çıkarmasıyla felaketi de çağırır. Bununla birlikte ateş, şair için ilham kaynağıdır ve şiirlerini ateşe adadığını söyleyerek bunu vurgular:

*Kilise mumunun parlıtısında sessiz,
Yangında ise çok gürültülü,
Yalvarışlara sağır, çok yüzlü,
Binalar yıkılırken çok renkli.
Çevik, neşeli ve ihtirash
Öyle zafer dolu ve muhteşem ki
Yaktığında benimkini
Görmezden gelemem güzelliğini,
Ah, güzel Ateş, sana adadım tüm hayallerimi!*

*Бесшумный в мерцаньи церковной свечи,
Многошумный в пожаре,
Глухой для мольбы, многоликий,
Многоцветный при гибели зданий.
Проворный, веселый, и страстный,
Так победно-прекрасный,
Что когда он сжигает мое,
Не могу я не видеть его красоты, —
О, красивый Огонь, я тебе посвятил все мечты!⁷¹⁶*

Üçüncü bölümde anlatıcı, ateşin sürekli değiştiğini ve her yerde farklı olduğunu dile getirerek değişik toplumlar ve coğrafyalarda ateşe yüklenen anlamların çeşitlilik kazandığını ifade eder. Güneş'ten geldiği, Güneş'in bir parçası olduğu ve onun ışığı gibi canlılara hayat verdiğinden söz eder. Şair, bir kıvılcım gibi ortaya çıkan ateşe canlı bir varlık özelliği atfeder ve ateşin

⁷¹⁶ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 319.

bir anda yok olduğunu fakat hala yaşamaya devam ettiğini söyler. Anlatıcının atfettiği bu özellik, ateşin bir canlı gibi doğduğu, büyüdüğü, öldüğü ve daha sonra yeniden dirildiği⁷¹⁷ düşüncesinin yer aldığı kadim inanışlardan gelir. Bu özellikleri bakımından şairin ateş aracılığıyla Güneş ile benzer bir şekilde hayatı simgelediği düşünülebilir. Bununla birlikte Güneş'in doğuşunu ve batışını onun bir parçası olarak gördüğü ateş aracılığıyla resmettiği de söylenebilir. Son dizedeki “güzellik”, şairin pek çok şiirinde olduğu gibi eser anlamına gelir ve tanrının meydana getirdiği eser manası taşır:

*Bir kıvılcım olarak doğuyorsun
Sağır karanlığın içinden
Uzun süre bekliyor, gözlüyorsun
Kim geldi?
Sen!
Hemen ölüyorsun
Fakat yaşadığın sürece
Daha güçlü, daha tuhaf, daha aydınlık bir güzellik yok!*

*Ты как искра встаешь
Из глухой темноты,
Долго ждешь, стережешь.
Кто пришел?
Это ты!
Через миг ты умрешь,
Но пока ты живешь,
Нет сильней, нет странней, нет светлей красоты!⁷¹⁸*

Şair, dördüncü bölümde ateşi aniden ortaya çıkan, dehşet verici, fakat kurnazlıkla cezbeden bir varlık olarak betimler: “Övmekten bıkmayacağım /Anı, müthiş, kurnazlıkla cezbeden seni! (Не устану тебя восхвалять, /О, внезапный, о, страшный, о, вкрадчивый!)”⁷¹⁹ Bu özellikler doğrultusunda

⁷¹⁷ Tresidder, a.g.e., 1999, 246.

⁷¹⁸ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 320.

⁷¹⁹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 320.

şair, ateşin tehlikeli olarak görülmesine karşın insan ruhuna hitap ettiğini dile getirir. İlerleyen dizelerde ateş, zambaktan parmakları birleştiren yüzüklerin yapımı için metalin eritilmesinde kullanılan bir araç olarak betimlenir. Zambak, Hıristiyanlıkta Meryem ile bağdaştırılır ve saflığın, masumiyetin sembolüdür.⁷²⁰ Bu doğrultuda, saf, temiz kişilerin bir araya gelmesi, hayatlarını birleştirerek bir “birlik” oluşturmaları ifade edilir. Ateşin pek çok araç gerecin yapımında kullanılan bir element olduğundan bahsedilerek insanın günlük yaşamında da önemli bir yere sahip olması bakımından dünyevi yönü ortaya konur. Ayrıca, alyansın yapımında kullanımı, ateşi insanların hayatlarını ve ruhlarını birleştiren aşkın sembolü yapar. Yaşam kaynağı olmasının yanı sıra ateş, insanların ölümüne neden olabilecek bıçağın yapımında da kullanılması bakımından ölümü çağrıştıran bir unsur olarak da simgelenir:

*Zambaktan parmaklar için pek çok yüzük,
Hayatları birleştirmek için pek çok yüzük,
Uzun yıllar zincirlenmiş olarak kalsınlar onlarla diye
Ve soğumuş dudaklarıyla “sevmek” kelimesini
Tekrar etsinler diye.
Pek çok ilginç şey yapılabilirsin,
Ağır aletleri, dağları kazmak için
Derinlerden değerli altın çıkarmak için
Ve keskin bıçakları, öldürmek için!*

*Много колец для пальцев лилейных,
Много колец, чтоб жизни сковать,
Чтобы в них, как в цепях, годы долгие быть,
И устами остывшими слово «любить»
Повторять.
Много можешь ты странных вещей создавать,
Полносложность орудий, чтоб горы дробить,
Чтобы ценное золото в безднах добыть,*

⁷²⁰ Tresidder, a.g.e., 1999, 195.

*И отточенный нож, чтоб убить!*⁷²¹

Beşinci bölümde anlatıcı, ateşi kız kaçıran yılanı benzetir. Kız kaçıran yılan, Rus folklorunda mitolojikleşmiş bir kahraman olan Dobrinya Nikitiç'in yılan Gorınıç ile hikâyesinden oluşan masalı akla getirir. *Dobrinya Nikitiç ve Yılan Gorınıç Hakkında (Pro Dobrinyu Nikitiça i Zmeya Gorınıça)* başlıklı bu masalda Dobrinya Nikitiç'in öldürmek üzereyken affettiği yılan Gorınıç gökyüzünde uçarak Kiev'e kaçar. Kiev'e giderken Knez Vladimir'in yeğeni Zabava Putyatışna'yı görür ve onu kaçırarak bulutların arasından Soroçin dağlarına götürür. Knez Vladimir'in emri üzerine Dobrinya, yılanı öldürerek Zabava'yı kurtarır.⁷²² Yılanın uçarak gelip taçtan gelin kaçırması, bu masalın olay örgüsüne bir gönderme olarak okuyucu karşısına çıkar. *Yılan Gorınıç'ın Karısı Hakkında Masal (Skazka pro jenu Zmeya Gorınıça)*'da ise iki bahadır kardeş, küçük kardeşleri tarafından öldürülen Yılan Gorınıç'ın karısının köpekler tarafından ısırılması sonucu bölünmesiyle ortaya çıkan iki genç kızla evlenir. Böylece, iki kardeş de Gorınıç'ın eski karısıyla evlenir.⁷²³ “Başkasının karısını teselli ettin” dizesiyle anlatıcının masalın bu sonunu ima ettiği düşünülebilir. Bununla birlikte, daha önce bahsedildiği üzere, Balmont'un evli bir kadın olan şair Mariya Lohvitskaya ile ilişkisini yansıttığı, masallar üzerinden kendi yaşamından bir kesit sunduğu ileri sürülebilir. Bu açıdan düşünüldüğünde ateş aşkı, ihtiras ya da tutkuyu simgeler:

Geçmişte uçarak geldin sınırsızca, bir Yılan gibi,

Ve taçtan kaçırdın gelini.

Pek çok kez ateşten bir misafir gibi kadim zamanlardaki,

Başkasının karısını ettin teselli.

В старину ты, как Змей, прилетал без конца,

И невест похищал от венца.

⁷²¹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 320-321.

⁷²² İnternet: <https://lukoshko.net/story/pro-dobrinyu-nikiticha-i-zmeya-gorinycha.htm> Erişim Tarihi 20.11.2020.

⁷²³

İnternet:

<http://www.planetaskazok.ru/kovalras/skazkaprozhenuzmeyagorinychakovalrsk>
Erişim Tarihi 20.11.2020.

*И как огненный гость много раз, в старину,
Ты утешил чужую жену.*⁷²⁴

Altıncı bölümde anlatıcı, Ortaçağ Avrupa tarihinde 15.-17. yüzyıllar arasında Katolik Kilisesi'nin inanca zarar verdiği gerekçesiyle büyücülüğe karşı başlattığı cadı avını anlatır. Fransa kralı VIII. Charles'ın 1490 yılında yayımladığı “Kâhinler, Büyücüler ve Ruh Çağırın Falcılara Karşı Kararname” ile büyücülükle uğraşan kişiler diri diri ateşte yakılır.⁷²⁵ Şiirde sihir ve gizem peşindeki büyücülerin şabat⁷²⁶ ayini için gece toplandığı ve bu nedenle ateşte yakılarak cezalandırıldıkları anlatılmaktadır. Anlatıcı, gizemi gerçekten idrak edildiğinde ateşin aslında korkutucu bir hal almadığını ifade eder. Bu ifade yakıcı ateşin aslında daha iyi, aydınlık ve güzel bir dünyaya kavuşma aracı olmasını simgeler. Ateş, günahların kefaretiyi ödemeyi sağlayan bir öge, arınmanın sembolü olarak okuyucu karşısına çıkar:

*Hatırlıyorum Ateş,
Beni nasıl yaktığını.
Ateşin okşamasından titreyen büyücü ve cadılar arasında.
Gördüğümüz için gizemli olanı
Çektirdiler bize acı...
Yaktılar bizi mutluluğu için gece yarısı ayininin.
Fakat gördüğümüzü görenler için,
Ateş değildi korkutucu.*

*Я помню Огонь,
Как сжигал ты меня,
Меж колдуний и ведьм, трепетавших от ласки Огня.
Нас терзали за то, что мы видели тайное,
Сожигали за радость полночного шабаша,
Но увидевшим то, что мы видели,*

⁷²⁴ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 321.

⁷²⁵ Şmakov, A.V. (2009). Ohta na ved'm: ekonomika protiv demonologii. *Ekonomičeskaya istoriya*. Tom:7, No:1, 119.

⁷²⁶ Yahudilikte cuma günü günbatımıyla başlayan ve cumartesi günü günbatımıyla sonra eren dinlenme ve ibadet günüdür.

*Был не страшен Огонь.*⁷²⁷

Anlatıcı bu tarihsel olayı anlattıktan sonra bir başka olaydan daha bahseder. Bu olay, Rusya’da 17. yüzyılda kilise reformlarına karşı ortaya çıkan ve eski inançlarını devam ettiren Staroobryadtsı adlı grubun bir ritüelidir. Bu ritüel, kilise reformlarını destekleyenlere karşı eski inananların, baskı ve işkenceye maruz kalmak yerine kendini ateşte yakmaları⁷²⁸ neticesinde “kendini ateşte yakma” ya da “ateşli ölüm” olarak bilinir. Anlatıcı bu tarihsel olayı hatırlatarak, ateşi bu dünyadan kurtulup diğer dünyada huzura ermenin ya da kendini kurban etmenin bir sembolü olarak karşımıza çıkarır:

*Hatırlıyorum hala,
Hatırlıyorum bir başka şeyi, yanan yapıları,
Gönüllü olarak kendimizi yaktığımız, karanlığın ortasında
Biz inananların, inanmayanların, görmeyenlerin arasında.
Ve çılgın feryatlarla, dua sesleri arasında
Övgüler yağdırdık güç veren Yaradan’a.
Hatırlıyorum, Ateş, âşık oldum sana!*

*Я помню еще,
О, я помню другое, горящие здания,
Где сжигали себя добровольно, среди тьмы,
Меж неверных, невидящих, верные, мы.
И при звуках молитв, с исступленными воплями,
Мы слагали хваленья Даятелю сил.
Я помню, Огонь, я тебя полюбил!*⁷²⁹

Bir önceki dörtlükte cadı ve büyücüleri, yanlış inançları yok etmek, arınmak için var olan ateş, diğerinde dünyadan kurtulmayı, yeni bir dünyaya kavuşmayı, yenilenmeyi temsil eder. Bu düşüncelerden hareketle, ateşte

⁷²⁷ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 322.

⁷²⁸ Lukyanov, S. A. (2015). К вопросу о массовых самубийствах старообрядцев в XVII-XVIII вв. *Vestnik Moskovskogo universiteta MVD Rossii*, No:9, 18.

⁷²⁹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 322.

yanmanın Balmont'un duygusal ya da sanatsal açıdan yeni bir varlık kazanmayı, şiirleri aracılığıyla kendine yeni bir dünya yaratmayı ifade ettiği düşünülebilir. Araştırmacı Kupriyanovski ve Molçanova da bu düşüncemizi destekler bir biçimde, ateşin burada sonsuz yenilenmeyi; kendini yakmanın ise sanatsal açıdan değişimi simgelediğini ileri sürer.⁷³⁰

Son bölümde anlatıcı, “siz” zamiriyle belli bir gruba hitap ederek, bu grup için farklı bir parıltının var olduğunu dile getirir. Bu parıltı yeni, sonsuz ve derin alanlarda, ebediyen sönmüş gözlerin önünde, yıldızlı kıyafetler içerisinde yanmaktadır. Burada dünyevi olana gözlerini kapatmış kişilerin gökyüzüne, hayallerine yönelmelerinden bahsedilir. Bununla birlikte, “sönen gözler” ifadesi Budizmde yer alan Nirvana öğretisini çağırıştırır. Sönmek anlamına gelen Nirvana, kişinin her türlü acı ve kederden kurtularak mutlak aydınlanmaya, bilgiye kavuşmasını ifade eder.⁷³¹ Anlatıcı, aydınlanmaya kavuşan bu kişiler gibi olma arzusunu yansıtarak dört elementi idrak edemediği diğer dünyanın gizemi hakkında kendisine bir yol gösterici, kendi dünyasını oluşturmada bir ilham kaynağı olarak gördüğünü dile getirir:

*Biliyorum, Ateşin,
Ve hala farklı bir parıltının olduğunu sizin için,
Önünde yanan ebediyen sönmüş gözlerin,
Aniden ortaya çıkan bilgi, korku ve heyecan var onda
Yeni derin boşlukların ölçsüzlüğü karşısında.
Ne için, neden, kim çağırdı,
Çok yıldızlı elbiselerin ışığında kim dile getirdi onları?
Bulmak için gidiyorum cevabını!
Ah, dört elementin gökyüzüne yükselen ruhu,
İstiyorum Ölüm bana görünsün
Sönmeyen beyaz bir ışık gibi!*

Я знаю, Огонь,

⁷³⁰ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudej*. Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020 tarihinde alınmıştır.

⁷³¹ Güç, A. ve Sert, E. (2020). Budizmde Dört Temel Gerçek, Sekiz Dilimli Yol ve Nirvana. *İMAD*, Cilt:5, Sayı:12, 22.

И еще есть иное сиянье для вас,
 Что горит перед взором навеки потухнувших глаз.
 В нем внезапное знанье, в нем ужас, восторг
 Пред безмерностью новых глубоких пространств.
 Для чего, из чего, кто их взял, кто исторг,
 Кто облек их в лучи многозвездных убранств?
 Я уйду за ответом!
 О, душа восходящей стихии, стремящейся в твердь,
 Я хочу, чтобы белым немеркнущим светом
 Засветилась мне - Смерть!⁷³²

İncelemelerden anlaşılacağı üzere, şiir boyunca şair, ateşin evrenselliğini vurgulayarak kutsal bir yönünün olduğunu, bununla beraber, insanların günlük yaşamında pek çok alanda da önem taşıdığını ifade eder. Aynı zamanda ateş, aşk ve ihtirasın yanında sanatsal yaratıcılığın, yıkıcı ve yakıcı yönüyle ise yeni bir başlangıcın simgesi olarak şiirde yer alır.

Şairin ateş ile ilgili düşüncelerini uzun bir şekilde kaleme aldığı diğer bir eseri de *Güzelliğin Litürjisi* adlı kitabında yer alan *Ateş (Ogon', 1905)* şiiridir. Yedi bölümden oluşan şiirin ilk bölümünde ateşin ifade ettiği manalar anlatıcı tarafından açıklanır. İkinci bölümde, *Ateşe Övgü* adlı şiirde olduğu gibi ateşin hem manevi hem de dünyevi açıdan önemli bir varlık olduğuna dair betimlemeler yer alır. Üçüncü bölümde ateş, toprak ve havanın, bir gezegen olarak Dünya'nın oluşumunu sağlayan temel element olarak ele alınır. Bununla beraber, ateşin önemli olarak görüldüğü ilk coğrafyanın Hindistan olmasıyla Hint felsefesine vurgu yapılır. Dördüncü bölümde ateş, Hint ve Antik Yunan mitolojisiyle bağdaştırılarak felakete yol açan yönüyle aslında yeni bir başlangıca neden olan unsur olarak ele alınır. Ayrıca, farklı mitolojilerden tasvirler aracılığıyla ateşin evrenselliği de ortaya konur. Beşinci bölümde anlatıcı, ateşin hem iyi hem de kötüyü çağrıştıran iki yönlü olmasının dünyanın zıtlıklar üzerine kurulu olmasının bir yansıması olduğunu dile getirir. Altıncı bölümde şair, okuyucusunu iyi, güzel ve doğru olana yönlendirir. Yedinci ve son bölümde ise dünyanın sonsuz bir devinim içinde

⁷³² Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 322.

olduğu ve bu devinimde yer alan tüm unsurların şairin çıkış noktası olduğu ifade edilir. Şair, şiire epigraf olarak *Ateşe Övgü* adlı şiirinden “*Övmekten bıkmayacağım /Ani, müthiş, kurnazlıkla cezbeden seni! /Senin üzerinde eritiyorlar metalleri/ Senin yanında üretiyor ve demir dövüyorlar. (He устану тебя восхвалять, О, внезапный, о, страшный, о, вкрадчивый! На тебе расплавляют металлы, /Близ тебя создают и уют.)*”⁷³³ dörtlüğünü kullanır ve böylece yeni şiirinin bahsi geçen şiirle bağlantılı olduğu mesajını verir.

Şiirin ilk bölümünde şair, ateşi kutsal bir varlık olarak gördüğünü ve bir ateşperest olduğunu dile getirir. Bu inancının Hint felsefesi etkisiyle oluştuğunu, Güneş’in doğuşu ve batışının Hint felsefesinde çeşitli anlamlar kazandığını ve bu bakımdan zengin bir düşünce sistemine sahip olduğunu ifade eder. Şair, kendini bu düşünceleriyle diğer insanlardan ya da edebiyat çevresi içerisinde yer alan diğer şairlerden farklı gördüğünü anlatır. Böylece, ateş imgesini kendisini diğer sanatçılardan farklı kılacak biçimde, kendi duygu ve düşünce dünyasıyla bağlantılı olarak kullandığını vurgular:

*Ateşperesttim önceleri bir zamanlar
Ateşperest olacağım daima
Hint düşüncem zengindir oldukça
Şafağın ve gün batımının farklılığıyla
Kayan bir yıldız gibiyim ölümlüler arasında.*

*Огнепоклонником я прежде был когда-то,
Огнепоклонником останусь я всегда.
Мое индийское мышление богато
Разнообразием рассвета и заката,
Я между смертными - падучая звезда.⁷³⁴*

Araştırmacı Nikolay Bannikov, Balmont’un ateşi bu kadar yüceltmesiyle ilgili olarak “*Rus şiirinde Balmont gibi böylesine ateşperest*

⁷³³ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 183.

⁷³⁴ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 183.

biri muhtemelen bulunmaz."⁷³⁵ yorumunu yapar. Balmont, Hint mitolojisine duyduğu ilginin neticesinde ateşi bir Tanrı olarak görür. Hint mitolojisine göre, ateş ve ışık, bulut ve kıvılcıma, daha sonra da suya dönüşür.⁷³⁶ Hint ateş tanrısı Agni'nin ve ateşin Balmont'un şiirlerinde sıklıkla yer alması bununla bağlantılıdır. Ateş ile kıvılcım arasındaki ilişkiden hareketle, insan ruhuyla Brahman'ın ruhu yani evrensel ruh arasında bir bağ bulunduğu, hatta bunların eşdeğer olduğu ileri sürülür.⁷³⁷ Bu görüş neticesinde araştırmacı Skok'un da belirttiği üzere⁷³⁸, Balmont'un pek çok şiirinde evrenin yaratıcı gücü olarak algıladığı ateşle kendini özdeşleştirdiği, kendisiyle beraber, kaleme aldığı eserlerinin de onun bir parçası olduğu düşüncesine yer verdiği gözlemlenir.

Bir sonraki dörtlükte anlatıcı, diğer insanlardan neden farklı olduğunu dönem insanının hayata karşı olumsuz bakış içerisinde olmasıyla açıklar. Anlatıcı burada geçiş dönemi Rusya'sında yaşayan insanların üzerindeki cansızlığı ve hayatın renksizliğini yansıtır. Böyle bir dönemde ve toplum içerisinde yaşama sevinci ve hayata karşı olumlu bakış açısıyla kendini okuyucusu için mutluluk kaynağı olarak görür. Bununla birlikte, yaşam kaynağı olarak gördüğü doğaya ait unsurlar ve kültürleri kullanarak yaşama sevincini adeta bir bayram ve coşku havasında yansıtan eserler kaleme aldığını şu şekilde ifade eder:

*İnsanların renksiz gölgesi arasında
Bu can sıkıcı, cansız gölgeler arasında
Göz alıcı bir parıltıyım ben, saadetiğim çılginlıkların
Aydınlıkla taç giydirdiği bir dâhiyim renkli bir oyunun
Bayramıyım mutluluğun, çiçeklenmenin ve ateşin.*

*Средь человеческих бесцветных привидений,
Меж этих будничных безжизненных теней,
Я вспышка яркая, блаженство исступлений,
Игрою красочной светло венчанный гений,*

⁷³⁵ Bannikov, N.V. (1989). *Jizn i poeziya Balmonta*. Solneçnaya pryaja. Stih, oçerki. Moskva: "Detskaya literatura", 10.

⁷³⁶ Skok, T.N. (2007). Evolyutsiya obraza ognya v lirike K. Balmonta. *Omskiy Nauçniy Vestnik*, No: 5 (59). Sentyabr-Oktyabr, 126.

⁷³⁷ Yıldırım, A.N. (2012). *İran Mitolojisi*. Pinhan Yayıncılık: İstanbul, 121.

⁷³⁸ Skok, a.g.m, 2007, 127.

Я праздник радости, расцвета, и огней.⁷³⁹

Devam eden dizelerde şair, kaosa göndermede bulunarak henüz gündüzün bilinmediği, yani Güneş'in ve diğer varlıkların henüz yaratılmadığı, toprağın ve gökyüzünün birbirinden ayrı olmadığı bu evrede hem karada hem denizde yaşayan bir amfibi olduğunu dile getirir. Böylece şair, dört elementin evrenin yaratılışı öncesinde birbirinden bağımsız olmadığını anlatır. Şair, "amfibi" sembolüyle kaos evresinde toprak ve suyun bir olduğu gibi kendisinin de toprak ile simgelediği gerçek dünya ve su ile simgelediği ideal dünyada yaşadığını, iki dünyalı olduğunu ima eder. Bunun yanı sıra birbirinden fiziken bağımsız olarak görülse de evrensel ruhun bütünlüğü açısından dört elementin birbiriyle bağlantılı olduğunu ortaya koyar:

*Dört element hayalinin kararlılığıyla
Başlangıçtaki henüz gündüzü bilmeyen kaosta,
Toprağı kazan cüce değildim Dünya'nın ortasında
Deniz dalgalarının su perisi değildim,
Yaratıcı Ateşin amfibisiydim.*

*При разрешенности стихийного мечтанья,
В начальном Хаосе, еще не знавшем дня,
Не гномом роющим я был средь Мирозданья,
И не ундиною морского трепетанья,
А саламандрою творящего Огня.⁷⁴⁰*

Diğer dörtlükte şair, Himalaya'nın yakınlarında aklın parlaklığını idrak ettiğinden söz eder. Böylece, Hint felsefesinin ileri sürdüğü düşüncelerin önemini kavradığını dile getirir ve bu felsefenin etkisi altında olduğunu yineler. Şairin Hint felsefesini sürekli vurgulamasının sebebi, bu felsefenin bilinen en eski felsefelerden olması, diğer inanış ve düşünce sistemlerinin yanında şairin kendi dünyası ve sanatı için de bir çıkış noktası olmasıdır. Bu doğrultuda, kaleme aldığı şiirler aracılığıyla ateş yaktığı ifadesi, şairin ateş imgesini şiirlerinde kullanması anlamına gelir. Şair, Hint mitolojisinde

⁷³⁹ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 183.

⁷⁴⁰ Balmont, a.g.e., Tom II, 183.

sönmeyen sonsuz ışığı, sonsuz yaşamı ve gençliği simgeleyen ateş tanrısı⁷⁴¹ Agni'ye övgüler düzdüğünü dile getirir. Böylece, ateşin kendisinde uyandırdığı ve onda bir ilham olarak ortaya çıkan duygu ve düşünceler doğrultusunda kaleme aldığı şiirlerinin sonsuz olacağını ve her çağda okuyucusuna etki edeceğini anlatır.

Şair, ruhun ve vücudun tek bir alev halinde yandığı ifadesiyle, somut ateş imgesi aracılığıyla soyut olanı ifade ettiğini ima eder. “Sınırım desenlerinde” yer alan dipsizliği ortaya çıkardığı ifadesiyle, sınırlı olan, yani dünya üzerinde idrak edebildiği şeyler aracılığıyla eserlerinde sonsuzluk arzusunu çağrıştırdığını dile getirir. Şair, sonsuz ışığın kendisini rüyaların sonsuz bayramına çağırdığı ifadesiyle, duygu dünyasında yer alan sonsuz düşünce, duygu, konu ve imgeler aracılığıyla devamlı olarak yeni eserler ortaya koyduğunu anlatır:

*Ateşperest olmamı emretti Kader bana,
Engel yok hiçbir şeyde gerçekleşmesi için dua ettiğim rüyalara.
Yanıyor ruh ve vücut tek bir alev halinde,
Yaşadıklarımızın arasında bakıyoruz sonsuzluğa,
Sonsuz Işık çağırıyor rüyaların sonsuz bayramına.*

*Огнепоклонником Судьба мне быть велела,
Мечте молитвенной ни в чем преграды нет.
Единым пламенем горят душа и тело,
Глядим в бездонность мы в узорностях предела,
На вечный праздник снов зовет безбрежный Свет.⁷⁴²*

İkinci bölümde anlatıcı, ateşin fiziki açıdan küçük ve biçimsiz olmasına karşın manevi anlamının büyük olduğundan bahseder. Ateşin kızıl renge büründüğünde güzel bir dev gibi doğduğu ifadesi, ateşin keşfedildiği anı tasvir eder. Böylece, insanlık tarafından ateş icat edildiği andan itibaren evreni

⁷⁴¹ Mishra Gaurav, Kumar Ashvini, Sharma Swati (2017). Concept of Agni and its Importance in Ayurveda: A Review. *Journal of Ayurveda and Integrated Medical Sciences*. Vol:2, Issue:3, 184.

⁷⁴² Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 185.

ve Dünya'yı yaratan elementlerden biri olarak ateşin insanlık için hem fiziksel hem manevi açıdan kutsal bir anlam kazandığı gösterilir:

*Doğarken küçük ateş,
Biçimsiz, minik, aksak,
Ama bir bakın kızıl olduğunda
Güzel bir dev gibi doğdu
Ateş olduğunda!*

*Огонь в своем рожденьи мал,
Бесформен, скуден, хром,
Но ты взгляни, когда он, ал,
Красивым исполином встал,
Когда он стал Огнем!⁷⁴³*

Anlatıcı, ateşin özelliklerini açıklamaya devam eder. Geceyi gündüz yapabilen, kimi zaman da ihtişamıyla, yanarken çıkardığı sesle göz ve kulak dolduran bir varlık olarak betimlenen ateş, değişim meydana getirme özelliğine sahiptir. Bu yönüyle ateşin yeryüzü üzerinde yaşayan canlılarla beraber şairin de duyularına görsel ve işitsel açıdan hitap ettiği, duygu dünyasında yankı uyandırdığı dile getirilir. Anlatıcı, ateşin bir parçası olan ışığa da ateşe yüklediği anlamı yükler. Bu doğrultuda şair, şiirlerinde aydınlık ve ışıklı bir dünya yaratmak için kendine ilham verebilecek her öğede evrenin ilk yaratıcısı ateşi gördüğünü, ateşin dolaylı olarak şiirlerinin de bir parçası olduğunu anlatır:

*Gözlerimi kapatıyorum ve hayalimde
Her yerde parlayan Işığı görüyorum,
Ateşi görüyorum tüm Evrende,
Çimlerde, çiylerde, gezegenlerin helezonlarında.*

⁷⁴³ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 185.

*Я закрываю глаза, и в мечтании
 Вижу повсюду сияющий Свет,
 Вижу Огонь я во всем Мироздании,
 В травках, в росинках, в спиралях планет.*⁷⁴⁴

Dördüncü bölümde anlatıcı, Hint mitolojisinde yok edici Tanrı Siva'nın üçüncü yüzü olarak bilinen av, fırtına ve ölüm tanrısı⁷⁴⁵ Rudra'yı anlatır. Şair, Rudra'nın gökyüzünün yabancı domuzu olduğunu ve kızıl sicimler gönderdiğinden bahseder. Burada kızıl sicimle simgelenen şey, fırtına sırasında ortaya çıkan şimseklerdir. Bununla birlikte Hintlilerin kutsal kitabı Veda'nın tanrılara şükran ve övgüler içeren bölümü Rigveda'da yer aldığı üzere, Rudra'nın kendisi gibi fırtına tanrısı olan Marut adında savaşçı oğulları vardır. Anlatıcı, çevik Marutların babası Rudra'yla ilgili Rigaveda'daki bu bilgiye gönderme yapar:

*Rudra, kızıl yaban domuzu göklerin
 Kızıl sicimler bahşeden
 Babası çevik Marutların,
 Kasırgasında ateşli perdelerin,
 Dâhisi Fırtınanın
 Düşmanı Gökyüzü Maviliğinin
 Koşarak geçti ve kayboldu ansızın.*

*Рудра, красный вепрь Небес,
 Ниспосылатель алых жгутов,
 Отец стремительных Марутов,
 В вихре огненных завес,
 Гений Бури,
 Враг Лазури,
 Пробежал и вдруг исчез.*⁷⁴⁶

⁷⁴⁴ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 185-186.

⁷⁴⁵ İnternet: <https://nathas.org/dictionary/rudra/> Erişim Tarihi 29.11.2020.

⁷⁴⁶ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 186.

Anlatıcı, Rudra'nın diğer bir ismi olan Rudra-Siva'nın hem iyiliği hem de kötülüğü barındırdığını, onu “ölüm” ve “sevgi” sözcükleriyle nitelendirerek ifade eder. Bu ifade, Rudra'nın, Hint mitolojisinde Dünya'nın hem yaratıcısı ve koruyucusu hem de yok edicisi⁷⁴⁷ olduğu bilgisiyle bağlantılıdır. “*Hayatı yıkıyor ve yeniden seviyor*” dizesiyle anlatıcı, Rudra'nın bu özelliğini yansıtır. Rudra'nın bu özelliği, ateşin yeni bir düzen oluşturmak için yıkıcı olmasıyla benzer bir noktaya sahiptir. Bununla birlikte Rudra, şiirde Antik Yunan mitolojisinde bitki ve bereket tanrısı Adonis'in kaderine yön veren bir tanrı olarak tasvir edilir. Efsaneye göre Adonis, yaban domuzu avına çıktığı sırada yaban domuzu tarafından ısırılarak yaralanması sonucu ölür. Sevgilisi aşk ve güzellik tanrıçası Afrodit'in gözyaşları neticesinde Adonis, bir anemon çiçeği olarak yer altı dünyasından geri döner. Adonis'in kanından ise güller açar.⁷⁴⁸ Anlatıcı, Rudra'nın Adonis'in iniltilerine ve yaban domuzunun Adonis'in vücudunu parçalamasına kayıtsız kaldığı ifadesiyle Yunan mitolojisinde yer alan bu efsaneyi anlatır. Şair bu efsane aracılığıyla Rudra'nın felakete sebep olan yönünün Adonis için ölümden sonra yeni bir başlangıca neden olduğunu, yani ateşin yıkıcılığının aslında yeni bir başlangıç anlamına geldiğini ima eder. Şair, Hint mitolojisi ve Antik Yunan mitolojisine ait bu öğeleri bir araya getirerek kültürlerin evrenselliğini ve eski çağlardan beri sahip olduğu anlamları korumaya devam ettiğini gösterir:

*Rudra-Siva, Ölüm-Sevgi,
Yaşamı yıkıyor ve yeniden seviyor
İnilti seslerine kayıtsız kalıyor
Kanlı köpek dişinin yaban domuzunun
Vücudunu parçalarına ayırmalarına
Fakat bayırın yanındaki çimde
Adonis'in öldürüldüğü yerde
Çiçeklerin yaprakları başladı parlamaya
Anemon nefes alıyor.*

⁷⁴⁷ Chakravarti, M. (1986). *The Concept of Rudra-Siva Through the Ages*. Delhi: Motilal Banarsidass, 45.

⁷⁴⁸

İnternet:
https://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_myphology/45/%D0%90%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D1%81 Erişim Tarihi 29.11.2020.

*Рудра-Сива, Смерть-Любовь,
 Губит Жизнь, и любит вновь.
 Равнодушен к звукам стоны,
 Вепря красного клыки
 Ранят тело, реут в куски,
 Но в траве у склона,
 Где убит был Адонис,
 Лепестки цветов зажглись,
 Дышит анемона.⁷⁴⁹*

Beşinci bölümde anlatıcı, Hint mitolojisinde önemli bir yere sahip olan lotus çiçeğinin, Fars mitolojisinde ideal güzelliğın simgesi olan gülün ve yüzyılda bir açan manolya çiçeğinin kendisinde hoş duygular uyandıran çiçekler arasında olduğunu dile getirir. Çiçekler, dünyayı oluşturan her elementin dolaylı olarak yeryüzünde yaşayan tüm canlılarla bağı olduğu düşüncesinden⁷⁵⁰ hareketle şairin sanatının bir parçası olarak yer alır. Bu doğrultuda şair, özellikle lotus çiçeğinin, kendinde uyandırdığı duyguları detaylı bir biçimde betimler. Anlatıcıya göre lotus çiçeği su yüzeyinde yaşaması, hava ve ışığı görmesi bakımından üç kültün sevdiği bir çiçektir ve cennette sonsuz yaşamı simgeler. Lotus çiçeği, Buda'nın doğum efsanesiyle de bağlantılıdır. Rivayetlere göre Buda, Tusita adı verilen cennette “yüce varlık” olarak yaşamını sürdürürken, ıstırap içinde kıvranan insanların haline acır ve onları bu durumdan kurtarmak için insan bedenine girerek yeryüzüne inmeye karar verir. Buda, kendisi için Şakya kabilesi kraliçesi Mahamaya'yı anne adayı olarak belirler. Annesi, hamileliği öncesinde gökyüzünden ışık saçarak inen beyaz bir filin hortumunda lotus çiçeğinin yer aldığını ve bu çiçeğin karnına girdiğini görür. Buda doğduğunda tabiat canlanır ve etrafta çiçekler açar. Buda, sağ eliyle cenneti, sol eliyle de dünyayı işaret eder.⁷⁵¹ Şairin, lotus çiçeğinin bahar eşliğinde cenneti vaadettiğini dile getirmesi, bu

⁷⁴⁹ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 187.

⁷⁵⁰ İnternet: Petrova, T.S. Mir rasteniy v poezii Balmonta. http://yepisheva.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=86:petrova-t-s-text-3&catid=2:uncategorised Erişim Tarihi 04.11.2021.

⁷⁵¹ Karataş, H. (2013). Sakyamuni Buda'nın Tarihsel Kişiliği ve Öğretisinin Yeni Bir Din Haline Geliş Süreci. *Dini Araştırmalar*, Cilt:16, Sayı: 42, 131.

efsaneyle bağlantılıdır. Böylece şairin, Buda'nın doğumu efsanesinde yer alan lotus çiçeği ile şiirlerinde ideal yaşamı simgelediği görülür. Bununla beraber şair, lotus çiçeğinin duygu dünyasında güzel bir yaşamı, baharı, uyandırdığını ifade eder:

*İşte lotus çiçeği, üç kültün sevdiği
Işığa, havaya, dalgalanan suyun üzerinde
Yükseldi, çamura veda ederek,
Cenneti vadediyor bize ebedi Baharla
Ve Gökcisimlerinin zaferli parıltısıyla.*

*Вон лотос, любимец стихии тройной,
На свет и на воздух, над зыбкой волной,
Поднялся, покинувши ил,
Он Рай обещает нам с вечной Весной,
И с блеском победных Светил.⁷⁵²*

Şiirin devamında anlatıcı, bu çiçeklerin kendisinde uyandırdığı güzel duyguların değiştiğini ve çiçekleri de vahşi hayvanlar gibi aç gözlü, dünyevi ihtiraslara kapılmış olarak gördüğünü dile getirir. Şair, bu değişimi Hint mitolojisinde Buda'yı yolundan döndürmeye çalışan baştan çıkarıcı Mara'nın gülüşüne benzeterek çiçeklere demonik bir özellik yükler ve olumsuz tasvirler yapar. Anlatıcı, İncil'de yeni bir şehir oluşturacağına inanılan taşlar aracılığıyla eserlerinde düşlediği yaşamı yarattığını, bu nedenle taşların, hayal dünyasında değer kazandığını şu dizelerde ifade eder: “Eğer hayal için taşlar değerliyse /Karanfil kanlı, yakut dehşet vericidir (И если мечте драгоценны камня/ Крoвавы звезды и страшен рубин)”⁷⁵³. Bu dizeler, hayal dünyası ön plana çıktığında dünyevi olan şeylerin bir önemi kalmadığını, ruha hitap etmediğini de anlatır.

Anlatıcı, gerçek dünya ve hayal dünyası arasında kalmasını “çiçekten bir karabasan” ifadesiyle simgeler ve düşüncelerindeki bu değişimleri sanki başka birine aitmiş gibi gördüğünü “Benim düşüncelerim mi? Yoksa belki

⁷⁵² Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 188.

⁷⁵³ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 188.

başkasının mı? (Мысли -мои? Или, может, чужие?)”⁷⁵⁴ dizesinde dile getirir. Şair, bazı çiçeklerin güzel görünmelerine karşın zehirli ve zararlı olduğundan bahsederken çiçekleri yeryüzü yaşamıyla bağdaştırır. Bu doğrultuda, yeryüzü yaşamında Tanrı’nın yarattığı güzel şeylerin arasında kötülüğün ve felaketin de yer aldığı fikrini yansıtır. Bu, aynı zamanda ateşin hem iyi olanı hem de felaketi çağrıştırmasıyla da bağlantılıdır. Ateşin sahip olduğu ikili anlamın, meydana getirdiği dünyada da yansıma bulduğu gösterilir. Tüm bu düşünceler içerisinde şair için önemli olan tek şey, ruhunda bizzat Tanrı’nın yarattığı dalgalar ile simgelediği özgürlük ve sonsuzluk arzudur: “*Düşüncelerimde ise dalgalar var /Kaderin kendisinden gelen (...в мыслях- прибой, /Рожденный самою Судьбой)*”.⁷⁵⁵ Şair, “çiçekler ve yapraklar arasındaki sığınak” ile duygu dünyasını; şeytani rüyaların ortaya çıkardığı kötü ruhlar ile dünyevi ihtirasları simgeler. Şaire göre ihtiraslar, “kalbi öldürsün diye”, yani tanrısal güzellikleri idrak etmek amacıyla ortaya çıkar. Bunu vurgulamak için ise “öldürmek” kelimesi son dizede tek sözcük olarak bırakır:

*Dahası, dahası, uzun tüylü, kır saçlı
Kıllı, dehşet verici hayaletler
Şeytani rüyaların uydurduğu
En güvenilir, son sığınakta
Çiçeklerin ve yaprakların arasında
Kalbi öldürsün diye.*

*Еще, еще, косматые, седые,
Мохнатые, жестокие виденья,
Измышленные дьявольской мечтой,
Чтоб сердце в достовернейшем, в последнем
Убежище, среди цветов и листьев,
Убить.*⁷⁵⁶

⁷⁵⁴ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 188.

⁷⁵⁵ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 189.

⁷⁵⁶ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 190.

Bölümün sonunda şair, aklını karıştıran kötü düşüncelere seslenerek, karabasan olarak simgelediği bu fikirlere bir son verir. Renginin gökyüzünün mavisi ve ebediyeti simgeleyen beyaz olduğu ifadesiyle, ruhunun sonsuzluğu çağrıştırdığından bahseder. Her şey olabilmek için her şeyi kabul ettiğini dile getirerek, sonraki dizelerden de anlaşılacağı üzere, iyiliğin de kötülüğün de bir yaratıcısı olduğundan ötürü iyi ya da kötü her şeyi hoş gördüğünü ve bu şekilde “evrensel birliği” idrak ettiğini ifade eder. Böylece şair, Yin-Yang felsefesinden de aşına olunduğu üzere, evrenin iyi ve kötünün zıtlığından meydana geldiğini, zıtlıkların birbirini tamamladığını vurgular. “*Fakat nasıl konuştuğumu biliyorsunuz, insanlar, / Amansız Mucizede donakalıp ne duyduğumu da (Но как говорю я - вы знаете, люди, /А что я услышал, застывши в безжалостном Чуде)*”⁷⁵⁷ dizelerinde okuyucusuna sanat anlayışını hatırlatır ve şiirlerinde evrenin her bir noktasında yer alan tanrısal gizemi hissedebildiğini aktarır. Şaire göre parıltıların ve karanlıkların gizemini anlatmaya kelimeler ve semboller yetmez. Bu düşünceleri kavramak için kapıların kapandığı, yani dünyevi her şeyden kendini soyutlayıp tamamen iç dünyaya yönelimin gerçekleştiği bir an, ilham gerekir. Şair, hissettiklerini aktarabilmek amacıyla evrene ait her şeyi, insan, tanrı, hayvan, bitki ve kuşları birer sembol olarak kullandığını dile getirir:

Söyleyeceğim, ama hepsini değil, şimdi değil,

Sözcük, ölçü, sembol yok

Parıltıların ve karanlıkların gizemini

Göstermek için tam olarak, sadece bir an olur ve kapılar kapanır

Biraz parlayan kum tanesi atıyorum

İnsanoğlunun ve Tanrıların yüzünü, bitki, kuş ve vahşi hayvan istiyorum.

Скажу, но не все, не теперь,

Нет слов, нет размеров, ни знаков,

Чтоб таинство блесков и мраков

Явить в полноте, только миг- и закроется дверь,

Песчинок блестящих я несколько брошу,

⁷⁵⁷ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 191.

*Желанен мне лик Человека, и боги, растение, и птица, и зверь.*⁷⁵⁸

Şair, hissedip anlatamadıklarını kendi duygu dünyasında sakladığını “*Kalbimde sakladığımı /Saklamak zorundayım şimdilik, yemin ettim Ateşe, yemin ediyorum. (Что в сердце храню, Я должен пока сохранять, я поклялся, я клялся – Огню)*”⁷⁵⁹ dizelerinde ifade eder. Evrenin, kendisinin ve şiirlerinin yaratıcısı olarak gördüğü ateşe ve düşüncelerine olan sadakatini, ateşin idrak edilemeyen gizemini bu şekilde vurgular.

Altıncı bölümde şair, fırtına ile simgelediği karabasandan kurtulur ve ebedi ateş olarak betimlediği Güneş’e yönelir. Okuyucusuna aydınlık ve karanlık olmak üzere iki seçenek sunar. Şair, karanlık ile evrenin özünü kavrayamama durumunu, bilgisizliği, bilinçsizliği, aydınlık ile de bilinçli olma durumunu simgeler ve her iki durumda da yalan söylememek gerektiği hatırlatmasında bulunur. Ona göre her şeyin bir sonu vardır ve “çember” ile simgelediği şey, başlangıç-son döngüsüdür. Şair, bu dünyayı çile olarak görür ve yeryüzü yaşamında tecrübe edindiğini “*Çileyi öğrendim.*” ifadesiyle aktarır. Ateş ve Tanrı’dan konuşmalar ileteceği ifadesiyle, düşüncelerini okuyucularına şiirleriyle aktaracağı zamanı beklediğini dile getirir:

*Her şey bitecek,
Döngü kaçınılmaz,
İnsanlar, ben şefkatliyim,
Unutulmak güzel.
Çileyi öğrendim. Bekleyin, ben bekliyorum.
Ateşten ve Ruhtan konuşma ileteceğim size.*

*Все совершится,
Круг неизбежен,
Люди, я нежен,
Сладко забыться.
Пытки я ведал. О, ждите. Я жду.*

⁷⁵⁸ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 191.

⁷⁵⁹ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 191.

*Речь от Огня я и Духа веду!*⁷⁶⁰

Son bölümde şair, çiçekleri, renkleri, ışığı ve yanan ateş etrafındaki kıvılcımları aynı gündeğümü, öğle ve akşam hikâyelerinin kelimeleri olarak gördüğünden bahsederek bunları Dünya'nın Güneş etrafındaki sonsuz dönüşünde yer alan ebedi unsurlar olarak nitelendirir. Bu unsurlar aynı zamanda şairin şiirlerini oluşturan öğelerdir. Aklını yakıp mucizeye verdiği ifadesiyle şair, gizemi kavrayabildiğini dile getirir. Bu, şair için mutluluk demektir. Anlatıcı, bir demirci dükkânında sürekli olarak ateşin yandığından, ateş sayesinde üretim yapıldığından ve yıldızla benzettiği kıvılcımların ses çıkardığından bahseder. Burada, demircinin demiri işlediği gibi şairin de kutsal ateşin yarattığı öğelerden melodik bir şiir yarattığı ve bunun sonunun olmadığından bahsedilir. Demirci dükkânında bulunan ocak, çekiç, sıcak ve dumanın yerine şairin elinde kelimeler, onu ortaya çıkaracak düşünceler ve semboller yer alır:

*Karanlığında yorulmak bilmeyen demirci dükkânının
Ocağın, çekicin, sıcaklığın ve dumanın bulunduğu
Yıldızlarla dokulu melodilerin sözlerinin
Sesi geliyor durmadan.*

*В темнице кузниц неустанных,
Где горн, и молот, жар, и чад,
Слова напевов звездатканных
Неумолкаемо звучат.*⁷⁶¹

Şiirin önceki bölümlerinde de geçtiği üzere şair, “Görünmeyen” Tanrı'da ateşin ruhunun yer aldığı gibi çiçeklerin de ateşten bir parça olduğu ifadesiyle evrende var olan her şeyi Tanrı'nın bir parçası olarak kabul eder. Böylece, “evrensel ruh” kavramına vurgu yapar. Ateşin dumanını etrafa yaydığı gibi şair de düşünce ve duygularını şiirleriyle yaymak istediğini dile getirir:

⁷⁶⁰ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 191.

⁷⁶¹ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 191.

Ateşin Ruhu var Görünmeyende
 Burada çiçeklerin Ateşten olduğu gibi,
 Dağılayım kendim duman gibi
 Ama Ateş yer alsın benim içimde.

Есть Духи Пламени в Незримом,
 Как здесь цветы есть из Огня,
 И пусть я сам развеюсь дымом,
 Но пусть Огонь войдет в меня.⁷⁶²

Ateş, ışığıyla doğadaki varlıklara hayat veren, tüm varlıkların sebebi olan kutsal ruh olarak betimlenir. Şair, ateşi Hint ve Antik Yunan gibi farklı medeniyetlerin mitolojileriyle bağlantılı bir şekilde işleyerek ateşin yeryüzü üzerinde tüm medeniyetlerde ve tüm çağlarda kutsallığını yitirmeyen bir varlık olduğunu gösterir. Ateşin bu kutsallığını idrak ederek kendini ateşte yakanlar, yani ruhunu evrenin gizemiyle özdeşleştiren kişiler için mutluluğun var olduğu son iki dizede şöyle aktarılır: “*Ama burada ne mutlu /Kendini Ateşte yakana (Но пусть и здесь - да будет слава/ Тому, кто сжег себя в Огне!)*”⁷⁶³.

Balmont’un en sık işlediği diğer bir kült, su, okyanus ve denizdir. Bir arketip olarak su, evrenin başlangıcını simgelediği gibi sonunu da simgeler. Bunun yanı sıra su, toprağa hayat veren bir elementtir.⁷⁶⁴ Şair, “Halk İnanışlarının Sembolizmi (Simvolizm narodnih poveriy, 1908)” başlıklı makalesinde “*Ateşin eşi olan Suyu karşı halkın yaklaşımı çok katmanlıdır ve derin bir saygı içerir.*” yazar.⁷⁶⁵ 1927 yılında kaleme aldığı “Volga (Volga)” adlı makalesinde şair, Antik Yunan filozoflarından Heraklitos’un hayat, uyku ve ölüm üçlüsünü yeryüzünde somut olarak tamamlayan üç kültün ateş, su, toprak olduğu düşüncesinden bahseder. Buna göre ateş ebediyen canlıdır,

⁷⁶² Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 192.

⁷⁶³ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 192.

⁷⁶⁴ Koval, a.g.e., 2016, 81.

⁷⁶⁵ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey.* Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

toprak ise ölüm sessizliğine sahiptir. Su ve nemlilik ise uykuyu, rüyayı çağırıştırır. Su buharlaşır, duman, daha sonra fırtına haline gelir ve fırtınadan ateş, şimşekler meydana gelir. Nemli uyku dalgalarından bizi sonsuzlukla birleştiren bilge rüyalar ortaya çıkar.⁷⁶⁶

Mitolojide ateş eril özellikler taşırken su, Ay'a benzer bir biçimde dişil özelliklere sahiptir. Bu mitolojik özellik doğrultusunda Balmont, suyun feminen özelliklerini *Güneş Gibi Olalım* adlı kitabında yer alan *Aniden* (*Srazu, 1903*) adlı şiirinde yansıtır. Şiirin ilk kıtasında anlatıcı, hoşlandığı bir kadını tasvir ediyor izlenimi verir. “Sen” zamiriyle hitap ettiği kişi, bir genç kız utangaçlığına ve sessizliğine sahiptir, ancak bu utangaçlığın ardında kontrollü bir ihtiras da vardır. Anlatıcının hitap ettiği kişinin bir kadın değil de su olduğu son dörtlükte anlaşılır. Kutsal anda rüzgârın nefes almasıyla suyun sessizliğinin bozulduğu ve rüzgârla temas ettiği ifadesi, suyun dünyanın yaratılışı için ortaya çıkışını anlatır. “Yaratılış” kitabında yer alan bu mite göre önce gökyüzü yaratılır ve daha sonra sular birbirinden ayrılır. Gökyüzünün altındaki suların bir yerde toplanmasıyla da deniz oluşur⁷⁶⁷:

*Rüzgârın nefes almasıyla kutsal anda,
Yıkıldı sağır sessizliğin,
Dokunuşu o kadar kolaydı ki
Zar zor saklıyorsun.*

*Дыханьем ветерка, в заветное мгновенье,
Нарушена была твоя немая тишь,
Но было так легко его прикосновенье,
Что ты его едва-едва таишь.*⁷⁶⁸

Balmont'a göre su, Dünya üzerinde yaratılan güzelliğin aynasıdır.⁷⁶⁹ Şair, bu düşüncesini *Sadece Aşk* başlıklı kitabında yer alan *Işığın Çizgileri* (*Linii sveta, 1903*) şiirinde yansıtır. Anlatıcı, Ay ışığının uzun çizgilerinin

⁷⁶⁶ Balmont, K.D. (1992). *Gde moy dom? Stihotvoreniya, hudojestvennaya proza, stihi, oçerki, pis'ma.* (V. Kreyd Ed.) Moskva: İzdatel'stvo “Respublika”, 381.

⁷⁶⁷ İnternet: <https://incil.info/kitap/gen/1> Erişim Tarihi 07.12.2020.

⁷⁶⁸ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 385.

⁷⁶⁹ Galaktionova, N. A. (1998). Natsional'naya kartina mira v poezii K.D. Balmonta. (Dissertatsiya na soiskanie uçyonoy stepeni doktora filologičeskih nauk). Tyumenskiy gosudarstvenniy universitet, Tyumen, 89.

denizin dipten gelen dalgaları üzerindeki yansımaları betimler. Gökyüzünün suya yansımaları neticesinde iki dünyanın birleştiği ifadesiyle su altındaki ve su üzerindeki yaşamın birbirlerinin yansımalarından ibaret olduğu düşüncesi aktarılır:

*Nemli bölge birleşiyor
Gökyüzü yüksekliğinin uçurumuyla.
Gökyüzü bahşediyor gizemi
Sular ise yansıtarak bahşediyor birliği.*

*Влажная пропасть сольется
С бездной эфирных высот.
Таинство - Небом дается,
Слитность - зеркальностью вод.⁷⁷⁰*

Su ve okyanusun uçsuz bucaksızlığı Balmont için sonsuzluğu ve özgürlüğü çağrıştırır. Bu çağrışım, okyanusa romantik dönemde kaleme alınan şiirlerde yüklenen anlam ile de bağlantılıdır. Okyanus, su ve deniz motifi, aslında romantik şairlerce sıkça kullanılan bir motif olarak yer alır. Üç motif de sonsuz hareketi, sınırsızlığı, gücü ve özgürlüğü simgeler. Bununla birlikte bu motiflere gerçek güzellik, insanın manevi dünyası gibi anlamlar da yüklenir.⁷⁷¹ Balmont'un şiirlerinde pek çok kez suyun, şairin düşünce dünyasını yansıttığı görülür.

Balmont, *Yanan Yapılar* adlı kitabının ön sözünde dalgalarla ilgili hissettiklerini şöyle ifade eder: “Beni büyüleyen ve kölesi yapan aşağı ve yukarı fırlatan ihtiraslı dalgalara kapıldım ve büyüyümden çıkamıyorum, henüz özünü kavrayıp ona hâkim olamadım... Kendimi yeni kıylara sürükleyen bu akıntıya teslim ediyorum... Havada ruhun yenilenmesini sağlayan gizli akımlar var.”⁷⁷² Şair, bahsi geçen kitabın içerisinde yer alan *Dalganın Ruhu (Duh volnu, 1899)* adlı şiirinde uzun yıllardır denizin sesini dinlediğini ve ruhunu dalgalara teslim ettiğini “Pek çok yıldır dinliyordum

⁷⁷⁰ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 38.

⁷⁷¹ Gorin, S. V. (2007). “Okean” v lirike K.D. Bal'monta. Kvpobrosu o modernizatsii odnogo romantičeskogo motiva. *İstoričeskaya poetika janra*. No:2, 31.

⁷⁷² Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 203.

*Denizi /Ruhumu ona vererek. (Я слушал Море много лет, /Свой дух ему предаю.)*⁷⁷³ dile getirerek, denizin duygu dünyasındaki yerini ortaya koyar. Balmont'un şiirlerinde duyguların coşkusu “dalgalanma”, “duyguların dalgalanması”, “sevginin dalgası” olarak simgelenir.⁷⁷⁴ Şair, denizin ruhunda ortaya çıkardığı duyguları şöyle anlatır: “Deniz, benim canlı, ebediyen özgür ve sonsuzluğun mavi sembolü tek anayurdumdur.”⁷⁷⁵ Şair, bunun sanatının bir parçası olduğunu ise şu dörtlükte dile getirir:

*Ve ruhu gibi deniz dalgasının
Geziyorum arasında insanların
Melodik özlemimle
Büyüleyeceğim herkesi.*

*И я, как дух волны морской,
Среди людей брожу;
Своей невучею тоской
Я всех заморожу.*⁷⁷⁶

Su, bu dünya ve diğer dünya arasında sınır, ruhların yaşadığı yer olan diğer dünyaya giden yol olarak algılanır.⁷⁷⁷ Bu bağlamda Balmont, pek çok şiirinde geleneksel bir motif olarak su ve ölümü özdeşleştirir. Ölüm, su tarafından yutulma olarak düşünülürken, dalgaların yok oluşa götürdüğü varsayılır.⁷⁷⁸ Deniz, su ve okyanus geri dönüşü, dirilişi temsil eder. Bununla birlikte, pek çok kültürde ve mitolojide deniz, hayatın ve evrenin kaynağının olmasının yanında bilginin sonsuzluğunu ve psikolojide bilinçaltını

⁷⁷³ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 257.

⁷⁷⁴ İnternet: Şapoşnikova, V.V. Rusaloçiy motiv v knige Balmonta “Budem kak solntse” <http://www.balmontoved.ru/almanah-solnechnaja-prjazha/vypusk-2/k-balmont-v-zerkale-filologii/36-vv-shaposhnikova-rusalochij-motiv-v-knige-balmonta-budem-kak-solntse.html> Erişim Tarihi 05.11.2021.

⁷⁷⁵ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey*. Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

⁷⁷⁶ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 257.

⁷⁷⁷ Koval', a.g.e., 2016, 84.

⁷⁷⁸ Galaktionova, N. A. (1998). Natsional'naya kartina mira v poezii K.D. Balmonta. (Dissertatsiya na soiskanie uçyonoy stepeni doktora filologičeskih nauk). Tyumenskiy gosudarstvenniy universitet, Tyumen, 90.

simgeler.⁷⁷⁹ Şairin ikinci eşi Yekaterina Alekseyevna Andreyeva, Balmont'un denize bakış açısını şöyle kaleme alır:

Balmont ile yaşamımızın büyük bir kısmını Paris'te geçirdik. Yazları Fransa'nın kıyı şehirlerine gider, tüm yazı mutlaka deniz kıyısında ya da okyanus kıyısında geçirirdik. Bretonya'dan Bordeaux'ya karış karış gezerdik. Birkaç kere sevdiğimiz bir şehir olan Soulac'a gittik. Denize girme döneminden önce Paris'ten ayrılır, dönen son kişiler olurduk, bazen Kasım'da dönerdik. Balmont denizi çok severdi ve onsuz yaşayamazdı.⁷⁸⁰

Balmont'un duygu dünyasında deniz imgesinin yansımalarına örnek olarak *Güneş Gibi Olalım* adlı kitabında yer alan *Okyanus Çağrısı (Vozzvanie k okeanu, 1903)* başlıklı şiirini vermek mümkündür. Okyanus, Balmont için kadim ataları anlamına gelir.⁷⁸¹ Şiirde de şair, okyanusu kişileştirerek onu atası olarak gördüğünü ifade eder. Bu görüş, “dünya okyanusu” mitinden gelir. Ayrıca burada, Yunan düşünür Homeros'un *İlyada* destanına bir gönderme yer alır. Homeros, “*Evrende yer alan her şeyin atası kimdir?*” sorusuna “*Her şeyin atası okyanustur.*”⁷⁸² cevabını verir:

*Okyanus, benim kadim atam,
Bin yıllık rüyayı koruyorsun.
Parlak alacakaranlık, hayat veren, oç alan
Serinlere inen sudan ufuk!*

*Океан, мой древний прародитель,
Ты хранишь тысячелетний сон.
Светлый сумрак, жизнедатель, мститель,
Водный, вглубь ушедший, небосклон!⁷⁸³*

Şiirde okyanus, ölümsüzlüğün sembolü olarak da yer almaktadır. Okyanus, sonsuzluğa açılan bir kapıdır. Hem gökyüzünün hem de yeryüzünün enginliğinin sudaki yansıması neticesinde sonsuzluk, suda bir ayna gibi

⁷⁷⁹ Tresidder, a.g.e., 1999, 227-228.

⁷⁸⁰ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudej*. Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

⁷⁸¹ Orlov, a.g.e., 1969, 57.

⁷⁸² Skobelev, M.A. (2013). *Bibleyskoe otkrovenie o tvoreнии mira-şestodnev: janr, ekzegeza, bogoslovie. Sterenskiy sbornik*. Vıpusk: 4, 10.

⁷⁸³ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 329.

yansır.⁷⁸⁴ Bu doğrultuda şair, okyanusu sonsuzluğun, ölümsüzlüğün tezahür ettiği bir uzam olarak tasvir eder:

*Ölümsüzlüğün başlangıcının aynası,
İlk şafağı gören,
Bizim bildiğimizden daha fazlasını bilen
Seninle, ölümsüz olanla konuşuyorum!*

*Зеркало предвечных начинаний,
Видевшее первую зарю,
Знающее больше наших знаний,
Я с тобой, с бессмертным, говорю!*⁷⁸⁵

Üçüncü kıtada anlatıcı, suyun hiçbir şey ile bağı bulunmayan bir bütün olduğunu dile getirir. Bununla ilgili olarak Kutsal Kitap'ta şu ifade yer alır:

*Tanrı, "Suların ortasında bir kubbe olsun, suları birbirinden ayırsın" diye buyurdu. Ve öyle oldu. Tanrı, gökkubbeyi yarattı. Kubbenin altındaki suları üstündeki sulardan ayırdı. Tanrı, "Göğün altındaki sular bir yere toplansın ve kuru toprak görünsün" diye buyurdu ve öyle oldu.*⁷⁸⁶

Böylece su, daha önce bir olan yer ve gökten bağımsız bir şekilde var olmasıyla, özgürlüğün sembolü olarak karşımıza çıkar. Gökyüzü ve topraktan ayrı bir element olan su, yeryüzündeki çeşitliliklerin oluşumu için temel kaynak olarak görülür. Toprak üzerinde yaşayamayan canlıların yaşam alanı olan su, şair için diğer dünyayı simgeler. Şaire göre toprak üzerindeki hayat fani ve anlamsızdır. Su ise içinde binlerce genç ve aç ruhu barındırmaktadır. "Genç ve aç ağızlar" ile şairin, daha iyi bir yaşam arzulayan genç şairleri simgelediği düşünülebilir:

*Hiçbir şeye bağlı olmayan bir bütünsün sen.
Kalbe ölü ve anlamsız geliyor toprağın dünyası,
Nefes alıp veriyorsun daima sonsuzluğa
Binlerce genç, aç ağızla!*

⁷⁸⁴ Ştirliina, Ye. (2017). Образ Луны в поэтическом творчестве К. Д. Балмонта. *Filologiya i kul'tura. Filologičeskie nauki*. Lingvistika. No:3 (49), 99.

⁷⁸⁵ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 329.

⁷⁸⁶ İnternet: <https://kutsal-kitap.net/bible/tr/index.php?mc=1&sc=4> Erişim Tarihi 25.09.2020.

*Ты никем не скованная цельность.
Мир земли для сердца мертв и пуст,
Ты же вечно дышишь в беспредельность
Тысячами юно-жадных уст!*⁷⁸⁷

Son kıtada anlatıcı, okyanusu hayata benzeterek onu hem doğruyu gösteren hem de bir yalancı olarak betimler. Bu betimlemenin altında suyun yansımada hem yaşadığımız gerçek dünyanın yansımasının yer alması hem de aslında henüz görmediğimiz, bulunmadığımız başka bir yaşamın varlığı yatar. Anlatıcı için okyanusun sonsuzluk anlamına geldiği “*Sonsuzluk! Okyanus*” hitabıyla bir kez daha vurgulunarak şiir son bulur:

*Sessiz, fırtınalı, naif, ahenkli ve önemlisin
Yaşam gibisin: hem doğru hem yalan
Senin nemli tozun olayım
Sonsuzlukta damla olayım... Sonsuzluk! Okyanus!*

*Тихий, бурный, нежный, стройно-важный,
Ты как жизнь: и правда, и обман.
Дай мне быть твоей пылинкой влажной,
Каплей в вечном ... Вечность! Океан!*⁷⁸⁸

Balmont, benzer anlamları *Yanan Yapılar* adlı kitabı içerisindeki *Albatros* (*Albatros, 1900*) adlı şiirinde de kullanır. Balmont bu şiirini Baudelaire’in *Albatros* (*L’Albatros, 1861*) şiirinin etkisiyle kaleme alır. Baudelaire göklerden denizi izleyen bu küçük, yalnız, gururlu ve güçlü deniz kuşunda bir şairin timsalini görür: “*Şair, işte senin timsalin!.. /Bulutların ardındaki çarsın. (Поэт, вот образ твой!.. /Ты царь за облаками.)*”⁷⁸⁹ Balmont da albatros kuşunu kendisiyle özdeşleştirir. Şair, Baudelaire’e benzer

⁷⁸⁷ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 329.

⁷⁸⁸ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 329.

⁷⁸⁹ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn’ zameçatel’nih lyudey.* Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

bir biçimde denizi albatrosun hayran bir şekilde seyrettiği çarlığı olarak betimler. Bu noktada okyanus, şair için ilham kaynağı olarak şiirde yer alır. Araştırmacı Kupriyanovski ve Molçanova, Balmont'un bu şiirinde albatrosun gururlu özgürlüğün simgesi, okyanusun ise evrenin yaratıcısı olduğunu dile getirir⁷⁹⁰:

*Denizlerin gece çölünün üzerinde yalnız albatros
Tuzlu dumanı keserek kanatlarının darbeleriyle
Bakıyordu hayran hayran, kendi çarlığı gibi bu engin uçuruma,
Ve zorla dalgalanarak kıvıldıyordu okyanus altında.*

*Над пустыней ночью морей альбатрос одинокий,
Разрезая ударами крыльев соленый туман,
Любовался, как царством своим, этой бездной широкой,
И, едва колыхаясь, качался под ним океан.⁷⁹¹*

Balmont'un pek çok şiirinde olduğu gibi burada da deniz, mistik bir atmosfer yaratmak ve sonsuzluğu çağrıştırmak amacıyla gece ve Ay motifiyle bir arada kullanılır. Bu üç unsur sessizlik motifiyle birleşir. Albatrosun ve Ay'ın uçsuz bucaksız deniz üzerindeki hâkimiyeti ve yalnızlığı, şairde özgürlük hissini güçlü kılar. Bunun yanı sıra şair, kendi yalnızlığını ve bireyci anlayışını da aktarır:

*Ve soğuk gökyüzünde, uzakta, bazen hüznlenerek
Yalnız yüzüyor, yalnız yanıyordu Ay.
Mutluluk, güçlü, gururlu ve ebediyen özgür olmaktır!
Yalnızlık! Esen kal! Deniz, huzur, sessizlik!*

*И порой омрачаясь, далеко, на небе холодном,
Одиноко плыла, одиноко горела Луна.
О, блаженство быть сильным и гордым и вечно свободным!
Одиночество! Мир тебе! Море, покой, тишина!⁷⁹²*

⁷⁹⁰ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey*. Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

⁷⁹¹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 302.

Balmont, *Sessizlik (Tişina, 1898)* adlı kitabında yer alan *Deniz Şarkısı (Morskaya pesnya)* adlı şiirinde de benzer motifleri işler. Şair, şiirine epigraf olarak İspanyol şair Miguel de Cervantes (1547-1616) 'in *La Mancha'lı Don Kişot (Don Quijote de la Mancha, 1605)* adlı eserinin 43. bölümünde yer alan *Aşkın Denizcisiyim Ben (Marinero Soy de Amor)* adlı şiirini koyar. Balmont, Cervantes'in bu şiiriyle sevginin sınırsızlığı içinde kendini huzurlu hissedebileceği bir yer arayışını dile getirir:

*Aşkın denizcisiyim ben
Ve onun derin okyanusunda
Ümitsizce yüzüyorum
Varmak için bir limana.*

*Marinero soy de amor
Y en su pielago profundo
Navego sin esperanza
De llegar a puerto alguno.⁷⁹³*

Şiirde anlatıcı, ruhunun denize ve rüzgâra alıştığını dile getirerek, kùltlerin kendi gibi düşünenler için öneminden bahseder. Burada şairin “biz” şeklinde hitap ettiği kişiler, şairlerdir. Anlatıcı, denizin, sanatını oluşturan öğelerden biri ve hayal dünyası ile birleşerek ortaya yeni eserler çıkarmada esin kaynağı olduğundan bahseder. Böylece deniz, ilk dörtlükte ilhamın simgesi olarak karşımıza çıkar:

*Sevdiğimiz her şey, ortaya koyduğumuz her şey
Her an farklı bizim için
Biz alıştık deniz ruhuna
Mavi denize, sonsuz rüzgâra,
Bizim hayalimiz
Sürekli ileri,
Masalsı hedeflere götürüyor bizi.*

⁷⁹² Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 302.

⁷⁹³ Şiirin İspanyolcadan Türkçeye çevirisi bizzat yazar tarafından yapılmıştır.

*Все, что любим, все мы кинем,
Каждый миг для нас другой: -
Мы сжились душой морской
С вечным ветром, с Морем синим.
Наш полет
Все вперед,
К целям сказочным ведет.⁷⁹⁴*

Balmont'un şiirlerinde su, diğer dünyanın da simgesidir ve şair, geceleyin Ay ve denizin kendisini ve onun gibi düşünenleri başka bir ülkeye götürdüğünü söyleyerek bunu şiirde açık bir şekilde belirtir. Denizin getirdiği “armağanlar”, gece vakti denizin şairde ortaya çıkardığı duygu ve düşünceleri sembolize eder. Dolayısıyla “başka ülke” ifadesi, diğer dünyadan ziyade şairin hayalinde oluşturduğu ideal dünyasını temsil eder:

*Deniz armağanlar getiriyor bize
Gece vaktinde
Ay'ın altında
Acele ediyoruz başka ülkeye.*

*Нам дары приносит Море,
В час ночной,
Под Луной,
Мы спешим к стране иной.⁷⁹⁵*

Bir sonraki kıtada anlatıcı, “Yenemezsek enginliği / Ve sonu gelirse hayallerimizin” dizelerinde sınırsız hayal gücünün şaire yeni düşünceler üretme imkânı verememesi durumundan bahseder. “Boğulalım Güzellikte” dizesinde bir şairin, Tanrı'nın yarattığı güzellik olarak gördüğü denizden esinlenmesi gerektiğini dile getirir. “Yarı uykuda /Hayal edelim dalgaları”

⁷⁹⁴ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 146.

⁷⁹⁵ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 146.

dizelerinde denizin ve dalgaların hayal dünyasında meydana getirdiği duyuların sesine kulak vermek gerektiği tavsiyesinde bulunur:

Yenemezsek enginliği

Boğulalım Güzellikte

Birleşelim mavi Denizle

Ve dipte

Yarı uykuda

Hayal edelim dalgaları.

Если ж даль не переспорим

И пробьет конец мечте, -

Мы потонем в Красоте,

Мы сольемся с синим Морем,

И на дне,

В полусне,

Будем грезить о волне.⁷⁹⁶

Güneş Gibi Olalım adlı kitabında yer alan *Denizin Dibi (Morskoe dno, 1903)* adlı şiirinde şair, denizin dibi motifini işler. Yedi bölümden oluşan şiirin ilk bölümünde anlatıcının gözüyle ideal bir yaşamın tasviri yapılır. İkinci bölümde bir denizkızının anlatıcının ideal dünya olarak gördüğü bu yerden ayrılarak yeryüzü yaşamını, Güneş'i görme isteği dile getirilir. Üçüncü bölümde denizkızının yeryüzüne çıkarak Güneş'i görme isteğinin yanında yeryüzü yaşamıyla ilgili aklıdan geçen sorular anlatılır. Dördüncü bölümde denizkızına bir çiçek suretinde tanrıça olarak su yüzeyine çıkacağı bildirilir. Beşinci bölümde deniz kızı su yüzeyine çıkar ve Güneş'i görür. Altıncı bölümde denizkızının yeryüzü yaşamıyla ilgili merak ettiği şeyler, birer düş kırıklığı haline gelir. Yedinci ve son bölümde ise anlatıcı, şairin kendisi olur ve anlattığı bu şeylerin aslında kaleme aldığı bir balad ve bu denizkızının aslında gerçek hayatta karşılaşma ihtimalinin bulunduğu bir kadın olduğu anlaşılır.

⁷⁹⁶ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 147.

Balmont'un şiirlerinde denizin dibi genellikle ölümü ve ölüm sonrası yaşamı ifade eder.⁷⁹⁷ Ancak şiirde denizin dibi, şairin hayal dünyasını resmeder. Şiirin ilk bölümünde anlatıcı, uyku halindedir ve denizin dibinde çimenlerin arasında şarkı söyleyen soluk yüzlü kızlar, yani deniz kızları bulunur. Anlatıcının tasvir ettiği bu yer, aslında uyku halinde gördüğü bir rüyadır ve burada dünyevi yaşama ait izler, insanlar, çiçekler, ışık yoktur. Şiir, içerdiği tasvirler ve yapı bakımından yedi bölümden oluşması açısından araştırmacı Kupryanovski ve Molčanova'nın da belirttiği üzere⁷⁹⁸, M.Yu. Lermontov'un *Deniz kızı (Rusalka, 1839)* ve *Deniz Çariçesi (Morskoye tsarevna, 1843)* adlı şiirleriyle benzerlik gösterir. Lermontov'un *Deniz kızı* şiirinin sonunda erkek kahraman uyku halinde bir rüya içinde sayıklamakta ve deniz kızı onun yanında şarkı söylemektedir. Bu anlatımıyla Balmont, sanki Lermontov'un *Deniz kızı*'nı devam ettiriyor gibidir. Bununla beraber "denizin dibi" motifi, Lermontov'un da sıklıkla kullandığı motiflerdendir.

Denizin dibi, deniz kızının anlattığı üzere, herkesin eşit olduğu, kimsenin herhangi bir anısının ya da geçmişinin olmadığı bir yerdir. Herkesin eşit olmadığı yeryüzü yaşamı karşısında denizin altındaki yaşamda eşitlik vardır. "Denizin dibi" motifiyle kıskançlık gibi kötü duygu ve ihtirasların yer almadığı ideal bir dünya resmedilir. Böylece, sembolizmde ideal dünyanın çoğunlukla ayna gibi suda yansımış bir şekilde tasvir edildiği üzere⁷⁹⁹ Balmont da denizin dibini, ideal dünyasının yansımaları olarak tasvir eder.

İkinci bölümde deniz kızlarından biri ve anlatıcı arasında bir diyalog geçer. Slav mitolojisinde deniz kızı, evlenmeden ya da vaftiz olmadan önce ölen kadınların ruhları olarak kabul edilir ve bu inanışla bağlantılı olarak diğer dünyayı çağırır. Bunun yanı sıra deniz kızları güzellikleriyle erkekleri baştan çıkaran kötü ruhlar olarak bilinmektedir.⁸⁰⁰ Deniz kızına yüklenen bu

⁷⁹⁷ Proskurina, V.L. (2016). Marinistiçeskie obrazy v ranney lirike K.D. Balmonta. *Uçyonie zapiski Orlovskogo gosudarstvennogo universiteta*. No: 1(70), 118.

⁷⁹⁸ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey*. Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

⁷⁹⁹ Şapoşnikova, V.V. *Rusalochiy motiv v knige Balmonta "Budem kak solntse"* <http://www.balmontoved.ru/almanah-solnechnaja-prjazha/vypusk-2/k-balmont-v-zerkale-filologii/36-vv-shaposhnikova-rusalochij-motiv-v-knige-balmonta-budem-kak-solntse.html> Erişim Tarihi 05.11.2021.

⁸⁰⁰ Koval', a.g.e., 2016, 137-138.

anlamlar şiirde yer almaz ve şairin, kendi hayal dünyasında bir denizkızı yarattığı görülür.

Denizkızı, anlatıcıya kendisinin diğerlerinden farklı olduğunu, dünya üzerinde Güneş'i ve uzak diyarları görme arzusu içinde olduğunu dile getirir. Burada, yaşanan yerden farklı dünya ya da diyarlardaki hayatı merak da söz konusudur. Balmont'un denizkızının Güneş'i görmeyi istemesi Lermontov'un *Denizkızı* şiirinde denizkızının denizin köpüğünü Ay'a ulaştırmayı istemesini çağrıştırır. Bu bakımdan Balmont'un şiirinin ikinci bölümünün konusu Lermontov'un şiirinin ilk dörtlüğünü anımsatır: “*Denizkızı yüzyordu mavi nehir boyunca/ Dolunayla parlayan /Ve çalışıyordu Ay'a ulaştırmaya/ Dalgaların gümüş köpüğünü (Русалка плыла по реке голубой, /Озаряема полной луной; /И старалась она доплеснуть до луны /Серебристую пену волны.*”⁸⁰¹

Denizkızı olarak betimlenen kadın kahraman bir yola girecektir ve nasıl bir yolun kendisini beklediğini bilememektedir. Yeryüzü yaşamına giden ve değişimi simgeleyen yolda bir akıntı yer alır ve akıntının yer aldığı noktada kimin yaşadığı belli olmayan ve girmenin yasak olduğu bir mağara yer alır. Denizkızı mağaraya girmek istediği anda bilinmeyen bir ses, denizin dibinden çıkmak isteyen çok kişinin olduğunu, fakat buraya bir daha dönüşün olmadığını dile getirir. Su altı dünyasından yeryüzüne çıkacak olan denizkızının yeryüzü yaşamında denizin dibindeki yaşamdan bahsetmesi de yasaktır. Burada bahsedilenlerle anlatıcı, insanı hayatında nasıl bir kaderin beklediğinin bilinmediği, önceden kendisine söylenmediği ya da gösterilmediği, bunu ancak yaşayarak öğreneceği düşüncesini yansıtır. Anlatıcı, denizin dibindeki yaşama geçmişe sahip bir ceset olarak dönmek ifadesiyle, hayatta iyi ya da kötü birtakım tecrübelerle sahip olmayı kasteder.

Dördüncü bölümde denizkızı, Yeniay'ın çıktığı vakitte su altındaki dünyadan gizli akımlar aracılığıyla yeryüzüne bir çiçek görünümünde, şefkatli bir tanrıça olarak çıkar. Burada “*Denizde gizli akıntılar vardır /Ve sen de onlardan birine gireceksin (Есть в Море скрытые течения, /И ты войдешь одно из них)*”⁸⁰² dizesi, şairin *Yanan Yapılar* adlı kitabının önsözünde geçen “*Havada ruhu yeniden yaratan gizli akımlar vardır (в*

⁸⁰¹ Internet: <https://ilibrary.ru/text/4105/p.1/index.html> Erişim Tarihi 05.11.2021.

⁸⁰² Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 336.

воздухе есть скрытые течения, которые пересоздают душу)''⁸⁰³ sözüne göndermedir. Şiirde Ay, Balmont'un romantik hayalperestliğini yansıtmakla birlikte özgürlük ve yeni bir özgür alan arayışını temsil eder.⁸⁰⁴ Mitolojide Yeniay, gökyüzü yaşamını simgeleyen Güneş'in ve su altındaki yaşamı simgeleyen Ay'ın uzunluklarının kesiştiği, tanrıların su altı dünyasına indiği ve daha sonra yeniden yükseldiği vakti simgeler.⁸⁰⁵ Denizkızı da benzer bir biçimde su altından su yüzeyine doğum, yaşam, ölüm ve yeniden dirilmeyi⁸⁰⁶ simgeleyen bir çiçek görünümünde çıkar. Çiçek ile burada denizkızının yeryüzü yaşamındaki aşamalarının simgelendiği söylenebilir.

Beşinci bölümde anlatıcı, Yeniay'ın kadın ruhu ve âşıklar üzerindeki etkilerini aktarır. Bu bölümde Ay, aşkın sembolüdür. Anlatıcıya göre Yeniay'ın ortaya çıktığı zaman aralığı daha önce seven ama şimdi sönenler için bir masal gibi gelmektedir. Ayrıca anlatıcı, kadın kalbinde en güzel rüyalardan daha güçlü bir his ortaya çıkardığını ileri sürer. Bu bölümde anlatılanlar, Lermontov'un *Denizkızı* şiirinin beşinci bölümüyle benzerlik gösterir. Lermontov da beşinci bölümde gecenin ortaya çıkardığı aşk duygusundan şöyle söz eder: “İpek gibi kıvrıcık saçların halkasını taramayı /Severiz gecenin karanlığında, /Biz, ögle vaktinde hem alnından hem dudaklarından, /Örtük güzeli pek çok defa. (Расчесывают кольца шелковых кудрей /Мы любим во мраке ночей, /И в чело, и в уста мы, в полуденный час, /Целовали красавца не раз.)’’⁸⁰⁷ Balmont'un şiirinin bu dizelerinde Ay, gecenin yarı karanlığıyla duyguların daha yoğun hissedilmesini sağlayan bir öge olarak işlenir:

Güzeldir havai geceler,

Âşık olup sönenlere

Biricik masalsı saatini

Daha kısa, daha kısa olduğunu bilenlere.

⁸⁰³ İnternet: <http://balmontoved.ru/almanah-solnechnaja-prjazha/vypusk-2/k-balmont-v-zerkale-filologii/36-vv-shaposhnikova-rusalochij-motiv-v-knige-balmonta-budem-kak-solntse.html> Erişim Tarihi 15.10.2020.

⁸⁰⁴ İnternet: Anıçkov, Ye. V. (1914). *K.D. Balmont*. http://az.lib.ru/a/anichkow_e_w/text_0040.shtml Erişim Tarihi 13.05.2020.

⁸⁰⁵ İnternet: http://www.symbolarium.ru/index.php/%D0%9B%D1%83%D0%BD%D0%B0_%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D1%82%D0%B0 Erişim Tarihi 10.10.2020.

⁸⁰⁶ Tresidder, a.g.e., 1999, 402.

⁸⁰⁷ İnternet: <https://ilibrary.ru/text/4105/p.1/index.html> Erişim Tarihi 05.11.2021.

*Güzeldir etkisi zor görünen,
Yeni doğan Ay'ın,
Kadın kalbi hisseder
En güzel rüyalardan daha güçlü bir biçimde.*

*Прекрасны воздушные ночи,
Для тех, кто любил и погас,
Кто знал, что короче, короче
Единственный сказочный час.
Прекрасно влиянье чуть зримой,
Едва нарожденной Луны,
Для женских сердец ощутимой
Сильней, чем пышнейшие сны.⁸⁰⁸*

Şiirin devamında Güneş, yeryüzüne çıkarak açan ve canlanan çiçeğin gözlerini kör eder ve yakar. Güneş'in gözlerini kör edip yaktığı ifadesi çiçeğe dönüşen denizkızının hayatla ve gerçeklerle tanışması ya da hayal kırıklığına uğramasını simgeler. Bir sonraki bölümde olay örgüsünün bu düşünceye paralel olarak geliştiği gözlemlenir. Çiçek, balıkçılar tarafından koparılır ancak donuk gözleriyle bir ölü gibi olmasına rağmen kalbi hala atmaktadır. Dalgalar da onun için bir ağıt söylercesine uzun uzun uğuldayarak çekilir. Çiçeğin bir ölü gibi olup kalbinin atmasıyla, güzel duyguları ya da yaşama sevinci kaybolan, fakat hala yaşamaya devam eden bir kadının simgelendiği düşünülebilir. Bu düşünceyi, şiirin son bölümü destekler. Son bölümde şair, Yeniay'ın ortaya çıktığı bahar vaktinde donuk hayallerin yansıdığı, yeryüzündeki yaşama dair herhangi bir hevesi kalmamış bir çift göz gördüğünden ve bu gözlerin ebediyen kör olduğundan bahseder. Burada, araştırmacı Şapoşnikova'nın da bahsettiği üzere⁸⁰⁹ tüm arzu ve isteklerden vazgeçmiş hüzünlü bir kadının simgelendiği söylenebilir:

⁸⁰⁸ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 336-337.

⁸⁰⁹ İnternet: Şapoşnikova, V.V. Rusaloçiy motiv v knige Balmonta "Budem kak solntse" <http://www.balmontoved.ru/almanah-solnechnaja-prjazha/vypusk-2/k-balmont-v-zerkale-filologii/36-vv-shaposhnikova-rusalochij-motiv-v-knige-balmonta-budem-kak-solntse.html> Erişim Tarihi 05.11.2021.

*Baharda, Yeniayda, o berrak saatte,
Hem sonsuz hem yeni olduğu,
Hoşça heyecanlandığı ve mutlu ettiği bizi
Dalgalanarak dünyaların sınırında
Sarsıldım iki hayali gözün bakışıyla
Büyük şehirlerin birinde.
Gözler yansıtıyordu donuk hayalleri
Gölgesinde cansız yüzyılların
Büyüsü yoktu giden baharın
Taşan nehirlerin ateşinin,
Denizin derinliğiyle kaplıydı gözleri
Ve kör olmuştu ebediyen.*

*Весной, в новолуние, в прозрачный тот час,
Что двойственно вечен и нов,
И сладко волнует и радует нас,
Коллебясь на грани миров,
Я вздрогнул от взора двух призрачных глаз,
В одном из больших городов.
Глаза отражали застывшие сны,
Под тенью безжизненных век,
В них не было чар уходящей весны,
Огней убегающих рек,
Глаза были полны морской глубины,
И были слепыми навек.⁸¹⁰*

Anlatıcı, bir zavallı haline gelen denikızını karanlık bir evin yanında, kilitli, siyah bir kapının önünde gördüğünü dile getirir. Şiirin kaleme alındığı bu dönemde Kırım'da Yalta'da olan şairin, denizkızı ile aslında gerçek yaşamda karşılaşma olasılığı bulunan bir kadını tasvir ettiği de düşünülebilir. Bununla birlikte, şairin denizkızını gördüğü evin tasviri, Lermontov'un

⁸¹⁰ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 338.

Zamanımızın Bir Kahramanı (Geroy našego vremeni, 1840) adlı eserinin “Taman (Taman)” başlıklı bölümünde tasvir edildiği üzere deniz kıyısında yer alan köhne, karanlık evi anımsatır. Denizkızının hayal kırıklığı içinde olması da su perisinin hayal kırıklığını çağrıştırır. Bu bakımdan şiirin önceki bölümlerinde olduğu gibi Balmont’un, Lermontov’un eserlerinin devamı niteliğinde tasvirler yaptığı söylenebilir. Şairin, ruhlar ve susayan bedenler için iki hakikatin var olduğu ifadesinde iki hakikat ile şiiri ve sonsuzluğu simgelediği düşünülebilir.

Balmont’un baladı, Rus sentimentalist şair V.A. Jukovski’nin Rus meteorolog A.İ. Voeykov ile evlenen yeğeni A.A. Voeykova’ya ithafen kaleme aldığı *Svetlana (Svetlana, 1812)* adlı baladıyla da yapı bakımından benzerlik gösterir. Öncelikle her iki baladda da “üçüncü tekil anlatıcı” ve “ben” anlatıcı olmak üzere iki anlatıcı bulunur ve anlatıcı, son bölümde “ben” anlatıcıya dönüşür. Ayrıca her iki baladda da gerçek dışı ve gerçek olmak üzere iki dünya yer alır. Bu noktada Balmont’un balad tarzındaki bu eserini kaleme alırken Jukovski’den yapı bakımından esinlendiğini söylemek mümkündür:

*Deniz baladı yazdım
Rüyalarının işkenceye dönüştüğü kız hakkında
Su altında olmayan bir sınırın varlığına dair,
Ruhlar ve susayan bedenler için
Dünyada iki hakikatin olabileceğine dair.*

*...Балладу о Море я пел,
О деве, которую мучили сны,
Что есть неподводный предел,
Что, может быть, в мире две правды даны
Для души и для жаждущих тел.⁸¹¹*

Son dizelere doğru denizkızı, anlatıcıya Güneş’i gördüğünü ve artık her şeyin önemsiz olduğunu dile getirir. Denizkızının bu sözleri gerçek hayatla karşılaşır dünyevi şeylere karşı merakını yitirmesini anlatır. Bu doğrultuda

⁸¹¹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 338.

Güneş, yeryüzü üzerindeki yaşamı simgeler. Burada, Lermontov'un *Zamanımızın Bir Kahramanı*'nın "Taman" başlıklı bölümünün sonunda Balmont'un denizkızı gibi hayal kırıklığına uğrayan su perisinin "Her şey bitti Yanko"⁸¹² sözü de çağrışım yapar:

"Güneş'i gördüm" dedi

"Bundan sonra ne fark eder?"

"Я видела Солнце", - сказала она, -

"Что после, - не все ли равно!"⁸¹³

İnceleme neticesinde Balmont'un Lermontov'un eserlerini kendi şiiri için bir çıkış noktası baz alarak, bu eserlerin devamını kaleme alıyormuşçasına anıştırmada bulunduğu görülür. Balmont'un şiirin ilk bölümüne Lermontov'un *Denizkızı*'na göndermeyle başlayıp son bölümde *Zamanımızın Bir Kahramanı*'nin "Taman" bölümüne gönderme yapmasının, suda yaşayan denizkızının denizden yeryüzüne geçiş aşamalarını yansıttığı düşünülebilir. Balmont, denizkızı aracılığıyla beklentileri ve hayalleri umduğu gibi gerçekleşmeyen, hayal kırıklığına uğrayan bir kadını tasvir eder. Bu durumda denizin dibi, hayal dünyasının sembolü olarak karşımıza çıkar. Şiirde deniz sembolü, hakikatın, gerçeğin yer aldığı uzam olarak kullanılır.

Şairin ateş ve su kadar yoğun bir biçimde işlememekle beraber kayda değer bir biçimde kullandığı bir diğer kült, hava ve rüzgârdır. Slav mitolojisinde hava, öldükten sonra insan ruhunun yaşadığı bir alan olarak görülür. Rüzgâr ise sonsuz devinimin simgesidir.⁸¹⁴ Bunun yanı sıra mitolojide rüzgâr, Tanrı'nın elçisi ve evrenin istikametlerini yöneten güç olarak kabul edilir.⁸¹⁵ Balmont, rüzgâra yaratıcılık yeteneği bahşeder ve şairin doğasını, rüzgârın doğasına benzetir.⁸¹⁶ Çünkü şair için hava, sanatın,

⁸¹² Lermontov, Yu. M. (2018). *Zamanımızın Bir Kahramanı*. (E. Altay, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları, 118.

⁸¹³ Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Polnoe sobranie stihov 1909-1914. Knigi I-III*. Tom I, Moskva: Knigovek, s. 338.

⁸¹⁴ Koval, a.g.e., 2016, 93-94.

⁸¹⁵ Tresidder, a.g.e., 1999, 40.

⁸¹⁶ Galaktionova, a.g.e., 1998, 91.

edebiyatın, bilimin, dinin, tarihin, ruhun yaşam alanıdır.⁸¹⁷ Bu düşüncesiyle bağlantılı olarak Balmont, küllere yüklediği anlamları tek tek açıkladığı *Varlığın Vasiyeti (Zavet bitiya, 1903)* adlı şiirinde rüzgârın kendisi için ne anlama geldiğini anlatır. Araştırmacı T.S. Petrova, *Varlığın Vasiyeti* adlı şiirin hayatın nasıl oluşturulacağına dair bir yol gösterdiğini ve rüzgâr, su ve Güneş imgelerinin her birinin, insan varlığının genel temsilini içerdiğini ifade eder. Petrova, çıkarımımıza benzer bir biçimde de şairin rüzgâra seslenişinin, hafiflik, gökyüzü, gençlik ve özgürlük gibi kavramları çağrıştırdığını⁸¹⁸ dile getirir:

Sordum özgür Rüzgâra

Ne yapmam gerekir genç kalmak için

Oyun oynayan Rüzgâr cevap verdi bana:

“Gökyüzü gibi ol, rüzgâr gibi, duman gibi”

Я спросил у свободного Ветра,

Что мне сделать, чтоб быть молодым.

Мне ответил играющий Ветер:

“Будь воздушным, как ветер, как дым!”⁸¹⁹

Şiirin devamında anlatıcı, varlığın vasiyetinin ne olduğunu denize sorar ve daima kendisi gibi yüksek sesli olması gerektiği cevabını alır. Anlatıcı, Güneş’e şafaktan daha aydınlık bir biçimde nasıl parlayabileceğini sorar ve “Yan!” cevabını duyar. Yanmak ile şairin kastettiği şey, eski fikir ya da duygulardan arınıp kendini yenilemektir. Daima yeni fikirler üretmek ve bunları herkesin duyabileceği, okuyabileceği bir biçimde kaleme almak gerekmektedir. Bu doğrultuda “Varlığın Vasiyeti”nin aslında bir şairin hangi özelliklere sahip olması gerektiğini anlattığı, şairin ruhunu yansıttığı görülür.

Rüzgâr (Veter, 1905) adlı şiirinde Balmont, rüzgârın şairlere verdiği ilhamdan bahseder. Balmont bu şiirini Litvanyalı sembolist şair Yurgis

⁸¹⁷ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudej*. Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

⁸¹⁸ İnternet: Petrova, T.S. Makrosimvol veter v knige Balmonte “Budem kak solntse”. Petrova_T.S._Makrosimvol_Veter_v_BKS.pdf Erişim Tarihi 06.11.2021

⁸¹⁹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 344.

Baltruşaytis'e ithaf etmiştir ve şairin *Rüzgâr (Veter, 1903)* adlı şiirine gönderme niteliğindedir.⁸²⁰ Şiirde Balmont'un ve Baltruşaytis'in şiirlerinden iki epigraf yer alır. İlk epigraf, Konstantin Balmont'un *Kar Çiçekleri (Snejniye tsveti, 1898)* adlı şiirinden *Özgür rüzgârım ben, ebediyen esiyorum. (Я вольный ветер, я вечно вею)*⁸²¹ dizesidir. Şair bu epigrafla şiirlerinin sonsuza dek okunacağını ima eder. İkinci epigraf ise araştırmacı Vladimir Markov'un Yurgis Baltruşaytis'in *Rüzgâr (Veter, 1903)* şiirinden olduğunu dile getirdiği⁸²² “*Şarkı söyleyen çığlıkla, ıslıkla/ Esiyor, savuruyor, uğulduyor. (C визгом, присвистом напевным /Веет, мечется, гудит.)*” dizeleridir. Balmont, şiire simbolist şair Baltruşaytis'in, kendisinden esinlenerek rüzgâr sembolünü kullanımına gönderme yaparak başlar:

*Gururlu Yurgis, Rüzgârı kaçırdın, benden Rüzgârı
Dinledin, duydun bize takılarak nasıl fısıldadığını.*

*Гордый Юргис, ты похитил Ветер, Ветер у меня,
Ты подслушал и расслышал, как он шепчет, нас дразня.*⁸²³

Şair, “iki kadim İskandinavyalı şair” ifadesiyle Baltruşaytis ile beraber simbolistlerin yayın yaptığı “Skorpion” adlı dergide Norveçli oyun yazarı Henrik Ibsen'in *Denizden Gelen Kadın. Biz Ölümler Uyanınca (Fruen fra Havet, 1888)* adlı oyununun çevirisini yapmalarına⁸²⁴ göndermede bulunur. Bilge rüzgârın onlara yakın olduğu ve kendilerinin bir gizemin ardından gittiği ifadesiyle şair, önceki şiirlerine benzer bir biçimde rüzgârı bir ilham kaynağı olarak gördüğünü dile getirir:

*Işıkların parıltıları. Buldu iki şairi, solgun iki kadim İskandinavyalı şairi,
Tüm nesnelere silüetlerini değiştirdi ve geçip gitti.
Gururlu bir bilge gibi Rüzgârın fısıltısı, bilge Rüzgâr onlara yakın
Takip ediyor, ardından gidiyoruz uğursuz, gizli bir izin.*

⁸²⁰ Markov, a.g.e., 1988, 216.

⁸²¹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 140.

⁸²² Markov, a.g.e., 1988, 216.

⁸²³ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 124.

⁸²⁴ Dauyotite V. (1983). *Yurgis Baltruşaytis*. (B. Balasıyaviçyusa, Çev.). Vilnius: İzdatel'stvo “Vaga”, 24-25.

*Вспышки светов. Двух поэтов, бледных скальдов он нашел,
Очертанья всех предметов изменил, и обошел.
Шопот Ветра гордым вedom, вещей Ветер близок им,
За зловецим, тайным следом, мы идем, и мы следим.*⁸²⁵

Şair, aynı toplulukta bir arada yer almalarına karşın şairlerin birbirlerine rakip olduklarını dile getirir. Birlikte ya da ayrı ayrı gizlendikleri ifadesiyle ortak semboller ya da temalar kullanarak her şairin kendine özgü bir dünya ve sanat anlayışına sahip olduğunu anlatır. Rüzgârın, şairleri gökyüzüne ve yeryüzüne taşıdığı ifadesiyle hayal ettikleri ideallerini gerçek dünyaya ait unsurlarla bir arada kaleme almalarından bahseder. Rüzgârın birisine yanaşacak, ıslık çalacak olması, her şairde birtakım duygular uyandırmaya devam edeceğini ifade eder:

*Ya birlikte ya ayrı ayrı gizleniyoruz çalılar arasında,
Rakip kardeş, yardımcı düşman, iki büyücüsü ahenkli rüyaların.
Rüzgâr bizimle, bizi taşıyor yeryüzüne, göklere,
Gülerek, ıslık çalacak yanaşacak birisine, çığlık atacak ve ilerleyerek.*

*То мы вместе, то мы порознь, затаимся меж кустов,
Брат- соперник, враг- помощник, два волхва созвучных снов.
Ветер с нами, он землю, небесами нас ведет,
К одному, смеясь, притикнет, свистнет, крикнет- и вперед.*⁸²⁶

Şair, Baltruşaytis ile benzer bir biçimde rüzgâr sembolünü kullanmalarına karşın, ima edilen anlamın her şairin dünyasında farklı olduğunu ve mitolojik anlamına uygun olarak benzer çağrışımlar yaratsa da bu kültün her şairin ruhuna farklı şekillerde dokunacağını dile getirir.

Rüzgâr, Balmont için ebedi bir kardeş demektir.⁸²⁷ Bu düşüncenin yansıması en belirgin biçimde *Dağların ve Denizlerin Rüzgârı (Veter gor i morey, 1903)* adlı şiirinde görülür. Şiirin ilk dizesinde anlatıcının sadece kendisi için değil, dağlar ve denizler için de bir kardeş olarak tasvir ettiği

⁸²⁵ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 124.

⁸²⁶ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 124.

⁸²⁷ Orlov, a.g.e., 1969, 57.

rüzgâr, doğayı kucaklayan bir öge olarak sunulur. Anlatıcı, rüzgârın şarkısını keşfedilmemiş bir hazineye benzetir ve böylece rüzgâra gizemli bir özellik yükler. Rüzgârın gizemli yönü, geceleri anlatıcıyla konuşması ve onu geçmişe götürmesiyle vurgulanır. Bu bakımdan rüzgâr, anlatıcıyı geçmişe dair düşünmeye ya da sorgulamaya itmenin yanında hayal âlemine sürükleyen bir unsur olarak tasvir edilir:

*Ebedi kardeşim, rüzgâr,
Dağların ve denizlerin rüzgârı,
Ne var böyle uzayıp giden şarkında,
Keşfedilmemiş bir hazine gibi heyecanlandıran beni.
Konuşuyor benimle gecenin yarı karanlığında
Götürüyor beni geçmişe geri,
Ferahlatan rüyalara...*

*Ветер, вечный мой брат,
Ветер гор и морей,
Что такое есть в песне протяжной твоей,
Что волнует меня, как найденный клад.
И со мной говорит в полумраке ночей,
И меня увлекает куда-то назад,
К освежительным снам...⁸²⁸*

Anlatıcı, derinliğin yükseklikte yer aldığını dile getirerek yeryüzü ve gökyüzünün birbirinin yansıması olduğu düşüncesini aktarır. Bu iki öge arasında rüzgâr, gökyüzünü ve toprağı, yani iki dünyayı birbirine bağlayan bir unsur olarak betimlenir. Şairin “görünmeyen” olarak nitelendirdiği rüzgâr, uyandırdığı bu hislerle, anlatıcıyı ya geleceğe ya da geçmişe dair duygu ve düşünceler içerisine götürür. Bununla şair, sonsuz harekete ve devinime işaret eder:

*Ve yanıyor önümde
Yükseklik derinlik ile*

⁸²⁸ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 342-343.

Yüksekliğin derinliğinde
 Başka bir güzelliğin ışığı
 Ve yanıyor ikisi arasında
 Gezgin ruhum
 Soluyor pek çok ışığı
 Gözlerim pek çok şey görüyor
 Yolumun üzerinde uçacak görünmeyen
 Ya ileriye fıslıdayacak ya da geçmişe götürecek
 Rüzgâr, ebedi arkadaşım
 Dağların ve denizlerin rüzgârı.

И горят предо мной
 Высота с глубиной,
 В глубине высоты
 Свет иной красоты,
 И горит между двух
 Мой блуждающий дух,
 Много дышит лучей,
 Много видит мой взгляд,
 И незримый летит над дорогой моей,
 То шепнет впереди, то умчится назад,
 Ветер, вечный мой брат,
 Ветер гор и морей.⁸²⁹

Şair, *Güzelliğin Litürjisi* kitabındaki *Hava (Vozduh, 1905)* şiirinde hava kültürünün kendisi için hangi anlamlara sahip olduğunu geniş bir biçimde ele alır. Yedi bölümden oluşan şiirin ilk bölümünde rüzgâr, baharın esintisini taşıyan, baharın şarkısını söyleyen bir varlık olarak karşımıza çıkar. Anlatıcıya göre, kimse rüzgârla gelen bu güzelliğin şarkısını sözcüklerin ressamından, yani bir şairden daha yüksek sesle söyleyemez: “Güneşli ışınların masalı, /Tüm renklerin evliliği. /Baharın şarkısını kim söyleyecek

⁸²⁹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 343.

/Sözcüklerin ressamından daha yüksek? (Сказка солнечных лучей, / Свадьба всех цветов. / Кто поет о ней звончей, / Чем художник слов?)”⁸³⁰ Bu bakımdan rüzgâr, daha önce de bahsi geçtiği üzere şair için bir esin kaynağı olarak algılanır. İkinci bölümde peri kızı, anlatıcıya doğanın bahsettiği güzelliklerle birleşebilmesi için öncelikle sevmesi, aydınlık günlere inanması gerektiğini söyler. Şair, suda yaşayan ve aynı zamanda hava sayesinde hayat bulan, yani iki dünya arasında yaşamını sürdüren lotus çiçeği sembolüyle sanatını oluşturan bu temel düşünceyi vurgular. Böylece “lotus”, şairin ruhunu, yaratıcılığını sembolize eder:

Çiçeklenme rüyasına itaat eden

Lotus birleşti Hava ile.

Gökyüzü hayalini sev.

Gökyüzü yakın kalbe.

Сну цветения послушный

Лотос с Воздухом слился.

Полюби мечтой воздушной.

Близки сердцу Небеса.⁸³¹

Üçüncü bölümde anlatıcı, hava ve ışığın panoramalar, bulutlardan şatolar, minareler ve tapınaklar, insanın idrak etmesinin mümkün olmadığı diyarlar ve suretler de meydana getirdiğini dile getirir. Böylece, gökyüzünü tanrıların yaşadığı bambaşka bir ülkenin hayali olarak tasvir eder:

Hava ve Işık panoramalar oluşturuyor

Bulutlardan şatolar, minareler ve tapınaklar

Görmemizin mümkün olmadığı başkentlerin ihtişamını

Anın yarattığı suretlerin bakışlarını.

Воздух и Свет создают панорамы,

Замки из туч, минареты и храмы,

Роскошь невиданных нами столиц

⁸³⁰ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 205.

⁸³¹ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 206.

*Взоры мгновением созданных лиц.*⁸³²

Anlatıcı, gökyüzünde fırtına, gök gürültüsü gibi olayların yıkıcı yönüyle ortaya çıkan yorgunluğun, griliğin ardından gökkuşağının belirlediği ifadesiyle, fırtınayı güzelliğin, değişimin öncüsü olarak simgeler. Bunun, aynı zamanda şairin kendisi için de değişim anlamına geldiği söylenebilir. Gökkuşağı, Eski Ahit'in "Yaratılış" bölümünde de geçtiği üzere, gökyüzü ve yeryüzü arasındaki bağı simgeler.⁸³³ Burada gökkuşağı, insanın hayal dünyasında masalsı çağrışımlar yaratan bir elçi olarak tasvir edilir. Bununla birlikte şair, "vasiyetin kemeri" ile "Yaratılış" bölümünde Tanrı ile yeryüzü arasında anlaşmanın yapıldığı "*Yayımı bulutlara yerleştireceğim ve bu, yeryüzüyle aramdaki antlaşmanın belirtisi olacak. Yeryüzüne ne zaman bulut göndersem, yayım bulutların arasında ne zaman görünse, sizinle ve bütün canlı varlıklarla yaptığım antlaşmayı anımsayacağım.*"⁸³⁴ ayetine göndermede bulunur:

*Esiyor büyüyle fırtınalar Havanın
Yorgunluğu ardından boğucu sığağın
Gökkuşağı dikiyor sarayını,
Vasiyetin kemerini ve kalplerin masalını*

*Чарами Воздуха буйствуют громы
После удушливо-знойной истомы,
Радуга свой воздвигает дворец,
Арка завета и сказка сердце.*⁸³⁵

Dördüncü bölümde şair, dünyanın bir aldatmaca üzerine kurulu olduğunu, geçip giden her anda bir oyunun, yani dünyanın aldatmacasının yer aldığını anlatır: "*Her şey boş /Fakat anlık yaşıyor oyun (Кажый-нуль. /Но на миг живет игра).*"⁸³⁶ Beşinci bölümde rüzgâr, gelip geçici olmanın yanında şairliğin ve sevginin simgesi olarak karşımıza çıkar: "*Ve uykulu, yakın, uzakta*

⁸³² Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 206.

⁸³³ Tresidder, a.g.e., 1999, 301.

⁸³⁴ İnternet: <https://incil.info/kitap/Yaratilis/9> Erişim Tarihi 12.11.2021.

⁸³⁵ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 207.

⁸³⁶ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 207.

/Zor duyulur bir tel gibi çınlamak / Anı âşık olarak yaşamak /Ve fark edilmeden ölmek (И сонно, близко, отдаленно /Струной чуть слышною звенеть /Пожить мгновение влюбленно, /И незаметно умереть)”.⁸³⁷ Altıncı bölümde ise anlatıcı, çiçekli kadehlerin ruhunun evrenin gizemini bildiği gibi kendisinin de yeryüzüne hayat veren havanın gizemini kavradığını söyler. “Kadeh”, Tanrıların içtiği kadehi, tanrısal dünyayı sembolize eder ve bu doğrultuda “çiçekli kadehler”, sonsuzluğu imler. Şair, hava elementi canlılara hayat kaynağı olurken kendisinin “büyücülük” yaptığı ifadesiyle şiirlerinde hava elementini kendi bakış açısıyla kullanarak okuyucuya sunduğunu anlatır:

Sen hayat veriyorsun onlara, ben ise büyüclük yapıyorum.

Öğrendim, Havamızın

Çiçekli kadehlerin ruhu gibi

Evrenin gizemini bildiğini.

Ты-их жизнь, я колдую.

Я проведаль: Воздух наш,

Как душа цветочных чап,

*Знает тайну мировую.*⁸³⁸

Yedinci ve son bölümde hava, gökyüzünün en üst katmanı olan Esir’in sınırsız kısmı olarak betimlenir. Rusçada “Efir (Эфир)” olarak geçen Esir, eski Yunan mitolojisinde havayı Tanrıların yaşadığı Olimpos’a ulaştıran en saydam, en hafif üst katmandır.⁸³⁹ Şiirde hava, bu anlamla bağlantılı olarak Tanrılar ülkesini simgeler. Ruhların ziyafet için toplandığı ifadesiyle gökyüzü, öldükten sonra buraya gelen kişiler için mutluluk verici bir yer olarak çağrışım yapar. Bu inanış, benzer bir biçimde Slav mitolojisinde de yer alır. Son dizede şair, ruhların parlayan oyununun bir kaleideskop dokuduğunu dile getirir. Burada, içindeki aynalar sayesinde ışığın yansımalarıyla renkli desenler

⁸³⁷ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 207.

⁸³⁸ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 208.

⁸³⁹ İnternet: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/101585> Erişim Tarihi 29.11.2020.

ortaya çıkaran kaleideskopa⁸⁴⁰ benzer bir biçimde hava ve ışık aracılığıyla gökyüzünde ve yeryüzünde çeşitli renklerin meydana geldiğinden bahsedilir:

*Bizim Havamız bir parçası uçsuz bucaksız Esir'in
Ölümsüz rüyaların taşındığı.
Yuvarlak bir tente, örtüsü yeryüzü dünyasının,
Ziyafet için toplandığı Zamanın Ruhlarının,
Ve dokuyorlar parlayan oyunun kaleideskopunu.*

*Наш Воздух только часть безбрежного Эфира,
В котором носятся бессмертные миры.
Он круговой шатер, покров земного мира,
Где Духи Времени собираются для пира,
И ткут калейдоскоп сверкающей игры.⁸⁴¹*

Balmont'un şiirlerinde diğer kültürlerle kıyaslandığında dördüncü element toprağın imge ya da sembol olarak daha az kullandığı göze çarpar. Bununla ilgili olarak Vyaçeslav İvanov, Balmont'un toprak elementine yaklaşımıyla ilgili olarak "*Balmont, Rus toprağı ile açıktan açığa bir bağ kurmuyor, çünkü toprak Balmont'a tamamen uzak bir kült. Balmont'un ruhu denize, rüzgâra, ateşe yakın*" yorumunu yapar.⁸⁴² İvanov'un bu yorumunun yansımaları, Balmont'un *Ay Işığı (Lunny svet, 1894)* adlı şiirinde yer alır. Balmont, yeryüzüne yabancı olduğunu, kendini gökyüzüne, rüzgâra daha yakın hissettiğini dile getirir:

*Acısı uzak bana aynı soydan olduklarımın
Kendi kavgasıyla Yeryüzü bana yabancı
Bir bulutum ben, nefesiyim ben rüzgârın.*

⁸⁴⁰İnternet:

<https://kartaslov.ru/%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0/%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%B9%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%BF>
Erişim Tarihi 25.12.2020.

⁸⁴¹ Balmont, a.g.e., Tom II. 2010, 208

⁸⁴² Galaktionova, a.g.e., 1998, 88.

*Людей родных мне далеко страданье.
Чужда мне вся Земля с борьбой своей,
Я - облачко, я - ветерка дыханье.*⁸⁴³

Toprak, pek çok mitolojide yeryüzü üzerinde yaşayan tüm canlılar için bir yaşam alanı anlamına gelir. Bu nedenle kadim dönemlerden beri toprak, ana olarak adlandırılır.⁸⁴⁴ Mitolojik anlamda olduğu gibi toprak, şair için hayatın kaynağı, anası, çariçesidir⁸⁴⁵ ve üretkenliğin simgesidir. “Seçilmiş (İzbrannik, 1920)” başlıklı makalesinde Balmont, Dünya ile ilgili bakış açısını şöyle dile getirir: “*Dünya, sonsuza kadar üretme arzusu öncülüğünde yaşıyor. Bizim dünyamız büyüyor ve bir tek yaratıcılık sayesinde yok olmuyor.*”⁸⁴⁶ Bu görüş doğrultusunda şair, her insanın, parçası olduğu dünyanın kurallarına uyarak üretmek zorunda olduğunu söyler.⁸⁴⁷ Balmont’un şiirlerinde, Dostoyevski’nin *Karamazov Kardeşler (Brat’ya Kazamazovı, 1880)*’indeki karakterlerden Zosima babanın toprağı sevme öğretisi yer alır. Şair, *Enginlikte* adlı kitabına epigraf olarak “*Toprağı öp, herşeyi sev (Землю целуй.. все люби...)*” sözlerini yazar.⁸⁴⁸

Rusçada toprak anlamına gelen “zemlya (земля)” dişi cins bir kelime olmasıyla toprağın feminen özelliğini yansıtır. “Zemlya”, Rusçada aynı zamanda yaşadığımız gezegen Dünya ve yeryüzü anlamlarına da gelir. Bu kült, Balmont’un şiirlerinde çoğunlukla bir sembol olmaktan ziyade kendi yüklediği anlamlarıyla ya da gerçek anlamıyla yaşadığımız dünya olarak yer alır. Şair, yeryüzünü nasıl gördüğünü *Sessizlik* adlı kitabında yer alan *Dünya’dan Uzakta (Vdali ot Zemli, 1897)* adlı şiirinde açıklar. Şaire göre yeryüzü, huzursuz edici ve puslu bir yerdir. Bu nedenle, kendine gökyüzünde ışıklı bir güzellik sarayı, şato inşa ettiğini dile getirir. Burada Balmont üzerinde Goethe’nin, yeryüzünü mutlu bir şekilde şarkı söyleme ve

⁸⁴³ Balmont, a.g.e., Tom I, 26.

⁸⁴⁴ Madlevskaya, a.g.e., 2005, 162.

⁸⁴⁵ Galaktionova, a.g.e., 1998, 88-89.

⁸⁴⁶ Balmont, K.D. (1910). *İzbrannik*. İnternet: http://az.lib.ru/b/balxmont_k_d/text_1910_izbrannik.shtml Erişim Tarihi: 25.12.2020.

⁸⁴⁷ Tsikunova, a.g.e., 2005, 40.

⁸⁴⁸ Tsikunova, a.g.e., 2005, 295.

yaratıcılığını sergileme alanı olduğu⁸⁴⁹ düşüncesinin etkisi görülür. Bu doğrultuda, “şato” ve “güzellik sarayı” sözcükleri aracılığıyla şair, şiirlerinin pek çoğunda görüldüğü üzere, kendi dünyasında evreni oluşturan öğeleri bir araya getirdiği tanrısal bir “güzellik” oluşturduğu eserlerini ima eder:

*Huzursuz edici ve puslu Yeryüzünden uzakta,
Dipsiz, dilsiz saflığın sınırlarında,
Gökyüzünde ışıklı bir şato inşa ettim
Gökyüzünde ışıklı bir Güzellik Sarayı.*

*Вдали от Земли, беспокойной и мгливой,
В пределах бездонной, немой чистоты,
Я выстроил замок воздушно-лучистый,
Воздушно-лучистый Дворец Красоты.⁸⁵⁰*

Devam eden dizelerde anlatıcı, kendini dalgaların üzerinde yüzen bir ada gibi hissettiği ifadesiyle yeryüzü yaşamından kaçıp duygu dünyasına sığındığını dile getirir. Şair, hayal dünyasının sağır bir şarkıyla dolu olduğu ifadesiyle, sadece kendisinin duyduğu ve hissettiği şeyler doğrultusunda kaleme aldığı şiirlerini ima eder:

*Yüzen bir ada gibi fırtınalı dalgalar üzerinde
Sonsuz endişe ve suyun dalgası üzerinde
Sağır bir şarkıyla doluyum bu şatoda
İhtirassız bir yıldızın sağır şarkısıyla.*

*Как остров плавучий над бурным волнением,
Над вечной тревогой и зыбью воды,
Я полон в том замке немым упоением,
Немым упоением бесстрастной звезды.⁸⁵¹*

⁸⁴⁹ Tsikunova, a.g.e., 2005, 164.

⁸⁵⁰ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 144.

⁸⁵¹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 144.

Anlatıcı, Güneş sayesinde hayat bulan ve bundan dolayı “ışın dâhileri” olarak tasvir ettiği tüm varlıkların kendisine esin kaynağı olduğunu “*Benimle sohbet ediyorlar Işığın Dâhileri /Berrak bulutlar benimle konuşuyor (Со мною беседуют Гении Света, /Прозрачные тучки со мной говорят)*”⁸⁵² dizelerinde dile getirir. Bu öğeler aracılığıyla anlatıcı, gerçek yaşam dışında başka bir dünyanın, hayal dünyasının kendisini cezbedtiğini ifade eder:

*Ve dağları görüyorum ve çölleri görüyorum
Ve ebedi insan koşturmacası öncesinde bana görünen şey,
Başka kutsal yerlerin parlaması şefkatle bana
Başka kutsal yerlerin var olması Güzelliğin Sarayında*

*И вижу я горы и вижу пустыни,
Но что мне до вечной людской суеты, -
Мне ласково светят иные святыни,
Иные святыни в Дворце Красоты.*⁸⁵³

Şair, yeryüzü ile ilgili düşüncelerine geniş bir biçimde *Güzelliğin Litürjisi* adlı kitabında yer alan *Yeryüzü (Zemlya, 1905)* şiirinde yer verir. On iki bölümden oluşan şiirin ilk üç bölümünde anlatıcı, yeryüzünü edebi eserler üretmede aracı olan bir uzam olarak betimler. Yeryüzü yaşamında yer alan tüm öğelerin, tezatların, farklılıklarının kendisi ve genel olarak tüm şairler için ilham kaynağı olduğunu dile getirir. Dördüncü ve beşinci bölümlerde şair, yeryüzünün çile çekilmesi gereken, fakat bunun yanında evrensel sevginin de yansıdığı bir alan olduğundan söz eder. Altıncı bölümde şair, yeryüzü üzerinde deprem, tufan gibi felaketlerin yeniliklere öncü olduğu düşüncesini sular altında kalan Atlantis ile ilişkilendirerek anlatır. Şair, bu bölümde yeryüzünü farklı medeniyetlerin ortaya çıkışına imkân sağlayan bir yer olarak tasvir eder. Yedinci bölümde dünyanın birbirinden farklı özelliklere sahip dört elementin oluşturduğu değerli taşlardan ve bu elementlerin farklılıkların oluşturduğu zıtlıklardan meydana geldiğinden söz eder. Sekizinci ve dokuzuncu bölümde şair, yeryüzünün tezatlardan oluştuğunu ve Dünya üzerinde somut olarak algılayabildiğimiz şeylerin ötesinde algılayamadığımız

⁸⁵² Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 145.

⁸⁵³ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 145.

pek çok gizemin varlığından bahseder. Onuncu bölümde yeryüzünün yaşayan bir tarih olduğundan bahsedilir ve son bölüm olan on ikinci bölümde yeryüzü, sonsuz üretime ev sahipliği yapan bir alan olarak betimlenir.

Şiirin ilk bölümünde anlatıcı, kendini bu dünyaya ait hissetmemesine karşın yeryüzüne bağlı bir yaşam sürdürdüğünü dile getirir. Yeryüzü, anlatıcı için bir şair olarak yaşamasına imkân sağlayan ve bunun için güzelliğiyle ve yeşil rengiyle kendisini büyüleyen, ona ilham veren bir alandır:

*Yeryüzü, ben dünyaya ait değilim, ama var bağım seninle
Çok uzun günlerce, geçip giden sonsuz senelerce
Senin yeşil alanına göz koyuldu bir hayalle,
Büyüledim yeryüzünün güzelliğiyle,
İzin verdin bir Şair olarak yaşam sürmeme.*

*Земля, я неземной, но я с тобою скован,
На много долгих дней, на бездну быстрых лет.
Зеленый твой простор мечтою облюбован,
Земною красотой я сладко заколдован,
Ты мне позволила, чтоб жил я как Поэт.⁸⁵⁴*

Anlatıcı için yeryüzü, gökyüzü üzerinde var olduğuna inandığı özgür bir yaşama kavuşmanın hayalini kurduğu bir yerdir. Anlatıcı, ideal bir dünya hayalinde olduğu için yeryüzünde geçirdiği yaşamını doğanın en güzel uykusu olarak adlandırır. Yeryüzü, onun için ideali uğruna ıstırap çektiği bir yerdir. Bu nedenle, hayalindeki yaşamı elde edebilmek için yeryüzünde ıstırap çekmesi gerektiğine inanır:

*Bu suları uzaktan izlemeliyim,
Aç bir gaganın ganimet elde edebileceği,
Yeryüzü üzerinde günlerce değil, yıllarca uçmalıyım,
Fakat mutluluk duyuyorum, ben Doğanın en güzel rüyasıyım,
Olmasa da ne kadar ıstırap çektiğimi söyleyecek kimsem.*

⁸⁵⁴ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 212.

*Я должен издали глядеть на эти воды,
В которых жадный клюв добычу может взять,
Я должен над Землей летать не дни, а годы.
Но я блаженствую, я лучший сон Природы,
Хоть как я мучаюсь - мне некому сказать.⁸⁵⁵*

Şairin pek çok canlı için barınma alanı olan yeşil ormanlarıyla “yeşil yıldız” ve “zümrütün gezegeni” olarak betimlediği Dünya, sonsuz devinimin bir sembolüdür. Bunun yanı sıra Dünya, güzellikleri çağrıştırmasına rağmen “acımasızlık” olarak betimlenen çeşitli felaketlerin, ölüm gibi kötü olayların da yaşandığı bir yerdir:

*Yeşil yıldız, zümrütün gezegeni,
Acımasızlığını ne kadar çok seviyorum,
Bir oyuncak değilsin, hayır, korku, parıltı ve mucizesin,
Ve oradan gitmene rağmen buraya acele ediyorsun.
Ve seni seviyor, senin şarkını söylüyorum.*

*Зеленая звезда, планета изумруда,
Я так в тебе люблю безжалостность твою,
Ты не игрушка, нет, ты ужас, блеск, и чудо,
И ты спешишь- туда, хотя идешь- оттуда.
И я тебя люблю, и я тебя пою.⁸⁵⁶*

Şair, “...Yaşamımı ışıklı aldatmacaya verdim /Evrenin uçurumlarında Svetlana’ mı buldum” dizelerinde araştırmacı Markov’un da belirttiği üzere⁸⁵⁷ ünlü Rus sentimentalist şair V.A. Jukovski’nin Svetlana (Svetlana, 1813) adlı baladına gönderme yapar. Jukovski’nin poemasının kahramanı Svetlana’nın ayna karşısına oturarak baktığı fal, nişanlısını ölü olarak gördüğü korkutucu,

⁸⁵⁵ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 212.

⁸⁵⁶ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 213.

⁸⁵⁷ Markov, V. (1988). *Kommentar du den dichtungen von K. D. Bal'mont 1890-1909*. Köln; Wien: Böhlau, 243.

karamsar bir rüyadır. Svetlana uyandığında bu rüya tam tersine çıkar ve balad, mutlu sonla biter: “*Burada mutsuzluk yalancı bir uykudur /Mutluluk ise uyanış demektir. /Korkutucu rüyaları görme /Sen, Svetlana’m benim... (Здесь несчастье — лживый сон; /Счастье — пробуждение. /О! не знай сих страшных снов /Ты, моя Светлана...)*”⁸⁵⁸ Burada Svetlana’nın uyku halinde kötü bir rüya görmesi ve Balmont’un dünya yaşamını pek çok şiirinde bir rüyaya ya da uykuya benzetmesi arasında benzerlik yer alır. Balmont, hayatını ışıklı bir aldatmacaya verdiğini, yani dünyanın aldaticılığı içerisinde yaşamını sürdürdüğünü ifade eder. Böylece Balmont, “Svetlana”sını bulmasıyla, kendisi için aydınlık ve mutlu bir yaşam hayali sunan unsurları idrak ettiğini dile getirir. Şair, “parlayan sicim” ile bu hayalin onda uyandırdığı duyguları kelimelerle dokumasını ima eder:

*...Yaşamımı ışıklı aldatmacaya verdim
Evrenin uçurumlarında Svetlana’mı buldum,
Ve onun için döndüreceğim parlayan sicimi.*

*... Я предал жизнь мою лучистому обману,
Я в безднах мировых нашел свою Светлану,
И для нее кручу блистающую нить.*⁸⁵⁹

Başka bir dünya arayışı içinde olan anlatıcı, yeryüzü ile ziyafet için bir bağ kurduğunu ve bu ziyafette sessel işaretlerden oluşan bir efsanenin şarkısını söylediğinden söz eder. “Antik Yunan mitolojisinde lir eşliğinde tanrıların verdiği “ziyafet” ile şairin bir araya getirdiği sözcüklerin, seslerin ahengi kastedilir. Bu şiirler, şairi sonsuzluğa ulaştıracaktır. Şair, “biz” zamiriyle hitap ettiği topluluğun hayallerinde yıldızlar ve yeryüzünün iç içe geçtiğini dile getirir. Burada “biz” zamiri, şairle benzer fikirleri benimseyen kişileri ya da şairleri simgeler. Bunun yanı sıra anlatıcı, insanın net bir şekilde idrak edemediği evrenin gizemini “kâbus dolu yıldızlar” ifadesiyle imler. “Hayat uykusu” söz öbeğiyle dünyanın gelip geçiciliği vurgulanır. Zümrüt, bahar ve yeşil ışık kelimeleri aracılığıyla anlatıcı, ideal dünyasını tasvir eder:

⁸⁵⁸ İnternet: <https://ilibrary.ru/text/1085/p.1/index.html> Erişim Tarihi 25.12.2020.

⁸⁵⁹ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 213.

*Yeryüzü benim aşkım, ona ziyafet için bağıyım
Şarkısını söylüyoruz sessel işaretlerden bir efsanenin.
Kâbus dolu yıldızlarda, Dünya'nın sınırsız uçurumlarında
Ölümsüz Esir'in elmas gibi sağlamlığında
Hayat uykusu, Zümrüt, Bahar, Yeşil Işık var!*

*Моя любовь-Земля, я с ней сплетен-для пира
Легенду мы поем из звуковых примет.
В кошмарных звездностях, в безмерных безднах Мира,
В алмазной плотности бессмертного Эфира –
Сон Жизни, Изумруд, Весна, Зеленый Свет!⁸⁶⁰*

İkinci bölümde anlatıcı, yeryüzünde soğüğün da sığağın da yer aldığından bahsederek, dünyanın tezatlardan meydana geldiğini dile getirir. Yeryüzü, her anın ve atomun, yani evrende var olan her şeyin mutluluğu aradığı ve “kan” ile simgelenen Güneş ışınlarıyla hayat bulduğu fani olduğu bir yerdir. Burada her şey, evrenin güzelliğinin yaratıcısını simgeleyen “güzellik” için yaşar ve herkes nihayetinde bir sona varır. Anlatıcı için bu dünya gelip geçici olması bakımından sadece parlak bir uykudur. Anlatıcı, yeryüzü yaşamında var olan tüm tezatların, farklılıkların onun sanatını özgün kılan, şairi şair yapan birer parça olduğunu “*Tezati seviyorum/Onsuz nasıl ııldarım? (Я люблю противоречье,- /Как сверкнуть мне без него?)*”⁸⁶¹ dizelerinde ifade eder.

Şair, üçüncü bölümde hem aşağıda hem de yukarıda olmasıyla gökyüzünün Dünya’yı sarıp sarmaladığını ifade eder. Balmot’a göre hava hem yeryüzü üzerinde hem de gökyüzünde yer alarak iki dünyayı birleştiren, kuşatan bir elementtir. Şair, Meryem Ana’nın kaftanı ile beraber ateşi ve dumanı sevdiğinden bahseder ve böylece Hıristiyanlık inancını benimsediği kadar pagan inancını da benimsediğini söyler. Bu noktada anlatıcı, gökyüzünün iki dünyalı olduğu gibi kendisinin de iki inançlı olduğunu gösterir:

⁸⁶⁰ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 213.

⁸⁶¹ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 215.

*Gökyüzü yukarıda, Gökyüzü aşağıda,
Gökyüzü iki dünyalı olmak istiyor.
Meryem Ana'nın kutsal kaftanını seviyorum
Ateş ve dumanı seviyorum...*

*Небо- сверху, Небо- снизу,
Небо хочет быть двойным.
Я люблю святую ризу,
Я люблю огонь и дым...*⁸⁶²

Şiirin devamında şair, uzak görünse de gökyüzünün aslında her an yeryüzünde olduğunu, yeryüzündeki bulutların gökyüzünde; yeryüzündeki tarlaların ise gökyüzünde yer aldığını ifade eder. Böylece şair, bulutlar ve tarlalar arasında benzerlik kurarak, yeryüzünün de gökyüzü gibi uçsuz bucaksız olduğunu anlatır. Anlatıcı, yıldızlar ve yeryüzünün hayallerinin iç içe geçtiği ifadesiyle yeryüzünde gökyüzüne dair hayallerin kurulduğunu ve bunun eserlerde yansıma bulduğunu dile getirir:

*Yıldızlar bizimle ebediyen birleşti,
Uzakta olsa da gökyüzü kimeri.
Geçti iç içe yıldızın ışığıyla
Yeryüzünün tüm hayalleri.*

*Звезды вечно с нами слиты,
Хоть небесный свод вдали.
Звездным светом перевиты
Все мечтания Земли.*⁸⁶³

Dördüncü bölümde anlatıcı, yeryüzü yaşamının çile çekmekten ibaret olduğunu ve Dünya üzerinde anlaşılması mümkün olmayan bir mucizenin, gizemin yer aldığını dile getirir. Çile, şair için aslında aydınlık günlere kavuşma öncesinde uzun bir bekleyiş demektir: “Çile uzun, fakat daha kısa, daha kısa, /Ruhlar önceden hisseder en güzel günleri. /Aydınlık yeryüzü

⁸⁶² Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 215.

⁸⁶³ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 216.

*gecelelerinde /Gökyüzüne bak. (Мука долго, но короче, короче,- /Души предчувствуют лучшие дни. /В светлые земные ночи /В небо взгляни.)*⁸⁶⁴

Şair, çileden kurtulmanın yolunu şiirin devamında açıklar. Evrendeki güzellikleri görmek ve insanlardan, dünyevi yaşamın gürültüsünden uzaklaşıp sessizliği dinlemek mümkün olduğunda, sadece yaratma gücünü ortaya koyarak insan kendi için bambaşka bir dünya ortaya çıkarabilir. Burada anlatıcının ifade etmek istediği şey, şiirsel yaratıcılıktır. Şair, bu yaratıcılıkla renksiz olan şeylerde renkli olanı görebilmeye, Mayıs masalına ulaşabilmeye, yani baharla beraber gelen aydınlık, renkli ve güzel günlerin hayalini kaleme almaya bir çağrıda bulunur: “*Oradan düşerken orası için çabahtırız/ Renksiz parçalarda zümürütün heyecanı var/ Dünya'nın Mayıs masalı var. (Мчимся туда мы, ниспавиши оттуда, /В глыбах бесцветных — восторг изумруда, /Майская сказка Земли.)*”⁸⁶⁵

Anlatıcı, beşinci bölümde yeryüzünün yaratılan her canlıya sevgi duyduğundan bahsederek, evrensel sevgiye göndermede bulunur. Bununla beraber, yeryüzü üzerindeki farklılıkların çok sayıda şiir yazmak için ilham kaynağı olduğunu dile getirir: “*Herkesi seviyor genç Dünya / O kadar hoşuna gidiyor ki farklılıkları sevmek /Işıkların çeşitliliğiyle parlayarak /Yüz hayatlı olabilirsin. (Всех любит Земля молодая, /Ей разных так сладко любить, /Различностью светов блистая, /Стожизненным можешь ты быть.)*”⁸⁶⁶ “Gökyüzü hayalinin gelini” olarak betimlenen Güneş’in etrafındaki dönüşe bağlı olarak gece ve gündüzün sonsuz döngüsünün yer aldığı yeryüzü, anlatıcı için ebediyeti çağırıştırır:

*Salliyor Ebediyet, bizi sallıyor,
Yeryüzü çiçekleri sarhoş ediyor.
Hem Gece Yarısı hem Gündüz cevap veriyor
Gökyüzü rüyasının gelinine.*

*Качает нас Вечность, качает,
Пьянеют земные цветы.
И Полночь, и День отвечает*

⁸⁶⁴ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 216.

⁸⁶⁵ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 217.

⁸⁶⁶ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 218.

*Невесте небесной мечты.*⁸⁶⁷

Altıncı bölümde şair, yeryüzü üzerinde deprem, tufan gibi felaketlerle gelen yıkımın yeniliklere öncülük ettiğini sular altında kalan Atlantis ile ilişkilendirerek dile getirir. Şair, ileri bir medeniyete sahip olduğu bilinen Atlantis'in mirasçısı olarak Mısır medeniyetinin ortaya çıktığını “Piramitler” metonimiyle ifade eder. Böylece, insan var olduğu müddetçe bir medeniyet yok olsa da başka bir medeniyetin varlığını sürdürmeye devam ettiği fikrini yansıtır.

Yedinci bölümde şair, dünyanın birbirinden farklı özelliklere sahip dört elementin oluşturduğu değerli taşlardan ve bu elementlerin yarattığı zıtlıklardan meydana geldiğinden söz eder. Sekizinci bölümde ölümsüz ve daima genç kalan Dünya üzerinde insan hayatının fani olduğu ifadesiyle, yeryüzü yaşamında yer alan bir başka zıtlığa değinir. Dokuzuncu bölümde Dünya üzerinde somut olarak algılayabildiğimiz şeylerin ötesinde algılayamadığımız, imalar, yanılsama ve yanılgılarla dolu pek çok anlamın yer aldığı aktarılır. Şair, algılayamadığımız bu dünyayı mutluluğun hüküm sürdüğü ideal yaşam olarak tasvir eder:

*Günlerin öfkesi ve gecelerin çılgınlığı
Sadece yanma, sadece aydınlanma arifesi,
Vahiyin kutsal parıltılarının
İlahisinin zar zor fark edilen şiiri
Kimsenin iniltilerinin yayılmadığı mutluluk çarlığı ile bir arada.*

*Бешенство дней и безумство ночей,
Только сгорание, только канун просветления,
Еле намеченный стих песнопения
Блесков святых откровения,
С царством такого блаженства, где стон не раздастся ничей.*⁸⁶⁸

Onuncu bölümde anlatıcı, yeryüzü üzerinde güzelliklerin yanında savaş gibi felakete yol açan olumsuz olayların da meydana geldiğini dile getirir. On

⁸⁶⁷ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 218.

⁸⁶⁸ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 221.

birinci bölümde felaketin başka bir boyutu olarak İtalya'nın Napoli şehri yakınlarındaki Pompei'de yanardağ patlaması sonucunda eski düzenin yok olduğu ve yeni bir düzenin ortaya çıktığını, yeryüzünde bu olayın sonsuza kadar hatırlanacağını anlatır. Böylece anlatıcı, yeryüzünün geçmişi, tarihi saklamasına değinir:

Orada yanan göğüste vahşi hayvanlar, insanlar ve evler var,

Asya vebasından daha beter bir kül.

Sanatın ışığını, düşüncenin sözcüğünü, ilk kez öpüşen dudakları,

Kapladı, yaktı, yakaladı kül ve lav akıntıları.

Aç gözlü piton halkaları sıklı tüm dünyayı

Burada Lav efendi sarhoş, bu ziyafeti hatırlayacaklar.

Там в одной спалённой груди — звери, люди, и дома,

Пепел, более губящий, чем Азийская чума.

Свет искусства, слово мысли, губы в первом поцелуе,

Замели, сожгли, застигли лавно-пепельные струи.

Ненасытного удава звенья сжали целый мир,

Здесь хозяин пьяный — Лава, будут помнить этот пир.⁸⁶⁹

On ikinci ve son bölümde şair, yeryüzünü sonsuz üretime ev sahipliği yapan bir uzam olarak gördüğünü ifade eder. Şair, dünya üzerindeki sonsuz üretimi verimliliğin, İncil'de İsa ve Tanrı'nın bereketinin simgesi olan⁸⁷⁰ “üzüm” ve “üzüm ağacı” ile imler: “İnsanın aydınlık mutluluğu/ Yıldızlar şefkatle bakıyor. Büyüyor, olgunlaşıyor daima /Sarı, kırmızı üzüm. (Радость светлая лица, /Звёзды ласково глядят. /Зреет, спеет без конца /Жёлтый, красный виноград.)”⁸⁷¹ “Başak geçip gitmeyecek sadece, /Salkımlar yaşayacak sadece.” dizelerinde dünyaya gelen pek çok canlının ömrünü doldurduktan sonra dünyadan gitmesine karşın yeryüzünün daima genç kaldığı, üretime devam ettiği dile getirilir. Böylece, yeryüzü üzerinde “başak” ve “salkım” ile simgelenen üretimin ebedi olmasına karşın yeryüzü yaşamının faniliği vurgulanır:

⁸⁶⁹ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 221.

⁸⁷⁰ Tresidder, a.g.e., 1999, 42.

⁸⁷¹ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 223.

*Geçip gidiyor seneler,
Hayat duramaz etmeden acele.
Başak geçip gitmeyecek sadece,
Salkımlar yaşayacak sadece.*

*Протечёт за годом год,
Жизнь не может не спешить.
Только колос не пройдёт,
Только гроздьё будут жить.⁸⁷²*

İnceleme doğrultusunda, şairin yeryüzünü canlıların kısa bir zaman dilimi olarak görülen hayatlarını tamamlamak zorunda oldukları bir alan olarak kabul ettiği anlaşılır. Şairin bakış açısıyla Dünya, sahip olduğu binlerce yıllık geçmişin izlerinin korunduğu, zıtlıklardan meydana gelen bir uzamdır. Yeryüzünün ve doğanın bahsettiği güzellikler, şairin eserlerini kaleme alması için esin kaynağıdır. Barındırdığı tüm bu anlamlarla yeryüzü, Balmont'un üretkenliğini, şairliğini ortaya koyabildiği bir mekân olarak yorumlanır.

Balmont, *Kara Büyüler* adlı kitabında yer alan *Evsizlik* (*Vsebespriyutnost'*, 1906) şiirini de benzer düşünceler çerçevesinde kaleme alır. Anlatıcı, kendini Dünya yaşamına ait hissetmediğini dile getirir ve kendini neden başka bir dünyaya aitmiş gibi hissettiğini sorgular. Gecenin kendini hayal alemine, evrenin gizemine sürüklediğini ifade eder. Anlatıcı için yeryüzü, adının sonsuzluğa ulaşım ulaşmayacağını belirleyen bir alandır. Her yerde hüznü masallar soran birisinin gözlerini gördüğü ifadesiyle anlatıcı, geceleri Ay'ın melankolik duygular çağrıştırmasını ima eder. Gecenin şairin "biz" diye hitap ettiği kişileri ele geçireceği ve yıldızları döküleceği ifadesi, şairlerin gece vakti daha yoğun duygularla dolup taşması neticesinde bunları sözcüklere dökmesi anlamına gelir:

*Bütün Yeryüzü benim kaderimi belirleyen anavatan değil mi?
Bütün Yeryüzü benim için değil mi?
Her yerde görüyorum gri dumanlar arasından kızıl günü*

⁸⁷² Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 224.

Yakararak yıldızların anlaşılmazlıklarını Gece her yerde fısıldayacak bana gizemleri.

.....

Her yerde derinliğini bulacağım yansımaların ayna gibi

Gözlerinin birisinin, hüznü masalları soran,

Sessiz parıltılarında karanlığın ve ateşin.

Yeryüzü bizim için ebediyen kaderimizi belirleyen anavatan değil mi?

Ve Gökyüzü, tüm Gökyüzü onlar için, benim için,

Bizi Gece her yerde ele geçirecek, dökerek yıldızları gözyaşı gibi.

Не вся ли Земля для меня - отчизна моя роковая?

Не вся ли Земля - для меня?

Я повсюду увижу - из серых туманов рождение красного дня,

И повсюду мне Ночь будет тайны шептать, непостижности звезд зажигая.

...

Я повсюду найду глубину отражений зеркальных

Чьих-то глаз вопрошающих, сказок печальных,

В их сиянии немом темноты и огня.

Не вся ли Земля - нам отчизна, навек роковая?

И Небо, все Небо - для них, для меня,

Повсюду нас Ночь обоймет, нам звезды, как слезы, роняя.⁸⁷³

Güneş'in bir parçası ve yeryüzü üzerindeki temsilcisi olan ateş hem *Ateşe Övgü* hem de *Ateş* adlı şiirlerinde görüldüğü üzere mitolojik verilerle paralel bir şekilde Balmont için de benzer anlamlar taşır. Şair için ateş, ahenkli bir bütün elde etme amacıyla her şeyi yakabilen bir güç olarak arınmanın, sanatsal açıdan kendini yenilemenin, ilhamın simgesidir. Bununla beraber ateş, ihtirası ve tutkuyu da sembolize eder. Feminen özellikler barındıran ve gökyüzündeki dünyanın bir yansıması olan ilk element suyun, mitolojik anlamının da şiirlerde korunduğu gözlemlenir. Geleneksel şiir anlayışında özgürlüğü simgeleyen su, okyanus ve deniz, Balmont'un

⁸⁷³ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 289.

şairlerinde de özgürlüğü ve sonsuzluğu simgeler. Bunun yanı sıra su, şairin iç dünyasının enginliğini de imler. Bu anlamları şairin *Albatros*, *Okyanusa Çağrı* ve *Deniz Şarkısı* şiirlerinde açıkça görmek mümkündür. *Denizin Dibi* ve yine *Deniz Şarkısı* şiirlerinde de yer aldığı üzere Balmont, su kültü ile beraber çoğunlukla Ay, gece ve sessizlik motiflerine yer verir. Bu motifler eşliğinde şair mistik bir atmosfer yaratarak başka, gizemli bir dünyayı, hayal dünyasını tasvir eder.

Hava, gökyüzü ve rüzgâr, *Varlığın Vasiyeti*, *Rüzgâr* ve *Dağların ve Denizlerin Rüzgârı* şiirlerinde de incelendiği üzere, şairin yaratıcılığını, özgürlüğünü ve sonsuz devinimi simgeler. Hem yeryüzünü hem de gökyüzünü çevrelemesi bakımından hava, iki dünyalılığın temsili olarak yer alır. Bunun yanı sıra hava, bilinmeyen, görünmeyen bir yaşamın yer aldığı alan olarak hayal dünyasının tezahürü olarak işlenir. Havanın bir türevi olan rüzgâr ise geçmiş ve gelecekle arasındaki bağı koruyan bir unsur olarak karşımıza çıkar. Balmont, toprak ve yeryüzünü sonsuz üretimin gerçekleştiği alan olarak kabul eder. Şaire göre yeryüzü, sadece doğadaki üretimin değil, onun bir şair olarak üretkenliğine de aracı olan fani bir mekândır. Bu nedenle Balmont, pek çok şiirinde yeryüzü yaşamını bir uyku olarak tasvir eder ve soğuk sıfatıyla nitelendirir. Yeryüzünü tasvir ettiği şiirlerinde birbirine zıt sıfatlarla betimlemeler yaparak yeryüzünün tezatlardan meydana geldiğini göstermeye çalışır.

5.3. Hayat Ağacı Kültü

Slav mitolojisinde ağaç, dünyanın eksenini olarak kabul edilir. Hayat ağacı, iki dünya arasında diğer dünyaya ya da Tanrılar dünyasına giden bir köprü, yol, merdiven şeklinde yorumlanır. Bu yorumlamanın altında ağacın kök, gövde ve dallar olmak üzere üçe ayrılmasının üç farklı dünyayı simgelemesi yatar. Ağacın yılanların yaşadığı kabul edilen kökleri yer altı dünyasını, cehennemi; gövdesi yaşadığımız dünyayı, dalları ise gökyüzündeki yaşamı, Tanrı'nın bulunduğu en üst katı, cenneti sembolize eder.⁸⁷⁴ Bununla birlikte hayat ağacı, kök, gövde, dal ve yapraklarıyla varlığın başlangıcını, gelişimini ve sonunu simgelediğinden ötürü Slav mitolojisinde geçmiş, bugün

⁸⁷⁴İnternet: Lihodzievskaya, N.A. Termin "rusalka" v vostochnoslavyanskoy mifologii. http://folk.phil.vsu.ru/publ/sborniki/nasled_afanasiev2003/likhodzievskaya.pdf Erişim Tarihi 01.10.2020.

ve geleceğin sembolü olarak da kabul edilir. Hayat ağacı kökleri toprağa, gelişimi su ve ışığa bağlı olması ve dallarının gökyüzüne yükselmesi sebebiyle de toprak, su ve hava elementlerini de simgeler.⁸⁷⁵

Hayat ağacı, ilk insanın yaratılışı mitiyle bağlantılı olarak insanlığın çoğalmasının başlangıcını da sembolize eder. Ayrıca, hayat ağacının köklerinde her türlü bilginin ve bilgeliğin yer aldığına inanılır. Buraya susuzluklarını gidermek için gelen Tanrılar geçmişi, bugünü ve geleceği bilirler.⁸⁷⁶ Hayat ağacının bilgeliğin ve aydınlanmanın simgesi oluşu, Hint mitolojisinde Buda'nın hayat ağacı altında oturması sonucunda aydınlığa kavuşması⁸⁷⁷ ile de bağlantılıdır. Hayat ağacına yüklenen bu anlamlar, Kutsal Kitap'ta Aden bahçesi olarak adlandırılan cennetin ortasında yer aldığına inanılan ağaç ile bağdaştırılır.⁸⁷⁸ “Yaratılış” kitabının “Âdem ve Havva” başlığında Tanrı Âdem'i yarattığında cennetin bahçesinde hayat ağacıyla beraber meyvelerini yemenin yasak olduğu iyiyle kötüyü bilme ağacının bulunduğu ve Adem'in bu ağacın meyvelerinden yemesi sonucunda ölümle cezalandırılacağı anlatılır.⁸⁷⁹ “İnsanın Günahı” başlığında Havva, Tanrı'nın sözünü dinlemeyerek bu ağacın meyvesinden koparıp yer ve Âdem'e de yedirir. Tanrı gibi ölümsüzlüğe ulaşarak iyi ve kötüyü görmeye başlamaları neticesinde emre itaat etmedikleri için ikisi de cennetten kovularak birer ölümlü haline gelir.⁸⁸⁰ Şair, hayat ağacıyla ilgili İncil'de geçen bu efsaneyi *Yeşil Bahçe (Zeleniy vertograd, 1909)* başlıklı kitabındaki *Cennet Ağacı (Rayskoe derevo)* şiirinde işler. Anlatıcı, Âdem ve Havva'nın meyvesinden yediği bu ağacı cennetin ortasında parlayan uzun dallı bir ağaç olarak betimler:

Uzun dallı ağaç

Cennetin ortasında parlıyor.

Âdem ve Havva bakıyor,

Bakıyorlar nefes alarak.

⁸⁷⁵ Koval', a.g.e., 2016, 61.

⁸⁷⁶ Afanasyev, a.g.e., 2005, 305.

⁸⁷⁷ Güç ve Sert, a.g.m., 2020, 13.

⁸⁷⁸ Koval', a.g.e., 2016, 62.

⁸⁷⁹ İnternet: <https://incil.info/kitap/gen/2> Erişim Tarihi 28.11.2020.

⁸⁸⁰ İnternet: <https://incil.info/kitap/gen/3> Erişim Tarihi 28.11.2020.

Развесистое древо

Сияет среди Рая.

Глядит Адам и Ева,

Глядят они вздыхая.⁸⁸¹

Anlatıcı, Ay ışığının yansıdığı gümüş dalları ve Güneş ışığının yansıdığı altın yapraklarıyla güzelliği boşuna olmayan bu ağaca dokunmamaları için Âdem ve Havva'nın uyarıldığından bahseder. Burada, ağacın güzelliğinin aldatıcı yönü vurgulanır. Şair, yasaklı ağacın öfke ektiği ifadesiyle Yaratılış kitabında geçtiği üzere, Tanrı'nın Âdem ve Havva'ya kızarak ikisinin soyunu birbirine düşman etmesine göndermede bulunur⁸⁸²:

Fakat ondaki en kötü şey,

Yasağın yer alması.

Kader ağacı,

Öfke ekiyorsun.

Но самое в нем злое,

Что есть в нем запрещенье.

О, древо роковое,

Ты сеешь возмущенье.⁸⁸³

Havva'nın, yılan tarafından kandırılması sonucunda Tanrı'nın yasağını unutarak hevesle hayat ağacının meyvesinden yemesi şiirde şöyle yer alır:⁸⁸⁴

Gülün kırmızı rengiyle

Kalp o kadar özgürce birleşti ki

Senin tüm tehditlerin

Bir anda unutuluverdi.

⁸⁸¹ Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Polnoe sobranie stihov 1909-1914. Knigi VIII-X*. Tom III, Moskva: Knigovek, 12.

⁸⁸² İnternet: <https://incil.info/kitap/gen/3> Erişim Tarihi 28.11.2020.

⁸⁸³ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 13.

⁸⁸⁴ İnternet: <https://incil.info/kitap/gen/3> Erişim Tarihi 28.11.2020.

*С багряным цветом розы
Сердца так вольно слиты,
Что все Твои угрозы
Мгновенно позабыты.*⁸⁸⁵

Şiirde Tanrı'nın yasakladığı bu hayat ağacının bulunduğu bahçe, insanların ölümden sonra gitmeyi hayal ettiği cennet olarak adlandırılır: “...*Fakat sadece yasağın vasiyetini /Adlandırıyoruz Cennet olarak (...Но лишь завет запрета/ Мы называем Раем.)*”⁸⁸⁶ Böylece şair, İncil’de cezbedici ve güzel olduğu kadar tehlikeli olduğundan bahsedilen cennet ağacı tasviri aracılığıyla, var olduğuna inanılan, bilinmeyen başka bir yaşama dair sorgulamalarını ve merakını dile getirir.

Balmont, *Yeşil Bahçe* adlı kitabında yer alan *O Ağaç (To drevo, 1909)* adlı şiirinde hayat ağacını Slav mitolojisiyle bağlantılı olarak işler. Şiirin ilk dördünlüğünde *Cennet Ağacı* adlı şiirde de geçtiği üzere, iyilikle kötülüğü bilme ağacından yemenin Tanrı tarafından yasaklandığı efsanesi anlatılır. Böylece şair, Slav inanışında hayat ağacının kaynağını ilk dördlükte verir:

*Ve bir zamanlar sanki
Yasaklanmış gibiydi.
Doğru değil aromanın
Can verici gücü ondaki.*

*И будто бы когда-то
Оно запретно было.
Неправда, аромата
В нем животворна сила.*⁸⁸⁷

Slav mitolojisinde hayat ağacının gökyüzü, dünya ve cehennem olmak üzere üç büyük dünyayı üzerinde barındırdığına inanılır. Bununla birlikte

⁸⁸⁵ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 13.

⁸⁸⁶ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 13.

⁸⁸⁷ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 13-14.

hayat ağacının canlılar için yaşam kaynakları barındırdığı inanişi yer alır.⁸⁸⁸ Şiirde bu inanışa benzer bir şekilde hayat ağacının göklere ve cehenneme uzandığı bilgisi bulunmaktadır. Kovuğunda çok sayıda ekmeğin bulunmasıyla ağacın doğadaki canlılar için bir yaşam kaynağı, dallarında mutluluğun bulunmasıyla da canlılar için bir yaşam alanı olmasına vurgu yapılır:

*Gökyüzünün kenarına kadar
Ulaşıyor Cehenneme kadar.
Çok sayıda ekmek var kovuğunda
Pek çok mutluluk var dallarında.*

*Оно до края Неба,
Оно доходит в Ад.
В дупле есть много хлеба,
На ветках сойм усад.⁸⁸⁹*

Şair, ağaçların dallarında yer alan çiçeklerin kendisinde uyandırdığı duyguları dile getirir. Bu çiçeklerin hepsi içinde bir hikâye saklıyor gibidir ve bu hikâyeler ona ilham kaynağı olarak şiirlerinin dizelerini oluşturmada yardımcı olur:

*Uçları her daim sarılı
Güzel kokulu çiçeklerle
İçinde pek çok hikâye saklı
Çiçekli dizelerle.*

*Края всегда повиты
Душистыми цветами,
В них словно сказки скрыты
С цветистыми строками.⁸⁹⁰*

⁸⁸⁸ Afanasyev, a.g.e., 2005, 309.

⁸⁸⁹ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 14.

⁸⁹⁰ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 14.

Alev rengi güzelliğinde, altın görünümlü bu ağaç, dallarıyla bütün cenneti kaplar ve tüm ağaçlardan çok daha fazla yaprak ve meyve çeşidine sahiptir. Köklerinden ise bal ve süt olarak on iki kaynak akar.⁸⁹¹ Şair, bu efsaneye şiirde şöyle değinir:

Köklerinde hem bal hem süt var

On iki taze nehir var.

Hepsi insan için,

İnsan zengin.

В корнях и мед и млеко,

Двенадцать свежих рек.

И все для человека,

Богатый человек.⁸⁹²

Anlatıcı, ağacın çeşitli hayvanların yaşam alanı olduğuna, onlara ev sahipliği yaptığına değinir. Ayrıca, çocukların burada ağaç etrafında halka oyunu oynadıklarını dile getirerek, Slav folkloruna ait bir ritüeli aktarır. Bu ritüel, eski bir yeni yıl geleneği olarak evin içine çam ağacı kurulması ve çocukların bu ağaç etrafında halka oyunu oynamasıdır.⁸⁹³ Bu bakımdan şair, ağacı Slav ruhuna ait bir ritüelin gerçekleşmesini sağlayan, Slav ruhunu koruyan bir aracı olarak betimler:

Çeşitli hayvanlar

Gövdelerinde giriyorlar, çıkıyorlar,

Ve çocuklar aydınlık inançla

Burada halka oyunu oynuyorlar.

Причудливые звери

В стволах выходят, входят,

И дети в светлой вере

⁸⁹¹ Afanasyev, a.g.e., 2005, 308.

⁸⁹² Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 14.

⁸⁹³ Koval', a.g.e., 2016, 65.

*Здесь хороводы водят.*⁸⁹⁴

Balmont, *Zümrüdüanka* adlı kitabında yer alan *Slav Ağacı* (*Slavyanskoe drevo, 1907*) adlı şiirinde yine hayat ağacının Slav mitolojisindeki anlamını işler. Araştırmacı Şerbakov'a göre burada şair, şiirlerine esin kaynağı olan Slav ruhunu ağaç ile tasvir eder.⁸⁹⁵ Anlatıcı, ağacın kökleriyle cehennemde bulunduğu yeraltına bağlı olduğu, dallarıyla cennetin bulunduğu gökyüzüne, firuze taşının mavi rengini andıran uzaklara uzandığı ifadesiyle Slav mitolojisinde hayat ağacının iki dünya arasında bir köprü gibi algılandığını dile getirir:

*Kökleriyle toprakta yuva yapıyor derinde ve ölümsüz yer altı ateşinde
Tepesiyle yükseğe yükseğe çıkıyor, kaybolarak aydınlık bir şekilde yükseklikte
Zümrüt dalları çiçek açarken götürüyor firuze taşlı özgür uzaklara.*

*Корнями гнездится глубоко в земле и в бессмертном подземном огне.
Вершиной восходит высоко-высоко, теряясь светло в вышине,
Изумрудные ветви в расцвете уводит в бирюзовую вольную даль.*⁸⁹⁶

Şair, Slav mitolojisinde birer sembol haline gelen ağaçların isimlerine yer verir. Uzun ömürlü bir ağaç olması ve doğa şartlarına karşı dayanıklı olmasıyla meşe, Slav mitolojisinde gücü ve sağlamlığı simgeler.⁸⁹⁷ Akağacın ise mutluluk verdiği ve kötü ruhlardan koruduğuna inanılır.⁸⁹⁸ Bu doğrultuda şairin mutluluk arayışı doğrultusunda akağaç, parlak ve aydınlık olarak nitelendirilir. Kavak, rüzgâr olmadığı halde yapraklarının sürekli sallanmasıyla bilinen bir ağaçtır⁸⁹⁹ ve bundan dolayı şiirde bir ruh gibi dalgalandığı ifade edilir. Söğüt, su kenarında yetişen bir ağaç olarak hızlı

⁸⁹⁴ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 14.

⁸⁹⁵ Şerbakov, S.A. (2013). Образ “мирового древа” в лирике Константина Балмонта. *Lesnoy Vestnik*, Filologiya No 5, 165.

⁸⁹⁶ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 417-418.

⁸⁹⁷ Koval', a.g.e., 2016, 244.

⁸⁹⁸ Koval', a.g.e., 2016, 250.

⁸⁹⁹ Koval', a.g.e., 2016, 251.

büyümenin, serpilmenin sembolüdür.⁹⁰⁰ Su kenarında yetişmesi ve gece Ay ışığınının üzerinde yansımından dolayı şairin söğüdü “gümüş” olarak betimlediği düşünülebilir. Çam ağacı ise cenaze törenleri ve kötü ruhlarla bağdaştırılır. Şiirde, çam ağacının ölümü ve ruhlar âlemini simgeleyen⁹⁰¹ baykuşla konuşması, bu inanışın bir yansıması olarak karşımıza çıkar. Rus folklorunda birer kült haline gelen bu ağaçlar doğrultusunda şair, şiirde Slav inanışında hayat ağacına yüklenen manaları aktarır:

*... Yükseliyor inatla yüzyıllık bir meşe gibi
Sallanarak ve sevinerek rüzgârına tipinin,
Uzanyor köknarın dallarının yeşilliği gibi,
Konuşuyor sarı baykuşla çam ağacı gibi.
İnce kavak gibi bir ruh gibi başlıyor dalgalanmaya,
Akağaç gibi ııldamaya, akağaç gibi başlıyor parlamaya,
Yapraklarıyla ağlamaya başlıyor gümüş söğüt gibi.*

*...Взнесется упорно как дуб вековой.
Качаясь и радуясь свисту метели,
Растянется лапчатой зеленью ели,
Сосной перемолвится с желтой совой.
Осиною тонкой как дух затрепещет,
Березой засветит, березой заблещет,
Серебряной ивой заплачет листвой.⁹⁰²*

Şair, ağacı bir evin çatı katına benzetir ve bu büyük evlerin ölümsüz olduğunu, saatlerin burada sonsuz olduğunu dile getirir. Ağacın dallarının gökyüzüne uzanan kısmıyla sonsuzluğu ve ölümsüzlüğü simgeler: “*Fakat Ağaç bir çatı katı ve bu büyük evlere/ Ölüm yok, sonsuz saatleri (Но Древо есть терем, и этим хоромам /Нет гибели, вечен их час.)*”⁹⁰³ Böylece ağaç, şair için sonsuzluğun yer aldığı ideal hayatın simgesi olarak yer alır.

⁹⁰⁰ Koval', a.g.e., 2016, 247.

⁹⁰¹ Tresidder, a.g.e., 1999, 346.

⁹⁰² Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 418.

⁹⁰³ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 420.

Şiirin devamında şair, Rus doğasında yetişen çeşitli çiçeklerin ismine de yer vererek bu çiçeklerin her daim iyiliği, güzelliği çağrıştırdığını dile getirir. Üzerinde barındırdığı ağaç ve çiçeklerin iyi anlamlar taşımasıyla şairin, Slav topraklarını hayat ağacının bulunduğu cennet bahçesine benzettiği anlaşılmaktadır:

*Göklerdeki mutluluğun bir işareti
Bizim mavi peygamber çiçeği
Tüm tarla onunla yaşıyor.
Sinirotu var, çayır karanfili var,
İnci çiçeği, çuha çiçeği var.
Ve kötülüğün, karanlığın yer aldığı çiçekler yok...*

*...Небесно-радостный намек,
У нас есть синий василек,
Вся нива им жива.
Есть подорожник, есть дрема,
Есть ландыш, первоцвет.
И нет цветов, где злость и тьма...⁹⁰⁴*

Devam eden dizelerde şair, Slav mitolojisinde kutsal kabul edilen bu ağaçları mitolojik tanrı ve varlıklarla ilişkilendirir. Anlatıcı, hayat ağacının sonsuz olduğu gibi Slav topraklarında pek çok ağacın dört mevsim çiçek açarak Rus doğasında canlılığı sağladığını şöyle ifade eder:

*Kavalın sesi söylemiyor muydu her daim,
Fakat unutmayalım, bizim için dört mevsim
Söğütten akağaca, vişne ağacından çam ağacına
Çiçek açıyor Yeşil Ağaç.*

*He все еще вымолвил голос свирели,
Но лишь не забудем, что круглый нам год,*

⁹⁰⁴ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 419.

*От ивы к березе, от вишня к ели,
Зеленое Древо цветет.*⁹⁰⁵

Son dörtlükte Şair “Bizim için ebediyen, zümrüt uykusu gibi ebediyen, /Slav Ağacı iek açacak. (И вечно нам, вечно, как сон изумруда. /Славянское Древо цветет.)”⁹⁰⁶ dizelerinde hayat ağacıyla Rus doğasını simgeler ve cennet ağacının Slav toplumuna bahşedildiği fikrini yansıtır. İnceleme neticesinde Şairin, Rus ruhunun koruyucusu ve Rus coğrafyasının simgesi olarak betimlediği Slav ağaçlarını ideal dünyasındaki aydınlık yaşamın birer parçası olarak kullandığı görülür.

Balmont, *Kara Büyüler* adlı kitabında yer alan *Perun’a Sesleniş* (*Vozzvanie k Perunu, 1906*) adlı Őirinde de hayat ağacıyla ilgili benzer anlamları işler. Slav mitolojisinde yağmur sularıyla beslenip geliştiği inaniŐıyla bağlantılı olarak hayat ağacının Şimşek ve fırtınaları üzerinde barındırdığı kabul edilir. Bu bakımdan hayat ağacı, yağmur, fırtına ve Şimşek tanrısı Perun’la bağdaştırılır.⁹⁰⁷ Bu inaniŐ doğrultusunda anlatıcı, insanlığa mal edilen hayat ağacının üzerinde ŐimŐeklerin aktığından, bu ağacın ŐimŐeklerle büyüdüğünden, köklerinde bal ve süt bulunduğundan söz eder:

*Nehirlerdeki buzlar gelip geçti çoktan,
ınlayarak sıkışık yığımlar halinde,
Şimşekler iek açtı çoktan
Gökyüzü Ağacının zerinde.*

*Ağaç ise büyüdü
İnsanoğlu adına
Dallarından, berraka
Dkerek süt ve bal.*

*Уж льды в реках прошли,
Звения в скопленьи тесном,
Уж молнии цвели*

⁹⁰⁵ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 420.

⁹⁰⁶ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 420.

⁹⁰⁷ Afanasyev, a.g.e., 2005, 132.

На Дереве небесном.

*А дерево росло,
Во славу Человека,
С ветвей своих, светло,
Роняя мёд и млеко.⁹⁰⁸*

Anlatıcı, hayat ağacını şiirlerinin ilham kaynağı olarak görür ve sanatsal gelişimine aracı olan Perun'a yaz mevsimini göndermesi için seslenir. Burada yaz mevsimi, şairin hayat ağacından ve doğadan esinlenerek oluşturduğu ideal dünyasını çağırıştır. “Tellerin sesi” ve “şimşeklerden çiçekler” ifadeleriyle anlatıcı, şiirlerini oluşturan sesleri ve sözcükleri simgeler:

*Tut artık,
Perun, yemin sözünü,
Aç zindanlardaki kapıyı,
Bırak bana yazı.*

*Bir an önce, bir an önce Perun,
Tut, tutman gereken sözü,
Hem sesini ver bana tellerin,
Hem de şimşeklerden çiçekleri!*

*Исполни же теперь,
Перун, слова обета,
Раскрой в темницах дверь,
И выпусти мне лето.*

*Скорей, скорей, Перун,
Что должно, то исполни,
И дай мне звоны струн,
И дай цветы из молний!⁹⁰⁹*

⁹⁰⁸ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 312-313.

Balmont, şiirlerinde evrensel bir sembol olan hayat ağacını diğer kültürlerde olduğu gibi kendi sanat anlayışı çerçevesinde şekillendirir. Bahsi geçen mitolojik yorumlamaların yanında hayat ağacının şair için üretkenlik anlamına geldiği gözlemlenir. Bunun yanı sıra hayat ağacı, evren ve insanı birbirine bağlayan bir halka olarak Balmont'un şiirlerinde dünyevi eylemlerin anlamsızlığını ve boş olmasını simgeler.⁹¹⁰ Buna örnek olarak şairin *Kara Büyüler* adlı kitabında yer alan *Dünya Ağacı (Mirovoe drevo, 1906)* şiirini örnek vermek mümkündür. Şiirde anlatıcı, içerisindeki kovukta arıların bulunduğu ve Slav mitolojisinde pek çok efsanede hayat ağacıyla özdeşleştirilen⁹¹¹ meşe ağacının altında oturur. Ağacın altında oturması, Buda'nın ağacın altında oturarak aydınlanmaya kavuştuğu efsanesine bir göndermedir. Şairin, üretkenliğin sembolü olan arıların vızıltılarıyla şarkı söylediği ifadesi, ağacın ve doğanın şairin yaratıcılığına katkısını vurgular:

Orada vahşi bir arı kovanı vardı.

Vızıldıyor, şarkı söylüyorlar.

Ormanın yüzyıllık yakışıklısı

Kısa bir süreliğine barınak sağladı.

Там был пчелиный дикий рой.

Они жужжат, поют.

Красавец леса вековой

Минутным дал приют.⁹¹²

Anlatıcı, kendini arılara benzetir ve arıların vızıldadığı gibi kaderinin şarkısını söylediğini dile getirir. Burada anlatıcı, “dünya mağaraları” ile simgelediği bilincinde yer alan yaşam tecrübeleri ve duygu dünyalarından yola çıkarak seslerle bir şiir oluşturmasını anlatır:

⁹⁰⁹ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 313.

⁹¹⁰ İntemet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudej.* Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020 tarihinde alınmıştır.

⁹¹¹ Afanasyev, a.g.e., 2005, 308.

⁹¹² Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 284.

*Biz de vızıldamıyor, söylemiyor muyuz şarkı
Dünya mağaralarında?
Kovuklu yuvarlak Gökyüzünde
Söylüyoruz kaderlerimizin şarkısını.*

*He также ль мы жуужжим, поем
В пещерах мировых?
В дуплистом Небе, круговом,
Поем судьбы свой стих.⁹¹³*

Şair, İskandinav mitolojisinde hayat ağacının karşıtı olan Yggdrasil'in şairleri duymadığı, bu ağaç için kaleme aldıkları şiirleri ona okuyamadıkları ifadesiyle hayalini kurdukları ideal yaşama ulaşamamalarından yakınır. Şair, bir sonraki dizede polen ve balı karıştırdığından, fakat bodrum mezarına koyduğundan bahseder. Tanrıların, ölümsüzlerin ve şairlerin yiyeceği olarak bilinen bal, Tanrı'nın sözünü, hitabeti ve ilhamı simgeler. Bununla birlikte, Antik Yunan'da gizem dinine girecekler için yapılan kabul töreninde şairlerin sadece bal yediği rivayeti yer alır.⁹¹⁴ Bu doğrultuda şair, arıların polenlerle bal ürettiği gibi kendisinin de şiirlerini sesler ve sözcüklerle dokuyarak meydana getirdiğini ima eder. Balı "bodrum mezarı"na koyduğu ifadesiyle şair, ürettiği şiirlerin edebiyat alanında ebediyete ulaşmasını amaçladığını dile getirir:

*Fakat bizi duymuyor Yggdrasili⁹¹⁵
Gizemli kaderlerin.
Çiçek tozunu bal ile birleştiriyoruz,
Fakat balımızı bodrum mezarına koyuyoruz.*

*Но нас не слышит Игдразиль
Таинственных судеб.
Мы в мед сольем цветную пыль,
Но мед наш сложим в склеп.⁹¹⁶*

⁹¹³ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 284.

⁹¹⁴ Tresidder, a.g.e., 1999, 218.

⁹¹⁵ İnternet: <https://www.britannica.com/topic/Yggdrasill> Erişim Tarihi 30.12.2021.

⁹¹⁶ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 284.

Anlatıcı, Ay ışığıyla parlayan dallara, mitolojik verilerle uygun bir şekilde gökyüzü anlamı yükler. Bu dalların şairin de içinde bulunduğu bir gruba ışık tuttuğu ifadesiyle hayat ağacının şairler için ilham kaynağı olmasına vurgu yapar:

*Ve ancak gecelerin derin saatinde
Kehanet dolu olduğu rüyaların
Deseni yıldız gibi parlayan dalların
Işık tutuyor yüksekten bize.*

*И лишь в глубокий час ночей,
Когда так вещи сны,
Узор звездающихся ветвей
Нам светит с вышины.⁹¹⁷*

Balmont, kültlere yüklediği anlamları bir araya getirdiği *Dişbudak Ağacı. Ağacın Hayali (Yasen'. Videnie dereva, 1916)* adlı kitabında yer alan *Şarkı Söyleyen Ağaç (Poyuşçeye derevo)* adlı şiirinde de hayat ağacını kendi dünyasında yüklediği anlamlar çerçevesinde kaleme alır. Şiirin ilk dizelerinde anlatıcı, ağacın çınlayarak ses çıkardığını ve dallarının bir tapınağı andırdığını dile getirir: “*Gittim çınlayan ağacın yanına /Dalları dönüştü tapınağa (Я дошел до звенящего дерева /Там ветви слагались в храм.)*”⁹¹⁸ Anlatıcı, şiirlerle hayal kurduğundan, ağacın dalları altında, çiçeklerin arasında tütsülerin kendisine çağrıda bulunduğu, baharla konuştuğundan söz eder. Bu anlatımıyla şair, canlılar ve doğa ile empati kurma yoluyla doğanın ona nasıl ilham verdiğinden bahseder. “İnsan olmayarak” dizesinde şair, kendisini sıradan bir insan olarak görmediğini, insanlardan uzaklaştığını dile getirir ve şair yönünü vurgular. Araştırmacı Molçanova, bilgeliği simgeleyen bal ile şairin yaratıcılık açısından yenilenmeyi, üstün insan olmayı ima ettiğini ileri sürer.⁹¹⁹ Burada üstün insan olabilme, Nietzsche, Novalis gibi Alman

⁹¹⁷ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 284.

⁹¹⁸ İnternet: http://az.lib.ru/b/balxmont_k_d/text_0710.shtml Erişim Tarihi 12.11.2021.

⁹¹⁹ İnternet: Molçanova, N.A. (2004). *Mifopoetiçeskaya kartina mira v knige K.D. Balmonta "Yasen'". Videnie Dereva*, 75. http://elibrary.lt/resursai/Uzsienio%20leidiniai/Voronezh/hum/2004-01/hum0401_04.pdf Erişim Tarihi 13.11.2021.

idealistlerin de belirttiği üzere, doğanın gizemini kavrayabilme, doğayı hissedebilme anlamına gelir. Bu bağlamda şair, doğaüstü olanı kavrayabildiğini dile getirir. Gizli ekinler üzerinden uçtuğu ve süzüldüğü ifadesiyle ise doğanın ona bahsettiği fikir tohumlarıyla şiirlerini meydana getirdiğini ima eder:

*Sarhoş olup bal ile
Anne sütü ile
Baharla birlikteyim
İnsan olmayarak
İnsan olmayarak,
Gizli ekinler üzerinden
Uçuyor ve süzülüyorum*

*Упившись медом,
Первичным млеком,
Я с вешним годом,
Нечеловеком, -
Нечеловеком,
По тайным всходам,
Лечу и рею,⁹²⁰*

Şair, şiirin sonlarında doğada kendini cennet bahçesinde ve hayalini kurduğu baharda hissettiğini yineleyerek doğanın bahsettiği tüm bu güzelliklerin ona hayal dünyasında başka bir yaşam sunduğunu dile getirir. Böylece, Molčanova'nın da belirttiği üzere hayat ağacı, anlatıcı için şairin ruhunun, yaratıcılığının bir tezahürüdür⁹²¹:

*Çiçek açan dalların
Berrak ormanında*

⁹²⁰ İnternet: http://az.lib.ru/b/balxmont_k_d/text_0710.shtml Erişim Tarihi 12.11.2021.

⁹²¹ İnternet: Molčanova, N.A. (2004). *Mifopoetiçeskaya kartina mira v knige K.D. Balmonta "Yasen". Videnie Dreva*, 78. http://elibrary.lt/resursai/Uzsienio%20leidiniai/Voronezh/hum/2004-01/hum0401_04.pdf Erişim Tarihi 13.11.2021.

*Uçan bir arı ile
Cennet bahçelerindeyim
Kendine çeken bahardayım
Çınlayan bir şiirim.*

*С пчелой, летящей
Сквозистой чащей
Ветвей цветущих,
Я в райских куцах,
В весне манящей
Я стих звенящий.⁹²²*

Şairin hayat ağacı kültünü mitolojik verilere ve Kutsal Kitap'ta yer alan hayat ağacı mitine uygun olarak işlediği görülmektedir. Hayat ağacı, gövde ve dallarıyla canlılara barınak olması, köklerinde ise su, süt ve bal gibi kaynakların olmasıyla feminen bir özellik kazanarak yeryüzü üzerindeki sonsuz üretimi, sonsuz dişilik kavramını yansıtır. Bu doğrultuda Balmont, şiirlerinde hayat ağacıyla sanatsal yaratıcılığını simgeler. Bununla birlikte hayat ağacının bulunduğu cennet bahçesi, şairin eserlerinde aydınlığa, hayalini kurduğu hayata kavuşmanın da sembolüdür.

Bu bölümde incelenen şiirlere genel itibariyle bakıldığında, mitolojik unsurlardan esinlenerek Balmont'un kendi dünyasını, şiirlerini yarattığı anlaşılır. Bu öğeler aracılığıyla Balmont, özgür ve coşkulu ruhunu da şiirlerine yansıtır. Şair, kendi dünyasını yansıtmada bir aracı olarak kullanmasının yanında bu unsurların insanlık açısından ne anlama geldiğini de gösterir. Böylece, bu mitolojik öğelerin insanın ve evrenin özü olduğunu vurgular. Balmont, kültürün baş harflerini her daim büyük yazarak, bu unsurlara yüklediği anlamın büyüklüğünü gösterir. Şair, pek çok şiirinde kültürleri bir arada kullanır. Böylece, evrenin yaratılışında ayrı ayrı rol oynayan bu elementlerin bir birlik oluşturarak evreni, evrensel ruhu tamamladığı mesajını verir. Şairin evrensel anlama sahip bu kültür aracılığıyla sanatına da evrensel bir nitelik kazandırmayı amaçladığı söylenebilir.

⁹²² İnternet: http://az.lib.ru/b/balxmont_k_d/text_0710.shtml Erişim Tarihi 12.11.2021.

6. ŞİİRLERDE RUSYA İMGESİ

6.1. Devrim ve İç Savaş

19. yüzyılın ikinci yarısı, tüm Avrupa’da olduğu gibi Rusya’da da sosyal, kültürel ve ekonomik anlamda değişimlerin yaşandığı bir dönemdir. Bu dönemde mevcut koşullar ve ihtiyaçlar, ülkede bir değişime gereksinim olduğuna işaret eder. Değişim adımları öncelikle serflik düzeninden başlar ve 1861 yılında serflik kaldırılır. Bununla beraber sosyal alanda ve ekonomi alanında pek çok reform adımları atılır. Ancak yönetimin gerçekleştirdiği reformlar beklentileri karşılamaktan çok uzaktır. Bu olumsuzluklar, çarlık düzenini ortadan kaldırma amacıyla olan gizli devrimci grupların ortaya çıkmasına yol açar. Devrime dair ilk hareketlenmeler 1881 yılında Çar II. Aleksandr’a düzenlenen suikast ile başlar. Ancak bu, politik hedeflere ulaşmaktan çok uzak bir girişim olur.⁹²³

Ülkedeki sorunlara kalıcı ve yeterli bir çözüm üretilemezken, modernleşme, sanayileşme ve bunun beraberinde kentleşmenin getirdiği pek çok ahlaki, sosyal ve ekonomik problem de mevcut problemlerin üzerine eklenmeye devam eder. Rusya’nın 20. yüzyıla çözüme kavuşturulamamış sorunlarla girmesinin yanında 1904 yılında Rus-Japon savaşının patlak vermesi, Rusya’yı Kanlı Pazar olarak bilinen olaya, hemen ardından 1905 ve daha sonra 1907 Devrimi’ne götürür. Çarlığı ortadan kaldırmayı amaçlayan bu devrimler sadece çarın yetkilerini elinden almakla sınırlı kalır. En nihayetinde Ekim 1917 Devrimi ile çarın indirilmesi neticesinde iktidar Bolşevikler’in eline geçer ve Rusya tarihinde yeni, fakat zorlu bir dönem başlar.

Rusya’da meydana gelen bu gelişmeler doğal olarak şairin şiirlerinde de yansıma bulur. Şair, ilk dönem şiirlerinde değişime dair düşüncelerini ve yönetimle ilgili eleştirilerini tarihsel öğelerle birleştirerek üstü kapalı bir biçimde ele alır. Buna örnek olarak *Karanlık Günlerde (V gluhie dni, 1899)* adlı şiiri örnek verilebilir. Bu şiirinde şair, Boris Godunov döneminde yaşanan açlığı ve gökyüzünde kehanetlerin belirdiği dönemi anlatır.⁹²⁴ Balmont, “Efsane (Predanie)” alt başlığını kullanarak şiirin Boris Godunov döneminde

⁹²³ Hosking, G. (2015). *Rusya ve Ruslar. Erken Dönemden 21. Yüzyıla.* (K. Acar, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları, 491.

⁹²⁴ Balmont, K.D. (1989). *Solneçnaya pryaja. Stihotvoreniya. Oçerki.* Moskva: Detskaya literatura, 229.

yaşanan kehanet dolu günler temelinde kaleme alındığını vurgular. O dönemde el yazması yazan kişiler, gökyüzünde iki ya da üç Ay, iki ya da üç Güneş'in çıktığını anlatır.⁹²⁵ Balmont da şiirde bu kehanetlere yer verir ve Boris Godunov döneminde yaşanan açlık günleri ile 1891-1892 tarihinde Rusya'da yaşanan kıtlığa göndermede bulunur:

*Karanlık günlerinde Boris Godunov döneminin
Pusunda gri Rus ülkesinin
Göç ediyordu yersiz yurtsuz pek çok insan
İki Ay çıkıyordu geceleri.*

*В глухие дни Бориса Годунова,
Во мгле Российской пасмурной страны,
Толпы людей скитались без крова,
И по ночам всходило две луны.*⁹²⁶

Anlatıcı, bu kehanet dolu günlere dair anlatımına devam eder ve sabah gökyüzünde iki Güneş çıktığından bahseder. Etrafta insanların “Ekmek!” diye feryat ettiği ve ormanlığın karanlığı arasından çara ulaşmayı, yani yaşanan bu kötü günlerde çara seslerini duyurmaya çalıştıkları anlatılır. Burada şair, Boris Godunov'un halkın içinde bulunduğu duruma karşı kayıtsız kalmasına göndermede bulunarak 1891 yılında Rusya'nın güney bölgelerinde hüküm süren açlığa dair çözüm adımlarının çok geç atılmasını⁹²⁷ eleştirir. Tarihsel verilere göre Boris Godunov döneminde açlık, felaket boyutlarına ulaşır, ardından salgınlar gelir. Aç insanlar çim, ağaç kabuğu, hayvanların ve hatta insanların cesetlerini yer. Geniş halk grupları kırsal kesimde dolaşarak yağmacılık yapar.⁹²⁸ Nikolay Karamzin'in *Rus Devletinin Tarihi (İstoriya rosskiyskogo gosudarstva, 1816)* adlı eserinde geçtiği üzere, açlıktan feryat eden insanlar, hayvanlar gibi sokaklarda yere uzanarak çimle beslenir.

⁹²⁵ Markov, V. (1988). *Kommentar du den dichtungen von K. D. Bal'mont 1890-1909*. Köln; Wien: Böhlau, 106.

⁹²⁶ Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Polnoe sobranie stihov 1909-1914. Knigi I-III*. Tom I, Moskva: Knigovek, 215.

⁹²⁷ İnternet: https://w.histrf.ru/articles/article/show/golod_v_rossii_1891_1892 Erişim Tarihi 10.09.2021.

⁹²⁸ Riasanovsky, N.V., Steinberg, M.D. (2016). *Rusya Tarihi. Başlangıçtan Günümüze*. İstanbul: İnkılâp Yayınevi, 163.

Ölülerin ağızlarında ise kuru otlar vardır ve insanlar vahşi hayvanlardan daha kötü bir hale gelir.⁹²⁹ Anlatıcı, tarihi kaynaklarda bahsedilen bu felaketi şiirde şu şekilde işler:

*Caddelerde kuruyan iskeletler
Isırıyordu açgözlülükle cılız çimi
Çıplak ve hayvanlar gibi vahşi
Ve gerçek oldu kehanet rüyaları.*

*На улицах иссохшие скелеты
Щипали жадно чахлую траву,
Как скот, - озверены и неодемы,
И сны осуществлялись наяву.⁹³⁰*

Bu dönemle ilgili tarihsel verilere göre sadece başkentte 100.000'den fazla insan ölür.⁹³¹ Anlatıcı, aç insanların çim yediklerine dair bilgiyi yineleyerek, insanların ne kadar vahim bir durum içerisinde öldüklerini vurgular. Şair, ölülerin bile hayatta kalmaya çalışan insanlar için bir yiyecek olarak algılandığı ifadesiyle durumun vahametini gözler önüne serer. Her evi karanlık bir mağaraya benzeten şair, insanların ne derece ilkel ve kötü koşullarda yaşamak zorunda kaldığını aktarır:

*Küften ağırlaşan tabutlar,
Pis kokan cehennem ekmeği verdiler yaşayanlara
Kuru ot buldular ölülerin ağzında
Ve her ev benziyordu karanlık bir mağaraya.*

*Гроба, отяжелевшие от гнили,
Живым давали смрадный адский хлеб,
Во рту у мертвых сено находили,
И каждый дом был сумрачный вертеп.⁹³²*

⁹²⁹ Markov, a.g.e., 1988, 106.

⁹³⁰ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 216.

⁹³¹ Riasanovsky ve Steinberg, a.g.e., 2016, 163.

⁹³² Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 216.

Efsaneye göre fırtına ve kasırgalardan çanlar ve kuleler yıkılır, Güneş ve Ay'ın hızlı hareketleri savaşı anımsatır ve gökyüzü, kızıl ışınlarıyla dünyayı aydınlatır.⁹³³ Şair, bu efsaneyi şöyle dile getirir:

*Yıkıldı kuleler fırtına ve kasırgalardan
Ve gökyüzü saklanarak üçlü bulutların arasında
Aniden parlıyordu kızıl ışıkla
Gök savaşçılarının savaşını anımsatarak.*

*От бурь и вихрей башни низвергались,
И небеса, таясь меж туч тройных,
Внезапно красным светом озарялись,
Являя битву воинств неземных.⁹³⁴*

Yine efsaneye göre daha önce görülmemiş vahşi hayvanlar ve kuşlar ortaya çıkar, Moskova üzerinde kartallar süzülür ve gökyüzünde kuyruklu yıldız parlar.⁹³⁵ “Görünmeyen kuşlar uçuyordu /Kartallar hâkimdi Moskova’da feryatla (Невиданные птицы прилетали, Орлы царили с криком над Москвой)”⁹³⁶ dizelerinde anlatıcı, bu efsaneyi dile getirir. Son dörtlükte şair, “O günlerde kalktı tabutundan Dmitri, /Kendi ruhunu Otrepyev’inkine geçirerek” dizelerinde memur sınıfından gelme bir genç olduğuna inanılan ve Düzmece Dmitri adıyla Rus tarihinde ismini bırakan Grigori Otrepyev’in, Korkunç İvan’ın oğlu Prens Dmitri olduğuna herkesi ikna ederek Boris Godunov’un ölümünden sonra çarlık tahtına oturmasını anlatır. Burada şair, o dönemde Rusya’nın çar soyundan gelmeyen birinin de çar olabileceği kadar karmaşık bir durum içerisinde yer aldığından bahseder:

*Ölüm ve kötülük kol geziyordu insanların arasında
Titredi yer, kuyruklu yıldızı görünce.
Dmitri tabutundan kalktı o günlerde,
Kendi ruhunu geçirerek Otrepyev’inkine.*

⁹³³ Markov, a.g.e., Tom I, 1988, 106.

⁹³⁴ Balmont, a.g.e., Tom I, 216.

⁹³⁵ Markov, a.g.e., 1988, 106.

⁹³⁶ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 216.

Среди людей блуждали смерть и злоба,

Узрев комету, дрогнула земля.

И в эти дни Дмитрий встал из гроба,

В Отрепьева свой дух переселя.⁹³⁷

Şiirde Balmont, kendi yaşadığı dönemde meydana gelen olayları daha önce Boris Godunov döneminde yaşanan felaket ve karmaşa ortamıyla özdeşleştirir. Böylece şair, tarihin tekrar ettiği mesajını verir.

İskitler (Skifi, 1899) adlı şiirinde Balmont, Rus coğrafyasında uzun süre hâkimiyet süren İskitler ile Rusların özgürlükçü ruhunu tasvir ederek, birtakım şeyleri değiştirmek adına harekete geçmenin mümkün olabileceği mesajını verir. Bunun yanında İskitlerin kültürel yapısıyla ilgili bilgiler sunar. Tarihte İskitler, Çin Seddi'nden Tuna Nehri'ne kadar geniş coğrafyaya yayılmış göçebe bir topluluktur.⁹³⁸ Göçebelerde doğanın kutsallaştırılmasıyla bağlantılı olarak tek ilah inancına sahiptirler⁹³⁹ ve anlatıcı, şiirde tek iradenin her şeyden daha değerli olduğu ifadesinde bu bilgiyi aktarır. İskit imparatorluğu, bozkır coğrafyası üzerinde tarih sahnesine ilk çıkan, dolayısıyla teşkilatlanması bozkır şartlarına göre oluşan ve güçlü bir yapıya sahip olan imparatorluk olarak bilinir.⁹⁴⁰ Ancak Orta Asya'dan gelen ve Farsça konuşan başka bir göçebe topluluk olan Sarmatlar tarafından yenilgiye uğrattır ve bunun üzerine Güney Rusya'da İskitlerin yerini Sarmatlar alır.⁹⁴¹ Şiirde İskitlerin, topraklarının kıyısında ve Bug nehrinin kenarında kurulmuş bir Yunan şehir devleti⁹⁴² olan Olviya'yı terk ettikleri ifadesi, bu tarihsel bilgiye göndermedir⁹⁴³:

Biz, özgürce göç eden çok sayıda mutlu İskitleriz,

Sadece özgürlük bizim için her şeyden çok değerli.

⁹³⁷ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 216.

⁹³⁸ Durmuş, İ. (2008). İskit İmparatorluğunun Yıkılış Nedenleri. *Gazi Akademik Bakış*, Cilt:1, Sayı:2, 200.

⁹³⁹ Çeşmeli, İ. (2015). Tarihi Kaynaklara Göre Türk Göçebelerinde Dinler, Kültürler, Ritüeller ile İkonografi (M.S. 8. Yüzyıla Kadar). *Art-Sanat*, Cilt: 3, 49.

⁹⁴⁰ Durmuş, a.g.m., 2008, 212.

⁹⁴¹ Riasanovsky ve Steinberg, a.g.e., 2016, 13.

⁹⁴² Balmont, K.D. (1989). *Solneçnaya pryajka. Stihotvoreniya.Oçerki*. Moskva: Detskaya Literatura, 229.

⁹⁴³ Durmuş, a.g.m., 2008, 204-205.

*Terk ederek grifon heykelli Olviya şatosunu,
Düşmandan saklanarak, düşmanı her yerde yakalarız.*

*Мы блаженные сонмы свободно кочующих Скифов,
Только воля одна нам превыше всего дорога.
Бросив замок Ольвийский с его изваяньями грифов,
От врага укрываясь, мы всюду настигнем врага.⁹⁴⁴*

İskitlerin inanışında kült haline gelmiş belirli tanrılar bulunur. “*Tapınaklarımız yok bizim, tanrılarımız, sadece titrek bulutlarımız var*” dizesinde anlatıcı, bu bilgiyi aktarır. İskitler için tanrılar içinde en özel olanı savaş tanrısıdır, çünkü savaşta başarılı olmak, düşmana karşı hayatta kalmanın anlamıdır.⁹⁴⁵ Bu doğrultuda İskitler, ağaç dallarından yaptıkları tapınağın ortasına Ares’i simgeleyen bir kılıç koyup buna taparlar.⁹⁴⁶ Şiirde İskitlerin savaş tanrısı için çalılıklar yığdığı ve bu yığınların tepesini demir kılıçla süsledikleri anlatılır:

*Tapınaklarımız yok bizim, tanrılarımız, sadece titrek bulutlarımız var
Doğudan batıya aydınlatıyorlar dua eden ışığıyla.
Sadece savaş tanrısına karanlık çalılık yığarız yığınlarla
Ve süsleriz o yığınların tepesini demir kılıçla.*

*Нет ни капищ у нас, ни богов, только зыбкие тучи
От востока на запад молитвенным светят лучом.
Только богу войны темный хворост слагаем мы в кучи,
И вершину тех куч украшаем железным мечом.⁹⁴⁷*

Devam eden dizelerde anlatıcı, savaşçı ruhlarıyla düşmana karşı her daim üstünlük sağlayacaklarını, başka bir ülke kurmak için çabaladıklarını dile getirerek okuyucusuna ülkede bir şeyleri değiştirmek adına harekete geçme çağrısında bulunur. Yorulmak nedir bilmeyen hızlı bir at ve sadaktan

⁹⁴⁴ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 215.

⁹⁴⁵ Çeşmeli, a.g.e., 2015, 51-55.

⁹⁴⁶ Çeşmeli, a.g.e., 2015, 52.

⁹⁴⁷ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 215.

güç aldıkları ifadesiyle bir zamanlar aynı coğrafyayı paylaştıkları ve bu coğrafyanın geçmişine iz bırakan İskitlerin savaştığı ruhuna vurgu yapar. Böylece anlatıcı, İskitler ile Rusları özdeşleştirir:

*Baskın yapalım, gürültü çıkaralım ve düşmanı kementte taşıyalım,
Arkamıza bakmadan bütünlük içinde başka bir ülke için çabalayalım.
Mutluluğumuz savaştır, güvenilir gücümüz sadakta,
Gururumuz dinlenmeyi bilmeyen hızlı bir atta.*

*Налетим, прошумим, и врага повлечем на аркане,
Без оглядки стремимся к другой непочатой стране.
Наше счастье - война, наша верная сила - в колчане,
Наша гордость - в незнающем отдыха быстром коне.⁹⁴⁸*

Şiirde “İskitler” imgesiyle şair, eylemsizlik ve umutsuzluk içerisindeki Rus halkına bir değişim meydana getirmek, harekete geçmek adına çağrıda bulunur. Bunun yanı sıra şair, okuyucusuna geçmişini, Rus ruhunu, özünü hatırlatma amacı güder.

Balmont’un şiirleri, 1905 Devrimine öncülük eden Kanlı Pazar olayı ile beraber açık biçimde politik bir renge bürünür. Şair, 1907 yılında Paris’te yayımlanan, çarı ve hükümeti alenen hicvetmesi sebebiyle Rusya’da basımı yasaklanan *Bir İntikamcının Şarkıları (Pesni mstitel’ya)* adlı kitabını 1905 Devrimi çerçevesinde kaleme alır ve şiirlerinde doğrudan Çar II. Nikolay’ı ve yönetimi hedef alır. Bu doğrultuda şair, *Çar Bir Yalan (Tsar-loj’, 1907)* adlı şiirini 9 Ocak 1905 Pazar günü meydana gelen Kanlı Pazar olayına atfeder. Olayın gerçekleştiği bu günde Peterburg’da işçiler ellerinde çara taleplerini iletmek amacıyla Kışlık Saray’a yürüyüş düzenler. Çarı görmeyi ve ona dilekçelerini sunmayı ümit eden işçiler, askerlerle karşılaşır. Askerler, bu kadar büyük ve kararlı bir kalabalık neticesinde paniğe kapılarak ateş açmaya başlar ve bunun sonucunda yaklaşık 200 kişi hayatını kaybeder.⁹⁴⁹ Bu tarihsel verilere paralel bir biçimde, şiirin ilk dörtlüğünde anlatıcı, işçilerin sadece çara taleplerini iletmek amacıyla yürüdüğünü ancak bu zararsız düşüncenin karşılığında kurşun yağmuruna tutulduğunu şöyle dile getirir:

⁹⁴⁸ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 215.

⁹⁴⁹ Hosking, a.g.e., 2015, 501.

Halk düşündü: işte şafak vakti

Hüzünlerin geldi sonu.

Halk çardan istemeye gitti

Cevap olarak aldı kurşunu.

Народ подумал: вот - заря,

Пришел тоске конец.

Народ пошел - просить царя.

Ему в ответ - свинец.⁹⁵⁰

Anlatıcı, çarlığı “alçak bir despot”, “vahşi bir hayvan” olarak betimler. Rusya tarihi boyunca çarın atalarının, yani Romanov hanedanlığına mensup tüm çarların da II. Nikolay’a benzer bir şekilde ülkeyi despotizm ile yönettiğini dile getirir. Anlatıcı, Rus halkı için kayda değer, Rus halkının arz ve taleplerine cevap verecek herhangi bir faaliyette bulunmadığı gerekçesiyle çarı “önemsiz bir insan” olarak nitelendirir:

Alçak despot! Sen yüzyıl boyunca

Kan içindeydin, kan içindesin şimdi.

Önemsiz bir insandın

Kirli bir vahşi hayvansın şimdi.

А, низкий деспот! Ты навек

В крови, в крови теперь.

Ты был ничтожный человек,

Теперь ты грязный зверь.⁹⁵¹

Anlatıcı, Çarlık muhafızlarının açtığı ateş sonucunda akan işçi kanını “başak”a benzeter. Bu benzetme ile şair, işçilerin emeğini ve amaçlarının saflığını simgeler: “*Fakat aktı işçinin kanı /Önlerinde başak gibi. (Ho кровь рабочего вошла, /Как колос, перед ним.)*”⁹⁵² Şiirin devamında anlatıcı, çarı “kızıl” sıfatıyla nitelendirerek, çarın kan dökülmesine neden olduğuna vurgu

⁹⁵⁰ Balmont, K.D. (1907). *Pes 'ni mstitel'ya*. Parij: İmp. Gnatovskiy, 10.

⁹⁵¹ Balmont, a.g.e., 1907, 10.

⁹⁵² Balmont, a.g.e., 1907, 10.

yapar. Başakların kalabalık halinde uğuldayacağı ve başak dizisinin etrafa yayıldığı ifadeleriyle işçilerin sesinin daha güçlü çıktığına ve onların sözünün geçeceği bir düzene geçişin yakın olduğuna göndermede bulunur:

*Kızıldır o, orağı yok
Kırıp geçirecek herkesi.
Başaklar uğulduyor, kalabalık halinde,
Büyüyor başak dizisi.*

*Он красен, нет ему серпа, -
Обломится любой.
Гудят колосья, как толпа,
Растет колосьев строй.⁹⁵³*

Son dörtlükte şair, çara hitap ederek 9 Ocak 1905 tarihinde yaşanan bu kanlı olay ile işçilerin ve devrim yanlısı olan kişilerin gözünü korkutamayacağı ve çarlık düzeninin bir gün mutlaka sona ereceği seslenişinde bulunur:

*Sen bize artık emir veremeyeceksin
Dokuz Ocak ile.
Sen çarsın ve bu demek oluyor ki sen tamamen yalansın
Ve biz çarı ortadan kaldıracamız!*

*Ты нас теперь не проведешь
Девятым января.
Ты- царь, и, значит, весь ты ложь
И мы сметем царя!⁹⁵⁴*

Saldılar Canavarı (Zver' spuşçen, 1907) adlı şiirinde şair, 1905 Devrimi üzerinden çarlık hükümetinin görevde kalmasına müsaade edilmesini hicveder. Tarihi kaynaklarda da yer aldığı üzere, Kanlı Pazar olayının ardından Rusya'da geniş çapta ayaklanmalar başlar. Sokaklarda işçi ve

⁹⁵³ Balmont, a.g.e., 1907, 10.

⁹⁵⁴ Balmont, a.g.e., 1907, 10.

öğrenci grevleri ile kamu mallarına zarar veren şiddet olayları yer alır. Bu protesto ve grevler, daha sonrasında 20-30 Ekim tarihleri arasında devam eden büyük bir greve dönüşür. Halk otokrasiyi sona erdirmek için tek vücut olduğunu gösterir. Çar II. Nikolay Ekim Manifestosu ile bir Yasama Meclisi (Duma) kurulacağına söz vererek bu grevlere bir son verir. Böylece, Romanov İmparatorluğu bir meşrutiyete dönüşür. Bunun üzerine muhalefet ikiye bölünür ve çarlık yönetimi daha sonrasında bu bölünmeden yararlanarak Peterburg İşçi Sovyeti'nin üyelerini tutuklar. Peterburg İşçi Sovyeti devrim çağrısında bulunur, fakat bu çağrı sadece Moskova'da yankı bulur. 22 Aralık 1905-1 Ocak 1906 tarihleri arasında işçiler ve bazı radikaller, asker ve polise karşı çetin bir savaş verir.⁹⁵⁵

Şair, verilen bu tarihsel bilgilerle örtüşür. İlk dörtlükte şair, 1905 Devrimi sonrasında uzlaşma sağlanan çarlık yönetiminin baştaki uzlaşmacı tutumunu bir kenara bırakarak işçilere karşı tekrar saldırıya geçmesini hicveder. Şair, yönetimin işçilere karşı tutum değiştirmesini “maskesini indiren cellâtların gönül eğlencesi” ifadesiyle anlatır. Çarlık yönetimi ise “canavar” olarak sembolize edilir:

Saldılar canavarı. İşte gönül eğlencesi

Maskesini indiren cellatların.

Canavarın yüzü. Kahkahalar.

Canavarın sesi: “Vur! Vur! Vur!”

Зверь спущен. Вот она, потеха

Разоблачённых палачей.

Звериный лик. Раскаты смеха.

Звериный голос: “Бей! Бей! Бей!”⁹⁵⁶

Devam eden dörtlükte anlatıcı, Rus knezliklerinin bölünmüş ve tamamen hazırlıksız olduğu bir dönemde Moğolların Rusya'yı fethederek Altın Orda'yı kurduğunu⁹⁵⁷ gibi, devrimci grupların bölündüğünü ve bunun bir sonucu olarak beklemedikleri bir anda yönetimin saldırısıyla karşılaştıklarını

⁹⁵⁵ Riasanovsky ve Steinberg, a.g.e., 2016, 422-424.

⁹⁵⁶ Balmont, a.g.e., 1907, 14.

⁹⁵⁷ Riasanovsky ve Steinberg, a.g.e., 2016, 66.

dile getirir. Anlatıcı, çarlık rejimini “çürümüş” ve “kirli” sıfatlarıyla nitelendirerek adaletsiz ve saldırgan bir rejimin yer aldığına ve bu rejimin artık değişmesi gerektiğine vurgu yapar:

*Tüm Rusya boyunca yeniden
Yükseliverdi hep kirli olan
Çürümüş çarlık rejiminin
Gaddar Orda'sı.*

*И вдоль по всей России снова
Взметнулась, грязная всегда,
Самодержавия гнилого
Расщирепевшая орда.⁹⁵⁸*

Dönemle ilgili literatüre de göz atıldığında, Çar II. Nikolay'ın yetkilerini devretmekten pişmanlık duyduğu ve verdiği bu tavizleri geri almak için çabaladığına⁹⁵⁹ dair bilgi yer alır. Çünkü II. Nikolay, selefleri gibi meşru devlet güçlerinin imparatorada toplandığı politik vizyonu benimser.⁹⁶⁰ Bu doğrultuda şair, devrimci gruplar ve işçi sınıfı tarafından kararlı bir şekilde yürütülen grevlerin ve protestoların neticesinde yönetimin bu grupların isteklerini bir noktada da olsa yerine getirmesinin çarlık açısından hoş bir durum olmadığını belirtir. Çarın saltanatının tehlikede olmasından duyduğu huzursuzluğu hicveder:

*Genel grevin kudretli yumruğu
Çığrından çıkardı onları
Ganimet lazım onlara, sadaka
Romanov soylarından.*

*Удар могучий общей стачки
Их выбил вон из колеи.
Добычи нужно им, подачки*

⁹⁵⁸ Balmont, K.D. (1907). *Pes 'ni mstitel'ya*. Parij: İmp. Gnatovskiy, 14.

⁹⁵⁹ Riasanovsky ve Steinberg, a.g.e., 2016, 425.

⁹⁶⁰ Riasanovski ve Steinberg, a.g.e., 2016, 425.

*От их Романовской семьи.*⁹⁶¹

Şiirin devamında şair, “parazitler” ve “alçaklar” olarak nitelendirdiği çarlık yönetiminin halkın özgürlüğünü istemediğini dile getirir. Bununla beraber şair, devrimci grupların çarlığı tamamen ortadan kaldırmamasını, çarın da yer aldığı bir meclisin kurularak hala yönetimde kalmasına müsaade etmesini eleştirir:

*Başkasındaki gerek parazitlere
Özgürlük değil alçaklara göre
Ve işte, kendi meclisinde,
Saldılar Canavarı gezmeye.*

*Чужое нужно паразитам,
Свобода — гадам не под стать.
И вот они, своим синклитом,
Спустили Зверя погулять.*⁹⁶²

Son iki dörtlükte şair, çarlık yönetimine seslenerek değişim isteyen büyük bir kitlenin yer aldığını ve yaşanan olayların bu yönde bir kırılma noktası olduğu, bu nedenle çarlık yönetiminin sonunun mutlaka geleceğine dair bir mesaj verir:

*Fakat biz uyumuyoruz, görüyoruz açıkça
Saymak mümkün değil ayaklanmanın savaşçılarını.
Ve nefret ettiklerimizin başına
İntikam gelecek gerektiği saatte.*

*Gez bakalım, çarlık rejiminin Canavarı
Göster gözlere tüm iğrençliğini.
Adaletsizlik bitti ebediyen
Mahkûm edildin. Vaktin geldi.*

⁹⁶¹ Balmont, a.g.e., 1907, 14.

⁹⁶² Balmont, a.g.e., 1907, 14.

Но мы не спим, мы чётко видим,
 Борцов восстания не счесть.
 И тех, кого мы ненавидим,
 В свой должный миг постигнет месть.

Гуляй же, Зверь самодержавья,
 Являй всю мерзость для глаз.
 Навек окончилось бесправье.
 Ты осуждён. Твой пробил час.⁹⁶³

Balmont'un Ekim 1917 Devrimi'ne kadar kaleme aldığı şiirler hükümet aleyhine ve devrim lehine iken, 1917 Devrimi sonrasında yazdığı şiirler, şairin devrim ile ilgili hayal kırıklıklarını yansıtır. Şair, *Devrimci Miyim Yoksa Değil Miyim? (Revolyutsioner ya ili net?, 1918)* başlıklı eserinde bu hayal kırıklığını açıkça dile getirir. Balmont, devrimin ülkeye beklendiği üzere özgürlük getirmediğini, Rus halkının uzun süredir düşlediği mutlu yaşamı sağlamadığını şu sözlerle anlatır:

*Devrimi kurtarıcı bir fırtına ya da gök gürültüsü, şimşek, yağmur ve rüzgârın ahenk dolu bir senfonisi olarak algılamak gerekirse, gökyüzünün havayı tazeleyen, akıl sır ermeyen olaylarından sonra yeryüzünün yeşil örtüsünün yeni bir güçle; tüm canlıların ise daha fazla yaşam sevinciyle dolması gerekir.*⁹⁶⁴

Bu cümlelerinde Balmont, devrimi Rusya için yenileyici bir güç olarak görmediğini, ülkeye fayda ve mutluluk getiren bir olay olarak kabul etmediğini anlatır. Şair, benzer düşüncelerini başka bir cümlesinde de ifade eder ve fırtına ile simgelediği devrimi vaat edilen güzel yaşamın düşmanı olarak gördüğünü aktarır: "*Fakat fırtına aralıksız devam ediyorsa orada hayat yoktur ve fırtınayı kasıtlı olarak devam ettiren, güzel bir hayatın ve dünyanın düşmanıdır.*"⁹⁶⁵

Balmont'un devrime karşı değişen bu yaklaşımı, sadece şair için değil ülke genelinde pek çok insan için benzer hale gelir. Yeni bir düzen yaratma

⁹⁶³ Balmont, a.g.e.,1907, 14.

⁹⁶⁴ Balmont, K.D. (1918). *Revolyutsioner ya ili net?* Moskva: İzdatel'stvo "VERF", 4.

⁹⁶⁵ Balmont, a.g.e., 1918, 34.

umuduyla 26 Ekim 1917 yılında Lenin liderliğindeki Bolşevikler gücü ellerine geçirdiklerinde felaket düzeyinde bir savaş ile karşılaşılır. Bolşevikler, kontrolleri altında bulunan bölgelerde halkı harekete geçirerek savaş komünizmi olarak bilinen sert bir rejim meydana getirir.⁹⁶⁶ Bolşeviklerin savaşta kullandıkları acımasız yöntemler, ülkenin bazı bölgelerinde nefrete sebep olur. Bu hoşnutsuzluk halk arasında yayılır ve birbirleriyle iletişime geçerek örgütlenen kitleler ortaya çıkmaya başlar. Bu kitleler, güçlerini birleştirerek ayaklanma çıkaracak duruma gelir ve böylece ülkede İç Savaş patlak verir.⁹⁶⁷ İç Savaş, Bolşeviklerin bir diğer adı olan Kızıllar ve Çarlık düzeni yanlıları, devrim karşıtı Beyazlar arasında süren bir mücadele haline gelir.

Rusya tarihinde büyük bir öneme sahip olan bu olaya şahitlik eden pek çok yazar ve şair gibi Balmont da kayıtsız kalmaz. Şair, göç döneminde yayınladığı ilk kitabı olan *Serap (Marevo, 1922)*'ta yer alan *Kızıl Damlalar (Krasnie kapli)* adlı şiirinde devrimin getirdiği felaketi konu edinir. Şair ilk dörtlükte insanların üzerine zamanından önce düşen kızıl damlalardan ve bu kızıl damlaların kötü zamanların şarkısını söylediğinden bahseder. Zamanından önce düşen kızıl damlalar ile şair, daha önce başarısız ve yine kanlı bir şekilde sonuçlanan devrim girişimlerinin Rusya'yı Ekim 1917 Devrimi'ne götürmesini ve bunun sonucunda da ülkenin çok daha büyük bir felakete sürüklenmesini anlatır. Şairin, kızıl damlaların kaçarken kötü zamanların şarkısını söylediği ifadesi ile devrimin gerçekleşmesine öncülük eden Lenin ve arkadaşlarına göndermede bulunduğu düşünülebilir. Zira Lenin ve onunla beraber hareket eden bazı Bolşevik liderler, "Temmuz Günleri" olarak bilinen Temmuz 1917 olayları neticesinde yurt dışına kaçır⁹⁶⁸ ve Ekim başında devrimi gerçekleştirmek amacıyla tekrar Petrograd'a dönüş yapar.⁹⁶⁹ Bu çerçevede şair, "kızıl damlalar" ile devrim girişimlerini ve bu girişimlerin üyelerini simgeler:

Rus topraklarına giden kızıl damlalar

Zamanından önce ceset üstüne düşen kızıl damlalar

Bulutlu gecede kulak vereceğim sesinize

⁹⁶⁶ Riasanovsky ve Steinberg, a.g.e., 2016, 509.

⁹⁶⁷ Vernadsky, G. (2015). *Rusya Tarihi*. İstanbul: Selenge Yayınları, 367-368.

⁹⁶⁸ Riasanovsky ve Steinberg, a.g.e., 2016, 494.

⁹⁶⁹ Riasanovski ve Steinberg, a.g.e., 2016, 498.

Kaçarken kötü zamanların şarkısını söylemenize.

*Красные капли, ушедшие в Русскую землю,
Красные капли, до времени павшие в прах,
Ночью беззвездной я голосу вашему внемлю,
Как вы бежите, поете о злых временах.⁹⁷⁰*

Devam eden dörtlükte anlatıcı, her damlanın sonsuz bir tufanla birleştiği ifadesiyle devrim hareketinin büyük bir felakete dönüştüğünü ima eder. “Her damla bakıyor sitem dolu gözlerle” dizesinde insanların devrimden beklediğinin bu olmadığı ifade edilir. Zira Rus halkının hayatında yeni ve güzel bir dönüşüm sağlayacağı umut edilen devrim tam aksine, insanların hayatlarının mahvolmasına, pek çok insanın hayatını kaybetmesine sebep olur. Anlatıcı, bu durumu “Her damla söylüyor koparılan bir hayatın şarkısını” dizesinde dile getirir:

*Her damla birleşti sonsuz bir tufanla,
Her damla izliyor sırasıyla,
Her damla bakıyor sitem dolu gözlerle
Her damla söylüyor koparılan bir hayatın şarkısını.*

*Каждая капля слилась с безграничным потоком,
Каждая капля блюдет в переплеске черед,
Каждая капля глядит упречающим оком,
Каждая капля о порванной жизни поет.⁹⁷¹*

Bir sonraki dörtlükte şair, gece vakti kızıl damlaları saydığından ve bu damlaların düşerken nasıl çınladığından bahseder. Burada şair, geceleri sokaklarda meydana gelen çatışmaları anlatır. Şair, tuhaf bir şarkı duyduğunu ve uzak diyarlarda gezdiğini dile getirerek, muhtemelen, böyle kötü bir ortamdan en azından hayal dünyası aracılığıyla uzaklaşmaya çalıştığını ifade eder:

⁹⁷⁰ Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah*. Tom IV: V razdvintoy dali: Poema o Rossii; Gimni: pesni i zamışli drevnih; Marevo. Moskva: Knigovek, 438.

⁹⁷¹ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 439.

*Aysız bir gecede sayıyorum kızıl damlaları,
Aysız bir gecede duyuyorum tuhaf bir şarkı,
Takip eden bir gölge gibi geziyorum uzak diyarı,
Duyuyorum dibe düşerken damlaların nasıl çinladığını.*

*Ночью безлунной я красные капли считаю,
Ночью беззвездной мне странная песня слышна,
Тенью глядящей хожу по далекому краю,
Слышу, как капли звенят, упавая до дна.⁹⁷²*

Son dörtlükte şair, yaşadığı bu kanlı olayları Rus topraklarında yeni açan çiçeklere benzetererek, Rusya tarihinde yeni bir sayfa açtığını dile getirir. Şair, bu devri “kurbanın rengi” olarak nitelendirir. Böylece şair, pek çok insanın savaş ortamının kurbanı olarak hayatını kaybettiğini ima eder:

*Rusya'nın kaderine düşen kızıl damlalar
Bilseydim keşke bir gün parlayacağımızı
Rus çayı ve tarlası boyunca yeni açan çiçek gibi
Maviliğin enginliğine bakan bir kurbanın rengi gibi.*

*Красные капли, упавшие в Русскую долю,
Если б хоть знать, что когда-нибудь вспыхнете вы
Свежим расцветом по Русскому лугу и полю,
Жертвенным цветом, глядящим в простор синева.⁹⁷³*

Balmont, *Şeytanın Aktörleri (Aktyori Satanı, 1922)* adlı şiirini yine Bolşeviklere karşı kaleme alır. Anlatıcı, Bolşevikleri İsa'yı, dini değerleri ayaklar altına alan ve ikili vicdana sahip bir insan grubu olarak betimler. Bu betimlemenin altında İç Savaş döneminde toplumun farklı gruplarını birbirlerine kenetleyen değerlerin ve bağların büyük ölçüde ortadan kalkması yatar. Bu durum, ortak kimlik ve inanç bağlarının hepsinin neredeyse

⁹⁷² Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 439.

⁹⁷³ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 439.

tamamen kırılması ve yerini hayatta kalma çabasına bırakmasıyla⁹⁷⁴ açıklanabilir. Değerlerin ve inançların büyük ölçüde kaybolduğu bu ortamda Bolşevikler ateist bir propagandanın yardımıyla devrimin ilk yıllarında kilisenin konumunu zayıflatmak ve dini otoritesini kırmak için her yola başvurur. Gerçekte hükümet dini faaliyetler için herhangi bir yasak getirmese de kilise temsilcileri yerel sovyetlerin çoğu tarafından baskı altına alınır. 1917'den 1920'ye kadar pek çok din adamı vurulur ya da hapishanelerde ölüme terk edilir.⁹⁷⁵ Şairin, Bolşevikleri “ikili vicdanın insanları” olarak nitelendirmesi de aslında herhangi bir yasak koymuyor gibi görünüp bir yandan milli ve kutsal değerleri ortadan kaldırmaya çalışmaları ile bağlantılıdır:

*İsa'yı ayaklar altına alanlar,
İrini artıranlar,
Havlayan ağzın insanları
İkili vicdanın insanları.*

*Распятавшие Христа,
Умножающие гной,
Люди лающего рта,
Люди совести двойной.*⁹⁷⁶

Balmont, *Devrimci Miyim Yoksa Değil Miyim?* adlı eserinde Bolşeviklerin ülkeyi sürüklediği kaos ortamını ele alır ve İç Savaş ortamında gördüğü şeylerden yakınır:

*Burada insanlar kanla yıkıyor, cinayetlere gülüyor, yağmacılığa kucak açıyor ve zorbalıkla yüzlerini siliyor, sahtekarca adaleti çağırıyor... Özgürlük hakkında konuşuyor ama kendi kardeşlerini hapse atıyorlar. 'Değişimi gerçekleştiriyoruz' diyorlar, fakat güzel olanı sadece yıkıyorlar... Kardeşlikten bahsediyor, aynı zamanda da başkasının boğazını kesiyorlar. Eğri kanatlı, iç karartıcı birer vampir ve küçük yarasalar olarak 'İşte bizler uçabiliyoruz, biz kuşlarız.' diyorlar.*⁹⁷⁷

⁹⁷⁴ Hosking, a.g.e., 2015, 2010, 559.

⁹⁷⁵ Vernadsky, a.g.e., 2015, 470

⁹⁷⁶ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 419.

⁹⁷⁷ Balmont, a.g.e., 1918, 3-4.

Balmont, bu düşüncelerini 24 Haziran 1921 tarihinde kaleme aldığı “Yarım (Zavtra)” başlıklı başka bir yazısında şöyle dile getirir: “*Altı yıldır insanlar birbirini öldürüyor, kurnazlık yapıyor, yalan söylüyor, hiçbirini yerine getirmediikleri büyük sözler veriyor... Ülkeler ülkelere, halklar halklara, sınıflar sınıflara, düşünceler düşüncelere, insanlar insanlara karşı.*”⁹⁷⁸ Şair, bu fikirleriyle bağlantılı olarak şiirde de Bolşevikleri bir gün söylediği diğer gün söylediğiyle uyuşmayan, ellerindeki silahlarla, kaba kuvvetle halkı susturan ve sadece insanların hayatlarını mahveden kişiler olarak betimler:

*“Pazartesi ‘Evet’ derler,
Salı günü ise ‘Hayır’ derler,
Her yerde ve her zaman
Hayatı iskelete çevirirler.*

*В понедельник скажут «Да»,
И во вторник скажут «Нет»,
И повсюду и всегда
Превращают жизнь в скелет.”*⁹⁷⁹

Şiirin devamında şair, savaş komünizmi döneminde yaşanan yağmacılık, işkence, zorla el koyma gibi olayları dile getirir. Bununla beraber, çok sayıda insanı kurşuna dizmelerinden dolayı cellât olarak adlandırdığı Bolşeviklerin insanlara korku saldığını, yaşam haklarını ellerinden aldığını anlatır. Tarihsel verilere bakıldığında da İç Savaş neticesinde yaklaşık yirmi milyon insanın hayatını kaybettiği bilgisi yer alır⁹⁸⁰:

*İstediklerinin emek olduğu yalanını söylüyorlar
Kurşunla herkese ‘Sus’ emri veriyorlar.
Haydut gibi alıyorlar
Ve cellât gibi yaşıyorlar.*

⁹⁷⁸ Balmont, K.D. (1992). *Gde moy dom? Stihotvoreniya, hudojestvennaya proza, stst'i, oçerki, pis'ma*. V. Kreyd (Ed.) Moskva: İzdatel'stvo “Respublika”, 218.

⁹⁷⁹ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 419.

⁹⁸⁰ Riasanovsky ve Steinberg, a.g.e., 2016, 526.

*Лгут, что им желанен труд,
Пулей всем велят: «Молчи».
Как разбойники берут
И живут как палачи.»⁹⁸¹*

Devam eden dizelerde anlatıcı, yolunun üzerinde “kurt çukurlarının” ve “şeytanın örümcek ağının” yer aldığından bahseder. Araştırmacı Krohina, yol motifinin Balmont’un şiirlerinde Rusya’nın çetin coğrafyasında ıstırap çekilen, kederli kaderin simgelendiğini ileri sürer.⁹⁸² Burada da şair, benzer bir anlamla Rus insanının tehlikeli, sıkıntılı ve zor günlerden geçtiğini vurgulamak amacıyla “kurt kuyusu” ve “örümcek ağı” simgelerini kullanarak yol motifini pekiştirir. Şair, “*Uzun yıllar zorunda kalacak /Bu çöpü süpürmeye*” dizesinde bu dönemde yaşanan olayların kötü izlerinin etkisinin ancak uzun seneler sonra geçebileceğini dile getirir. Burada, şairin Rusya’nın geleceğini öngörebildiği, birtakım şeyleri önceden sezebildiği de açıkça görülür:

*Şeytanın örümcek ağı,
Kurt çukurları var yol üzerinde
Uzun yıllar zorunda kalacak
Bu çöpü süpürmeye.*

*Паутина Сатаны,
Волчьи ямы на пути,
Годы долгие должны
Будут этот сор мести.»⁹⁸³*

Devam eden dörtlüklerde şair, Kremlin’den bir irin yayıldığından bahseder. Burada şair, “irin” ile yönetimdekilerin sebebiyet verdiği tiksiniç, insanlık dışı olayları simgeler. Şair, sonsuz mezarların üst üste dizildiği, yani çok sayıda insanın hayatını kaybettiği bu olayları şeytanın bayramı ve vahşi

⁹⁸¹ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 420.

⁹⁸² Krohina, N.P. (2018). Simvolika russkogo puti v poezii K.D. Balmonta. *İzvestiya VGPU. Filologičeskie nauki*. No: 1 (124), 154.

⁹⁸³ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 420.

bir hayvan aklının tırnağı olarak betimler. Burada “vahşi bir hayvan aklının tırnağı” ile şair, ülkede yaşanan açlık, idam ve veba gibi felaketlerin ancak vahşi bir hayvanın düşünceleri ve eylemleri sonucunda gerçekleşebilecek derecede vahim olaylar olduğunu ima eder. Böylece şair, Bolşeviklerin acımasızlığına göndermede bulunur:

*Bu, Şeytanın bayramı
Vahşi hayvan aklının tırnağı
Perişan olmuş ülke için.
Açlık, idamlar ve veba var.*

*Это праздник Сатаны,
Коготь зверского ума,
Для растерзанной страны
Голод, казни, и чума.⁹⁸⁴*

Şirin devamında “*Yanardağ patlama anında, /Kraterden görünmüyor dip. (В извержении вулкан, /Сквозь жерло не видно дна.)*”⁹⁸⁵ dizelerinde savaşın yoğunluğu içerisinde halkın ne halde olduğu ve ülkedeki gerçek durumun göz ardı edildiği anlatılır. Anlatıcı, herkes için bir işaret anlamı taşıyan son fırtınanın koptuğundan ve çekirgelerin kapladığı bir Apokalipsis sayfasından bahseder. Anlatıcının burada bahsettiği şey, Vahiy Kitabı’nın dokuzuncu başlığıdır. Bu bölümde siyah bir duman yükseldiğinden, bu dumanın içinden çekirgelerin çıktığından söz edilir: “...*Dumanın içinden yeryüzüne çekirgeler yağdı. Bunlara yeryüzündeki akreplerin gücüne benzer bir güç verilmişti... Çekirgelerin görünümü, savaşa hazırlanmış atlara benziyordu. Başlarında altın taçlara benzer başlıklar vardı. Yüzleri insan yüzleri gibiydi...*”⁹⁸⁶ İncil’de geçen bu rivayet doğrultusunda anlatıcı, Tanrı’nın insanlara eziyet olsun diye gönderdiği çekirgeler ile Bolşevikleri; Apokalipsis’de bu ayetlerin geçtiği sayfa ile de Rusya’nın o dönemde içinde bulunduğu durumu bağdaştırır:

⁹⁸⁴ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 420.

⁹⁸⁵ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 420.

⁹⁸⁶ İnternet: <https://incil.info/kitap/Vahiy/9> Erişim Tarihi 16.09.2021.

*Апокалипсис ачті
О sayfayı, ateş içinde
Çekirgenin çınlamayla örttüğü,
Solgun atlı atın üzerinde.*

*Апокалипсис раскрыл
Ту страницу, где в огне
Саранча со звоном крыл,
Бледный всадник на коне.⁹⁸⁷*

Son dörtlükte şair, yaşanan tüm felaketlerin Tanrı'nın derinlerden gelen bir uyarısı olduğu mesajını vererek Rus halkına özünü unutmaması hususunda seslenişte bulunur:

*Ve ulu ülke
Tanrı'nın kırbacını öğrenen
Dipten gelen tehditkâr bir feryat var
Dünyaya son çağrı var.*

*И великая страна,
Что узнала Божий бич,
Есть угрозный вопль со dna,
Есть последний к миру клич.⁹⁸⁸*

Aklını Yitirene (*K obezumevşey, 1922*) adlı şiirinde şair, dini ve kültürel değerlerden uzaklaşmayı eleştirir. Anlatıcı, İç Savaş'ın getirdiği bir sonuç olarak kardeşlik, vicdan ve onur gibi kavramların geri plana atıldığından ve bir düşmanlık ortamının yaratıldığından bahseder. Şairin bakış açısıyla, Güneş ışınlarıyla güzelliklerin bahşedildiği dünya üzerinde iyi ve güzel olanın peşinde koşmak yerine kılıçlar kalıba dökülmekte, savaş ve felaket yaratılmaktadır:

İlkbahar Güneş'inden bir sel gibi

⁹⁸⁷ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 420.

⁹⁸⁸ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 421.

Aktı altın ışıklar.

Ne yaptık bu koca dünyada?

Kılıçları döktük kalıba.

От весеннего Солнца потоком

Золотые излились лучи.

Что ж мы делали в свете широком?

Наряжали мы в плесень мечи.⁹⁸⁹

İlerleyen dizelerde anlatıcı, doğrunun bu olduğu gerekçesiyle Rus halkının dini ve kültürel özlerinden ayrılmasına serzenişte bulunarak, Rusya'nın nasıl bir yolda ilerlediğine dair sorgulamada bulunur. Anlatıcı, devrimi haksız ve yersiz bir karar olarak nitelendirir. Anlatıcıya göre devrim, bayrağın kızılığını zedeleyen, yani devrimin asıl amacından sapan bir olaydır. Zira devrimin temel amacı aşağılanma ve onur kırıcılığın sona ermesi, sıradan kişilere saygıyla yaklaşan bir sosyal ve politik düzenin kurulması⁹⁹⁰ iken bu amacından saparak çok farklı bir boyut kazanır. Bu nedenle anlatıcı, devrimin gayesine ve ülkeye ihanet eden kişilerin, bu şekilde tam anlamıyla bir zafer elde edemeyeceklerini dile getirir:

Yollar, şehirler, köyler boyu

Yayılmıştı ikiyüzlü yalan.

Eski dindarlıktan ayrılarak

Nereye, kime gidiyorsun?

Haksız kararla sallandı,

Bayrağın kızılığının onuru kırıldı

İhanetten paslanmış süngüyle,

Tüm zamanların şanına ulaşamazsın.

По путям, городам, и деревням,

Разбросалась двуликая ложь.

⁹⁸⁹ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 380.

⁹⁹⁰ Riasanovsky ve Steinberg, a.g.e., 2016, 498.

*С благочестьем порвавшая древним,
Ты куда же, к кому же придешь?*

*Покачнулась в решеньи неправом,
Опозорилась алость знамен.
И с штыком, от предательства ржавым,
Не достигнешь до славы времен.⁹⁹¹*

Şair, devam eden dizelerde, Slav mitolojisi için önemli bir sembol olan ormanın onurunun kırıldığından bahseder. “Ormanın onurunun kırılması” ile şair, Rus ruhunun, milli değerlerinin zedelendiğini dile getirir. Dörtlüğün devamında “zifiri karanlıkta çatlaklar arasında sürünen ve birbirine düşman sürüngenler” ile “Kızılılar” ve “Beyazların” savaşı kastedilir:

*Onuru kırıldı dumanlı ormanın,
Hiçbir şey görünmüyor zifiri karanlıkta nazardan
Sürünüyor gövdeler boyunca çatlaklardan
Sadece sürüngenler var, birbirine düşman olan.*

*Затуманенный лес обезцещен,
В нем от сглаза не видно ни зги.
По стволам выползают из трещин
Только гады, друг другу враги.⁹⁹²*

Anlatıcı, “*Kelimedede nasıl bir süsleme var /Yansın diye sönen elmas (И какая есть в слове прикраса, Чтоб зажегся потухший алмаз?)*”⁹⁹³ dizesinde “sönen elmas” ile kaybolan değerleri simgeler ve bu değerleri yeniden önemli hale getirmeye çalışmak için sözcükleri aracı kıldığını dile getirir. Son dörtlükte, tipilerin öfkesinin yaklaştığı, kuzeyden açlık ve soğuşun geldiği ifadelerinde “Kuzey” ile Peterburg simgelenir. Zira devrim ülkenin kuzeyinde yer alan Peterburg şehrinde ve kış mevsiminin yaklaşmaya başladığı Ekim ayında gerçekleşir. Böylece anlatıcı, devrimin ardından hem

⁹⁹¹ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 380.

⁹⁹² Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 380.

⁹⁹³ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 380.

zorlu hava koşullarının yaklaştığını hem de devrimin bir sonucu olarak zorlu günlerin beklendiğinden söz eder. Anlatıcı, devasa çekicin paramparça olduğundan bahseder. Sembolizm sözlüğüne bakıldığında da çekiç, hâkimiyeti, iktidarın gücünü simgeler⁹⁹⁴ ve çekicin paramparça olması, ülkede yönetimsel bir gücün kalmaması anlamına gelir:

Kuzeyden açlık ve soğuk geliyor bize doğru

Güney, ülser oldu tehditlerden.

Paramparça devasa çekicimiz,

Yaklaşıyor öfkesi tipilerin.

Нам от Севера холод и голод,

Изъявился угрозамы Юг.

Исполнский наш молот расколот,

Приближается бешенство вьюг.⁹⁹⁵

Görüldüğü üzere şair, “aklını yitirmiş olan” ile milli bilincini yitirmiş, felaketin içine sürüklenmiş Rusya’yı simgeler. Rusya’ya bir bayan olarak hitap etmesi, Rusçada Rusya anlamına gelen “Россия” kelimesinin dişî cins olmasıyla bağlantılıdır. Şair, aklını yitirmiş, çılgına dönmüş olan ülkede meydana gelen olayların kontrol edilemediğini vurgular.

Balmont’un Bolşevikleri eleştirdiği bir diğer şiiri, *Kimera (Himera, 1922)*’dır. Kimera, Antik mitolojide kafası aslanın kafasına, vücudu keçinin vücuduna ve kuyruğu yılan benzeyen, kötülüğü, şeytanın gücünü temsil eden bir varlıktır.⁹⁹⁶ Şiirin ilk dördlüğünde şair, çatışmalardan beslenen, süt yerine zehir veren ve hainler çetesinde yer alan bir hayvan memesiyle konuşur. Burada şair, “hayvan memesi” ile insanlık dışı olayların gerçekleşmesine neden olan kişi ya da kişileri simgeler. Bu kişi ya da kişiler, devrimci fikirlerin yayılmasına ve devrimin gerçekleşmesine öncülük eden Lenin ve çevresindekilerdir. Böylece, hayvan memesinin süt yerine zehir vermesiyle, ülkede iyilik yerine kötülük tohumlarının atılması ima edilir:

⁹⁹⁴ Tresidder, a.g.e., 1999, 227.

⁹⁹⁵ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 380.

⁹⁹⁶ Tresidder, a.g.e., 1999, 397.

*Bulanarak linç ettiği kurbanlarının kanına
Sütle değil, zehirle büyüten hayvan memesi,
Nereden geldin kalabalığa
Adın ne hainler çetesindeki?*

*Облитая кровью жертв самосуда,
Не с млеко́м, а с ядо́м возрастившая вымя,
На вече народов пришла ты откуда
И в шайке предателей как тебе имя?⁹⁹⁷*

Anlatıcı, yaşanan kıyımların suçlusu olarak “kimera” ile simgelediği Bolşevikleri görür. Kimerayı ülkeye huzur ve adalet getirmek yerine masum insanlara saldırmak, kaos ve savaş ortamı yaratmakla suçlar. Savaş ortamında etrafın tozu dumanı arasında kalan Bolşevikler, dumanların arasından çıkmayan “kimera” olarak betimlenir ve dumanlar arasında görünemediği için de bir hayalete benzetilir. Anlatıcı, kimeranın alevler saçtığı gibi etrafına alevler saçan, yani savaş, kan ve kaos ortamından beslenen Bolşeviklere seslenerek, bu günlerin bir sonunun geleceğini hatırlatır:

*Dürüst bir avuç insana kalabalıklıkla saldırarak,
Adaletin yerine levyeler getirerek,
Boynuzların olmadığı halde, sertçe ve körü körüne boynuzlayarak
Başka hangi kıyımları hazırlıyorsun?*

...

*Kanla büyüyen, yalanlar içiren sen,
Gireceksin tedbir alındığında
Kendi açtığın derin çukura
Dumandan çıkmayan, hayalet kimera.*

*На честных немногих толпой нападая,
Взамен правосудья принесшая ломы,
Комолая, грузно и слепо бодая,*

⁹⁹⁷ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 382.

Какие еще ты готовишь погромы?⁹⁹⁸

...

Вспоенная кровью, поющая лжами,

Ты будешь, как только исполнится мера,

В глубокой, тобою же вырытой, яме,

Из чада нешедшая, призрак-химера.⁹⁹⁹

Yaralı (Ranennıy, 1922) adlı şiirinde Balmont, Rusya'yı yaralar içinde çarmıha gerilen İsa'ya benzettir. Anlatıcı, şiire bir kurtarıcı olarak gördüğü ve göğsünde Hıristiyanlıkta çilenin, masumiyetin ve saflığın simgesi olan gül ile tasvir ettiği İsa'ya seslenişte bulunarak başlar. Şair, Rusya'nın içinde bulunduğu durumu İsa'nın çarmıha gerilmesine benzettir ve ona yardım edecek hiç kimse olmadığı gibi Rus halkının da yardım isteyebileceği hiç kimsenin olmadığını, tamamen çaresizlik içerisinde bulunduğunu şöyle ifade eder:

Sol elini çivilediler çivi ile

Sağ elini çivilediler başka bir şey ile.

Kalbini yaraladılar ve ateş var içinde,

Yok, "Yanıyoruz!" diye bağıracak kimse.

Левую руку прибили гвоздем,

Правую руку другим.

Ранили сердце, и пламени в нем,

Не к кому крикнуть: «Горим!»¹⁰⁰⁰

Şair, İç Savaş'taki koşullarda kardeşin kardeşi öldürdüğü bir nefret ortamının hüküm sürdüğünü dile getirir ve ifade özgürlüğünün yer olmadığını, iki taraf arasında kalındığını "*Her kelime dağılan bir zehir gibi / Ne söylesek yalan söylemiş olacağız (Каждое слово - сочащийся яд, /Что мы ни скажем, солжем)*"¹⁰⁰¹ dizelerinde anlatır. Şair, Kızıklar ve Beyazlar

⁹⁹⁸ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 382-383.

⁹⁹⁹ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 383.

¹⁰⁰⁰ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 398.

¹⁰⁰¹ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 398.

arasındaki çatışmayı “*Kızıl alevler dalgalanıyor burada/ Beyaz duman var orada.*” dizelerinde dile getirir. Savaş, duman, kan gibi olumsuzluklar arasında insan ruhuna dokunan “çiçek” sembolüyle güzel günleri simgeleyen şair, güzel günlere ne zaman ve nasıl kavuşabileceğini sorgular:

*Kızıl alevler dalgalanıyor burada
Beyaz duman var orada.
Çiçeklere giden yolu nasıl bulabilirim?
Öfkeyle çiçek açmıyor günler.*

*Красное зарево зыбится там,
Белое марево тут.
Как же найти мне дорогу к цветам?
Бешенством дни не цветут.¹⁰⁰²*

Bir sonraki dörtlükte şair, insanların yırtık elbiseler içinde perişan bir halde kaldıklarını ve ülkede çatışmaların aralıksız devam ettiğini anlatır. “Öz yüzümüzün maskeleri” ifadesiyle, milli özün, Rus ruhunun unutturulması, özün üzerinin örtülmesi ima edilir. “Merhameti unutmak” ile şair, Bolşeviklerin acımasızlığını ortaya koyar:

*Yırtılmış elbiseler içinde, tükenmeyen sis içinde
Savaşıyor kör Anne.
Korkunç öz yüzümüzün maskeleri,
Tüyler ürpertiyor unutmak merhameti.*

*В рваных лохмотьях, в дыму без конца,
Бьется ослепшая Мать.
Страшны личины родного лица,
Жутко забыть благодать.¹⁰⁰³*

Son dörtlükte anlatıcı, göğsünde kızıl bir yara bulunduğunu ve bu halde İsa’ya seslendiğini dile getirir. Kızıl yara ile Rusya’da patlak veren İç Savaş

¹⁰⁰² Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 398.

¹⁰⁰³ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 398

simgelenir. Anlatıcı, İsa'ya *Suyu çağır, yalıtıyara vurarak, /Güvenilir devri yeniden dirilt. (Вызови влагу, ударив утес, /Верный расцвет возроди.)*¹⁰⁰⁴ dizesinde suyun arındırıcı özelliğine çağrıda bulunur. Böylece, Rusya'nın bu kötü günlerden arınarak eskiden olduğu gibi güçlü zamanlarına dönmesine dair arzusunun ifade eder.

Donmuş Şehir (Zastvışiy gorod, 1922) adlı şiirinde şair, İç Savaş yüzünden başta Peterburg olmak üzere Rusya'da pek çok şehrin eski ışıltısını ve neşesini kaybetmesini ele alır. Şair, ilk dörtlükte Fransız Protestanların 24 Ağustos 1572 tarihinde Aziz Bartalmay gecesinde Katolikler tarafından katledilmeye başlandığı gece olarak bilinen Bartalmay Gecesi'ni anlatır. Fransa Kralı Henri de Bourbon'un evlilik töreninin gerçekleştiği bu gecede meydana gelen katliamın kurbanları, törene katılan soylular olur. Paris'te başlayan bu kıyım, Fransa'nın diğer şehirlerine de yayılır ve Ekim 1572 tarihine kadar devam eder. Bartalmay Katliamı, 1559-1598 yılları arasında süren Din Savaşları'nın en ses getiren olayı olarak kabul edilir.¹⁰⁰⁵ Şair, Fransız yöneticilerinin eğlenceli bir tören sırasında saldırıya maruz kaldıkları bu olaya göndermede bulunarak devrimin gerçekleştiği Peterburg'ta Bolşeviklerin hedefinin öncelikle soylu sınıfı olmasına değinir:

Binlerce eğlenceyle dolu güzel şehir,
Öğrendiğinde Bartalmay gecesini
Tanrıyla değilsin, Yılanın kıvrımlarındasın sen tamamen,
Ve seviyorsun duyguların oyununu, bir büyücü gibi.

Красивый город с тысячью затей,
В свой час узнавший ночь Варфоломея,
Не с Богом ты, но весь в извивах Змея,
И любишь игры чувств, как чародей.¹⁰⁰⁶

Şair, Peterburg'u zarif bir kabartma taş benzetererek pek çok insanın bir zamanlar eğlence içinde hayat yaşadığı bu şehrin savaş sırasında

¹⁰⁰⁴ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 398.

¹⁰⁰⁵ İnternet: https://w.histrf.ru/articles/article/show/varfolomeievskiaia_noch_saint_barthelemy
Erişim Tarihi 01.10.2021.

¹⁰⁰⁶ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 407.

sessizleştğini, insanların neşeli olduğu o hallerinden eser kalmadığını anlatır. Böylece “donmuş şehir” ile şair, devrim sonrasında şehirde hüküm süren sessizliği, şehrin ve insanların hayat bağlarının koparılmasını simgeler:

İnsanları döndürerek bir kuklaya,
Kör ve dilsiz kalarak savaş gürelesinin ardında,
Zarif soğuk kabartma taş,
Yaşamın ve ihtirasların hayalisin sen yalnızca.

В марионетки превратив людей,
За громом битв ослепнув и немея,
Изящная холодная камея,
Ты только призрак жизни и страстей.¹⁰⁰⁷

“*Bu mevzun sokaklar arasında çok sayıda fırtına /Geçip gitti yüzyıllar boyunca / Ve artık yeni sözcükler üretemeyeceksin. (Уж много бурь среди этих улиц стройных /Промчалось в протяжении веков / И больше не создашь ты новых слов.)*”¹⁰⁰⁸ dizelerinde daha önce tarihte bu kanlı olaya benzer pek çok olayın yaşandığı anlatılır. Ayrıca anlatıcı, yaşanan olayların etkisinden kurtulamayarak bu olaylar dışında başka konulara dair bir şey yazamayacağını dile getirir. Son dörtlükte şair, yeni cenaze ayinlerinin yapıldığı ifadesiyle insanların peş peşe hayatlarını kaybettiğini; “hendek” sözcüğü aracılığıyla düşmana karşı savaş hazırlığını kasteder. İki rüzgârın kesişimi ise iki grubun çatışmasını simgeler:

*Sadece birçok yeni cenaze ayini var
Hendek kazıldığında öğreneceksin,
Yaklaşacağımı sana doğru iki rüzgârın kesişiminin.*

*Лишь много новых служб заупокойных
Узнаешь ты, когда, разъявши ров,
К тебе придет скрещенье двух ветров.¹⁰⁰⁹*

¹⁰⁰⁷ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 407.

¹⁰⁰⁸ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 407.

¹⁰⁰⁹ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 407.

Balmont, *Kötü Bir Masal (Zlaya skazka, 1922)* adlı şiirinde ülkenin içinde bulunduğu duruma karşı tarafsızlığını dile getirir. Şair, bu şiirini kendisi gibi devrimi umutla bekleyen, ancak hayal kırıklığına uğrayarak Rusya'dan göç eden Dmitri Merejkovski'ye atfeder.¹⁰¹⁰ Şiirin ilk dördlüğünde şair, soldan uzanan ve yanına çağırarak hayatın daha güzel olacağı telkinini veren kanlı bir elden bahseder. Bu el, politik anlamıyla bilindiği üzere sol kesimi, yani Bolşevikleri simgeler. Şair, Bolşeviklerin devrimle beraber halkın daha güzel, adil ve rahat bir hayat süreceğine dair ümitlerinin bir yalandan, kandırmacadan ibaret olduğunu ifade eder. Bununla birlikte şair, Bolşevikleri “şeytan” olarak imler ve şeytanın “lanetli hikâyesi” ile ülke tarihinde ve insanların kaderinde yaşanan acılarla dolu ve kanlı bir dönemin yaşandığını aktarır:

Kanlı bir el uzanıyor sol tarafta.

Yanıma gel ve hayat kolay olacak.

Lanetli bir masalın yalanı uzanıyor sol tarafta.

Gel, kaçta Şeytandan.

Слева тянется кровавая рука.

Приходи ко мне и будет жизнь легка.

Слева тянется проклятой сказки ложь.

Приходи, от Сатаны ты не уйдешь.¹⁰¹¹

Bir sonraki dördlükte şair, Beyazların yer aldığı sağ kesimin elinden hiçbir şey gelmediğini, boş yere savaştığını “*Ateşler yanıyor aldaticı bir biçimde sağdan*” dizesinde anlatır. Anlatıcı, Bolşeviklerin üstünlüğü karşısında çaresizlik içinde kalan Beyazların yapabildiği tek şeyin sola gitmemek, yani Bolşeviklerin eline düşmemek olduğunu dile getirir. Şair, “*Taş koyarlar göğsüne.*” dizesinde Bolşeviklerin insanları duygusuzlaştırdığından, acımasızlaştırdığından bahseder:

Sağdan ateşler yanıyor aldaticı bir biçimde

Sağdan uzanıyor sana ne bir çağrı ne bir el.

¹⁰¹⁰ Balmont, K.D. (1992). *Svetly ças. Stihotvoreniya i perevodt.* Moskva: İzdatelstvo “Respublika”, 552.

¹⁰¹¹ Balmont, a.g.e., 1992, 307.

Tek bir öğüt var sadece: Sola az da olsa gitme.

Таş koyarlar göğsüne.

Справа светятся обманно огоньки.

Справа нет тебе ни зова, ни руки.

Лишь один завет: Налево ни чуть-чуть.

И кладут тебе булыжники на грудь.¹⁰¹²

Şair, “Ah benim açık renk gözlü atalarım, /Çok daha kolaydı her şey sizin için sınırlı yaşamınızda /Daha önce her şey yer alırdı her şeyde açıkça. /Şimdi ise tozdan bir kıyafet örüyorum. (О, предтечи светлоокие мои, /Было легче вам в стесненном житии. /Раньше было все во всем начистоту. /А теперь из пыли платье я плету.)”¹⁰¹³ dizelerinde “açık renk gözlü atalarım” ifadesiyle İskandinav kökenli olmasına göndermede bulunur ve eski zamanlarda her şeyin görece daha açıkça ifade edilebildiği bir yaşamın yer aldığını dile getirir. “Tozdan bir kıyafet örüyorum” dizesinde şair, söylemek istediği şeyleri açıkça söyleyemeyerek, üstü kapalı ifadelerle anlatmaya çalıştığını ima eder. Şair, “Ne sağa ne sola gideceğim. /Sadece bir işaretim ben sayıklama içinde dolaşanlar için (Я ни вправо, я ни влево не пойду. /Я лишь вежа для блуждающих в бреду.)”¹⁰¹⁴ dizelerinde hiçbir taraftan yana olmayacağını ve sadece kendisi gibi düşünenlerin onu anlayabileceği bir işaret olacağını ifade eder. Böylece, okuyucuları için bir şair olarak kalacağını dile getirir. Burada Gazeteci Andrey Sedih’in Balmont ile ilgili bahsettiği bir anı çağrışım yapar. Sedih, Balmont’u bir gün Moskova’da ÇEKA’ya çağırdıklarını ve hangi siyasi partiye mensup olduğu sorulduğunda tek kelimeyle “şair” cevabını verdiğini anlatır.¹⁰¹⁵ Bu cümlelerin yansımaları, bahsi geçen dizelerde yer alır.

Kızıl Bir Deniz (Krasnoe more, 1922) adlı şiirinde şair, İç Savaş’ta yaşanan çatışmalar ve verilen kayıplar neticesinde adeta bir kan gölüne dönen ve bundan dolayı “kızıl bir deniz” olarak betimlediği Rusya’da insanların

¹⁰¹² Balmont, a.g.e., 1992, 307.

¹⁰¹³ Balmont, a.g.e., 1992, 307.

¹⁰¹⁴ Balmont, a.g.e., 1992, 307.

¹⁰¹⁵ Kreyd, V. (1992). *Poet serebryanogo veka. K.D. Balmont. Svetly ças. Stihotvoreniya i perevodi*. Moskva: İzdatel’stvo “Respublika”, 11.

doğup büyüdüğü yerlerden göç etmek zorunda kalmasını ele alır. Şair, “göçmen kuşlar” ile göç eden insanları betimler ve göç nedeniyle duyduğu hüznü ilk dörtlükte şöyle anlatır:

*Uçuyor göçmen kuşlar Kızıl bir deniz üzerinde,
Uzaklaşarak karmaşanın yer aldığı ülkeden
Anayurdunun bataklıklarından, ormanları, köyleri ve istasyonlarından
Anayurdunun huzurundan.*

*Через Красное море летят перелетные птицы,
Удаляясь от смутной страны,
От родимых болот, от лесов, от села, от станицы,
От родной тишины.¹⁰¹⁶*

Bir sonraki dörtlükte anlatıcı, acımasız apoletlerden korkan “gri, beyaz ve siyah yorgun kanatlar”dan bahseder. Burada anlatıcının siyah, beyaz, gri renklerini kullanarak renksiz, kasvetli bir tabloyu okuyucunun gözleri önüne sunduğu ve bu renklerle insanların fiziksel ve ruhsal olarak ne kadar yorgun olduklarını anlatmak istediği söylenebilir. Anlatıcı, “acımasız apoletler” ile Bolşevik askerlerini simgeler ve halkın onlardan ne kadar korktuğunu vurgular. Şafak vaktinin doğal bir güzellik olarak görülen kızılıtısının insanlar tarafından korkunun, savaş ortamının yansımaları ve rengi olarak algılandığını ifade eder:

*Ne kadar çok gri, beyaz ve siyah yorgun kanat var
Zalim apoletlerden korkmuş gibi.
Şafak ise yansıtıyor onlara kızıl akislerin parıltısını
Püskürterek kendi alevini.*

*Сколько серых и белых и черных тех крыльев усталых,
Точно в страхе жестоких погон.
А закат им бросает сияние отсветов алых,
Распалив свой огонь.¹⁰¹⁷*

¹⁰¹⁶ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 409.

¹⁰¹⁷ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 409.

Anlatıcı, insanların rüzgâr tarafından ezildiği ve işkenceye maruz kaldığı ifadesinde Bolşevikler tarafından zulme uğramalarını dile getirir. Kuşların bulutlu bir çukurda kızıl renge büründüğü ifadesiyle bir çıkmazın içinde bulunan Rusya’da masum insanların içinde bulunduğu zor durumu anlatır:

*İşkencesine maruz kaldılar uzun çabaların, ezildiler rüzgâr tarafından
Ve yolun sonunu önceden göremediklerinden
Kızıl renge bürünüyor bu kuşlar bulutlu çukurda
Kıpkırmızı lekenin oyunundan.*

*И замучены долгим усиьем, измяты ветрами,
И пути не предвидя конца,
Эти птицы становятся красными в облачной яме,
От игры багрянца.¹⁰¹⁸*

Şiirin son dörtlüğünde anlatıcı, bu kişilerden kimilerinin kurtulacağından, kimilerinin ise yorgun düşerek mücadeleden vazgeçeceği ve kurtulamayacağından bahseder. Kurtulamayan kişiler ise bitmek bilmeyen çatışmalar yüzünden kan gölüne dönen Rusya’da yaşam mücadelesi vermek zorunda kalacaktır: “*Ve hareket eden ateşin içinde uçsuz bucaksız Kızıl bir deniz. /Ve dalgasıyla onları saracak. (И в подвижном костре неоглядное Красное море /Захлестнет их волной.)*”¹⁰¹⁹

Balmont, *Serap* isimli kitabında yer alan *Taştan Şehir (Kamnegrad, 1922)* adlı şiirinde Petro tarafından kurulan Peterburg’un devrimden sonraki halini anlatır. Şairin Peterburg için “taştan şehir” metonimini kullanmasının altında bataklık üzerine taş ve kayalardan kurulmuş bir şehir olmasına gönderme yer alır. Şehir kurulurken Avrupa’nın çeşitli ülkelerinden mermer, traverten, kumtaşı gibi kayalar getirilir. Şehirde Büyük Petro için yapılan anıtın temeli için 12 metre yüksekliğinde ve 30 metre çapında bir temel kullanılır.¹⁰²⁰ Şiir içerisinde Peterburg’un düzenli ve uyumlu, sert granitten

¹⁰¹⁸ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 409.

¹⁰¹⁹ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 409.

¹⁰²⁰ Figes, O. (2018). *Nataşa’nın Dansı. Rusya’nın Kültürel Tarihi*. (F. Dereli, Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 37.

yapılma taştan şehir olarak betimlenmesi ve Petro'nun kabartma yüzünün yer aldığı ifadesi bu bilgiyle bağlantılıdır. Şair, Petro'nun mirası olan bu şehirde artık açlığın ve soğğun, geçmişi unutturulan ve yarınlarının, geleceklerinin belirsiz olduğu insanlar ile aklını kaçırmış, dumandan sarhoş olmuş insanlarla çatışmasının kol gezdiğini anlatır. "Ocağın unutulduğu evlerde" dizesinde şair, Rus mitolojisinde büyük bir öneme sahip olan ocağın unutulmasına, yani Rus ruhunun unutulmasına değinir:

Düzenli, uyumlu taştan şehirde

Petro'nun kabartma yüzünün yer aldığı

Oyunu bittiğinde

Boğucu dumandan sarhoş olanların, kaçırانların aklını,

Önemsiz insanların, Dünü olmayan,

Yarını olmayanların, sürüngenin sürüngen üzerinde yer aldığı yumru,

Sert, granitten taştan şehirde

Kışın geceleri çetindir

Gece ışksız daha çetindir

Ocağın unutulduğu evlerde

Özgürce konuşmanın unutulduğu gibi

Her şey örtülü beyaz soğukla

Açlık ise karanlığın kapanında,

Ay ışığı ise beyaz bir kefen gibi

İniyor donakalan Şehre

Kışın prangalarına vurarak

Uzun süredir donan akılları.

В размеренном четком Камнеграде,

Где ждет чеканный лик Петра,

Когда же кончится игра

Безумных, захмелевших в чаде,

Людей ничтожных, без Вчера,

Без Завтра, - ком, где гад на гаде, -

В гранитном строгом Камнеграде

*Зимой суровы вечера,
Еще суровой ночь без света,
В домах, где позабыта печь,
Как вольная забыта речь,
Все холодом седым одето,
И голод спит в капканах тьмы,
А лунный луч, как саван белый,
Нисходит в Град оцепенелый,
Сжимая в кандалы зимы
Давно застывшие умы.¹⁰²¹*

Şiirin devamında anlatıcı, yalanlarına inanılmasını isteyen bir canavarın insanların ölümüne ve yoksullaşmasına neden olduğundan bahseder. Burada, daha önce incelediğimiz şiirlerde de yer aldığı üzere canavar, insanları daha adil ve güzel bir yaşamın kurulacağı hayaliyle umutlandıran, ancak devrimin bir iç savaşa dönüşmesine neden olan Bolşevikleri simgeler:

*Дüşüncelerimde geçiyorum
Haşin, tanıdık sokaklardan. Fakat Canavar
Adı “Yalan söyleyenlere inan”
Herkesi öldürdü ve yoksullaştırdı.
Artık orada ölüm sürüyor hüküm.*

*Я мыслью прохожу по строгим
Знакомым улицам. Но Зверь,
Его же имя: «Леуцим вер»,
Все сделал мертвым и убогим.
Убийство правит там теперь.¹⁰²²*

Şiirin devamında şair tüm bu kötü koşullar altında korku içerisinde olmasına karşın kendine başka bir dünya yarattığını şöyle anlatır: “*Ruhumda*

¹⁰²¹ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 448-449.

¹⁰²² Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 449.

*tehlike çanları çalıyor. Cehennem çılgınlıkları var. Ve mezmurların sesi. Ve buhurdanların sesi. (В душе набат. В ней вопль об Аде. И звук псалмов. И звон кадил.)*¹⁰²³

Şair, bataklık üzerinde Petro tarafından yaptırılan Petropavlovsk Kalesi ve Petro heykelinin temeline göndermede bulunarak, bu eserlerin Petro'nun mirası olduğunu vurgular. Böyle bir aklın ortaya çıkardığı eserin sokaklarında ise artık savaşın külleri ve “kanat çırpışı”nın, yani hayatta kalma mücadelesinin yer aldığını anlatır. Şair, Peterburg ile bağını koparmayan Moskova'ya “altın kubbeli” betimlemesiyle göndermede bulunur. Burada şair, Moskova'nın Ortodoksluğun, dinin ve Rus ruhunun korunduğu şehir olmasına vurgu yapar. Peterburg'un Moskova'nın bir motifi olduğu ifadesiyle, her ne kadar Avrupa kültürüne yakın bir şehir olarak inşa edilmiş olsa da Rus kültürünün tamamen göz ardı edilemediği anlatılmaktadır. Anlatıcı, “*Başkent, düşünce demek Neva'nın zemini olduğu /Neva, Puşkin ile evlendi*” dizelerinde Neva Nehri ile beraber anılan Peterburg'un pek çok yazar ve şair için ilham kaynağı olduğunu ve Puşkin'in Petro anıtına ithafen kaleme aldığı *Bakır Atlı (Myodny vsadnik, 1837)* adlı şiirini kaleme almasını dile getirir. Şair, Dostoyevski'yi “ruhun Kopernik'i” olarak betimler. Bu betimleme, Balmont'un 27 Aralık 1921 yılında yayımladığı “Dostoyevski Üzerine (O Dostoyevskom)” başlıklı yazısında Dostoyevski'nin daha önce ele alınmadığı ölçüde insan psikolojisini derinlemesine işlemesi bakımından Rus edebiyatına kazandırdığı yenilikleri Polonyalı gök bilimci Kopernik'in gezegenlerin Güneş sistemi etrafında döndüğü teorisine benzetmesiyle bağlantılıdır. Şair bu iki önemli kişi arasında şöyle bir benzerlik kurar:

*Polonyalı dahi Kopernik'in dünyasındaki bir olgu, ondan önce var olan tüm yıldız biliminin geri dönülmez bir şekilde altüst olmasına ve insanların gökyüzü gerçeğine yaklaşmasına yol açar. Dostoyevski'nin dünyasındaki bir olgu de ruhların gerçeğine yönelik önceki tüm sanatsal yaklaşım yollarının altüst olmasına ve tamamen yeni bir yolun ortaya çıkışına neden olur.*¹⁰²⁴

Bunun yanı sıra, Dostoyevski'nin, A.S. Puşkin, N.V. Gogol gibi pek çok şair ve yazarın eserlerine konu olan Peterburg'a, burada yaşayan

¹⁰²³ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 449.

¹⁰²⁴ Balmont, K.D. (1992). *Gde moy dom? Stihotvoreniya, hudojestvennaya proza, stst'i, oçerki, pis'ma.* (V. Kreyd Ed.) Moskva: İzdatel'stvo “Respublika”, 218.

insanların ruh ve duygu dünyası açısından yaklaşarak “dünyanın en soyut şehri”¹⁰²⁵ sözünü söylemesine göndermede bulunduğu da düşünülebilir:

*Kale, girişlerin gücüyle
Temel ile güçlendi. Özgürlüğün Eseri.
Yüzyılların dâhisinin resmi
Her adımın acıdan kaçış demek olduğu yerde
Aklın yerini alan kül,
Her evin kanat çırpışı olduğu yerde.
Şehir değil, granitli bir şarkısı
Tüm gururumuzun teli,
Tüm şanımızın beşiği,
Motifi, altinkubbeli Moskova'nın
Sıkı arkadaşlık içinde olduğu.
Denize bakan başkent,
Sonsuz maviliğin yer aldığı,
Cesur ruhla anlaşma içinde,
İnsanı alıp götüreren uzakların canlı olduğu.
Başkent, düşünce demek Neva'nın zemini olduğu
Neva, Puşkin ile evlendi,
En seçkin kelimeleri
Maddelerin savaşçısının söylediği
Ruhun Kopernik'i, Dostoyevski.*

*Твердыня с мощностью стропил,
С устоем скреп. Создание воли.
Рисунок гения в веках,
Где каждый шаг - исход из боли,
Умом преображенный прах,
Где каждый дом - крылатый взмах.
Не город, а напев гранитный,*

¹⁰²⁵ Figes, a.g.e., 2018, 40.

*Всей нашей гордости кудель,
Всей нашей славы колыбель,
Узор, с которым в дружбе слитной
Золотоглавая Москва.
Столица, глянувшая в Море,
Где внепредельна синева,
Где, с духом смелым в договоре,
Даль уводящая жива.
Столица - мысль, где стержень - Невский,
Венчалась с Пушкиным Нева,
Где высочайшие слова
Сказал сразитель вещества,
Коперник духа, Достоевский.¹⁰²⁶*

Şiirin son kıtasında anlatıcı, “binlerce yıllık geçmişe sahip olan şehrin anlatacaklarının henüz bitmediği” ifadesiyle, tarih boyunca Peterburg’da pek çok olayın meydana geldiğini ve bundan dolayı şehir hakkında yazılacak çok fazla şeyin olduğunu dile getirir. Anlatıcı, Bolşeviklerle bir hesaplaşma içindedir ve masum insanlara felaket günleri yaşatsalar da “uçurum” ile simgelediği Tanrı’nın, suçsuzlara yardım edeceğini, ilahi adaletin yerini bulacağını, Bolşeviklerin de sonunun geleceğini hatırlatır:

*Tek bir hükmünüz var: Lanet.
Gözünüzü felakete önceden dikerek,
Cani yolu başlatarak,
Uçurumu yardıma çağırdınız
Ve uçurum hepimizi yutacak.*

*Один вам приговор: Проклятье.
В беду наворожив свой глаз,
Начав преступную дорогу,
Вы пропасть кликнули в подмогу,*

¹⁰²⁶ Balmont, a.g.e., 2010, 450.

*И пропасть всех поглотит вас.*¹⁰²⁷

Şair, insanların kanlı bir savaşla karşı karşıya kalmak için dünyaya gelmediklerini özgürce yaşamanın herkesin hakkı olduğunu ifade eder. İnsanların özgürce yaşayacağı, Rusya’da eskisi gibi mutlu bir yaşamın yer alacağı günlerin geri geleceğini ve o zaman Bolşeviklerin bu şehirde yer almayacağını dile getirir. Şiirde Bolşevikler, yırtıcı bir kuş türü olan “çaylak” ile sembolize edilir:

*Ve yeniden dirilen Taştan şehirde
Çaylak, kursağını büyüterek
Böbürlenmeyecek çölün üzerinde
Bütün toprağı bodrum mezarına çevirerek.*

*И в возрожденном Камнеграде
Не коршун, расширяя зоб,
Кичится будет над пустыней,
Всю землю превращая в склеп.*¹⁰²⁸

İlk dönem şiirlerinde bir değişim isteğine, devrime karşı olumlu bakış açısına sahip olan şairin, Bolşevik İhtilali sonrasında devrime antipati duyduğu görülmektedir. Zira şairin kendisi dâhil hiç kimse devrimin bu kadar kanlı bir hal alabileceğini düşünmez ve bu beklenmedik koşullar şairde nefret uyandırır. Şairin bu dönemde kaleme aldığı şiirlerinde karamsarlık havası hâkimdir. Şair *Kızıl Bir Deniz, Aklını Yitirmiş Kadına* gibi şiirlerinde de görüldüğü üzere Rusya’da devrim ve İç Savaş’ın beraberinde getirdiği açlık, ölüm gibi kötü koşulları “fırtına”, “soğuk”, “tipi”, “kasırga” gibi olumsuz hava koşullarını çağrıştıran kelimelerle sembolize eder ve ülkedeki bu kötü durumun suçlusu olarak “vahşi hayvan” olarak simgelediği Bolşevikleri gösterir. Bunun yanı sıra Balmont, *Yaralı, Şeytan’ın Aktörleri* adlı şiirlerinde yer aldığı üzere, İncil’den motiflere de yer vererek Rus kültürünün bir parçası olan dini değerleri okuyucusuna hatırlatma görevi üstlenir. Böylece şair, devrimle ilgili şiirlerinde milli özden ve değerlerden uzaklaşmaması, Rus ruhunun korunması gerektiği mesajını verir.

¹⁰²⁷ Balmont, a.g.e., 2010, 450.

¹⁰²⁸ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 451.

6.2. Anayurt İmgesi

Rusya, Balmont'un hemen her kitabında işlemeyen geçemediği bir imgedir. İlk dönem eserlerinde Rusya imgesi aracılığıyla şair, doğasıyla, kültürüyle, coğrafyasıyla Rusya'nın kendinde uyandırdığı duyguları yansıtır. Ancak şair, sanatının ilerleyen dönemlerinde, özellikle de göç döneminde, daha çok anayurt sevgisi ve özlemini yansıtan şiirler kaleme alır. Bunda, elbette, Balmont'un hayatını etkileyen önemli olayların payı bulunur.

Şair, ilk olarak 1905 Devrimi'nde meydana gelen olaylara katılması ve bundan dolayı tutuklanma korkusu neticesinde yasa dışı yollarla Paris'e kaçar.¹⁰²⁹ Yaklaşık yedi yıllık bir göçmen yaşamı neticesinde Balmont, 1913 yılında Rusya'ya döner, ancak Ekim 1917 Devrimi'nin patlak vermesiyle ülkede oldukça şiddetli ve yıkıcı koşullar ortaya çıkar. Şair ve ailesi o dönemde halkın büyük bir çoğunluğu gibi oldukça zor ve kötü koşullar sebebiyle yaşamını sürdürmemeye başlar. Şair Marina Tsvetayeva, o dönemle ilgili anılarını şöyle anlatır: “1919 yılı. Moskova. Kış. Her zamanki gibi Balmontlara uğradım. Balmont soğuktan İskoç kadın şalına bürünmüş, yatakta yatıyor.”¹⁰³⁰ Balmont da *Evim Nerede? (Gde moy dom?, 1923)* başlıklı yazısında Moskova'da geçirdiği zor günlerden şöyle bahseder:

*1920 yılında Moskova'da soğuk kış günlerinden biriydi. Hem gökyüzü hem toprak sabahtan akşama kadar her yere dağılan, bahşedilen en güzel şey olan insan gözünü, görme yetimizi kısıtlayan dumanla, dehşet verici beyazlıkla kaplıydı. Tekrar yakacak hiçbir şeyimiz olmadığı için çok uzun zamandır buz gibi olan soğuk yatakta uyudum.*¹⁰³¹

Ülkedeki duruma daha fazla katlanamayan şair, Nisan 1920 tarihinde ailesiyle beraber bir daha dönmemek üzere Rusya'dan göç eder. Balmont, göç yaşamını anavatanına derin bir özlem duyarak geçirir ve bunu kaleme aldığı hemen her şiirinde hissetmek mümkündür. Şairin göç döneminde kaleme aldığı eserlerde sembolik manalardan çok somut manalar önem kazanır. Şiirlerinde şairin duygu ve düşünceleri daha genel temsiller halinde yer alır.

¹⁰²⁹ ____ (1990). *K.D. Balmont: biibliografiçeskaya spravka.* http://az.lib.ru/b/balxmomt_k_d/text_0490-1.shtml Erişim Tarihi 13.02.2020.

¹⁰³⁰ Kreyd, V. (1992). *Poet serebryanogo veka. K.D. Balmont. Svetliy ças. Stihotvoreniya i perevodi.* Moskva: İzdatel'stvo “Respublika”, 23.

¹⁰³¹ Balmont, K.D. (1992). *Gde moy dom? Stihotvoreniya, hudojestvennaya proza, stst'i, oçerki, pis'ma.* V. Kreyd (Ed.) Moskva: İzdatel'stvo “Respublika”, 293.

Balmont, şiirlerinde Rus doğasına, mitolojisine, kültürüne ait öğeler kullanarak anayurduna duyduğu özlemi betimler.

İlk dönem şiirlerinden biri olan *Eylemsizlik (Bezglagol'nost', 1900)* adlı şiirinde Balmont, Rusya'da geçiş döneminde yer alan buhranlı, karamsar ve sıkıcı havayı konu edinir. Şair, Rusya'nın bu durumunu kendi ruh haliyle özdeşleştirir. Şiirin ilk dörtlüğünde Rus doğasında yorgun bir şefkatin, gizli bir hüznün yer aldığını dile getirerek, bu topraklarda hüznün ve acı dolu pek çok olayın yaşandığını, bu olayların Rus ruhunda iz bıraktığını ifade eder. Şair, Rusya'nın uçsuz bucaksız topraklarında kış mevsiminin uzun süre hüküm sürdüğünden de bahseder. Böylece, bu toprakların zor bir kaderin yanında zor bir coğrafyaya da sahip olduğunu ve buna rağmen Rus ruhunun ve doğasının sevgi dolu bir yanının olduğunu vurgular. Balmont Rusya'ya dair bu düşüncelerine 1897 yılında Oxford Üniversitesi'nin Rus şiiri dersleri vermek üzere İngiltere'ye daveti neticesinde başlayan yurt dışı seyahati sırasında Roma'dan annesine yazdığı bir mektubunda da şöyle yer verir:

*Tanrım, Rusya'yı ne kadar da özledim! Ne de olsa büyüdüğün, düşündüğün, acı çektiğin, yaşadığın yerlerden daha güzeli yok. Tüm bu yıl boyunca yurt dışında kendimi dekorlar arasında sahne altında hissediyorum. Orada, uzaklarda ise anavatanımın on tane İtalya'ya değişemeyeceğim hüznünlü güzelliği duruyor.*¹⁰³²

Şair, mektubunda bahsettiği Rus doğasının bu hüznünlü atmosferine şiirinde de göndermede bulunur:

*Rus doğasında yorgun bir şefkat vardır,
Gizli bir hüznün sessiz acısı,
Acının kaçınılmazlığı, suskunluk, enginlik,
Soğuk bir yükseklik, uzayıp giden enginlik.*

*Есть в Русской природе усталая нежность,
Безмолвная боль затаенной печали,
Безвыходность горя, безгласность, безбрежность,
Холодная высь, уходящие дали.*¹⁰³³

¹⁰³² Orlov, V. (Ed.) (1969). *K.D. Balmont. Stihotvoreniya*. Leningrad: Sovetskiy pisatel', 27.

¹⁰³³ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 69.

Anlatıcı, şafak sökerken yamacın kenarında meydana gelen soğuk ve karanlık peyzaj eşliğinde ruhundaki mutsuzluğu ve acıyı dile getirir:

*Gel yamacın kenarına şafak sökerken
Serinlik tütüyor titreyen nehrin üzerinde
Kararıyor donan koskoca orman
Ve kalbim mutsuz ve öylesine acı içinde.*

*Приди на рассвете на склон косогора,-
Над зябкой рекою дымится прохлада,
Чернеет громада застывшего бора,
И сердцу так больно, и сердце не радо.¹⁰³⁴*

Şair, Rus doğasının bir parçası ve simgesi olarak düşünülebilecek olan kamış ve sazların hareketsiz bir biçimde durduğu ifadesiyle Rusya’da o dönemdeki yorgunluk ve bıkkınlık halini aktarır. Bunun yanı sıra şair, Rus doğasındaki bu durgunluğu ve mutsuzluğu kendi duygularıyla özdeşleştirir:

*Hareketsiz kamış. Kımıldamıyor saz.
Derin bir sessizlik. Sükûnetin sessizliği.
Çayırılık uzaklaşıyor çok uzaklara.
Her şeyde sağır, dilsiz bir yorgunluk var.*

*Недвижный камыш. Не трепещет осока.
Глубокая тишь. Безглагольность покоя.
Луга убегают далеко-далеко.
Во всем утомленье, глухое, немое.¹⁰³⁵*

Bir sonraki dörtlükte şair, okuyucusuna günbatımında köy bahçesine girmeyi öğütler. Zira günbatımı sonrasında gecenin ortaya çıkışıyla duygular daha yoğun bir biçimde yaşanır. Şair, köy bahçesinin serin, ıssız yerini “taze dalgalar”a benzetir. Dalgaların ruhsal arınmayı, yenilenmeyi sağlayan bir etkisinin olduğu gibi köy bahçesi, yani doğa da huzuru, ruhsal yenilenmeyi

¹⁰³⁴ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 69.

¹⁰³⁵ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 69.

çağırıştırır. Ancak şair, doğada dahi mutluluk izlerinin artık yer olmadığını anlatır:

*Günbatımında girin, taze dalgalara girer gibi
Köy bahçesinin serin, ıssız yerine
Ağaçlar öyle yarı karanlık, tuhaf ve sessiz
Ve kalbim öyle üzgün, kalbim mutsuz.*

*Войди на закате, как в свежие волны,
В прохладную глушь деревенского сада. -
Деревья так сумрачно-странно-безмолвны,
И сердце так грустно, и сердце не радо.¹⁰³⁶*

Son dörtlükte şairin şiir boyunca anlattığı şeylerin aslında kendi duygu dünyasıyla bağlantılı olduğu anlaşılır. Şair, başından birtakım olumsuz olaylar geçtiğini, bundan dolayı hüznü ve kırgın bir ruh halinde olduğunu şöyle dile getirir:

*Sanki ruhum çağırdı arzulananı,
Ve haksız yere acı verdiler ona
Ve kalbim affetti fakat soğumaya başladı
Ve ağlıyor, ağlıyor, ağlıyor elinde olmadan.*

*Как будто душа о желанном просила,
И сделали ей незаслуженно больно.
И сердце простило, но сердце застыло,
И плачет, и плачет, и плачет невольно.¹⁰³⁷*

Görüldüğü üzere şair, kendi duygu dünyasındaki hüznü ve Rus doğasındaki hüznü bağdaştırır. Bu bakımdan şairin, kendini Rusya ile özdeşleştirdiği anlaşılır. Böylece şair, Rusya imgesini duygu dünyasını aktarmada bir araç olarak kullanır.

¹⁰³⁶ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 69.

¹⁰³⁷ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 69.

Balmont, 1914 yılında kaleme aldığı *Susan Ülke (Strana, kotoraya molçit, 1914)* adlı şiirinde bir önceki şiirindekine benzer bir biçimde Rusya'daki eylemsizlik ve suskunluk halini anlatır. Anlatıcı, şiirin ilk dörtlüğünde kış mevsiminde karlar altındaki halini vurgulamak amacıyla Rusya'yı beyazlar içinde suskun bir ülke olarak betimler. Şair, bu beyaz örtünün sadece bu manzaradan anlayanların, duygu dünyasında Rusya'nın kışını özümseyenlerin ruhuna dokunduğunu ifade eder:

*Suskun ülke, beyazlar içinde,
Yeni evli gibi örtüye bürülü,
Dokunacak olan onlara, hayran hayran bakanlara, cesurlara
Yanan taç yapraklarının ışığını taşıyanlara.*

*Страна, которая молчит, вся в белом-белом,
Как новобрачная, одетая в покров, -
Что будет тронут им, любующимся, смелым,
Несущим солнечность горячих лепестков.¹⁰³⁸*

Diğer dörtlükte anlatıcı, Rusya'nın kışı uzun zaman yaşayan bir ülke olduğunu dile getirir ve bunu vurgulamak için Rusya'yı buzların yankılanan hapishanesi olarak betimler. Rusya'da kışla beraber gecelerin de uzun sürdüğünü betimlemek için ise anlatıcı, "Ateşlerin ve eriyen dumanın sonunun olmadığı, yıldızın yıldızla uzunca sohbet ettiği" ülke ifadesini kullanır. Burada, "Yıldızın yıldızla uzunca sohbet ettiği." dizesi, Yu. M. Lermontov'un *Yola Gidiyorum Tek Başıma (Vihoju odin ya na dorogu, 1841)* adlı şiirinde yer alan "Ve yıldız yıldızla konuşuyor (И звезда с звездой говорум)" dizesini anımsatır¹⁰³⁹:

*Herkesten çok uzun zamandır bilen ülke kışı
Ve zincire vuran buzun yankılanan hapishanesini,
Ateşlerin ve eriyen dumanın sonunun olmadığı,
Yıldızın yıldızla uzunca sohbet ettiği.*

¹⁰³⁸ Balmont, K.D. (2010). *Polnoe sobranie stihov 1909-1914. Knigi VIII-X*. Tom III, Moskva: Knigovek, 481.

¹⁰³⁹ Balmont, K.D. (1990). *Stozvuçnie pesni. Soçineniya*. Yaroslavl: Verhne-Voljskoe knijnoe izdatel'stvo, 318.

*Страна, которая всех дольше знает зиму,
И гулкую тюрьму сцепляющего льда,
Где нет конца огням и тающему дыму,
Где долгий разговор ведет с звездой звезда.*¹⁰⁴⁰

Bir sonraki dörtlükte anlatıcı, Rusya’da yazın kısa sürdüğünü yaz mevsiminin “Uyuyorum” diyerek geçip gideceği ifadesiyle dile getirir. Anlatıcı, kış mevsiminin uzun sürmesinden dolayı Rus doğasının hüznü bir yönünün olduğunu, bu sebeple bir anneye benzettiği anayurduna hem sevgi duyduğunu hem acıdığını söyler:

*Mayıs bayramının ardından
Yaz ona hafifçe bakacak, acele edecek “Uyuyorum” demeye
Ulu, mutsuz, ana yurdum
Bir anne gibi acıdığım ve sevdiğim.*

*Страна, которая за празднествами Мая,
Чуть лето глянет ей, спешит сказать: «Я сплю»,
Страна великая, несчастная, родная,
Которую, как мать, жалею и люблю.*¹⁰⁴¹

Balmont, *Ağaca Veda (Proşçanie s drevom, 1922)* şiirinde Rusya’daki eski mutlu günlerin geride kalmasına duyduğu hüznü kaleme alır. Şiir, 7 Eylül 1917 tarihinde kaleme alınır. Şiirin yazıldığı bu tarih öncesinde Riga, Almanya tarafından işgal edilir ve bu tarih, Ekim Devrimi’ne yakın bir tarihtir. Yani bu dönem, Rusya için buhranlı bir dönemdir. Şair, Rusya’da koşulların bu kadar zor olması neticesinde Rus topraklarının artık eskisi gibi mutlu ve neşeli olmadığını dile getirir:

*Severdim masallarla göklere çıkarılan ağacı
Her zaman üzerinde bülbüllerin öttüğü
Ağacın altında ise ekin denizi saçılmıştı*

¹⁰⁴⁰ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 481.

¹⁰⁴¹ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 481.

Ve başaklar uğuldar, dereler şarkı söylerdi.

*Я любил вознесенное сказками древо,
На котором звенели всегда соловьи,
А под деревом раскинулось море посева,
И шумели колосья, и пели ручьи.¹⁰⁴²*

Anlatıcı, çocukluğundan beri içinde bulunduğu Rus doğasında huzurla geçirdiği günlere duyduğu özlemi hüznle anlatır. Özlemine dile getirirken, Rus folkloruna ait öğelerle duygularını pekiştirir. Anlatıcı, ağacın dallarını cehennemde yaşadığına, kocaman göz kapağı ve kirpikleriyle bakışlarının karşısındakini öldürdüğüne inanılan “Viy”in kirpiklerine benzetir. Ormanda yaşayan ve zararsız bir varlık olduğuna inanılan orman cininin kendisini izlediğinden bahseder. Şair, bu mitolojik öğeleri okuyucusuna hatırlatarak Rusya’yı Rusya yapan şeyin bu inanışlar olduğunu ifade eder. Ağacın gövdesine fırtınanın simgesi¹⁰⁴³ olan “balta”nın inmesi ile bu değerlerin korunduğu eski Rusya’nın yok olması simgelenir:

*Giderdi hoşuma Viy kirpikli bu ağaçta
Yaşlı orman cininin bakışı yosunların arasında
Yıllar boyu Rusya dendi bu ağaca
Gövdesine indi bilenmiş keskin bir balta.*

*Я любил в этом древе с ресницами Вяя,
Между мхами, старинного лешего взор.
Это древо в веках называлось Россия,
И на ствол его - острый наточен топор.¹⁰⁴⁴*

Göç dönemiyle beraber şairin eserlerinde Rusya teması büyük ölçüde yoğunluk kazanır. Pek çok göçmen şair gibi Balmont da hayatını etkileyen bu göçün duygu dünyasındaki yansımalarını doğal olarak kaleme alır.

¹⁰⁴² Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 379.

¹⁰⁴³ Tresidder, a.g.e., 1999, 372.

¹⁰⁴⁴ Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Polnoe sobranie stihov 1909-1914.* Tom IV, Moskva: Knigovek, 379.

Araştırmacı Yelena Menegaldo, *Paris'teki Ruslar (Russkie v Parije, 2001)* adlı çalışmasında göçün Rus göçmenler üzerinde yarattığı etkiden bahseder. Menegaldo göçün Rus göçmenler üzerinde hastalık meydana getiren bir kopuş olduğunu belirtir. Zira her ne kadar olası takiplerden kurtulsalar da evlerinden, anavatanlarından ayrılmamanın ortaya çıkardığı psikolojik bir huzursuzluk da yer alır. Fransız vatandaşlığını almak, yeni düzene alışamama, yabancı hissetme ve öteki olma, düşman gibi görülme korkusundan kurtarmaz.¹⁰⁴⁵

Rus göçmenler Paris'te oldukça kötü koşullarda yaşam sürer ve yeni bir yere taşınma ümidiyle geçici konutlarda, barakalarda, otel odalarında kalırlar. Büyük çoğunluğu oldukça kötü olan bu odalar, sürgün ve göç tarihinin bir parçası haline gelir. Yoksul sığınaklarda geçirdikleri bu dönem, hepsinin yaşamlarında sonsuza dek unutmak istedikleri bir sayfa olarak kalır.¹⁰⁴⁶ Belleklerinde iz bırakan bu yaşam, göçmen şairler ve yazarların eserlerinde sıklıkla işlenir. Bu dönemde eserlerde Rusya'nın ve Rus insanının trajedisi, kaderi ele alınır. Bununla alakalı olarak Rus göçmen yazar B.K. Zaytsev, *"İşte edebiyat gemileri yüzüyor. Göçmen yazarlar geldikleri şeyle yayıldı. Bu yayılan şeyin en önemlisi Rusya'ydı."* yorumunu yapar. Göçmen yazarlar eserlerinde Rusya tarihini, kadim Rusya'ya duydukları sevgiyi ve Rusya özlemini işler. Ayrıca eserlerde göçmenlerin psikolojileri ve dünyaya karşı değişen bakış açıları da yansıma bulur.¹⁰⁴⁷

Balmont, göçmenliğinin ilk dönemlerinde hissettiklerini eski eşi Ye. A. Andreyeva'ya yazdığı 19 Temmuz 1920 tarihli mektubunda şöyle dile getirir: *"Burada hayat boş ve önemsiz. Şişman pisboğazların ve edepsiz sarhoşların görüntüsü o kadar iğrenç ve acayip ki, insan burjuvaziye küfretmek istiyor. Karşılaştığım Ruslar ise çaresizlik içerisinde önlerini göremiyorlar."*¹⁰⁴⁸ Şair, göçmenliğin verdiği psikolojik rahatsızlığı 26 Aralık 1920 tarihinde yine Andreyeva'ya yazdığı bir mektubunda şu şekilde anlatır: *"Rusya'dan ayrıldığımda ruhsal açıdan işkence çekeceğimi biliyordum. Öyle de oluyor... Rusya'yı istiyorum. Rusya'da başka bir şafak olsun istiyorum. Başka hiçbir*

¹⁰⁴⁵ Menegaldo, H. (2001). *Russkie v Parije 1919-1939*. (N. Popova, Çev.). Moskova: "Kstati", 9-10.

¹⁰⁴⁶ Menegaldo, a.g.e., 2001, 10.

¹⁰⁴⁷ Vandalkovskaya M.G. (2017). *Russkaya emigratsiya XX veka 20-30-e godi*. Moskva: "Prosveşçenie", 29.

¹⁰⁴⁸ Sağiroğlu, M. (2019). *Rus Edebiyatında Panteist Bir Şair: Konstantin Dmitriyeviç Balmont*. (A. KAŞOĞLU Ed.). *Rus Göçmen Edebiyatı (1920-1940)* (199-215). Ankara: Bilgin Kültür Sanat Yayınevi, 203.

şey istemiyorum...Avrupa'da ruh yok. Ruh, sadece ıstırap verici Rusya'da var."¹⁰⁴⁹

Şair Yuri Terapiano, Rus göçmen şairlerle anılarını bir araya getirdiği *Buluşmalar (Vstreçi, 1953)* adlı eserinde Balmont ile karşılaşmasından ve onun hem ekonomik hem de sanatsal ve ruhsal açıdan ne kadar kötü bir durum içerisinde yaşadığından bahseder:

Konstantin Balmont ile 1925 yılında görüştim. O zaman eşi ve kızı Mirra ile Denfert-Rochereau Meydanı civarında küçük bir otelde yaşıyordu...Onu ilk gördüğümde arkasına yaslanmış, heybetli ve ilham dolu bir biçimde yastığa dayanarak oturuyordu. Gür, altın rengine boyadığı saçları, geniş ve büyük alnı, İspanyol tarzı sakalı ve gözleri tamamen genç ve canlıydı... Bu fakir, göçmen ailenin odasında, siyah, kullanılmış bir kıyafet içinde Yanan Yapılar ve Güneş Gibi Olalım'ın yazarı Baudleaire'in Albatros'unu anımsatıyordu....O adama baktım ve şairi düşündüm. Paris'te Rus Verlaine olarak adlandırılan Balmont, kötü durumu ve şaraba kendisini felakete sürükleyecek derecedeki düşkünlüğüne karşın zor bir kaderi olan Fransız şair Verlaine ile kıyaslandığında daha şanslı bir konumdaydı. Balmont Rusya'da şöhretini hala yaşıyordu. Fakat şiirleri, artık yeni sözler olmayı bırakmıştı.¹⁰⁵⁰

Araştırmacı Vadim Kreyd, Balmont'un Rusya ile bağının kolay kolay kopmadığını ve şairin göç dönemi sanatını oluşturan temel şeyin de bu bağ olduğunu dile getirir. Kreyd, Rus diasporasında Balmont dışında belki de hiç kimsenin anayurdundan uzak kalmanın hüznünü bu kadar uzun süreli ve şiddetli bir biçimde yaşamadığını ileri sürer.¹⁰⁵¹ 1926 yılında Balmont ile karşılaşan gazeteci Andrey Sedih da şairle ilgili şu anısını aktarır: "*Balmont Lüksemburg bahçesine yakın bir yerde yaşıyordu...İçine kapanık bir şekilde yaşıyor, kimseyle görüşmüyordu... Şehirden, gürültülü caddelerden, hiçbir işe yaramayan insanlardan nefret ediyordu...Dayanılmaz bir biçimde acı çekiyor ve sadece herkesten uzak kaldığında mutlu oluyordu.*"¹⁰⁵²

Balmont, bir göçmen olarak yaşamının kendi ruhunda yarattığı psikolojik etkileri o dönemde kaleme aldığı pek çok şiirinde yansıtır. Bu şiirlerine örnek olarak *Serap (Marevo, 1922)* adlı kitabında yer alan *Rüya (Son)*'yı vermek mümkündür. Şiirin ilk dördlüğünde anlatıcı, kendini bir mezarda hissettiğini ve mezardan kalkarak etrafını seyrettiğini dile getirir.

¹⁰⁴⁹ Smirnova A.İ. (Ed.) (2012). *Literatura russkogo zarubej'ya (1920-1990)*. Moskva-İzdatel'stvo "Flinta", 121.

¹⁰⁵⁰ Terapiano, Yu. (1953). *Vstreçi*. New York: İzdatel'stvo imeni Çehova, 17-18.

¹⁰⁵¹ Kreyd V. (1992). *Ba'mont v emigratsii*. K.D. Bal'mont. Gde moy dom? Stihotvoreniya, hudojestvennaya proza, stst'i, oçerki, pis'ma. Moskva: İzdatel'stvo "Respublika", 9.

¹⁰⁵² Kreyd, a.g.e., 1992, 11.

Anlatıcının etrafında seyrettiği şey, metruk bir arazi, çöl, ovalar, bozkırlar, yanan köy ve şehirlerdir. Anlatıcının gördüğü tüm bu şeyler, aslında terk ettiği ülkesinden aklında kalan görüntülerdir. Gördüklerinin Rusya'daki korku ve felaketi yansıttığını ve bir şair olarak bunları kaleme döktüğünü şöyle anlatır:

Metruk bir arazi. Çöl. Ovalar. Bozkırlar.

Yanıyor köyler ve şehirler.

Fakat ölmedim. Mezarda da değilim.

Ben bir sesim. Ben bir şarkıyım. Ben bir korkuyum. Felaketim.

Пустьрь. Пустыня. Равнины. Степи.

Горят деревни и города.

Но я не мертвый. И я не в склепе.

*Я звук. Я песня. Я жуть. Беда.*¹⁰⁵³

Devam eden dizelerde anlatıcı, duygu dünyasında Rusya'nın daha huzurlu olduğu, Rus ruhunun korunduğu yıllara gider ve “troyka” ile o yılları simgeler: “*Gidiyorum aynı coşkunun troyka üzerinde, /Bilge Gogol'ün şarkısını söylediği yüzyıllara. (Я мчусь на тройке, той самой, буйной, /Что вещий Гоголь пропел векам.)*”¹⁰⁵⁴. Bununla birlikte şair, Gogol'ün Rusya'yı belirsiz bir geleceğe doğru koşan troykaya benzetmesine¹⁰⁵⁵ de bir göndermede bulunarak, Rusya gibi kendisinin de nereye gittiğini tam olarak bilmediğini ifade eder. Anlatıcı, çanın melodisinin onu bir yerlere sürüklediğinden bahseder ve burada çan, tanrısal sesi¹⁰⁵⁶ ya da insanın kaderini simgeler. Şair, çanın kendisini yükseğe mi yoksa dibe mi götürdüğü sorusuyla kaderin kendisini iyiye mi yoksa kötüye mi sürüklediğine dair sorgulamada bulunur:

Düz, ayna gibi yüzeyler, yamaçlar boyunca

Nereye gidersek gidelim, fark etmez benim için

Ve çan hızlı bir melodiyle

Götürüyor beni. Yükseğe mi? Dibe mi?

¹⁰⁵³ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 409-410.

¹⁰⁵⁴ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 410.

¹⁰⁵⁵ Hosking, a.g.e., 2015, 482-483.

¹⁰⁵⁶ Tresidder, a.g.e., 1999, 156.

*По ровной глади, по косогорам,
Куда ни мчатся, мне все равно.
И колокольчик напевом спорым
Меня уводит. На высь? На дно?*¹⁰⁵⁷

Şairin, anayurduna duyduğu özlemi göç döneminde kaleme aldığı şiirlerine en güzel örnek olarak *Tutuklu (Uzник, 1922)* adlı şiirini vermek mümkündür. Şiirde anlatıcı, kendini kafesinde oturan, zümrüt yeşili renge sahip bir papağana benzettir. Sembolizm sözlüğüne bakıldığında papağan, bir kuş olmasına karşın insanın konuşmalarını taklit etmesi bakımından iki dünya arasında bir elçi olarak yorumlanır.¹⁰⁵⁸ Burada papağan aracılığıyla şair, kendini anlatır. Bununla birlikte şair, papağan sembolü aracılığıyla doğaya olan sevgisini yansıtır ve bunu vurgulamak için de papağanı zümrüt yeşili olarak nitelendirir. Şair, aynı zamanda, bir göçmen olarak yabancı bir memlekette kendini özgür hissetmediğini, kendini bir tutuklu gibi hissettiğini dile getirir. Balmont, benzer düşüncelerini 24 Haziran 1921 yılında kaleme aldığı “Yarın (Zavtra)” adlı yazısında şöyle aktarır:

*Sovyet Rusya'yı terk ederek bir hapisaneden kaçtım ve elbette, bu inanılması zor, Rusya'nın eski günlerini aklından çıkaran şeytan çarlığıyla kıyaslandığında Avrupa, güzellikler çarlığı. Fakat bu, işkence çeken insanın inanılmaz felaketten üç sene sonra kendine gelmesi için o günlerde gerekli olan bir şey. Ruhum daha fazlasını, tok bir karındansa, dışarıda özgür bir hayat yaşamayı istiyor.*¹⁰⁵⁹

Şairin bu düşünceleri, şiirin ilk dördlüğünde şöyle yansıma bulur:

*Komşu evde
Bir tutuklu var
Benim gibi, kaybeden
Ana yurdunu,
Kafesinde kanatlı,
Kızgın, yüksek sesli,*

¹⁰⁵⁷ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 410.

¹⁰⁵⁸ Tresidder, a.g.e., 1999, 288.

¹⁰⁵⁹ Balmont, K.D. (1992). *Gde moy dom? Stihotvoreniya, hudojestvennaya proza, stst'i, oçerki, pis'ma.* (V. Kreyd Ed.) Moskva: İzdatel'stvo “Respublika”, 218.

*Tatamen zümrüt yeşili
Papağan.*

*В соседнем доме
Такой же узник,
Как я, утративший
Родимый край,
Крылатый в клетке,
Сердитый, громкий,
Весь изумрудный,
Попугай.¹⁰⁶⁰*

Bir sonraki dörtlükte anlatıcı, kendisiyle özdeşleştirdiği papağanın geçmişini, tropik ormanlar çarlığında keyif içerisinde geçirdiği neşeli günlerini anlatır. Şair burada kendisinin bir zamanlar memleketinin ormanlarında ve bahçelerinde geçirdiği günlere özlemine aktarır. Şiirin devamında, bu güzel günlerin geride kaldığını, artık başka ülkelerde, Paris'te demir bir kafes içinde yaşadığını dile getirir. Balmont, 1923 yılında yayımladığı “Yataksız Nehir (Bez ruslo)” adlı yazısında da bu düşüncesini şöyle ifade eder:

Gurbetteyim, buradaki yaşamın ruhuyla bir bağım yok ve her ne kadar benden oraya, oradan bana ruhun esintisi, hala atan, durmamış, fakat zorla, kurtuluş ışığı göremediğim işkenceyle atan kalbimin sesi gelse de Annem ile, anayurdum ile de bir bağım yok. Gurbetin yollarında daha fazla ilerledikçe anayurdumla olan bağım daha da zayıflıyor ve kendime şu soruyu daha sık soruyorum: orada, hapisanede olmak burada özgür olmaktan daha iyi değil mi? Burada gerçekten özgür müyüm?¹⁰⁶¹

Böylece şair, şiirde “demir kafes” ile kendini bir zamanlar vatanındaki gibi özgür hissetmediğini, fiziksel olarak özgür olsa da manevi olarak kendini hapiste hissettiğini anlatır:

*Yakalandı,
Yolunu tamamladı,*

¹⁰⁶⁰ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 394.

¹⁰⁶¹ Balmont, K.D. (1992). *Gde moy dom? Stihotvoreniya, hudojestvennaya proza, stst'i, oçerki, pis'ma.* (V. Kreyd Ed.) Moskva: İzdatel'stvo “Respublika”, 276.

*Parlayan yerlerden
Başka ülkelere.
Dumanlı Paris'te
Sivriltiliyor gagasını
Demir kafesi içinde
Pencerede.*

*Он был уловлен,
Свершил дорогу,
От мест сияющих
К чужой стране.
В Париже дымном
Свой клюв острит он
В железной клетке
На окне.¹⁰⁶²*

Son dörtlükte şair, “yeşil işaret” olarak nitelendirdiği ve kendisiyle özdeşleştirdiği papağanın düşünceler içerisinde olduğunu dile getirir. Şairin, etrafta yayılan bir ses olarak tasvir ettiği “Aptal!” nidasıyla kendi iç sesini yansıttığı ve ülkesini terk ederek bir göçmen olarak yaşamayı aptallık olarak değerlendirdiği söylenebilir:

*Ya kendi hakkında
Ya benim hakkımda
Düşünceler içerisinde
Yeşil işaret.
Ancak keskin bir biçimde
Evden eve
Yükseliyor bir nida:
Aptal! Aptal!*

И о себе лу,

¹⁰⁶² Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 394.

*И обо мне ли,
Он в размышлении,
Зеленый знак.
Но только резко
От дома к дому
Доходит возглас: -
«Дурак!» «Дурак!»¹⁰⁶³*

Balmont, *Siyahlara Bürünmüş Dul* (*Çyornaya vdova*, 1927) adlı şiirini Rus göçmen şairlerden İvan Sergeyeviç Şmelyov (1873-1950)'a ithafen kaleme alır. Şmelyov da Balmont gibi 1922 yılında Rusya'dan Fransa'ya göç eder ve bir süre Balmont ile komşu olur.¹⁰⁶⁴ Şiirle ilgili çok fazla bilgi bulunmamasıyla beraber Rus göçmenlerin geçirdikleri zor günlerin ve Balmont'un Rusya'ya duyduğu özleminin şiire yansıdığı görülmür. Burada Balmont'un baş harflerini büyük olarak yazdığı siyahlara bürünmüş dul, çok sayıda kayıp veren, yıllardır süregelen çarlık sistemini, çarını kaybeden talihsiz Rusya'yı simgeler. Şiirin ilk dördünlüğünde şair, gece yarısı örtüsü üzerinde ışıkların mahmurluğunun yer aldığı, siyahlara bürünmüş bir dudu çağırdığını dile getirir. "Örtüsünde ışıkların mahmurluğu" ifadesi, Rusya'da savaşın siyah renge bürüdüğü ortamda gün ışığının ve doğanın renklerinin tam anlamıyla kendini gösterememesini anlatır. Şair, gece vaktinde siyahlara bürünmüş dudu çağırdığı ifadesiyle anayurduna, özüne duyduğu özlemi aktarır ve yaşamın asıl anlamını "ekmek" ile simgeler. Muhtemelen duygularının yoğunlaştığı zaman dilimini vurgulamak için gece yarısı kelimesinin ilk harfini büyük harfle yazar:

*Biliyorum Siyahlara bürünmüş dudu
Örtüsünde ışıkların mahmurluğu,
Gece yarısı çağırıyorum onu
Onunla biliyorum ekmeği paylaşmayı.*

Я знаю Черную вдову,

¹⁰⁶³ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 394.

¹⁰⁶⁴ Balmont, K.D. (1992). *Svetly čas. Stihotvoreniya i perevodt*. Moskva: İzdatelstvo "Respublika", 554.

*В ея покрове – светов мленье,
Ее я Полночью зову,
С ней хлеба знаю преломленье.*¹⁰⁶⁵

Bir sonraki dörtlükte şair, aklında Rusya varken içki içtiğini ve bu şekilde anayurduna olan bağlılığını ortaya koyduğunu “*Onunla bir kadeh koyu şarabı/ İçiyorum sessizce, yemini yerine/ Sadece ona bağlı olduğunun ruhutun (С ней кубок темного вина /Я пью безгласно, в знак обета, /Что только ей душа верна)*”¹⁰⁶⁶ dizelerinde dile getirir. Son dörtlükte şair, masada asma ve tohumla dolu bir başak gördüğünden bahseder. Şair, Slav mitolojisinde verimi çağrıştıran bu iki sözcük aracılığıyla Rus ruhuna gönderme yapar ve milli özün korunduğu eski günlere dönebilme umudunu, o günlere özlemine aktarır:

*Karanlıkta uzaklaşırken
İlk ışığın ince bir saç teline benzediği yerde
Masada görüyorum asmayı
Ve tohumla dolu sağlam bir başağı.*

*Когда ж она уйдет во мгле,
Где первый луч – как тонкий волос.
Лозу я вижу на столе
И, полный зерен, крепкий колос.*¹⁰⁶⁷

Sadece (Tol'ko, 1922) adlı şiirinde Balmont, kendi ülkesi ile gezip gördüğü ülkeleri kıyaslar. Şair, Kahire’de müezzinin ezan okuduğundan, Endonezya’da bulunan ve Budizmin merkezi olarak bilinen Java adalarından ve burada yer alan dini bir mabet olan Borobudur’dan bahseder. Böylece, gezip gördüğü yerelere özgü kültürel özellikler hakkında da bilgi verir. Devam eden dizelerde şair, Hinduizmde tanrıların tanrısı olarak bilinen ve

¹⁰⁶⁵ Balmont, a.g.e., 1992, 347.

¹⁰⁶⁶ Balmont, a.g.e., 1992, 347-348.

¹⁰⁶⁷ Balmont, K.D. (1992). *Svetly ças. Stihotvoreniya i perevodı. Moskva: İzdatelstvo “Respublika”, 348.*

aynı zamanda gök gürültüsü tanrısı olan¹⁰⁶⁸ İndra başta olmak üzere pek çok tanrının kutsadığına inanılan Varanasi' şehrine ve "İir" ile simgelediği Antik Yunan kültürünün hüküm sürdüğü bölgelere gittiğini anlatır. Şiirin devamında eski şöhretli günlerinin izlerini hala taşıyan Roma'nın yanı sıra Mekke, Şam ve Bağdat'ı da gördüğünden bahseder. Şair ne o zamana kadar gördüğü yerlerin ne de şiiri kaleme aldığı dönemde bir göçmen olarak yaşadığı Paris'in ona kutsal sözler söylemediğini dile getirir. "Kutsal sözler" ile şair, bu yerlerin ona milli ya da manevi bir bağ hissettirmediğini ima eder. Bu nedenle şair, anayurdundan başka hiçbir yerde mutlu olamadığını ve Rusya'ya özlem duyduğunu "*Sadece tek kelime gerekli bana: Moskova!*" dizesiyle yansıtır:

Ne günlerin şanının hala canlı kaldığı Roma

Ne sesleri güzel olan isimler,

Mekke'nin, Şam'ın, Bağdat'ın gölgesi.

...

Söylemiyor bana kutsal sözleri

Ve Paris'te ihtiyacım yok hiçbir şeye

Sadece tek kelime gerekli bana: Moskova!

Ни Рим, где слава дней еще жива,

Ни имена, чей самый звук- услада,

Тень Мекки, и Дамаска, и Багдада,-

...

Мне не поют заветные слова,-

И мне в Париже ничего не надо,

Одно лишь слово нужно мне: Москва.¹⁰⁶⁹

Bendeki Ona (Moyo-yey, 1923) adlı şiir kitabına ismini verdiği *Bendeki Ona* şiirinde Balmont, Rusya'nın kendisine edebiyat alanında bir ilham kaynağı olması açısından taşıdığı anlamı ele alır. Şair, Rusya'yı kendisinin yaratmadığını, ancak onu kalemiyle süslediğini, yani kendi duygu ve düşünce dünyasındaki tasvirler doğrultusunda Rusya'ya ithafen eserler kaleme aldığını

¹⁰⁶⁸ Balmont, a.g.e., 1989, 231.

¹⁰⁶⁹ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 396.

dile getirir. Anlatıcı, Rusya'yı “eski zamanların güçlü bir şiiri” şeklinde betimleyerek, Rusya'nın bu topraklar üzerinde yaşanan duyguları, geçmişi ve bu coğrafyanın doğasını yansıtmaya bakımdan onu başlı başına bir eser, yapıt olarak kabul ettiğini ifade eder. Böylece şair, başlı başına bir şiir olarak gördüğü ve pek çok şairin şiirler yazdığı Rusya'nın kendi duygu dünyasındaki tezahürünü ortaya koyduğunu anlatır:

*Selamlıyorum seni, kadim, güçlü şiir,
Benim yazmadığım, ama benim süslediğim,
Âşıkların ruhunun ateşiyle tamamen yeniden eritilmiş,
Çiy ve deniz dalgalarının köpüğüyle serpiştirilen.*

*Приветствую тебя, старинный крепкий стих,
Не мною созданный, но мною расцвеченный,
Весь переплавленный огнем души влюбленной,
Обрызганный росой и пеной волн морских.¹⁰⁷⁰*

Şiirin devamında anlatıcı, Rus doğasının güzelliklerini, doğa olaylarını betimler ve Rusya'yı şiirlerinde tamamen özgür bir ülke olarak tasvir ettiğini “Benim yeniden yarattığım sen, kuşların kanatlarındansın tamamen. (Мной пересозданный, ты весь из крыльев птиц.)”¹⁰⁷¹ dizesiyle vurgular. Şair, şiirlerinde Rus doğasını yoğun bir biçimde işleyen A.A. Fet ve romantizmin en güçlü temsilcilerinden A.S. Puşkin'in dönemine, yani Rus ruhunun sıkı bir biçimde korunup eserlere yansıdığı edebiyata yönelme arzusunu şöyle ifade eder: “Ve kafiye, hayallerin anası, elinde ezilmeyen. /Parla Fet'ten Puşkin'e dönüş yoluyla /Ve eski zamanlara sıçra ateş nöbetleri yoluyla. (И рифма, завязь грез, в тебе рукой не смята. От Фета к Пушкину сверкни путем возврата /И брызни в даль времен дорогой огневиц.)”¹⁰⁷²

Göçebe Ruh (Zablujdayuşçaya duşa, 1922) adlı şiirinde şair, Rus halkının uzun yıllar koruduğu ancak devrimle birlikte değersizleştirilen Rus ruhunu işler. İlk dörtlükte yer alan “Cansız gözlerde sönmüş Güneş dizileri.

¹⁰⁷⁰ Balmont, a.g.e., 1989, 156.

¹⁰⁷¹ Balmont, K.D. (1989). *Solneçnaya pryajka. Stihotvoreniya. Oçerki*. Moskva: Detskaya literatura, 156.

¹⁰⁷² Balmont, a.g.e., 1989, 156.

/Gururun taşkın sevincinin karşılığında” dizelerinde Bolşeviklerin karşısında yaşama sevincini kaybeden, hayat ile ilgili ümitlerini kesen insanlardan bahsedilir. Şair, “*Grileşiyor cılız ve çimsiz çöller. /Kuyunun göz bebeği, fakat sadece ölüm korkusu var onda.*” dizelerinde bozkırların çatışmaların dumanından grileştiğini ve Rus coğrafyasının topraklarını ölüm korkusunun sardığını anlatır. “Kuyunun göz bebeği” ile şair, “kuyu” ile simgelenen yeryüzü üzerinde kendisi için en güzel ülke olan anavatanını simgeler:

*Cansız gözlerde sönmüş Güneş dizileri.
Gururun taşkın sevincinin karşılığında
Grileşiyor cılız ve çimsiz çöller.
Kuyunun göz bebeği, fakat sadece ölüm korkusu var onda.*

*Ряды погасших солнц в безжизненных глазах.
Взамен веселия ликующей гордыни,
Сереют чахлые бестравные пустыни.
Колодезный зрачок, но в нем лишь мертвый страх.¹⁰⁷³*

Şair, bir sonraki dörtlükte “*Dün kibirli ve görkemli olan, şimdi /Bekliyor ürkek ürkek merhametin gelmesini.*” dizelerinde soyluların yönetiminde olduğu Çarlık Rusya’sına göndermede bulunur. Bir zamanlar gösteriş içinde halktan soyutlanmış bir biçimde yaşayan soyluların içinde buldukları zor şartlarda yaşamlarını devam ettirmeye çalıştığını, baskı altında olduklarını anlatır. Şair, dünyanın kalbi olarak gördüğü Rusya’daki savaş ortamını “kül” ile simgeler. “Cimri oldu insan” ifadesiyle insanların birbirlerine yardım edecek halde olmadığı vurgulanır. Ayrıca şairin, I. Dünya Savaşı’nın henüz sonlandığı dönemde Rusya’nın içinde bulunduğu duruma hiçbir ülkenin yardım etmemesine sitem ettiği de söylenebilir:

*Aklını yitirmişlerin saçlarında kuru toprak topağı var
Dün kibirli ve görkemli olan, şimdi
Bekliyor ürkek ürkek merhametin gelmesini.
Fakat cimri oldu insan ve dünyanın kalbinde kül var.*

¹⁰⁷³ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 422.

Комки сухой земли в безумных волосах.

Вчера надменная и пышная, отныне

Она пугливо ждет прихода благостыни.

*Но скуп стал человек, и в сердце мира прах.*¹⁰⁷⁴

Şair, eski Rusya'daki yaşamın artık kalmadığı gibi Rus doğasının eski günlerdeki manasının da bulunmadığını, o günlerin neşesi ve canlılığının artık yer almadığını “Çiçekli gösterişi söndü canlı çimlerin. /Göstermeyecek günün şefkatini. Söylemeyecek gecenin sırrını. (Погасла трав живых цветная узорочь. /He явит ласку день. He скажет тайну ночь.)”¹⁰⁷⁵ dizelerinde aktarır. Şair, arayış içindeki ruhun nehirlere boyu gittiğini ve balıkların arka arkaya öldüğünü dile getirerek, “Yaratılış” kitabının yedinci bölümüne göndermede bulunur. Bu bölümde İsrail halkını özgür bırakmayan ve Tanrı’yı kabul etmeyen firavuna tanrının gücünü kabul etmesi için Musa ve Harun elçi olarak seçilir. Musa, Harun’un değneğini ırmağın sularına vurur. Bunun üzerine bütün sular kana dönüşür, ırmaktaki balıklar ölür ve ırmak kokmaya başlar.¹⁰⁷⁶ Şair, Tevrat’taki bu rivayete gönderme yaparak kendi gücünü kanıtlamak amacıyla Bolşeviklerin çok sayıda insanın hayatını kaybetmesine ve Rusya’nın her yerinde kan akmasına neden olduğundan söz eder. “Başkasının uçurumundayım. Tam da aynı acı var” dizesinde yabancı bir memlekette yer almasına karşın Rusya için aynı acıları birebir hissettiğini aktarır. Bununla birlikte şair, özünü koruduğu ruha, anavatanına yardım edemeyeceğinden dolayı duyduğu hüznü dile getirir:

Nehirler boyunca gidiyor. Arka arkaya öldü balıklar.

Başkasının uçurumundayım. Tam da aynı acı var.

Ve öz ruhuma yardım edemeyeceğim.

Она идет вдоль рек. Все перемерли рыбы.

Я в пропасти иной. Но та же боль точь-в-точь.

*И той родной душе я не могу помочь.*¹⁰⁷⁷

¹⁰⁷⁴ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 422.

¹⁰⁷⁵ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 422.

¹⁰⁷⁶ İnternet: <https://incil.info/kitap/exo/7> Erişim Tarihi 10.10.2021.

¹⁰⁷⁷ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 422.

Geceleyn (Noç'yu, 1922) adlı şiirde bir göçmen olarak şairin hissettiği düşünce ve duyguların yansımaları yer alır. Anlatıcı, sabaha karşı aklına gelen kötü düşünceleri ruhunda biriken bir zehir olarak betimler ve ruhundaki bu karamsarlığın sebebi olarak tarlalarda akan kanı ve ruhların feryadını, yani İç Savaş'ı gösterir. Şair, İç Savaş'ın ulaştığı boyutu kardeşin kardeşi vahşi bir hayvan olarak gördüğü bir durum olarak betimler ve bu durumun tarihte daha önceden de yer aldığından, şimdi yine var olduğundan bahseder. Balmont, Marina Tsvetayeva'nın *Yedi Kılıç Sapladılar Kalbine (Sem' meçey pronzali serdtse, 1918)* şiirine göndermede bulunur. Tsvetayeva, şiirinde Meryem'in oğlu İsa'nın kalbine yedi kılıç geçirdiklerini dile getirir. Yedi kılıç, İsa'nın ve annesi Meryem'in yedi acısını simgeler. Bu acılar, İsa'nın sekizinci günde sünneti, bahçede kanının durması, İsa'nın kırbaçlanması, başına dikenli taç giydirilmesi, İsa'nın kanayan vücudundan kaftanın çıkarılması, İsa'nın çarmıha çivilenmesi ve kaburga kemiklerinin kırılmasıdır.¹⁰⁷⁸ Balmont, şiirinde İsa ile Rusya'yı simgeler ve "ben" ile kendini anavatanı Rusya'nın yerine koyar. "Cellâtların elinde, işkence sehvasında olduğu" ifadesiyle şair, Rusya'nın Bolşeviklerin elinde olmasını anlatır:

*Bir ölüm bloğuna bağlıyım
Yedi kılıç alarak ben kalbimde,
İşkence sehvasında uzanmışım
Cellâtların elinde.*

*Я прикован к мертвой глыбе,
В сердце взявший семь мечей,
Я раскинутый на дыбе
Под рукою палачей.*¹⁰⁷⁹

Şair, karanlıkta horozun bir kararı andırır biçimde şarkı söylediğini ve bu sesin, ellerin ve ayakların çivilenmesi için bir çağrı olduğunu dile getirir. Şair burada İncil'de geçtiği üzere on iki havariden biri olan Petrus'un horoz ötmeden önce İsa'yı inkâr etmesi ve daha sonrasında İsa'nın çarmıha

¹⁰⁷⁸ Sazonova, L.İ. (2006). *Literaturnaya kul'tura Rossii. Rannee novoe vremya*. Moskva: Yazıki slavyanskikh kul'tur, 317.

¹⁰⁷⁹ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 433.

gerilmesine gönderme yapar. Matta İncili'nin yirmi altıncı bölümünde bu rivayet şöyle yer alır:

*Petrus O'na, 'Herkes senden ötürü sendeleyip düşse de ben asla düşmem' dedi. 'Sana doğrusunu söyleyeyim' dedi İsa, 'Bu gece horoz ötmeden beni üç kez inkâr edeceksin.' Petrus, 'Seninle birlikte ölmem gerekse bile seni asla inkâr etmem' dedi. Öğrencilerin hepsi de aynı şeyi söyledi.*¹⁰⁸⁰

Şiirde “*Bitmeyen yeni bir acıya /Aniden götürüyor bu ses /İşte o, karanlığın uçurumundan bir haç, /Çivi hazır eller ve ayaklar için. (К новой боли неумной /Вмиг уводит этот звук. /Вот он, крест из бездны темной, /Гвоздь готов для ног и рук.)*”¹⁰⁸¹ dizelerinde bu rivayet anlatılır. Şair, “yılan” simgesiyle bu kötü olayı pekiştirir. Yılan, İncil’de Tanrı’nın yarattığı hayvanların arasında en kurnazı¹⁰⁸² olarak yer alır. Bilindiği üzere yılan, Havva ve Âdem’in yasaklı elmadan yiyerek cennetten kovulmasına ve böylece yeryüzü üzerinde kötülüklerin başlamasına neden olur. Bu açıdan şiirde yılanın en iyi haberci olarak betimlenmesi, yeryüzü üzerinde ihanetin, hainliğin, kötülüğün başlangıcını işaret eder:

*Manevi karanlık kötü bir büyücü,
Varlığın gizemi tüyler ürpertici.
En iyi haberci
Kurnaz yılan idi.*

*Мрак духовный- злой кудесник,
Жутки тайны бытия.
Самый добрый благовестник
Был лукавая змея.*¹⁰⁸³

Devam eden dörtlükte “ismi sert bir kaya gibi olan Petrus” betimlemesiyle Petrus’un İsa’ya derinden bağlı olduğunu iddia etmesine karşın, ona ihanet etmesi yinelenir. Şair, çizginin geldiği vakitte Petrus’un en güzel ateşini yaktığı ifadesiyle, İsa’yı inkâr ederek çarmıha gerilmesine ve

¹⁰⁸⁰ İnternet: <https://incil.info/arama/Matta+26> Erişim Tarihi 01.10.2021.

¹⁰⁸¹ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 433.

¹⁰⁸² İnternet <https://incil.info/arama/Yaratilis+3> Erişim Tarihi 01.10.2021.

¹⁰⁸³ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 433.

yeryüzü üzerindeki yaşamının son bulmasına, ancak sonsuz, yeni bir yaşama başlamasına neden olduğunu anlatır. Burada şair, Petrus'u kendisiyle özdeşleştirir. Rusya'dan kaçarak anavatanını inkâr ettiği ve ona ihanet ettiği düşüncesini Petrus'un İsa'yı inkâr etmesine benzetir:

*İsmi sert bir kaya gibi olan Petrus,
Çizginin geldiği vakitte,
En güzel ateşini yaktı,
Ve inkâr etti İsa'yı.*

*Петр, чье имя - крепкий камень,
В час, когда пришла черта,
Погасил свой лучший пламень,
И отрекся от Христа.¹⁰⁸⁴*

Anlatıcı, devam eden dörtlükte ana yurdunun solgun bir hayal gibi kendisine görüldüğü, bu hayalin kendisine uykulu çiçekler getirdiği ve bu çiçeklerin her birinde yıldızlı bir işaretin yer aldığından bahseder. Böylece, anayurt özleminin kendisi için bir yaşama umudu olduğunu ifade eder. Şair, “uykulu çiçekler” ile gece vakti aklında beliren düşünce ve duyguları simgeler. Bu çiçeklerin her birinin yıldızlı bir ize sahip olması, Rusya'da geçirdiği gecelerden izler taşıdığı anlamına gelir. Bununla birlikte yıldız, Hıristiyanlıkta İsa'yı sembolize eder ve kurtuluş ile bağdaştırılır. Bu bağlamda “yıldızlı izler” ifadesinin şairin kendisi ve ülkesi için bir kurtuluş ümidi anlamına geldiği de söylenebilir:

*Uzak sınırlardan,
Yolu tamamlayarak yeniden geldi.
Bana uykulu çiçekler getirdi,
Her birinde yıldızlı bir iz var.*

*Из пределов отдаленных,
Путь свершив, пришла опять.
Принесла цветов мне сонных,*

¹⁰⁸⁴ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 433.

*В каждом звездная печать.*¹⁰⁸⁵

Bir sonraki dörtlükte şair, anavatanına özlem içerisinde bir çocuk gibi ağlayarak uyduğunu ve ince, beyaz bir ışığın belirmediğini, yani rüyalara, hayal dünyasına daldığını anlatır. Balmont, “Gurbet (Çujbina, 1921)” adlı yazısında “*Asıl olan şu, ben gurbetteyim. Buradan oraya, oradan da buraya tüm duyguların, yorgun atan kalbimin sesinin herhangi bir çıkışı olmayan hüznüyle, ıstırapla ulaşmasına rağmen annemle, memleketimle gerçek bağımın uzağım.*”¹⁰⁸⁶ sözleriyle fiziki olarak uzak kalmasına karşın manevi olarak anavatanıyla beraber olduğundan bahseder. Şair, şiirin son dörtlüğünde de benzer bir biçimde “anne” ile sembolize ettiği Rusya’nın kendisine ihanet etmediğini, manevi olarak her daim yanında yer aldığını, anlatıcı için bir yaşam kaynağı olduğunu ifade eder:

*Sadece Annemiz ihanet etmez bize
Uykusuzları götürür uykuya.
Köpürtüyor dağları Denizdeki fırtına,
Yüzüyorum ve boğulmayacağım.*

*Только Мать нам не изменит,
Уведет бессонных к сну.
Буря в Море горы пенит,
Я плыву и не тоню.*¹⁰⁸⁷

Bana Sitem Edene (Uprekayuşçemu menya, 1922) adlı şiirinde Balmont, yine devrimi eleştirirken Rusya’nın içinde bulunduğu zor koşulların ruh dünyasında yarattığı etkileri dile getirir. Şiirin ilk dörtlüğünde şair, ülkede meydana gelen öfke ve nefret dolu kaos ortamının, savaşın kendi kişiliğine uygun olmadığını, şiirlerinde güzel şeyleri yansıttığı bir hayal dünyasına sahip olduğunu dile getirir. Şair, yine de objektif kalmak istediğini “yargılamak bana düşmez” dizesiyle anlatır:

¹⁰⁸⁵ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 434.

¹⁰⁸⁶ Balmont, K.D. (2001). *Avtobiografiçeskaya proza*. Moskova: Algoritm, 486-487.

¹⁰⁸⁷ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 434.

*Belki, yargılamak hiç düşmez bana,
Belki, öfke hiç de benim kaderim değil
Güzel şeylerin şarkıcısıyım ben, düşüncelerin yaratıcısı, savaşçı değil,
Süngü kaldırmadım, siperlerde yer almadım.*

*Может быть, судить я вовсе недостоин,
Может быть, что гнев совсем не мой удел,
Сладкопевец я, создатель дум, не воин,
Штык не поднимал, в окопах не сидел.¹⁰⁸⁸*

İkinci dörtlükte şair, yeryüzünde yaşanan kötü olaylardan kaçış noktası olarak manevi dünyayı gördüğünü “yüce olan” ve “yükseklik” kelimeleri aracılığıyla simgeler. “*Okyanus gibi olmak, çölünde umursamazlığın/ Dalgayı biriktirmek, sürükleyerek şiiri sonsuzluğa*” dizelerinde “umursamazlığın çölü” ifadesiyle simgelediği uçsuz bucaksız yeryüzünde başka bir dünyanın sonsuzluğuna, özgürlüğüne dalarak bunu şiirlerine yansıttığından söz eder. Böylece şair, şiirlerini sonsuzluğa sürükleyerek ebediyeti eserlerinde konu edineceğini ve böylece eserlerinin de baki kalacağını dile getirir:

*Belki de sen haklısın, daha güzel yüce olan,
Yüksekliği hatırlamak ve her şeyi affetmek başkalarında olan.
Okyanus gibi olmak, çölünde umursamazlığın
Dalgayı biriktirmek, düşürerek dizeyi Sonsuzluğa.*

*Может быть, ты прав: Красивее величье,
Помнить высоту, и все прощать в других.
Быть как Океан, в пустыне безразличья
Накоплять волну, роняя в Вечность стих.¹⁰⁸⁹*

Şair, bir sonraki dörtlükte “sükûnetin aynası” ile kendini huzurlu hissettiği ve ruhsal özünün yansıma bulduğu anavatanını simgeler. Bu doğrultuda, “aynanın kırılması” Rusya’daki huzur ve sükûnet ortamının

¹⁰⁸⁸ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 389.

¹⁰⁸⁹ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 389.

bozulmasını sembolize eder. “Milyonlarca ruh, kısılcacında ateşin ve yakıcı sığağın” dizesi de pek çok insanın tehlike içerisinde olduğunu anlatır. Şair, meydana gelen tüm bu olumsuzlukların kendisini etkilediğini ve bunun sonucunda da eskisi gibi şiir yazamadığını ifade eder. Devrimin şair üzerinde yarattığı psikolojik etkilerin yanı sıra şairin, bireysel özgürlüğünü düşünerek Rusya’yı terk etmesine ve anayurdu için verilen savaşın içinde yer almamasına duyduğu hüznün yansıma bulur:

*Hayır, yapamam, sükûnetin aynasına,
Bakmadan ona, düşürüyorum, işte, kırıldı.
Milyonlarca ruh, ateşin ve yakıcı sığağın kısılcacında,
Şarkı söylemek mümkün değil artık eskisi gibi, gücüm yok.*

*Yargulamak istemiyorum, fakat sadece tüm acısıyla,
Yaralanmış ruhumu yeniden kaldırmam gerek ayağa,
Utanan birisini kendi özgürlüğü için
Annesini koruyamayarak meydan veren düşmana.*

*Нет, я не могу, в зеркало покоя,
Не смотрясь в него, роняю- вот- разбил.
Миллионы душ в тисках огня и зноя,
Петь, как раньше пел, сейчас нельзя, нет сил.*

*Не судить хочу, но только всею болью
Раненой души я должен восстать,
Что постыден тот, кто к своему раздолью
Допустил врага, не защищая Мать.¹⁰⁹⁰*

Devam eden dörtlükte şair, yeryüzü üzerinde yaşayan tüm insanların kaderini belirleyen bir “dokumacının”, yani tanrısal bir gücün yer aldığını ifade eder. Şairin “Korku hissetmeden boğuldum denizde” dizesinde “deniz” ile bir önceki dörtlükte de ortaya koyduğu üzere duygu dünyasını ya da bilinçaltını ima ettiği düşünülebilir. “Okyanus karar verdi ve beni çekmedi

¹⁰⁹⁰ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 389.

dibe” dizesinde ise yaşam kaynağı, evrenin yaratıcısı olarak görülen “okyanus” ile şairin kaderi simgelenir. Böylece şair, kaderin kendisini dibe, felakete çekmediğini, Rusya’dan göç ederek kurtulmasını sağladığını dile getirir. Bununla birlikte şair, göç ettiği yerde şiirler yazmaya devam ettiğini, ancak bu durumun kendisinde bir burukluk yarattığını “*Fakat şiirler yazıyorum kırık elimle ben*” dizesiyle aktarır:

*Gizemli bir Dokumacı kadın her birimiz için
Dokuyor kaderi. Ancak bir şeyi biliyorum sadece
Korku hissetmeden, boğuldum Denizde,
Okyanus karar verdi ve beni çekmedi dibe.*

...

*Ölümü arzu ederek ölçtüm yüksekliği aydınlık olan ben,
Aşağı düştüm atarak bir kenara insanların dünyasını
Kader böyle istedi burada melodiler dokumamı,
Fakat şiirler yazıyorum kırık elimle ben.*

*Каждому из нас таинственная Пряжа
Выпрядет удел. Но знаю лишь одно:-
В Море я тонул, не ощущая страха,
Океан решил- не взял меня на дно.*

...

*Смерти пожелав, измерил высоту я,
Ясный, падал вниз, бросая мир людской.
Рок так пожелал, что здесь напевы тку я,
Но пишу стихи я сломанной рукой.¹⁰⁹¹*

Şair, bir hain olmaktan duyduğu korkuyu ebediyete kavuşacağı ölüm düşüncesi karşısında hissetmediğini şöyle anlatır:

*Kader ateşe gönderecek ve enginlikten sıçrayacağım
Çünkü nasıl korkak olunur anlatıyorum.
Sadece bir korkunun uç noktasını biliyorum:*

¹⁰⁹¹ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 389-390.

Korkunç derecede alçak olmanın ve kalbi kör etmenin.

Рок пошлет в огонь,- и ринусь я с размаха,

Ибо не пойму, как можно трусом быть.

Знаю острие единого лишь страха:-

Страшно низким стать, и сердце ослепить.¹⁰⁹²

Şair, kendisi de dâhil olmak üzere, kalplerini ve gözlerini kör edenler olarak betimlediği ve Rusya'yı terk eden kişilerin, savundukları değerleri ilk önce kendilerinin hiçe saymış olduğunu dile getirir. Çünkü o dönemde devrimi destekleyen aydın kişiler acı çekerek, mücadele vererek aydınlığa, Tanrı'ya kavuşmanın mümkün olduğu görüşünü savunur, ancak pek çoğu, Rusya'dan ilk fırsatta göç eder. Bu bakımdan şairin kendi de dâhil olmak üzere “ev” ile simgelediği anayurdu terk eden tüm aydınları eleştirdiği gözlemlenir:

Kör olduğunu sen anla kalplerinin

Kendi evlerine arka çıkmak istemeyenlerin.

Ve iki kat daha kör ediyorlar kendi gözlerini

İnkâr ederek kendi gönderdikleri haçla birleşmeyi

Так пойми же ты, что сердце в них слепое,

В тех, кто не хотел за свой вступиться Дом.

И они себя слепят еще и вдвое,

Отрекаясь быть с им посланным крестом.¹⁰⁹³

Bendeki Ona adlı şiir kitabında yer alan *Guguk Kuşu (Kukuşka, 1923)* adlı şiirinde Balmont, yine göçmenliği konu edinir. Şair, ilk kıtada guguk kuşunun bir Ekim gece yarısında on iki kere öttüğünden ve o gece hiçbir mucizenin gerçekleşmediğinden bahseder. Sembolizm sözlüğüne bakıldığında guguk kuşu, bahar, yaz ve zenginlik gibi güzel şeylerin habercisi olarak

¹⁰⁹² Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 390.

¹⁰⁹³ Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah*. Tom IV: V razdvintoy dali: Poema o Rossii; Gimni; pesni i zamışli drevnih; Marevo. Moskva: Knigovek, 390.

yorumlanır.¹⁰⁹⁴ Slav mitolojisinde de guguk kuşu, haberci olmasının yanında yalnızlık ve mutsuz bir kaderin sembolü olarak bilinir.¹⁰⁹⁵ Şiirde de benzer bir biçimde guguk kuşunun ötüşü, yeni birtakım olayların, gerçekleşmesi engellenemeyen ve gece yarısı patlak veren Ekim devriminin habercisi olarak yorumlanabilir. Guguk kuşunun on iki kere ötmesinin İncil ile bağlantılı olarak kullanıldığı söylenebilir. Zira İncil’de on iki, dünyanın düzenini oluşturan sayıdır ve şiirde bu anlamla bağlantılı olarak, guguk kuşunun on iki kere ötmesi, yeni bir düzenin haberini vermesini simgeler. Devam eden dizelerde anlaticı, çevresinde gelişen bu olayların kendi dünyasında hayal ettiği gelişmelerin dışında kaldığını, Rusya’nın eski günlerine döneceği, bu kötü günleri atlatacağına dair umutlarının ancak içki içtiği zaman, sadece kendi dünyasında ortaya çıktığını dile getirir:

*On iki kez öttü guguk kuşu
Bir Ekim gece yarısında
Hiç mucize yoktu orada
Bunları söylemiyorum boşuna
Ancak çok mutluydum yine de
O sesle kalpten konuştuğumda
Guguk kuşu ötüyordu çınlayarak
Sadece nöbetteki komşuların yakınında
Ormanlardaydım ruhumla
Şarkı söyleyen Mayıs’ın sardığı
Teselli buluyordum koyu çay ile
Ve mütevazı mahzenlerde bulunanlar ile
Doğrusu, dolapta, yemek odamda,
Bir şişe rom daha var
Yardımcı olacak okumama
Ana yurdumun meşeliğinin ördüğü
Uzaktaki günlerin canlı haberlerini.*

¹⁰⁹⁴ Tresidder, J. (1999). *Slovar’ simbolov*. Moskva: Fair-Press, 288.

¹⁰⁹⁵ Koval’, V.İ. (2016). *Mifologiçeskie verovaniya vostoçnih slavyan*. Posobie po kursu “Slavyanskaya mifologiya”. Gomel: GGU im. F. Skorini, 234.

*Двенадцать раз прокуковала
Кукушка в полночь октября.
Я это говорю не зря,
Тут чуда вовсе не бывало,
Но все же был я рад немало,
С тем звуком сердцем говоря.
Кукушка звонко куковала
Лишь у соседа на часах.
А я душою был в лесах,
Захваченных певучим маем,
И утешался крепким чаем,
И тем, что в скромных погребках,
Верней, в шкафу, в моей столовой,
Еще бутылка рому есть.
Она поможет мне прочесть,
Сплетенную родной дубровой
Далеких дней живую весть.¹⁰⁹⁶*

Devam eden dizelerde şair, Rusya'ya duyduğu özlemi dile getirir. Bu özlem, şairin Rus doğasının canlandığı, baharın cıvıl cıvıl yaşandığı Mayıs'a şarkı söylemesinde, yani Rusya'da yaşadığı bahara özlemine kaleme aldığı şiirlerinde yansıma bulur. Bunun yanı sıra şair, kendini Rusya'da hissedebilmek, o günlere en azından hayal dünyasında dönebilmek için içki içtiğini ifade eder. Böylece şair, bir göçmen olarak başka bir ülkede yaşamanın onu ne kadar mutsuz ettiğini gözler önüne serer:

*Hemen reddediyorum
Basit bir iftiranın ihtimalini
Şarabın başında, Mayıs'a şarkı söylediğimle ilgili.
Ve ilham aldığımı
Ve oyun oynayan hayalin hediyesini*

¹⁰⁹⁶ Balmont, K.D. (1992). *Svetly ças. Stihotvoreniya i perevodı*. Moskva: İzdatelstvo "Respublika", 322.

*Hayır, bunu çocukluğumdan beri biliyorum
Şairler sürüsünün bildiğinden daha fazla.
Böyle olduğum için af diliyorum
Fakat iki-üç kadeh romun hepsi
Bana duygusunu veriyor
Hala Rusya'da evimde olduğumun
Ve orada rahat edebileceğimin.*

*Я, не замедлив, отмечаю
Возможность легкой клеветы,
Что у вина я, в песне маю,
И вдохновенье занимаю,
И дар играющей мечты.
Нет, это с детства мне знакомо,
И больше, чем ордам певцов,
Прошу прощенья, я таков.
Но все же две-три рюмки рома
Мне ощущение дают,
Что я еще в России, дома,
И что возможен там уют.¹⁰⁹⁷*

Şiirin devamında şair, Rus doğasına dair tasvirlerini sürdürür ve Rusya'da insanların çalışma hayatında yer aldığı, herkesin koşturmaca içinde olduğu günlerden bahseder. Son kıtada ise Rusya'nın kendisi için artık uzak bir yer olduğunu “*Uzaktaki ilkbaharım.*” dizesiyle aktarır. Şairin guguk kuşunu “bilge” olarak nitelendirmesi, ona haber verici bir anlam yüklediği yönündeki düşüncemizi kuvvetlendirir. “*Uzun yaşamak mı kaderim?*” sorusuyla şair, bir göçmen olarak yaşamak zorunda kalmaktan, bu günlere tanıklık etmekten duyduğu hoşnutsuzluğu vurgular. Rusya'yı “yıldızlı baba”nın ekin ektiği, yıldızların bir başka parladığı ve ekinlerin daha özgür olduğu yer olarak tasviri, şairin kendisini Rusya'da daha özgür hissettiğini ve

¹⁰⁹⁷ Balmont, K.D. (1992). *Svetly ças. Stihotvoreniya i perevodı.* Moskva: İzdatelstvo “Respublika”, 322.

doğaya ana yurdunda çok daha farklı bir gözle baktığını ortaya koyar. Ayrıca Şair, “yıldızlı baba” betimlemesi ile Vahiy kitabında İsa’nın elinde yedi yıldızla tasvir edildiği “İlk ve Son İsa’dır” başlığına gönderme yapar:

*Naif orman kenarı
Uzaktaki ilkbaharım.
Söyle bana, bilge guguk kuşu,
Uzun yaşamak mı kaderim?
Guguk kuşu birden tt
Bir kere tt.
Fakat bu, vakit geldi demek.
Bana böyle az terek,
Sadece bir yılı önceden haber verseydi
Ne kadar mutlu olurum sonunda
Parçalanan uçurumdan,
TaŐlaŐan kalplerden
Gideceğime ekin tarlalarının nefes aldığı yere
Başka yıldızlarla dolu,
Yıldızlı Baba’mın ekin ektiği yere.*

*Лесная нежная опушка,
Моя далекая весна.
Скажи мне, вещая кукушка,
Надолго ль жизнь мне суждена?
Кукушка вдруг прокуковала,
Один прокуковала раз.
Но это значит, пробил час.
А если б, мне пропев так мало,
Она лишь год провозвещала, –
Как был бы рад я, наконец,
Что из разъятого обрыва,
От каменеющих сердец,
Уйду туда, где дышит нива*

*Иного, звездного налива,
Где сеет Звездный мой Отец.*¹⁰⁹⁸

Büyüyen Uzaklıkta adlı şiir kitabı içinde yer alan *Yaşanmış Bir Hikâye (Bil', 1929)* adlı şiirinde Balmont, Rus tarihinde adları geçen önemli yöneticileri tasvir eder. İlk dörtlükte şair, gökyüzünün hâkimi ve tanrıların arkadaşı olarak görülen, bundan dolayı özgürlüğün ve gençliğin simgesi olan¹⁰⁹⁹ kartalın bozkır üzerinde uçtuğundan, ancak düşüncelerin dipte olduğundan bahseder. Burada şair, zamanın akışı devam ederken geçmişte yaşanan şeylerin bilinçte yer edindiğini dile getirir. Toynakların, yani atların bozkırda sıçrayışı ve bozkırda yetişen bir bitki olan sorguç otu, engin Rus bozkırlarında yapılan savaşlara, tarihe bir gönderme olarak yer alır. Ayrıca şairin, “sorguç otu” ile İvan Bunin’in Rusya’nın eski güçlü dönemlerine özlemine anlattığı *Sorguç Otu (Kovıl, 1895)* şiirine gönderme yaptığı söylenebilir. Anlatıcı, Petro’nun bakışı ve Mazepa’nın kaçışının yaşanmış bir hikâye olduğundan bahsederek Rusya’nın daha önce de karmaşa dönemi yaşadığı tarihsel bir olayın varlığını dile getirir. Anlatıcının bahsettiği bu olay, I. Petro döneminde gerçekleşen Poltava Savaşı’nda komutan Mazepa’nın Rus ordusuna ihanet ederek İsveç ordusu ile iş birliği yapmasına bir göndermedir:

*Kartalın bozkır üzerinde uçuşu yükseklerde,
Bilinçteki inatçı düşünce orada dipte.
Toynakların bozkırda sıçrayışı ve sorguç otu,
Petro’nun bakışı ve Mazepa’nın kaçışı, yaşanmış bir hikâye.*

*Перелет орла над степью в вышине,
Мысль упорная в сознании там на дне.
Перескок копыт по степи и ковыль,
Взор Петра и бег Мазепы, это - былъ.*¹¹⁰⁰

¹⁰⁹⁸ Balmont, K.D. (1992). *Svetly ças. Stihotvoreniya i perevodt.* Moskva: İzdatelstvo “Respublika”, 323.

¹⁰⁹⁹ Tresidder, a.g.e., 1999, 255.

¹¹⁰⁰ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 19-20.

Bir sonraki dörtlükte anlatıcı, Knez Kurbskiy ile İvan Groznıy arasındaki bir mektuplaşmadan söz eder. Korkunç İvan olarak da bilinen IV. İvan'ın ünlü komutanı ve yakın arkadaşı olan Knez A.M. Kurbski, çarın gazabından korkarak Litvanya'ya kaçan boyarlardandır.¹¹⁰¹ Kurbski, IV. İvan'a, onun çarlığı için topraklar fetheden boyarlara ve voyvodalara yaşattığı duyulmamış işkenceler, eziyetler ve idamlar ile onu suçladığı bir mektup gönderir. İvan Groznıy, kendisine ihanet eden bu boyardan itham edici bir mektup alması üzerine vatan haini olarak adlandırdığı bu kişiye ayrıntılı bir cevap vermekten kendini alamaz ve böylece mektuplaşmaları başlar.¹¹⁰² Şiirde anlatıcı, "Kurbski'nin sözü" ile bu mektuplaşmalara gönderme yapar. "*Testere ile kesilmiş bir kütükten kötü bir dal /Kızıl alevi cinayetin ve ateşin*" dizelerinde şair, Kurbski'nin mektubunda bahsettiği üzere Korkunç İvan'ın gerçekleştirdiği idamlara, işkence ve cinayetlere değinir. "Groznıy'ın sopası", 1581'de bir şiddet nöbeti sırasında Korkunç İvan'ın, oğlu ve varisi İvan'a sivri uçlu bir değnekle vurup ölümcül bir şekilde yaralaması¹¹⁰³ olayına bir göndermedir. Bununla birlikte, Kazan seferi üzerine bir halk şarkısı olan "Kazan Seferi Şarkısı"nda da Korkunç İvan'ın gücü ve hâkimiyetine ithafen "*Çar değneğini aldı eline (Он царский костыль в руку принял)*"¹¹⁰⁴ sözü geçer. Anlatıcı, İvan Groznıy'ın korkunç gücü ve acımasızlığı karşısında askerlerin korku dolu bakışlarını vurgulamak için "askerlerin bakışı" ifadesini kullanır:

Testere ile kesilmiş bir kütükten kötü bir dal

Kızıl alevi cinayetin ve ateşin,

Kurbski'nin sözü ve Groznıy'ın sopası

Emrindekilerin çarın gözlerine bakışı, yaşanmış bir hikâye.

Ветвь лихая от распиленного пня,

Красный пламень убиенья и огня,

Слово Курбскаго - и Грознаго костыль,

¹¹⁰¹ Riasanovsky ve Steinberg, a.g.e., 2016, 152.

¹¹⁰² İnternet: <http://lib.pushkinskiydom.ru/Default.aspx?tabid=8869> Erişim Tarihi 20.08.2021 tarihinde alınmıştır.

¹¹⁰³ Riasanovsky ve Steinberg, a.g.e., 2016, 153.

¹¹⁰⁴ Jbankova, M.S. (2018). İvan Groznıy i strategii ego izobrajeniya v russkom fol'klore. *Vestnik VGU*. Seriya: Filologiya. Jumalistika. No:1, 15.

*Взгляд слуги в царевы очи, это- была.*¹¹⁰⁵

Bir sonraki dörtlükte anlatıcı, “toprağı öldürmeyen, yaşamı örten kar” ile Rus doğasının bir özelliği olarak uzun süre toprağı örten kara ve kış mevsimine göndermede bulunur. “Slav’ın yendiği Peçenek” ifadesiyle 1037 yılında Knez Yaroslav’ın Peçeneklerle mücadelesinde kazandığı zafere¹¹⁰⁶ değinir. Olga’nın bilgeliği ile Knez İgor’un eşi ve Knez Svyatoslav’ın annesi Olga’nın 945 yılından 955 yılına kadar Kiev Rusya’sını yönetmesiyle Rus tarihindeki ilk önemli kadın figür olmasını¹¹⁰⁷ ima eder. Ayrıca anlatıcı, “Oleg’in kalkanı” ile 907 yılında Knez Oleg’in düzenlediği Bizans seferi sırasında Konstantinapol’ün kapılarına kalkanını çivilediği rivayetine göndermede bulunur¹¹⁰⁸:

*Топраğı öldürmeyen, yaşamı örten kar,
Slav’ın yendiği Peçenek,
Güney Rusya’ya Çar şehrine kadar haykırış ve toz,
Olga’nın bilgeliği, Oleg’in kalkanı, yaşanmış bir hikâye.*

*Не убивший оземь, жизнь прикрывший снег,
Славянином пораженный Печенег,
До Царь- Града - Руси Южной вскрик и пыль,
Мудрость Ольги, щит Олега, это - была.*¹¹⁰⁹

Diğer dörtlükte şair, o dönemde Rusya’nın içinde bulunduğu koşullardan uzaklaşarak tarih boyunca önemli zaferler elde ettiği günleri aklına getirdiğini, böylece zafere ulaşma ve bu coğrafyada birliği sağlama noktasında daha fazla umut beslediğini dile getirir. Burada şair, Rus halkına tarihini hatırlatarak birlik olma çağrısında bulunur. O günün koşullarında ve çağın getirdikleri doğrultusunda Rus ruhundan, özden uzaklaşıldığını, ancak Ruslar için birleşme noktasının Rus dili, yani Rus ruhu olduğu yeniden

¹¹⁰⁵ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 20.

¹¹⁰⁶ Riasanovsky ve Steinberg, a.g.e., 2016, 33.

¹¹⁰⁷ Riasanovsky ve Steinberg, a.g.e., 2016, 27.

¹¹⁰⁸ Riasanovsky ve Steinberg, a.g.e., 2016, 26.

¹¹⁰⁹ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 20.

hatırlandığı ve önemsendiği takdirde eski birliği sağlamanın mümkün olacağını ifade eder:

*Bugünden uzaklaştıkça
Zafer için vasiyet daha anlamlı geliyor bana.
Günümüz Ruslarının kökenine yaklaştıkça
Slav cüretkarlığının çağrısını duyorum daha fazla.*

*Bugün ses yalnızca arabaların görünmeyen kükremesi gibi
Fakat şarkı söylüyor ve parlıyor bana Rus dili
Kucakladı iki kıtanın engin topraklarını
Ata Yurdumu zincirlerden kurtaracak.*

*Чем я дальше от сегодняшнего дня,
Тем полней завет свершенья для меня.
Чем я ближе к корню Русских наших дней,
Зов Славянского дерзання мне слышней.*

*Звук сегодня - лишь машин незрячий рык,
Но поет и светит Русский мне язык.
Обнял он просторы двух материков,
Он исторгнет Край мой Отчий из оков.¹¹¹⁰*

Anlatıcı, son dörtlükte buz ve karların korkutamadığı ekine inandığını söyleyerek uzun bir kış döneminin ardından ekinlerin hasat edildiği gibi Rusya'nın zorlu döneminden kurtulacağına dair ümit beslediğini ima eder. “Çınlayan tefe, kalkanına çelikle vuruyor Oleg” dizesinde şair, Oleg'in Bizans'a karşı verdiği mücadeleye benzer bir mücadelenin o dönemin şartlarında da verildiğini vurgular:

*Ekine inanıyorum, buz ve kar korkutmaz onun gözüni,
Çınlayan tefe, kalkanına çelikle vuruyor Oleg.
Göreceğim orada, sonsuzlukta sorguç otunu,*

¹¹¹⁰ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 20.

Kalbin iradesi düşünceleri dönüştürür yaşanmış bir hikâyeye.

Верю в озимь, ей не страшен лед и снег,

В звонкий бубен, в щит свой сталью бьет Олег.

Я увижу там в безкрайности ковыль,

Воля сердца претворяет мысли - в быль.¹¹¹¹

Şairin tarihsel öğeleri bir araya getirerek okuyucusunda tarihi ve milli bilinci uyandırmayı amaçladığı anlaşılmaktadır. Bununla beraber şair, Rusya'nın tarih boyunca zorlu pek çok süreçten geçtiğini hatırlatır ve yine bu süreçlere benzer bir biçimde yaşanan zorlukların da üstesinden gelineceği umudunu aşlar.

Balmont, *Kadim Rusya (Rus', 1922)* adlı şiirini N.V. Gogol'ün *Taras Bulba (Taras Bulba, 1835)* adlı eseri temelinde kaleme alır. Şair, eserden “*Hayır, sende hiç olmayan Rus ruhu gibi sevemez herkes, oysa... Hayır, kimse böyle sevemez. (...Нет, так любить, как Русская душа всем, что ни есть в тебе - а ... Нет, так любить никто не может.)*” alıntısını kullanarak, şiirin Rus ruhu ve Rusya sevgisi üzerine olduğunu okuyucuya belirtir. Bunun yanı sıra şair, Rus ruhunun tüm halkını kucaklayıcı ve birleştirici yönüne vurgu yapar. Şiirin ilk dörtlüğünde şair, eserin ana kahramanı olan ve vatansever, savaşçı, dini değerlerin koruyucusu olarak tam anlamıyla bir Kozak lider özellikleriyle donatılan Taras Bulba'yı tasvir eder. Taras'a göndermede bulunarak kendisine ve okuyucusuna Taras gibi Rus ruhunun koruyucusu olmaktan hiçbir zaman vazgeçmemek gerektiği mesajını verir:

Artık, anayurdunun ışığı söndüğünde

Uzak mavi tepeler ardında

Sen sarsılmaz bir bayrak gibisin bizimle

İleri görüşlü korkusuz Taras.

Теперь, когда родимый свет погас

За синими далекими холмами,

¹¹¹¹ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 20.

*Ты - знаменем неколебимым с нами,
Провидящий безтрепетный Тарас.*¹¹¹²

Taras Bulba adlı eserde Polonyalı Yahudilerin Ortodoks kiliselerine saldırdığı, Hıristiyanlık inancına kısıtlamalar getirdiği ve kutsal olan şeyleri aşağıladıkları anlatılmaktadır. Şair, Taras Bulba’da geçen bu tarihsel olay ile Bolşeviklerin getirdiği benzer uygulamaları bağdaştırır ve “*Hakaret ediyor inanmayanlar bizim mabedimizde*” dizesinde bu duruma göndermede bulunur. “Gök gürültüsü”, “fırtına” ve “şimşek” sözcükleriyle felaketi, savaşı simgeler ve bu koşulların Rus halkının birbirine kenetlenmesini sağlayarak Rus ruhunu güçlendirdiğini ifade eder:

*Biliyordun bizim için son saatin geldiğini,
Hakaret ediyor inanmayanlar bizim Mabedimizde,
Fakat güçlendiriyor Rus ruhunu fırtınalar gök gürültüleriyle,
Ve susarak biz, öriyoruz şimşeklerden kendi hikâyemizi.*

*Ты знал, что к нам придет предельный час,
Глумятся недоверки в нашем Храме,
Но грозы Русский дух крепят громами,
И молча мы из молний ткем наш сказ.*¹¹¹³

Bir sonraki dörtlükte şair, Taras’ı eski Rusya’nın ve Rus ruhunun koruyucusu olarak imler. “Rusya’yı hatırlayın!” ve “Hazır olun!” çağrıları, ateşin nerede olduğunu gösteren, yani milli özü, Rus ruhunu ortaya çıkaran çağrılar olarak yer alır:

*İçimizde çağrının sesi: “Rusya’yı hatırlayın!”
Ve ateşin nerede saklı olduğunun çağrısı: “Hazır olun!”
Taras’ın izi. Bekçilerin ateşleri.*

*В нас голос зова: «Помни о России!»
И клич, где скрытый пламень: «Будь готов!»*

¹¹¹² Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 20.

¹¹¹³ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 21.

Тарасов след. Костры сторожевые. ¹¹¹⁴

Son dörtlükte şair, Rusya'nın içinde bulunduğu durumdan kurtularak tekrar öze, Kadim Rusya'nın ruhuna dönüşün gerçekleşeceğini dile getirir. Kadim Rusya dönemi hem Rus ruhunun hem de Ortodoksluk ruhunun korunduğu dönem olması açısından şair için önem taşır. Şair, "Özgürlüğü çanların dalgasıyla birleştirerek" dizesinde kendisi gibi düşünen insanlar için Rus halkının hem özgür olabileceği hem de kilise çanlarının öteceği, yani halkın değerlerini yaşayabileceği günlerin geleceği ümidini verir:

Bizim vaktimiz geliyor. Düşmanın boynu bükülecek.

Ve özgürlüğü çanların dalgasıyla birleştirerek,

Rusya, Kadim Rusya olacak bizimle ilk kez.

Придет наш час. Погнутся вражьи выи.

И, волю слив с волной колоколов,

Россия - с нами - станет - Русь - впервые. ¹¹¹⁵

İncelenen şiirler doğrultusunda şairin, Rusya'yı hüznü bir atmosfer içerisinde, durgun, sakin ve gizemli yönleriyle imlediği görülmektedir. Balmont'un ilk dönem ve daha sonraki dönemlerde kaleme aldığı şiirlerinde Rus doğasının bu yönleriyle şairde uyandırdığı duygular yer alır. Ancak göç dönemiyle beraber şair, doğal olarak anavatanına duyduğu özlemi ve Rusya'nın içinde bulunduğu çıkmazı anlatır. Bunu en belirgin bir biçimde *Bendeki Ona*, *Geceleyin*, *Rüya* adlı şiirlerinde görmek mümkündür. Balmont, *Tutuklu*, *Bana Sitem Edene*, *Guguk Kuşu* gibi göç döneminde kaleme aldığı birçok şiirinde Rusya'dan göç etmiş olmanın verdiği pişmanlığı dile getirir. Bununla beraber şair, özgürlüğünü kaybetme korkusuyla yurt dışına göç etmesinin aslında kendisini özgür kıldığını, yabancı bir memlekette kendini özgür hissetmediğini sıklıkla ifade eder.

Şairin ilk dönem şiirlerinden itibaren Rusya'ya özgü karamsar, hüznü ve mutsuz atmosferi işlediği açıkça görülmektedir. Şair, ülkesinde meydana gelen olaylara karşı sessiz kalmaz, bu olaylar karşısındaki duygu ve

¹¹¹⁴ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 21.

¹¹¹⁵ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 380.

düşüncelerini doğal olarak şiirlerine de yansıtır. Balmont, devrim öncesi şiirlerinde bir değişime ihtiyaç duyulduğunu ima ederken devrim sonrasındaki şiirlerinde beklenenin gerçekleşmediğini net bir biçimde dile getirir. Göç dönemi şiirlerinde Balmont, şiirlerine toplumsal bir renk kazandırır. Şair, kendisinin ve Rusya'nın içinde bulunduğu olumsuz fiziki ve duygusal koşulları şiirlerinde doğrudan yansıtır. Rusya'da meydana gelen olumsuz koşulların şairin sanatında da olumsuz bir etki yarattığı, şairin orijinallini kaybetmesine neden olduğu açıkça görülür.

7. BALMONT'UN ŞİİRLERİNDE BİÇİMSEL ÖZELLİKLER

Balmont hem Rus edebiyatını hem de pek çok yabancı edebiyatı okuması, çok sayıda yabancı dil bilmesi ve bu dilden çeviriler yapmasının yanında dünyayı gezip görmesi neticesinde kazandığı çok kültürlülüğü sanatına da yansıtır. Şairin bu kazanımlarına paralel olarak geliştirdiği sanat anlayışını, kaleme aldığı hemen her eserinde açıkça hissetmek mümkündür. Bunun yanı sıra şair, sadece şiirle sınırlı kalmaz, aynı zamanda eleştiri yazıları, makaleler ve çok fazla olmasa da düzyazı eserler kaleme alır.

Balmont, sanatla ilgili düşüncelerini kaleme aldığı *Bir Sihir Olarak Şiir (Poeziya kak volşebstvo, 1915)* adlı yazısında şiirle ilgili düşüncelerini şöyle dile getirir: “Doğanın tüm seslerinin müziğine kulak verdiğimizde ilkel akıl bu sesleri kendinde birleştirir... Şiir, ölçülü bir dil aracılığıyla dışarıda ifade edilen içsel bir müziktir.”¹¹¹⁶ Şair, düzyazı ve şiirin aynı şeyler olmadığını, şiirde sözcüklerin anlamsal açıdan çok daha fazla detay barındırdığını “Şiirde sözcük, her şeydir. Düzyazıda ise sözcük sadece bir araçtır. Şiir, düşünceleri yansıtan ve imgeler oluşturan sözcüklerden doğar. Düzyazı ise sözcüklerle yansıtılan düşünce ve imgelerden oluşur” sözleriyle ifade eder.¹¹¹⁷ Böylece şair, şiirde kelimelere yüklenen anlamların yoğun olduğunu, düşüncelerin cümlelerle değil de sözcüklerle aktarıldığını dile getirir. Bundan dolayı Balmont, Edgar Poe'nun *Kelimelerin Gücü (The Power of Words, 1903)* adlı eserine gönderme yaparak şiirin ve şiirdeki her harfin kendi özü gereği sihirli olduğunu ifade eder.¹¹¹⁸ Şaire göre dünya, sağ ve sol, yukarı ve aşağı, yükseklik ve derinlik, gece ve gündüzden oluşan zıtlıklar üzerine kurulu, ahenk içerisinde bir yapıdır. Bu yapı, bir “ben”in her şeyi kucaklayan, ahenk meydana getiren algılayışı içerisinde yer alır. Bu düşünceleriyle şair, şiirlerinin kendi dünya algısının süzgecinden geçen uyumlu bir birlik içerisinde ortaya çıktığını vurgular.¹¹¹⁹

¹¹¹⁶ Balmont, K.D. (2018). *Poeziya kak volşebstvo*. Moskva: RİPOL klasik, 19.

¹¹¹⁷ Gofman V. Yazık simbolistov, 64. http://old.old.imli.ru/litnasledstvo/Tom%2027-28/3_vol27-28_%D0%93%D0%BE%D1%84%D0%BC%D0%B0%D0%BD.pdf Erişim Tarihi 01.12.2019.

¹¹¹⁸ Gofman V. Yazık simbolistov, 62-64. http://old.old.imli.ru/litnasledstvo/Tom%2027-28/3_vol27-28_%D0%93%D0%BE%D1%84%D0%BC%D0%B0%D0%BD.pdf Erişim Tarihi 01.12.2019.

¹¹¹⁹ Balmont, a.g.e., 2018, 22-23.

Balmont'un edebiyat sahnesine çıktığı dönemde özellikle resim alanında izlenimcilik (empresyonizm), bireyci sanat biçimi olarak anlık, birbirinden bağımsız ve değişken izlenimlerini yansıtan bir akım olarak yerini korur. İzlenimci sanatın felsefi temelinde öznenin kendisinin doğrudan izlenimleri, duyguları, bilinçaltındaki dünya imgesinin yeniden yaratıldığı idealizm yer alır.¹¹²⁰ Bu bakımdan izlenimcilik, Balmont'un yakın olduğu bir akımdır. Balmont bu etkiyi *Güneş Gibi Olalım* adlı kitabında yer alan *Sanatçı (Hudojnik, 1903)* şiirine yansıtır. Şair, bir şairin en büyük ölçüsünün ölçsüzlük olduğunu, bir dahi olarak ölçüye ihtiyaç duymadığını ve izlenimlere ihtiyacı olduğunu dile getirir:

Bana göre değil kurallar, çünkü ben bir dâhiyim

Gördüm seni, neden ihtiyacım olsun sana?

Yaratıcılık için izlenim gerekli bana.

He для меня законы, раз я гений.

Тебя я видел, так на что мне ты?

*Для творчества мне нужно впечатлений.*¹¹²¹

Balmont, sanatının zirveye ulaştığı 1900'lü yıllarda sembolizmin en önemli temsilcileri arasındadır ancak sembolizmin felsefi temellerine benzemesi açısından izlenimci yönünü hissettirir. Bu yönüyle sembolistler arasında farklı bir konuma sahip olur. Örneğin, şair, A.A. Fet'ten etkilendiği ve izlenimci sanat zemininde ortaya çıkan "an" düşüncesi çerçevesinde gelip geçiciliği şiirlerinde işler. Şair, sadece anlık izlenimlere, içgüdüsel algılara ve belirsiz duygulara önem verir.¹¹²² Balmont, bu yönüyle zaman zaman eleştirilir. Şair Nikolay Gumilyov, Balmont'un şiirleri için *anlaması zor, bir bilmece gibi*¹¹²³ yorumunu yapar. Ünlü fütürist şair Mayakovski, Balmont'un duygu dünyasına verdiği önemi şöyle eleştirir:

¹¹²⁰ Orlov V. (Ed.) (1969). K.D. Balmont. Stihotvoreniya. Leningrad: Sovetskiy pisatel', 44.

¹¹²¹ Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Polnoe sobranie stihov 1909-1914. Knigi I-III*. Tom I. Knigovok: Moskva, 455.

¹¹²² Barkovskaya N. V. (1999). Poeziya serebryanogo veka. Yekaterinburg: Uralskiy gosudarstvenniy pedagogičeskiy universitet, 50.

¹¹²³ İnternet: <https://gumilev.ru/clauses/32/> Erişim Tarihi 12.11.2021.

*Sembolistler arasında Balmont en faydasız teorisyendir. 'An'ı, duygu nöbetlerini, coşkuyu över ve şiirin büyüleyici bir yönü olduğu düşüncesindedir. Şair ve dinleyici arasında herhangi bir bağ kurmaz. Balmont, ayrı bir dünyada yaşıyor gibidir ve şiirlerini halk için değil, etrafını saran gölgeler için okur.*¹¹²⁴

Valeri Bryusov, “Sonsöz (Posleslovie, 1911)” başlıklı yazısında Balmont’un duyguları yoğun bir biçimde işlemleriyle ilgili olarak şunları söyler: “*Balmont bize şiirin insan ruhunun gizemini ne kadar derin bir şekilde ortaya koyabileceğini gösterdi. Ne Puşkin ne Lermontov ne de Tyutçev ve Fet okuyucusuna derinlerinde gizlenen şeyleri böylesine içtenlikle ve böylesine amansızca açmaya cesaret edemedi.*”¹¹²⁵

Eşi Ye.A. Andreyeva da Balmont için “*Anların renkli değişimi yüzünden kafası karışmadan, an ile yaşar ve bundan memnuniyet duyardı. Keşke anı daha güzel ve doğru bir şekilde yansıtabilseydi. Şiirlerinde kâh kötülüğü kâh iyiliği işledi, kâh paganlığa kâh Hıristiyanlığa yöneldi.*”¹¹²⁶ sözlerini dile getirir.

Balmont bu tutumunu *Sadece Aşk* adlı kitabında bulunan *Bilmiyorum Ben Bilgeliği (Ya ne znayu mudrosti, 1903)* adlı şiirinde aktarır. Şair, benimsediği felsefi görüşleri sanatına yansıttığını ve sanat anlayışının tamamen bireysel olduğunu ifade eder. Şiirin ilk dördünlüğünde şair, “*Bilmiyorum ben başkalarına uyan bilgeliği (Я не знаю мудрости, годной для других)*” diyerek kendi düşüncelerine, bilgisine ve hislerine verdiği önemi vurgular. Yeryüzü yaşamında yer alan her şeyi aldatici, gelip geçici olarak gördüğünü ve bu görüşünü şiirlerine yansıttığını dile getirir.

Şair, başka bir dünyayı algılamak için sadece bilgeliğin, hakikati kavramanın yetmediğini, aynı zamanda hayal gücünün, yani sanatın da başka dünyalara gidebilmede bir aracı olduğunu anlatır. “*Benden size ne?*” diyerek içinde bulunduğu topluluk içerisinde farklı olduğunu ifade eder ve kendi gibi hayalperestlere seslendiğini dile getirir. Şairin bulunduğu toplum içerisinde farklı olduğunu Vyaçeslav İvanov da “*Bizim şiirimizin yeni eğilimine uygun*

¹¹²⁴ Spasski S. (1940). *Mayakovski i ego sputniki. Vospominaniya*. Leningrad: Sovetskiy pisatel’, 6.

¹¹²⁵ İnternet: <http://bryusov.lit-info.ru/bryusov/kritika-bryusova/balmont-posleslovie.htm> Erişim Tarihi 13.11.2021.

¹¹²⁶ Balmont, K.D. (1989). *Solneçnaya pryaja. Stihotvoreniya. Oçerki*. Moskva: “Detskaya literatura”, 11.

hiçbir özelliği yok.”¹¹²⁷ sözüyle ortaya koyar. Balmont, gerçek dünya dışında kendi kurduğu hayal dünyasında yaşadığını “bulut” sözcüğüyle simgeler:

*Bilmiyorum ben başkalarına uyan bilgeliği
İşliyorum şiirime sadece gelip geçiciliği.
Gelip geçiciliğin her anında görüyorum
Aldatıcı mutluluk oyunlarıyla dolu dünyaları.*

*Beddua etmeyin, bilgiler. Benden size ne?
Ben bir bulutum ne de olsa ateşle dolu
Ben bir bulutum ne de olsa. Bakın, yüzüyorum
Ve hayalperestlere sesleniyorum... Size seslenmiyorum!*

*Я не знаю мудрости, годной для других,
Только мимолетности я влагаю в стих.
В каждой мимолетности вижу я миры,
Полные изменчивой радужной игры.*

*Не кляните, мудрые. Что вам до меня?
Я ведь только облачко, полное огня.
Я ведь только облачко. Видите: Плыву.
И зову мечтателей ... Вас я не зову!¹¹²⁸*

Valeriy Bryusov, “Birinci Makale. Güneş Gibi Olalım. (Stat’ya pervaya. Budem kak Solntse, 1903)” başlıklı makalesinde Balmont’u “en öznel şair” olarak tanımlar ve şairle ilgili şu yorumu yapar: “Her varlığı her anın içerisine yerleştirmek, Balmont’un amacı. Balmont her zaman var olmuş olan hakkında değil, var olan hakkında konuşuyor.”¹¹²⁹ Buna, Ağustos (Avgust, 1894) adlı sonesini örnek vermek mümkündür:

*Ne kadar aydınlık, naif ve sakın Ağustos,
Güzelliğin gelip geçiciliğini kavrayan.*

¹¹²⁷ Orlov, a.g.e., 1969, 48-49.

¹¹²⁸ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 30.

¹¹²⁹ İnternet: <http://bryusov.lit-info.ru/bryusov/kritika-bryusova/balmont-statya-pervaya-budem-kak-solnce.htm> Erişim Tarihi 13.11.2021.

*Yaldızlayarak ağaç yapraklarını,
Bir düzene koydu duygularını.*

*Как ясен Август, нежный и спокойный,
Сознавший мимолетность красоты.
Позолотив древесные листья,
Он чувства заключил в порядок стройный.¹¹³⁰*

Balmont, panteist dünya görüşünün bir yansıması olarak şiirlerinde birer kült ve arketip olarak ateş, su, hava ve toprağı ve bununla beraber Güneş, Ay, rüzgâr ve yeryüzü imgelerini kullanır. Şair, bu öğelerin sanatını oluşturduğunu, kendisine esin kaynağı olduğunu *Hem Evet Hem Hayır (İ da i net, 1899)* adlı şiirinde ifade eder:

*Kendinin farkına vardığında ilk defa
Her daim temas edecek ruhunla
Dört egemen kült
Toprak, Ateş, Hava ve Su.*

*Когда, уразумев себя впервые,
С душой соприкоснутся навсегда
Четыре полновластные стихии: —
Земля, Огонь, и Воздух, и Вода.¹¹³¹*

Ateş ve Güneş, Balmont'un şiirlerinde en sık kullandığı imgelerden biridir ve bazı şiirlerinde sembolik manaya sahip iken bazı şiirlerinde sadece tasvir ya da anlatımı güçlendirme amacıyla kullanır. Ateş ve Güneş, kırmızı, sarı, kızıl gibi sıfatlarla pekiştirilir ve insana hayat veren kanın rengine benzetilerek, bu iki önemli varlığın canlılığına vurgu yapılır. Şair, ateşin anlık değişen renk ve hareketlerini tasvir ederek okuyucunun gözü önüne tezahür ettirir. Buna örnek olarak *Ateşe Övgü (Gimn Ognyu, 1903)* adlı şiirini vermek mümkündür:

¹¹³⁰ Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Polnoe sobranie stihov 1909-1914. Knigi I-III*. Tom I. Knigovok: Moskva, 25.

¹¹³¹ Balmont, K.D. (1989). *Solneçnaya pryaja. Stihotvoreniya. Oçerki*. Moskva: "Detskaya literatura", 63.

*Parlayan dimdik olmuş saç gibisin
Titriyorsun mumun sarı alevi gibi
Mavi zeminli.
Görünüyorsun balkların hızlı parıltısında.
Yanıyorsun donduktan sonra
Mor, titrek mavi fırtına bulutlarında.*

*Ты как вставшие дыбом блестящие волосы.
Ты трепещешь, как желтое пламя свечи
С его голубым основанием.
Ты являешься в быстром сиянии зарниц.
Ты, застывши, горюшь в грозовых облаках,
Фиолетовых, аспидно-синих.¹¹³²*

Ateş imgesi şairin sanatının ilerleyen döneminde kült anlamından uzaklaşır. Ateş ve ateşin rengi olan kırmızı, şairin özellikle göç dönemi şiirlerinde ölen insanların kanının, Bolşeviklerin ve savaşın sembolü olarak yer alır:

*Kızıl alevler dalgalanıyor burada
Beyaz duman var orada.
Çiçeklere giden yolu nasıl bulabilirim?
Öfkeyle çiçek açmıyor günler.*

*Красное зарево зыбится там,
Белое марево тут.
Как же найти мне дорогу к цветам?
Бешенством дни не цветут.¹¹³³*

Ateşin ve Güneş'in renklerine sahip olan ve bu kültleri çağrıştıran değerli taşlar da şairin kullandığı diğer öğelerdendir. Değerli taşlar Rus

¹¹³² Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Polnoe sobranie stihov 1909-1914. Knigi I-III*. Tom I, Moskva: Knigovek, 320.

¹¹³³ Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah*. Tom IV: V razdvintoy dali: Poema o Rossii; Gimni: pesni i zamışli drevnih; Marevo. Moskva: Knigovek, 398.

sembolizmde kullanılan temel sembollerden olduğu gibi Balmont'un zarif şiirini oluşturan temel simgelerden biridir.¹¹³⁴ Örneğin, *Günbatımının Sesi* (*Golos Zakata*, 1903) adlı şiirinde şair, yakut ve krizolit taşlarını kullanarak, ateş ve Güneş'in renklerini ve anlamlarını okuyucunun algısında pekiştirir:

*Işığın gücünde saklı ne kadar renk varsa,
Hepsini sığdırdım yanan bir düşünceye,
Bürünen yakut renginde bir ateşe,
Ve hafif dumanlı krizolite.*

*Все краски, сколько их сокрыто в силе света,
Я в мысль одну вложил, которая горит,
В огонь рубиновый одета
И в нежно-дымный хризолит.*¹¹³⁵

Balmont'un kullandığı diğer bir kült olan ve gökyüzünün yansıması olarak görülen su, şiirlerinde özgürlüğün, sonsuzluğun simgesi olarak yer alır. Deniz çoğunlukla Ay, gece, karanlık, sessizlik ve hüznün ile bir arada tasvir edilerek diğer dünyadaki yaşam ile bağdaştırılır. Bu doğrultuda deniz ve su sözcüklerinin geçtiği yerlerde Ay, gece ve gizem bir arada kullanılır ve bu mistik atmosfer solgun, beyaz, karanlık, siyah gibi sıfatlarla desteklenir. Böylece beyaz, gri ve siyah rengin diğer dünyaya, sonsuzluğa kavuşmanın rengi olarak kullanıldığı görülür:

*Ay, gece karanlığında parladığında
Parlak ve naif orağıyla
Ruhum can atacak başka bir dünyaya
Büyülenerek uzaktaki, sonsuzluktaki her şeyle.*

*Когда луна сверкнет во мгле ночной
Своим серпом, блистательным и нежным,
Моя душа стремится в мир иной,*

¹¹³⁴ İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudej*. Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

¹¹³⁵ Balmont, a.g.e., 2010, 318.

*Пленяясь всем далеким, всем безбрежным.*¹¹³⁶

Okyanusa Çağrı (Vozzvanie k okeanu, 1903) adlı şiirinde Balmont, suyun kendisi için özgürlüğü, yaşamın aldaticılığını, iki dünyalılığı çağrıştırdığını dile getirir. Şair, sessiz, fırtınalı, naif, ahenkli sıfatlarıyla okyanusun yer yer sakin, yer yer fırtınalı olmasını tasvir eder ve böylece insan ruhunun iniş çıkışlarını yansıtır:

*Sessiz, fırtınalı, naif, ahenkli ve önemli,
Hayat gibisin, doğru ve yalan.
Senin nemli tozun olayım
Sonsuzlukta damlan olayım...Sonsuzluk! Okyanus!*

*Тихий, бурный, нежный, стройно-важный,
Ты как жизнь: и правда, и обман.
Дай мне быть твоей пылинкой влажной,
Каплей в вечном ... Вечность! Океан!*¹¹³⁷

Hava ve rüzgâr, Balmont'un şiirlerinde tanrıların esintisinin yer aldığı bir kült; gençliğin, özgürlüğün, sonsuzluğun simgesi olarak karşımıza çıkar. Şair, "Rüzgâr (Veter, 1920)" başlıklı yazısında rüzgârın özgürlüğü çağrıştırdığını ve esintisiyle seslere başvurarak dalgalar gibi tekrar eden şiirler yazma isteği uyandırdığını dile getirir.¹¹³⁸ Şair, havaya yüklediği bu anlamları en belirgin biçimde *Gökyüzü Tapınağı (Vozduşnyy hram, 1903)* adlı şiirinde işler:

*Burası ışıkla birleşmiş havadan bir tapınak,
Bu tapınakta susarak yanan buhurdanlıklar var.
Ve eğilen bir kalabalık halinde hacılar duruyor
Hayali sıraları artıyor.*

¹¹³⁶ Balmont, K.D. (1989). *Solneçnaya pryaja. Stihotvoreniya. Oçerki*. Moskva: "Detskaya literatura", 23.

¹¹³⁷ Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Polnoe sobranie stihov 1909-1914. Knigi I-III*. Tom I. Knigovok: Moskva, 329.

¹¹³⁸ Balmont, K.D. (1992). *Gde moy dom? Stihotvoreniya, hudojestvennaya proza, stst'i, oçerki, pis'ma*. (V. Kreyd Ed.) Moskva: İzdatel'stvo "Respublika", 222.

*Это храм, из воздушности светом сплетенный,
В нем кадиланицы молча горят.
И стоят богомольцы толпой преклоненной,
Вырастает их призрачный ряд.¹¹³⁹*

Havanın bir türevi olarak rüzgâr, şairin göç döneminde kaleme aldığı şiirlerinde kült anlamından uzaklaşır ve bir doğa olayı olarak felaketin, devrimin simgesi olur. Buna, *Kızıl Bir Deniz (Krasnoe more, 1922)* adlı şiirini örnek vermek mümkündür:

*İşkencesine maruz kaldılar uzun çabaların, ezildiler rüzgâr tarafından
Ve önceden göremediklerinden yolun sonunu
Kızıl renge bürünüyor bu kuşlar bulutlu çukurda
Kıpkırmızı lekenin oyunundan.*

*И замучены долгим усиьем, измяты ветрами,
И пути не предвидя конца,
Эти птицы становятся красными в облачной яме,
От игры багрянца.¹¹⁴⁰*

Toprak ve Dünya, şair için doğaya ev sahipliği yapan, sadece dünyevi üretimin gerçekleşmesine aracılık eden ve şairin bir şair olarak varlığını sürdürmesine imkân veren yaşam alanıdır. Balmont, “Yaratıcılık Hakkında Düşünceler (Mıslı o tvorçestve, 1921)” adlı makalesinde bir gezegen olarak gelip geçici ve yıldızlı, gökyüzünün kaderine sahip Dünya’yı severek bir şairin yeni, henüz keşfedilmemiş başka diyarlara gitmek için çabaladığını ve diğer insanları da bu diyarlara götürme amacı taşıdığını ifade eder.¹¹⁴¹ Böylece, yeryüzünü şairin yaratıcılığını ortaya koyduğu bir alan olarak algıladığını dile getirir. Şair, bu düşüncesini *Yeryüzü (Zemlya, 1905)* adlı şiirinde açıkça yansıtır:

¹¹³⁹ Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Polnoe sobranie stihov 1909-1914. Knigi I-III. Tom I. Knigovek: Moskva*, 316.

¹¹⁴⁰ Balmont, a.g.e., 2010, 409.

¹¹⁴¹ Balmont, K.D. (1992). *Gde moy dom? Stihotvoreniya, hudojestvennaya proza, stst'i, oçerki, pis'ma.* (V. Kreyd Ed.) Moskva: İzdatel'stvo “Respublika”, 310.

*Yeryüzü, ben dünyaya ait değilim, ama var bağım seninle
Pek çok uzun günlerce, geçip giden sonsuz senelerce
Senin yeşil alanına göz koyuldu bir hayalle,
Büyüledim yeryüzünün güzelliğiyle,
İmkân sağladın bir Şair olarak yaşam sürmeme.*

*Земля, я неземной, но я с тобою скован,
На много долгих дней, на бездну быстрых лет.
Зеленый твой простор мечтою облюбован,
Земною красотой я сладко заколдован,
Ты мне позволила, чтоб жил я как Поэт.¹¹⁴²*

Toprak, şairin göç döneminde kaleme aldığı şiirlerinde anayurt, Rusya anlamını taşır. Buna örnek olarak *Çılgınlık (Sumacşestvie, 1922)* adlı şiiri verilebilir. Şiirde şair, İç Savaş'ın neden olduğu kanlı ortamı anlatır. Rusya'yu *Siyahlara Bürünmüş Dul* şiirinde olduğu gibi dul kadın metaforuyla tasvir ederek, eşini kaybeden bir kadına benzer şekilde Rusya'nın askerlerini kaybetmesine göndermede bulunur. Burada toprak, Rus toprağını simgeler:

*Toprak çıldırdı. İçip sarhoş oldu,
Fiçı fiçı akan kanı. Hayır, hatta suçlu ambar,
Mil yatağının koptuğu yer ve zehri kızıl suçların
Aktı yüz verst, sürüklendi bir dulun kaderine.*

*Земля сошла с ума. Она упилась кровью,
Пролитой бочками. Нет, даже винный склад,
Где втулки вырваны, и вин багряных яд
Пролился на сто verst, и свергнул в долю вдовью.¹¹⁴³*

Balmont, dünya algısını yansıtmak amacıyla dini ve felsefi öğretileri de şiirlerinde kullanır. Böylece şair, Hıristiyanlık, Budizm, Hinduizm, Taoizm

¹¹⁴² Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Polnoe sobranie stihov 1909-1914. Knigi IV-VII. Tom II.* Moskva: Knigovek, 212.

¹¹⁴³ Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Tom IV: V razdvintoy dali: Poema o Rossii; Gimni: pesni i zamışli drevnih; Marevo.* Knigovek: Moskva, 422.

başta olmak üzere etkisi altında kaldığı pek çok inancı sentezlediği bir sanat anlayışı meydana getirir. Bununla beraber şair, İncil, Veda, Avesta gibi dini kitaplara göndermede bulunur. Bu kitapların arasında doğal olarak yoğun bir biçimde İncil'den motiflere yer verir. Araştırmacı Vladimir Markov Balmont'un İncil'deki rivayetleri birebir yeniden kaleme alarak okuyucuya sunduğunu ifade eder.¹¹⁴⁴

Yudit'in Şarkısı (Pesnya Yudifi 1894) adlı şiirinde şair, dinsel öğelerin kullanımına örnek olacak bir biçimde İncil'in apokrif kitaplarından "Yudit"te yer alan bir rivayeti anlatır.¹¹⁴⁵ Yudit Kitabı, Rus edebiyatında A.S. Puşkin'in (1799-1837), *Yudit (Yudif', 1835)*; L.İ. Mey'in (1822-1862), *Yudit (Yudif, 1855)*; N.S. Gumilyov'un (1886-1921), *Yudit (Yudif', 1914)*; O.E. Mandel'stam'ın (1891-1938) *Futbol (Futbol, 1913)* adlı şiirlerine konu olur. Şairlerin bu rivayeti kaleme almalarının altında yeniden yorumlama, yeniden mitleştirme (neomifologizatsiya) ya da rivayetin yeniden kaleme alınması yatar.¹¹⁴⁶

Araştırmacı Kozanogin, Balmont'un metni yeniden yazdığını ileri sürer.¹¹⁴⁷ Balmont'tan önce Yudit'i kaleme alan Puşkin ve Mey'in şiirleriyle kıyaslandığında Balmont'un apokrif metne şiirinin son dizesi hariç birebir sadık kaldığı görülür. Bunda, şairin yaşadığı geçiş döneminin bir getirisi olarak ahlaki ve milli değerlerden uzaklaşma neticesinde şairin bu değerleri yeniden hatırlatma amacı taşıdığını söylemek mümkündür. Balmont, şiirinin ilk iki dizesinde Yudit kitabının on altıncı bölümünün ilk iki ayeti olan "*Tefle Rabbime hamt et, zille Tanrı'ya övgü sun, zezmur ve ezgi O'na sunarken birbirine karışsın. O'nun adını yücelt ve O'nu çağır. Çünkü savaşları*

¹¹⁴⁴ Markov, V. (1988). *Kommentar du den dichtungen von K. D. Bal'mont 1890-1909*. Köln; Wien: Böhlau, 31.

¹¹⁴⁵ Rivayete göre Kudüs, Asurlular tarafından kuşatılır. Büyük bir ordu ile yola çıkan Asurlular Kudüs'e gelene kadar geçtikleri şehri yakıp yağmalar, insanlara çeşitli işkenceler yapar. Anlatıcı da Asurluların ne kadar güçlü, kalabalık ve acımasız olduklarından, fakat Tanrı'nın, bir kadın eliyle Yahudi ülkesinden düşmanları bertaraf ettiğinden söz eder. Yudit, Holofernes'i güzelliğiyle etkileyerek onu kandırmayı amaçlar. Ziyafet ve eğlence sırasında çok fazla şarap içerek sarhoş olan Holofernes'in bu halinden faydalanan Yudit, onun kafasını keser ve çuvala koyarak Kudüs'e döner. (bkz. <https://kutsal-kitap.net/bible/tr/index.php?id=1287&mc=3&sc=1274> Erişim Tarihi 25.01.2021).

¹¹⁴⁶ Kozanogin (Mihaylovka), S.V. (2010). Retseptsiya Knigi "İudif'" v russkoy literature XIX-naçala XX vv. *İzvestiya VGPU*, 192.

¹¹⁴⁷ Kozanogin (Mihaylovka), S.V. (2010). Retseptsiya Knigi "İudif'" v russkoy literature XIX-naçala XX vv. *İzvestiya VGPU*, 192.

darmadağın eden Rab Tanrı'dır, Beni düşmanlarımın elinden kurtarmak için ulusuyla birlikte çadır kurdu.”¹¹⁴⁸ ayetlerini yeniden kaleme alır¹¹⁴⁹:

*Tefler şarkı söylesin
Timpaniler çalsın
Tanrımıza övgü,
Ahenkli bir övgü yükseltsin.*

*Kutsal şarkıları söyleyin
Her Şeyi Elinde Tutan Tanrı adına,
İtaatkâr halkı için
Ellerini kaldırdı.*

*Пусть кимвалы поют,
Пусть тимпаны звучат,
Богу Нашему гимн,
Стройный гимн возгласят.*

*Пойте священные песни
В честь Вседержителя-Бога,
Он за народ Свой смиренный
Поднял десницу Свою.*¹¹⁵⁰

İncil’de yer alan rivayetlerin yanı sıra Balmont, “İsa” imgesini de sıklıkla kullanır. Ancak bu kullanım, şairin görüşleri doğrultusunda dini-mistik bir anlam barındırmaktan öte, yeryüzü üzerinde çekilen çilelerin neticesinde Nietzsche’nin ileri sürdüğü üstün insan olabilme, Tanrı’nın, evrenin ve doğanın gizemini çözebilme anlamına sahiptir. Böylece şair, Alman idealizminin de etkisiyle, evrenin gizemini kavrayabilen bir şairin hislerini eserlerine yansıtabilme, Tanrı gibi yaratıcı olabilme, hakikatin insanlar tarafından kavranmasına aracı olabilme amacını koyar. Ayrıca

¹¹⁴⁸ İnternet: <https://kutsal-kitap.net/bible/tr/index.php?id=1290&mc=3&sc=1274> Erişim Tarihi 25.01.2021.

¹¹⁴⁹ Kozanogin, a.g.m., 2010, 192.

¹¹⁵⁰ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 40.

Balmont'a göre İsa'nın çilesi ve yaşamı evrensel bir renge de sahiptir. Buna, şairin *Tek Bir Güzellik Var Dünyada (Oдна есть в мире красота, 1894)* adlı şiirini örnek vermek mümkündür:

*Tek bir güzellik var dünyada
Yunan tanrılarının güzelliği değil,
Aşkta dolu bir hayal değil,
Dağların büyüklüğü değil,
Denizler, şelaleler değil,
Kadın bakışlarının saflığı değil.
Dünyada tek bir güzelliği var,
Sevgisinin, hüznünün, inkârının,
Ve gönüllü ıstırabının
Arkamızda çarmıha gerilen İsa'nın.*

*Одна есть в мире красота.
Не красота богов Эллады,
И не влюбленная мечта,
Не гор тяжелые громады,
И не моря, не водопады,
Не взоров женских чистота.
Одна есть в мире красота –
Любви, печали, отречения,
И добровольного мученья
За нас распятого Христа.¹¹⁵¹*

Balmont, hemen her şiirinde aydınlığı, cenneti ve sonsuzluğu çağrıştıran “bahar” sözcüğünü kullanır ve baharı tasvir eder. Bahar, çoğunlukla şair için ideal güzelliği, hayal dünyasını çağrıştıırır. Bununla ilgili olarak Aleksandr Blok, “*Balmont'u dinlediğinizde baharı dinlersiniz. Hiç kimse Balmont gibi bu kadar aydınlık bir dumanla ruhu saramaz. Hiç kimse*

¹¹⁵¹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 28.

bu dumanı Balmont gibi böyle taze bir rüzgârla dağıtamaz.”¹¹⁵² yorumunu yapar. Şairin bu kullanımına *Sadece Aşk* adlı kitabında yer alan *Gümüş Yıldızlar (Serebryanie zvezdy, 1903)* şiirinden bir dördlük örnek vermek mümkündür:

*Gece yarısı sessizliğinin gümüş düşünceleri,
Bahar Bayramında naif ve zarifsiniz
Fakat içinizde gizlice nefes alan şey ne? Yıldızlarda hangi rüyalar var?*

*Серебряные мысли полночной тишины,
Вы нежны и нарядны на Празднике Весны,
Но что в вас тайно дышит? Какие в звездах сны?*¹¹⁵³

Şair, bahar ile beraber şiirlerinde doğanın canlılığını, güzelliğini yansıtmak amacıyla çiçek sözcüğünü sıklıkla kullanır. Slav mitolojisinde çiçekler güzelliği, mükemmelliği, gençliği, baharı, naifliği, sevgiyi ve uyumu simgeler.¹¹⁵⁴ Bunun yanı sıra çiçekler, hüznün ve gelip geçiciliğin de sembolüdür. Çiçek sembolüyle edebi eserlerde çoğunlukla güzellik ve evrenin kavranamayan gizemi imlenir.¹¹⁵⁵ Balmont da çiçekler ile kimi zaman evrenin gizemini sembolize etmekle beraber, şairliğe, yaratıcılığa, sanatsal estetiğe imada bulunur. Şairin çiçek sembolünü kullanımına *Sadece Aşk* adlı kitabında yer alan *Vasiyetim (Moy zavet, 1903)* şiirinden bir dördlüğü örnek vermek mümkündür. Bu şiirinde şair, çiçek ile aklına gelen düşünceleri, ilhamı, sanatı imler:

*Hayal Güzelliği doğuruyor,
Naif sözcüklerden doku dokuyorum,
Yaprak taç yaprağına çıkıyor,
Belirsiz dizelerden çiçek bakıyor.*

¹¹⁵² Kupriyanovski P. Molčanova, İ (1990). *Poet s utrennoy duşoy*. K.D. Bal'mont. Stozvuçnie pesni. Soçineniya (izbrannie stih i proza). Yaroslavl': Verhne-Voljskoe knijnoe izdatel'stvo, 3.

¹¹⁵³ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 139.

¹¹⁵⁴ Sokolova, L.A. (2009). *Mir tsvetov v poezii K. Balmonta: Slavyanskije traditsii i avtorskaya interpretatsiya*. Vestnik Novgorodskogo gosudrstvennogo universiteta. No: 52, 74.

¹¹⁵⁵ Sokolova, a.g.e., 2009, 74-75.

*Мечта рождает Красоту,
Из нежных слов я ткань плету
Листок восходит в лепесток,
Из легких строк глядит цветок.*¹¹⁵⁶

Serap adlı kitabında yer alan *Buluşma (Vstreça, 1920)* adlı şiirinde ise şair, çiçek ile 6 Kasım tarihinde kaleme aldığı not düştüğü bu şiirini simgeler:

*Kader kışa güzelin müjdesini verdi:-
Gereken zamanda gelen sessizlik anı.
Aydınlık bir çiy serpiştirdim buluşmamıza,
Çiçeğimi bırakıyorum sana.*

*Зиме судьба дала красивого предтечу:-
Мгновенье тишины, пришедшей в должный срок.
Я светлую росой обрызгал нашу встречу,
И отдаю тебе осенний мой цветок.*¹¹⁵⁷
б Kasım

Ekim Devrimi sonrasında yurt dışına kaçan Balmont, göç dönemi şiirlerinde anayurt özlemini işler. Şair, göç döneminde kaleme aldığı hemen her şiirinde yurt dışına kaçarak bir göçmen olarak yaşamının pişmanlığını ve anayurt özlemini açıkça yansıtır. Şairin bu dönemde kaleme aldığı şiirler sembolik ve muğlâk anlamlardan ziyade daha anlaşılır ve belirgin anlamlara sahiptir. Şair Terapiano'ya göre, Balmont'un göç döneminde kaleme aldığı şiirleri önceki dönemde kaleme aldıkları kadar hacimli değildir ve sanatsal açıdan daha zayıf kalır.¹¹⁵⁸

Anayurt ve göç teması bağlamında Rus kültürünü, mitolojisini, Rus ruhunu sembolize eden sözcüklerin kullanımı göze çarpar. Ev (дом), anayurt (родина), anne (мать), orman (лес), bahçe (сад) sembolleri göç dönemindeki

¹¹⁵⁶ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 112.

¹¹⁵⁷ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 298-299.

¹¹⁵⁸ Terapiano Yu. (1987). *Literaturnaya jizn' russkogo Parija za polveka (1924-1974)*. Esse, vospominaniya, stat'i. Parij- Nyu-York: İzdatel'stvo: "Al'batros-tret'ya volna", 20.

hemen her şiirinde yer alır. Bununla birlikte Rusya tasviri için Rus mitolojisinde oldukça önemli görülen, Rus doğasına özgü bitki ve ağaç isimleri şair tarafından sıkça kullanılır. *Büyüyen Uzaklıkta* kitabı içerisinde yayımlanan *Yıldızlı Bir Masalda (V zvezdnoy skazke, 1929)* adlı şiirinde şair, dünya üzerinde pek çok yeri gezip gördüğünü, ancak Rusya kadar hiçbir yerin ruhuna hitap etmediği, ona ilham vermediği düşüncesini kaleme alır. Şair bu düşüncesini yansıtırken, orman, akağaç gibi Slav mitolojisine ait öğeleri kullanır:

*Fakat bırak etraftaki zengin dünya büyüleyici olsun
Yıldızlı masalını seviyorum ben karlı Rusya'nın
Ve akağaçların suretinin karlı olduğu ormanı, gelinlerin yüzünü.*

*Но пусть пленителен богатый мир окрест.
Люблю я звездную России снежной сказку,
И лес, где лик берез – венчальный лик невест.¹¹⁵⁹*

Şiirlere anlatıcı açısından bakıldığında, şairin lirik kahramanı, ilk dönem simbolist şiirin de özelliği olduğu üzere toplumdaki izole bir “ben”dir. Ancak Balmont’un şiirlerinde “ben”in, çoğunlukla şairin kendisi olduğu görülür. Bununla ilgili olarak İnnokenti Annenski, “Lirik Şair Balmont (Balmont-lirik)” adlı yazısında şu yorumu yapar:

Balmont'un lirik “ben”i sadece öznel bir yana sahip değildir. Balmont'un şiiri bize objektif ve koşulsuz olarak dikkate almamız gereken değerli bir şey sunar. Balmont'un zarafeti gösterişten uzaktır. Balmont, en karmaşık ritmik sorunları oldukça özgür ve kolay bir biçimde, sıradanlıktan kaçınarak ve yapaylıktan uzak durarak çözen nadir bir şairdir. Onun dili, bizim sadece yeni bir esneklik ve müzikalite kazanan ortak şiir dilimizdir.¹¹⁶⁰

Balmont, sanatını anlattığı *Sakin Rus Dilinin Zarafetiyim Ben (Ya izyskannost' russkoy medlitel'noy reçi, 1901)* adlı şiirinde lirik kahramanın kendisi olduğunu açık bir biçimde gösterir:

¹¹⁵⁹ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 123.

¹¹⁶⁰ Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey*. Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

*Sakin Rus dilinin zarafetiyim ben
Önümde diğer müjdecî şairler,
İlk defa gösterdim bu dilde eğimleri
Tekrarlı, öfkeli, şefkatli sesleri.*

*Я — изысканность русской медлительной речи,
Предо мною другие поэты — предтечи,
Я впервые открыл в этой речи уклоны,
Перепевные, гневные, нежные звоны.¹¹⁶¹*

Göç döneminde Balmont'un şiirlerinde lirik kahraman "ben" in, şairin kendisi olduğu çok daha belirgin bir biçimde ortaya çıkar. *Kızıl Şafak (Zarevo zor, 1922)* adlı kitabında yer alan *Nereyi Gezersem Gezeyim (Gde bı ya ni stranstvoval)* adlı şiiri buna örnek verilebilir. Şair, vatanına duyduğu özlemin duygu dünyasındaki yansımaları Rus doğasının birer parçası olan bataklıklar, tarlalar, ormanlar ve yoncalar aracılığıyla okuyucuya sunar:

*Nereyi gezersem gezeyim her yerde hatırlıyorum
Güzel kokulu ormanlarımı.
Bataklıkları ve tarlaları, tarlalarda, uçtan uca,
Anayurdumun yoncalarının dizisi.*

*Где б я ни странствовал, везде припоминаю
Мои душистые леса.
Болота и поля, в полях, от края к краю,
Родимых кашек полоса.¹¹⁶²*

Şairin bazı şiirlerinde ise "ben" anlatıcı kendini göstermez ve üçüncü şahıs bir anlatıcının varlığı ya da "biz" anlatıcı hissedilir. Buna, *Kar Taneleri (Snejinki, 1903)* adlı şiiri örnek verilebilir:

¹¹⁶¹ Balmont, K.D. (1989). *Solneçnaya pryaja. Stihotvoreniya. Oçerki*. Moskva: "Detskaya literatura", 73.

¹¹⁶² Balmont, a.g.e., 1989, 117.

*Ah, ölüm anı,
Veda ve kendinden geçme,
Kaçınılmazlık denizinde!
Acı çekiyoruz, gözden kayboluyoruz,
Fakat kendimize yeniliyoruz
Sonsuzluk rüyamız karşısında!*

*О, мгновенье умиранья,
Упоенье и прощанье,
В море неизбежности!
Мы страдаем, пропадаем,
Но себя мы побеждаем
Нашим сном Безбрежности!¹¹⁶³*

Balmont'un şiirlerinde belirli bir zaman ya da mekân çerçevesinde anlatım yer almadığı göze çarpar. Şair, şiirlerini sonsuzluk ve sınırsızlık temelinde kaleme alır. Örneğin, *Ay Sonesi (Lunnaya sonata, 1903)* adlı şiirinde şair, Ay ışığı ile beraber diğer dünyaya hissettiği yakınlığı anlatır ve gece karanlığıyla beraber Ay ışığının çağrıştırdığı ebediyet (вечность), dipsizlik (бездонность), enginlik (ширь), sonsuzluk (бесконечность, безбрежность) gibi kelimelere yer verir:

*Dünya çekildi. Üzerimizde sonsuzluk nefes alıyor.
Denizin enginliği Ay'ın etkisiyle yaşıyor
Seninim, sevgilim, dipsizlik, sonsuzluk,
Biz seninle her şeyden uzaktayız.*

*Мир отодвинулся. Над нами дышит Вечность.
Морская **ширь** живет влиянием Луны,
Я твой, моя любовь- **бездонность, бесконечность,**
Мы от всего с тобой светло отделены.¹¹⁶⁴*

¹¹⁶³ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 342.

¹¹⁶⁴ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 33.

Biçim açısından inceleme yapıldığında, Balmont'un, Paul Verlaine'in "Müzik her şeyden önce gelir."¹¹⁶⁵ sloganının izinden giderek, şiirde müzikaliteye büyük önem verdiği gözlemlenir. Bunda Tyutçev'in ahenk içerisindeki dünyanın kaostan yaratıldığı düşüncesi de yatar. İnsan, çevresini her an içgüdüsel ve dolaylı olarak algıladığında varlığın evrensel ortamına ve müzikal ruhuna katılır.¹¹⁶⁶

Rus şiirinde müzikaliteye özellikle Valeriy Bryusov ve Konstantin Balmont'un büyük katkıları olur. Rus edebiyat bilimcisi Yu.M. Lotman, özellikle Balmont'un şiirin melodik olmasını kendine bir görev olarak benimsediğini ve Rus şiirinde onun kadar ahenkli ve melodik şiir yazar kimsenin olmadığını ileri sürer.¹¹⁶⁷ Şair, kaleme aldığı şiirleriyle Rus şiirinde o zamana kadar denenmemiş şiir türlerini, tonlamaları, sesleri ve imgeleri kullanır. Rus şiirine getirdiği bu yenilikler çağdaşları ve kendinden sonra gelen şairler tarafından da kabul edilir.¹¹⁶⁸ Rus şair Maksimilian Voloşin, Balmont'un Rus edebiyatındaki rolünün, yüzyılın sonunda Rus şiirini ihtiyarlık uykusundan uyandırması olduğunu dile getirir.¹¹⁶⁹ İnnokenti Annenski ise Balmont'un Rus okuyucusunu sanat kadar dil üzerine de düşünmeye ittiğini ifade eder.¹¹⁷⁰ Akmeist şair Georgiy Adamoviç, Balmont'un ilk şiirlerinin ellinci yıl dönümüne ithafen yazdığı "K.D. Balmont (K.D. Bal'mont, ?)" başlıklı makalesinde "*Balmont, ilk üç şiir kitabında edebi olanakların sınırsız olduğunu gösterir ve bu eserlerinde özellikle şiir Rönesans'ının ilk sesleri duyulur.*" yorumunu yapar.¹¹⁷¹

Balmont, şiirlerinde sözcük ve ses tekrarları aracılığıyla melodik bir atmosfer yaratır. Buna örnek olarak *Hayallerimle Yakaladım Giden Gölgeleleri (Ya meçtoyu lovil uhodyaşçie teni, 1895)* adlı şiirini vermek mümkündür:

¹¹⁶⁵ Balmont, a.g.e., 1989, 12.

¹¹⁶⁶ Barkovskaya N. V. (1999). *Poeziya serebryanogo veka*. Yekaterinburg: Uralskiy gosudarstvenniy pedagogičeskiy universitet, 51-52.

¹¹⁶⁷ Lotman, Yu. M., Mints Z. (1989). *Stat'i o russkoy i sovetskoy poezii*. Tallin: "Eesti Raamat". 53-54.

¹¹⁶⁸ Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nyh lyudey*. Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

¹¹⁶⁹ Kreyd, V. (1992). *Poet serebryanogo veka*. K.D. Bal'mont. Svetly ças. Stihotvorniya i perevodı. Moskva: İzdatel'stvo "Respublika", 5.

¹¹⁷⁰ Kreyd, a.g.e., 1992, 5.

¹¹⁷¹ Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nyh lyudey*. Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya. <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020 tarihinde.

*Hayallerimle yakaladım giden gölgeleri
Sönen günün giden gölgelerini
Kuleye çıktım ve basamaklar titredi
Ve ayaklarımın altında basamaklar titredi.*

*Ve daha yukarı gittikçe daha da belirginleşti
Daha da belirginleşti uzakların sureti
Ve uzaklardan bazı sesler yükseldi
Gökten ve Yerden etrafımda yükseldi.*

*Я мечтою ловил уходящие тени,
Уходящие тени погасавшего дня,
Я на башню всходил, и дрожали ступени,
И дрожали ступени под ногой у меня.*

*И чем выше я шел, тем ясней рисовались,
Тем ясней рисовались очертанья вдали,
И какие-то звуки вдали раздавались,
Вкруг меня раздавались от Небес и Земли.¹¹⁷²*

Balmont şiirlerini işitsel açıdan desteklemek için aliterasyon, asonans gibi fonetik oyunlara başvurur. Bununla ilgili olarak Mayakovski şunları dile getirir: “Balmont, her sese bir değer yükler. Örneğin, “l” sesi Balmont için şefkati ifade eder.”¹¹⁷³ Balmont da “Rus Dili (Russkiy yazık, 1924)” başlıklı makalesinde “v” sesinin rüzgârı, “o” sesinin uzun ve uzaklardan bir çağrıyı, “l” sesinin naifliği, “ya” sesinin onayı, kararlılığı çağrıştırdığını ileri sürer.¹¹⁷⁴ Bu doğrultuda Balmont, *Nem (Vlaga, 1903)* isimli şiirinde gecenin sakinliğini ve naifliğini yansıtabilmek için “l (л)” sesini kullanır. Şairin, Rus şiir

¹¹⁷² Balmont, K.D. (1989). *Solneçnaya pryaja. Stihotvoreniya. Oçerki*. Moskva: “Detskaya literatura”, 31.

¹¹⁷³ Spasski S. (1940). *Mayakovski i ego sputniki. Vospominaniya*. Leningrad: Sovetskiy pisatel’, 6.

¹¹⁷⁴ Balmont, K.D. (1992). *Gde moy dom? Stihotvoreniya, hudojestvennaya proza, stst’i, oçerki, pis’ma*. (V. Kreyd Ed.) Moskva: İzdatel’stvo “Respublika”, 340.

sanatında “ses taklidi (zvukopodrajenie)”¹¹⁷⁵ olarak bilinen yöntemi kullandığı görülür:

*Gitti yüzerek kuğu yarı karanlıkta
Uzaklara, beyazlaşarak Ay ışığı altında.
Dalgalar küreği okşuyor,
Zambak nemi okşuyor.*

*Лебедь уплыл в полумглу,
Вдаль, под лунную белея.
Ластятся волны к веслу,
Ластится к влаге лилея.¹¹⁷⁶*

Şair, *Kamışlar (Kamışı, 1895)* adlı şiirinde ise kamışların hışırtısını yansıtabilmek için “ş (ш)” sesini kullanır:

*Gece yarısında bataklığın ıssız yerinde
Sessizce hışırdıyor kamışlar, zar zor duyulur bir biçimde.*

*Полночной порою в болотной глуши
Чуть слышно, бесшумно, шуршат камыши.¹¹⁷⁷*

Benzer bir biçimde Balmont’un, *Özgür Bir Rüzgârım Ben, Her Daim Esiyorum (Ya volny veter, ya veçno veyu, 1897)* adlı şiirinde rüzgârın sesini taklit etme amacıyla “v (в)” sesinin ağırlıklı olarak kullanıldığı görülür. Şiirde şairin “v” sesi ile beraber “ye (е)”, “oln (олн)”, “zd (зд)” seslerinden bir leitmotif oluşturduğu gözlemlenir. Böylece, Rus şiir sanatında leitmotif orkestrasyon (leytmotivnaya instrumentovka)¹¹⁷⁸ olarak bilinen tekniği gerçekleştirir. “V”sesinin hemen her dizede her sözcük içerisinde yer almasıyla da çizgisel orkestrasyon (lineynaya instrumentovka)¹¹⁷⁹ tekniği meydana gelir:

¹¹⁷⁵ Şengeli, G. (1960). *Tehnika stiha*. Moskva: GİHL, 263.

¹¹⁷⁶ Balmont, a.g.e., 1989, 70.

¹¹⁷⁷ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 57.

¹¹⁷⁸ Şengeli, G. (1960). *Tehnika stiha*. Moskva: GİHL, 264.

¹¹⁷⁹ Şengeli, a.g.e., 1960, 266.

*Ben özgür bir rüzgarım, ebediyen esiyorum,
Dalgalandırıyorum dalgaları, söğüdü okşuyorum,
Dallarda nefes alıyorum, nefes alınca susuyorum
Çimleri okşuyorum, tarlaları okşuyorum.*

*Я вольный ветер, я вечно вею,
Волную волны, ласкаю ивы,
В ветвях вздыхаю, вздохнув, немею,
Лелею травы, лелею нивы.*¹¹⁸⁰

Balmont'un tasvirleri için başvurduğu söz sanatları arasında epitet kullanımını göze çarpar. Epitet, çoğunlukla sıfat olarak kullanılan imgesel betimlemelerdir.¹¹⁸¹ Şair, epitetleri çoğunlukla en az iki sıfatı birleştirerek oluşturur. Bu kullanıma *Güneşin Aroması (Aromat solntsa, 1899)* adlı şiirinden örnek verilebilir. Şair, şefkatli (нежный), aydınlık (светлый) ve doku (ткань) sözcüklerini bir araya getirerek bir epitet oluşturur:

Şefkatli, parlak dokulu
*Sarhoş inci çiçekleri gibi
Zafer edasıyla açan
Toprağın keskin kokusunda.*

Neжно-светлотканями,
*Ландышами пьяными,
Что победно расцвели
В остром запахе земли.*¹¹⁸²

Balmont, benzer bir şekilde *Ay Sessizliği (Lunnoe bezmolvie, 1903)* adlı şiirinde bulutları betimlemek için “gökyüzü rengi (воздушный)” ve “beyaz (белый)”ı, nehri betimlemek için ise “ayna gibi (зеркальный)”, “haşmetli (царственный)” ve “soğuk (холодный)” sıfatlarını bir arada kullanır:

¹¹⁸⁰ Balmonta, a.g.e., 1989, 40.

¹¹⁸¹ Bezrukov, A.H. (2009). *Vvedenie v literaturovedenie. Teoriya literatury*. Birska: Birska gos. sots.-ped. akad., 54.

¹¹⁸² Balmont, a.g.e., 1989, 58.

*Gökyüzüne özgü beyaz renkli bulutlar hareketsiz,
Ayna gibi haşmetli soğuk nehir,
Ve nemli gökyüzü enginliği derin*

*Воздушно-белые недвижны облака,
Зеркально-царственна холодная река,
И даль небесная во влаге глубока.¹¹⁸³*

Tanrı Okyanus (Bog okean, 1905) adlı şiirinde şair, isim tamlamalarının her birini kendince yüklediği anlam çerçevesinde üç sıfatı birleştirerek betimler. Şair, sonsuz (беспредельный), ıssız (пустынный), semavi (воздушный), uçsuz bucaksız (бесконечный) sıfatlarını kullanarak mistik bir atmosfer yaratır ve okuyucunun gözünde ebediyetin resmini çizer:

*Sonsuz, ıssız, gürültülü dalgaları denizlerin,
Çok sesli, hüznü, çağrıda bulunan Tanrı Okyanus,
Amaçsız, semavi, uçan köpüklü dokular,
Hayali, masalsi, eriyen semavi serpintiler.*

*Dumanlı, soğuk, uçsuz bucaksız acı sular,
Sonsuz, sıkıcı, sonu gelmeyen, uzun melodi,
Sonsuz, sonsuz, umutsuz dalgaları denizlerin,
Uçsuz bucaksız, karanlık, yorucu Tanrı Okyanus.*

*Волны морей, беспредельно - пустынно - шумящие,
Бог Океан, многогласно-печально- взывающий.
Пенные ткани, бесцельно - воздушно - летящие,
Брызги с воздушностью, призрачно - сказочно - тающей.*

*Горькие воды, туманно - холодно - безбрежные,
Долгий напев, бесконечно - томительно - длительный,
Волны морей, без конца - без конца - безнадежные,
Бог Океан, неоглядно - темно - утомительный.¹¹⁸⁴*

¹¹⁸³ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 323.

Balmont'un zaman zaman neologizmden yararlandığı görülür. *Yüce Anneye (Velikoy materi, 1914)* adlı şiirinde şair, Türkçede anlaşılma anlamına gelen “непостижный” kelimesine benzer bir biçimde “taşımak” anlamına gelen “носить” fiilinden “неностижный” sıfatını türetir ve şiirde “katlanılmaz, çekilmez” anlamında kullanır:

Uçsuz bucaksız enginlik. Katlanılmaz sessizlik.

Yandım. Geldim. Neden susuyorsun?

Неоглядная ширь. Неностижная тишь.

*Я горел. Я пришел. Почему ж ты молчишь?*¹¹⁸⁵

Şair, *Serap* adlı kitabında yer alan *Taştan Şehir (Kamnegrad, 1922)* adlı şiirinde Rusçada sonsuz, sınırsız anlamına gelen “беспредельный” sıfatına benzer bir biçimde yine sonsuz, sınırsız anlamına gelen “внепредельный” sıfatını oluşturur:

Denize bakan başkent,

Sonsuz maviliğin yer aldığı,

Cesur ruhla anlaşma içinde,

İnsanı alıp götüreren uzağın canlı olduğu.

Столица, глянувшая в Море,

*Где **внепредельна** синева,*

Где, с духом смелым в договоре,

*Даль уводящая жива.*¹¹⁸⁶

Balmont'un şiirlerinde göze çarpan bir diğer biçimsel özellik, yinelem (anafor) kullanımıdır. Yinelem, şiirde dizelerin başında aynı ya da benzer ses, kelime ya da söz dizim düzeninin tekrar etmesidir.¹¹⁸⁷ Yineleme örnek olarak,

¹¹⁸⁴ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 148.

¹¹⁸⁵ Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Polnoe sobranie stihov 1909-1914. Knigi VIII-X.* Tom III, Moskva: Knigovek, 421.

¹¹⁸⁶ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 450.

¹¹⁸⁷ Bezrukov, a.g.e., 2009, 59.

*M...*** (M...***, 1894)* adlı şiirden örnek vermek mümkündür. Şair, “sen” şahıs zamirini yinelem ögesi olarak kullanır:

*Sen, naif bir yaprağın hışirtısısın,
Sen, gizlice fısıldayan rüzgarsın
Sen, lambanın verdiği ışıksın
Tatlı bir hüznün ortaya çıktığı yerde.*

Ты — шелест нежного листка,
Ты — ветер, шепчущий украдкой,
Ты — свет, бросаемый лампадкой,
Где брезжит сладкая тоска.¹¹⁸⁸

Şairin dünya üzerinde iyi ya da kötü herkesin bir arada barış içerisinde olmasını, evrensel ruha, birliğe ulaşmasını temenni ettiği *İyi Niyetli İnsanlar İçin Barış (Pax Hominibus Bonae Vaoluntatis, 1905)* adlı şiirinde “barış” kelimesi yinelem ögesi olarak kullanılır:

*Dünya üzerinde barış, iyi niyetli insanlar için **barış**.
Kötü niyetli insanlar için istiyorum ben **barış**.
Küfürlü tarlada kör olmuş insanlar için **barış**,
Karanlık uykularında yılanın yaşadığı insanlar için **barış**.*

Мир на земле, мир людям доброй воли.
Мир людям воли злой желаю я.
Мир тем, кто ослеплен на бранном поле,
Мир тем, в чьих темных снах живет змея.¹¹⁸⁹

Balmont’un başvurduğu bir başka söz sanatı oksimorondur. Oksimoron, anlamsal olarak zıtlık barındıran kelimelerle yeni bir ifade ortaya çıkarma sanatıdır.¹¹⁹⁰ Buna, *Dünyadan Uzakta (Vdali ot zemli, 1898)* adlı şiirini örnek göstermek mümkündür. Şair, “sessiz şarkı (немое упоенье)” sıfat

¹¹⁸⁸ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 33.

¹¹⁸⁹ Balmont, a.g.e., 1989, 101.

¹¹⁹⁰ Bezrukov, a.g.e., 2009, 45.

tamlamasıyla bir oksimoron oluşturur ve evrende duyulmayan, gizemli bir ahengin yer aldığını dile getirir:

*Fırtınalı dalgaların üzerinde yüzen bir ada gibi
Sonsuz endişe ve suyun dalgaları üzerinde
Bu şatoda doluyum sessiz bir şarkıyla
İhtirassız bir yıldızın sessiz bir şarkısıyla.*

*Как остров плавучий над бурным волнением,
Над вечной тревогой и зыбью воды,
Я полон в том замке немым упоением,
Немым упоением бесстрастной звезды.¹¹⁹¹*

Şair, karanlık gece vaktinde aydınlık ve huzur dolu bir diğer dünyanın hayalini dile getirdiği *Yok ve Olmayacak (Net i ne budet, 1898)* adlı şiirinde “aydınlık karanlık (сумерки светлые)” tamlamasıyla oksimoron meydana getirir:

*Ne kadar iç açıcı ikimiz için düşünceye dalmak aydınlık karanlıklarda!
Uçan meleğin gölgesini görüyorum bakışında!*

*Как нам отрадно задуматься в сумерках светлых вдвоем!
Тень пролетевшего ангела вижу во взоре твоём.¹¹⁹²*

Şiirlerde göze çarpan başka bir söz sanatı ise eğretileme olarak da bilinen metafor kullanımudur. Metafor, bir sözcüğün mecaz anlamıyla benzetme amacıyla kullanıldığı söz sanatıdır.¹¹⁹³ *İnci Tanesine (Jemçujine, 1908)* adlı şiirinde kullandığı ve evrenin güzelliğini simgelediği düşünülen “inci hayalet” tamlaması, metafor kullanımı için en belirgin örneklerden biridir:

*İnci hayalet,
Hayallerin seçilmişisi*

¹¹⁹¹ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 144.

¹¹⁹² Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 153.

¹¹⁹³ Bezrukov, a.g.e., 2009, 44.

*Anlıyor musun şarkıları
Alıyor musun çiçeklerimi?*

Жемчужное виденье,
*Избранница мечты,
Ты примешь песнопенье,
Возьмешь мои цветы?*¹¹⁹⁴

Şair, *Enginlikte* adlı kitabında yer alan *Ölüm (Gibel', 1895)* adlı şiirinde “yılan gibi hareket eden şimşekler” tamlamasıyla metafor oluşturur:

*Fırtınanın önseziyle kuşatıldı bahçe.
Çiçeklerin aroması daha güçlü yayılmaya başladı.
Düğümlü dallar yılan gibi geçti birbirine.
Yılan gibi yanmaya başladı bulutların içinde*

*Предчувствием бури окутан был сад.
Сильней заструился цветов аромат.
Узлытые сучья как змеи сплелись.
Змеистые молнии в тучах зажглись.*¹¹⁹⁵

Ateş (Ogon', 1903) adlı şiirinde şair, devedikenini betimlemede “dikenli yaratık” metonimini kullanır. Mecazı mürsel olarak da bilinen metonim, bir imgenin başka bir söz grubundan oluşan adlandırma doğrultusunda dile getirilmesidir.¹¹⁹⁶ Bu doğrultuda şair, “dikenli yaratık” ile devedikeni için başka bir adlandırma yapar:

Dikenli yaratık, *devedikeni*
Kanata benzeyen yapraklarından zırh içinde sanki

Колючее создание, *татарник,*
*Как бы в броне крылоподобных листьев,*¹¹⁹⁷

¹¹⁹⁴ Balmont, a.g.e., Tom III, 2010, 156.

¹¹⁹⁵ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 62.

¹¹⁹⁶ Bezrukov, a.g.e., 2009, 45.

¹¹⁹⁷ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 189.

Yüce Kaderler (Visokie sud'bi, 1929) adlı şiirinde Balmont, “kendi Kuzey’i” metonimiyle Rusya’yı simgeler. Şair, “Kutup Yıldızı’nın tahtı” metoniminde Küçükayı takımyıldızının en parlak yıldızı olan ve her zaman kuzeyde sabit bir şekilde yer alan Kutup Yıldızı ve kuzey ülkesi Rusya arasında benzerlik kurar:

Yüksek sesli suların ülkesinde

*Hatırla **kendi Kuzey’ini***

Kuzey Yıldızı’nın hareketsiz

Tek tahtına sahip.

У края гремучей воды, -

*Припомни **свой Север,***

С единым недвижным

Престолом Полярной Звезды. ¹¹⁹⁸

Balmont’un şiirlerinde tasvirler aracılığıyla doğa adeta bir tablo gibi resmedilir ve bu tablo, okuyucunun gözünün önünde somut bir biçimde belirir. Böylece şair, şiirlerini görsel açıdan da destekler. Bununla ilgili olarak Valeri Bryusov, şunları dile getirir:

Rus şiir sanatında Balmont’a denk kimse yok. Fet’in melodik şiiri üzerinde Rus şiiri hat safhada soyutluğa büründü. Başkalarına sınırın görüldüğü yerde Balmont, sınırsızlığı açtı. Lermontov’un müzikalitesinin eşsiz bir örneği olarak görülen Havadaki Okyanusta (Na vozduşnom okeane, 1840) şiiri bile Balmont’un en güzel şarkularından sonra soldu. ¹¹⁹⁹

Balmont, “Genç Şairlere (K molodim poetam, 1924)” adlı makalesinde gökyüzündeki buluttan yeryüzündeki çiçeğe kadar bir şairin ruhunu doğa ile birleştirmesi, doğayı hissetmesi gerektiğini ifade eder.¹²⁰⁰ Balmont’un, şiirlerinin pek çoğunda özellikle doğa ile ilgili tasvirlerinde kişileştirme sanatını (personifikasyon) kullandığı görülür. Şair, *Kuzey (Sever)* adlı şiirinde Rus doğasını kaleme alarak bir kuzey ülkesi olan Rusya’daki ağır kış koşullarının ardından baharın gelişinin büyük bir coşkuyla karşılanmasını aktarır. Rus inancısında bahar, kış sonrasında doğanın uyandığı, yeniden dirildiği bir mevsim olarak görülür ve sıcak Güneş’in yeniden doğması

¹¹⁹⁸ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 123.

¹¹⁹⁹ Orlov, a.g.e., 1969, 59.

¹²⁰⁰ Balmont, a.g.e., 1992, 255.

şerefine kutlamaların yapıldığı bir mevsimdir.¹²⁰¹ Bu doğrultuda anlatıcı, büyüleyici olarak nitelendirdiği baharı yeniden dirilmenin mevsimi olarak betimler. Karın yılın yarısı boyunca kalkmadığı kış mevsimi ise sessizliğin hüküm sürdüğü, doğanın uyuduğu bir zaman dilimi olarak betimlenir: “*Ne kadar da büyüleyici bahar /Karın rüya olmadığı yerde, /Yarım yıl sessizliğin olduğu yerde, /Yeniden diriliş öncesinde. (Как пленительна весна /Там где снег - не сновиденье, /Где полгода - тишина, /Перед счастьем возрождения.)*”¹²⁰² Anlatıcı, kışı bir düşmana, baharın gelişini ise düşmanın ölümüne benzetir. Doğadaki tüm canlılar Güneş’in sarhoş ettiği, yani Güneş ışığının mutlu kıldığı varlıklar olarak betimlenir: “*Orada bahar düşmanın ölümü gibi /Güneş’ten sarhoş her şey iki misli. (Там весна- как смерть врага, /Все ввойне от Солнца пьяны.)*”¹²⁰³

Şairin doğa betimlemelerinde kişileştirme sanatını kullandığına dair bir başka örnek olarak *Orman Zambağı (Lesnaya liliya, 1903)* adlı şiirini vermek mümkündür. Şair, insana özgü uyuklamak, susamak, bilmek, hayal etmek, sevmek filleri aracılığıyla zambağın eylemlerini tasvir eder:

*Orman koyunun ayna gibi yüzeyi üzerinde
Bembeyaz zambak **uyukluyor** tek başına.
İşliyor karanlıkta, yükseklerden, gökyüzünden
İniyor üzerine sessizlik Ay ışığında.*

*Zambak susuyor gökyüzü uykusuna
Ne yakınmayı ne soluğu ne iniltiyi bilmeden
Hayal ediyor ve **seviyor** acı duymadan
Gece koyunun derin nemi üzerinde.*

*Над гладью зеркальной лесного затона,
Вся белая, лилия **дремлет** одна.
Мерцает во мгле, а с высот небосклона
К ней сходит в сияньи Луны тишина.*

¹²⁰¹https://dic.academic.ru/dic.nsf/brokgauz_efron/125018/%D0%92%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%B0 Erişim Tarihi 01.11.2020.

¹²⁰² Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 345.

¹²⁰³ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 345.

*И лилия жаждет небесного сна.
Не зная ни жалоб, ни вздоха, ни стопа,
Безбольно мечтает и любит она,
Над влагой глубокой ночного затона.*¹²⁰⁴

Balmont şiirlerinde sıklıkla epigraf kullanır. Epigraflar, yabancı yazarların kendi dillerinde yazdığı eserlerden alıntılarının yanında kimi zaman da kendi şiirlerinden kesitler olur. Şair, *Kuyu (Kolodets, 1903)* adlı şiirine *Akıntı (Struya, 1885)* adlı şiirinin “*Kuyunun üzerine eğil (Наклонись над колодецем ...)*” dizesini epigraf olarak kullanır. Hatta şair, *Akıntı* şiirini *Kuyu* şiirinin içine yerleştirerek kendi şiirleri arasında metinlerarasılık yapar:

*Rüyamda görünen kelimeleri hatırladım
Yaşamımın sabahında, hoş bir şarkı gibi.
Ben istediğim gibi olmasam da düşüncelerim aradığım gibi olmasa da
Aynı gizemler uzaklara çağırıyor.*

***Kuyunun üzerinden eğil, göreceksin orada
Sanki karanlık çukurun karardığını,
Küf koktuğunu ve küfün dağıldığını etrafa
Ve saydam akıntının görünmediğini.***

***“Fakat aşağıda, derinlikte, küf ve karanlığın arasında
Sisli uçurumun karardığı yerde
Kapalı zindanın sert kucağında
Gümüş akıntı ürkek ürkek çarpıyor.”***

*Bana bu satırlar boşuna görünmedi
Geçip gidecek miyim hoş bir şarkı gibi
Rüyada kandırmaca yok, baharda her şey gerçek
Her şey, aydınlık Dâhinin doğumu demek.*

*Я припомнил слова, что приснились мечте
В утро жизни, как нежное пение.
И хоть я уж не тот, и хоть мысли не те, -*

¹²⁰⁴ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 33.

Тайны те же зовут в отдаление.

**«Наклонись над колодецем, увидишь ты там,
Словно темная яма чернеется,
Пахнет гнилью, и плесень растет по краям,
И прозрачной струи не виднеется.**

**«Но внизу, в глубине, среди гнили и тьмы,
Там, где пропасть чернеется мгlistая,
Как в суровых объятых угрюмой тюрьмы,
Робко бьется струя серебристая».**

*Не напрасно те строки привиделись мне,
Промелькну ли, как нежное пение,
Нет обманиости - в сне, все правдиво - в весне,
Все - рождение светлого Геня.¹²⁰⁵*

Benzer bir biçimde şair, *Güzelliğin Litürjisi* adlı kitabında yer alan *Ateş (Ogon', 1905)* adlı şiiri için Güneş Gibi Olalım adlı kitabında yer alan *Ateşe Övgü (Gimn Ognuyu, 1903)* adlı şiirinden “*Övmekten bıkmayacağım /Ani, müthiş, yapmacık seni! /Senin üzerinde eritiyorlar metalleri/ Senin yanında üretiyor ve dövüyorlar (He ustanu тебя восхваляют, /О, внезапный, о, страшный, о, вкрадчивый, /На тебе расплавляют металлы, /Близ тебя создают и куют.)*”¹²⁰⁶ dizelerini epigraf olarak kullanır. Epigrafların şiirin içeriğiyle uyumu açısından inceleme yapıldığında, Balmont’un kullandığı epigrafların pek çoğunun şiirin konusu ya da temasıyla alakasız olduğu görülür. Şiirlerde kullanılan epigrafların şiirin anafikriyle bağlantısız olması, araştırmacı Markov’un da belirttiği üzere, Balmont’un sanatının bir başka özelliğidir.¹²⁰⁷

Balmont, kendi şiirlerine yaptığı göndermelerin dışında, sanatın değişmez bir kuralı olarak başka şairlere de göndermede bulunur. Örneğin,

¹²⁰⁵ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 91.

¹²⁰⁶ Balmont, a.g.e., Tom I, 183.

¹²⁰⁷ Markov, V. (1988). *Kommentar du den dichtungen von K. D. Bal'mont 1890-1909*. Teil: II, Köln; Wien: Böhlau, 54.

Geceleyin (Noçyu, 1922) adlı şiirinde, Marina Tsvetayeva'nın *Yedi Kılıç Sapladılar Kalbine (Sem' meçey pronzali serdtse, 1918)* şiirinin ilk dizesini kullanır:

*Bir ölüm bloğuna bağlıyım
Yedi kılıç alarak ben kalbinde,
İşkence sehpasında uzanmışım
Cellâtların elinin altında.*

*Я прикован к мертвой глыбе,
В сердце взявший семь мечей,
Я раскинутый на дыбе
Под рукою палачей.¹²⁰⁸*

Balmont'un şiirlerine şekil açısından bakıldığında kıtaları farklı biçimlerde oluşturduğu göze çarpar. *Hint Motifi (İndiyskiy motiv, 1900)*, *Gizemlerden Bir Ses (Zvuk iz tainstv, 1905)* gibi bazı şiirlerini dört dizeden daha fazla dize içeren tek ya da birkaç kıta şeklinde oluşturur. *Tehlike Çanı (Nabat, 1922)*, *Ceza (Vozmezdie, 1922)* gibi bazı şiirlerinde şair, dört ya da daha fazla dizeden meydana gelen kıtalarla başlayıp daha az dizelerden oluşan kıtalarla şiiri devam ettirir. Bazı şiirlerde ise kıtalar, sentaktik açıdan uzun dizelerle başlayıp daha kısa dizelerle devam eder. *Geceye (K noçi, 1903)* adlı şiiri, bu tarza örnek verilebilir:

*Tuzlu deniz derinliğiyle büyüyen,
Tamamen hayal ile, sessizlik ile, nem ile nefes alan
Ah, Gece, benimle kal,
Ah, Gece, benim kal,
Bırak uykuda kalayım,
Dipsiz derinlikte,
Günlerin tohumlarının saklandığı yerde.*

Вспоенная соленой морской глубиной,

¹²⁰⁸ Balmont, a.g.e., Tom IV, 2010, 433.

Вся дышащая влагой, мечтой, и тишиной, -

*О, Ночь, побудь со мной,
О, Ночь, побудь моей,
Дай мне побыть во сне,
В бездонной глубине,
Где скрыты зерна дней.¹²⁰⁹*

Balmont, *Güneş Gibi Olalım* kitabı içerisinde yer alan “Sanatçı-Şeytan (Hudojnik-d’yavol)” adlı bölümde şiirlerini üç dizeden oluşan kıtalar haline kaleme alır, ancak her şiirin sonunu tek dize ile bitirir. Böylece şair, asıl vurgulamak istediği anlamı okuyucuya sunar. Buna örnek olarak *Sanatçı (Hudojnik, 1903)* şiirini vermek mümkündür.

*En beyaz çiçekler büyüyor çamurdan
Tüm renklerin kızılı odun üzerindeki kandır
Ve ölüm, resim için en güzel konudur.*

Gel, öl, bende dirileceksin yeniden.

*Белейише цветы растут из тины,
Червонней всех цветов на плахе кровь,
И смерть — сюжет прекрасный для картины.*

Приди — умри — во мне воскреснешь вновь.¹²¹⁰

Balmont, eleji, poema, sone, stanza gibi farklı biçimlerde şiirler kaleme alır. Şairin kaleme aldığı sonelere örnek olarak *Ay Işığı (Lunnyy svet, 1894)*, *Akrep (Skorpion, 1897)*, *Okyanus (Okean, 1897)*, *Denizin Dibi (Morskoe dno, 1897)*, *Mavi Tapınakta (V sinem hrame, 1922)*, *Yarın (Zavtra, 1922)*, *Sadece (Tol’ko, 1922)* şiirleri verilebilir. Şiirler, sonenin özelliği olduğu üzere, iki adet dört dizeden oluşan ve iki adet de üç dizeden oluşan kıtalardan meydana

¹²⁰⁹ Balmont, a.g.e., Tom II, 2010, 80.

¹²¹⁰ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 455.

gelir.¹²¹¹ Akrep (Skorpion, 1914) adlı şiiri şairin yazdığı sonelere tipik bir örnek olarak gösterilebilir. Anlatıcı, şiirde kendini ölümün, ihanetin ve kıskançlığın sembolü¹²¹² olan akrep ile simgeler. Şair, şiirde hem özel hayatında hem de edebiyat çevresinde duyduğu ve 1890 yılında intihara teşebbüs etmesine yol açan mutsuzluğunu anlatır:

*Çevrildim daireye benzeyen ateşle
Yaklaşıyor, mahkumum ölüme
Çirkin doğduğum için
Uğursuz bir akrep olduğum için.*

*Düşmanlarım her taraftan bakıyor bana
Musallat olan ve felakete sürükleyen bir kabusla
Kaçış yok, çevrildim ölümlle
Bağlıyım sıkı sıkı çok çeşitli bir aleve*

*Fakat işte her şeyden en korkuncu benim için
Nefes alması sonsuz ateşin
Doluyum ağrısız bir esintiyle..*

*Öleceğim. Olsun. Meydan okuyorum kadere
Ölümümü buldum kendimde.
Gururlu, özgür bir akrep olarak öleceğim.*

*Я окружён огнём кольцеобразным,
Он близится, я к смерти присуждён, —
За то, что я родился безобразным,
За то, что я зловецкий скорпион.*

*Мои враги глядят со всех сторон,
Кошмаром роковым и неотвязным, —
Нет выхода, я смертью окружён,*

¹²¹¹ Şengeli, a.g.e., 1960, 303-304.

¹²¹² Tresidder, J. (1999). *Slovar' simvolov*. Moskva: Fair-Press, 339.

Я пламенем стеснён многообразным.

Но вот, хоть всё ужасней для меня

Дыханья неотступного огня,

Одним порывом полон я, безбольным.

Я гибну. Пусть. Я вызов шлю судьбе.

Я смерть свою нашёл в самом себе.

Я гибну скорпионом — гордым, вольным.¹²¹³

Eleji, hüznü ruh halini yansıtan lirik şiirlerdir.¹²¹⁴ Şairin bu türde yazdığı şiirlere örnek olarak *Kuzey'in Gökyüzü Altında* adlı kitabında yer alan *Anayurt Manzarası (Rodnaya kartina, 1894)* adlı şiiri örnek verilebilir. Şair, şiirde Rusya'nın hüznü doğasını ve kendisinde uyandırdığı hüznü dolu duyguları tasvir eder. Bununla birlikte şair, okuyucuya sonbaharın ya da kışın resmini de çizer:

Kuş sürüleri. Yolların şeridi.

Devrilen çit.

Dumanlı Gökyüzünden

Sönük gün bakıyor hüznü.

Akağaç dizisi ve hüznü manzarası

Yol kenarındaki sütunların.

Ağırığı altında gibi ağır bir kederin

Sallanyordu izbe.

Yarı aydınlık ve yarı karanlık

Ve atılıyorsun uzaklara elinde olmadan

Ve bastırıyor ruhu elinde olmadan

Sonsuz hüznü.

¹²¹³ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 218-219.

¹²¹⁴ İnternet:

<https://academic.ru/searchall.php?SWord=%D1%8D%D0%BB%D0%B5%D0%B3%D0%B8%D1%8F&from=xx&to=ru&did=&stypе=0> Erişim Tarihi 26.10.2021.

*Стаи птиц. Дороги лента.
Повалившийся плетень.
С туманенного неба
Грустно смотрит тусклый день.*

*Ряд берёз, и вид унылый
Придорожного столба.
Как под гнётом тяжкой скорби
Покачнулася изба.*

*Полусвет и полусумрак, —
И невольно рвёшься вдаль,
И невольно давит душу
Бесконечная печаль.¹²¹⁵*

İtalyanca kökenli bir sözcük olan ve “huzur”, “mola”, “duraklama” anlamlarına gelen stanzalar, kafiye açısından ahengin yer almasına karşın, kıtaların yapısı ya da biçim ve ritim bakımından birbirinden farklı olan 4-12 dizeden oluştuğu lirik şiirlerdir.¹²¹⁶ Şairin *Göçmen Rüzgâr Okşadı Beni (Veter preletny oblaskal menya, 1894)* adlı şiiri, stanza için güzel bir örnektir:

*Yeni bir çiçek açtı gökyüzünde
Doğu parlamaya başladı yeniden doğan ışıkla
Rüzgâr değişiyor ve kokuyordu gözlerimde
Ve fisıldadı alaylı bir gülüşle “gündüz daha güçlü geceden” diye.*

*Новый распустился в небесах цветок,
Светом возрожденным заблистал Восток.
Ветер изменился, и пахнул мне в очи,
И шепнул с усмешкой: «день сильнее ночи»¹²¹⁷*

¹²¹⁵ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 455.

¹²¹⁶ internet:

https://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_literature/4378/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%8B Erişim Tarihi 26.10.2021.

¹²¹⁷ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 72.

Stanzanın özelliklerini benzer bir biçimde, *Derenin Doğuşu* (*Zarozdenie ruç'ya*, 1894) adlı şiirde de görmek mümkündür. Bir önceki şiirde olduğu gibi bu şiirde de dizeler arasında biçimsel açıdan bir uyum bulunmamaktadır:

*Berrak bir kristal gibi, parlayan bir ışık gibi
Taşların arasında titriyordu kararsız anahtar,
Granitin üzerinde parlıyordu hem güzel hem melodik,
Yaşama susamışlığıyla kuvvetli olan, ağlıyordu mutluluktan
Haykırıyordu kartallar girintilerinde kayaların
Derelerin doğduğu yerin yanında, varlığın bayramında.*

*Как прозрачный кристалл, как сверкающий луч,
Переменчивый ключ меж камней трепетал,
На граните блистал, и красив, и певуч,
Жаждой жизни могуч, он от счастья рыдал,
И кричали орлы, на уступах скалы,
У истоков ручья, в торжестве бытия.¹²¹⁸*

Balmont, pek çok sanatçı gibi farklı yazar ve şairlerden etkilendiği özellikleri çok yönlü kişiliği ve kültürel birikimiyle birleştirerek Rus sembolist şiirinde kendine özgü ve farklı bir yer kazanmayı başarır. Şairin diğer sembolistler arasında farklı olmasını sağlayan özelliği, dış dünyaya kendi iç dünyasının penceresinden bakmasıdır. Bu özelliği, şairin şiirlerinde işlediği konulara ve anlatımına yansır. Bu doğrultuda Balmont, evreni ve onun bir parçası olan insanın özünü oluşturan öğelere yönelir.

Şair, şiirlerinin pek çoğunda “ben” lirik kahramanı kullanır ve bu “ben”in kendisi olduğunu açıkça hissettirir. Böylece, kendi duygu ve hayal dünyasını anlatırken aslında insanın özüne değinir. Balmont, evrenin bir parçası olarak doğayı ve doğanın tüm unsurlarını adeta bir tablo gibi resmeder ve bu varlıkların her hareketini okuyucunun gözünün önünde canlandırır. Bunun için şairin, özellikle kişileştirme sanatından yararlandığı görülür. Kişileştirme sanatı doğrultusunda şairin, doğadaki tüm varlıkların ve

¹²¹⁸ Balmont, a.g.e., Tom I, 2010, 71.

insanların aslında aynı öze sahip olduğu düşüncesini yansıttığı söylenebilir. Biçimsel açıdan bakıldığında, Balmont'un iki ya da daha fazla sayıda farklı sıfat ve isimleri bir araya getirerek kendine özgü epitetler meydana getirdiği, neologizm, oksimoron, yinelem gibi farklı söz sanatlarından faydalandığı gözlemlenir. Şair, Batı edebiyatının da etkisiyle sone, eleji, stanza gibi biçimler deneyerek yabancı edebiyatlara dair bilgisini de ortaya koymaktadır.

8. SONUÇ

Mutlu musun? İki kat mutlu ol.

Ani bir hayalin timsali ol!

1870’li yıllarda Fransa’da ortaya çıkan sembolizm, Rus edebiyatını birçok sanat akımı gibi etkisi altına alır. Modernleşme ve sanayileşmenin yol açtığı buhranlı bir dönemde yenilik arayışlarının bir sonucu olan sembolizm, Rusya’da da benzer koşullar içerisinde hem toplumsal alanda hem edebiyat alanında değişime duyulan gereksinim temelinde yer edinir. Avrupa’daki sembolizme paralel bir biçimde gelişim göstermesine karşın Rus sembolizmi her akımda olduğu gibi kendine özgü çizgilere sahip olur. Dekadanlık temelinde ilerleyen sembolist sanatın bireyci anlayışı, Rus sembolizminde dini-felsefi bir nitelik kazanır. İlerleyen safhalarda ve özellikle devrimci hareketin hız kazanmasıyla Rus sembolizmi, toplumsal yöne de sahip olur. Rus sembolistler, sahip oldukları sanat anlayışı açısından birinci kuşak ve ikinci kuşak sembolistler olmak üzere ikiye ayrılır.

Gümüş Çağ şiirinin ve sembolist şiirin en önemli temsilcilerinden biri olan Konstantin Dmitriyeviç Balmont, kendine has dünya görüşü ve sanat anlayışı ile birinci kuşak sembolistler arasında en çok ses getiren şairlerinden biri olur. İlk dönem şiirlerini izlenimci sanat anlayışı çerçevesinde kaleme alan Balmont, daha sonraları bu bakış açısını izlenimcilikle benzer ilkelere sahip olan sembolizmle harmanlar. Bu doğrultuda şair, “an” kavramını şiirlerine yansıtır ve bunun bir sonucu olarak, şiirlerinde anlık, gelip geçici duygularını coşkulu bir biçimde tasvir eder. Sembolist sanatın özelliklerinden biri olan bireycilik, izlenimciliğin de etkisiyle Balmont’un şiirlerinde daha yoğun bir biçimde yer alır. Şair, şiirlerinde lirik kahraman “ben”in şiirin kendisi olduğunu açıkça hissettirir. Balmont, bir şairin en büyük ölçüsünün ölçüsüzlük, şiirden çıkarılabilecek anlamın ise mantıksızlık olduğu düşüncesindedir. Bu doğrultuda, şiirlerinde duygu ve düşüncelerini okuyucunun anlamasını engelleyecek, ancak bir noktaya kadar anlamasını mümkün kılacak derecede kapalı ve muğlak sembollerle aktarır. Şair, şiirde düşünce, renkler ve sesler aracılığıyla yeni bir birleşim yaratmak gerektiği düşüncesi doğrultusunda, tonlama ve ahenk açısından zengin şiirler kaleme alır.

Balmont, sembolist şairler arasında mitolojik ve kozmogonik öğeleri, özellikle Güneş imgesini çok fazla kullanmasıyla bilinir ve bundan dolayı “Güneş’in şarkıcısı” olarak adlandırılır. Mitolojik öğelerin kullanımı sembolizmin bir özelliğidir, ancak Rus şiirinde kültleri Balmont kadar hiçbir şairin bu kadar yoğun bir biçimde kullanmadığı gözlemlenir. Şairin kültleri bu denli yoğun olarak işlenmesinde A.A. Fet, F.İ. Tyutçev, Percy Bysshe Shelley gibi şairlerin panteist düşüncelerinin de etkisi gözlemlenir. Balmont Güneş, Ay, dört element ve hayat ağacı kültlerini mitolojik yorumlamalara da paralel bir biçimde kendi duygu dünyası ve sanata bakış açısı çerçevesinde kimi zaman sembol olarak kimi zaman da tasvir amaçlı kullanır. Kültler, Balmont’un şiirlerinde şairin duygu dünyasının enginliğini ve sonsuzluğunu yansıtmada birer araçtır. Şair, yeryüzünü meydana getiren bu öğeleri kendi duygu ve düşünce dünyasının bir tezahürü olarak kullanırken aslında genel olarak insanın ve evrenin özünü de ortaya koyar. Balmont, kültleri okuyucunun gözünde canlandıran masalsi ve renkli tasvirleri aracılığıyla kendi dünyasındaki coşkuyu ve yaşam enerjisini aktarır. Bu, şairin hemen her şiirinde belirgin bir biçimde hissedilir. Böylece şair, kültler aracılığıyla idealini resmederken okuyucusunu da peşinde başka bir dünyaya sürükler. Kendi duygu ve düşüncelerinin anlaşılmasında gizemli bir yan bıraktığı için her okuyucunun şiirlerinin bu gizemli yanını kendi iç dünyaları bağlamında algılamasını hedefler. Şair, kültlere verdiği önemi vurgulamak istercesine baş harflerini hemen her şiirinde büyük harfle yazar. Balmont şiirlerinde Güneş, Ay, ateş, su, hava ve toprak kültlerini bir arada kullanır ve bu öğelerin yeryüzü üzerinde olduğu gibi şiirlerinde de bir ahenk meydana getirdiğini vurgular.

Balmont, şiirlerinde dünyaya bakış açısını ele alırken dünya kültürüne dair birikimini de doğal olarak yansıtır. Hinduizm, Taoizm, Budizm gibi doğu felsefesine ait öğretilerin yanında Antik Yunan felsefesi, Alman idealizmi, Hıristiyanlık felsefesi gibi Batı’ya ait düşünce sistemlerinin ileri sürdüğü fikirler Balmont’un şiirlerinde bir sentez halinde yer alır. Balmont, dünya yaşamı, evren ve Tanrı ile ilgili sorgulamalarını sadece mensubu olduğu dine değil, tüm dinlere ve inanışlara atfeder. Böylece şair, evrenin özü ve hakikate dair sorgulamaların, inancın evrenselliğini ortaya koyar. Şairin bu düşüncesiyle bağlantılı olarak kullandığı öğeler ise belirli bir felsefi ya da dini öğretiyi aşmaktan, didaktik bir özellik taşımaktan ziyade şairin ideal yaşam

arayışını, düşüncelerini, dünya algısını yansıtır. Şair bu öğeler ve semboller aracılığıyla okuyucuda daha güzel, ideal bir dünyanın coşkusunu, heyecanını uyandırma amacı taşır.

Balmont, eserlerinde Rusya'yı işlemeden geçmez. Şair, ilk dönem şiirlerinde Rus doğasının hüzünlü ve mutsuz yönünü aksettirir. Böylece, dönem Rusya'sındaki buhranı, durağanlığı ve umutsuzluğu betimler. 1905 Devrimi'yle beraber Balmont'un şiirlerinde Rusya teması yoğunlaşır ve eserleri siyasi bir nitelik kazanmaya başlar. Ekim 1917 Devrimi sonucunda şairin şiirlerinin konusu büyük ölçüde Rusya olur. Bolşevik Devrimi öncesinde şiirlerinde devrim yanlısı bir tutum sergileyen Balmont, devrim sonrasında bu düşüncelerinin değiştiğini şiirlerinde açıkça dile getirir. Şairin bu dönemde kaleme aldığı şiirlerinde devrimin ve beraberinde İç Savaş'ın yarattığı felaket yer alır. Şair, Rusya'nın içinde bulunduğu tehlikeyi ve felaketi "fırtına", "soğuk", "kasırğa" gibi olumsuz ve tehlikeli hava koşullarını çağrıştıran sözcüklerle ifade eder. Şair, kültürel ve tarihi öğelere yer vererek milli özü unutmamak gerektiği mesajını verir. Geçmiş zamanlarda Rusya'nın tarihte yaşadığı zor dönemleri kullanarak Devrim Rusya'sına göndermeler yapar. Şiirleri Rus tarihinin Karmaşa Dönemi'ne benzer bir biçimde döneminin karmaşasına, bulanık ve puslu rengine bürünür.

Balmont, göç döneminde kaleme aldığı şiirlerinde Rusya'dan ayrılmak zorunda olmanın verdiği hüznü ve anavatanına duyduğu özlemi yansıtır. Bunun yanı sıra şairin şiirlerinde Rusya'dan göç etmesi dolayısıyla duyduğu pişmanlık da yer alır. Şair, pek çok şiirinde yabancı bir ülkede fiziken özgür, ancak manevi açıdan tutsak hissetmenin yarattığı duygusal karmaşayı yansıtır. Göç dönemi şiirleri, ilk dönem şiirlerindeki ideal arayışından ve kapalı, muğlâk anlamlar taşımaktan uzaktır. Anlık duygusal patlamalarla renk şalesine dönüşen şiirleri renkliliğini, heyecanını ve çocuksu enerjisini kaybeder. Başka bir deyişle bu dönemde Balmont'un şiirlerinde kendine has üslubunun, coşkulu tonlamalarının kaybolduğu, şiirlerinin içeriğindeki zarafetin yerini zorba gerçekliğe bıraktığı, yani Rusya'nın içinde bulunduğu kötü koşulların şairin sanatında da olumsuz bir etki yarattığı görülür.

Biçimsel özellikler bakımından ele alındığında, Balmont'un şiirlerinde göze çarpan en belirgin özelliğin müzikalite olduğu gözlemlenir. Müzikalite, sembolist şairlerin önem verdiği bir unsurdur, ancak Balmont'un şiirlerinde yarattığı müzikalite, şairin tasvirlerini okuyucuda hem işitsel hem görsel

açından hissettirir niteliktedir. Balmont'un Rus sembolist şiirinde orijinalliyini ortaya koyan diğerk bir unsur, neologizmlerdir. Şair, yeni kelimeler oluşturarak ve birden fazla sıfatlarla yeni tamlamalar meydana getirerek şiirlerinde kullandığı kelimelerin de kendine özgü olduğunu açıkça gösterir. Bunun yanı sıra Balmont, retorik figürlerden en çok zıt anlamlı sıfatları yani oksimoronu kullanır. Bu söz sanatı aracılığıyla şair, evrene benzer bir şekilde insanın duygu dünyasının da zıtlıklardan oluştuğı düşüncesini ve ruhundaki karmaşayı şiirlerine taşır. Balmont şiirlerinde bir yandan duygu dünyasındaki karanlığı ve durağanlığı tasvir ederken diğerk yandan da canlılığı ve renkliliğı çağrıştıran “aydınlık”, “bahar”, “nisan”, “Güneş” gibi sözcükler aracılığıyla daha güzel bir yaşam umudunu ve arayışını yansıtır. Böylece şair, yaşam ve sanat anlayışını, ideal arayışını heyecan, coşku ve merak uyandıran bir biçimde seçtiğı sesler ve sözcükler aracılığıyla aktarması açısından diğerk Rus sembolistler arasındaki farklılığını açıkça hissettirir.

KAYNAKÇA

- Afanasyev, A. N. (2005). *Mifologiya drevney Rusi*. Moskva: Eksmo.
- Altundaş, C. (2016). *Türk Edebiyatında Sembolizm*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ankara.
- Asmus, V.F. (2018). *Filosofiya i estetika russkogo simvolizma*. Moskva: Knizhny dom “LIBROKOM”.
- Atanesyan, A., Hodjoyan, Yu. (2016). Nitsşeyanskiye motivy v poezii K. Bal'monta. *սկզբն. Գիտական հոդվածների ժողովածու*, No 4, 3-11.
- Averin, B.V., Karpov, N.A., Titarenko S.D. (Ed.) (2013). *Literatura russkogo zarubej'ya (1920—1940)*. Sankt-Peterburg: Filologičeskiy fakultet SPGU.
- Balmont, K.D. (1903). *Budem kak solntse*. Moskva: Knigoizdatel'stvo: “Skorpion”.
- Balmont, K.D. (1918). *Revoljutsioner ya ili net?* Moskva: İzdatel'stvo “VERF”.
- Balmont, K.D. (1924). *Elementarniye slova o simvoličeskoj poezii*. N.L. Brodski, N.P. Sidorov (Ed.) *Literaturniye manifesty I. Rossiya. Ot simvolizma do oktyabrya*. (37-44). Moskva: Novaya Moskva.
- Balmont, K.D. (1989). *Solnečnaya pryaja. Stihotvoreniya. Oçerki*. Moskva: Detskaya literatura.
- Balmont, K.D. (1992). *Gde moy dom? Stihotvoreniya, hudojstvennaya proza, stst'i, oçerki, pis'ma*. (V. Kreyd Ed.) Moskva: İzdatel'stvo “Respublika”.
- Balmont, K.D. (1992). *Svetly ças. Stihotvoreniya i perevodı*. Moskva: İzdatelstvo “Respublika”.
- Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Polnoe sobranie stihov 1909-1914. Knigi I-III*. Tom I, Moskva: Knigovek.
- Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Polnoe sobranie stihov 1909-1914. Knigi IV-VII*. Tom II, Moskva: Knigovek.

- Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Polnoe sobranie stihov 1909-1914. Knigi VIII-X. Tom III*, Moskva: Knigovek.
- Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Tom IV: V razdvinutoy dali: Poema o Rossii; Gimni: pesni i zamisli drevnih; Marevo*. Moskva: Knigovek.
- Balmont, K.D. (2010). *Sobranie soçineniy v 7 tomah. Tom VI*, Moskva: Knigovek.
- Bannikov N.V. (1989). *Jizn' i poeziya Bal'monta. K.D. Bal'mont. Solneçnaya pryajka*. Moskva: Detskaya literatura.
- Barkovskaya N. V. (1999). *Poeziya serebryanogo veka*. Yekaterinburg: Uralskiy gosudarstvennyy pedagogičeskiy universitet.
- Bely, A. (1924). *Krititsizm i simvolizm. Literaturnye manifesti I. Rossiya. Ot simvolizma do oktyabrya*. Brodski N.L., Sidorov N.P (Ed.). Moskva: Novaya Moskva.
- Berdyaev N. (1971). *Russkaya ideya. Osnovnie problemi russkoy misli XIX veka i naçala XX veka*. Paris: Ymca-Press.
- Berdyaev, N.A. (1994). *Filosofiya svobodnogo duha*. Moskva: İzdatel'stvo "Respublika".
- Biedermann, G. (1996). *Entsiklopediya simvolov*. (V.M. Val'kova vd., Çev.) İ.S. Tsventsitskiy (Ed.) Moskva: İzdatel'stvo "Respublika".
- Burdin, V.V. (1998). *Mifologiçeskoe naçalo v poezii K.D. Balmonta 1890-h 1900-h godov*. (Dissertatsiya na soiskanie uçyonoy stepeni doktora filologiçeskih nauk). İvanovskiy gosudarstvennyy universitet, İvonovo.
- Cassou, J. (2006). *Sembolizm Sanat Ansiklopedisi*. Remzi Kitabevi: İstanbul.
- Chakravarti, M. (1986). *The Concept of Rudra-Śiva Through the Ages*. Delhi: Motilal Banarsidass.
- Çavuşoğlu, H. (2020). Batı ve İslam Düşüncesi Bağlamında Panteizm Anlayışı. K. Aydın (Ed.) Al Farabi 7. *Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin Kitabı*, 1-2 Mayıs 2020, Bursa. 216-221.

- Çeşmeli, İ. (2015). Tarihi Kaynaklara Göre Türk Göçebelerinde Dinler, Kültürler, Ritüeller ile İkonografi (M.S. 8. Yüzyıla Kadar). *Art-Sanat*, Cilt: 3, 45-96.
- Çetişli, İ. (2019). *Batı Edebiyatında Edebi Akımlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Çiçek Avcı, H. (2019). *Vedanta Sistemi Çerçevesinde Hinduizm'deki Mistik Unsurlar*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Dinler Tarihi Bilim Dalı, Bursa.
- Çiçek Avcı, H. (2019). Vedanta Sistemindeki Maya ve Avidya Kavramları Üzerine Bir İnceleme, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, Cilt:19, Sayı:1, 89-105.
- Danilov, D. (2018). Opredelenie i svoystva dhyani v yoga-sutrah Patandjali. *Visnik HNU imeni V.N. Karazina*. Seriya "Flosifiya". Filosofski peripetii. Vipusk 58. ISSN 2226-0994, 79-89.
- Dauyotite V. (1983). *Yurgis Baltruşaytis*. (B. Balaşyaviçyusa, Çev.). Vilnius: İzdatel'stvo "Vaga".
- Duman, Ö. Ve Koca, C. (2020). "Modern Yoganın Analizi: Cinsiyetlendirilmiş Bir Sosyal Alan". *Fe Dergi: Feminist Eleştiri*, Cilt: 12, Sayı:2, 59-73.
- Durmuş, İ. (2008). İskit İmparatorluğunun Yıkılış Nedenleri. *Gazi Ademik Bakış*, Cilt:1, Sayı:2, 199-214.
- Ellis (Kobilinski L. L.), (1998). *Russie simvolistu*. Tomsk: İzdatel'stvo "Volodey".
- Figes, O. (2018). *Nataşa'nın Dansı. Rusya'nın Kültürel Tarihi*. (F. Dereli, Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Galaktionova, N. A. (1998). *Natsional'naya kartina mira v poezii K.D. Balmonta*. (Dissertatsiya na soiskanie uçyonoy stepeni doktora filologičeskih nauk), Tyumenskiy gosudarstvenniy universitet, Tyumen.
- Goethe, J.W. (2002). *Genç Werther'in Acıları*. (M. Özdemir, Çev.). Erzurum: Babil Yayınevi.
- Gladışeva T.P. (2002). *Magiya kamnya*. SPB: OOO "Diamant".

Gorin, S. V. (2007). “Okean” v lirike K.D. Bal'monta. Kvoprosu o modernizatsii odnogo romantiçeskogo motiva. *İstoriçeskaya poetika janra*. No:2, 31-38.

Güç, A. Ve Sert, E. (2020). Budizm’de Dört Temel Gerçek, Sekiz Dilim Yol ve Nirvana. *İslam Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*. Cilt:5, Sayı:12, ss. 3-28.

Gül, A. (2017). Teosofi Kavramı ve Teosofi Düşüncesinin Tarihi Gelişimi. *Ekev Akademi Dergisi*. Yıl: 21 Sayı: 70, 1-20.

Hellman, B. (2018). *Poets of Hope and Depair. Russian Symbolists in War and Revolution, 1914-1918*. Boston: Brill.

Hosking, G. (2015). *Rusya ve Ruslar. Erken Dönemden 21. Yüzyıla*. (K. Acar, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.

İnternet: ____ (1990). *K.D. Balmont: bibliografiçeskaya spravka*.
http://az.lib.ru/b/balxmont_k_d/text_0490-1.shtml Erişim Tarihi: 13.02.2020.

İnternet: Balmont, K.D. (1910). *İzbrannik*.
http://az.lib.ru/b/balxmont_k_d/text_1910_izbrannik.shtml
E.T.:25.12.2020.

İnternet: Balmont, K.D. (1929). *Na zare*.
http://az.lib.ru/b/balxmont_k_d/text_0300.shtml Erişim Tarihi 10.05.2020.

İnternet: Gofman V. Yazık simvolistov.
http://old.old.imli.ru/litnasledstvo/Tom%2027-28/3_vol27-28_%D0%93%D0%BE%D1%84%D0%BC%D0%B0%D0%BD.pdf
Erişim Tarihi 01.12.2019.

İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molçanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey*. Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya.
<https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

İnternet: Molçanova, N.A. (2004). *Mifopoetiçeskaya kartina mira v knige K.D. Balmonta “Yasen’. Videnie Dreva”*, 75.
http://elibrary.lt/resursai/Uzsienio%20leidiniai/Voronezh/hum/2004-01/hum0401_04.pdf Erişim Tarihi 13.11.2021.

İnternet: Pathak, S. (2016). *Adi Shankaracharya: Contributions and Influences on Sanatana Dharma and Indian Culture*, https://www.researchgate.net/publication/303408886_Adi_Shankaracharya_Contributions_and_Influences_on_Sanatana_Dharma_and_Indian_Culture Erişim Tarihi 05.02.2021.

İnternet:https://www.researchgate.net/publication/303408886_Adi_Shankaracharya_Contributions_and_Influences_on_Sanatana_Dharma_and_Indian_Culture Erişim Tarihi 05.02.2021.

İnternet: <https://ilibrary.ru/text/4105/p.1/index.html> Erişim Tarihi 05.11.2021.

İnternet: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/101585> Erişim Tarihi 29.11.2020.

İnternet: Aniçkov, Ye. V. (1914). *K.D. Balmont*. http://az.lib.ru/a/anichkow_e_w/text_0040.shtml Erişim Tarihi 13.05.2020'de alınmıştır.

İnternet: Koçetkova, O.S. (2006). *Obrazı-simvolı dnya i noçi v poetike Konstantina Balmonta v 1890-1910 gg.* <https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/226362/1/16-20.pdf> Erişim Tarihi 05.11.2021.

İnternet: Kupriyanovski, P.V., Molčanova, N.A. (2014). *Jizn' zameçatel'nih lyudey. Balmont. Moskva: Molodaya gvardiya.* <https://www.rulit.me/series/zhizn-zamechatelnyh-lyudej/balmont-download-free-360394.html> Erişim Tarihi 12.05.2020.

İnternet: Lihodzievskaya, N.A. Termin “rusalka” v vostočnoslavyanskoy mifologii. http://folk.phil.vsu.ru/publ/sborniki/nasled_afanasiev2003/likhodzievskaya.pdf Erişim Tarihi 01.10.2020.

İnternet: Petrova, T.S. Makrosimvol veter v knige Balmonte “Budem kak solntse”. [Petrova_T.S._Makrosimvol_Veter_v_BKS.pdf](http://www.petrova-t-s-text-3&catid=2:uncategorised) Erişim Tarihi 06.11.2021.

İnternet: Petrova, T.S. Mir rasteniy v poezii Balmonta. http://yepisheva.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=86:petrova-t-s-text-3&catid=2:uncategorised Erişim Tarihi 04.11.2021.

İnternet: Porol, P.V. (2020). *Obraz Kitaya v stihotvorenii K. Balmonta “Velikoe ništo”.* *Litera*, No:9, ss. 1-10.

https://nbpublish.com/library_read_article.php?id=33647 Erişim Tarihi 28.02.2021. DOI: 10.25136/2409-8698.2020.9.33647.

İnternet: Şapoşnikova, V.V. Rusaloçiy motiv v knige Balmonta “Budem kak solntse” <http://www.balmontoved.ru/almanah-solnechnaja-prjazha/vypusk-2/k-balmont-v-zerkale-filologii/36-vv-shaposhnikova-rusalochij-motiv-v-knige-balmonta-budem-kak-solntse.html> Erişim Tarihi 05.11.2021.

İnternet: Von Stein, S.V. (1921). *Stanitskiy. O Balmonte.* http://az.lib.ru/b/balxmont_k_d/text_0560.shtml Erişim Tarihi 15.03.2020.

İnternet: Zaytsev, B. (1965). *Balmont.* http://az.lib.ru/b/balxmont_k_d/text_0610.shtml Erişim Tarihi 07.05.2020.

İnternet: http://az.lib.ru/b/balxmont_k_d/text_0710.shtml Erişim Tarihi 12.11.2021.

İnternet: http://az.lib.ru/b/barsow_n_i/text_1903_duhobortzy.shtml Erişim Tarihi 30.03.2021.

İnternet: <http://balmontoved.ru/almanah-solnechnaja-prjazha/vypusk-2/k-balmont-v-zerkale-filologii/36-vv-shaposhnikova-rusalochij-motiv-v-knige-balmonta-budem-kak-solntse.html> Erişim Tarihi 15.10.2020.

İnternet: <http://bryusov.lit-info.ru/bryusov/kritika-bryusova/balmont-statya-pervaya-budem-kak-solnce.htm> Erişim Tarihi 13.11.2021.

İnternet: <http://bryusov.lit-info.ru/bryusov/kritika-bryusova/balmont-posleslovie.htm> Erişim Tarihi 13.11.2021.

İnternet: <http://feb-web.ru/feb/litenc/encyclop/le2/le2-5342.htm?cmd=p&istext=1> Erişim Tarihi 21.10.2020 tarihinde alınmıştır.

İnternet: <http://lib.pushkinskiydom.ru/Default.aspx?tabid=8869> Erişim Tarihi 20.08.2021.

İnternet: http://ruthenia.ru/folklore/ls04_metz1.htm Erişim Tarihi 12.09.2020.

İnternet: <http://www.mirrelia.ru/echo/?l=balm#42> Erişim Tarihi 29.10.2021.

İnternet: http://www.mirrelia.ru/texts/?l=vol_1#35 Erişim Tarihi 29.10.2021.

İnternet: http://www.mirrelia.ru/texts/?l=vol_2#27 Erişim Tarihi 29.10.2021.

İnternet: http://www.mirrelia.ru/texts/?l=vol_2#48 Erişim Tarihi 29.10.2021.

İnternet:

http://www.planetaskazok.ru/kovalras/skazkaprozhenuzmeyagorynycha_kovalrsk Erişim Tarihi 20.11.2020.

İnternet:

http://www.symbolarium.ru/index.php/%D0%9B%D1%83%D0%BD%D0%B0_%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D1%82%D0%B0 Erişim Tarihi 10.10.2020.

İnternet: <http://www.symbolizm.ru/index.php/figure/546-12> Erişim Tarihi 29.03.2021.

İnternet: <https://bigenc.ru/biology/text/1815089> Erişim Tarihi 19.12.2020.

İnternet: https://bigenc.ru/fine_art/text/2004477 Erişim Tarihi 30.03.2021.

İnternet: <https://bigenc.ru/philosophy/text/2019005> Erişim Tarihi 15.04.2021.

İnternet: https://bigenc.ru/religious_studies/text/4736038 Erişim Tarihi 12.12.2020.

İnternet: https://bigenc.ru/world_history/text/1824354 Erişim Tarihi 10.12.2020.

İnternet:

https://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_myphology/45/%D0%90%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D1%81 Erişim Tarihi 29.11.2020.

İnternet: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/101585> Erişim Tarihi 29.11.2020

İnternet: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/simvol/721> Erişim Tarihi 10.10. 2020.

İnternet: <https://gumilev.ru/clauses/32/> Erişim Tarihi 12.11.2021.

İnternet: <https://ilibrary.ru/text/1085/p.1/index.html> Erişim Tarihi 25.12.2020.

İnternet: <https://ilibrary.ru/text/4105/p.1/index.html> Erişim Tarihi 05.11.2021.

İnternet: <https://incil.info/arama/Matta+26> Erişim Tarihi 01.10.2021.

İnternet: <https://incil.info/kitap/exo/7> Erişim Tarihi 10.10.2021.

İnternet: <https://incil.info/kitap/gen/1> Erişim Tarihi 07.12.2020.

İnternet: <https://incil.info/kitap/gen/2> Erişim Tarihi 28.11.2020.

İnternet: <https://incil.info/kitap/gen/3> Erişim Tarihi 28.11.2020.

İnternet: <https://incil.info/kitap/Vahiy/9> Erişim Tarihi 16.09.2021.

İnternet:

<https://kartaslov.ru/%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0/%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%B9%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%BF> Erişim Tarihi 25.12.2020.

İnternet: <https://kutsal-kitap.net/bible/tr/index.php?id=1287&mc=3&sc=1274> Erişim Tarihi 25.01.2021.

İnternet: <https://kutsal-kitap.net/bible/tr/index.php?mc=1&sc=4> Erişim Tarihi 25.09.2020.

İnternet: <https://lukoshko.net/story/pro-dobrynyu-nikiticha-i-zmeya-gorynycha.htm> Erişim Tarihi 20.11.2020.

İnternet: <https://nathas.org/dictionary/rudra/> Erişim Tarihi 29.11.2020.

İnternet: https://numeroscop.ru/znachenie_chisel/chislo_5.html Erişim Tarihi 03.04.2021.

İnternet:

https://royallib.com/read/balmont_konstantin/konstantin_balmont__biografiya.html#0, Erişim Tarihi 11.09.2019.

İnternet:

https://w.histrf.ru/articles/article/show/varfolomeievskaia_noch_saint_barthelemy Erişim Tarihi 01.10.2021.

İnternet: <https://www.britannica.com/topic/brahman-Hindu-concept> Erişim Tarihi 05.02.2021.

İnternet: <https://www.britannica.com/topic/mantra> Erişim Tarihi 03.02.2021.

İnternet: <https://www.britannica.com/topic/Yggdrasil> Erişim Tarihi 30.12.2021.

İnternet: <https://gumilev.ru/verses/191/> Erişim Tarihi:21.01.2022.

İnternet: <https://www.litmir.me/br/?b=195963&p=28> Erişim Tarihi 13.12.2020.

İnternet: <https://www.litmir.me/br/?b=200372&p=123> Erişim Tarihi 25.11.2020.

İnternet: <https://www.litmir.me/br/?b=200372&p=2> Erişim Tarihi 25.11.2020.

İnternet: <https://www.litmir.me/br/?b=200372&p=83> Erişim Tarihi 25.11.2020.

İnternet: <https://www.litmir.me/br/?b=200372&p=89> Erişim Tarihi 25.11.2020.

İnternet:
https://rvb.ru/ivanov/1_critical/1_brussels/vol2/01text/01papers/2_005.htm Erişim Tarihi 11.04.2020.

İnternet: <https://www.slavyarmarka.ru/tv-vasilisk/> Erişim Tarihi 12.12.2020.

İvanov, V. (1924). Dve stihii v sovremennom simbolizme. N.L. Brodski, N.P. Sidorov (Ed.) *Literaturniye manifesti I. Rossiya. Ot simbolizma do oktyabrya.* (57-75) Moskva: Novaya Moskva.

Jbankova, M.S. (2018). İvan Grozny i strategii ego izobrajeniya v russkom fol'klore. *Vestnik VGU.* Seriya: Filologiya. Jurnalistika. No:1, 14-18.

Karataş, H. (2013). Sakyamuni Buda'nın Tarihsel Kişiliği ve Öğretisinin Yeni Bir Din Haline Geliş Süreci. *Dini Araştırmalar,* Cilt:16, Sayı: 42, 129-142.

Karatonava A. B. (2018). Obraz-simvol Solntsa i ego semantika v lirike K.D. Bal'monta. *Baltiyskiy gumanitarniy jurnal.* Tom:7, No:4(25), 73-176.

- Khanzen-Lyove, A. (2003). *Russkiy simvolizm*. Sankt-Peterburg: Akademiçeskiy proekt.
- Kojuşkova, N.V. (2020). Sozidayuşçaya sila krosotı v stihotvorenii K.D. Balmonta “Kaplya”. *Humanitarian and Pedagogical Research*. Vol:4, No: 1, 45-53.
- Kolmakov, V.B. (2014). Panteizm i filosofiya. *Vestnik Voronejskogo gosudarstvennogo universiteta*. Seriya: Filosofiya. No:4, 27-36.
- Kolobayeva, L. A. (2000). *Russkiy simvolizm*. Moskva: İzdatelstvo Moskva.
- Kondakov, N.S. (2014). Obraz Hrista v tvorçestve K.D. Balmonta. *İstoriçeskaya, sotsial’no- obrazovatel’naya msl’*. Filologiya i lingvistika. No:4 (26), 244-247.
- Koval’, V.İ. (2016). *Mifologiçeskie verovaniya vostoçnih slavyan*. Posobie po kursu “Slavyanskaya mifologiya”. Gomel: GGU im. F. Skorinı.
- Kozanogin (Mihaylovka), S.V. (2010). Retseptsiya Knigi “İudif” v russkoy literature XIX-naçala XX vv. *İzvestiya VGPU*, 192-195.
- Kreyd, V. (1992). *Poet serebryanogo veka. K.D. Balmont. Svetly ças. Stihotvoreniya i perevodi*. Moskva: İzdatel’stvo “Respublika”.
- Krohina, N.P. (2013). Liturgiçeskie motivi v poezii K.D. Balmonta. Filologiya. *Vestnik Nijegorodskogo universiteta imeni N.İ. Lobaçevskogo*, No: 2 (1). 295-299.
- Krohina, N.P. (2018). Simvolika russkogo puti v poezii K.D. Balmonta. *İzvestiya VGPU*. Filologiçeskie nauki. No: 1 (124), 153-157.
- Kutlutürk, C. (2009). *Upanishadlar’ın Hint Kutsal Metinleri Arasındaki Yeri ve Önemi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri (Dinler Tarihi) Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Kutsal Kitap. Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)*. (2016). İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları.
- Lermontov, Yu. M. (2018). *Zamanımızın Bir Kahramanı*. (E. Altay, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.

- Lotman, Yu. M., Mints Z. (1989). *Stat'i o russkoy i sovetskoy poezii*. Tallin: "Eesti Raamat".
- Lukyanov, S. A. (2015). K voprosu o massovih samoubiystvah staroobryadtsev v XVII-XVIII vv. *Vestnik Moskovskogo universiteta MVD Rossii*, No:9, 18-21.
- Madlevskaya, Ye. L. (2005). *Russkaya mifologiya*. Moskova: MİDGRAD
- Markov, V. (1988). *Kommentar du den dichtungen von K. D. Bal'mont 1890-1909*. Köln; Wien: Böhlau.
- Markov, V. (1988). *Kommentar du den dichtungen von K. D. Bal'mont 1890-1909*. Teil II, Köln; Wien: Böhlau.
- Menegaldo, H. (2001). *Russkie v Parije 1919-1939*. (N. Popova, Çev.). Moskova: "Kstati".
- Merejkovski, D.S. (2018). *O priçinah upadka i o novih teçeniyah sovremennoy russkoy literaturı. Serebryaniy vek. Simvolizm*. A. Bondarenko (Ed.) Moskva: İzdatelstvo "E".
- Mineralova, İ.G. (2009). *Russkaya literatura serebryanogo veka. Poetika simvolizma: uçoobnoe posobie*. Moskva: Flinta: Nauka.
- Mishra Gaurav, Kumar Ashvini, Sharma Swati (2017). Concept of Agni and its Importance in Ayurveda: A Review. *Journal of Ayurveda and Integrated Medical Sciences*. Vol:2, Issue:3, 184-188.
- Molčanova, N.A. (2004). Bog v hudojestvennom soznanii K.D. Bal'monta. *Vestnik VGU*. Seriya: Filologiya. Jurnalistika: No: 1, 40-45.
- Molčanova, N.A. (2002). *Poeziya K.D. Balmonta: problemi tvorçeskoj evolyutsii*. Dissertatsiya na soiskanie uçoonoy stepeni filologičeskih nauk. İvanovskiy gosudarstvenniy universitet, İvonovo.
- Nejenets, N.İ. (1992). *Russkiye Simvolisti*. Moskva: Znanie.
- Nosov, N.N. (2017). Zarubejnie publikatsii proizvedeniy K. D. Balmonta na russkom yazıke. *Observatoriya kulturi*, 14 (3), Orbis Litterarum, 358-363.
- Novalis (2006). *Geceye Övgüler*. (Almanca-Türkçe) (A. Cemal, Çev.) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

- Orlov, V. (Ed.) (1969). *Balmont jizn' i poeziya. K.D. Balmont. Stihotvoreniya*. Leningrad: Sovetskiy pisatel'.
- Ormsby Martin, R. (1948). Chinese Poetry: Its Philosophy and General Characteristics. *Australian Institute of Policy and Science*, Vol. 20, No. 1, 61-70.
- Ozerov L. (1980). *Konstantin Balmont i ego poeziya. K. Balmont. İzbrannoye*. Moskva: Hudojestvennaya literatura.
- Paramanova, L.Yu. (2013). Liturgiya krasoti v poezii K.D. Balmonta. *Ural'skiy filologičeskiy vestnik*. Draft: Molodaya nauka. No:5, 81-90.
- Pidmogylna, N., Vorova, T., & Romanova, O. (2015). Short Excursus into the History of the Russian Symbolism Origin. *International Letters of Social and Humanistic Sciences*, Vol:63, 151-217.
- Piskunova, S.İ., Piskunov, V.M. (2010). *Andrey Bely. Simvolizm. Kniga stat'ey*. Moskva: İzdatel'stvo "Kul'turnaya revolyutsiya", İzdatel'stvo: "Respublika".
- Polonski, V. (1925). Sotsial'nie korni russkoy poezii ot simbolistov do naših dney. İ.S. Yejev, Ye.İ. Şamurin (Ed.) *Russkaya poeziya XX veka. Antologiya russkoy liriki ot simbolizma do naših dney*. (9-18) Moskva: Novaya Moskva.
- Proskurina, V.L. (2016). Marinistiçeskie obrazi v ranney lirike K.D. Balmonta. *Uçyonie zapiski Orlovskogo gosudarstvennogo universiteta*. No: 1(70), 116-122.
- Riasanovsky N.V., Steinberg M.D. (2016). *Rusya Tarihi. Başlangıçtan Günümüze*. (F. Dereli, Çev.) İstanbul: İnkılâp Yayınları.
- Sağiroğlu, M. (2019). Rus Edebiyatında Panteist Bir Şair: Konstantin Dmitriyeviç Balmont. A. Kaşoğlu (Ed.). *Rus Göçmen Edebiyatı (1920-1940) (199-215)* Ankara: Bilgin Kültür Sanat Yayınevi.
- Schelling, F.W.J. (2020). *Sanat Felsefesi*. (M. Ertene, S. Arslan, Çev.). Ankara: Doğubatu Yayınları.
- Skobelev, M.A. (2013). Bibleyskoe otkrovenie o tvoreniı mira-şestodnev: janr, ekzegeza, bogoslovie. *Sterenskiy sbornik*. Vıpusk: 4, 9-46.

- Skok, T.N. (2007). Evolyutsiya obraza ognya v lirike K. Balmonta. *Omskiy Nauchny Vestnik*, No: 5 (59). Sentyabr-Oktyabr, 125-129.
- Smirnova A.İ. (Ed.) (2012). *Literatura russkogo zarubej'ya (1920-1990)*. Moskva-İzdatel'stvo "Flinta".
- Sokolov, A. G. (1988). *Poetiçeskie teçeniya v russkoy literature kontsa XIX-naçala XX veka. Hrestomatiya*. Moskva: "Vısshaya şkola".
- Sokolova, L.A. (2009). Mir tsvetov v poezii K. Balmonta: Slavyanskije traditsii i avtorskaya interpretatsiya. *Vestnik Novgorodskogo gosudrstvennogo universiteta*. No: 52, 74-78.
- Spasski S. (1940). *Mayakovski i ego sputniki. Vospominaniya*. Leningrad: Sovetskiy pisatel'
- Spivak, M.L. (2017). "O, deti solntsa, kak oni prekrasni!": Andrey Bely-Konstantin Balmont-F.M. Dostoyevski, V.V. Rozanov. *Jurnal "Russkaya literatura"*. No:1. 162-168.
- Störig, H.J. (2000). *İlkçağ Felsefesi. Hint Çin Yunan*. (Ö. C. Güngören, Çev.). İstanbul: Yol Yayınları.
- Şerbakov, S.A. (2013). Obraz "mirjvogo dreva" v lirike Konstantina Balmonta. *Lesnoy Vestnik*, Filologiya No 5, 165-168.
- Şmakov, A.V. (2009). Ohta na ved'm: ekonomika protiv demonologii. *Ekonomiçeskaya istoriya*. Tom:7, No:1, 119-123.
- Ştirlina, Ye. (2017). Obraz Lunı v poetiçeskom tvorçestve K. D. Balmonta. *Filologiya i kul'tura*. Filologiçeskie nauki. Lingvistika. No:3 (49), 96-100.
- Terapiano, Yu. (1953). *Vstreçi*. New York: İzdatel'stvo imeni Çehova.
- Terapiano, Yu. (1987). *Literaturnaya jizn' russkogo Parija za polveka (1924-1974)*. Esse, vospominaniya, stat'i. Parij- Nyu-York: İzdatel'stvo: "Al'batros-tret'ya volna".
- Tresidder, J. (2001). *Slovar' simbolov*. Moskva: Fair-Press.
- Tsıkunova, G.V. (2005). *Religiozme i filosofskie idei, motivi, obrazi v hudojestvennom mire K.D. Bal'monta*. (Dissertatsiya na soiskanie uçyonoy stepeni doktora filologiçeskih nauk). Moskovskiy

gosudarstvennyy otkrıtyıy pedagogičeskiy universitet im. M.A. Solohova, Moskova.

Uluoğlu, S. (2012). Rus Din Felsefesinde ve İkinci Kuşak Rus Sembolistlerin Eserlerinde “Sonsuz Dişilik” Kavramı. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Yıl: 2012, Sayı: 27, 191-200.

Uzelli, G. (2016). *Slav Mitolojisi. İnanışlar ve Söylenceler*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Vernadsky, G. (2015). *Rusya Tarihi*. İstanbul: Selenge Yayınları.

Volinski, A. (1924). *Krititsizm i simvolizm. Literaturnıye manıfestı I. Rossiya. Ot simvolizma do oktyabrya*. N.L. Brodski, N.P. Sidorov (Ed.). Moskva: Novaya Moskva.

Vorova, T.P., Pidmogylna N.V., Romanova O.I. (2015). Short Excursus into the History of the Russian Symbolism Origin. *International Letters of Social and Humanistic Sciences*, Vol. 63, 151-217.

Voskresenskaya, M. A. (2005). *Simvolizm kak mirovidenie serebryanogo veka*. Moskva: Logo.

Walicki, A. (2013). *Rus Düşünce Tarihi. Aydınlanmadan Marksizme*. (A. Şenel, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.

Whitehead, A. N. (2019). *Sembolizm. Anlamı ve Etkisi*. Ankara: Fol Yayınları.

Yayman Ataseven, S. (2018). Modernizmin Sanatsal Gelişimi. *İdil Dergisi*. Cilt:7, Sayı:48, DOI:10.7816, 1021-1030.

Yazgan E.M. (2009). *Eski Çin Felsefesi ve Mantık Anlayışı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Anabilim Dalı, İstanbul.

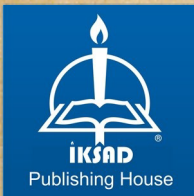
Yegorova, A.V. (2015). *Obraz solntsa v stihotvorenii K.D. Balmonta. Molodoy uçyonıy*. No: 20 (100), 593-595.

Yejev İ.S., Şamurin Ye.İ. (Ed.) (1925). *Sotsial'nie korni russkoy poezii ot simvolistov do naşih dney. Russkaya poeziya XX veka. Antologiya russkoy liriki ot simvolizma do naşih dney*. Moskva: Novaya Moskva.

Yermilova, Ye. V. (1989). *Teoriya i obrraznyı mir russkogo simvolizma*. Moskva: Nauka.

Yıldırım, A.N. (2012). *İran Mitolojisi*. Pinhan Yayıncılık: İstanbul.

Yu-Lan, F. (2009). *Çin Felsefesi Tarihi*. (F. Aydın, Çev.) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

ISBN: 978-625-367-415-1